

زهينه ب سالي و لاوري بيكلوند



له نيوان

دوو

جيهاندا

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com



وهرگيرانى

هيمن تاهير

دلشاد محهمهد

عهدنان ثيراهيم

بۆدابهزاندنی چۆرهما کتیب: سردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پدای داتلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

www.iqra.ahlamontada.com



www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردی ، عربي ، فارسي)

له نیوان دوو جیهاندا...

هه لاتن لهسته مکاری، گه وره بوون له سیبهری سه دامدا





حکومتی ھمزیمی کوردستان
وہ زارتی پوٹنیری و لاوان
بہزویہ بہمایمتی گشتی ہائے یادن و چاپ و بلاو کردنہوہ
بہزویہ بہمایمتی خانہی وہ رگیان
xanecontact@yahoo.com

- 📞 ناوی کتب : لعتوان دوو جیھاتا
 - 📞 نووسر : زہینہ سالی و لاوری پیکلون
 - 📞 وہ رگیانی له نینگلیزیہوہ : ھنیمہ تھیر - دلشاد محمد - ھمدان نبراھیم
 - 📞 بابہت : سیاسی
 - 📞 بیتلیہ : سمنتری نھتمانی بو لیکو لینوہی جیندہر
 - 📞 ھملیری : محمد محمد صالح
 - 📞 دیزاینی ناوہ روتک : زانا کھمال
 - 📞 بہرگ : ناام ھملی
 - 📞 تیرات : ۵۰۰
 - 📞 زنجیرہ : ۴۲۸
 - 📞 چاپخانہ : شقان
 - 📞 چاپ : چاپی بہکم
 - 📞 ژمارہی پوٹنہ : ۹/۳۲۰ - ۲۷۲
 - 📞 ژمارہی سپاردن : (۱۸۷۱) سالی (۲۰۱۳) له بہزویہ بہمایمتی گشتی کتبخانہ گشتیہ کاتی
- بی داوہ

سوپاس و پېژنانين

سوپاسی تایبەت بۆ ئەو گروپەى وەرگێرپان کە ماندوو نەناسانە کاریان بۆ
وەرگێرپانى کتیبە کە کرد لەگەڵ ئەو ەى دەیانزانى ناویان لەم بەشەدا دەنوسریت
کە ئەوانیش ھەریەک لە بەرپێزان

◆ ھێمن تاهیر

◆ دلشاد محەمەد

◆ عەدنان نیراھیم

ناوه روک

۱۳	سهره تا
۱۵	سکه‌ی عه‌باسی
۳۹	له یاده وه‌رییه‌کانی عالیه‌وه
۴۳	رستن
۸۱	له یاده وه‌رییه‌کانی عالیاوه
۸۳	پاش دورگه‌ی به‌راز
۹۹	له یاده وه‌رییه‌کانی عالیاوه
۱۰۱	کچی فرۆکه‌وانه‌که
۱۲۵	له‌بیره وه‌رییه‌کانی عالیاوه
۱۲۷	فیژیوونی هاوارکردن له‌گه‌ل مراوییه‌کاندا
۱۵۳	له‌بیره وه‌رییه‌کانی عالیاوه
۱۵۵	سندوقه‌گان
۱۷۵	له‌بیره وه‌رییه‌کانی عالیاوه
۱۷۷	ئه‌سپتکی سپی
۲۱۵	له‌بیره وه‌رییه‌کانی عالیه‌وه
۲۱۷	زیانی لاوه‌کی
۲۴۹	له‌بیره وه‌رییه‌کانی عالیه‌وه
۲۵۱	بوونه زه‌ینه‌ب
۲۹۱	له‌بیره وه‌رییه‌کانی عالیه‌وه
۲۹۳	نازادبوونم
۳۲۵	دواهمین نامه‌ی عالیه
۳۲۷	ماسی دووه م
۳۵۵	ده‌باره‌ی کتێبه‌که
۳۵۷	دوا وته

پيشه كى چاپى كوردى

بەدەورى ھەر دىكتاتورىكىدا پەرزىنىك چىراۋە لە مرۇقى بەردەست و كۆيلە و كالفام كە دواجار دەبنە شورا و لەمپەر لەبەردەم بىنىنى راستەوخۇى ھەم دىكتاتور بۇ كۆمەنگە ھەم كۆمەنگە بۇ ئەو دادەنىت. لە وەھا ژىنگەيەكدا مرۇقەكان ھەمىشە ئەكتەرن و رۇلى جىاواز لەوہى كە خۇيان كىن وازىدەكەن، فەرمان جىبەجىدەكەن و ناپرسنەوہ، لە بۆتەقەى ترسدا دەژىن، بىرناكەنەوہ چى دەكەن بەلكو تەنھا رادەپەرىنن، بەو مانايەى متمانەى سەد لە سەدىان بە سەرگردەكانىان ھەيە و خاترجەمن. شىرازەى كۆمەنگە لەبن دەست و ھەوہسى دەستە و تاقمى سوودوہرگرى ئەو دۇخەدايەو پيشەسازى جەماوہرى ملكەچ و گوپرايەل و يەكپروا يەكچارەنووس دەبىت بە بەشىك لە ستراتىژى ئەم كۆمەنەيە. دنىاي چارەكى كۆتايى سەدەى رابردووى عىراق شانۇى نمايشى يەكك لە دىكتاتورەكانى مىژوہ، كە كۆمەنگەى بەناقارى خوین و كوشتن و جەنگى يەك لەدواى يەك و ئابلوقەو تالى ژياندا ناراستەگردوہو ھەلكىشانى رەگورپىشەى ئەو سىستەمش زياد لە زەمەنى ژيانى خۇى دەوئىت.

كتىبى لەنىوان دوو جىھاندا، گوزارشتە لە ژيانى بەرزەخى نابەين بژاردەى كاربەدەستانى چىنى دەسەلات و ھاوالاتيانى سادەو سقىلدا، باسە لە وەھم و ترسى تاقم و دارودەستەى نزيك و دەورى دىكتاتور (سەدام) خۇى، شەنوكەوى ترسە لەتەنىشت نىھادى ترسەوہ، گىرپانەوہى راشكاوانەى ژيانە بەشىوہى نمايشى و بەويستى دىكتاتور، زىندەگىيە لە كەشى ترسدا بەخەندەى دەستگردو درۆينەى تۆپزىيەوہ. پاشان ھەلوہستەو رامانە لەو ژيانە، ھەنگاو بزاوتنە بۇ ھەلھاتن لەو قەفەسە، نازادبوونە بەمۆتەكەى ئەو ترسەوہ، گەرانە بەدواى شوناسىكى مرۇفانەدا، دواجار خۇدۇزىنەوہو سەرگۆنەى ئەو دنيا سەپىنراوہيەو ھەلكشانە بەرەو شكانى گشت دابو نەرىتەكان. ھاتنەگۆيە بۇ وتنى راستىيەكانى ژيان و ھەلمالىنى پەردەيە لەسەر گشت خەمە كوژراو و نىژراوہكان. مەنىفىستى ژنىكى نازا و بەنەمەكە لەئاست پەيمان، خەباتى خانمىكە بۇ ھارىكارى ژنانى لاقەكراو ئەتكراوى پاش جەنگ و خەراباتى ژيان.

ناوێشانی کتێبه‌که بۆخۆی ناماژیه بۆ ئەو دنیاى دەبوو بژین و ئەژیان له‌گه‌ڵ ئەو دنیاى به‌ تۆبزی گوزهراندیان، هێمايه به‌وه‌ى كه له‌ناو هاوولاتیانی سێفیل وه‌ك تاقه‌و چینی ده‌سته‌لات هه‌ژمارده‌كران و له‌ویش وه‌ك به‌شێك له‌ ناده‌میزادی ناسایی چاولیده‌كران. به‌دیویكیشدا نه‌شیت گوزارشت بێت له‌و دنیاى خه‌ون بوو و دور، له‌گه‌ڵ ئەو مۆته‌كه‌یه‌ى نزیك بوو و له‌هه‌ر ساتێكدا نامیزانی بوون، باسبیت له‌ ژيانى كۆيله‌یى و گوێرايه‌ئى ره‌ها له‌گه‌ڵ راچه‌نین و هه‌له‌به‌ به‌ره‌و نازادى دیسانه‌وه ره‌ها. وه‌رچه‌رخانیك له‌ ژيانى ئەم نووسه‌ره‌دا رووده‌دات كه "ده‌شیت به‌شى یه‌كه‌مى ژيانى بخوینیته‌وه‌و پێنه‌زانیت نیوه‌ى دووه‌مى زینده‌گى هه‌مان مرۆف گوزهراندوویه‌تى"، چوون ئەو دوو جیهانه هێند لێكجودان بارێكترین ده‌زووى په‌یوه‌ندى پێکیانه‌وه گرێنادات. دنیاىه‌گیان ژيانه به‌ سته‌مگه‌رى ئەویان تێكۆشانه بۆ وه‌ده‌سته‌خسته‌وه‌ى ماف، یه‌كه‌میان سووكردنى مرۆفه‌و ئەویان گه‌رانه‌وه‌ى شكۆى له‌ده‌سته‌چوووه بۆى، ئەمیان توانه‌وه‌یه له‌ترسداو ئەویان ره‌وانه‌وه‌ى ترسو شادبوونه به‌ نارامى و ئومێد، له‌یه‌كه‌مدا مرۆف له‌ زیندى هه‌لدئى و نیشتمانى جیندیلئى له‌ عه‌ودالئى بۆ نازادى، دووه‌میان مرۆف تێیدا ناشتده‌بیته‌وه به‌خاك و دیته‌وه باوه‌شى نازادى.

"زه‌ینه‌ب سالبى" نووسه‌رى ئەم کتێبه، نیستا ده‌نگینكى دیاره له‌ گایه‌ى به‌ته‌نگه‌وه‌هاتنى ژنان و داكوکى له‌ هه‌ق و مافه‌گانیان، نووسینی ئەم کتێبه به‌دیویكدا سه‌داهه‌لپه‌نه له‌ناست گشت ئەو جه‌ورو سته‌مانه‌ى به‌سه‌ر ئەم گۆى زه‌ویه‌وه ده‌ره‌ق به‌ژنان پیاده كراوه‌و ده‌كریت و جیهان بیده‌نگه له‌پایاندا، له‌ولاشه‌وه خالێكردنه‌وه‌ى ده‌رونیه‌تى له‌ مۆته‌كه‌و ئەو ترسه‌ى له‌ منالییه‌وه تێدا چێبووه‌و ناوه‌لاکردنى خۆیه‌تى بۆ ژیان ئەمجاره به‌ره‌و ناسۆى خه‌ونه‌گانى. ناوبراو له‌نوسینه‌گانیدا هه‌ولیداوه دان له‌و راستیانه بنیت كه به‌قهن بۆ كۆمه‌لگایه‌كى سوننه‌تى له‌مه‌ر خۆمان، روناكى خستۆته سه‌ر گشت ئەو تالى و چه‌رمه‌سه‌رى و نه‌هامه‌تى و سوگایه‌تیانه‌ى كه ژنان پێیانسه‌وه به‌په‌نه‌ئانى ژیاون له‌سایه‌ى دیکتاتۆریكدا، نه‌كا بێت و دووچارى كوشتن یان نابروچوونى خانه‌واده‌یى ببنه‌وه، په‌لى كێشاوه بۆ باسى وردودرشتى ریشه‌گانى ترس له‌ ژيانى كۆمه‌لایه‌تى منداڵ و جه‌وان و ته‌واوى ئەندامانى كۆمه‌لگادا بى جیاكاری. په‌نجه‌ى خستۆته سه‌ر

هه‌ژمونی بآلكيشاوی ترس به‌سه‌ر گشت كوچه‌و شه‌قام و بینا‌و داموده‌زگاگانی حكومه‌ته‌وه، باسی په‌تی باریکی په‌یوه‌ندی ده‌كات له‌گه‌ل ویدا، هاوكات چه‌مکی هاو‌ریه‌تی له‌ فه‌ره‌نگی ویدا، گوايه بۆشایی نیوان دۆست تا بیته‌ دوژمن یه‌ك هه‌نگاوه، یه‌ك سه‌رپه‌چیه، یه‌ك به‌ئێ نه‌گوتنه‌ و هتد.

خالیکی ناوازه‌و دانسقه‌ی به‌هیزی ئەم كتیبه‌ نه‌وه‌یه، خاتوو سالیی له‌ كو‌تایی هه‌موو به‌شێكه‌وه هه‌ندیك له‌ یاده‌وه‌رییه نووسراوه‌گانی به‌خامه‌ی دایکی گواستۆته‌وه، كه‌ بۆخۆی ده‌رگری گه‌لێك له‌ سوچ و كه‌له‌به‌رو كاره ژێره‌ژێره‌گانی سه‌دام بووه‌و له‌نزیكه‌وه له‌گه‌لێ ژیاوه. ئەم كورته‌نووسینانه سروشه‌خشن و زیندوویی ئەو ساتانه‌یان پاراستوه‌و كه‌ خانه‌واده‌ی خاتوو سالیی سه‌ره‌تا ناشایه‌تیان له‌ته‌ك سه‌دام و ره‌وتی گه‌شه‌ی په‌یوه‌ندیانی به‌ره‌و چه‌رتربوون تیدا به‌رقه‌رار بووه.

ره‌هه‌ندیکی جه‌وه‌ه‌ری ئەم په‌رتوکه‌ بیستنی نازاره‌گانی قوربانیه‌ به‌خامه‌ی قوربانی خۆی، نزیکی نه‌وه له‌ ژنانی ئێمه‌وه، نه‌وی لێره‌و له‌م هه‌ریمه‌ ژنان له‌دووری سه‌دام به‌ناوی به‌عه‌سه‌وه چه‌شتیان، ئەو له‌نزیكه‌وه نه‌زمونی كرد، له‌كورتیدا مه‌به‌ستمه‌ بلیم زمانی باسکردنی له‌ ژان زوو ده‌گاته‌ خوینه‌ر، دواچار هه‌م ئەو هه‌م گشت ژنانی ئەم وڵاته‌ دوو دیوی یه‌ك نازارن. خاتوو سالیی لێره‌دا نموونه‌یه‌گی زیندووی ژنی به‌هیز، به‌ به‌خت و هه‌م به‌دبه‌خت، كو‌لنه‌ده‌رو پشوودریژ، داكو‌کیكارو باسكار به‌رجه‌سته‌ ده‌گاته‌وه. به‌هیزه‌و نه‌پساوه له‌ژیر سته‌می سه‌دامدا، به‌به‌خته‌و راپسكاوه له‌و به‌دبه‌ختیه‌ی ژیان له‌ تافی جه‌هینێ و سه‌روبه‌ندی هاوسه‌رگیریدا به‌رۆکی پینگرت و چه‌ند هه‌نگاوی چاپوکی هه‌نگرتوه‌و، له‌سه‌ره‌تای هۆشیاربوونه‌وه‌یه‌وه تیکۆشاوه‌و دواچار ریکخراوی نیونه‌ته‌وه‌یی "ژنان له‌پینا‌و ژنان"ی دامه‌زراندوه‌و، له‌سه‌ر مافی زه‌وتی ژنان هاتۆته‌ ده‌نگ و چ مه‌یدانی چ به‌ نووسین به‌رگری لێکردوون.

پالنه‌ری وه‌رگیرانی ئەم كتیبه‌ بۆ سه‌ر زمانی كوردی له‌لایه‌ك ناشابوونه به‌و پریشكانه‌ی له‌نزیکی دیکتاتۆره‌وه مرۆفیان هه‌راسان و دووچارێ نه‌خۆشی و تیکشکان و خه‌مۆکی کردوه‌و، خسته‌نه به‌ریبناپی ئەو نه‌ئینیانه‌یه له‌چوارچه‌یه‌وه سنوورێکی زۆر بچوو‌گدا زانرابوون. بینینه‌وه‌ی ئەو دیوه‌ی ژیانه‌، ژنانی كورد

ئەشیت بەجۆریك پئیدا گوزەریان کردبیت، بەجۆریك واهەستەكەم دەشیت
خوینەر هەبیت لە زۆر شوپندا هەستبكات ژيانی خووی بۆ دەگێرنەو. دواجار
تیگەشتنە لەو سیاسەتەى بواری رەخساند رژیمیکی وەها ستمگەر ئەوەندە درێژ
بتوانیت بژی. رۆچوونە لەناو ئەو سیستم و ژینگەو زەمینەیهی وەها دیکتاتۆریکی
دروستکرد، تا ئیمە ئەو زەمینەیه نەناسین دووبارە نەکردنەوێ ئەو هەلانی
مێژوو بە سەدەو نیوسەدە وەپاش دەخەن هەمیشە وەك ئەگەریکی كراوە
دەمینن. لەپال هەموو ئەمانەشەو پتویستە بلین كۆمەلگەكانی رۆژەلاتی ناوین
كەمیان هەیه لە كەسانی بویری بەدەنگی وەك سالبی، بۆیه لەم مەیدانەدا
دەشیت وەك سەرمەشق پەنجەى نامازە بۆ ئەم خانمە درێژبكریت.

هێنس تاهیر

لەبری سەنتەری نیشتیانی بۆ لیکۆلیندەوی جیندەر

سەناتی ۲۰۱۳

سەرەتا

لە بآلكۆنى مآله كۆنه كه ماندا، كه چهوشه كهى به سههر رووبارى ديجله دا دهروانى وهستاوم، له م شوينه دا داىكم مندآلى خۆى به سههر بردوو. ته ماشاى نهو نهوره سابه دهكم كه دهفرن و سيبهريان به سههر ناوى لىلى رووباره كه وه شوين دادهنيت. گوئيبىستى دهنگى بلندي نهو بانگه م له مزگه وتىكى نزيك مهزارى دىرينى ئلواوه ديت و بىر له دهنگى ناسكى دورگهى بهراز¹ دهكه مه وه. له ته نيشته رووباره كه وهو نزيك بهو شوينهى كه به له مه وانه كان سههر له نوئ لهنگه رى تىدا دهگر نه وه، يه كيك له دىرينترين زانكۆكانى جيهان هه لكه وتوو. له خواره وهى رووباره كه شدا دوكه ئىكى بارىك بهرز ده بىته وهو به سههر په يكه رىكى ته واونه كراوى "عه مو" دا بلاوده بىته وه. نه بىت چه ند شار له م سهر زه مينه نه وه نده دىرين بنو كه چى هىشتاش دروست نه بووبن؟

به رده وام دهگه رامه وه بۆ هۆنراوه يه كى رۆمى، كه له بارهى سى ماسيه وه يه. يه كه م ماسى ژىر بووه، كاتىك راوچى و تۆره كانىانى ديوه، وتويه تى "من ده رۆم". شوينى بى هه لگرتوو وه رۆشتوو، تا سه ره نجام گه ياندى وانته ته قولآى ده رىاى بى كه نارو سه لامه ت. ماسى دووم نه ختىك ژىر بووه، وتويه تى "رىبه ره كه م رۆشتوو، من پىويستبوو له گه ل نه ودا برۆم به لام نه رۆشتم، نىستا چىتر هه ل ده رباز بووم له ده سچوو". بۆيه خۆى كرده وه به مردوو سكى خۆى سه رئاو خستوو بۆ نه وهى نه يه خۆن. سىيه م ماسىش گه مژه بووه و يارى به تۆره كه كرده وه، كاتىكيش به خۆى زانىوه كه وتۆته ناو تۆره كه وه. نه وكاتهى له ناو تا وه كه شدا خۆى بىنىبوويه وه خه يالى كرده وه "نه گه ر قوتارم بىت، هه رگىز جارىكى تر له سنوورى ده رىا چه بچوكه كاندا خۆ قه تىس ناكه م. نه مجاره ئىدى نه چه زه رىا! له وىش بىسنوورى ده كه مه لانهى خۆم".

¹ دورگه يه كه له ناو رووبارى ديجله دا كه به "دورگهى ئوم خه نازىر" ناسراوه به هۆى بوونى

بهراز تىيدا. (وه رگىر)

له شوینی وه‌ستانمه‌وه جگه له و حاجیه پیره ریشانه‌ی که له‌سه‌ر دیواری ناوه‌که‌و له‌خواری منه‌وه یاری تاو‌له‌یان ده‌کرد، هه‌ندی روخساری ترم به‌دینه‌که‌م. روونتر بلیم، نه‌وانه هه‌ندی‌ک سیمای ترن له زه‌نمدا، روخساری دایک و باو‌کم و هاو‌ریکانمانن که عه‌مو خیزانه‌کانیانی وه‌ک فسته‌ق شکاندو وردوخاش کرد. نیمه هه‌موو رووبه‌رووی هه‌لب‌زاردنیکی نابه‌جی بووینه‌وه: نه‌ویش یان ولات یان داهاتوو بوو. به‌لام عه‌مو فه‌رمانیده‌دا کام ماسییانه له‌ده‌ریاچه‌کانیدا مه‌له بکه‌ن و دیج‌له‌ی دیرینی که‌م‌کردبوویه‌وه بو‌چهند چۆمیک. لیره‌دا پرسیار نه‌وه‌بوو که‌ی کاتی هه‌لب‌زاردنی نیمه‌ دیت؟ به‌غدا مایسی ۲۰۰۲

سکه‌ی عه‌باسی

دایکم له‌مالئیکدا به‌سەر رووباری دیجله‌وه که نه‌شیت نه‌وکات مه‌زن بووبیت، گه‌وره‌بووه، خانووه‌که شانزه ژووری هه‌بووه له‌گه‌ل حه‌وشی خۆیدا. نه‌م خانووه مولکی باپیره، هه‌لبه‌ت به‌رله‌وه‌ی من له‌دایک بم کۆچی دوا‌یی کرد. دایکم له باوکییه‌وه سامانیکی نابرومه‌ندان‌ه‌ی به‌میراتی بۆ ما‌یه‌وه و پیکه‌اتبوو له پشکیک له خانووه‌که و کارگه‌کانی باپیرم و بریک زێرو هاوکات نازناوی بنه‌ماله‌که‌ش که هیتا ناوبانگی هه‌یه، به‌لام تاکه شتی ماددی نه‌و پیاوه به‌راستی بۆ من جیی بایه‌خ بووبیت دراویکی زێری عه‌باسی بوو و هه‌زار سال پیش ئیستا له‌لایهن نه‌و خه‌لیفه عه‌باسیانه‌وه دروستکرا‌بوو، که ناوه‌ندی سیاسی و کلتوری نیم‌پراتۆریه‌تی ئیسلامیان له‌ دیمه‌شقه‌وه بۆ به‌غدا رکێفده‌کرد. به‌غدا سوک و سانا نه‌ینییه‌کانی ده‌دا به‌دهستی نه‌و که‌سانه‌وه که خه‌ریکی هه‌لکه‌ندن، له‌و میانه‌شدا هاو‌پێه‌کی باپیرم جانتایه‌ک دراوی گانزایی له‌ کاتی روخاندنی بینایه‌کی گۆندا دۆزیبووه‌وه، سێ دانه دراوی لێدا‌بوو به‌باپیرم، نه‌میش لای خۆیه‌وه یه‌کی دانه‌یه‌کی به‌هه‌ریه‌که له‌ سێ کچه‌ لاره‌که‌ی به‌خشیبوو. دایکیشم که بچوو‌کت‌ری‌ن‌یان بوو، چوار‌چێوه‌یه‌کی بۆ‌ساز‌کرد‌بوو پاشان زنجیریکی بچووکی پێوه‌نالاندو هه‌میشه له‌ ملی ده‌کرد. قو‌پاو‌ییه‌ک له‌ رۆخیکیه‌وه هه‌بوو ئیستاش له‌به‌رچاومه، چونکه زۆر‌جار لام پرسیار‌بوو؛ نه‌شێ چ که‌وتنه‌ خواره‌وه‌یه‌ک مه‌لامه‌تی نه‌م له‌که‌یه بیت.

سه‌روه‌ختی من‌ائیم دایکم مامۆستایی ده‌کرد، کاتیکیش له‌ خویندگه ده‌گه‌رایه‌وه له‌ماله‌وه به‌سەر قه‌نه‌فه‌که‌وه سه‌رخه‌ویکی ده‌شکاند. نه‌و به‌هه‌ریه‌کی هه‌بوو، ده‌یتوانی به‌خیرایی خه‌وی لێبکه‌ویت، وه‌ختیکیش ده‌نووست نارام ده‌بووه‌وه. منیش خۆم نه‌خزانده ته‌نیشتییه‌وه و بۆنی خۆشی نه‌و پۆله‌م لێهه‌لته‌مژی که له‌گه‌ل خۆیدا بۆ مال ده‌یه‌ینایه‌وه، هاوکات هه‌ولمه‌ده‌دا هه‌ناسه‌کانم به‌ته‌واوی له‌گه‌ل نه‌فه‌سی نه‌ودا یه‌کخه‌م. دراوه عه‌باسیه‌که‌ش به‌ته‌واوی ده‌که‌وته نیوان هه‌ردوو مه‌مکییه‌وه. بیر‌مدیت نه‌و سکه‌ کۆنه به‌سەر سنگیه‌وه هاو‌ده‌م به‌ هه‌ناسه‌کانی به‌رزنه‌بووه‌وه و نزمه‌بووه‌وه، هێما‌کانی سه‌ر دراوه‌که‌ش

بەپوۋى لەبەر پوناكى دوانىۋەپرواندا دەدرەوشانەۋە. بەھىۋاۋە خۇم دۇنيادەكردەۋە، كاتىك گەۋرەبووم نەم دراۋە لەمەل دەكەم وەك نەو ورياۋ جوان و سەرەنچراكىش دەبەم، نەو نۇمىدەشم لەخۇما نەچاند كە عىراق ھەردەم مال و ولاتم دەبىت.

ھەرچەندە وىناكردنى سەختە، بەلام روودانى ھەموو نەوانە و گەۋرەبوونم لە بەغدا رەنگە ھاوشىۋەى گەۋرەبوون لە ۱۹۷۰گانى دەقەرىكى نەمەرىكا نەبووبىت. من كاتىكى زۇرم بە سورانەۋەۋە لەگەل داىكم بەسەردەبىر، نەركەكانىم جىبەجى دەكردو بازارمان دەكرد، ھاتوچۇى خويىندىنگەمان دەكرد، دەچومە وانەى پىانۇو سەماى بالىت و فىربوونى مەلەوانى، ياخود ھەروا ھاۋەلى دەبووم. نەو زەمانە داىكم رۇزانە بەردەوام سەرقالبوو، منىش نىدى راھاتبووم لەنۇتۇمبىلەكەدا كاتەكانى لەگەلدا بەسەربەرم. داىكم بەغداى خۇشەۋىست—بۇخۇى بەغداى بوو—كاتىكىش بە نۇتۇمبىل بەو شەقامە فراوانانەدا ھاتوچۇمان دەكرد كە بەدارخورماى بەرگرتوو رازىنرابوونەۋە، دەكەۋتە باسى نەو ناۋچانەى گوزەرمان پىدا دەكردن. لە جامى لای سەرنىشىشەۋە من چىژم لە بىنىنى دىمەنى شارەكەم—بەغداى كۇن—بەبازارە پىنكەۋەبەستراۋە تارىكەكانىيەۋە كە تىپدا خەلكى مزگەرىيان دەكردو باسى سىياسەتبان دەكرد، لەگەل بەغداى نۇى بەكافترياي تازەو بۇتىكەكانى ناۋچەى مەنسورەۋە ۋەردەگرت. ھەموو نەۋەى بەنەرس تا تەمەنى نۇ سالى بۇم مابوۋەۋە راست بوو، نەۋەبوو لەرپىگەى داىكەۋە فىربووم.

رۇژنىكان لەسالى ۱۹۷۹دا لەگەل پوورە لەيلا بە شەقامى چواردەى رەمەزاندا گوزەرماندەكرد، كاتىك لە رادىۋى نۇتۇمبىلەكەۋە گويمان لە راگەيەنراۋىك بوو وتى، نەحمەد ھەسەن بەكركە پىاۋىكى قز ماش و برنجى بوو و وىنەكەى لە ھەموو پۇلەكانى خويىندىگە سەردەتايىبەكەى مندا ھەنۇاسرابوو، لەبەرخاترى نامۇزاگەى سەدام ھىنى جىگرى سەرۇك واز لە پۇستى سەرۇك كۇمارى دەھىنىت، پوورە لەيلاۋ داىكم لەپىشەۋەى ترومبىلەكەدا دانىشتبوون و باسى ھەۋالەكانىان دەكرد، وادىاربوو خەبەرەكە شاگەشكەى كرىبوون و بىرمىنى قاقا دەخەنىنەۋە.

پووره لەيلا گوتى "نەمە دواچارە و ئىتر ھەرگىز نايىبىننەو!"

دايكم ھاوارىکرد "چىتر ... تەواو ... عاااممموو!"

نەمە منى خستە درپۇنگىيەو. داخۇ ئەوان ئەو كەسەيان دەناسى بەنيازبوو بېيتە سەرۇك كۆمار؟ مەگەر ئەو مامەيەكمان بوو، واتە عەمو بوو؟ من ھىچ پەيوەندىيەكى خزمايەتيم لەگەلى ھەبوو؟ ئەگەر سەرۇك ماممان بوو، دەى بۇچى خۇشحال بوون بەوھى كە چىتر نايىبىننەو؟ تىنەدەگەشىتم. لەبارەى ئەو بەدگومانىيەو لە دايكم پىرسى و ەلەمىكى راستەوخۇى روونم لىيەو دەستكەوت. ناوړى دايەو و وتى "نازىزەكەم ھەندىك شت ھەن شايانى ئەوھى نىيە بەگوڤى مندا لانىدا بدەى. ئەمانە شتگەلىكن لە گوڤىكەو دەچنە ناوھو و لەوى ترەو راس ت دەچنەدەرەو، واتە پىويستە لەيادەو ەريتدا بيانسرىتەو!"

لە تەمەنى نۇ سال و نىوييەو ئاشنايەتيم لەگەل چەمكى وشەى خەيالبزوڤن پەيداگرد.

و ەلامە پىسەر و بەرەكەى دايكم ھانىدام زياتر ھەز بە فزولى بكەم، ھاوكات لای خۇشمەو لەدواوھى ترۇمبىلەكە كاتىكى زۇرم بۇ قسەگردن ھەبوو لەگەل دوو ژنى زۇربلىتى دىكەى چەشنى دايكم و پووره لەيلا كە لە كوشنى پىشەو بوون. بۇيە كاتىك دەرپۇشتىن، مەشقم دەگرد. وىناى ئەو بىرۇكەيەم دەگرد كە ئەوان نەختىك پىشتر وەك تىرىك ھاويشتيانە گوڤى راستەمەو ھەولياندەدا راستەوراست بەبى ئەوھى لەسەرمدا ھىچ ئەسەرىك بەجىبەئلى لەگوڤى چەمەو دەرىچىت. بۇيە ھەرچارىك لەخۇم دەپرسى ناخۇ ئەو خەيالە ھىشتا لەمىشكەدايە، دەمودەست دەردەكەوتەو. لەراستىدا ھىچ شارەزايەكەم پەيدانەگرد، چونكە ئەمپۇكە ھەموو دىمەنەكەم زۇر بەروونى بىردىتەو، ھەر لەوكاتەى بەرىنگاكەدا ھاتىنە خوارەو ەو بەناوچەى كازمىيەو بەتەنىشت ئەو بازارە كۆنەدا تىپەرىن كە زىرى عەيار بىست و چوارىان تىادەفرۇشت و تا لەويشەو روومانگردە ئەو مزگەوتەى منارەو گومەزى ئالتونى و پىرۇزەيى بەسەرەو ەبوو. بەلام ئەوئى كاتىش سەيرىو لام، ئەگەر بىرپارە من ئەو ئەندىشەيە لەسەرم دەركەم، دەى چۇن دەتوانم گوزارشت لەمە بكەم؟

ھەموو ئەو وارسانەى لە مندا ھەبوون وەكى ژياندۇستى، دلسۇزى، توپەيى،

بێزاری، تاوان، پتر لهوانهش ترس، ریگهه لێدهگرن بهسه‌دای بهرز ناوی سه‌دام حسین بهینم. ئەو راستییەکی که ئیستا ناوی دههینم و دان له په‌یوه‌ندی تایبه‌تیم له‌ته‌ک ئەو ده‌نینم، بۆ خۆشم وه‌ک ترازانه له‌دۆخیکه‌وه بۆ دۆخیکێ تر، ئەوجا گرنگ نییه‌ چه‌نده بێنه‌رزش بکه‌وێته‌وه. ئەو خزمایه‌تی نه‌ له‌گه‌ڵ خۆم نه‌ له‌گه‌ڵ بنه‌مائه‌که‌مدا نه‌بوو، وێرای ئەوه‌ش هه‌ندیک له‌ پشووی هه‌فته‌ی ته‌مه‌نی منالی و سه‌راپای لاویم له‌گه‌ڵ ئەودا به‌سه‌ربرد. فیرکرا‌بووم به‌ عه‌مو بانگی بکه‌م و ئەویش وه‌ک برازایه‌ک هه‌لسوکه‌وتی له‌گه‌ڵ ده‌کردم. هه‌رچه‌ند بێزارم ده‌کات، به‌لام ئیستاش ده‌توانم بچمه‌وه ناو را‌بردوو هه‌ندی له‌ یاده‌وه‌رییه‌کانی به‌یاددا به‌ینمه‌وه. بێشک من ئەوم به‌تاوانه‌کانی دژ به‌ مرو‌فایه‌تی تۆمه‌تبار ده‌کرد، نه‌وه‌ک له‌به‌ر دل‌په‌قی و به‌هۆی ئەوه‌ی دووری خسته‌مه‌وه.

له‌رووی ته‌کنیکییه‌وه ئەو ته‌نها سه‌رۆککاری باوکم بوو. باوکم فرۆکه‌وانی ئەو بوو و کاپتانی هێلی فرۆکه‌وانی بازرگانی بوو، سه‌دام له‌سه‌ره‌تای هه‌شتاکاندا بۆ خزمه‌تی خۆی وه‌ک فرۆکه‌وانیکی تایبه‌ت دايمه‌زاندبوو. کاتیک له‌ عێراق گه‌وره‌ ده‌بووم، خه‌لکی ناسایی به‌ "کچی فرۆکه‌وانه‌که" نامازه‌یان بۆ ده‌کردم، منیش رقم له‌و ده‌سته‌واژه‌یه‌ ده‌بووه‌وه، ئیستاشی له‌سه‌ر بێت هه‌ر رکه‌م لی ئەبێته‌وه. چوون ئەو ده‌سته‌واژه‌یه‌ شوناسی ته‌واوی خۆم و هه‌موو ئەو شتانه‌شی که ده‌مویست بێم، لی زه‌وت ده‌کردم. ئەو گوزاره‌یه‌ منی له‌رێگه‌ی باوکمه‌وه ده‌ناساندو شوناسی ئەو بوو، شایانی باسه‌ باوکم له‌رێگه‌ی سه‌رنشینه‌ هه‌ره‌ به‌دناوه‌که‌یه‌وه ناسرا، واته‌ ئەو دیکتاتۆره‌ی مایه‌ی ترسی ملیۆنان هاوولاتی عێراقی بوو. ئەگه‌ر له‌ عێراق ما‌بامه‌وه، خه‌لکیک هه‌بوون بێشک وه‌ک زه‌مانی کۆن هه‌ر به‌ کچی فرۆکه‌وانه‌که‌ ناویان ده‌هێنم، سه‌رباری ئەوه‌ی باوکم زۆرساله‌ وازی له‌ فرۆکه‌وانی ئەو هێناوه‌وه له‌میژه‌ هه‌ر فرۆکه‌وانیش ناکات. بۆیه‌ به‌هۆی زنجیره‌یه‌ک رووداوه‌وه سه‌دام حسین که‌وته‌خۆی، هه‌رچه‌نده‌ نه‌وکات ئەو پیلانانه‌م نه‌ده‌زانی، به‌لام بۆ سه‌روه‌ختی شه‌ری که‌نداو خۆمم به‌ ناوهره‌یی له‌ نه‌مه‌ریکا دۆزییه‌وه. ئەوه‌ سه‌خت‌ترین ماوه‌ی ژيانم بوو. له‌به‌ر هه‌ندی هۆکاری زۆر به‌بنه‌ما متمانم به‌که‌س نه‌ما‌بوو، ته‌نانه‌ت به‌دایکیشم. تازه‌ ته‌مه‌نم گه‌یشته‌بووه‌ بیست‌وه‌یه‌ک سالان و بۆ یه‌که‌مه‌جار خۆمم به‌ته‌نها بینییه‌وه، له‌وکاته‌دا هه‌رچی ترسی نوێش هه‌بوون چوونه‌ سه‌ر مه‌لۆی

ترسه کۆنه کانم. له پیناو مانه وهدا نهوی پتیوستبوو ده مکرد، نه گهرچی نه مه ههر به دهم خۆشه: کچی فرۆکه وانه کهم سرپیه وه و سه ره له نوئ ده ستم پیکرده وه. ژيانی خۆم نوستانه وه وهک چۆن به توندی و له ناوه راسته وه لاپه ره گانی کتیبیک بۆ دواوه ده چه مینیته وه. نه شیت نیوهی یه کهمی کتیبی ژیانم بخوینیته وه و پاشان نیوهی دووه می، بیته وهی هه سته کهیت که هه مان کهس نه و ژیانانهی نه زمونکردوه. مه به ستمه بلیم نه مه نه و شیوه یه بوو که من ده مویست و پتیوستم پتیوو.

وهک دامه زینهر و سه ره وکی ریکخراویکی قازانج نه ویستی ژنان به ناوی (*Women for Women International*) "ژنان له پیناو ژنانی نیوده ولته تی" که پالپشتی ژنانی پاش ئافاتی جهنگ ده کات، شوناسیکی ته واو نویم بۆ خۆم دروستکرد. هه نوکه زیاد له ده یه یه که به جیهاندا ده سورپیه وه، چاوم به و فوربانیانهی جهنگ و په لاماردان و کۆمه لگهی زۆره ملی که وتوو، که جیهان وهک ده رهاویشتهی ناچاره کی جهنگ له ناستیاندا بیده نگه. به دیتنی نه و پاشهاته درندانانهی له ناگامی توندوتیژی تاوانبارانه وه که وتونه ته وه، نه نگیزه ی نه وه م که وته سه ره هانی ژنان بده م بیده نگیان بشکینن و سه دایان هه لپرن تا نه وهی سه رکوتکه ره گانیان سه زابدرین. بۆخۆم هیشتا نه موانیوه بیده نگیم بشکینم، نه مه ش به راستی مایه ی تیپرامانه. من له سه ره ته له فزیوون ده رده که وم و له هه موو جیهاندا وتار پيشکهش ده کهم، که چی هیشتاش ناتوانم له ده ری هه وشه که مه وه وشه ی سه دام حسین بلیم. نه و هه موو پيشکهشکاره ی چاوپیکه وتیان له گه لدا سازکردووم هه رگیز لییان نه پرسیم ناخۆ له نزیکه وه سه دام حسین ده ناسم یان نا، باکیان چیه؟ ده ی نه مه وایلیکردووم به بیده نگه بمیتمه وه و چیرۆکی که سانی تر باسیکه م، هاوکات هه رگیز به سه رهاتی خۆم نه گپرمه وه و سه راپای له تاو نه و ترسه جاویدانهی که نه شیت رۆژیک که سیک به مناسیته وه و بلیت نه ها، خۆ نه مه کچی فرۆکه وانه که یه، هاوړیکه ی سه دامه، له بهر زه یین به سارمه وه.

کاتیکیش سه ره نه جام له سالی ۲۰۰۲ دا سه دام حسین له و کونه ی له شوینتیکی پيسدا هه لیکه ندبوو گرا، به رم به فرمیسه که کانم پینه گرا. ئاره زووم نه بوو چیژ له ئابروو چوونی که سیکی تر وه رگرم، نه و جا نه گه ر دوژمنیشم بیت. پیمواییت

فرمیسکەکانم زیاتر بۆ خۆم بوون وەك لەوێ بۆ ئەو بووبیتن، بۆ پاراستنی مرۆقەبوونم بوون لەبەرەبەر هەستی تۆلە و رقدا. ئەو رۆژە بەرپێکەوت لە کۆنفرانسیك بووم لە ئوردون، هەمووان پێکەوه بەخۆشی مەبێان نۆش دەکرد. یەکیک لە کچە هاوڕێکانم بۆ جوامیری باوکی کە بەرپرسیك بوو بەناشکرا لەلایەن سەدامەوه لە سێدارە دراوو پێکەهێ هەلەدا. یەکیکی تر تۆمەتباری ئەکرد بە کۆکوژی، پێکەهێ بەتۆلە خزمە کوردەکانی دەزانی کە لەگەڵ هەزارانی تردا کیمیابارانی کردبوون. لای خۆمەوه ئارەزووم دەکرد لەباتی دایکم داوای هەقیك بکەم، بەلام کێ سەدامی بە شیونینەری رۆحی مرۆف تۆمەتبار دەکرد؟ بێر لە هەموو پووڕە نازیزەکانم دەکردەوه، ئەوانەیان کە دلێرو سەردەمیانهو بێرێدەر بوون، هەنوکە رۆژاوا رەوایی نازادی پێداون؟ پێم سەیرە کێ ئەو هەموو خەلکە بێشومارە یێر دەبێ سەدام لەناوی بردن، بێرین و ژانی ئەوانە لەیادناکات رینگە یێدان بژین؟ داخو جاریکی تر ژنان لەرینگە ی راپۆرتی رووداوو تیچووون و کیلۆتەن و شەرو قوربانییهکانی جەنگەوه دەکەونەوه سەر شانۆی میژوو؟ مەگەر ژنان تاکە ی بەردەوام دەبێن لە نازارچەشتیان لەسایە ی بێدەنگیاند؟

بۆ یەکەمجار لە ژیانما، دەمتوانی هەستبکەم کە ئەو کچەم خۆم سەرکۆنە دەکرد، یادەوریم دەهێنایەوهو شەن وکەوم دەکرد، وێرێ ئەوێ بەهەیهکی زۆری دەبوو لەسەر کەسیتیم بەلام کێم دەکردن. دەمویست دیسانەوه بەتەواوی خۆ دروستکەمەوه، پاکبم، دەمخواست کاری خۆم بکەم و هەست بە دوورپوویی نەکەم، بەلام لەبەرئەوهی بۆ ماوێهەکی درێژ ترسابوو نەمدەزانی چۆن لەدەست ئەو چینیانە ی ترس لەناوێهەرا خۆقوتارکەم. بەوپیتهی بەهۆی شاردنەوهی رابردوو مەوه تەنانهت لە خۆشم رزگارم ببوو، هەرگیز پارچەکانی چیرۆکی ژیانە خۆم پێکەوه نەبەستبوویەوه. نەمدەزانی ئەو رووداوانە ی بەسەرم هاتبوو کامیان هۆکار بوون و کامیان ئەنجام؟ کامیان گشتی و بۆ هەموو عێراقییهك بوون و کامیان تاییهت بوون بە بنەمالەکەم؟ بەدلنیاییهوه هەرگیز خۆم لە قەرە ی ئەو پرسیاره گەورانە ی وەك سەدام حسین چۆن توانی بۆ ماوێ چارهکە سەدەیهك لەدەسهلاتدا بێنیتەوه لەکاتیکیدا زۆرینە ی خەلکی عێراق رقیان لێی بوو و بەردەوام پیلان بۆ کوشتنی دەگێردرا نەدەدا. بێگومان چەك هەبوو. پێشتر

یارمەتی دارایی لە ولایەتە یەگرتووکان و ئەوروپا و یەکیتی سوڤیەتەو دەهات و بۆ مەبەستی سەپاندنی ئەجیندای جیۆپۆلیتیکی خۆیان بوو ئەنێردران. بەلام تەنانەت ئەویش تەقەمەنی تەواوی بۆ کوشتنی بیست و پینج ملیۆن کەس نەبوو. کەواتە چۆن توانی ڕینگەیهکی سەرتاسەری دابڕێژیت تا هەموو عێراقییەك بەگوێرە ئەو ڕێسایە قسەبکەن، خوشەوێستی بکەن، هاوسەرگیری بکەن، نوێژ بکەن، یاری بکەن، پێبکەن، فێربن، ببۆشن، بخۆن، فریوبلرێن، ناو میدبن، ناھەنگ سازکەن و بشارن؟ کەسانی ناپروومەندی وەك دایک و باوکم لە جەوروو ستمی خۆیانەو بەگلیێن؟ دایکم لە رۆحیکی نازادەو بەگۆرێ بۆ رێکخەرێکی نەبەگام تا نامادەکاری ناھەنگەکانی کۆشک سەرپەرشتی بکات؟ ھاوکات وەها ترسێ لەمندا چێبکات، رۆحم بیتە کونەلوتەم و ماوەیهکی درێژ پاش لە مردنی نەمانی دەسلاتی لێم جیا نەبیتەو؟

هەموو ئەمانە لە چ وەختێکدا دەستیانیپێکرد؟ رەنگبێ بۆ وەلامی ئەم پرسیارە دروست بیت بێژین: ئەو ساتە ی دایکێک دەترسێ بەراستی وەلامی پرسیارێ منداڵە بچکۆلانەکە ی بداتەو. کاتێک لە تەمەنی بیست سالییدا رۆیشتم بۆ ئەمەریکا، خامۆشی و پرسیارگەلی زۆری بێ وەلام و هەلپروازا لەنیوان من و دایکمدا هەلپەسیرابوون و من لۆمە ی ئەوم دەکرد لەسەر ئەو ئەدگارە ناشرینانە ی ژیانمیان رەنگکردوو. تەنھا ئەوکاتە ی کە گیانی دەدا فامکرد دەبیت چۆن گوێ بۆ ئەو ژنانە هەلخەم لە ستەمکارانی تر رزگاربان بوو، داخۆ دایکم ئەو نەینیانە ی پێگوتەم کە بەدرێژایی تەمەنم لێ ی شار دەبوومەو؟ ئیستاش کە بێر دەکەمەو چەندە گەنج بوو وەختی گیانەلای گریانم دێ، چوون پەنجادوو سالی بوو. توانای نەبوو قسە بکات، تەنھا کەرەستەش بۆ پەيوەندی کەلکی لێو رەدەگرت نووسین بوو. پاشان لێم پرسێ لەماوە ی ئەم دوو دەیه ی لەگەل باوکم لە بندەستی ئەودا (سەدام) ژیاون زیندەگی چۆن گوزەرراو، ئەویش ئەندێشەکانی لەسەر دەفتەرێکی دەرمانخانە بۆ نووسیم. نووسین بۆی زۆر سەخت بوو، سەرنج و تێروانینەکانیشی زۆر جار کورت و بابەتی بوون. بۆ بەرچارووننی ئەو ی چۆن منداڵەکانی خۆیی پاراستوو، وا من لێرەدا چەن دەروازەیهك دەخەمەرۆو. شایانی باسە دەفتەرەکەیم لە جانتایەکی سەپی دەستیدا کە لەفرۆکەخانەکاندا

بەكاريدىنم، قايم ھەلگرتوۋە. دەگمەن دەيكەمەۋە، چونكە تاكە شتە كە لەلام مابىتتو بۆنى ئەوم بۆ بەينىت.

عىراقىيەكان قسەيەگيان دەربارەى سەدام حسىن ھەيە دەلەين، لەھەفتاكاندا تامەزرۆى بووين، لەھەشتاكاندا تالىيەكەيمان چەشت، لە نەۋەدەگان و دواترىشدا باجەكەيمان دا. ھەمىشە ۋەك كەسىكى خۆشبەخت خۆم مەزەنەكردوۋە، بەكىكىش لەو ھۆكارگەلە نەۋەيە كە لە نايابترين دەيەى عىراقى مۆدىرنىدا كەورەبووم. لەكاتىكدا رۆژاۋا ھەولى بەدەستىنانى ئابلوقەى نەوتىي لەسەرەتاي ھەفتاكاندا دەدا، پىترۆدۇلار دەھاتە ناو خۆماليكردنى نەوتى نىشتامانىيەۋە. نرخی دىنارى عىراقى بەرزىوۋە، كارەبا گوندىگانى روناككردەۋە، خويىندىنگە و نەخۇشخانەى مۆدىرن كرانەۋە، ئوتۆمبىلى ژاپۇنى بەرىگا خىراۋ نوپكاندا ھازەى رۆيشتىيان بوو، كاتىكىش ئىمە لەپشوى ھاويندا بووين بىناى بىرۇكان دەچوون بەناسماندا. دواترىش خويىندكارانى عىراق لەسەر زەمالەى حكومەت دەپرويشتنە دەرەۋە، ھەرۋەھا حزبى بەعسى سۇسيالىستى سەدام ژمارەيەكى زۆر لە كەمپىنى ناچارەكى بۆ بەگزاچوونەۋەى نەخويىندەۋارى دروستكرد (نايدىۋلۇژىاي خۇشى بلاۋكردەۋە) كە زۆر بەخىرايى خەلكىكى بىشومارىان فىرى خويىندەۋە كىردو عىراق بوو بە مۆدىللىك بۆ جيهانى پىشكەوتوو و خەلاتى يونسكۆى بردەۋە. من ھەولدىدەم لەسەر ئەۋە نەۋەستەم كە باۋەر چلۇن لەناو خەلكى عىراقدا بلاۋبۇتەۋە يان چەندە لە نەۋەگانى خانەۋادەكەم خۇيان فرىداۋە بەۋەى باۋەربەينىن بەبى ئەۋەى ھىچ نەرزىشى پىبدەن.

دايك و باۋكەم لەسەرۋەندى ئەم قۇناخى گواستەنەۋەيەۋە لەسالى ۱۹۶۸ ھاۋسەرگىريان نەجامدا، واتە بەماۋەيەكى كورت پاش ئەۋەى دايكەم كۆلىژى تەۋاۋكردو باۋكەم بىروانامەى خويىندى ئەكادىمىاي فرۇكەۋانى لە سكۆتلەندا بەدەستەينا. پەسەندترين وىنەى ئەۋ دوانە پىكەۋە وىنەيەكى رەش و سىبىيە لە ناھەنگى ئەلقەگۆرپىنەۋەكەياندا گىراۋە وىنەكە بەرامبەر باخچەيەكە بە پەرزىنىكى ئاسنىي سىپى لە بەشى پىشەۋە دەۋرەدراۋە، باۋكەم جلۇبەرگىكى رىكوپىك و شانازىبەخسى پۇشيوۋە دايكىشم بەپرچىكى رەشى جوان و مكىيازىكى پىكادىلى و تەنورەيەكى كورتى شەستەگانەۋە دەركەوتوۋە. دەستەۋازەيەكى

ئىنگلىزى ھەيە لەعەرەبىدا بەرامبەرىكى پىرەپىستىم بەيادا نايەت، گاتىكىش بىرى لىدەكەمەو دەلەم ھەئەكروشى، دەستەواژەكەش دەلى (Happy-go-lucky)، واتە ئەوان شادو خۆشبەخت بوون.

من سائىك پاش ھاوسەرگىرىيەكەيان لەداىكبووم، واتە ھەمان ئەو مانگەى باوكم لەلەيەن ھىلى ناسمانى عىراقىيەو پلەكەى بۇ كاپتن بەرزكرايەو. لەوكاتەدا چەند نىمچە دابەشكردنىك لە بەغدادا بەناوى جىياواى وەك گەرەكى پروفىسۆران و گەرەكى ئەندازىاران (ھەرۇھا گەرەكگەلى تر بەناوى بچووكەو بۇ كارگەرە پلە نزمەكان) رىكەدەخرا ھەرۇھا پائەنرە حكومىيەكان وەگەر خرابوون تا خەلكى ئەو بوارانە بۇ ئەو جىيانە بگوازەو. باوكم سودى لە پلەبەرزبوونەو كەى وەرگرت بۇ بەدەستخستنى خانوويەك لە گەرەكى فرۆكەوانان و خىزانەكەم شانازيانەكرد كە توانىويانە بەبى يارمەتى خانەوادەكانيان ئەوكارە بكەن. لەبەرئەوئەى لەداىكبوونم لەگەل پلەبەرزبوونەوئەى باوكم يەكەدەگرنەو، منيان وەك منائىك دەبىنى خىر "بەرەكەت"ى بۇ خىزانەكە ھىناو و وختىك گەرەش بووم ئەم ئەفسوونە بچووكە ھەر لەگەلئەدا دەمىنىت. لەگەل نويبوونەوئەى مانگدا، داىك داواى لىدەكردم خەندەيەكى بۇ بكەم، دەيگوت خەندەكەم لە مانگى داھاتودا توشى خىرى دەكات وەك چۆن لەداىكبوونم يەكەم سالى بۇ سەرشاركردن بەخىربوو. پىنج سال دواتر، كورپىكيان بوو بەناوى ھەيدەر، پىنج سال پاش ئەوئەش كورپىكى تريان بەناوى ھەسەن بوو. لەگەل لەداىكبوونى ھەريەكەياندا، باوكم دارخورمايەكى لە ھەوشەكەى پشستەوئەماندا دەناشت، دارخورماگەشيان بەناوى مندالەكەو ناودەنا. لەناو بنەمالەكەماندا باوكم باخەوان بوو. ھەوشەكەى پشستەوئەمان پىرى دارى بچووك و گولئى رەنگاوپرەنگو لىمۆى شىرىن و دارى تىرى لىمۆناسا و دارمىوئەى ھەمەجۆرى كەشى گەرم بوو، من زۆر ھەزم لىدەكردن و بەدەكەمەنىش لەدەرەوئەى بەغدا بەرچاوم دەكەوتن.

كاتىك منال بووم داىكم ئەلبومىكى بۇ دروستكردم، سبى و قەبارە گونجاو و حاجى لەقلەقىكى بىرىسكەدار و توتكە سەگىك بەسەر بەرگەكەيەو ھەيە و ئىستاش ماو ھەلام. لەدوتويىدا وئەنى خىزانەكەمان، ناھەنگەكانى جەزنى لەداىكبوونم لە تافى منالىما. ھەرۇھا ھەندىك وئەنى ھاوئى و دۇستانى وەك ئەو

دراوسن مەسیحییەمان کە بەردەوام داوای مۆژیاری لە دایکم دەکرد سەبارەت ھاوڕێ کۆرە مسوڵمانەکانی کچەکە، بەهەر ھۆکاریکی پەیوەندیدار بوو من نازانم، بەلام لە ئەلبومەکەدا ھەموو وێنەکان پەیوەستن بە لەدایکبوونی منەو. پاش مردنی، تیبینیم کرد سەرباری ئەووی وێنە زۆریشی گیرابوو، کەچی لەم ئەلبومەدا یەک وێنە عموی تیدا نییە، بۆیە سەیرە لام داخۆ لایردون یان ھەر لەسەرەتاو دەینەناون، جیتی وەبیرھێنانەوێە دایکم ھەمیشە وردەکار بوو لە بژاردەکردنی ئەو یادەوەرێیانە بۆ منی لادەخست.

چاروبار لەیادی ئەگەم چەندە لەتەک باوکم لێک نزیکبووین و چۆن بەناسانیش دەبھیانامە پێکەنین. لە ھۆتۆیەکماندا پێکەووە مودیلێکی ھاوشیووی دزداشە درێژمان لەبەردایە، ئەو چاکەتە درێژانە تا ئەژنۆ دین و ئەشیت ھەردوو پەگەز بیپۆشن. چەند باوک ئەو دەکەن بۆ خۆیان و کچە دوو سالانەکانیان؟ من بە بابا بانگم دەکرد، ئەم وشە لە عەرەبیدا بەمانای "باوک" دیت، بەلام خۆی ناوی باسل بوو. زۆرینە وێنەکانی لەکاتی پشوودا گیراون، روویکردووتە کامێراکە و کەمەربەندێکی پلاستیکی مەلەوانی منداڵان لەناوقەدیدایەو لەکەنار دەریایەکی گەرمدا، لەتەنیش پەیکەرێکەو لە تایلەند دانیشتوو، یان وەك ھاوڕێیەکی دێرین قسە لەگەڵ پەیکەری کریکاریکی کانی بەردین دەکات لە کێلگە بێری نۆت دا. بۆ نارامبوونەو دەورکەوتنەو لە گەرمای پاشنیوەرۆی کۆتایی ھاوین راھاتبووین برۆین بۆ مەلەکردن بۆ نادێ سەید یان لەگەڵ خاڵۆزاکانم بە بەلەمەکە خاڵم برۆین بۆ دورگە بەراز "جزیرە خەنزیر"، وشکانییەکی مینە لەناو دیجەدا کە دەبیت لە ھەبوونی بەرازی کێوی تێیدا ئەو ناوێ بەسەردا برابیت. باوکم لە تافی لاویدا کاتی لەوێ بەسەربردوو، لەچوونەدەرەو شماندا لاویتی خۆی دەبینییەو. ھەندئ لە خۆشترین یادەوەرێیەکانم شەو نارامەکانی ھاوینی ئەو شوپتەییە کە پربوون لە دەنگی نەرمی بانگی ئیوارەو پێکەنین، بەھیزی و سەرقالی دایکم، شەپانی بوونی باوکم بەوێ پارچە سەھۆلی دەخستە ناو جلە کورتەکانی دایکەو، ھاوکات دەنگی کۆمەلێک منداڵیش کە کایەیان دەکرد دەھاتنە بەرگۆی. پاش خۆراوابوونیش، روناکی نەقش و رازانەوێ کافتریاکانی سەر کەناری رووبارەکە

دەھاتو بەسەر ئاۋەگەۋە تېشىكى كورتو كزى شىن، سەۋز، سېي و سوريان دەشكايەۋە. رەنگەكان دەدرەوشانەۋە، ساتىكىش شەنبايەك وردەشەپۇل ھەلدەستاند من وا ھەستەم دەگرد ئەۋانە فرىشتەن دىن و بال لە ئاۋەگە دەخشىنن.

من خۇشەۋىست بووم، فىركرابووم و بەدكرابووم. لەسايەى سودمەندبوون لە ھىلى ناسمانى و ئەو راستىيەى دايك و باوكم لەھەمان خانەۋادەى بازىرگانەۋە كەۋتوبوونەۋە، گەشتان بەجىھاندا دەگردو—دەچووين بۇ بەرازىل، يۇنان، ژاپۇن و چەندىن ۋلاتى تىرىش. لەرۋوى كۆلتورىيەۋە بەھەمان ئەندازەى رۇژھەلاتى ناوين بوونم رۇژاۋايش بووم. كاتىك ساۋايەك بووم، بەگرىمانەيى ھارۇدس يەكەم سەرچاۋەى خۇراكى سەرەكىم بوو. ئاۋازى گۇرانى "Happy Days" م دەزانى و بەباوكم وت كە (Wonder Woman) ' بەس لەبەرئەۋەى ژنە دەتوانى (Six million dollar Man) ' بباتەۋە. ۋەختىك باوكم پاش گواستەنەۋەى سەرنشېنەكان بۇ پايتەختى ۋلاتانى دى دەگەرپايەۋە بۇ بەغدا، نوپىتىن بوگەشوشە و يارى منالان، جلوبەرگى بۇتىكە بيانىيەكان، ئەو چوكولاتانەى ھەرگىز لە عىراق دەسنەدەكەۋتن ھەرۋەھا بېگ ماركس كە بەتازەيى لە ساردكەرەۋەدا بۇى ھەلدەگرتەم، لەگەل خۇيدا بۇى دەھىنامەۋە. بەۋپىيەى زۇرى كات لە مائەۋە دوور بوو، ئىدى دەۋىيىست دلم رازىي بكات، واتە شتىك بوو لە بابەتى ئەفسانەى سانتە كلوز "بابە نوئىل"، كەسىك بوو بەجلى يەكچىنەۋە بە ناسمانەكاندا دەفېرى و ديارىي پىبوو.

بەلئ ئەۋە دايكەم و ھاۋرىكانى بوون پىشانىان دەدام كە ژيان چ مانايەكى ھەيە و دەبىت چۇن بېگوزەرىنىت. تۇرىكى ژنان لە بەغدا ھەبوو، لە نەرىتى رىزگرتنى عىراقىيەۋە لەئاست بەتەمەنەكان كە گەرەبووم ھەمويانم بەپوور يان ميمك بانگدەگرد. لەو سالانەدا دەيان ژن ھەبوون، لە دۇستان و خزمانەۋە بگرە تا دايكى ھاۋرىكانم، ھونەرەندەن و مامۇستايان، ھاۋسەرى فرۇكەۋانەكانى تر، ژنانى

^۱ واتە "ژنى سەيرو سەمەرە، پالەۋانى فىلمەكارتۇنئەكانى ھونەرەندەن ولىيام مارتۇن بوو لە ۱۹۴۰د"

^۲ واتە "پياۋى (كەس) براۋەى شەش مىليۇن دۇلارى"

نادی سەیدو بازنە کۆمەلایەتیە فراوانەکان. لەماوەی کۆتایی جەنگی دووھەمی جیهانیدا ھێزە سۆسیۆئیکۆنۆمیەکان فشاریان خستە سەر ژنانی ئەمەریکی بگەرێنەوھ ناو مائەکانیان، پەستانێکی پێچەوانەش لەلایەن مۆدیلی سۆسیالیستی پێشەسازیی عێراقییەوھ دروستبوو ھەلێکی بە نەوھە دایکەم بەخشی بۆ جێھێشتن و شکاندنێ ئەو چوارچێوانە سەدان سال تەمەنیان بوو و رەگیان لەناو نەریتی نیسلامیدا داگوتابوو، وێرێ ئەوھەش دایکەم و زۆریک لە ھاوڕێکانی لەرووی کولتوریەوھ عەلمانی بوون. وێنە ئەم ژنانەم لا ماوھ، ھەموویان دەستیان لە کەمەری یەکتەر گیرکردووھ بەیادەم دیتەوھ چەندە یەگرتوو بوون، ئەو یەکبوونەیان پتر شوناسی ژنیتی و سەردەمیبوون و سەربەخۆیان بوو، ھاوکات ھەریەک بەدوو یان سێ زمان دەناخوتن و ھیچ ناستەنگیکیان نەدەدی رێگرییان لێبکات: برۆنامە ی بەرز، راپەراندنی کار، منداڵ، گەشت، کاتی خۆش و ھەبوونی ھاوسەر کە زۆر خۆشیان دەویستن، سیماکانیان بوو.

وھک دەقی یاسایی ھیچ بەندێک باسی لە پۆشین و نەپۆشینێ عەبا نەکردووھ، بەلام حزبی بەعسی سەدام ژنانیان ھاندەدا بۆ نەپۆشینێ ئەو عەبا نەریتیە ی رۆبێکی رەشی درێژەو پتر داپیرەم و ژنانی ناوچە دێھاتیەکان لەبەریان دەکرد. زۆرینە ی "پوورەکان" م عەبا یان فرێداو تەنورە ی کورتیان لە باتیا پۆشی. دایکەم و ھاوڕێکانی لەندەنیان لە پارێس و تەنانەت بۆتیکە نوێکانی بەغدا کە سەرشاربوون بەژنی قزسور پێ پەسەندتربوو، ئەم پڕچ سورانە ژنی بەھێزوبازوی روسی بوون و بەشیوھەیک دەردەکەوتن وھک بلێی سروش بە "شکۆمەندی ژنانی عێراق" بەدن. عەمو مەراقی لەو گوزارە یە بوو. گشت ژنانی عێراق زۆر شکۆمەندبوون چونکە بەردەوامبوون لە بەرێوھبردنی مائەداری و ھاوژەمان کاریشیان لە کارگە و وەزارەت دەکردو کۆبوونەوھ سیاسییەکانیشیان رێکدەخست.

مائی نێمە شوینی ھەندێک نانخواردن و ناھەنگی چاوەرواننەکراو بوو و تێیدا پانزە بۆ بیست ژن لەپەر کۆدەبوونەوھ و کەشەکەیان پڕدەکرد لە پێکەنین و قسەکردن و دەوری و مەنجەل و بۆنی بیانی. جگەرەیان لە پاکەتی کێنت یان فێرچینیا سلیمز دەردەھێناو دایاندەگیرساند، دواتر دوکەلێکی شین کە ئەو کات لەلام دیمەنێکی رۆمانسی بوو، لە بنمیچی ژوورەکەدا پەنگی دەخواردوھ. مەن

لەنيوانياندا دەسورامەووە گوئيم لە پيڤكەنين و دەمەتەقنيان دەگرت، دەمزانى پيشوازيم لئەدەكەن تا نەوكتەى بۆ پشووئەك دەچوونە باخچە بۇنخۆشەكەمان و تئيدا لە بازنەيەكى توندوتولدا سەريان دەگرد بەيەكداد نەو دەنگۆو نەيتيانەيان نالوگۆردەگرد كە بەيەكئەو بەستبوون. ئەگەر گفئوگۆكە زۆر دريژر بوايەتەوە يان بئريزي تئيبكەوتايە، دايكەم يەكەم كەسبوو بابەتەكەى دەگۆرى و دەستيان دەگرد بەسەماگردن. هەندئك جارئش دەيگوت "زيان وەكو خەيارئك وايە، رۆژئك لە دەستدايە، رۆژى دواتر لە قونتدايە" ئيدى هەمووان دەستيان دەگرد بەپيڤكەنين و بارگريزيەكە هئوردەبوووە. دايكەم هەمئشە لەو بەرزتر پئدەكەنى كە لە كۆمەلگاي عئراقئدا بۆ ژنان بەناسايى دادەنريئت. پيڤكەنينەكەى وەك ئاوگەرمكەر (گيزەر) بەقولئ دەستى پئدەگردو كەم كەم قاقاو پچراني تئدەكەوت.

لە عئراق وەك زۆرينەى جيهانى عەرەب، پياوان و ژنان بەجيا كۆرو كۆمەئيان دەبەستن. ژنان بەدريزياى ژيانيان بەجيا هەئدەپەرن و سەمادەكەن، خۆشئەكە زۆرينەى ژنانى رۆزاوايى لئى بئبەشن. يەكئك لە ئەفسوناويترين ديمەنەكانى هەموو بئروەريم، كە سيمبولئكە پئم دەئئ ئيدى زەمانى بئياكئم لەكئسچووە نەوئە، دايكەم زياد لە دەرزنئك ملپئچى رەنگاورەنگى وەك ديارى بە هاورپئكانى بەخشى. پاشان لەگەئل مۇسئقاي عەرەبى نمائشى ناسايى خۇيان دەستپئگرد، ئەم ژنە پئسپۆرانە بە پئلاوہ بن قورس و گائتەنامئزو باوہكانيانەوہ سەمايان دەگرد، پارچەى بريقەدارى شئفونئيان بەسەر سمت و شانئاندا لەملا بۆ نەولا رادەكئشا، هەرودها پئر بەسئنەيان قولولويان بوو و هوتافيان دەكئشا. پوورە سەمەرى خوشكە گەورەى بالابەرزو مئهرەبانى دايكەم، بەشئوئەيەكى كلاسئكى و لەسەرەخۆى خۆى با دەداو هەوہسبزئنانە سمتى دەلەراند. دايكەم لە هەموويان پەرؤشتربوو بۆ تەماشاكردنى. خئراتر لە دەف لەشى دەجولاندو شەپۇل پئ سازدەگرد، هئچ كەسئكى تريش نەئدەتوانى شانئبات لە شانى، پئرچە رەشە درئژەكەشى دەدرەوشايەوہ وەختئ بەدەورى سەريدا سوپئدەداو وەك خەرمانە نامئزاني دەگردەوہ.

باوكئشم هەمان چەشن سەماكارئكى بئئوئنەبوو، بەتايبەت شارەزاي پۆپو^۱

^۱ (جۆريكە لە سەما بە مۇسئقاي جازەوہ)

رۆك بوو. باوك و دایكەم لە میوانداری "ناھەنگی دووانی" دا بەناوبانگ بیوون و لە بازنە ی كۆمەڵایەتی كۆنسیرتاتیفەكاندا وەك بۆھیمی دەردەكەوتن. موسولمانە كردارییەكان مە ی و كھولیان رەتدەكردەووە ھەر وەك لە قورئاندا یاساخكراوە. بۆیە لە مائی نێمەدا خواردنەووە بۆ نەو ژن و پیاوانە دادەنرا كە سوك و سانا دەرگیری مۆسیقای رۆژاوی و عەرەبی و قاپە فستەقی نوێ و بادەم و ھەنار بیوون. ماسی برژاوی بەناوبانگی بەغدا كە لە رووباری دێجلە راودەكراو بەشیشی درێژ بەسەر ناگری كراووە بەكاوہخۆ دەبرژینرا دەھینرا، ھەر وەھا سەر نەومیزە دارگولە چەماوہییە لە تایلەندەووە لەگەڵ خۆمان ھینابوو مانەووە دەرازیترایەووە بە: برنجیكی زۆرباش و فاسولیاو گوشتی كاوپی پڕ بادەم و میووە كەستانە. كاتیكیش من لەسەر بانەكەمانەووە لە باوہشی دا پیرمدا تەماشای ئەم ناھەنگانەم ئەكرد تەنھا ترسم ئەووە بوو ھەرگیز نەو رێوشوینانەم بۆ جیبەجیناكري كە دایكەم رەوتی لەسەرگرتوون و ھیچكات بەو شەرمینیەمەووە وەكو نەو فیتری ھەلپەرین و سەماكردن نابم یان پیناكەنم و بەكامی دل چێژ لەو خۆشییە راستەقینەییە نابینم. گەرمای عێراق ئەوئەندە بەتینە لەھاویندا زۆرینە ی بەغداییەكان لەسەربان دەخەون. زرمە ی ئەو دۆشەكە قورسانە ی ھەموو شەویك دەھینرانە سەرەووە و فرێدەدرانە سەر قەرەوێلە ناسنییەكان یەكێكە لە دیارترین یادەوہرییەكانی سەرەتای منالیم. لەبەرئەووە ی لە عێراق ژەمی سەرەکی لە نیوہرۆدا دەدریت، شەوانە ھەمیشە ژەمی سوكمان دەخواردو لە شەوانی ھاویندا ئەشیا لە گەرەکی فرۆكەوانی بڕوانی و ببینی خیزانەكان و مندالکەنیان لەسەربانی مائەكانیان بەر لە كاتی خەوتن ناسایی شوتی یان نان و پەنیر دەخۆن.

نێمە چیتەر لەدەرەووە نەدەخەوتین بەھۆی ئەووە ی لەوكاتەدا ئەبو تەبر "بكوژە تەور بەدەستەكە" بۆ ماوہیەك لە حەفتاكاندا بەغدا ی بە شەپۆلیك تاوانكاری توشی ترسو تۆقاندن كردبوو، لەپیشینە ی ھەندیک لەو توندوتیژیانە دەچوو كە لەدوایدا ھاتن. زنجیرە یەك كوشتن روویانداو یارۆ زیاتر مائە دەولەمەندەكانی بەغدا ی دەكردە نامانج، وا باسدەكرا گوايە لە شەودا لەگەڵ ژن و مندالەكانی خۆیدا ھەلئەكوتیتە سەر خیزانەكان و دەیانكوژیت و پارەو سامانەكانیان دەدزیت و پاشان بزر دەبیت. زۆرێك لەو مائانە ھەم دیوارو ھەم

پاسەوانيان ھەبوو، كەچى ھەرچۇنىك دەبوو تەبر بە زىرەكى خۇي بەر بەستە نەمنىيەكانى تىدەپەراند. دەنگۆي نەو ەبلاوبوويەو ەگوايە دەچىتە سەربانەكانىش، بۆيە نىمە دەرگاي سەربانەكانمان داخست و ترس وى لىكردىن بىكىشىنە مائە تاودراو ەكانمانەو. لەبەرنەو ەي بەبىرمدانە دەھات كەسىكى ناو تۆرە كۆمەلەيەتتەكەمان بە كارىكى و ەھا ترسناك ەستىت، نەبو تەبرم وەك لادىيەكى ترسناك دەھاتە پىشچا، كە چاوەكانى رەش و تىز بن و سەربۇشكى سىپو ەگالىكى رەشى بەسەرەو ەبى. لە چاوى نەندىشەمەو، ژنەكەشى لەچكىكى رەش و جلو بەرگىكى لادىيە لەبەردابوو. كۆرەكانيان چەشنى باوكيان و كچەكانىش وەك دايكان جليان دەپۇشى. كاتىكىش خۇي ژنەكەى كەسانى گەورەيان دەكۇشت، وا مەزەنەم دەكرد مندالەكانيان مندالەكانى تر بكوژن، شايانى باسە نەم رپوداوانە وەختىك دەقەومان گشت قوربانىيەكان لە پىخەو ەكانياندا نارام نووستبوون.

دواجارو كاتىك نەبو تەبر گىرا، دەرچوو نەندامىكى پلەبەرزى ەنئەزە نەمنىيەكان بوو و ەممو نەو ەقۇتتەيە خويناويەش تاقىكردنەو ەيەكى دەولەت بوو بۇ چاندنى ترس و سنورداركدنى ەاتووچۇ لە شارەكەدا. بەدەر لە قزە رەش و چاوە ترستەرهكانى زۇر كەم لەو شىو ەيە دەچوو من لەبىرمدان وىنام كرىدبوو. كاتىك لە شاشەى تەلەفزيۇنەو ەدەركەوت تەراشكىردبوو و مووى رەشى تەنھا بەسەر سەمىل و چەنەگەيەو ە ەستبوو ەو، ەاوكات چاكەتىكى گەورەى وەرزشى و تىشىرتىكى سىپىشى لەبەردابوو. دواتر لە سىدارە درا، بەلام ەششاش وەك نەفسانەى شار ماو ەتەو. نەو نەبو تەبر بوو كە فىرى كردم ترس لە رەگ و رىشەكانى خۇي زياتر نەزى.

رادىەى خزمەتكارمان سىيان چوار سال لەپاش مردنى تەبر بە بەرپرسىارىتتەيەو ە پىمىگوت، "نەبو تەبر رەنگى پىستى شكولاتەيى و قزى رەش و لول بوو. چاوەكانى بەقولاچوو بوون و تىز بوون—پشیلەچاو بوو، بەجۇرىك لەشەو یشدا دەيتوانى ببىنیت. ەممو خانەوادەكەشى مويان رەش و زبرو لول و چاويان بەقولاچوو بوو. تەنانەت منالەكانىشى وەك بىچو ەپشیلە بەشەو دەيانتوانى ببىن." .

رادیه کچی پاسهوانیکی ئەمەنی بوو، وهختی دەچووینه سه‌فه‌ر، جاروبار نه‌هات و ناگاداری ماله‌که‌مانی ده‌کرد. له‌ ته‌مه‌نی چوارده‌ سالییه‌وه‌ له‌گه‌ل ئی‌مه‌دا ده‌ژیا، لای کچانی هه‌زار نه‌مه‌ رینگایه‌کی باو بوو بۆ به‌ده‌سته‌هینانی بژیوی و باشرکردنی گوزهران. من رانه‌هاتبووم خزمه‌تکاریکی ئه‌وه‌نده‌ نزیك له‌ ته‌مه‌نی خۆمه‌وه‌م هه‌بیت، بۆیه‌ پاشنیوه‌رۆیه‌ك نه‌ختیك پاش ئه‌وه‌ی گه‌شته‌ مانمان، فه‌رمانه‌م پیکرد نانی نیوه‌رۆم بۆ به‌هینیت. ئه‌ویش هاواری به‌سه‌ردا کردم و ئیدی بووه‌ ده‌مه‌قالیمان. پیمگوت "تۆ خزمه‌تکاری، مانای وایه‌ هه‌رچیت پینیم پیویسته‌ ئه‌نجامی به‌ده‌یت". ئه‌ویش قیزانیدی و گوتی، "نه‌خیر، وانیه‌!" پاشان به‌گریانه‌وه‌ هه‌له‌هات و له‌مان رۆیسته‌ ده‌روه‌ه. کاتیکیش دایکم هاته‌وه‌، له‌به‌رده‌م رادیه‌دا سه‌رزهنشتی کردم و ناچاری کردم پۆزشی بۆ به‌هینمه‌وه‌، هاوکات هه‌ندیك کاری ماله‌وه‌شی پيسپاردم.

له‌ هاوین و ته‌نانه‌ت کاتیکیش من شووت و بلوزی بیقۆلم له‌به‌رده‌کرد، رادیه‌ هه‌میشه‌ پۆساکي درێز و قۆلداري ده‌پۆشی. دواچار رۆژیک لیم پرسى بۆچی به‌شه‌رمه‌وه‌ بازوم پيشانده‌دات. وه‌لامی دامه‌وه‌ "له‌نانکردندا یارمه‌تی دایکم ده‌ده‌م"، پاشان شوین سوتانیکی له‌ مه‌چه‌کیه‌وه‌ تا سه‌ر شانی نیشاندام. سکم پیتی ده‌سوتا له‌وه‌ی ئه‌وه‌نده‌ خۆی به‌ناشیرین ده‌زانی ناچار له‌شی خۆی ده‌شارده‌وه‌. ره‌نگی پستی زۆر ره‌ش بوو بۆیه‌ دواتر پیمگوت نه‌و ژنانه‌ی له‌ نه‌مه‌ریکا هاوشیوه‌ی نه‌ون شازنی جوانین. دایکم پینیگوتم وه‌ك خوشکی خۆم هه‌لسوکه‌وت له‌گه‌ل رادیه‌دا بکه‌م سه‌ره‌نجام ده‌بینه‌ دوو هاوڕینی باش، به‌لام ده‌مزانی هه‌رگیز نابین به‌ خوشك. چون ئی‌مه‌ بۆ هه‌موو شوینیك ده‌رۆیشتین و ئه‌ویش بۆ هیچ كوئ نه‌ده‌چوو. من له‌ کۆلانه‌ کویره‌که‌ی خۆماندا له‌گه‌ل نامۆزاگانم یاری باسکه‌م ده‌کرد؛ نه‌و له‌ چیشته‌خانه‌ کاری ده‌کرد. من به‌رۆژ ده‌رۆیستم بۆ خویندنگه‌؛ به‌لام نه‌و له‌شه‌واندا ده‌رۆیشت.

خیزانه‌که‌م یارمه‌تی رادیه‌ی دا بۆ ته‌واوکردنی خویندنی ناماده‌یی، به‌لام نه‌مه‌ له‌پاش ئه‌وه‌وه‌ هات که‌ جاریک له‌گه‌ل دایکم له‌کۆتایی هه‌فته‌دا گه‌یانده‌مانه‌وه‌ ماله‌وه‌و دیمان خیزانه‌که‌ی چۆن ده‌ژیان: هه‌شت که‌س بوون له‌ خانوویه‌کی دوو ژووری خشتی گلیندا له‌نزیك فرۆکه‌خانه‌و به‌سه‌ر زه‌وی

حکومه‌ته‌وه بوون. بئ پئچ‌وپه‌نا لئم پرسى له‌کوندا نه‌رکى خوئندنگه نه‌نجامده‌داتو له‌کوى دايک و باوکى سيکس ده‌کهن، به‌وپئيه‌ى خوم هه‌ندئ زانياريم له‌وباره‌يه‌وه هه‌بوو و به‌دزيبه‌وه له‌کونى کليلى ده‌رگاي ژوورى نووستنه‌وه ته‌ماشاي دايک و باوکم کردبوو. دايكى راديه عه‌بايه‌کى ره‌شى له‌خوو پئچابوو و خالئکى بچوکيشى به‌سه‌ر چه‌ناکه‌يه‌وه بوو، روظانى به‌نانکردن له‌ته‌نورى قورا به‌سه‌رده‌برد تا چه‌ند عانه‌يه‌کى تريان ده‌ستکه‌ويت. موچه‌که‌ى راديه ته‌نها داهاتى جئگيرى خئزانه‌که‌ى بوو. هه‌رچى منيش بووم سالانئکى زورى کارکردنى له‌گه‌ل ژنانى ولاتانى تردا ده‌خاياند بؤ پرسين تا تئبگم چيم وهک مالى خوم قه‌بولکردبوو: له‌حالئکدا کچانى وهک راديه نه‌شيا وه‌ده‌ربنرئن تا نه‌وه‌ى پارهى خوئندنى براهه‌که‌ى په‌يدابکات که وهک فريادپه‌س و پزگارکه‌رى خئزانه‌که‌يان له‌هه‌ژارى چاوى لئنده‌گرا. هه‌زاران خئزانى هه‌ژارى وهک خئزانه‌که‌ى راديه هه‌بوون له‌سه‌ر زه‌وى ده‌ولت ده‌ژيان. هه‌رچه‌نده نه‌بو ته‌بر به‌وه به‌ناوبانگ بوو ناوچه ده‌وله‌مه‌نده‌گانى به‌غداى ده‌کرده نامانچ، به‌لام ترس له‌و کابراهه له‌گه‌ره‌که‌که‌ى راديه‌شدا ناماده‌گى هه‌بوو. کاتيک راديه پاش پشووى هه‌فته‌وه له‌مال ده‌گه‌رايه‌وه، زورجاران چيروکى نوى و ترسناکى له‌مه‌ر کاره به‌ده‌گانى نه‌بو ته‌بر له‌گه‌ل خويدا ده‌هئنايه‌وه.

پاشنيوه‌رپويه‌کيان، وه‌ختيک پئکه‌وه له‌سه‌ر قه‌نه‌فه‌يه‌کى شين له‌ژوورى چه‌وانه‌وه‌ى مالى ئيمه دانيشتبووين چپاندى به‌گوئيدا "نازانيت نه‌بو ته‌بر چه‌نده زيره‌که؟ نه‌وه‌نده بليمه‌ته ده‌توانيت له‌پشتى ديواره‌گانه‌وه ببيستيت. دوورنئيه له‌م سانه‌دا گوئى له‌خومانه‌وه بيت چى ده‌ئئين".

کاتيکيش خرابترين گه‌رمای هاوين تئپه‌رى، دايک و باوکم گه‌وره‌ترين ناهه‌نگى ساليان له‌رؤزى له‌دايکبوونى مندا سازگرد. پئش نه‌وه‌ى گه‌وره‌گان ده‌ستبکه‌ن به‌هه‌له‌که‌سه‌ما باندناساکه‌يان، بوکه‌له‌ى به‌ته‌ل جولويان به‌سه‌ر گشت ناموزاو هاورپئکانندا ده‌به‌خشييه‌وه. يه‌کئک له‌ وينه‌گانى نه‌لبومم‌مکونه‌که‌م وينه‌ى شه‌شم ناهه‌نگى له‌دايکبوونمه، له‌ وينه‌که‌دا چه‌ند کچئکى بچکولانه هه‌ن به‌سه‌ر چيمه‌نه‌که‌وه دانيشتوون و ته‌ماشاي ماجه‌راى بوکه‌له‌گان ده‌کهن: من کورتم و به‌په‌لکه‌يه‌کى ره‌شى لوله‌وه له‌لاى چه‌په‌وه وه‌ستاوم، کچئکى به‌رزتر به

پەلەكەيەكى دىرىژى رەنگ كەستانەيەو كە تا سەر كەمەرى دىت لاي راستمەو، نەو باشترین ھاۋرىم بەسمەيە. مەن ۋەك دايكەم پىستەم ئەسمەرو پىرچەم رەش بوو. بەسمە چاۋى ھەنگۈينى ۋە روخسارى گەش ۋە بىگەردىبوو، نەو شىۋازەش لە كۆمەلگەي عىراقىدا پەسەندىبوو. بەھەمان شىۋەي مەن نەۋىش شەرمەن بوو، بۇيە كاتىك بەيەك دەگەشتىن ئىدى لەيەكترى دوورنەدەگەۋتىنەو، زۇرچار يارىمان دەكرد بىنەۋەي پىۋىستەك ۋە شەيەكەش بلىين. نەو لە ناۋچەي بەناۋبانگى نەلەنسور دەژيا، مائەكەشيان زۇر گەۋرە بوو، لەمائى ئىمە كە سى زوورى نووستەن ۋە چىشتەخانەي گەۋرە ۋە زوورى خىزانىشى تىدا بوو گەل زەبەلاختر بوو. باۋكى ۋە زىرى دەۋلەت بوو، بۇيە كاتىك دەپۋىستەم بۇ مائىان پىش نەۋەي بە پەلەكاندا بۇ زوۋرە پەمەيەكەي سەرگەۋم، دەبوو پاسەۋانى چەكدار دەرگام بۇ بىكەنەۋە، زوۋرەكەي پىرپوۋ لە بوۋكەشوشە ۋە يارى مەندالان تەنەت لەمەن زىاترىشى ھەبوو. نەو سائە بەسمە جوانترىن دىارى رۇزى لەدايىكبوۋنى پىتەم، بوۋكەشوشەيەكى گەۋرە بوو، جوانىيەكى رەھا تىدا يەكىگرتبوو مەش ناۋى نەۋم لىنا چوون: لاشەي نەسمە ۋەك دايكەم ۋە چاۋىشى ۋەك چاۋى خۇي قەشەنگ بوو.

لە قوتابخانەي ئەلئەئىسىيە دەمانخوئىند، خوئىندنگەيەكى مۇدىرن بوو لەلايەن بەرىتانىيەكانەۋە بەرپۋەدەبرا كاتىك لەسەرەتاي ھەزارو نۇسەدەكاندا حوكمى عىراقىان دەكرد—يان ھەۋلى حوكمەردىيان دەدا. خوئىندنگەكە بە گۆرەپانە گەۋرەكەي ۋە نەۋ چىنەي قوتابىەكانەۋە كە ھەيىبوو بەباشترین قوتابخانەي بەغدا ئەژمار دەكرا. بەسمە لە رىزى پىشەۋە ۋە لەۋ جىيە دادەنىشت، مامۇستاكان دەيانوئىست مەندالى بەرپىرسان ۋە كەسە بەناۋبانگەكان تىدا دانىشەن. عادەتمە كىردىبوو گائەي پىكەم لەمەر ھەلسوكەۋت ۋە زامانىرىنى مامۇستاكان لەناستى كاتىك قەشيان لەگەلدا دەكرد "نۇي، بەسمە گيان قەيدى چىيە، سەبەينى نەركى مائەۋە بەينە". مەن ھەرگىز بەۋشۋە ھەلسوكەۋتم لەگەلدا نەدەكرا. كارەكەي باۋك ۋە دايكىشم زۇر باش بوو، بەلام ئىمە كەسايەتى گىرنگ يان بەناۋبانگ نەبوۋىن. نەگەر نەركى مائەۋەشم جىيەجىنەكرايە، بەدلئىايەۋە لىم توۋرە دەبوون.

ئەو دەم هەمەچەشنییەکی نایینی لەنێزان عێراقییەکاندا هەبوو، هاوکات خۆیئەنگەکانی نێمەش لە ناوەندی هەفتاکانەوه خۆمائیگرابوون بۆ دانیابوون لەوێ هەمووان هەمان مەنەج و پرۆگرامی خۆیئەنگە نیشتمانی پەیرەو دەکەن، کە سیکولار بوو. پەروردهی نیسلامی یەکیک بوو لەو بابەتەدا دەمانخۆیئەنگە، بەلام ئەو خۆیئەنگەرانی موسولمان نەبوون، بەمەرجی هەلیانبژاردایە لەگاتای ئەو وانانەدا دەیانئەوانی بڕۆنە دەرەوه. رۆژتیکیان کاتیک لە پۆلی چوارەم بووم ماوەیەکی کەم پیش ئەوێ سەدام حسین بێت بە سەرۆک کۆمار، مامۆستای نایین گوتی فیربوونی نوێر دەخۆیئەنگە. داوای لیکردین دزداشەییەکی سپی بەئینین بۆ خۆیئەنگە و پرسیار لە دایک و باوکمان بکەین بە چ شیوازیک پێیان باشە نوێر بکەین، چوون خێزانە جیاوازهکان شیوازی جیاوان پێپەسەندبوو. ئەو رۆژە بریاربوو نوێر فیربێن، وا ریکەوت من ئەوەندە زوو گەیشتم هینتا گۆپی پۆلەکە هەلنەگرابوو. تەنها یەک کەسی تر لە پۆلەکاندا بوو، کاتیک بینیم لیدانی دلم خیرا بوو، ئەو کەسەش محەمەدی زیرەگترین کورپی پۆل بوو لەوێ پۆلەکەو لەنزیک پەنجەرەکەوه دەستابوو. بینیم بە دزداشە سپی و قزە رەشەکەیهوه کە پێچەوانەیی پێستە بەفرناساو چاوه هەنگوینیەکانی بوو لەبەر تیشکی هەتاودا دەستنوێژی هەلنەگرت. من محەمەد بینەندازە خۆشەویست، بەلام هەرگیز زاتی ئەووم نەبوو لەگەڵی بدویم. لەوگاتەدا بەشلەژانەوه کتیبەکانم لەسەر تەختەکەم دانا، سەبارەت بە ئەرکەکانمان قسەمان کردو پێشانماندا ئێمە چوون نوێر دەخۆیئەنگە، دەستەکانم لەتەنیشتەوه گرتبوو کتومت وەک ئەوێ دایکم شەوی پێشوو فیری کردبووم. ناوچاوی چرچکردو مۆرەکەیهکی لیکردم وەک بلیی شتیکی بیزراوی لی بینیم. وتی "ئەها، ئێوه شیعەن".

حەزم دەکرد زەوییهکە قوتم بدات، هەستم بەتەریقبوونەوه دەکردو نەشم دەزانی لەپای چی.

کاتیک قوتابییەکانی تر گەیشتن، کچەکان لەچکی سپی و کورەکان کلای خرو سپی چنراویان بەسەرەوه بوو، مامۆستاکی بردینییه دەرەوهو لەبەردەم بەلوعەیی باخچەکاندا لەسەر چیمەنەکە ریزمان بەست تا دەستنوێر فیربێن، هەلبەت پاکزکردنەوهیەکی رێورەسمییه لەئیسلامدا پێویستە پیش نوێر ئەنجامبدریت.

لەبەردەم بەلوعەکەدا ریزمان گرتو یەکبە یەک مەشقمان کرد. رۆژێکی خۆش بوو، گۆرەپانی خۆیندنگە پربوو لە گۆل و من تامەزرۆی دیتنی دیمەنی شکانەوێ ناوی بۆرییەکە بووم لەبەر تیشکی خۆردا. کاتێک نۆبە ی من گەشت تا مەشقی دەستنوێژگرتن بکەم، بەو چەشنە ی مامۆستاگە فیری کردین؛ دەستەکانم، دەم و چاوم، سەر سەرم، هەردوو گوێم، هەردوو پێم بەناو شۆرد. رۆژێکی گەرم بوو بەلام ناوەکە نە تەنھا فینک بەلکە ناسودەیی بەرۆحیش دەدا. لەو ساتەدا من خۆشحال بووم تا کاتێک محەمەد دووبارەو ئەم جارەیان لەبەردەمی هەموویان شکاندمیەو.

وتی "زەینەب ئەمە خۆ تەنھا شۆردن نییە، بەلکە دەستنوێژگرتنە! مەگەر نازانی جیاوازییان چیبە؟"

پاشانیش کاتێک چووینە هۆلی جومناستیک بۆ ئەوێ مەشقی نوێژی تیندا بکەین، بەدەوری خۆمدا چاویکم گێرا هەندێ لە منداڵەکان وەک من دەستیان گرتبوو ئەوانی تریش وەک محەمەد دەستیان لەسەر سکیان گرتبوو، بێرە سەرلەنوێ هەستیکی شەرمەندەم هەبوو بۆ ئەوانە ی وەک من نوێژیان دەکرد، ئەگەر تەنھا لەبەرئەو دەش بووبێت لەلایەن کەسێکەو سوكایەتیم دەرەق کرابوو وەک محەمەد نوێژی دەکرد.

کاتێک گەیشتمە مالهۆو سەبارەت بەم بابەتە لە دایکم پرسی، لای خۆیەو ئەویش هەمان وەلامی مامۆستای خۆیندنگە ی دامەووەو گوتی: "لە عێراقدا، خەلکمان هەیه شیعەن و هەمانە سوننەن، بەلام هەموومان وەک یەکین و موسولمانین". ئەو نە ی بێرە ئەو یەکەمجار بوو بیریکەمەو دایکم بەتەواوی راستییەکە ی پێنەوتوم. دەمزانی جیاوازییەک هەیهو ئەو م لە خەندە گالته نامێزەکە ی روخساری محەمەددا بەدیکردبوو. ئەو شەو بەر لە خەوتن هەر بێر م لای رەفتارەکە ی محەمەد بوو و گەشتمە ئەو دەرەنجامە ی کە سوكایەتی پیکردوو م لە کولتوری عەرەبدا ئەو هەلە یەکی گەورە بوو، بۆیە لای خۆمەو بێریمدا بەو تۆلە ی لیبسەنمەو کە چیتر خۆشمەوێت. چەند سائێکی خایاند تا رینگام بەخۆمدا کورپێکی دیکەم خۆشبووێت. ئەویش دواتر پاش ئەو بوو کە چیدی ژیانم کەوتە ئەمەریکاوه، ئەنگیزە یەک دنە ی دەدام کە بشیت وەها

دەرپرینیکی بۆ بەکاربهێنم و بۆنیم کەسێکم خۆشویست. وایلیکردم هەستبکەم موچرکە بە لەشما ئەگەر ئی. ئەگەر من پێویستبێ باسی یەکەم پێشەستی منال بکەم لەو دۆخە مەترسیداردا، ئەوا دەلێم؛ وەها هەستدەگات ئەسپن بە لەشیدا بگەرێ و ئەویش بکۆشێ ئەو وارسکە ی بشاریتەو.

لە ۲۴ی تەموزی سالی ۱۹۷۹ سەدام حسین بانگی کامیرامانەکانی کرد بۆ ئەوێ ئەو بەروارە تۆماربکەن، دایکم لەسەر میزی چێشتخانەگە دانیشتبوو و چاوی پرپیوووە شاشە ی تەلەفزیۆنە رەش و سپیە بچوکه کەمان، منیش لە نزیکییەووە وەستابوو و لەسەر شانییەووە تەماشامدەکرد. پیاویکی بەرز بە چاکەت و پانتۆل و سمیاتیکی رەشەووە لەسەر مەنەسی هۆلیکی گەورە کە سەرشاربوو بە پیاو وەستابوو، دواتر تیگەیشتم سەدام حسین سەرۆکی حزبی بەعس و ئەندامانی بەرپرسی حکومەت بوو. زۆر گرژو خەمبار دیاربوو، وەك ئەوێ یەکیک لە منداڵەکانی بەکردنی کاریکی خراب تەواو بیھیوای کردبیت، رایگەیاندا کە لەناو حکومەتدا کەسانی "خیاڵەتکار"ی دۆزیووەتەووە. لەوگاتەدا کەسێکی بەرپرسناسای بانگکردە سەر مەنەسەکە، ئەویش دانی بەووەدا نا کە بەشداری لە پیلانیکیدا کردووە بۆ لەناوبردنی ئەو، پاشان دەستی بە خۆیندەووەی ناوی "پیلانگێرەکان" کرد، پاسەوانە چەگدارەکانیشی دەچوونە ناو نامادەبوانەووە دەیاندۆزینەووە و قۆلیان دەگرتن و پەلکیشیان دەکردنە دەرەووە. من تەنھا روخساری دووان لەو سەدان پیاووەم بێردیتەووە کە لە هۆلەکەدا نامادەبوون. یەکیکیان پیاویک بوو هاواری دەکردو دەيووت بێتاوانم و مەملانیی لەگەڵ پاسەوانەکاندا دەکرد کاتیکی دەیانبردە دەرەووە. ئەوێ تریان پیاویک بوو دواتر وەك عەمو ناسیمەووە بەسیمیایەکی باوکانەووە لەسەر روخساری لەکاتیکیدا جگەرە ی دەکیشا تەماشای سەر مەنەسەکە ی دەکرد.

پاش ئەوێ سەرۆک کۆمار ئەم "ناپاکان"ە ی دەسگیرکرد (بەشیۆوەیەکی کاریگەر نەیارە سیاسیە دیارەکانی خۆی لایرد) لەبەر دلسۆزی و ئەمەگدارییان دەستی بە پیاھەلدانی هەموو ئەوانە کرد کە لە هۆلەکەدا مابوونەووە، ئی ئەمانیش بەهۆی نا ئارامییانەووە لە شوینەکانیان دەجولان. دەشمینی کە چۆن ترس روخساری زۆرینەیان تەنیووە. پاشان گروپ گروپ هەستانە سەرپێ و دەستیان

به‌چه‌پله لیدان کرد بۆ سه‌دام. رووننه‌بوو داخۆ ئه‌وانه کاره‌کانیان پێباشبوو یان له‌وه دهرسان که ئه‌وانیش نۆره‌یان دیت، ئافه‌رین و چه‌پله‌پێزاننکی باشیان بۆ ئه‌و پیاوه کرد که به‌نیازبوو ئه‌و هاوێ و دۆستانه‌یان بکوژیت که به‌ر له‌چه‌ند خوله‌کێک له‌ته‌نیشتیانه‌وه دانیشتبوون.

رووداوه‌که له‌ میدیاکانه‌وه رومالکراو چه‌ندباره‌ش به‌هه‌موو جیهاندا په‌خشکرایه‌وه. سه‌دام حسین هه‌رگیز هه‌وڵی نه‌ده‌دا ئه‌وی ئه‌و رۆژه قه‌وما بشاریته‌وه. ویستی ئه‌و پیاوانه‌و ئه‌وانه‌ی وه‌ک ئه‌وانن لیتی بترسن. من ئه‌وکات کاسیته‌که‌م بینی، سه‌خته بۆم جیابکریته‌وه ئه‌ویکات چیم بینی و نیستا وه‌ک پێگه‌یشتووێه‌ک ده‌گه‌مه چ ده‌ره‌نجامتیک. ده‌زانم من وه‌ک منداڵێکی نۆ سالان تینه‌ده‌گه‌شتم ئه‌و پیاوانه‌ رووبه‌رووی ده‌ستپێژ ده‌بوونه‌وه، یان ئه‌وان له‌لایه‌ن ئه‌و "عه‌مو" وه‌ فه‌رمانی سێداره‌یان به‌سه‌ردا سه‌پا که هه‌فته‌یه‌ک پێشتر دایکم و پووره له‌یلا له‌باره‌یه‌وه قسه‌یان ده‌کرد. به‌لام هه‌ستم کرد شه‌پۆلنکی ترس له‌ شاشه‌ی ئه‌و ته‌له‌فزیۆنه‌ بچووکه‌و مۆبه‌قه سارده‌که‌مانه‌وه هات، ئه‌گه‌رچی تا ئه‌و ساته‌ش من له‌و شوینه‌دا ته‌واو پارێزراو بووم. نیگای سه‌ر روخساری دایکم ته‌واو بێردیته‌وه، بێر مه‌ چاوه‌کانی زۆر زه‌ق بربوووه‌ شاشه‌ی ته‌له‌فزیۆنه‌که، پێشتر هه‌رگیز ئه‌و نیگایه‌م له‌سه‌ر روخساری دایکم نه‌بینیوو، به‌لام هه‌رچی چۆنیک بێت درکم به‌وه کرد: گه‌نێ ترسناک بوو.

کاتیک دانیشتنه‌که کۆتاییهات، دایکم پێش کوژاندنه‌وه‌ی ته‌له‌فزیۆنه‌که هینتا هه‌ر له‌ویندا دانیشتبوو. هه‌ستم کرد ده‌یویست پێش ئه‌وه‌ی ته‌ماشای چاوم بکات و له‌گه‌لمدا بدوینت، بیرو هزری خۆی کۆیکاته‌وه. ئه‌وکات ئه‌وه‌نده بچکۆلانه‌بووم ئه‌و دانیشتبوو و من به‌پێوه‌بووم، ئێ چاومان له‌ هه‌مان ناستدا بوو.

گوته‌ی "نازیزه‌که‌م، لێره به‌دوا هه‌ندئ شت سه‌باره‌ت به‌ مالی به‌سه‌مه ده‌گۆریت. نیوه هه‌ر هاوێکه‌ی جارن و ده‌توانی له‌ خویندنگه‌ بیبینی، به‌لام به‌داخه‌وه چیت ناتوانی بۆ یاریکردن برۆی بۆ مالیان و له‌وانه‌یه ئه‌ویش نه‌توانیت بێت بۆ نێره".

"بۆچی نا، دایه؟"

هه‌ردوو ده‌ستمی خسته‌ ناو ده‌ستی و له‌خۆی نزیکي کردمه‌وه.

وتى "زەينەب، باوكى بەسمە يەكك بوو لەو پياوانەى كە قۇيان گرتو
برديانە دەرەوہ".

سەرم سورماوہ، داخۇ بۇ بەسمە گريام—يان بۇ خۇم و سنورداربوونى
هاورتيەتتيەكەمان، لەيادم نيە. ئيمە بەھۇى مەشقى دوو مانگى فرۇكەوانى
باوكەوہ لەسەر بۇينگ رۇيشتين بۇ سياتل، وەك چۇن زۇرجار لە هاويندا
دەرۇيشتين. جارى دواتر كە بەسمە دى، بىرمە مانگى نەيلول و كاتيک بوو
خويندن دەستيپتكردهوہ، لە پۇلكەدا لەپىزى دواوہ دانىشتبوو. مامۇستاگان
خۇيان لە ناوھينانى نەبوارد، خويندكارەكانيش خۇيان لى پەريز دەگرد.
پشووەكانمان بە پياسەگردن بەدەورى گۇرەپانەكەدا بەسەردەبردو دەستى يەكمان
دەگرتو سەرمان شۇردەگردەوہ. شتيكى خراب روويدابوو، بەلام پيموايە هيچ
يەككيمان ناوى نەومان نەھينا. رۇزىك بەسمە نەھاتەوہ بۇ خويندنگە و ئيدى
ھەرگيز بۇ جارىكى تر نەمبينيەوہ. سى سال دواترو وەختىك چاوم بەو پياوہ
كەوت كە فەرمانى كوشتنى باوكى دابوو، خۇم راھيتابوو ناوى باوكى بەسمە
لەبىركەم.

لە يادەۋە رېيەكانى عاليەۋە

ئىمە پەرۋشى ئەم ھاۋرېيەتتېيە نەبوۋىن. سەرۋەختىك لەگەل ئەو خىزانانەى ئىمە دەمانناسىن ئاشنايەتى پەيداكرد، زۆرەى جار بەبانگھېشتەكانى قايىل نەدەبوۋىن و بۇمان رەخسا ماۋەى دوو سال خۇمانى لى بەدووربگرىن، بەلام نەشماندەتوانى تا ھەتا ھەتايە خۇمانى لى پەرىز بگەين.

پاش جېيەشتنى ئاھەنگىك، لە دەۋرى كاترمىر ۱۱ شەو لەنزيك مالى ھاۋرېيەگەۋە ۋەستايىن و سەدامىش لە زوۋرى دانىشتن بوو. لەۋيدا ئەو ئىۋارەيە سى كاترمىرمان بەسەربرد گويمان بۇ ئەو قسانە ھەلخستبوو ئەو دەيووتن. من چاۋەگانىم ھەمىشە لەياد ئەمىنيت. جەختى لەسەر ھەريەگە لە ئىمە دەكردەۋە ۋە ھەموو كەسىكى زۇر لەنزيكەۋە ئەپشكىنى. لەبارەى زۇر شتەۋە دواين، لەنيوياندا خولياى جياۋازو بەتايبەتېش راوكردن، ھەرۋەك يەككىك بوو لە ھىۋايەتەكانى ئەو. ئەو شەۋە كاتىك گەشتىنەۋە مائەۋە واقمان ورمما، چونكە ديمان تاپرىكى راوكردى ۋەك ديارى نارديوو و ئەمە بانگھېشتى ئەو بوو بۇ دۇستايەتى.

چەند رۇژىك بەرلەۋەى بېيتە سەرۇك كۇمار، كاتىك ئەھاتە سەردانمان بەتەنھا بوو يان يەك پاسەۋانى لەگەلدا بوو. زۇرجار شەۋان بە شەقامەكانى بەغدادا دەسورايەۋە سەردانى ئەم خانەۋادەۋە ئەو خانەۋادەى ئەكرد. شتىكى سەير نەبوو لە نيۋە شەۋدا لەلايەن ئەۋەۋە پېترابگەيەنن و بلېن لە چەند ساتىكدا دەگات و داۋاي بانگھېشتى ھاۋرېيانى زۇر دەكات تا بېن و ھاۋبەشيمان لەگەل بگەن. مەۋۇ تەنانەت ئەگەر لە شىرىنى خەۋىشدا با ھىچى بۇ نەدەمايەۋە جگە لەۋەى بانگھېشتى بكات و خۇشچالى بكات.

مەشروۋى زۇر دەخواردەۋە ۋىسكى شىفاس رىگالى سكوئەلەندى لا پەسەند بوو. ھەمىشە جەختى لەسەر ئەۋە دەكردەۋە چەند كىسىك لەو ۋىسكىيە بەرن بۇ ھەموو ئەو ئاھەنگانەى ئامادەيان دەبوو. مەراقى لەسەما بوو، بەتايبەتى

لەگەڵ میوزیکی رۆزاوااییدا. وێرایی ئەوەی ھەرگیز لە سەماکردن ماندوو نەدەبوو، کەچی نە سەماکەرێکی باش بوو نە مەی خۆریکی باشیش. پیاویکی بەھێزبوو و ھیزو تینی دە پیاوی ھەبوو. نۆۆلی لە بەھیزی کەسایەتی ناکەم. لەکاتیکی بەھۆی کەسایەتی کارێزمییەو ھەخۆشماندەویست، ھاوکات لێشی دەترساین چوون نەماندەتوانی نا بۆ ھێج داواکارییەکی بلیین.

ئەو شەوانە پتر باسی لاویتی خۆی بۆ دەکردین، دەربارەي منالی خۆی و چۆنیتی ھەلانتی لەدەست ئەشکەنجەي زرباوکەکەي لەمالی مامی دەدوا: کە چۆن سەگ شوینی کەوتوون، تاریکی شەو نەیترساندوو ھەرچەندە مندالێکی دە سالانیش بوو. ناچارکراو ھەجیتە بەر خویندنو زانیویەتی تەنھا مامی ھەيە کە بتوانیت یارمەتی تەواوکردنی بدات. کاتیک تەمەنی دە سال بوو لەپۆلی یەکەم وەرگیرا. زۆرجار باسی ئەوەي دەکرد کە چەند پیتی سەیربوو کاتیک یەکەم جار لە ژيانیدا جلی ژیرەوہي لەبەرکردوو. ئەو رۆژە لە خویندنگە بەردەوام دزداشەکەي بەرزکردۆتەو تا جەگانی ژیرەوہي نیشانی ھاوپۆلەکانی بدات. وەھا مەزەنەي کردوو ئەو ھەرنگترین شتە کەسێک بتوانیت ھەییبت و ویستویەتی خۆي پێو ھەلکیشیت. ھەروەھا باسی چالاکي رۆزانی سیاسی خۆي بۆ دەکردین، وەلی گیرانەوہي ئەم چیرۆکانە چەند کاتر میتریکي دەخایاندو پتر لەو کاتانەدا بوو کە ئیمە لەدەوری خردەبووینەو ھەو بەوردی گویمان لیدەگرت.

دنیانەبووین کاتیک دەبیتە سەرۆک کۆمار بارودۆخەکە چۆن دەگۆریت. شەویکی تەموزی سالی ۱۹۷۹ بەسەردانیکی بۆ مالمان لە کاتر میتر ھەشتی نیوارە توشی سەرسورمانی کردین. بیرم دیت پیتی گوتین "لە پیاو ھەیکە نەجاتم بوو" (مەبەستی سەرۆک کۆماری ئەو کات، ئەحمەد ھەسەن بەکر بوو). ئەو شەو زۆر شادومان و میھرەبان بوو. سەدام خۆشی لەو راستییە نەدەھات کە بەکر ھەمیشە پیش ئەوہي گۆبوونەو ھەکانی بەستیت راویژی بە فالنجییەکەي دەکرد. رقی لەو راستییە بوو کە ئەم فالنجییە کویرە کە لەناوچەیک بەناوی ئەلدووجی دەژیا ئەو ھەندە کاریگەری لەسەر بپارە سیاسییەکان ھەبوو. پیتی گوتین ناردبووی لەشوینی بیھتین بۆ کۆشکەکەي و بەدەستی خۆي کۆشتبووی. لینی زیادکردو گوتی "ئەو ژنە فالنجییە نھیتی زۆری دەزانی، بۆیە پتویستبوو خۆي لی رزگار کەم".

ئەو شەو بەسی لە ھاوڕێیەتی کردو گوتی، ھەر ھاوڕێیەك خیاڤەت لە ھاوڕێیەكی بكات سزای مردن بەشی دەبیت. ئیمە بیدەنگ بووین و سەرنجی ئەو وتانەمان دەدا كە پیتی دەوتین. ئەمانە ھەم ھەرپەشە بوون ھەم نامازەییەكیش بوون بۆ كوشتنی یەكێك لە باشترین ھاوڕێكانی، بەناوی محەمەد ئەلەمەدانی كە وەزیری پەرۆردەیی ئەو كاتە بوو. سەدام شەویك پێش ئەوێ بیکوژیت خوانی ئێوارەیی لەگەڵدا خواردبوو.

رستن

کاتیک لە ساڵی ۱۹۹۹دا دایکم لە دەفتەری یادەوهرییهکانیدا دەستیکرد بە نووسین بۆم، ئەفسونێکی زۆر کەم لە نووسینەکانیدا هەبوون و پتر لە پەراویزی کتیبێکی میژوویی نەچوون وەک لەو هی چیرۆک بن لەپشت پەيوه‌ندییه‌کانی دایک و باوکمەوه. بەهەر حال درکم بە هەستنه‌بزوینی ده‌قه‌که ده‌کرد چونکه بۆ چەندین سال ئەمە گشت شتیک بوو کە شکم ئەبرد: راستیگەلێک بوو پێم نەوترابوو و لەکیسم چوو بوو. وەختیکیش تەمەنم گەشتە بیست و نۆ سال، ئەوه یەکه‌مجار بوو لەگەڵ دایکم توانیمان کەم تا زۆر راشکاوانه سەبارەت بە عەمو گفتوگۆ بکەین. هەرگیز دایک و باوکە عێراقییه‌کان ئەو مورتاحییەیان نەبوو وەک زۆریک لە دایک و باوکی دی بە‌م‌ندالەکانیان بلێن، نیگەرانی مەبە نازیزەگەم، خۆ شتیک نییه مایه‌ی مەترسی بێت. دایکم هەمیشە گریخواردبوو لەنیوان ئەو هی راستییەکانم پێبێت لە‌حالیکدا ئەمە ناره‌زووی سروشتی خۆی بوو، یان لێمی بشاریتەوه چونکه زانینی راستییەکان بۆخۆی ترسناک بوو.

نزیکه‌ی چوار چەمک لەژیا‌ندا هەن، کە شایه‌نی تیه‌لپێچانه‌وه‌ن—ژن، جەنگ، بنه‌ماله، ناين. یەکه‌مجار لە‌پ‌ر‌ت‌گ‌ای چیرۆکه‌کان و گویت‌گرتن لە گفتوگۆوه زانیاریم دەر‌بار‌ه‌ی ئەو چەم‌کانه وەرگرت، پاشان لە ئە‌ندیشه‌ی خۆما شەن و‌که‌وم ده‌کردن. من لەگەڵ دوو چیرۆکیتری مەزندا گەوره‌ بووم ئەوانیش، داپیره‌م و کچه‌ بچوکه‌که‌ی، واتە دایکم بوون. دایکم بورجی نەهه‌نگ بوو، خه‌یالی سەرنج‌راکێشی ده‌هۆنییه‌وه‌و به‌ناو ده‌شتی سه‌وزو په‌لکه‌زێرینه‌دا ده‌ی‌گی‌رای. نە‌نه‌شم دایکیکی مسو‌ل‌مانی ناسایی بوو، هه‌زی به‌ داستانه‌کانی (هه‌زارو یه‌ك شه‌وه) بوو که‌ پ‌ری کچه‌شاو مرۆفی کێشه‌ساز‌که‌رو بب‌اک بوو به‌س‌واری ئە‌سه‌پی س‌پ‌ییه‌وه‌ بۆ پاراستن. ریشه‌ی وانه‌ سه‌ره‌تاییه‌کانم له‌و چیرۆکه‌نه‌وه‌ دەر‌دین سە‌بارەت به‌ژن و پیاو، مسو‌ل‌مان بوون و عه‌لمانی بوون، هه‌روه‌ها جەنگ و باری ژیا‌ن لە‌نیوان شه‌ره‌کاندا نه‌وجا گرنگ نییه هه‌رچی ناویکی لێ‌ده‌نن، به‌لام من هه‌رگیز ئەو دۆخه‌ به‌ ناشتی نازانم.

يۇتۇپياو خەيالى دايكەم ئەچۈنەۋە سەر "لادىي ژنان" شوپىنىك بوو دايكەم لەگەن پوورەكانەم—بەتايەت پوورە سەمەر كاتىك لەگەن مېردەكەيدا گەنگەشەيان دەبوو—پاش سالانىكى زور دەچۈنە ئەۋى بۇ گەتوگۇ. كاتىك بۇ يەكەمجار دەبارەي "لادىي ژنان" بېستەم، ئەۋەندە بچوك بووم لەكاتى گەشتەكانى لەگەن خويىندكارەكانيدا بۇ باخچە ھەلۋاسراۋەكانى بابل و ھەزەرى دېرىن لە كۆشى دايكەمدا دادەنىشتەم. لەگەن ھاورى مامۇستاكانى شوپىنىكى سېبەريان بۇ گەشتەكە دەدۇزىيەۋە مەنچەلە پلاستىكىيەكان كە پېرپوون لەگەن لا مېۋو بورەك و تەپولە دەكرەۋە، ھاۋكات ھەموويان دەستيان بە سكالاكردن لەدەستى مېردەكانيان دەكرە، ھەلبەت بەۋ چەشنى ژنان ھەمىشە دەيكەن. لەبارەي ئەۋەي پياو چەندە مەزاجىن، چەندە داۋاكارىيان ھەيە بەبى ئەۋان ژيان چەندە خۇش و بېكىشەيە! جىھان چەند باشتر دەبوو گەر ھاتباۋ ژنان بەرپوۋەيان بردبا! بۇيە خەيالىيان دەكرە لە لادىيەكى ھېمەن و خۇشداين پېرى لە خانۋوى بچوك و كىلگە بېت، بە جۇرىك ھەموويان نىزىكەن لەيەگەۋە تا مندالەكانيان ۋەك نامۇزا گەرە بېن. ناسمانى سەر "لادىي ژنان" ھەمىشە دەدرەۋشايەۋە ئەۋ رووبارەي پىيدا گوزەرى دەكرە لەبەر تىشكى ھەتاۋا دەبرىسكايەۋە. لە ھەموو شوپىنىك بالىندەۋ گول ھەبوون، ژنان كاتەكانيان بەگۇرانى وتەن و سەماكرەن لەگەن مندالە جان و خۇشەويستەكاندا بەسەردەبرد. لەۋى ھەژارى و جەنگ بوونيان نەبوو، لەبەرنەۋەي لەم كۇبونەۋە قەشەنگەي نىۋان ژيانى راستەقىنەۋ خەيالىدا، ژنەكان بەئەندازەيەك زىرەك بوون بتوانن قسە لەگەن لەكدى بىكەن و چارە بۇ گەرتەكان بېينىنەۋە. پياۋان ھەفتانە تەنھا بۇ چەند كاترمېرىك رېگەپىدراۋ بوون سەردانى ئەۋ بەھەشتە بىكەن، مەن لەۋكاتەدا بە ساۋىلكەيى خۇم ئەۋ كارەم لاپەسەند بوو، كە باۋكان بۇيان ھەبوو سەردانى مندالەكانيان بىكەن بەۋ شىۋەي بابا سەردانى دەكرەين كاتىك لە مائەۋە بوو. ۋەك ھەموو يۇتۇپياكان، لەۋانەيە "لادىي ژنان" يش پتر پاساۋەكانى قسەكەر نىشانبات بۇ دەربازبوون لە ئىستا نەۋەك باسبىت لە دىمەنىكى جان و ھېمەنى داھاتوو، بەلام ئەفسوس ئەۋيكتات مەن ئەۋە تىنەدەگەشتەم.

چاۋەكانى نەنە ھەنگوۋىنى بوون و پىرچىكى زور كەمى دىرېزى سېى ھەبوو

لەگاتی چوونە دەرەویدا لەژێر سەرپۆشی سەپو و عەبادا دەیشاردەوێ. پێستیکی زەردی لاوازو تەری هەبوو، هەمیشە و تەنانەت لە هاوینیشدا هەستیکی فینکی پێدەبەخشیم. نەوێگانی لەدەوری خۆی کۆدەکردهوه لە ژوورەگەیدا کە زەویبەگەیی بە قالیچەیی خوری رەنگ تری و نالتونی و سور فەرپشپێژ کردبوو، دیوارەکانیشی بەناوریشم رازابوونەو، نێمەش پالمان بەو پستیانەو دەدا کە نەخشینرابوو بە هونراو و وینەیی هەمان نەو چاخانەیی داستانانەکانی لێو بۆ دەگێرانیو. بەهۆی بەتەمەنییەو دانهکانی نەمابوون، دەبیردینەو ناو جیهانە دیرینەکانی کەشتی تێکشکاوو شەرو رووداوە جادو ناساگانەو. کاتیکی گەورە بووم و بریارمدا خۆم چیرۆکەکان بخوینمەو، بەهۆی نەو توندوتیزی و رقبوونەو لە ژن تێیاندا هەبوو دەتوقیم، بەلام گێرانەوێگانی نەنەم هەمیشە سەرنجراکێش و رۆمانسی بوون. خۆشترینیان بەلامەو چیرۆکی نەو پاشایە بوو کە لە سێ کچەگەیی پرسی ناخۆ سامانەگەیی مۆلکی خۆیەتی یان خودا. دوو کچە گەورەگەیی پێی دەلێن "بەدلتیاییەو سامانەگەت بۆ خۆت دەگەریتەو" ئەویش تۆرەگەییەکی خۆش و زێر وەک دیاری بەهەر یەگەیان دەبەخشیت، بەلام لاوترینیان پێی دەلێت سامانەگەیی بۆ خودا دەگەریتەو، بەمەش باوکی لە کۆشکەگەیی دووری دەخاتەو. لەلایەن خزمەتکاریکی هەزارەو دەبیریت کە کورەگەیی ئەوێندە بێ توانا و شەل و کەنەفە پێویستی بە کەسیکە یارمەتی بدات بۆ تەوالیتیش بچیت. کچە شاکە چاودێری دەکات و فێریدەکات پشت بەخۆی ببەستیت، پاشان دەکەونە داوی خۆشەویستی یەگەرەو و هاوسەرگیری دەکەن، پێکەوێ شانشینیکی نوێ لەسەر بنەمای باوەرو خۆشەویستی راستەقینە دروستدەکەن، ئینجا بازارگانییەکی سەررێ دەخەن، چوون گارە گۆنەگەیی باوکی شکست دەخواو هەلەدەوێتەو. چیرۆکەکانی نەنە هەمیشە بەوانەیی سادە کۆتاییان دەهات؛ هەرچی شک دەبەین مۆلکی خواوە؛ سوپاسگوزار بە. ناگات لەلاوازەکان بێت، هەمووان لەژێر ئاسمانا یەگسانین. باوەرت بە خۆشەویستی راستەقینە هەبیت، پاداشت دەدریتەو.

لەم دوو چیرۆکخوانە زۆر جیاوازهو، واتە دایکی ئازادبخاوە نەنەیی کۆنەخوازمەو فێربووم کە پیاوان بەدەسەلاتەو لەدایک دەبن و ژنانیش لەرێگەیی زیرەکی و بەناو تەلەزگەو بەرەستو بە دلە ساخەمەکانیان چنگیانخستو.

ئەگەر میهرەبان و ژیر بایت و کاری باشت بکردایه، دەبوویه ئەو سازادهیهی هه‌موو ئەوانه‌ی هه‌بوو.

کەربەلا یه‌کێکه له دوو شارە پیرۆزه‌که‌ی باشووری عێراق و به‌هه‌نجا میلێک ده‌که‌وێته باشوری به‌غداوه، کەربەلا شوینی ئەو شەره‌ خۆیناوییه بوو که تێیدا له‌سالی ٦٨٠ تا دا نه‌وه‌گانی پیغه‌مبەر محهمهد بوونه قوربانی. ئەو شەره‌ بووه هۆی دوو‌که‌رتبوونی ئیسلام. ئەوانه‌ی پێیان وابوو، که میراتگری یاسایی محهمهدو خه‌لیفه‌ی کوژراوی باوکی برا قوربانییه‌کان عه‌لی زاوای محهمهد بوون، به‌ شیعە ناسران. ئەوانه‌شی ئەو خه‌لافه‌ته‌یان لا په‌سه‌ندبوو که له‌لایه‌ن ئومه‌ووبیه‌کانه‌وه پاش کوژرانی عه‌لی دامه‌زرا به‌ سونی ناسران. له‌پاش چه‌ندین نه‌وه، ئەم پێگه‌ سیاسیانە بوونه مه‌زه‌ب، هه‌مان شیوه‌ جیاوازییه‌ مه‌زه‌بیه‌کانیش پۆلێن ده‌کران. شیعەکان گومانیان له‌ده‌سه‌لات هه‌بوو و باوه‌ریان وابوو دادپه‌روه‌ری راسته‌قینه‌ له‌سه‌ر زه‌وی ته‌نها کاتی هاتنی مه‌هدی که‌سه‌ایه‌تیه‌کی وه‌ک مه‌سیحه‌ به‌رقه‌راره‌بێت. له‌به‌را به‌ریشدا، سونیه‌کان گرنگیان به‌ جێگرتنه‌وه‌ی فه‌رمانپه‌روایی له‌لایه‌ن چینی نوخه‌وه‌ دا. له‌ عێراقدا ژماره‌ی شیعە له‌ سونه‌ زیاتر بوو، که‌چی حکومه‌ت به‌شیوه‌یه‌کی به‌هه‌رته‌ی هه‌ر له‌لایه‌ن سونه‌کانه‌وه‌ کو‌نترۆل ده‌کرا. ئەم‌په‌رۆکه‌ش، جیاوازی سه‌ره‌گی ئاینی نێوان ئەو دوو مه‌زه‌به‌ نه‌وه‌یه‌ که‌ زانا ناینیه‌ شیعەکان پێیان وایه‌ پێویسته‌ هۆکاره‌گانی ژبانی هاوچه‌رخ به‌رده‌وام جیگای قبو‌لکردن بێت، له‌هه‌لته‌یدا زانا ناینیه‌ سونه‌کان نه‌وه‌ به‌باش ده‌زانن پشت به‌و چوار قوتابخانه‌ جیاوازه‌ی هه‌زره‌ بیری سونه‌ به‌سه‌تن که‌ چه‌ند سه‌ده‌یه‌ک له‌مه‌وێش و له‌لایه‌ن زانا ناینیه‌کانه‌وه‌ وه‌ک مه‌زه‌ب بنیادنراون.

رۆیشتن بۆ مائی نه‌نه‌و کەربەلا بۆ من سه‌رکێشیه‌ک بوو بۆ ناو رابردوویه‌کی نامۆو شارێکی پێش سه‌ده‌گانی ناوه‌راست، که‌ سه‌ه‌نته‌ریکی بازرگانی بوو. شه‌قامه‌گانی ته‌سه‌ک بوون، هه‌ندیکه‌شیان درێژده‌بوونه‌وه‌ بۆ پیاده‌په‌رو و ریزه‌دوگانی بچووکی که‌باب و ترشیات و ته‌سه‌بج فرۆشی و جامخانه‌گانی دوگانی زی‌رو خه‌شلی دره‌وشاوه‌. له‌ده‌ره‌وه‌ی جامی ئۆتۆمبیله‌که‌مانه‌وه‌وه‌ له‌و شه‌قامه‌ پێر ئۆتۆمبیلانه‌دا که‌ سه‌رشاریبوو به‌ پاسکیلسوارو گویدرێژی باره‌ه‌لگرو خاوه‌نه‌کانیان، بۆ شوینێک ده‌گه‌راین جیگه‌ی خۆمانی تێدا بکه‌ینه‌وه‌. ژنان به‌هۆی

كارهوه به عەبای رەشەوھ بەناو شەقامەكاندا جەمەیان دەھات، زۆرىك لە پىاوانىش دزداشەى درىژى نەرىتییان لەبەردابوو. سەراپای شار بەھۆى خشل و زىرى ناو جامخانەى دوكانەگان و درەوشانەوھیان لەبەر تىشكى خۆر لەلایەك و بەھۆى رەنگى ئالتونى گومەزەى ئەو دوو مزگەوتەى ھەژمونیان بەسەر شارەوھ ھەبوو لەلایەكى تر ەك گرىكى ئالتونى دەردەكەوت بە لە دەورەدرايىت. ھەرکە چووینە مالى نەنەوھ، كەوتینە ناو بۆن و بەرامەى خوشى گول و ھالوى ئەو گۆشتاوەى لە مەنجەلەكانەوھ ھەلدەستا. بىرمە نەنەم گولوى خۆى ھىشتا لە چىشتخانەدا دانابوو و چەپكە گولتیکىش بەسەر كەوانتەرەكەيەوھ لە چاوەرۋانى ئەوھدابوو، لە لابورى كەمۆلەى پلاستىكى و شوشەدا نامادەبكرىت و گولوى نەفسانەى بۆ چىشتلىنان و پەرسشى ناینى لى سازبكرىت.

لە بەغدا، دایكەم سەرقالى چاوپىكەوتن و كۆبوونەوھ كۆمەلایەتییە ناچارىيەكان بوو، ھەمیشە بەپەلە بووین بۆ شوینىك، بەلام لە كەربەلاو لەگەل نەنە، ھەر لەو ساتەى دەچووینە ئەودىو دەرگاگە و نەنەم توند لە نامىزى دەگرت، دەحەسایەوھ. خووشەويستى نىوانیان بەناشكرا دیاربوو، بەلام شىۋازى ژيان و جل و پۆشاكیان جودابوو. من پتر لە مندالىكى شار كە بشىت خەيالى ژيانى ناو گاو جوت بكات ناتوانم وینای ژيانى ەك گوزەرانى نەنەم بكەم، سەربارى ئەمەش كاتىك لە باوھشى دەكردم، ھەستم دەگرد و وردو خاش ئەبم لەناست خووشەويستى پاك و بىخەوشىدا. نمونەى ژنانى پىش مۆدىرنە بوو، نەوھى من نەرزىيان زۆر دەگرتن نەگەرچى بەدواى شوینىپى ئەواندا نەدەرپۆشتن، ئەو تەنھا مروفىكە لەژياندا ھەرگىز نەگۆرا. نەرمونیان و بەسۆز بوو، ھاوكات بەوشىوھىەى خەلكانى بەئەمەك بەھىزن بەھىزبوو، لەوكاتەوھى من لەدايكبووم تا ئەوكاتەى كۆچى دواى كەرد ەك خۆى ماپەوھ و نەگۆرا.

یەكەمجار كە لەبارەى منالییەوھ بیستم، بەشىوھىەكى سەیر ساندرىلام بىرگەوتەوھ. كاتىك زۆر مندال دەبىت، دایك و باوكى و براكانى یەك بە یەك دەمرن تا سەرەنجام ھەتیو دەكەوئت. مامىكى چاودىرى دەگرىتە نەستۆى تا گەورەدەبىت، بەلام چاودىرەكەى خراب ئەو بەرپرسيارىتییەى بەكاردینى و زۆرىنەى سامانەكەى بەبا دەدا—ئەوھش تاوانىكى گەورەيە بەپىی ياساى ئىسلام.

بۆیە کاتێک تەمەنی دەگاتە سیانزە سالان، مامی بەشوی دەدات بەبازرگانێکی سەرمایه‌داری بەغدا و هەك دەلێن کۆچ دەکات بۆ نێران. نەنەم ئەوەندە تەمەنی نەبوو بتوانیت یاسای هاوسەرگیری ئەنجامبدات، بۆیە دەخریتە ژێر چاودێری خەسوی کە دەگاتە داپێرە دایکەم. ئەو داپێرەیه دایکێکی پڕشانازی بوو لە بنەمالەکەماندا، ژنێک بوو کارگە ی چینی تاییەت بەخۆی لەسەرەتای سەدە ی بیستەمدا دامەزراندبوو و بەچەند دەیه‌یه‌گیش پێش لەدایکبوونی من کۆچی دوایی کردبوو. شتێک کە بیستووومە لەبارەیه‌وه نەوێه کە پێداویستی کارگەکە ی لە نەندەنەوه دابینکردوو، ئەوێش لەبەر هەندیک هۆکار لەوکاتەدا گرنگییه‌کی بەرچاوی هەبوو. ئەم دایکە بریاری داوه هەرگیز کۆنترۆلی خێزانەکە ی لەدەست نەدات، بۆیە بوکەکە ی کردۆتە نیمچە خزمەتکاری خۆی و کچەکانی کە بە خەیاڵی من رۆلی زرخوشکە بەدکارەکانی ساندەرێلایان کایه‌کردوو. بەم شێوه‌یه نەنە خراب و بەردەسته گەوره بوو، لەژێر سایه‌ی خەسوی، کچەکانی خەسوی و میژدەکەیدا ماوه‌ته‌وه تا ئەوکاتە ی یه‌ک به‌یه‌ک به‌بەرچاویه‌وه مردوون. دواتر بۆ ئارامبوونه‌وه پەنای داوه‌ته بەر ئاین و پاشاتریش ئەو هه‌سته‌ی لە منداڵه‌کانیدا دیتۆته‌وه. چەند سائێکی کەم پێش نەوه‌ی من لەدایکبم و کاتێک میژدەکە ی دەمریت، خانوو گەوره شانزە ژووڕییه‌کە ی لەسەر دیجە لە بەغدا، ئەو خانووه‌ی تێیدا لەتەک ستافێک خزمەتکاری فارسیا ژیاوون بەجێدێلێت و دەگوازیته‌وه بۆ خانوویه‌کی بچوک لە کەریه‌لا، له‌وێ راویترکاریکی رۆحی به‌ناوی رۆحولا خومه‌ینی دەدۆزیته‌وه، بازنیه‌کی نوێ هاوڕێ په‌یداده‌کات، له‌وێش بترازی حه‌وشه‌کە ی به‌ گۆل و داروده‌وه‌ن ده‌چینێت.

بۆ پیاده‌بوو مامی داپێرەم دوور هه‌لکه‌وتوووه له‌و دوو مزگه‌وته‌ی له‌سەر مه‌زاری نەوه‌کانی پێغه‌مبەر (ص) کە له‌سه‌ده‌ی حه‌وته‌مدا شه‌هیدگران بنیادنراون. مزگه‌وته‌کان به‌مناره‌و گومه‌زه‌ی ئالتونی رازینراونه‌ته‌وه‌و هه‌میشه‌ پرن له‌ خه‌لک، له‌نیویشیاندا ئەو کەسانه‌ی له‌ هه‌موو جیهانی نیسلامییه‌وه بۆ سەردانکردن دین. له‌بەرئەوه‌ی له‌ مزگه‌وته‌کاندا ژنان و کچان عه‌با له‌بەرده‌کەن، نەنەش یه‌کێک له‌ عه‌باکانی خۆی به‌من دەدا، بیرمه‌ وه‌ک منداڵێک چمکی جله‌ ره‌شه‌کانم گرتبوو تا له‌ زه‌وییه‌کە نه‌خشیته‌. پاشان رۆژێک عه‌بایه‌کی بچوکی بۆ خۆم سازکرد. رۆژێک

بۇ بۇنەیهك لەگەل ھاوپرێكانی نەنەم بۆ مزگەوتی ئەلحسین بانگهێشتكراین، كاتێك چووینە ناو حەوشە گەورەكە یەووە كە بەكاشی سەوزو شین رازینربوووە، هەستەمكرد كە وتوو مەتە ناو جیهانیکی ژنان كە نەیتنییهكانی رۆحانییهت دەزانن ھەر وھا یاپراخی گەلامیو بەنەریتی عێراقی پێچرابوووە، لەگەل پیاو و قیمە ی گوشت و برنج و زۆریك لە لیمۆ ترشیش دانرابوون. بەدەورماندا، پۆلە كۆتر دەیانباقاند، ئەو سەردانكەرە ھەژارانەشی توانای ئوتیل گرتنیان نەبوو، دەببیران لە سێبەرەكاندا دەحەوانەو.

كاتێك چووینە ژوورەو، عەبا بەچكۆلانە نوێكەم لەژێر چەناگەمەووە گرت تا پرچم دەرنەكەوێت، لەوكاتەدا چاومان بەو ناویژەو سورەیا زەبەلاحە کریستالانە كەوت كە بەسایتەكانەو ھەئاسرا بوون و كۆمەل كۆمەل پیاوان و ژنان لەسەر فەرشێ ئێرانی فراوانی رەنگ قەرمز و سور بڵاوبووونەو و نوێژیان دەخویند. یەكێك لە سوچەكانی مزگەوتەكە بە ژمارەیهکی زۆر شیشی زیوین دەورەدراو و لەویدا كۆرە شەھیدەكە ی عەلی بەخاك سپێردراو و ھەمووان لەدەوری كۆدەبنەو، دەزویەکی سەوز یان پارچە قوماشێکیان بەشیشەكانەو دەبەستن و ھەریەك لای خۆیەو ھاواتێکی دەخواست و داوایدەكرد بۆی بێتیتەدی. دێری سەرەكیم لەبیربوو و فێرکرا بووم لەكاتی نوێژکردندا بیلیم "باوەرم وایە كە جگە لە خوای گەورە هیچ خوداوەندیکی تر بوونی نییە، ھەر وھا محەمەد پێغەمبەری ئەو خودایە یەو عەلی ھاوئێیەتی". ئەمە ھەموو شتێك بوو. من تەماشای نەنە و دایكەم دەكرد و بەھەموو توانامەو لاسایم دەگردنەو. كاتێك نەنە كرنوشی دەبرد، كرنوشم دەبرد. كاتێك نوێژی دەخویند، منیش دەمخویند. "بسم الله الرحمن الرحيم"، بەناوی خودای بەخشنیدی دلۆقان.

پاش ئەو ی ئەو رۆژە لە مزگەوتەكە ھاتینە دەرەو، چووین بۆ دوكانێکی شیرینی فرۆشی و لەوی شوكلاتی ھاوردە ی سۆفیەتیمان كړی. دوكاندارەكە پێیگوتە "چەندە كچێکی خنجیلانەو جوانی. جوانییەكەت ئێرانیا نە ھەنكەوتوو".

منیش گوتە "ئێرانی نیم، عێراقیم".

وتی "تۆ خەلکی بەغدا ی، مەگەر نا؟"

پرسيم "تۆ له كوئى ئەوه دەزانی؟"

"لەبەرئەوهى عەباگەت زۆر توند گرتووه، وادياره دەترسى دابكەويت."

من نەمزانی گائتە دەكات، بەلام نەنەم دەستیکرد بەپیکەنین، هیند بەهیز خەنییهوه، بەجۆرێک لەدەرەوهى سنورى هەموو شەرم و نەريتیکدا بوو.

بیرمەیت پیکەنینەگەى وهك ئەوه بوو کاتیک دایکم و پووره سەمەر تورەیان دەکرد بەقسەکردن دەربارەى ئەو پیاوه ئاینییهى هەندى جار راپوئىزى پیندەکردو ناوى خومەینى بوو، زانایەکی ناینى دیارى ئىرانى بوو پىيان وابوو تەنها نامۆی ئەوهیە، کە بەپەيامەگەى ژنان بۆ سەدەگانى رابردو دەگىریتەوه. خومەینى پاش ئەوهى لەلایەن شای ئىرانەوه بەهۆى هەلگىرساندنى شۆرشەوه لە ۱۹۶۰ کاندای دوورخرايهوه، هاتو لە کەرەبەلا نىشتەجئ بوو. دواترو لەسالى ۱۹۷۸ لەسەر داواى شا رەزای پەهلەوى ئىران عىراقیش دەریکرد، چونکە باوەرپاوبوو دەستی لە تىکدانى نارامى ناوچەگەدا هەبووبیت. وارپیکەوت ئەو رۆژە باوکم فرۆکەوان بوو کاتیک بەرەو رۆژاواو پاريس بەفرۆکە گواستیانەوه، بەلام خومەینى لەویش نەمایەوه. پاش سالىک و لەسەرەتای ۱۹۷۹ لەرپنگای راپەرىنیکى جەماوەرییهوه دەسەلاتى گرتەدەست لە ئىران و جيهانى نىسلامى و رۆژاواشى توشى شۆک کرد. شا رەزای پەهلەوى بۆ ماوهى نزیکەى چوار دەیه حوکمى ئىرانى کرد. بەهۆى کرانەوهشى بەرپووى بازرگانى و کولتورو بەرژەوهەندى سەربازى رۆژاوادا پالپشتى ئەوانى بۆ خۆى مسۆگەر کردبوو. بەلام لە کاردانەوهیەکی توندو کلاسیکیدا، ئەو ملیۆنان ئىرانىیهى پەراوێزخرابوون بەهۆى گەندەلى و دىکتاتۆریەتى دەرەندانەى ژیر ماسکى رۆژاواىیهوه راپەرىن و داواى گۆرانکاریان کرد. شۆرشەگە هەلۆهستەى نىشتیمانپەرەوان، کۆمۆنىستان، یەکیتىیه خوينکارییهکان، گروپەگانى ژنان و ئەوانى دیکەش بوو، بەلام لەلایەن توندپەرەوه ئاینییهکانەوه کە خومەینیان خستە سەر دەسەلات و ناویان لىنا نایەتولای گەورە، قۆرخکرا. سەرکردە عەرەبەگان، بەتایبەتى سەدام حسینى دراوسێى لىرەوه ترسى بلأوبوونەوهى ئەم شۆرشەى لىنیشت.

ئەو رۆژەى جەنگ لەگەل ئىران دەستپىیکرد، لەتەک نامۆزاو خاڵۆزاکانم لە چوونەدەرەوهیەکی گۆتایى هاویندا لە پارکىکى زۆر خۆشدا بووین. هەمیشە

خۆمم بەخۇشەخت دەبىنى بەھۇى ئەھۇى ئامۇزاو خالۇزاي ھاوتەمەنم زۆر ھەبوو، تەمەنى ھەوتمان لەنىۋان دە بۇ سىانزە سالاندا بوو زۆرىنەش كور بوون. ھەندىك لە براو خوشكەكانى باوك و دايكم ھاوشىۋەى ئەمان مندالى ھەمان تەمەنىان ھەبوو، ھەروھە لەبەرئەھۇى براكانى خۆم يەكىكىان پىنج سال و ئەھۇى تر دە سال لە من مانتىريون، ئەم ئامۇزاو خالۇزايانە ۋەك خوشك و براو ھاوپرى تىكەلاو دەبووين.

نەعیم كورى مامم بوو و لەگەرەكى نىمەش دەژيان. قوتابىيەكى زىرەك بوو سالىك لە من گەرەتر بوو، لاوازو سەرەنجراكىش بوو، لەو جۆرە ھاوپرىيانە بوو بتوانى ھەم قسەو ھەم يارىشى لەگەلدا بکەى. بىر مە پرى جانتايەكم دەگرد لەو نۆتۇمبىلانەى پىشپىكى باوكم بۆى ھىتابوومەھو و لە باخچەكەمان ھەندىك لىمۇى ترشم لىكردەھو دەپۇشتەم بۇ مالى ئەوان، لەوئىش كونمان دەگردە ميوەكان و خويمان تىدەگردو بەدرىزايى رۇژ دەمانمى و خەرىكى پىشپىكىنى نۆتۇمبىلى مندالان و قسەگردن دەبووين و متمانەمان بەيەك ھەبوو.

جاريك لە خوانىكى گۇشتىرژاندندا لە مالى نىمە بوو، لىم پرسى "دەتوانم نەئىيەكى گەرەت پى بلىم؟" وتى "بەدلىيايەھو".

وتم "لەدەستشۇرى سەبارەت بەخو بىردەكەمەھو". چپاندى بەگوئىدا "منىش! بەدەست خۆم نىيە. ھەموو جاريك كە دەپۇم بۇ دەستشۇرى لەبارەى ئەو راستىيەھو بىردەكەمەھو كە نابىت لە تەوالىتدا بىر لەخو بکەمەھو، كەچى بىرى لىدەكەمەھو".

"دەى، ئەھو خۇ ھەرامە!" ھەرام وشەيەكى ھەمەگر بوو بۇ ھەموو ئەو شتانە بەكاردەبرا لەلايەن نايىنەھو قەدەغەكراو. ھەرام بوو لە تەوالىتدا بىر لە خودا بکەيتەھو، چونكە پاكىتى بەشىكى سەرەككىيە لە نىسلام. ھەروھە ھەرامە ۋەك وئىنەيەك بىر لەخو بکەيتەھو. خوا لە ھەموو شوئىنىك بوو، لەسەر زەھى، لە ناسمان، لە پىشمانەھو، لە ھەموو شوئىنىك بوو. بەلام ھىشتاش جاروبار توشى گوناھى ھەولدان بۇ وئىناگردنى خودا دەبووم.

لێم پرسى "باشه شتىك ههيه دووقات حهرام بىت؟"
وتى "نازانم".

داود، كورپه گهورهى خاله عادل و گهوره ترينى خالۆزاكانم بوو، هه مېشه گه وره كان نه ويان ده كرده لىپرسراوى نه مانى ترمان. من كاتىكى زۆرم له ماله كهى نه وان كه له سهر ديچله بوو به سه رده برد، خۆى و برا كهى وهك خوشكى بچوو كى خۆيان هه لسو كه وتيان له گه ل ده كردم. چه شنى چاوى بنه مالهى داى كم چاوه كانى خړو گه وره بوون، رومه تىشى كه مېك خړىن بوو و نه مه وايلى كر دبوو وهك هاوړى و خۆشه ويست ده ركه وىت. هه مېشه كه شخه و جوانپۆشبوو، نازانم چۆن به لام نهوم به بلوزىكى رهنگا و په رنگى خۆله مېشى و سه وزو مۆروه و بىر دىته وه. وانى عودى ده خو يند، كه نامى رىكى ده ژى عه ره بانه، منىش وانى پىانۆم ده خو يند، بۆيه هه ندىك جار پىكه وه مۆسىقامان ده ژه ندى. هه مېشه له گه لمدى مېه ره بان و له خۆبوردو بوو، ته نانه ت نه و كاتانه ش كه له خو يندنگى سه ره تايى بوو ين و قه يتانى پىلاوه كانم شلده بوونه وه له گۆرپه پانه كه دا دواى ده كه وتم و پىم ده ووت بۆم توندى بكاته وه. پاشان رۆژى نىكان فىرى كردم بۆخۆم توندىان بكه مه وه.

نه و رۆژهى جهنگ له گه ل ئىران ده ستيپى كرد داود سه ركردهى ده سته كه مان بوو. نه و رۆژه تايبه ت بوو چونكه بۆيه كه مجار كاتى نه وه مان ها تبوو، ئىمه نامۆزا و خالۆزاكان نه وه ندى گه وره بوو ين كه م تا زۆر بتوانىن خۆمان به پاركدى بگه رپىن و ته نها يهك خانى پىگه يشتوو وهك هاوه ل له ته كمان بىت. هه مووم له بىره، گشت گلۆپه رونا كه كان و پىكه نىن و په شمهك و سواربوون و دابه زىنه وه كانى يارى چه رخوفه لهك به رله وهى سوارى ته كسى بىن و كۆتايى به و رۆژه به ينىن و بچىن بۆ نايسكرىم خواردن بۆ نه له نسورى بهى بىفىرلى هىلسى به غدا. كاتىكىش رۆشى تىنه وه بۆ مال، خه رىك بوو تارىكى داده ات و واده رده كه وت كارها بىرا بىت. من ده بوو يه كه م كه س دابه زم، كاتىك ئۆتۆمبىله پىر ژاوه ژاوه كه مان گه يشته گه ره كى فرۆكه وانان له به رده م مالى ئىمه دا وه سته هه موو گلۆپه كان كۆزا بوونه وه. داىكىشم له ده رگاي پىشه وه چاوه رواى ده كردم.

پرسى "نه رى نه وه له كوئى بوون؟ مه گه ر نه تانبىستوو شه ر هه لگى ساوه؟"
شه ر؟ كام شه ر؟

به پهله بردميه ژوره وه و رايکرد زهنگليدات، تا به خانه واده گاني تر بلت
منداله گانيان سلامت. هيچ كس و سهدام حوسين له همموو كس كه متر باوه رې
وابوو نه و شهره نه و ونده درنژه بخايه نيت، به جورېك همموو نه و ناموزاو
خالوزايانم نه و ورژه له نوتومبيله كه دا بوون بهر له كوتايي جهنگ ته مانيان
چوو قوناخي پينگه يشتو و بانگ كردن بؤ سهربازي، ليره وه كه وتنه بهر مه ترسي
ناردن بؤ بهر هگاني شهرو نه و جييهي سهدان هزار گنج ژيانيان له پيناوي هيچدا
تيدا به ختكد.

به چهند روژنيك پاش ده ستپيكردي شهركه بوومه يانزه سال، زور له وه
گه نجر يووم بتوانم فامبكم چي به سر بنه ماله كه ماندا ديت، با له وه بگه رپين نه و
شهره چ كاريگه ريبه كي له سر سياسته گاني جيهان و روژه لاتي ناوين به جيهيشت.
كاتيك كرانه وه ي خویندنگا دواخرا، په كسر خه يالم بؤ فيلمكار توني زياترو
هاويني زياتر چوو. په كه مجار كه موشه كي دزه فرۆكه م له ناسماني شهودا بيني،
رامكرد بؤ ناو باخچه كه مان و ده ستمكرد به هلقونينه وه، وامزاني هاوشيوه
چواري ته موزو سييتل و ههايه. باوكم له وكاته ي شهركه تازه ده ستپيكرد
له دهره وه ي ولات گريخوارد بوو و نه يده تواني تا چهند هفته يه ك بگه رپته وه، بويه
نهركيني زور كه وته سر دايكم تا يارمه تيدان و به خيوكردي سي منداله كي
له كاتي شهردا بگريته نه ستؤ. له سره تادا زور جار راداري هه وايي دهره كه وتن،
كاتيكيش زهنگي ناگاداري ليند درا، زورنيك له هاوريكانم پيكه وه له گهل دايك و
باوكيان شهوانيان له ژير پله گانه گاندا به سر دهره برد. دايكم نه يويست نيمه به و
شيوه بزين، بويه نه گهر كاره با بكوژايه ته وه، په رده گاني داده دايه وه و مومي
داده گيرساند، ههروها به سي بهري ده سته گاني وينه ي به سر ديواره كه وه ده كردو
پيشاني ده داين، پاشانيش شهوشادي ده گوت و ماچي ده كردين، نينجا له جيگا گاني
خوماندا ده يخه واندين.

دهيگوت "زيان به رده واهه، ناشيت رايوه ستيني—ته نانه ت نه گهر شه ريش
بيت".

براکانم زور مندال بوون، بويه ده مزاني قسه بؤ من ده كات.
پاش شه وه ي خویندنگا كرايه وه، موشه كيكي نيرانسي له و خانووه دا

کهوتەخوارەووە که ھاوڕێی براکەمی تیدا دەژیا. ئەو شەووە نیووی خیزانەکەیان مردن و نیووەکە ی تریان زیندوو مان. بیرمەدیت تەماشای برا حەوت سالانەکەمم دەکرد لەسەر جینگە ی نووستنەکە ی دانیشتبوو، لە ئەلبومەکەیدا بەدوای وینەکانی ھاوڕێکەیدا دەگەرا چونکە دایکی رۆشتبوو بۆ خویندنگەکەیان و وتیووی نە تەنھا کۆرەکە ی بەئکو هەرچی شتیکی ئەویش هەبوو لەدەستیداووە. دوایتر بیستم بومبیکێ ئیرانی لە مالتیکی تری داووە هەموو خیزانەکە ی کوشتوووە. من مالتەکەیانم هەرگیز نەبینیوو، بەلام دەهاتە پێش چاوم وەک مالتی ئیمە ئەویش لەسەر سوچیەکەووە هەتکەوتبوو، هەر وەها خەیاڵی ژووری نووستنی مندالەکانیشم دەکرد هەمان چەشنی مالتی ئیمە لە نھۆمی سەرەووە بوو.

لەو بەدوای ژیان گەلی ترسناک بوو. بیرمە کاتیک باوکم دەڕۆشت بۆ سەفەرەکانی، دایکمی لە باووش دەگرت و ماچی دەکرد وەک ئەووی بترسی ئیدی هەرگیز نەبینیتەووە. نەنەو هەموو خیزانەکە ی رادیش دەهاتن لەگەڵمان دەمانەووە، ئەگەرچی تینەدەگەشتم چون تەنەگەکە ی باوکی رادیش لەو بۆمبھاوینژە ئیرانیانە دەمانپاریزن. شەوان لە جینگاکەمدا ئەمپرسی داخۆ ئەو فرۆکەوانە ئیرانیانە ی بۆمبارانمان دەکەن، دەزانن ئەوان مندالانی دەکوژن کە نایانبینن. هەندیک شەو لەدەرەووی پەنجەرە ی ژووری نووستنەکەمەووە موشەک بەئاسماندا تیدەپەری. دەپارامەووە لەسەر مالتی ئیمە نەکەویتە خوارەووە، کاتیک دەیدا لە زەوی و روناکیەکی چری شیوہ نیوہ بازنەیی بەسەر مالتی یەکیکی ترەوہ دروستدەکرد هەستی تاوانم تیدا ئەبزەوا. ئەگەر موشەکەکە لەنزیکمانەووە لە زەوی بدایە هەستم بە لەرینەووی زەویەکە دەکرد، بەرلەووی شکانی شوشەکان بیتەگویم و ھۆرینی ئەمبولانس دەستبیکات، بیدەنگیەکی تەواو کپ بآلی بەسەر ناوچەکەدا دەکیشا. هەرگیز ئەو تەرزە خەیاڵەم نەبوو، ناخۆ مندالانی ئیرانیش هەمان رامانیان سەبارەت بە بۆمبھاوینژە عیراقییەکان هەیه. دە ی ناخر ئیران دوژمنمان بوو.

رۆژیک لەسەرەتای جەنگەکەدا شتیکی روویدا کە زۆر ترسناک و سەیر بوو. لەگەڵ دایکەدا بە نۆتۆمبیل لە کۆگای سەوزەفرۆشییەکەووە بۆ مال دەهاتینەووە، لەوکاتەدا لەناکاو فرۆکەیکەکی تیزرەووی ئیرانی زۆر بەنزمی بەسەر شەقامەکەدا

تېپەرى بەشىۋەيەك بوو تۈنئىمان فرۆكەوانەكە بىينىن. چەند رۇژىك پىشتر تەلەفزیۋنى عىراق قىدیۋى ھەندىك سەربازى گىراۋى ئىرانى بىلاۋىر دىبوۋە، دايكەم ھاۋرىيەكى بەچپەۋە سەبارەت بە جوانى روخسارى ئىرانىيەگان قسەيان دەکرد. كات نەدەرۋىشت، بىرمە لە جامى پىشەۋەى فرۆكەكەۋە تەماشای فرۆكەوانەكەم دەکرد تا بزائەم راست دەلئىن. كاتىك بەسەرماندا بەنزمى تېپەرى، روخسارىم بىنى و دەزانم ئەۋىش ئىمەى بىنى. سمىلى ھەبوو، تەنھا پىۋىكى سادە بوو. ئەبى بىرى لەچى كىر دىبىتەۋە كاتىك تەماشای من و دايكىم دەکرد؟ داخۇ بەنئازبوو بمانكوژىت؟ رقى لىمان بوو؟ بەمەبەست بۇ ئەم بەشەى بەغدا ھاتبوو، ياخود رىگای وونكر دبوو؟ لە تەلەفزیۋن دەيانگوت مەلا ئىرانىيەگان ئەۋەندە گەۋجن فرۆكەوانەگانىان بەبى نەخشە دەنئىرنە عىراق. باشە دەۋىست بۇمبارانى مائىكى ۋەك مالى ئىمە بكات؟ مەگەر بەھۋى بۇمبى ئەۋەۋە من ھاۋرىگانم لەدەست دەدا؟

عەقل پىم دەلئىت كات نەبوو ئەو ھەموۋە بىر كىر دىنەۋانە لەو چىر كە و دوۋانەدا بە مىشكما گوزەر بىكەن، بەلام گىشت ئەۋانە و زىاترىشم بەبىر دىتەۋە. ئەو پاش نىۋەرۋىيە كاتىك فرۆكەوانەكە بەسەرماندا بەنزمى تېپەرى، دايكەم شتىكى نائاساى كىرد، دەستى بەرز كىر دىۋەۋە لىتى راۋەشاندا. پاشاترو دواى ئەۋەى فرۆكەوانەكە بە سەلامەتى گەپرايەۋە باۋەشى ناسمان و ئەو جىگايەى لىۋەى ھاتبوو، دايكەم تەماشای منى كىرد و بەھەردوۋ دەستى سىماى حەپاساۋى كىرتم. پىرسى "چۇن بوو بەلاتەۋە؟"

لەگەل دەسپىكى شەردا، دەستبەجىن بارو دۇخى بەغدايش گۇرا. لەكەشەكەيدا ئەمە ئاسان ھەستىكرا. ئالای عىراقى—سورو سىپى، رەش و سى ئەستىرەى سەۋزى بەسەرەۋەىيە، لە ھەموو شوئىنىكدا ھەبوو بەجۇرىك لە جۇرەگان بۇ من ۋەك مىنداللىك پىتر مایەى ترسان بوو لەۋەى مایەى دلىنايم بىت. شەقامەگان سىخانخوون بەو خۇپىشاندەرە بەعسىيانەى دروشم و ھۇتافى دژە ئىرانىيان دەۋتەۋە. نووسىنى دژە ئىرانى لەسەر دىۋارە گىشتىيەگان زۇر دەبىنرا. لە چاۋتروگانىكدا، سەربازى چەكدار و ۋىنەى سەدام حىتىن لە ھەموو شوئىنىك دەردەكەۋتن. رۇژنامەى ۋلاتەكەمان ۋىنەى سەركىردە سەربازىيە عىراقىيەگانى

وهك جه‌نرئه‌كان به جلی سه‌ربازییه‌وه ده‌كرده مانشیتی و تیی‌دا به‌ریژه‌وه له‌سه‌ر میزیتی بازنه‌یی دانیشتبوون ئەزمونیان له سه‌رۆك كۆماره‌وه وه‌رده‌گرت، هاوكات ئێرانییه‌كانیش وهك مه‌لای نه‌زان و به‌ریشی پیسه‌وه نیشانده‌دران چۆن له‌سه‌ر كورسی وه‌ستابوون به‌سه‌ر په‌كدا هاواریان ده‌كردو ده‌یانقیژاند. ئەم توندپه‌وه بی‌عه‌قلانه په‌لاماری ئیمه‌یان دابوو چونكه ده‌یانویست شۆرشه‌كه‌یان له هه‌موو جیهانی عه‌ره‌بیدا بلأوبكه‌نه‌وه، سه‌دام حسینی‌ش په‌یمانی پێدا‌بووین به‌رگریمان لێتكات. شایانی باسه سه‌دام ئەم جه‌نگه‌ی به‌قادسیه‌ی دووم ناوزه‌د ده‌كرد، به‌ناوی جه‌نگی قادسیه‌ی په‌كه‌مه‌وه كه له سه‌ده‌ی حه‌وته‌مدا به‌رپابوو بۆ فراوانكردن و بلأوكردنه‌وه‌ی ئیسلام له مه‌مله‌كه‌تی فارسه‌كاندا، هه‌روه‌ها خۆشی به سه‌عدی كورپی ئەبی وه‌قاسی جه‌نگاوه‌ری مه‌زنی مسوئلمانان له‌و جه‌نگه‌دا به‌راورد ده‌كرد. ئەو دوژمنه‌كانمانی به‌ ئێرانییه‌كان ناونه‌ده‌برد، به‌لكو ده‌یووت فارسه مه‌جوسه‌كان "فارسه ناگرپه‌سته‌كان" دواتر فامی ئەم ده‌سته‌واژه‌یه‌م كرد كه بۆ گیان به‌به‌رداكرده‌وه‌ی رقی ره‌گه‌زه‌په‌رستی دژی فارسه‌كان به‌كارده‌برا، به‌تایبه‌تیش ئەو زه‌رده‌شتییانه‌ی ناگر په‌رستبوون و چهند سه‌ده‌یه‌ك بوو ها‌ت‌بوونه سه‌ر ئایینی ئیسلام. به‌زیندوكردنه‌وه‌ی رقی و دوژمنایه‌تی كۆن و بانگه‌شه‌كردنی نه‌وه‌ی ئەو عێراق له بلأوبوونه‌وه‌ی شۆرشی ئێرانی ده‌پاریزیت، توانی ئەم جه‌نگه‌ وه‌ك شه‌ری به‌رگریكردن بنا‌سینیت نه‌ك وه‌ك شه‌ری خۆسه‌پاندن، هه‌روه‌ك ئەمه‌ی دوا‌ییان له قورئاندا قه‌ده‌غه‌كراوه. میدیا‌كانمان نه‌وه‌نده كۆنترۆل‌كرا‌بوو، تاوه‌كو عێراقم به‌جینه‌ه‌یشت نه‌مزانی ئێران ته‌نانه‌ت ئەو لایه‌نه‌ش نه‌بووه كه شه‌ره‌كه‌ی هه‌لگیرساندبوو.

له قوتابخانه، فێربوون به‌رگری له ولات و ژبانی خۆمان بکه‌ین. راهێنانی خۆشاردنه‌وه‌مان له هێرشێ ناسمانی له‌ژێر ته‌خته‌كاندا ده‌كرد، وانه‌ی وه‌رگرتنی چاره‌سه‌ری سه‌ره‌تایی فێرده‌بووین، هه‌روه‌ها تیگه‌شتین له‌وه‌ی دوژمنه‌كانمان ته‌نها ئێرانییه‌كان نین به‌لكو ئەو عێراقیانه‌ش كه به‌نه‌ینی هاوكاری ئێرانییه‌كان ده‌گه‌ن. بۆ رووبه‌رووبوونه‌وه‌ی ئەم ناپا‌كانه‌ی ناو خۆمان، زانیان كه نا‌ژانسی‌کی نه‌هینی حكومی هه‌یه پێی ده‌وتریت موخابه‌رات، بۆمان باس‌كرا كه نه‌وان كه‌سانێ‌كن جلوبه‌رگی مه‌ده‌نییان له‌به‌ردایه‌و به‌شینیه‌ی كار بۆ پاراستنی ئیمه

دەكەن لە مەترسی ئەو لایەنگرە نێرانییەکانی ئەشیت گرتبن بۆ سەر ئارامیمان. موخابەرات لە زمانی عەرەبیدا بەواتای "هەوالگرەکان" دیت.

محەمەد وەك هەمیشە نامادەبوو بۆ نیشانەکانی زانیارییە بەنرخەکانی و گوتی "من دەزانم ئەوانە كۆن—پیاوگەلین بۆ سەمێڵی رەشی زلەوه".

مایە پێكەنینە چۆن ئەو هەموو شتە لەبێر دەكەیت مامۆستاگان هەولەدەن. فیرت بکەن، كەچی سیمو روخساری ئەوانەت بێردیتەوه كە چاودێری دەكەن. كاتێك محەمەد ئەمەى گوت، مامۆستاكەمان روخساری تێكچوو. بێرە، دواى كەمێك قسەكانى بۆ محەمەد راستكردەوه.

وتى "كەس نازانیت ئەوان شیوەیان چۆنە، چونكە ئەوان نەینین. ئەوهش خالى جەوهەرى بابەتەكەیه".

بەلام محەمەد راستى گوت، تەنانەت منیش دەزمانى شیوەیان چۆنە. چونكە هەفتەى پێشوو دایكەم بێزارى دەربریبوو سەبارەت بە گۆبونەوهیان لەدەرۆبەرى دوكانى ئایسكريم فرۆشێك، گوايه پۆلیك پیاو بوون بە سەمێڵی رەشی زلەوه و ئەلێى فەرمانیان پێكراوو لەویدا بچەقن، وەختێكیش ئێمە لە دوكانەكە دێینە دەر و خەرىكى خواردنى ئایسكريم دەبین لە تەوقى سەرمانەوه تا پەنجەى پیمان تێمان بپوانن.

خانەوادەكەم هیچ نارەزویەكیان لە سیاسەت نەبوو. باوكم كۆرى بەرپرستیكى دیارى وەزارەتى پەرۆردە بوو، بەهۆى راشكاوى بۆچوونە سیاسیهكانییهوه توشى وەپسكردن ببوووهوهو خۆى لە سیاسەت كەنارگیر كەردبوو. تا ئەو ئەندازەیهى من تێدەگەم، زۆرێكیش لە عێراقییه روناكبەرەكان لەسەرۆبەندى كۆنترۆلكردى دەرەندانەى سەدام حسین بەسەر عێراقەوه لەرێگەى حزبى بەعسى عەرەبى نیشتمانییهوه خۆیان لە سیاسەت تەریزكرد. لەبەرئەوهى خۆیندنگاگان و هیله ناسمانییهكانیش خۆمائیكرابوون، پێویستبوو دایك و باوكم وەك زۆرێك لە عێراقییهكانى تر ئەگەر بۆ بەدەستەینانى كارو پیشەیهكیش بووه پەيوەندى بە حزبى بەعسەوه بکەن. شایستەى باسە چەند ئاست و پلەیهكى ئەندامیتى هەبوو، هەرچەندە هەموو كەسێك جیاوازی نیتوان توشبوویەك و برواداریكى راستى بەباشى دەزانى. پلەى سەرەتایى مۆئەید یان لایەنگر، نزمترین ئاست بوو بتوانى

پیتھوۋە دەربازبیت. ئەگەر پارىزگارى كەمىك باشتريشت بويستايە دەبوو بۇ ماوەى چەند سالىك لە كۆبوونەوھەكاندا نامادەبىت تا بىتە نەسىر يان شۇنكەوتوو. دواتريش بۇمان روونبووھە، بۇ ئەوھى پلەت بەرزىكرىتەوھە لە حزبى بەعسادا، پىويستە راپۇرت لە خەلكى تر بەدەيت، يان بە زمانىكى تر دەبوو بىتە سىخور.

دايكم قەلسبوو كەسىك پىنى بلىت چۇن ھەئسوگەوت بكات يان جل لەبەربكات، ئەوجا ئەگەر يەككە ناراستەى بىركرنەوھى ديارىكرىدا دەھرى دەبوو. كاتىك بانگەيشتى نامادەبوونى لە كۆبوونەوھەيەكى حزبى بەعسادا پىنگەيشت، بە قۇنەرەى پاژنە بەرزو درىسى نىنا رىكىسى مىنىكى تۇخو كالئەوھ سەردانى كرىد. وختىكىش سەر كرىدە وتى "يەك نەتەوھى يەگگرتووى عەرەب بە پەيامىكى شكۆمەندى يەگگرتووھە" دايكم ئەوھەندەى دەزانى بەرپىكوپىكى لەگەل ھاوړى مامۇستاكانى ھەستى وەلام بداتەوھە "يەكىتى، ئازادى و سۇسيالىزم". بەلام كاتىك جىبەجىكردى داواكارىيەكيان پىسپارد، بورايەوھە وەك مردوو كەوتە سەر زەوييەكە. خوليايەكى بورانەوھى ھەبوو و من ئەمەم وەك شتىكى رۇمانتىكى تىدا دەبىنى، ھاوكات يەكىكىش بوو لەو ھەموو شارەزايەى ئەو، كە من ھەرگىز كارامەيم تىدا پەيدانەكرد. بىرمە كاتىك ئەو شەوھە چەند بوورىك ھىتايانەوھە بۇ مائەوھە، چۇن شۇخىيان پىندەكردو سەريان دەخستە سەرى. بوورە سەمەر گائەى بە خوشكەكەى دەكرد "بەرگەى گەرماكە ناگرى، وانىيە؟" بوورە سەمەر چالاكوانىكى سىياسى بوو وەھا مەزەنەى دەكرد شۇرشى بەعس لەلايەن سەدام حسىنەوھە قۇرخكراوھە وەك چۇن شۇرشى ئىرانى لەلايەن نايەتولاً خومەينىيەوھە دەستى بەسەرداگر اوھ.

دايكم خۇى تىكدابوو پىنداگرى دەكردو دەيووت "ئەوھە وانىيە. ئەوھە گرژىيەكانى منە. من بە حزبى بەعس گرژ دەبم".

بەھۇى رامانەوھە لە رابردوو، بۇم روونبوويەوھە كە كوړباوهرى رەگەزى سوډىكى كەمى بە ژنان بەخشيوھە بەسەر پياوانەوھە، لەكاتىكدا دوچارى ناكۆكى سىياسى دەبوونەوھە گوتەى رەمەكى بىرلىنەكراوھەيان دەكرا وەك گوزارشتىكى لىل و تەمومژاوى لىكبرىتەوھە. جارنىكيان، بوورە سەمەر وەلامى تەلەفۇنىكى دايەوھە، دەنگىكى ناشنا سلۆى لىكردو گوتى "سلۆ سەمەر، دەنگوباسى حزبى بەعس؟

نەمیش گالته جارانە کوتی "ئای خوایە، کامە حزبی بە عس؟" پاشان پینکە نینی هاوہلی سەرھیتلە کە ی ناسییەوہ: سەدام حسین بوو. نەگەر لەباتی نەم پیاویک نەمە ی بگوتایە هەرگیز بەین باجیکی سەخت قوتاری نەدەبوو. هەر زوو لەسەر وەختی فەرمانرەوایی سەدام حسیندا، ژنان بۆیان دەلوا بۆچونی هەلاویژد دەربەرێ تا ئەوکاتە ی گالته یان بکردایە یان بگریانایە، یاخود وەک ساویلکە ناسرابان. پیموایە، دایکیشم لەو گەمە یە تێدەگەشت و هەندێ جار نەسپی خۆی تێدا تاو دەدا، هەلبەت کاتیک لەگەل پینویستی یەکانیدا بگونجایە. دایکم بەهۆی ماوہی سکپری یەوہ لە کۆبوونەوہ کانی داھاتووی حزب مۆلەت درا، برا بچوکە کەم تازە لە دایکبوو لەوکاتە شدا نەخۆشبوو، هەر زوو پاشنەوہش وازی لە وانە و تنەوہ هینا، بەلام وای بۆدەچم دایکم نەمە ی بەهۆی هەستیاری گرژییەوہ کرد.

ھاوشان لەگەل تەشەنە ی شەردا، بیروباوہری دژە ئیرانی گەشە یسەند. بەناوی نیشتمانپەر وەری یەوہ، خەلکی تەنانەت وازیان لە گویتگرتن لە موسیقای ئیرانی و کرینی فستەقی ئیرانی ش هینا. بنەمالە ی نێمە وەک زۆرینە ی خەلکی ئیرانی بەخراب نەدەزانی، بەلام وازمان لە هیلکە رەنگکردنی نەورۆزو ۲۱ی ئازاری سالی نوێی فارسی هینا. هەمیشە هیلکە ی رەنگراومان وەک روخساری دایکم، باوکم و مندالەکان دەپازاندەوہ و لۆکەمان وەک قر بەچەسپ لەسەریان دەدا، هەر وەھا ئەو هیلکە خیزانی یەمان لەسەر میزی ژووری ناخواردن لەگەل ماست، هیل و خواردنی تر نمایش دەکرد تا بۆ سالی نوێی ھاوو بەرەکەت بەینن. من تینەدەگەشتم، نەورۆز تەنھا جەژنیکی فارسی نەبوو، جەژنیکی دیرین بوو هیما ی بە ھااتی بەھار دەکرد. کوردەکان، کە نەتەوہ یەکی نەژاد جیان لە باکورو خاوەنی زمان و کولتوری خۆیانن، هەمان جەشن ناھەنگی نەورۆز دەگیرن. ئیدی بۆچی نێمەش ناھەنگ سازنەگەین؟ دایکم نابەدل و ناروون پینگیوتم "ئیتستا هەلومەرجەکە جیاوازە و چیت ناتوانین یادی بکەینەوہ".

لەبەرئەوہ ی حکومەتی دوژمنە کەمان لەلایەن ئایینە شیعیەکانەوہ بەرپۆدەدەبرا، هەموو شتیکی شیعیەکان گومانی لێدەکرا. کەریەلاش کەوتە ژیر گومانەوہ، بۆیە دایکم و خوشک و براکانی داپیرەیان گواستەوہ بۆ بەغدا و منیان تینگەیاندا ئەو راستییە لە میشکەدا بپریمەوہ کە داپیرە پۆژیک خومەینی ناسیوہ.

وہك ئەو دزئوييە دەردەكەوت، لە پۆلى چوارەمدا لەسەر روخسارى محەمەد بينىبووم و وا ئىستا بە ولاتدا بلاودەبوو، دەلئى هەموو شىعەكان ئەسپى تىيدا بوون. لە خویندنگە هەستم بە جياوازی دەکرد. لە هەموو رۆژەلاتى ناوهراسندا زەينەب ناويكى باو، بەلام عىراقىيەكان بەشيوەيهكى كۆن وەك ناويكى شىعى بىرى لىدەكەنەو، چونكە ناوى كچى خەليفەى كوژراو، عەليە. هەموو جارێك كە مامۆستا بانگى دەکردم، هەستەم دەکرد پىم دەلئىت. زەينەب - شىعە.

جارێكىان كاتێك داىكەم لە خویندنگە هينامىيەو، پىموت "دەمەوئىت ناوەكەم بگۆرم".

ئەوئىش وتى "بۆچى خۆشەويستەكەم؟ زەينەب ناويكى جوانە. زەينەب يەكێكە لە نازاترين ژنەكانى ئىسلام. وامزانى تۆ شادى بە ناوەكەت".

من هەميشە ئەو زەينەبە مئىزوويەم لاپەسەند بوو، لەبەر ئەو بوو مەراسىمى عاشورامان دەگێر، واتە ئەو شەوئى شىعەكان يادى شەهيدبوونى كورەكانى عەلى دەكەنەو، بەرپورەسى خەمناك و دلتهنگى و گارى خىرخوازی جەماوهرى ماتەمى كۆمەلكوژىيەكەى دەگێرنەو. لە هەندىك ناوچە پياوانى شىعە لەخۆيان دەدەن لە كەفارهتى ئەوئى لەو شەوئى باوو باپىرانيان نەيانتوانيوە پئىش بەكوشتنى مىراتگرەكانى پئىغەمبەر بگرن. كاتێك كەوتىنە شەپەرەو تەنانەت نەمايشە گشتىيەكانى خىرخوازی عاشوراش كۆتاييان پئىهات. دلئىنئىم ئەم رۆژە بەفەرمى قەدەغەكرا بوو يان تەننا ئئىمە وامانزانى كە ياساخكراو، هەرچونئىك بوو قەدەغەبوو. ئەو سالى، لەبرى ئەوئى بۆ مالى خالە عادل برۆين بۆ يادكرنەوئى ناسايى كە بە بەشدارىكردى سەدان كەس و لئىشاوى قاپى خواردن كۆتايدهات، لەمالهوه مائىنەو. ئەو رۆژە، داىكەم گوئى لە رايەلەى وئىستگەى رادىوئىيەكى دوور دەگرت، كە شىن و واوئىلاو چىرۆكە نەرىتئىيەكانى ماتەمى باس دەکرد، هاوژەمان خەرىكى نامادەكردى خواردنئىكى تايبەتى بوو لە برنج بە زەغفەران و دارچىنەو.

دواتر وەك ژنانى نەوئى پئىش خۆى، ئەوئىش دەستى بەگێرناپەوئى كۆمەلكوژى كورەكانى عەلى و ناموزاكانى لە شەوى عاشوردا كرد، چۆن شەهيدكران.

لەو شەویدا بەتایبەتی دەربارەی زەینەب ئەدوا، گواپە بەشدارێ شەرپکی خۆیناوی بوو و تێیدا هەموو برا و نامۆزاگانی سەربردراون. زەینەب پێشتر دایکی، واتە فاتیمە کچی محەمەد و ژنە پالەوانی نیسلام و عەلی باوکی لە دەستدایوون. پاش کۆمەڵکۆزییە، خۆی و ژنیکی دیکە و مندالەکانی تر لەلایەن پیاویکەو، کە هەلگیرسێنەری شەرە نەخووزراوە کە بوو خراوە زیندانەو، زەینەب بویری کردبوو بەتوندی لەرووی ئەو پیاویدا قسەبکات. ئەوەندە قسەلەرپوو و بەهێز ببوو، ئەو پیاوێ لێی ترسابوو و بیچارە دووری خستبوو و بە مەنفا. تەمەنی ماوێ لە بلاوکردنەوێ مۆزیاری دەربارەی خراپی و دلرەقی سەرکردبوو هانی خەلکیشی دابوو چیرۆکە کە بگێرنەو تا هیچ ستەمکاریک رێبەخۆ نەدات نادادپەرەوێ لەو چەشنە دووبارە بکاتەو.

من مەراقم لەو چیرۆکە زەینەب بوو، بەلام تەمەنم لە خواری سیانزە سالدەو بوو. نەمدەوێست دیاریم، حەزمدەکرد گونجاویم. بەخۆم وت، هیچ پەیوەندییەکی بە نایبەو نییە، زەینەب ناویکی ژنانە کۆنە و تەنھا دەخووزم بەناویکی خۆشی وەک یاسەمین بانگ بکریتم.

دایکم راست بوو، ناتوانی تەننەت بۆ شەرپیش ژیان بوەستینی. لەسالی دەسپێکی شەرپدا، برا بچکۆلانە کەم پێیگرت، سوپی مانگانە ی من دەستپێکرد، هەرەو هە بۆمدەرکەوت دایکم نەیتینگە لێکم لێدەشاریتەو کە لەوانە یە خۆیم لێ دووربەخەنەو.

من دواپەمینی هاوڕێکانم بووم سوپی مانگانەم دەستپێبکات. هەموو ئەو کچانە ی دەمناسین پێش من سوپە کە یان دەستپێکردبوو. ئەم قۆناغە لە هەموو شوپێنیک گرنگە، بەتایبەتیش لە نیسلامدا، چونکە لەو بەدوا کچ وەک پێگە یشتوو رەفتاری لەگەڵ دەگریت و رۆزوی رەمەزان دەگریت. لە هەندیک کۆمەڵگاشدا لەچک دەپۆشیت. لەسەرەتای هەشتاکان و لە کۆمەڵگایەکی پتر نازادی وەک بازنە کە ی ئێمەدا لە بەغدا، ئەمە مانای ئەو بوو چیت بە تیکەڵ لەگەڵ کورپان و کچاندا لە نادێ سەید مەلە نە کەم، بەتکو لەگەڵ پوورەکانم و لەو رۆژانەدا مەلە بکەم کە بۆ ژنان تەرخانکراوە، ئەو هەش نیشانوی چوونە ناو تەمەنی پێگە یشتن بوو. کاتیک لەگەڵ دایکم رۆشیتین لەدوی واسینی هاوڕێم تا ئەو شەو

پيگهوه به سهر بهرين، سه بارهت به تهن دروستي منداليون، هه ليهت دواترو له خويندنگه نهو ناوه مان به سهر دا بري، ناشايه تيم په يداکرد. له وگاته دا دايكي له لهندهن بوو، کاتيک گه شتين و چوومه ژوره وهی ماليان بو نه وهی بيهنين، وتي شتيكي خراپي به سهر هاتووه و خويني به ريووه "له وي له خواره وه". داپيره ي له مائه وه بوو، به لام نه م پيي خوش نه بوو سه بارهت به و بابه ته قسه ي له گه لدا بکات.

به متمانوه پيمگوت "نيگه ران مه به. دايکم ماموستايه و دهر باره ي هه موو شتيک ده زانيت، توش ده تواني پرسيا ري لي بکه يت".

کاتيک رو شتینه دهر وه، من له گوشني پيشه وهی نو تو مپيله گه و له ته نيشت دايکمه وه دانيشتم، واسينيش له دواوه سه رکه وت. راديوکمه پيکرد، نينجا که ديم واسين هيچ ناليت، رووم به لاي دايکمه و هر چه رخانده و پيمگوت: واسين پرسيا ريكي نهيني هه يه ليتي بکات.

واسين خوي کشان و دهستي خسته سه ر گوشني پيشه وه و بويرونکرده وه که چي قه و ماوه.

وتي "پووره نه ميل، نازانم چي بکه م. چيم به سه ر هاتووه؟"

دايکيشم وتي "نازيم، نيگه ران مه به! تو باشي، له باريكي ته واو ناساييداي".

کاتيک گه شتینه مائه وه، له گه ل دايکم و واسين له سه ر ميتر له موبه ق دانيشتين، دايکم زور به نياني قسه ي له گه لدا ده کرد، چاوي له دواي چاوي واسين بوو، له و سانه دا وه ک دايک بوو بوي. نينجا بوي روونکرده وه نه وي روويداوه شتيكي پر بابه خه و نه وه يه که کچيک ده کات به ژنو و ايلينده کات بتوانيت مندالي بييت. کاتيک گويم بو قولاخکردبوو هه ستم به شانازي ده کرد، که دايکيکم هه يه نه وه نده زانو نه رم و له سه ره خويه. به لام هيشتاش هه ستم به ته نيابي ده کرد. واسين پيگه يشتوو بوو نيدي، که چي من هه ر منداليبووم.

دواتر هاوريگانم گالته يان پنده کردم، گوايه من ته نها کچيكي بچکولانه م و ياري به بووکه له کان ده کمه. رو شتمه ژوره کمه و هه ر چي بووکه له و بووکه شوشه م هه بوو جگه له وهی به سمه هه موويم خر کرده وه و به خشيم به راديه تا بيباته وه بو

مالهوه بۆ خوشکه بچوکهکانی. پاشان قورئانهکهه له بهرزترین رهفهی مالهکهمان که دهبوو کتیبه پیرۆزهکانی تیدا دابنریت هینایه خوارهوهو لهسهه گۆشم دامنا. بهتهواوی بۆ نهوه نهپارامهوه سوپهکهه دهستپیتیکات، تهنها ههنديک نایهتهم خویندهوه که له نهنهوه یادم گرتبوون و هیوايهکم خواست. زۆری نهخایاند لهدوای نهوهوه، هیواکهه نهزمونکرد.

پیبزانم من تاکه کچ بووم ناوتهخوازی هاتنی سوپهکهه بیت، بیشک تاکه کچیش بووم له گهرماو بیته دهرهوه ناشکرای بکات و بهباوکی بلیت. ئەم جوړه کراوهیبه بهس بۆ بنهمالهکهمان بوو. له کولتوری عهرهباندا لهشی ژن بهنهینیی دادهنریت و ناشیت لهگهل پیاوان و لهو ریزهه لهتهک باوکانیشدا، گهتوگۆی لهبارهوه بکریت.

باوکهه دهستهواژهیهکی عهرههه بهکارهینا، وتی "پیرۆزباییت پیدهلیم خوشهویستم، نیستا نیدی تو ژنی، نازیم!"

دایکهه مامۆستای زیندهوهرزانی بوو؛ نموونهی گۆرپهلهیهکی له کهمۆلهیهکدا له خویندنگه نامادهیهکهیدا له پۆلدا ههبوو له مندالانداندا مردبوو. دایکهه سروشتی نیگارکیش بوو. نهو رۆژه پاش هاتنی سوپری مانگانهه بردهمی بۆ موبهقو نهو پینوس و دهفتهره سپیهی هینا، که ههمیشه لای تهلهفۆنهکهوه دایدهنا. راهاتبوو کاتیک تهلهفۆنی دهکرد لهگهل قسهکردندا وینهی دهکیشا. کاتیکیش کتیبی دهخویندهوه له پهراویزی کتیبهکهوه هیلکاری و نیگاری نهخشدهکرد. دهستهکانی ههمیشه دهجولان و سکچیان دهکیشا. وینهی شتی ناسک و روتی لهسهه دیواری گهرماوهکه دهنهخشاندا، پاشان جاروبار بۆیهکهی نوێ دهکردهوه و شتی نوێی لی زیاد دهکرد. ههیدههری فزول یاری و وازیچهکانی جیهیتشت و شوینمان کهوت بۆ موبهقهکهه. دایکهه ههیدههری دوورنهخستهوه. دهستیکرد به دروستکردنی نهندامهکانی جهستهی ژن و پیاوو روونیکردهوه چون کاردهکهن. هونهرو زانسته پیکهوه له وینهکیشانه نایابهکهی و ههموو چهماوهکاندا خهتوخالی دابوو. شوخوشهنگیهکه له من و ههموو ژنیکدا ههبوو، که من ههرگیز بهخهیاڵمدا نههاتبوو. دایکهه بازنهیهکه که هیلکهی ژنی دهواندو دروستکراویکی بچوکیش که وینهی تووی پیاو بوو کیشا، وتی کاتیک هیلکهه و توو

یەكده‌گرن، خانه‌یه‌ك دروستده‌بیت. وینه‌ی ئەو خانانەشی كینشا كه دابه‌شده‌بن تاوه‌كو له‌كو‌تايدا كۆرپه‌له‌یه‌ك دروستده‌بیت.

پرسیم "به‌لام تۆو چۆن هیلکه ده‌دۆزیته‌وه؟"

دایکم وتی "کاتیك ژن و پیاویك یه‌کتريان خۆشده‌ویت به‌و شیوه‌ی من و باوکت یه‌کترمان خۆشده‌ویت، ئەوا هاوسەرگیری ده‌کەن، پاشان سینکس ده‌کەن و پیاوه‌که تۆو ده‌کاته له‌شی ژنه‌که‌یه‌وه"، ئینجا هیلکاری ئەمه‌شی کیشا.

قافا ده‌ستم به‌پێکه‌نین کرد. دایک و باوکم لای ئیمه‌دا بیتپه‌رده باسی سینکسیان نه‌ده‌کرد، به‌لام به‌شیوه‌یه‌ك له شیوه‌گان ده‌زمانی شتیکی نه‌ئینییه‌و به‌تایبه‌تی ده‌یکه‌ن و هه‌ستیکی باشیان پیده‌دات، وروژانیکی خۆشی قه‌ده‌غه‌کراوه‌و کاتیك لێی تیده‌گه‌م که هاوسەرگیری بکه‌م.

وتی "زه‌ینه‌ب، پنیوستناکات به‌م شیوه‌یه‌ پێکه‌نی. سینکس خۆ کاریکی گه‌مزانه‌ نییه‌، به‌لکو شتیکی جوانه‌. کاتیکه‌ ژن و پیاو زۆر له‌یه‌کتر نزیك ده‌بنه‌وه‌و مندالی نازداری وه‌ك تۆو چه‌یده‌رو برا بچکۆلانه‌کەت دروستده‌بن". دواتر هیلکاری ئەمه‌شی کیشا.

بیرمه‌ چه‌یده‌ر سه‌ری شۆرکردبووه‌و دیقه‌تی دایکمی ده‌دا که به‌ خامه‌ درێژه‌ ره‌شه‌که‌ی هیلکاری ده‌کرد. بۆ قوتابییه‌کی پۆل دووم چه‌یده‌ر زۆر زیره‌ك بوو. وه‌ك باوکم زیره‌کی له‌ بیرکاری و زانستدا بوو. که‌مدوو بوو مه‌گه‌ر ده‌مه‌قالیی له‌گه‌ل مندا بکرده‌یه‌ ده‌نگی ده‌هات، زانیارییه‌ نوێکانی ته‌نها ده‌رخ و له‌به‌رنه‌ده‌کرد، به‌لکو له‌ می‌شکیشیدا لیکیده‌دایه‌وه‌ تاوه‌کو به‌ته‌واوی لێی تیده‌گه‌شت و مانای لێ ده‌ده‌هینا. هه‌رچی منیش بووم له‌پێی به‌دواداچوون و پرسینه‌وه‌ تاوتویی هه‌ر پرسیاریکم ده‌کرد له‌ می‌شکیدا گه‌لآله‌ ده‌بوو تا نه‌وه‌ی ناسووده‌ ده‌بووم و تیی ده‌گه‌شتم.

ئەو پاش نیوه‌رۆیه‌ به‌رله‌وه‌ی له‌ قسه‌کردن ته‌واوبین، دایکم وانه‌ فیسۆلۆجییه‌که‌ی خسته‌ چوارچێوه‌ی ده‌قیکی رۆحییه‌وه‌. وتی، خوا له‌شی ژن و پیاوی به‌شیوه‌یه‌کی دروست بۆ ته‌واوکردنی یه‌کتري ریکخستوو. ئەو خۆشییه‌ی له‌ سینکسکردنه‌وه‌ دیت یه‌کێکه‌ له‌ دیارییه‌کانی خۆی گه‌وره‌ بۆ هه‌ریه‌که‌مان، وه‌ك ئەو دیارییه‌ی که‌ ده‌توانین مندالمان ببیت. لێی زیادکرد، ژن و پیاو له‌

هاوسه رگریدا یه کسانو به هاوتایی دیاری نهو خویشیه وهرده گرن، به لام پیویسته چاوه پروان بن تا نهوهی هاوسه رگری دهگن. منیش لای خوومه وهر بمرکرده ووه گوتم، نه مه بویه تهنه ژنانی شوکر دوو مندالیان ده بیت. پیش هاوسه رگری، سیس کردن حه رام بوو.

سی سال دواي نهوه و کاتیک چوومه پوی نویم، له خویندنگه نه م شتانه یان فیرگردین. من تاکه کهس بووم دهستم به رزده کرده ووه بو وه لامدانه ووهی پرسیاره کان به بی شهرمکردن، تاکه کهس پیش بووم که پینه ده که نیم. وتم "مایه شهرم نیبه له باره سیس ووه قسه بکه ین. سیس شتیکی سروشتیه و یه کیکه له دیاریه کانی خوی گوره بو نیمه".

وهک هه موو مندالیکی عیراقی فیرکرا بووم گویرایه لی دایک و باو کم بم، راست بلیم، ریز له ماموستا و گوره کانی تر بگرم، هه روه ها شتیکی نه که م نابرووی بنه مانه که م له که دار بکه م. نه مانه چه مگه لیک نالوز بوون، به لام شانندی هه ریه که یان نه نگیه کی گوره بوو، واته "بی نه ده بی" یان "بی ره وشتی" بوو. چه کردن له به رده م هه رکه سیک یان قسه برین به که سیکی گوره یاخود پرسیار کردن سه باره ت به راو بو چونیان عه یبه بوو. له کولتوریکدا که مندال و گوره له پرووی گوومه لایه تیبه ووه جیاکرا و نه ته ووه، به بی نهوهی بانگکرایت روشتنه ژووری گوره کان عه یبه بوو. له و میانه دا ژنان به تایه تی پیویستبوو ناگادارین له کاریک یان شتیکی عه یبه ووه نه گلین، چونکه هه ر ره فتاریک باو نه بیت و دهره ره وشتی بیت نه شیا نه تهنه بو خویان به لکو بو هه موو خانه واده که شیان شهرمه ینر "عه یبو عار" بیت. تهنه ت له مالی نیمه دا، که تا نه و نه اندازه یه ی من بزانه م نازادیه کی زور به رفه رار بوو، زور پرسیار کردن ناسایی بوو، به لام پرسین له رای گوره کان نا. دایک و باو کم له گشت نه وانه ی دهمناسین پتر سیکولار بوون، به لام به لای نه وانیسه ووه حه رام بوو ووه ره فتار بکریت بیه مایه نا هه لکیشانیان، چونکه نهوه له قورنانه هیمای پیکرا بوو. بویه من پرسیارم زور ده کرد هه ندیک جار تا راده ی بی شهرمی ده چووم، به لام کاتیک ههستم ده کرد خه ریکه دنیا م لی سهرونگون ده بیت ووه، نه مده توانی بیرسم چه وتی له کویدا یه.

کاتیک خاله عادل که وته نهوهی شهوانی له مالی نیمه به سه رده برد، سه ره تا

گوتە دەبیت لەگەڵ ژنەکی دەمەقائینی بووبیت. پاشان پووره سەمەر و خالە عادل و دایک و باوکم پێکەوه چوونە ژووری دانێشتەکە و بەتوندی لەدوای خۆیانەوه دەرگاکیان داخست تا نێمە گویمان لێنەبیت چی دەنێن. تەماشایەکی دایکم کرد بەو نیگایە روونکردنەوه یەکمەن بداتن، بەلام تەعبیری سەر روخساری پێی وتم پرسیار نەکەم. ئاشکرا دیاربوو شتێک نیگەرانی کردبوون، هەر جارێکیش هەولێ خۆنزیکیکردنەوه لە یەکیکیان دەدا لێ دەپرسیم گوایه نەرکی خۆیندنگام راپەراندوو، یان پێیان دەگوتە بچم و ناگام لە برا بچکۆلانەکەم بیت. لەوماوەیەدا هیند زۆر کاتم لەگەڵ حەسەندا بەسەردەبرد، وەختێک زمانی پێژا جاروبار بە "دایه" بانگی دەکردم. کاردانەوهی سەرەتاییم بۆ رەتکردنەوه کانیان بە نازار بوو. من دەبا وەک گەورەیهک مامەنەم لەگەڵ بکریت، کەچی نەوان هیشتاش وەک منداڵ رەفتاریان لەگەڵدا دەکردم، یانیش وەک تارماییهک کە هەمووان سوک و ناسان گوێیان پێنەدەدام. رۆژێکیان لەسەر قەنەفەکە پالکەوتبووم و بە سەری نیکی سەر قەنەفەکە سەرم داپۆشیبوو بەو هیوایە بێتوانم خۆم بکەمە لەهۆشخۆچوو و سەرنجی کەسێک بۆ خۆم کێشکەم، بەو شێوەیە دایکم دەبورایەوه و گشت دەهاتن بەلایهوه. بەلام کەس تێبێنیشی نەکرد. نیدی خەوم لێکەوت و دوای کاتر مێرێک خەبەرم بوو، ماندوو چینیکی نارەقەم کردبوویهوه. مەگەر گەورەکان درکیان نەدەکرد، منداڵێک هەیه بەردەوام تێبێنی دەوروبەری دەگات بۆ ئەوهی بزانییت چی لەدەوریدا پۆدەدات؟ داخو دایک و باوکم تێنەدەگەشتن چ تەنهایهکە لەناو مێشکەدایم بەو هەموو پرسیارەوه کە ناشیت لەبارەیانەوه پێرسم، لەبەرئەوهی رودارییه؟

شەویکیان کە گویم لێبوو دایک و باوکم لە ژووری نووستنەکەیاندا لە نەومی خوارەوه قسەیان دەکرد، لەسەر نوکەپێی لە ژوورەکەم هاتمە دەرەوه و لەسەر کاشی پلەکانەکە دانێشتم تا گوێشلکەم و بزانی چی دەنێن. هەرگیز پێشتر بەدزییهوه گویم لە کەسی تر نەگرتبوو، ئەوهش نیشانەیی ئەوهبوو کە دەرترسام و هەرزوو فەرماوشمکرد، هەستمکرد باشمکردوو. بەلام ئەو شەوه کاتێک بەپێی بەتی لە پلەکانەکان هاتمە خوارەوه شتیکی گرنگ تێگەشتم: پووره ئیشراقی نامۆزای دایکم و خێزانەکەیی چێتر لە عێراق نەدەژیان. پووره ئیشراق خانوویەکی گەورەیی

لە ئەلەنسور هەبوو هەروەها کچی هاوتەمەنی من و کۆری لەمن گەورەتری هەبوو
کە بەجۆریک نازو عیشووی خۆم بەسەرەوه تاقیدەکردەوه.

دواتر لە دایکم پرسی "دایە، بۆچی پوورە نیشراق و نامۆزاکانم پیش ئەوهی
برۆن خواحافیزیان لە من نەکرد؟" هەستم نازار درابوو.

نەویش وتی "تۆ لەکۆئ ئەمە دەزانی؟"

گوتم "دەوی لەوهوه بۆم دەرکەوتوو کە هەمووان وەها دەلێن."

بەرچاوپروونی پیدام و گوتم "زەینەب، پێویستە ئەوه لە مێشکی خۆتدا
بەسپیتەوه." دەنگی توندو روون بوو. لێرەدا هیچ بوارێکی دەرپازبوون نەبوو.

دانم لێناو گوتم "دایە، دەوی ناخر ناتوانم."

پاشان گوتم "باشە، وەلێ جارێکی تر باسی ئەم بابەتە نەکەیتەوه، تەنانەت
بۆ خاڵۆزاگانیش. دواتر لەبارەیهوه دەدوین، نە ئیستا. نابێت سەبارەت بەمە
هیچ بە کەس بلێیت. تێگەشتی؟"

هەموو نامازەکانی سەر روخساری دایکم تێدەگەشتم. کاتیکی توورەدەبوو،
روخساری سوورەئەگەرپا و دڵۆپە ئارەق لەسەر لێوی سەرەوهی دەرەگەوتن.
کاتیکیش دەرپارەیی شتیکی جدی و دنیابوایە، زەرەدەئەگەرپا و دەموچاوی گرز
دەبوو لێوەکانی کرز و وشک دەبوون. ئەو رۆژە توشی سەرسوپمانم کردو دیم
ترسا. شتیکی سەبارەت بە پویشتنی پوورە نیشراق ترساندبووی. ئەوی منیش
لەوبارەیهوه دەمزانی ترسەکەیی پتر کردبوو، بەم هۆیهوه من نە تەنھا هەست
بەتاوان بەئێکۆ دلتەنگیش بووم. دایکم زۆر خۆشەویست، بۆیه هەرگیز
نەمدەویست بێمە هۆی نازاردانی.

کاتیکی باوکم لێی پرسیم داخۆ دەخوایم لەگەڵی بپۆم بۆ مائی خالە عادل،
کەشو هەوای بەغدا ساردو باراناوی بوو. بەدەگمەن تەنھا پێکەوه لەگەڵ باوکم
کاتمان بەسەردەبرد، بۆیه ئەو هەلەم قۆستەوه. ئەوەندە باران باریبوو رێرەوهکە
پرببوو لە ئاو. باوکیشم هەمیشە ناپەزایی دەرەبیری کاتیکی شتی لەمجۆرە
رویدەدا، چونکە حکومەت پەیمانی دابوو ناوەرۆکەیی چاکبکات، بەلام من حەزم
لێی بوو. ئەگەر رێکبکەوتایە باوکم لەمال بوایە کاتیکی ئەم گۆماوه لە حەوشەیی
پێشەوهماندا دروستدەبوو، لە کاغەزی رۆژنامە بەلەمی دروستدەکردو من و

براكانم دەمانخستە ناو ئاۋەكەۋە. بەلام كاتىك سەر كەۋىنە سەر ئۆتۈمبىلەكە بۇنەۋەى برۆين بۇ مالى خالە عادل، ئەمەى لەيادكرديوو. كاسىتىكى عەبدول حەلىم حافزى گۇرانىيىزى مىسىرى خستە سەرو ھەوليدە لەكاتى رۇشىتماندە بمدوئىنەت. بىرم نىيە باسى چى دەگرد، تەنھا ئەو ھەستەم لەبىرە ھەوليدەدا شتىكى تايبەت بكات بۇنەۋەى پەيوەندى لەگەلم خۇشبەت، ھەلبەت نارەزوشى نەدەگرد ۋەك دايكم قسەم لەگەلدا بكات. لەخۇۋە گفوتگوۋى ئاسايى دەستپىنەدەگرد. كاتىكىش لە گەشتىكى درىژخايەنەۋە بۇ مال دەگەراپەۋە، بەپەلە جانناگەيمان دەگردەۋە تا بزائىن چى بۇ ھىنابووین، خۇمان دەدا بەسەرىداۋ لە باۋەشمان دەگرت، پاشان وازمان لیدەھىنا. كاتىك جۇشوخروشى تیدەكەوت كەمىك لە پشىلە دەچوو. پىۋىستى بە پانتايى خۇى ھەبوو.

ئەو شەقامە كورتهى بۇ مالى خالە عادل دەرۇشت قوراۋى و چۇلۇ پىس بوو. تىبىنى ژمارەيەكى زۇر سەبەتەى نىمچە داپۇشراۋ بە نايلۇنى شىنم لەبەردەمى مالى يەكىك لە دراوسىكانياندا گرد. سەرم سوپما كە بىنىم ھىشتا لەویدا بوون. تەنھا چوار مال لەو شەقامەدا بوون، ئەو دراوسىيانەم باش دەناسى و دەمزانى ئەو سەبەتەنە نامپرو كەلوپەلى بەنرخى كارگەى تىدا بوو.

لەباۋكم پرسى "بۇچى ئەو كەرەستانەيان لەدەرەۋە بەجىھىشتوۋە؟ لەبەر باراندا ژەنگ ھەلدىنن".

تاۋەكو ئۆتۈمبىلەكەى لەبەردەم مالى خالدا نەۋەستاند، ۋەلامى نەداپەۋە. پاشان رووى تىكردم، ھەستمكرد ئەم ھاتنەى بە ئامانجىكەۋە نەنجامداۋە. ھەوليدەدا وشەى دروست بدۇزىتەۋە، بەلام دەمبىنى ئاسان بۇى نايەت بەدەستەۋە. لەيادمە سەرم بۇ خوارەۋە نەويكردو بىرىمكردەۋە من ھىشتا گەورە نەبووم، چونكە نەمدەتوانى شۇفىزى بكەم. پىيەگانم ئەۋەندە درىژ نەبوون بگەنە پىدەلەكان^۵.

گوتى "دراوسىكان ۋەدەرنراون بۇ ئىران. ھەمان شتىش بەسەر پوورە ئىشراق و خىزانەكەيدا ھاتوۋە، زەينەب. ئەوى بەبى خواحافىزىش رۇشىتن، لەبەرنەۋە بوو كاتى مالئاۋىيى كرددنيان نەبوو".

^۵ مەبەست لە پىدەل كلاج و نىستۇپە. و.ك.

بابەتەكەى بەشىۋەيەك بۇ روونكردمەۋە، ھەموو ئەۋەى دەيگوت—فاكت و راستى بوون. حكومت ئەو عىراقىيانەى "لە بنەچەدا ئىترانى بوون" دىپۇرت دەكردەۋە. كەس نەيدەزانى ژمارەى ئەوانەى دىپۇرتكرابوونەۋە چەند بوون، يان لەراستىدا چى بەسەر ئەوانەدا ھاتبوو كە رۇىشتبوون. خالە عادل لە مالى ئىمە دەمايەۋە بۇ ئەۋەى ئەۋىش دەرئەكەن. كاتىك دركمكر دايك و باوكم دەبىت پىكەۋە پىشتر پلانىان بۇ ئەم گفوتوگۆيە دانابىت، بەترسىكى گەرەبوو و سەرلىشىۋانەۋە گويم شلكرد. دەى بۇچى دايكم خۇى پىتى نەگوتم؟ بۇچى باوكم دەبىت تاگە كەس بىت ئەم شتانەم لەناو ئۆتۆمبىلەكەدا لەبەر باران لەدەرەۋەى مالى خالە عادلدا پىبىت؟

پاشان ھەۋالە چاۋەرۋاننەكرارۋەكەى راگەياندا.

وتى "زەينەب، ئەگەرى ئەۋەش ھەيە دايكت بەھەمان شىۋە ۋلات بەجىبەئىت. حكومت دوو ھەزار دىنار (شەش ھەزار دۆلار) دەبەخشى بەو عىراقىيانەى لە ژنەكانيان جىادەبنەۋە بەمەرچىك ژنەكانيان لەبنەرەتدا ئىترانى بن".

تا ئەۋكاتە دانىشتبووم و بەبىدەنگى سەرم شۇركردبوو و لە پىيەگانم دەروانى.

بەدەنگىكى توندو تۆمەتباركردەۋە وتم "بەنيازنىت لە دايكم جىابىتەۋە، وانىيە؟" لەمىانى گشت ئەو قسانەى كران، ئەمە لە ھەموويان پتر منيان ترساندا. بەئەسپايى و لەسەرەخۇ وتى "نا، نا. تۆ ئىستا گەرەۋەى، بۇيە منىش ھەستەكەم، پىۋىستە لەو ھەلومەرچە تىيگەى ئىستا لەگۆرئىيە".

پاشان دەرگاى ئۆتۆمبىلەكەى كرددەۋە دابەزى. كاتىك لەگەن دايكم قسەم دەگرد ناسايى دەمتوانى پرسىيارى لىيكەم، تەنانەت ئەگەر ۋەلامىشم دەستنەكەۋتايە، بەلام لەگەن باوكم ئەۋە مەحال بوو. منىش دابەزىم و بە سەرىكەۋە كە پرى پرسىياربوو بەدوايدا رۇىشتم. ناخۇ دايكم لەدەست دەدەم؟ ئەگەر باوكم نەيدەۋىست لە دايكم جىابىتەۋە، كەۋاتە بۇچى ئەمەى گوت؟ ئەسلەن بۇچى بىرى لە جىابوونەۋە لە دايكم دەكردەۋە؟ مەگەر چىتر خۇشىنەدەۋىست؟ باشە ئەگەر دايكم دەروات، من چىم بەسەر دىت؟ ناخۇ

ده تواتم له گه ئیدا برپوم؟ نهی براکانم؟ نهوان چییان به سهر دیت؟
کاتیک پووره نه جوه دهرگاکه ی کردهوه، خه ریکبوو نه یناسمه وه. نهو ژنه بالآ
به رزه جوانه که یه کیک له کارگه گانی خاله عادل به رتیه ده بردو هه میشه قزی له
سائون چاک ده کرد، بیتاقهت و لاواز بوو. میکیاژی نه کردبوو جلی ریکوپینکی کاری
له بهردا نه بوو. نهو پووره ی من دهناسی که تاراده یه که لوت بهرز بوو گۆر ابووه
سهر ژینکی ترساو و زوو زوو دهستی به قزیدا دهینا. بی نهوه ی سلآو بکات،
به پهله له گه ل باوکم دهستیکرد به قسه کردن. خالۆزاکانم له ژووری دانیشتنه که دا
دۆزییه وه، زهردهه لنگه پراوو ترساوو پشتگوینخراو بوون وهک چۆن منیش بو ماوه ی
ههفته یه که چه شتبووم. گوتیان ماوه ی چند روژیکه باوکمان نه بینیه.

داود وتی "دوو کاترمیر پیشتر دوو کارمه ندی موخابه رات هاتن داوای
ناسنامه گانیان لیکردین تا بویان ساخبیته وه که ئیرانی نین. دایکیشم پینی گوتن
ناسنامه گان لای باوکمن و نهویش له دهره وه ی شاره".

منیش وتم "باشه ئیه وه که هه رگیز له ئیران نه بوون، چۆن ده بیت ئیرانی
بن!! ئیه وه عیراقین و دایک و باوکیشتان عیراقین!".

خالۆزا هه ره بچکۆلانه که م که خه ریکبوو دهستی به گریان ده کرد، وتی
"دراوسیکانی شمان هه موویان عیراقین، که چی روژیک له خه وه هه ستاین و دیمان
رویشتبوون. هه نووکه ئیمه دوا مائین له شه قامه که دا ماوینه ته وه!"

بۆچی ئیمه روویده دا؟ بۆچی موخابه رات ده هاتن بو مائی نهوان و نه ده هاتن
بو مائی ئیمه؟ بۆچی دایکم و خانه واده ی نهوان له مه ترسیدا بوون، به لام باوکم
باکی نه بوو؟ نهی من و براکانم چی؟ ناخۆ ده یانویست ئیمه ش وه دهر نیتن؟
پیمراگه یانندن "لاوینه، نه گه ر دایکم و ئیه وه دیپورت بکرتن، چه تم من له گه ل
ئیه وه دا دیم".

داود پینی وتم "نازانم ریگه به تو دهن یان نا".
به ئینم پیدان و گوتم "نه گه ر که سیک هه ولیدات لیکمان جیابکاته وه،
ریگه ناده م دابریین، ده بیت منیش له گه ل ئیه وه به بن".

ماوه یه کی زور له وئ دانیشتین و گویمان له و قسانه ی باوک و دایکمان گرتبوو
که له ژووره که ی ته نیشتمانه وه به که می ده هاته به رگویمان. نهوه یه که مجار نه بوو

موخابه‌رات هاتبیت، به‌ئکه دووهم جار بوو، پووره نه‌جوه گوتی، پینان وتووم دووباره‌ش دینه‌وه. به‌دهوری میزی گه‌وره‌ی ناو ژووری ناخواردنه‌که‌یاندا چاوم ده‌گیرا، ته‌خته‌ی یاری تاوئه، وینه‌ی نه‌لقه‌گۆرینه‌وه، وینه‌ی منداله‌کان، وینه‌ی ئیمه‌ له‌ناو به‌له‌مه‌که‌ی نه‌واندا له‌دوا هاویندا دانرابوون. دل‌نیام هه‌موومان بیرمان لای هه‌مان شت بوو. تۆ بلتی پۆلیسی نه‌ینی هه‌موو نه‌مانه‌یان لای دوور بخاته‌وه؟ داخۆ ده‌توانین جاریکی تر پیکه‌وه له‌م ماله‌دا یاری بکه‌ین؟ له‌ترسا هه‌ستم به‌هینج‌دانیکی زۆرو تیکچوونی گه‌ده‌م ده‌کرد.

کاتیک باوکه‌م هات و پیتی وتم کاتی رویشتن هاتوو، پووره نه‌جوه شانی گرت و لینی پارایه‌وه.

وتی "باسل، تکا نه‌که‌م کاریک بکه‌! نازانم چه‌نده کاتی ترمان به‌ده‌سته‌وه ماوه. به‌لام نه‌گه‌ر نه‌توانی شتی‌کمان بۆ بکه‌ی، هه‌تم ده‌مانبه‌ن".

خالۆزاکانم هه‌موویان ئاو‌پیاندا‌یه‌وه و چاویان بری‌بووه من.

باوکه‌م؟ مه‌گه‌ر باوکه‌م چی له‌ده‌ست ده‌هات؟

ئه‌و چه‌ند رۆژه‌ی دواترم بیرنه‌ماوه. بیرم نایه‌ت که گه‌یشتینه‌ ماله‌وه چۆن رامکردبوو بۆ لای دایکه‌م، چوون خه‌یال‌م چه‌مه‌ که رامکردوو، وه‌ختی گه‌شتوینه‌ته‌وه ماله‌وه. هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی بیرم دیته‌وه له‌وانه‌یه‌ چه‌ند رۆژیک یان چه‌ند هه‌فته‌یه‌کی که‌م دواتر بیت، که له‌گه‌ڵ دایکه‌م به‌ ئۆتۆمبیل رویشتین بۆ گه‌ره‌کینکی کۆنی به‌غدا. راوه‌ستا بۆ نه‌وه‌ی ماسی بکریت بۆ خوانی ئیواره‌و له‌گه‌ڵ ماسی فرۆشه‌که که‌میک قسه‌ی کرد. نیگه‌رانی ره‌وابویه‌وه و دووباره‌ وه‌ک خۆی ده‌نواند، منیش هه‌ستمکرد قه‌یرانه‌که‌ نیدی رابردوو و چاره‌ی گرفته‌که‌ کراوه. شه‌قامه‌کانی ئه‌و گه‌ره‌که له‌وه ته‌سکتر بوون به‌ ئۆتۆمبیل گوزه‌ری پیندا بکه‌یت، بۆیه دایکه‌م پێشنیاری کرد دابه‌زین و به‌پێ به‌ته‌نیشته‌ رووباره‌که‌دا رویشتین تاوه‌کو له‌به‌رده‌م خانوویه‌کی زۆر کۆندا نیستی‌کمان کرد. ده‌رباره‌ی ئه‌و خانوو بیستبووم به‌لام هه‌رگیز نه‌مبینی‌بوو: ئه‌و خانوو بوو که دایکه‌می تیندا گه‌وره‌ببوو تاوه‌کو ته‌مه‌نی چوارده‌ سالی، له‌دوای نه‌وه‌ی نه‌ه‌شم به‌جیه‌یشتبوو، درابوو به‌دیده‌وانی کوربان، کلینیکه‌ ته‌ندروستی‌یه‌کان، خیزانی پیاویکی چاودیر، به‌لام هه‌نوکه‌ چۆلی چۆل بوو. دایکه‌م چوو هه‌روه‌وه و ده‌رگا مۆدیل کۆنه‌که‌ی کرده‌وه و

رۆیشتینە ژوورەو، دەتووت خانووی سەردەمیکی ترە. لەناووەوە حەوشەیهکی
هەبوو بەهۆی ئەو گورزە تیشکانەیی خۆرەو و روناکیووبوووەوە که لەسەرەو
دەهاتن و بلاودەبوونەووە هەستێکی پێرۆزیی بە هەموو شوینەکه بەخشیبوو.
لەسەری سەرەو، پێکەو بەستنیکی لە نھۆمەکانی دوووەم و سێیەمدا هەبوو،
مەمەر و رێرەوکان لەگەڵ لاوانە و پەرژینی ئاسنی بۆ ژوورەکانی دواوە دەرپۆشتن.
لەناکامی چۆن بوونی کاشی و دیکۆرەکانی لە رێقنەیی کۆترو تەپوتۆزدا دیارنەبوو.
دایکم وتی که منداڵ بوون لەگەڵ پوورە سەمەر ئەو شوینەیان بۆ یاری و وازی
کەنک لێوەرگرتوو.

کاتیکی لەیەکیکی لە پلەکانەکانەووە بۆ سەرەو پێشم گەوت، شەقەیی فرینی
بائی مەلێک هاتە بەر گویم. کاتیکی دەچوو هەر ژوورێکی دەستی بە دیوارە
کۆنەکاندا دەهینا و چیرۆکەکانی دەگێرانەو، یادەوهری خزمەتکارە فارسەکان،
باوکی که پیاوسالاریکی بەهینز بوو، برا کۆچکردوووەکەیی، هەرەوھا خالە عادل برا
گەرەیی، که نزیکەیی پانزەسال لەم بەتەمەنتر بوو هەمیشە چاودێری کردبوو.
دواجار گەیشتینە نھۆمی سێیەم، پاشان بۆ ناو ژوورێکی بردم که ئوتاقی خۆی و
پوورە سەمەر ببوو بەسەر رووبارەکەشدا دەپروانی. بەناو ژوورە تۆزاوییهکەدا
بەرەو پەنجەرە کۆنە بەرزە چوارچێوە دارینەکه رۆیشت و ئاوەلای کرد، لەوێشەو
چووینە ناو بالکۆنیکی لە تەختە سازگراو. لەبەردەماندا رووباری دیچلە و ئاسۆ
ئەو مەنارە و گومەزە دێرینانە هەلکەوتبوون که چەندەها سەدە تەمەنیان بوو.
ماوەیهک لەویدا وەستاین و تەماشای دێرینی و ئەو بەلەمەوانانەمان دەکرد که
سەرنشینەکانیان بەناو رووبارەکەدا بۆ سەرەووە بۆ خوارەو دەهینا و دەبرد.
سەرم سورمابوو لەوہی، ئەبێت چەند نەوہی عێراقی لەسەر ئەم زەووییەیی
بەسەرەو وەستاوین هەبووین و تیاچووین، چەندە گەل و میللەت لەلایەن
فەرمانرەوای جیاوازەووە حوکمراون و بەسەر ئەم شوینەدا راگوزەشتوون، چیبیان
پۆشیوو، باوەریان بە چی هەبوو، خۆینی چەندەیان ئیستا لە لەشی منا
نەگەرئۆ و چەند شیوەیان لە من جیاواز بوو.

دایکم وتی "خۆشەویستم، سەرەتا دەمەوێت پیت بلیم بنەمالەکەمان لە
ناسايشدايە و سەلامەتە. دەمەوێت بزانیت که گەس دیپۆرت ناکریت".

گوتم "واتە دوورت ناخەنەوه".

"نا نەزیزم، کەس نایەوێت من، خالە عادل یان خالۆزاکانت دووربخاتەوه".

ئیدی باوەشم پێداکردو خەریکیوو بگرییم.

"زەندەقم چوووو، دایە!"

"دەزانم، من و باوکت ویستمان بەبێ ئەوهی تۆ نیگەرەن بکەین ئەمە چارەسەر بکەین، بەلام گەشتینە ئەوهی... بەهەرحال، پێمانابوو بەوجۆرە تۆ پتر نامادە دەبیت لەباریکدا نەگەر نەمانتوانی هیچ شتیک بکەین".

"کەواتە هەرگیز کەس تۆ لە من دوورناخاتەوه؟"

"نا گیانەکەم. هیچ کەس من بۆ هیچ کوێ نابات. هەموو شتیک باش دەبیت،

ئەوه تەنها بۆ ماوەیهک شتەکان ئالۆزییان تیکەوتبوو".

خۆر بە گەرمییەکی کەمەوه لە روومەتەمانی دەداو شەنبایەکی بوژینەرەودش دەهات. دایکەم دەستەکانی لە گێرفانی کۆتەکەیدابوو وەختیک تەماشای رووبارەکە دەکرد، پاشان روویکرده من و قژرە رەشە درێژەکە بەسەر روویدا پەڕیشانبوووه و دراوه عەباسییەکە می ملی دەدرەوشایەوه. چاوه گەوره قاوهییەکانیشی، کە بە کل رشتبوونی، پەربوون لە هەستی غەریبی.

وتی "بیرمە لەسەر ئەم بەلکۆنە وەستابووم چاوهروانی گەپانەوهی باوکەم بۆ نانی ئێواره دەکرد" لەوکاتەدا تەماشای رینگای تەسکی رووبارەکە دەکرد کە ژن و پیاوو منداڵ ئاسایی رەوتی رۆژانەیان بەسەردا دەکرد. "هەموو پاش نیوهرۆیهک کاتیک لەم شەقامەوه بۆ نانی ئێواره دەهاتەوه کەسیکی لەگەڵ خۆیدا دەهینایەوه، لە بەلەمەوانیکەوه تا شوفیریک یان هەرکەسیکی تر کە لەدەرەوه توشی هاتبوو. من بەو کارە قەڵس بووم! بۆچی دەبوو کەسیکی تەواو نامۆ بەینیتەوه و لەگەڵ خانەواده کەماندا نانبخوات؟ ئەمە خیزانەکەمان بوو. ئەویش بۆی رونکردمەوه و گوتی خێرو چاکە لە نیسلامدا پێویستییهکە هەر دەبیت بکریت".

ئینجا باسی داپیرە ی کرد کە چۆن راهاتوووە نامادەسازی چەنندین مەنجهل و تەشت فیسنجون و دورشانی بۆ رەمەزان بکات، هەرۆهە دەرگای مائەکەیان بەرووی هەژاراندا کردوووەتەوه، ئەوانیش لەهەموو گەرەکەکانی شارەوه هاتون و لەگەڵ خۆیاندا قاپیان هیناوه تا پەری بکەن و بۆ خیزانەکانیانی بیەنەوه.

"جاریکیان نا لێره لەم بەلکۆنەدا وەستا بووم پیاویکم بینی بەمشت برنجی دەناخنییه گیرفانییه وە ئەو کاتە منداڵێکی بچکۆلانی بووم، هەستم بەخۆشبهختییەکی زۆر دەکرد زەینەب، بۆ ئەو بەرەگەتە زۆرێکی زۆر بوو بەسەرماندا. ئەو رۆژانە گەلێ خۆش بوون. چەندە خەمناکە خۆشەویستم، کە نێستا ناتوانین تەنانەت لەعاشوراشدا خواردن بیهەشتینەو تا ژبانی منداڵەکانمان نەخەینە مەترسییه وە".

زۆریک لە دایک و باوکەکان نازان میراتی لەمێترینە یابوایرانیان بەبێ ترس وەچە بە وەچە بگوازنەو، بەلام ئەو پاش نیوهرۆیه کاتیکی دایکم باسی مێژووی بنەمالەکەمانی بۆ دەکردم و متمانە ی گێرانەو ی چیرۆکی خانەوادەکەمانی پێتەخشیتم، دەبوو زۆر لەنزیکییه وە بوەستم.

وتی "هەموو شتەکان لەگەڵ باپیرمدا دەستپێکرد، سەرچاوەی سامان و کێشەکانیشمان بوو. ئەو لەسالی ۱۸۶۵دا لە بەغدا لەدایکبوو، تەنانەت بەلگەنامە ی لەدایکبوونەکەشی ماو وە عێراقییە! نازانم چۆن ئەشیا کەسێک وەها بێرێکاتەو کە ئەو ئێرانییە!"

بەلام باپیری دایکم لەکاتیکیدا لەدایکبوو کە عێراق شوینی شەری نیوان نیمپراتۆریەتی سەفەوی ئێرانسی شیعه و نیمپراتۆریەتی عوسمانی سونیی بەرپۆهەری عێراق و فەرمانرەوای هەموو ناوچە ی دەریای ناوهراست بوو. ئەم باپیری سنیەم بوو و بەعەرەبی پێمان دەووت جەد، ئەم پیاو لەگەڵ ژنیکی سەرمایه داردا هاوسەرگیری کردبوو کارو بازرگانییەکی سەرکەوتووی لەبواری کارگە ی چینی—حەیل و گوینی و بەن و دەزوو بنیادنابوو. خۆی رینگا بازرگانییە دێرینەکانی تەیدەکرد، لەکاتیکیدا ژنەکە ی سەرپەرشتی باری دارایی بەرپۆهەدەبردو منداڵەکان و لەنیویشیاندا باوکی دایکمی پێدەگەیان، پیاویک بوو پێنج زمانی بەتەواوی زانیو و دواتریش کارەکە ی فراوانکردبوو بۆ بازرگانی قوماش. ئەوئەندە ی من دەربارە ی بیستیتیم ئەم ژنە ی ژنسالار بوو.

دایکم وتی "دایرەم ژنیکی بەهێز بوو. من و پورەکان وە ئەو نابین، بەلام هەولئەدەین لەبەهێزیدا لەو بچین. زۆر شایستە، زۆر فەرماندەناسا بوو. ئەو نازادییهکی کەمی دابوو دایکم! بۆیه من هەندیک جار پێم سەیربوو بۆچی

دایکم ئەوەندە زۆر رینگای بە نێمە دەدا".

دایکم ئەوەشی روونکردووە، کە ئەشیت لەسەدەى نۆزدەیهەمدا نازناوی بنەرەتی بنەمالەگەمان بزربووبیت. پیاوان زۆرجار کە هاوسەرگیران لەگەڵ بنەمالەى سەرمايه‌داردا گریڤەدا دەبوونە هەلگری ناوی بنەمالەى ژنەکانیان، هەندیک جاریش ناوە نراوەگان ناوی پیشەى شوینی پێلێژدەکردن. بۆ ئەو زەمەنەى دایکم لەدایکبوو، نازناوی بنەمالەگە بۆتە "دەزوو چن" و وای لە بنەمالەگەمان کردووە سەخت بێت میژووی پیشتری ون نەگات. لینی زیادکرد، ئەگەرى ئەو هەیه کە باپیری باپیرم لە ئیران لەدایکبووبیت. نەنە یادوهرییهکی کرچوکائی لەمەر سەردانی تاران، وەختیک زۆر منداڵ بوو و بەهاوێتی پاسەوانەکانی، هەیه، هەر وەها گوتی گوايه داپیره پینی وابوو خزم و خویشمان لەوئ هەبیت.

پینیگۆتم " کاتیک لە تەمەنى تۆدا بوم، جاریک سەفەرم بۆ تاران کرد. شارێکی جوان بوو. بەردەوام بیرم لەو کردووەتەو کە ئەشیت لەوئ نامۆزام هەبیت و هەمیشە دەمویست رۆژیک بێت و بیاننۆزمەو. بەلام ئەو چۆن دەگونجی؟ ئیستا کە پینکەو شەرمانەو نیشان لەیهکتری دەگرین".

وەک ئەو رۆژە دایکم بۆی باسکردم نامۆی بابەتەگە لەو دەابوو کە دیپورتکردنەگە لەسەر بنەمای رەچەئەک نەبوو. عێراق دەشتیکی فراوانە لەگەڵ دوو رووباری مەزن و خاکیکی بەپیت و فەریش لە نیوانیانەو، لەماوەى ئەو چەند سەدەیه‌دا چەندین جار داگیرکراوو، نەنە خۆی لەسەردەمی ئیمپراتۆریەتى عوسمانی، داگیرکاری بەریتانی، رژیمی پاشایەتى عێراق، حکومەتییکی کۆمونیستەگان، هەر وەها چەند رژیمیکی بەعسیشدا ژیاوو. لەسەرەتای سەدەى بیستەم و کۆتایی ئیمپراتۆریەتى عوسمانیدا، سەرژمیریەک ئەنجامرا تییدا پرسیار لە سەرۆک خێزانەگان کرا داخۆ لەبنەچەدا عوسمانین یان ئیرانین. وەک دەرەگەوت ئەم پرسیارە بۆ زیان نەبوو. لەترسی لەخستەبردن و بردن بۆ ناو ریزی سوپای عوسمانی و هوشیاری گرنگی ریکخستنی بەلگەنامەى گەشتکردن بۆ ئەنجامدانی کاری بازرگانی لەرینگای سنوورەو بۆ ئیران، باپیره گەرەم و زۆرێک لە پیاو هەمیشەکانی تر خۆیان وەک "نەملى ئیرانى" تۆمارکردبوو. هەموو

ناسنامەیهکی ھاوولاتیبوونی عێراقی نیستاشی لەسەر بێت کە ئێمە ی بەو شیوێه بەشدهکرد، لەسەر بنەمای تۆماری ئەو بەلگەنامە شومە بوو.

بەلام من هیشتاش تینەگەشتم بۆچی دایکم لە مەترسی دیپۆرتکردندا بوو و باوکم ئەو مەترسییە نەبوو. ئەوان نامۆزای پلەیهک بوون، لە نیسلامیشدا ھاوسەرگیری لەنیوان نامۆزادا رینگەپێدراوه چونکە میراتی خیزان پارێزراوه و باوەرپیش وایه کە میردیک نامۆزا بێت لە کەسێکی نامۆ باشتره. بەلام بنهچه ی نەتەوهیی لەسەر پستی باوک دەروات، ئەوانیش باپیره ی دایکیان ھاوبەش بوو لەنیوانیاندا. باپیره ی باوکم لەسەری باوکییەوه وهک ئەسل عوسمانی تۆمارکراوو، لەکاتیکی باپیره ی دایکم، واتە ئەو کەسە ی کە کارگە ی رستنی دروستکرد، وهک ئەسل ئیرانی خۆی ناوونوس کردبوو. بۆیه لەبەرئەوه ی باوکم وهک ئەسلزایه ی عوسمانی و خالە عادلش وهک ئەسلزایه ی ئیرانی ئەهاتنە ئەژمار، من و براکانم لە دیپۆرتکردن پارێزراو بووین و خالۆزاگانم نەبوون.

دایکم گوتی "سەرەتا خەلکە هەرەدەولەمەندەگان دەنیرنەوه، بەم پێوانگە ئێمە وا مەزەنە دەکەین پووڕه ئیشراق و خیزانەکە ی لەنیو یهکەمینەکاندا بوون. وا هەستدەکەم تەنها دەیانەوێت مال و سامانەکەمان بدزن. تۆ بلیتی ئەم گەندەلییه هەرگیز کۆتایی نەیهت؟ ئەوانە مافی وەها کارێکیان نییه! داخۆ تا ئیستا چەند کەس ناوارەبوون؟ هەزاران و رەنگبێ دەیان هەزاریش. ئێمە هەموو عێراقیین و خانوووییهکی زۆری چۆلێش لەسەرانسەری بەغدادا دەبێنرێت".

نیدی کوا لە ناسایش و ئارامیدا بووین؟

پێیگۆتم "قەسەمان لەگەڵ سەرۆک کۆمار کرد. زۆری نەویست تا گەیشتینە لای، بەلام کاتیک لەگەڵیدا دانیشتین، سەبارەت بەو بابەتە هەلۆیستی باش بوو. بەلگەنامە ی لەدایکبوونی باپیرمان پێشاندا—ئەو دانەیان نە کە بایهخی زۆر بوو، بەلام ئەمەش شتیکی کەم نەبوو. بۆیه "فایلیکی تاییهتی" بۆ کردینەوه.

فایلیکی تاییهت. ئەم دەستەواژەیه م لە میتسکما شەن و کەو دەکرد، خاترجەم نەبووم لەوهی باشه یاخود خراپ.

دایکم گوتی "نیگەرەن مەبه، نازیزهکەم. عێراق هەمیشە مائی خۆمان دەبێت".

ئەو پاشنیوهرۆیه ماوهیهکی زۆر لەو بالکۆنهکهدا وهستاین. دایکم رایکیشامه ژیر کۆتهکهیهوه بۆ ئەوهی گهرمم بکاتهوه، لهوکاتهدا چاوم به نووسراوی سهراوه زیهرهکه کهوت که شوین دانیکی لهسهرا بوو. وهک ههمیشه ئەو پرسیارهه بهبیردا هات کاتیک تهماشای ئەو شوین ددانهم دهکرد، دهبیئت چ هیزیک ئەوهنده بهگوربوویئت ئەمه پاشهاتهکهی بیئت.

بههوی فایله تایبهتهکهمانهوه، سهراهنجام پوره ئیشراق و خیزانهکهی ریگهیان پیدرا بگهرینهوه بۆ ولات. ههمووان خواردنییان هینا بۆمالهکهیان و سهیرانیگمان لهسهرا زهوییهکه ریگخست، چونکه میزی تیدا نهبوو. ههموو شتهکانی مالهکهیان ههر له کهلوپهلهوه بگره تا قاپ و دهوری، بووکهشوشه و یارییهکان و تهناهت کتیبهکانی خویندنگهشیان برابوو. مالهکهیان چۆل بوو. لهبارهی ئەوهی لهماوهی رۆشتنیاندا چییان بهسهراهبوو، باسی هیچیان نهکرد.

بوونی "فایلی تایبهت" بهدریژایی ژیاومان ههرهشهیهک بوو بهسهرا ههموو بنهمالهکهمانهوه. لهگات و ناکاتدا ههر کارمهندیکی حکومی دهیتوانی داوی ناسنامهی هاوولاتیبوونمان لیبکات، چونکه شوناسنامهکان لهلایهن کاربهدهستیکی ناسراوی موخابهراوهه واژۆکراوو، ههرکهسیک بیبینیایه دهستهجی دهیزانی هاوولاتیبوونی "عیراقی" بنهمالهی دایکم گومانی تیدایهه و پرسیاوی لهسهراوه ئەمهیان وهک هۆکاریک بۆ ترساندن و تۆقاندن بهکاردههینا. وارپیکهوت ئەو شهوه له مائی خاله عادل بووم کاتیک کوره بچکۆلانهکهی حوسام تازه دهچوو بهرخویندن، بهئهنهزیهک ماتومهلول دیاروو ناچار لیمپرسی کیشهی چیه. دهراکهوت خاله عادل ئەوهنده ترسابوو له ناردنی حوسام بۆ خویندنگه به بهلگهنامهی "فایله تایبهت" هکهیهوه، پیتی گوتبوو به مامۆستا بلێت ناسنامهکهی لهبهرچوو. ئینجا مامۆستاکی ناردبووی بۆ لای بهرپۆهههرا، بهپیتی رینماییهکانی خاله عادل، حوسام به بهرپۆهههراکهی گوتبوو گوايه دایک و بیاوکی لهدهرهوهی شارن، بهلام هاورپیهکی گهرهههیه دهتوانیئت بانگی بکات، ئەو دیت و ئۆبالی ئەم لهئهستۆ دهگریئت. حوسام کاتژمیتریک له ژووری بهرپۆهههرا دادهنیشیئت تاوهکو هاورپیکهی، بهرپرسیکی پلهبهرزى بهعسی دهگات و ناوی تۆماردهکات. حوسام سهرا داخستبوو پینیگوتم "وهها ههستم دهکرد دهلئی ههموو خویندنگا که

تەماشای منیان دەکرد. مەگەر چی شتیکی هەلەمان کردوو؟ بۆچی بەوجۆرە رەفتارمان لەگەڵدا دەکریت؟" تا ئەوڕۆکەش، چاوەکانی حوسام فرمیسکی تێدەزیت کاتیک ئەو شەرمەزاری و ترسە وەبیردینیتەو. دواى بیست سان و کاتیک ویستی کۆرەکەى خۆى لە خویندنگا تۆمار بکات، پێى وترا بوو "نەها، بەلگەنامەى تۆ لەم ئۆفیسەدا نییە، پێویستە برۆى بۆ ئۆفیسى فایلێ تاییبەت" ئەو دێوێزمەیه دیسانەو بەرۆکی بە نەوێ داهاوش گرتبوو.

تەنها یەك یادەوهریم ههیه كه بهراستی خۆزگه نهخوایم بمتوانیبا بیسپرمهوه، ئەویش دەروەستە بە دایکەمەو.

چەند مانگیك پاشنەوێ "فایلی تاییبەت"مان بەدەستەینا، من لە نەوێ سەرەوێ لە ژوورەکەى خۆمدا خەریکی شیکارکردن و ئەنجامدانى نەریکی خویندنگە بووم. کات درەنگ بوو، براکانم قەیریک بوو نووستبوون، باوکم لە نەوێ خواروێ تەماشای تەلەفزیۆنى دەکرد، بانگیکردم تا بچم سۆراخێکی دایکم بکەم. رۆیشتم بۆ لای ژووری نووستنەکیان و بینیم دەرگاکی کۆمەندراوێ. لە دەرگام دا، پاشان دووبارە لێمدا یەو، بەلام وەلامی نەدایەو. دواچار چوومە ژوورەو هالۆی هەوایەکی گەرم بەروومدا هات. هیتەرەکەى لەسەر پلەیهکی بەرز بوو. هەموو گۆپەکان پێبوون و ئەوێندە روناک بوو دەبریسکایەو. ئەوکاتە ژوورەکە سەرلەبەری سپی بوو، شتومەک و راخەرو دیوارەکانیشی هەموو سپی بوون. جینگاکەیان چۆل بوو، نارێک و شپرزە بوو، وەك نەوێبوو لە ماندوویەتیدا خەوی لێکەوتبیت و وەخەبەرەتبییت تا گەرماویک بکات. وەلامی بانگردنەکەمی نەدایەو. پاشان دیقەتم داو دیم لەو دیوی جینگای نووستنەکەو بەسەر زەوییهکەو کەوتبوو. بەپێخەو سببیهکەیهو لەسەر فەرشیکی ئێرانى هەلازابوو دەست و قاچی بەملاولادا کەوتبوون و قزى پەریشان و بلابووو. لەدەورو پشیتیدا حەبی پەمەیی و شین، سپی، زەردو بووتلی پلاستیکی بەتال لەسەر فەرشە شەرابیهکە کەوتبوون.

زەندەقم چوو. رامکرد بۆ لای و رامکیشایە سەر دەستم. هیتشتا هەناسەى دەدا، بەلام کاتیک هەولمدا هەلێبگرم لەشى قورس ببوو. "دایە، دایە! هەستە، دایە! گویت لێمە، دایکە؟ دیم هەولێ دەدا چاوەکانی بکاتەو، بەلام سەرنجی

لەسەر هیچ بۆ رانەدەگیرا. روخسارە جوانەگەیی هەلپسکا بوو. سیمای ببوو بەفرو هەرگیز نەوێندە سپی نەمدیبوو. داخۆ لەگیانەلادا بوو؟ هاوارمکرد "باوکە"، وەلامی نەدایەو، بۆیە رامکرد تا بیهینم. تەواو تاریک بوو و گشت گلۆپەکان خامۆشکرا بوون. هەموو ئەوی دەمبینی تەنھا روناکی شینی تەلەفزیۆنەکە بوو دەنگی تەلەفزیۆنەکەش لە هۆلەکەمانەو دەهات. باوکم دۆزییەو لەسەر قەنەفەیهکی شین دانیشتبوو گلاسیک ویسکی لەتەنیشت خۆیەو دانابوو. رامکرد بۆ لای، بەلام بەدەستی بەهۆی ویسکییەو بەئەندازەیی بیهۆشی دایکم بوو بەهۆی حەبەو. دواجار لەگەڵمدا هات، گێژبوو کاتیک تەماشای دایکمی کرد لەسەر زەوییهکە کەوتبوو. ناردم زەنگ بەدات و داوای یارمەتی بکات خۆشم لای دایکم مامەو. لای دانیشتبوووم سەریم لەسەر رانم دانابوو بەردەوام بەناگام دەهینایەو و رومەتیم بە خاوی تەر فینک دەکردەو، قژە درێژەگەیم شانەدەکرد، پێم دەگوت، دایە تکا ئەگەم مەمرە، تویی خودا مەمرە.

خالە عادل گەیشت و پێکەو تەوانیمان دایکم بخەینە ناو ئۆتۆمبیلەگەیی. باوکم لەمەلەو مایەو. کاتیک گەیشتینە مائی خالە عادل، رەتم کردەو دایکم لەباوەشم دەرکێشن. رێگەنادەم، رێگەنادەم، رێگەنادەم لێم دووربکەوێتەو. بەردمانە گەرماوەکەیانەو، پاشان خالە عادل شیرێ بۆ هینا و زۆری لێکرد تا بیخواتەو بۆ ئەوێ حەبەکان هەلبێنیتەو، بەلام نەیدەتوانی قوتی بەدات، بۆیە پوورە نەجوو لە چێستخانەکە رەحەتییهکی هینا، خالە عادل لەوکاتەیی فرمیسک بەرپومەتیا دەهاتنە خوارەو و خوشکە بچوکهگەیی گرتبوو، منیش شیرم دەکرد بەقورگیدا. من چیتەر وازم لە گریان هینابوو. بەتەواوی جەختم لەسەر قوتدانی شیرەکە دەکردەو. نەرمم رزگارکردنی ژیانی بوو. پشتهملیم گرتبوو بەوچەشنەیی نەو هی منی دەگرت کاتیک نەخۆش دەبووم، ناخری حەبە ترسناکەکانی هەلەینایەو.

تا ئەوێ پزیشکەکە گەیشت، من و پوورە نەجوو شۆردبوومان و جلەکانیمان گۆرپیوو لەسەر جیگایەک خەواندبوومان. پاشان پوورە نەجوو پێخەوێکی پاکی پێدام و منیش لەبەرمرکردو لەسەر جیگاگە لەتەنیشتی دایکەو راکشام. دەستمرکردە ملی و بەدریژی شەو لەباوەشم گرتبوو وەک دایکێک چۆن مندالە

نه خوښه کهى له باوېش ده گړيت، گوټم له هه ناسه ى ده گړت ده تر سام نه گهر خه و بمباته وه له ده ستى بده م. دايکم هه و ليدابوو خو ى بکوژيت. به لام بو دايه، بو؟ مه گهر نازانى من و حه يدرو حه سهن چهنده پيوستمان پيته؟ مه گهر نازانى چهندهم خوښده وي؟ تا کاتيک خه وم ليکوت، هه ستمده کرد هه موو منداليم ليدابراوه. گوښه يه کى قوناخى پيگه يشتووييم بينى که ناماده نه بووم بو، شتيک بوو بو ى شير و ويسکى و نازارى ليدده ات، به لام من چ وه لام يکم لانه بوو، له راستيدا که سيش پي رووناکر يته وه چى نه وه موو بارودوخه ى به سر يه کدا که نه که کردبوو.

دايکم ماوه يه کى دريژ نووست و کاتيک به ناگا هاته وه به ھوى نه و نازاره وه لاوازو که نه فت ببوو. ويستم پرسيارى ليکهم کيشه که چى بووه، به لام نه و شهرمه زارو پيکه نيناوى دهرده که وت.

به رده وام ده يگوت "ببووره، زه نوبه. ببووره، نازيزه کم. ببووره". ده ستى به قزما ده ينا. پاشان شتيکى وت که هه رگيز بيرم ناچيته وه:

"هه سده کم وه ک بالنده يه ک له قه فه سدا. زه ينه ب، هه رگيز مه يته وه ک بالنده بيت و له قه فه سدا. په يمانم بده رى نازيزم، که هه ميشه گيانتيکى نازادبيت". وتم "به ليئت پيده ده م دايه".

سه يربوو تينه گه يستم. دايکم پي ده گوتم وه ک نه و نه يم، به لام تا نه و شه وه ش هه رگيز نه مويستبوو جگه له و هيچ شتيکى تر يم.

لر يادوه ريبه كانى عالياره

شهوئيك ناردى به شوئيمانداو له نزيك رووبارى ديجلهوه ناههنگمان دهگيڤرا. نهو شهوه تهنها هه نديكمان له دهووريدا بووين، سه دام وهك ناو ويسكى ده خواردهوه. له هر كاترميريكدا يه كيك له پاسه وانه كانى ده هات و قسه يه كى ده چرپاند به گوئيدها. له نيوه شهودا، پاش نه وهى نزيكه سى چاره كى بتليك ويسكى خواردهوه، به دهنگى بهرز وه لامي پاسه وانى كى دايه وه "لياننده و با يار ييه كه ده ست پنيكات، ليگه رى بهر نه فره تى خوا بكه ون!". نه مانزانى باسى چى ده لىت، سبهى رۇژ تيگه يشتين كه كه شتيه كانى ناردوه بۇ شه تلعه رهب (نهو ناوهى كه له نزيك كه نداوى فارسه وه عيراق و ئيران له يه كتر جيا ده كاته وه) به م شيويه جهنگى ئيران و عيراق نيدى ده ست يپيكرد.

چهند مانگى يه كه مى جهنگه كه زور خوشحال بوو. له راستيدا، بهو شادييهى نهو چهند مانگى سه ره تاوه پنيستر هه رگيز نه مانيني بوو. نزيكهى هه موو شهوئيك ناههنگى دهگيڤرا. نهو شهوانه پر بوون له ژنى لاديتى، سه ميان بۇ ده كردو گورانينان بۇ دهووت. زور جار لهو ناههنگانه دا ده ست يهك نمايشيان پنيشكش ده كرد كه به دهستهى زوباب ناسراو بوون. گوران ييژرى سه ره كييان ژنيك بوو ناوى نه نيسه بوو، به رده وام لاي پني سه دامه وه داده نيشت و گوراني خه منا كى كوڻى ناوچه لادى نشينه كانى دهووته وه نه مهش هه ستى سه دامى ده خرۇشانندو رابردووى بيرده خسته وه. به رده وام له ناههنگه كه دا نزيكهى ۲ هه زار دينارى به سه ر هاوړيگانيدا دابهش ده كرد بۇ نه وهى نهو پاره يه به سه ر سه ماكه ره كان و گوران ييژره كه دا هه لبدن. لهو ناههنگانه دا له هه موو شوئنيك پاره كه وتبوو، به سه ر سه ماكه ره كاندا ده كه وته سه ر زه وييه كه و په رش ده بوويه وه.

ئيمه نهو ناههنگانه مان به هوى ميوزيكي عه ره به ده شته كييه كانه وه (كوچهرى) و قسه كان ييه وه سه باره ت به شهر هه ميشه به ژانه سه ره وه به جيده هيشت، به لام هيچ چاره يه كى تريشمان جگه له ناماده بوون

نه‌بوو. لهو رۆژانه‌دا سه‌دام ده‌یویست هه‌مووان له‌ده‌ور و پوشتی بن، بۆیه
ناهه‌نگه‌کانیش هه‌مووکات گه‌وره و نمایشی بوون. هه‌ندیک جار له‌م ناهه‌نگانه‌دا
باسی پیلانه سه‌ربازییه‌کانی ده‌کردو شانازی شی به‌و شه‌ره جیاوازانه‌وه ده‌کرد که
خۆی نه‌خشه‌ی بۆ کیشابوون. چیژی له‌ دووباره بینینه‌وه‌ی مه‌شه‌ده‌کانی نه‌م
شه‌رانه ده‌برد، فه‌رمانیشی به‌ ته‌له‌فزیۆن دابوو جاروبار بۆ ماوه‌ی چه‌ند
کاتر میتریک په‌خشیان بکات تا بتوانیت ته‌ماشایان بکات. من و باوکت ته‌نانه‌ت
نه‌یشمانده‌توانی ته‌ماشای نه‌و دیمه‌نانه بکه‌ین چونکه تزه‌بوو(په‌ربوو) له‌ وینه‌ی
سه‌ربازی کوژراوی نی‌رانی. که‌چی نه‌و لای خۆیه‌وه وه‌ها باسی نه‌و دیمه‌نانه‌ی
ده‌کرد گوايه نیشته‌ای بۆ خواردن زیاد ده‌که‌ن.

پاش دورگەسى بەراز

سالىك پاش دەسپىنكردىنى جەنگ، چوومە قۇناخى ناوۋەندى. لە عىراقدا، كورپو كچ لە قۇناخى سەرەتايدا پىكەوۋە لەيەك خويندنگەدا دەيانخويند، بەلام لە ناوۋەندى و نامادەييدا جىادەكرانەوۋە. بىرپارمدا لەگەل ھاورپىكانم، كە گىيانى بەگىيانى بووين، نەچمە خويندنگاى كچانى نموونەيى، داوامكرد بىرۇم بۇ نەشامىلە، كە خويندنگەيەكى نەزموونى گشتگىرو مۇدىلىكى ناوۋەندى-نامادەيى بوو. يەككىك لە مامۇستاكانى ئەو خويندنگايش ھاورپى دايكەم بوو، ئەو ھاورپىيەى دايكەم سەرنجى سەبارەت بە پرۇگرامى ناوازەى خويندنى ئەوئ راكىشام، بەوۋى وانەكانيان مالدارىشى تىدابوو: لەناوياندا رىكخستنى خەرجى، كارەبايى، دارتاشى و كارى كانزايى بەدەدەكرا. ھەرۋەھا وانەى زيادەى وەك مۇسقىا و گىلسازى و بابەتى تىرى جۇراوجۇر دەخويندراو خويندنگاكانى تر لەمەيان كەمبوو.

لە خويندنگە نويىەكەمدا كەسم نەدەناسى، لىرەوۋە خۇگونجاندىن قورس لەسەرم وەستا. خويندنگاكە لە مالمەنەوۋە زۇر دوور نەبوو، بەلام لە گەرەككىكى بەراويزخراودا ھەلگەوتبوو و بەشيك بوو لە جىهانىك سەراپا جىاواز لەو دنيايەى من تىيدا ژىابووم. يەكەم رۇزى خويندنگەو كاتىك دايكەم لە ئۇتۇمبىلە تويۇتاكەمان دايبەزاندىم، وا ھەستەمكرد ھەموو گۇرەپانى خويندنگەكە چاويان لەسەر منە. ھەرگىز خىزانەكەم منيان بە پاس نەدەنارد، چونكە سوار پەوۋە گشتىيەكان تەنھا لەلايەن ئەو خەلگانەوۋە بەكاردەھىنران كە ئۇتۇمبىليان نەبوو. لىرەش، ھەموو بە پىيان بە پاس دەھاتن. دەرکەوت من تەنھا مندالى دەولەمەندى ئەو خويندنگايشە بووم كە پىبوو لە مندالى خىزانە ھەزارو كرىكارەكان.

ژمارەيەكى بەرچاۋ لە خويندكاران لە تەمەنى چواردە يان پانزە سالىيەوۋە بۇ شوكردىن وازيان لە خويندىن دەھىنا. ھەموومان ھەمان جلوبەرگى يەكچىنمان لەبەردابوو، بەلام جەلكانى من لە ئەلمانىا يان ئىنگلتەرەوۋە ھىنرابوو لەحالىكىدا

هاوپۆلییه‌کانم خۆیان جلیان بۆخو دوریبوو. من دەمتوانی برۆمه‌وه بۆ ماله‌وه و دووشیک بکه‌م و بۆ رۆژی دواتر بۆنی کیوی یان گوڵه‌ خه‌زیمی بۆنخۆشم لیبیت، له‌کاتی‌کدا هه‌ندیک له‌وان ده‌بوو برۆنه‌وه بۆ مال بۆ ناو خانه‌واده‌ی توندنامه‌له‌و نازاردەر. نه‌ویکات بۆ یه‌که‌مجار ده‌رباره‌ی توندوتیژی خیزانی بیستم و تیگه‌یستم له‌ به‌های نه‌وه‌ی هاوپۆلییه‌کانم ده‌یانبه‌خشی بۆ نه‌وه‌ که‌مه‌رامه‌ت و نه‌خوینده‌واره‌کان. بیرمه‌ کچیک بۆی گیرامه‌وه که‌ چۆن زپاوه‌که‌ی لێی ده‌دا، له‌مال ده‌یکاته‌ ده‌ره‌وه‌و به‌ته‌نها جیی دێلێ تا شه‌و له‌به‌رده‌رگا بکاته‌وه‌. نه‌مه‌زانی چی قسه‌یه‌ک گونجاوه‌ له‌ وه‌لامدا پیتی بلێم، ده‌ی ناخر هیچ قسه‌یه‌ک نه‌بوو. شتیک نه‌بوو شایانی وتنی هه‌بیت. ژیا‌نی زۆر دزوار بوو. چ کارێکی هه‌له‌ی نه‌نجام نه‌دا‌بوو، به‌ده‌ر له‌وه‌ی له‌ خیزانیکی هه‌له‌دا له‌دا‌یک‌بوو، منیش گه‌نێ خۆشه‌خت بووم به‌وه‌ی له‌ خیزانیکی گونجاوو دروستدا له‌دا‌یک‌بووم.

هه‌موو شتیکم ده‌کرد بۆ نه‌وه‌ی بتوانم له‌ خویندنگه‌ بیسه‌لمینم که‌ مندا‌لیکی ده‌وله‌مه‌ندی ده‌به‌نگ و نه‌زان نیم. په‌یوه‌ندیم به‌ دیده‌وانی کچانی عیراقیه‌وه‌ کرد. به‌شداری چالاکیه‌کانی دوا‌ی خویندنگه‌م ده‌کرد. نه‌گه‌ر شو‌فیره‌که‌مان ده‌رنگ به‌هاتایه‌ به‌شویندا، دواکه‌وته‌که‌یم وه‌ک بیانویه‌ک به‌کارده‌هیناو له‌ پاس سه‌رده‌که‌وتم، بیگویندان به‌وه‌ی کتومت وه‌ک مندا‌لیکی سه‌ره‌پۆ ره‌فتارم ده‌کرد چون چاوه‌پروان ده‌مه‌یشه‌وه‌و ده‌ترسا له‌وه‌ی شتیکم به‌سه‌ره‌هاتبیت. جارێکیان بینی من له‌ پاس سه‌رکه‌وتم به‌ هه‌موو ویتسه‌گه‌کاندا به‌دوا‌ی پاسه‌که‌دا هات. دوا‌جارو کاتیکیش که‌ بینیم، پێویسته‌بوو له‌ پاسه‌که‌ دابه‌زم و له‌ ئۆتۆمبیله‌که‌ سه‌رکه‌وم، له‌وکاته‌دا هه‌موو هه‌ولینکم ده‌دا وا بکه‌م له‌ په‌نجه‌ره‌کانه‌وه‌ سه‌یرم بکه‌ن. ده‌مویست خۆ بگونجینم، هاو‌پیتی دروستبکه‌م، به‌لام من دنیا‌ی سیکولار که‌ تیا‌ی گۆشبووم وێل‌کردبوو وا‌به‌سته‌ی جیهانی مسو‌لمانه‌ کردارییه‌کان ببووم، هه‌م سونی و هه‌م شیعی. نوێژخویندن به‌شیک بوو له‌ ژیا‌نی رۆژانه‌ی زۆرینه‌ی هاوپۆلییه‌کانم. رۆژیک، بیده‌نگ و بریک گیلانه‌ له‌گه‌ل کۆمه‌لێک کچ وه‌ستا‌بووم، باسی نوێژیا‌ن ده‌کرد.

گوتم "منیش نوێژ ده‌خوینم".

کچیک وتی "به‌راست! من که‌ باوه‌رت پیناکه‌م. ئاده‌ی پیمان بلێ له‌کاتی

نوێژدا چی دەخوینى—ئەگەر بەراستی دەیزانىت."

بە شایه تۆمان دەستمپیکرد، واتە ئەو دەستەواژهیهى مسوڵمانان دەکاتە مسوڵمان: "گهواهی دەدەم که هیچ خواوەندیك جگه له خودای گهوره بوونی نییه، هاوکات شایه تی دەدەم که موحه مه د پیغه مبه ری ئەو خودایه یه". له کۆتاییه که یه وه شلەژام، ئەو بەشەم بەجیهنشت که دەرباره ی عه لیه. پاشان بەشەکانی تری نوێژو نایه ته گانی قورئانم گوت.

کچه که پینیگوتم "باشه، بهردهوامبه".

رینگه یاندام له قسه کردن بهردهوامبه، تاقیانده کردمه وه، له کۆتاییشدا هه موویان دایانه پیکه نین.

کچیک گوتی "تۆ نه سلەن نازانی چۆن نوێژبخوینى، کچه ده وله مهندى نیدی! تۆ له چینی نووللای!".

کاتیك زهنگ لێیداو گه راینه وه هۆبه گانمان، هه ولما دابا به ته که ناسایی بکه مه وه. به لام هه ستم به نازارو بیزاری کرد، بیرم له وه ده کرده وه که له سه ر بنه مای ئەوه هه لسه نگینرام چۆن نوێژ ده که م یان نایکه م، هه روه ها هه ستم به توره یی کرد له ناست دایک و باوکم به هۆی نه وه ی فیری نوێژیان نه کردبووم له لایه ک و خۆیشیان نوێژیان نه ده کرد له لایه کی تره وه. کاتیك داپیره م هات بۆ مالمان، داوام لیکرد پیشانم بدات چۆن نوێژ ده کریت، پاشان به رماله که م دهره ئینا و به نه نه قه ست له به رده م خیزانه که مدا ده ستمکرد به نوێژ. پوره سه مه ر هاتبووه دیده نیمان. ته له فزیۆنه که پیبوو. دایکان پیده که نین و قاوه ی تورکییان ده خواره وه. برا و خالۆزا و پورزاکانم هه موویان له ده وروبه رمه وه یارییان ده کرد.

نه نه م گوتی "کاریکی باشه، زه نوبه، به لام جاری ناینده هه ولبده له کاتی نوێژکردنه که دا ته له فزیۆنه که خامۆشکه یت، یان چ باشتر ئەگەر به ته نها له ژوره که ی خۆت بیت، ئەگەر باش خه یالت جه م بکه یته وه چاتر هه سته ده که یت". بۆ ماوه یه ک به شیوه یه کی به رپرسیارانه نوێژی به یانی و ئیواره م ده کردو شه وانى پیش تاقیکردنه وه پتر نایینی ده منواند.

رۆژیک له مملانیتم له گه ل شه رمنیما، پینم به جه رگی خۆمدا ناو له پشووی نابه ین وانه گاندا به شداریم له گیمیکی یاری باسکه دا کرد. له گه ل خالۆزا و

نامۇزاكانم لەكۆلانەكەماندا يارىم كوردبوو، ھەروەھا لەيەكەك ئە ھاوینەكاندا لە سىتەل و ئەوكاتەى داىكم بە ھەسەنەوھ سكى پرىبوو يارىم كوردبوو، سكى بەقەدەر تۆپەكە گەورە بوو، بەپىكەننەوھ بەدەورى گۆرەپانەكەدا رايدەكردو رايھىنەرايەتى دەكردو بە ئەكسىتەتەكى تەكەل لە ەرەبى بەغداى و ھەندىك جارىش بەئىنگلىزى دەيووت "بىرۆ، بىرۆ، بىرۆ". لەدواى پشووگە يەكەك لە يارىزانەكان ھاتە لامو سەبارەت بە يارىكردنەكەم ستايشى كردم. كەوتىنە قسەكردن لەگەلى. ھەردووكمەن ھەزەمان لە ھاورپىيەتى يەكترى بوو ژمارە تەلەفونمان گۆرپىيەوھ.

لەسەر نانخواردنى نيوەرۆى ئەو رۆژە رامگەياندا "ھاورپىيەكى نويم بەيداكردووھ!"

داىكم وتى "ئەوھ شتەكى باشە، نازىزم".

باوكم پرسى "لەكوئ دەژى؟"

وھەلاممەدایەوھ "لەگەرەكى نىسكانى نەزىك خويندنگا". نىسكان گەرەكەك بوو بەپرۆژە خزمەتگوزارىيەكانى نىستەجىبوون بو خىزانە ھەزارەكان بەناوبانگ بوو.

باوكم دىسانەوھ پرسى "باوكى چ كارەيە؟"

وتم "نازانم، باوكە. نەم پرسىوھ. مەگەر دەبا پرسم؟"

بەتوندى گوتى "پىئويستە بزەنم. ژمارە تەلەفونى خۆت پىندا؟"

وتم "بەلى. ئىمە ھاورپىين، باوكە."

وتى "پىئويستە لىئى وەرگريئەوھ."

منىش بەنابەدلىيەوھ گوتم "بۆچى، باوكە؟" من لەتەواوى ئەو گەفتوگۆيە تىنەگەشتم. تازە ھاورپىيەكەم دۆزىبوويەوھەو بابم ھەولیدەدا لىم دووربىخاتەوھ.

وتى "لەبەرئەوھى من پىت دەلىم".

وتم "بەلام باوكە، من ئەو كچەم خۆشەويئە! بۆچى داواى ئەوھم لىدەكەى؟ تۆ من دەخەيتە ھەئوئىستەتەكى شەرمەزارىيەوھ لەگەل كچەك كە تازەكى چاوم پىئى كەوتووھ. شەرم ناتگرئ."

"تۆ ئەوھ بەكە، زەينەب. من ھۆكارى خۆم ھەيە. وابكە، باشە؟ گەفتوگۆى

زىياترى ناويت".

تەماشايەكى دايمىم كىرد بۇ نەوھى يامەتىم بدات.

ئەوېش وتى "باوكت دەزانىت چى دەكات، شىرىنەكەم. ھەرچى دەلئىت بىكە. متمانەى پىبىكە، نەو خۇ باوكى تۇيە".

بەشەرمەزارى و بىزارىيەو، رۇزى دواتر رۇيشتەم بۇلاى ئەو كچەى ويستم بىيىتە ھاوړىم، دەشمزانى وا خەرىكە كارىك دەكەم دەبىتە مايەى ئازارى ھەردووكمان.

پىم گوت "تكا دەكەم بمبەخشىت، بەلام باوكم وتى ناشىت ژمارە تەلەفۇنەكەم بە تۇ بدەم".

سەىرى ناوچاوى كىردم و دەفتەرو پىنوسىكى دەرھىنا. ژمارەكەى منى لەسەر بەرگى دەفتەرهكەى نوسىبوو، تەماشام دەگرد كاتىك بەتوندى پىنوسەكەى بەسەر ناوگەمدا دەھىنا، نەوئەندەى بەسەردا ھىنا تا وەك يەك ھىلى كاربۇنى رەشى تۇخى لىھات.

وتى "تەنھا بۇئەوھى نىشانىت بدەم كە ھەرگىزاو ھەرگىز ناتوانم جارىكى تر ژمارەكەت بىينم". پاشان لىيداو رۇيشت.

من تەنانەت روونكردەنەوھەكەشم نەبوو بۇى. نەمدەزانى كە باوكم بەھۇى سەدام حسىنەوھە ژمارە تەلەفۇنەكەى پى وەرگرتەوھە. لەوكاتەدا تىنەدەگەشم كە داىك و باوكم تا چ ئەندازەيەك من دەناسن. بۇ من، ئەو تەنھا دەموچاويك بوو لە تەلەفزيۇندا، پياويك بوو فىرگرابووين گۇرانى بۇ بلىين، بە بەردەمىدا مارشېكەين و بۇ تەندروستى بىپارئىنەوھە: سەرۇك كۇمارى عىراق بوو.

ھەموو منالانى عىراق فىرگرابوون پى بلىين "عمو سەدام" كە بەماناى "مامە سەدام" دىت. (ئەوھش فۇرمىكى كۇنى نازناو، مندالانى عىراق بۇ بانگىردنى نىرىنەى پىگەىشتوو بەكارى دىنن; بۇ نمونە ھاوړىكانم باوكمىان بەكاك يان بەرپىز سالىبى بانگ نەدەگرد، بەلكە پىيان دەووت عەمو سالىبى) دلسۇزى بۇ عەمو سەدام لە خوئىندنگا بەشىئەوھەك لەھەموو قوتابىيەكدا چىدەكرا، بىووھ رەھەندىكى جىانەكراوھ لە دلسۇزى بۇ خىزان و ولاتى عىراق خۇشى. كوران و كچان بەشدارىيان لە دىدەوانى سەربازى (تەلەب) دا دەگردو

وختىك له خويندنگا نىمايش و گۇرانى وهك "عمو سەدام ددانى خومەينى ترسەنۆك دەشكىتى" پىشكەشكەشكە، پۇشاكى يەكچىنى ھاوشىئە سەربازى شىن و سىپيان لەبەردەگىردو كۆلوى وهك يەكيان لەسەر دەنا. نەوجەوانان فېردەكران وهك گەورەكان ناوى بە ئەلسەيد يان نەلرەئىس بەينن، واتە گەورە يان سەرۆك، ھەرۇھا لەگەل يەكترىدا پىشپرگىمان دەكرد بۇ دەربىرىنى خۇشەويستىمان بۇى، نەوھش لەرېنگە يىشپرگىتى ھۇنراوھە و كارى ھونەرى و نىمايشى بىكۆتاوھ بەوجود دەھات. من ديارىكرام بۇ بەرزكردنەوھى ئالا لەكاتى نەو مەراسىمەدا كە ھەموو پېنج شەممەيەك، واتە كۆتا رۇزى كاركردى ھەفتە لە رۇزمىرى نىسلامىدا، نەنجامدەدرا. نەوھ شەرەفنىكى گەورە بوو، لەبىرمە چۇن بەسەربەرزى لەبەردەم پۇلەكەدا بەيەكچىنى تەلایى كچانەوھ دەوھستام بۇ: بەرزكردنەوھى ئالاكە بەرپىكوپىكى، بەستەن و گرېدانى و سلاوكردن لە ئالاكە. پاشنەوھ سرودى نىشتەمانىمان دەوتەوھ—ھەئەت نەو گۇرېبووى بە سرودىكى نوى، كە بۇ من زياتر لە مارشكى سەربازى دەچوو—پىئوستبوو بوھستايانە و بەوپەرى سەرنەجەوھ گۇيمان بۇ وتەكانى بەرپىئەبەرى خويندنگە و ھۇنراوھى قوتابيان و گۇرانى دەستەى خويندنگا رابگرتايە، ھەموو كەسنىك فېداى سەرۆك و ولات بوو.

بۇ پىشاندانى نىشتەمانپەرورەرى، ھەموو كەسنىك چاوپروانى لىدەكرا لەچالاكىيەكدا لەدەرەوھى پىرۇگرامى خويندندا بەشدارى بكات. من پەيوەندىم بە گروپى مارشى خويندنگاوه كرد. كاتزمىر لەدواى كاتزمىر، لەچوار رىزى رىكدا رايىنانمان دەكردو ئالايەك يان وىنەيەكى سەدام حسىن مان بەدەستەوھ بوو ھاوارمان دەكرد "خا سەرۆك بپارىزىتا! خا تەمەنى درىژ بكات!" فېركرابووين نەتەنھا نەوھى چۇن پىمان بچولئىنن بەلكو چۇن بىروانىن—تىرسەرنج و جەسورانە—ھاوكات چۇناى دەنگ دەركەين—بەرزو توند. بۇ ھەموو فەرمانىكى مامۇستا وەلامى "يەس، يەم" مان دەدايەوھ. وھا مەزەنە دەكرىت "يەس" لەو رۇزگارەوھ ماوھتەوھ كە بەشنىك بووين لە ئىمپراتورىەتى بەرىتانى. بەلام نازانە "يەم" واتاى چى بوو، كەس باسى نەمەيانى نەكردوھ. يەكشئەيى و دووبارەيى ھەنئ شتى لى داپرېبووين، دواتر دەركەم كرد نەو شتە سەربەخۇبى تاكتىيمان بوو.

پاش ماوهیهك گویم له هیچ دەنگێکی تەنھا نەبوو تەنانهت دەنگی خۆیشم. نیش ببوو بە بەشێك له یەكەیهکی تەواو، نەووم نەنجاندا سەرکردهکهمان دەخواست بیکهین: مارش و هاوارکردن. مێشکم لەکارخستبوو، خۆم دابوو یه دەست شەپۆل هاتوو و یهك له هەزاران هەزاري ئەو عێراقییه لاوانه بووم مارشیان بۆ سەدام حسین دەکردو سرودیان بۆ دەکووت. هەندێك جار تەواوی خۆیندنگاگەمان چۆن دەکردو لەگەڵ ئەوانی تر بەشداری خۆپیشاندانە جەماوەرییەکانمان بەناو شەقامەکانی بەغدادا دەکرد، لەو سەرلێشێوان و دیارنەمانەشدا خۆم دەدزیبەوه. هەرگیز وەك زۆریکی تر نەبووم هەنێرزو دابەرز بکەم و دروشمەکان بەدەنگی بەرز بڵێمەوه "بەخوین، بەگیان، دەتپاریزین ئەی سەدام" هەرچەندە یارمەتی دایکمی دابوو بە "فایله تایبەتەکهمان" بەلام ئەوئەندە تەمەنم هەبوو تێبگەم، ئەو بەرپرسیاری یەگەمی ئەو سیستمەیه که دەستی بەدیپۆرتکردن کردو خالۆزاکانمی توشی کێشه و چەرمەسەری کرد.

لەسەر تەلەفزیۆن سەدام وەك پیاویکی کهشخەو دۆستپەرورەر دەردهکهوت، گوايه حەز بەسەردانی مائی هاوولاتی ناسایی دەکات بۆ چا خواردنەوه. ژنی خاوەنمāl دەرگای بۆ دەرکەردهوهو توشی شۆك و سەرسۆرمان دەهات لەوهی لەلایەن سەرۆك کۆمارهوه هەنێرێردراوه بۆ یهكێك لهو سەردانانەي جاروبار دەیکرد بۆ مالا، نینجا ژنەکه پێشوازی لێدەکرد بۆ ژوورهوه. مالبەرورهو بەرپێز دەهاته پێشچاو کاتیك کامیراکه بۆ ژوورهوه دواي دەکهوت. پاشان پرسیاری دەکرد "هاوسەرکهت چۆنه؟ کاری منداڵهکانت چۆنه؟ خواردنتان باشه؟ هەرورهها دواي ژنەکه دەکهوت بۆ ناو چێستخانەکهی، سەیرێکی دەکرد بۆ ئەوهی بزانییت لەسەر ناگرهکه چی لێناوهو بەفرگرهکهشی دەکردهوه. بێرمه تەماشای زۆریك له بەفرگرهکانی دەکرد، هەمیشە قسەي لەسەر ئەوه دەکرد که چەن بەباشی و ریکوپێکی شتیان تێدا داناوه—من دلنیام هەندێك لهو ژنانە تەنھا لهوکاتەدا بەفرگرهکانیان ریکدەخست که ئەو سەردانی دەکردن. لەهەموو سەردانە بەخشکراوهکاندا خێزانەکان خوشحال و سوپاسگوزاربوون بەدیتنی، بەلام دواتر پووره سەمەر بۆی گێرپامهوه لهکۆی ئەو مالانەي سەردانی کردبوون، تەنھا یهك ژن هەبووه کاتیك سەدام لێی پرسیهوه هیچ شتیك هەیه بتوانییت بۆی بکات،

پینگوتوو "بەئێ: سەبارەت بە تاڤە کۆرەگەم نیگەرەنم، دەتوانی لە جەنگەووە بۆم بەینیتەووە بۆ مال؟" ئەو بەشە ھەرگیز لە تەلەفزیۆنەووە پەخسەنەگرا، ئەو ژنە سۆراخی پوووە سەمەری کردبوو دواتر، بەو ھیوایە ھەرچۆنێک بوووە بتوانیت پۆزەگە ھەرگە یەنیت، نەگا و کۆرەگە ھەرچۆنێک باجی ئەو ھەلەبە ھەرچۆنێک دایکی بەدات.

رۆژی لەدایکبوونی سەدام حسین پشویەکی نەتەوویی بوو. شەقامەکان دادەخران، شانۆی نمایش دادەمەزران، گروپەکان نواندنیان بۆ دەکردو خەلک لەشەقامەکاندا سەماو شادیان بۆ دەگێرا. ئیوارێش ھەمووان لەدەوری تەلەفزیۆن کۆدەبوونەووە تەماشای ئەویان دەکرد بەسەر میزە درێژەکانی ناخواردندا دەگەراو سەرژمێری نامادەبووکانی دەکرد. ھەریەکەو کارتێکی پێبوو ناوی ئەو کەسە لەسەر بوو کە پێی دابوو و کامێرا پێشانیدەدا، ھەمووانیش چاوەڕوانی ئەو بوون بزانن کێ چی پێدراووە و لەلامی ھەموو چی دەبێ. من ھەمیشە گومانم ھەبوو لەو رۆژە ناھەنگی جەژنی لەدایکبوونی دەگێردرا، واتە ٢٨ی نیسان، کە لەپراستیدا رۆژی لەدایکبوونی بیت. چوون زۆریک لەو خەلکانە ھاوتەمەنی بوون و لەناوچە لادییەکان گەورە بوون دایک و باوکیان نەخویندەوار بوون یان گوێیان بە میژووی لەدایکبوونی منداڵەکانیان نەدابوو، لەناگامدا بەرواری ای تەموزیان وەك رۆژی لەدایکبوون بۆ دیاریکراوو. بێرە باوگم سەربوردیکی پێکەنیناوی بۆ گێراپنەووە؛ گواپە جارێک لەگەڵ گروپەگە ھەرچۆنێک لە ای تەموز لە بانکۆک دەنیشنەووە، بەرپۆبەری ئەو ئوتیلە ٢٨ی دەمیننەووە، بەو راستییە سەرسام دەبیت کە زۆرینەیان لەو رۆژەدا لەدایکبوون، بۆپە بەم بۆنەپەووە ناھەنگی خنجیلانە لەدایکبوونیان بۆ سازدەگات.

خویندن لە خویندنگەکانمان بەخۆرای بوو—دەفتەر، کتێب، پینوسی رەنگاوپرەنگ و ھەموو پێداویستیەکانی تری خویندنمان بێبەرانبەر پێدەدرا— بەلام چاوەڕیمان لێدەگرا بە نیشتمانپەرورە قەرەبووی بکەینەووە، بەو ھەرچۆنێک کێکێک بۆ جەژنی لەدایکبوونی سەرۆک کۆمار لە ٢٨ی نیساندا بەشداریان بکردایە. بێرە خویندنگارەکان بەگۆمەل دەھاتن و پارەیان دەدا، بەلام ھەرگیز پرساریان نەدەکرد بۆچی؟ ئەگەرچی دەبوایە ئەوانیش وەك من پرساریان بکردایە، بۆچی دەبوو براو خوشکە بچوگەکانیشمان پارە بۆ کێکەکانی جەژنی

نەدايکبوون بدەن. مەگەر ئەو دەیتوانی چەند کێک بخوات؟ نەسلەن چۆن بەدەستی دەگەشت؟ رۆژیک دواى دەوامى خویندنگا، دیم مامۆستاگان لە گردبوونەوهیەکدا که لە کۆبوونەوهی حزبی بەعس دەچوو کێکەکیان دەخوارد، دوورپوویان تەواو پەستی کردم. ئەو شەوه واھەلکەوت لەگەڵ دایکم رۆشتین بۆ سەردانی ئەو مامۆستایەى ھاوڕێی پێشووی، کاتیک رۆشتینە مائەوہ چاومان بە وینەیهکی سەدام حسین کەوت بە تیپ لکاندبووی بە پەنجەرەى پێشەوہ و دوو مۆمیشی لەسەر ھەیوانەکیان داگیرساندبوو. ئەو نیگایەم لەبیرە کە دایکم و ئەو مامۆستایە گۆرپیانەوہ. باوەرناکەم ھیچ وشەیک لەنیوانیاندا تیپەرپوویت، بەلام نەمە ئەو گفتوگۆیە بوو کە من بیرم ماوہ، توانییان لەرێگەى چاوەکانیان و ھێماوہ لەیک تێبگەن، زۆر مەترسیدار بوو ئەو شتانە بەدەگی بەرز بووتریت:

دایکم: "باشە، خۆ تۆ بەراستی وازت لەم شتانەى حزبی بەعس نەھیناوە، خوبوب. ھەستناکەى بەم مۆمانە کەمیک زیادەرۆیت کردوہ؟"

پوورە خوبوب: "ئێى عالیا، رۆژ لەدواى رۆژ خراپتر دەبیت. شەرمەزارکەرە، بەلام مەرووف ناچارە ئەو لەسەریەتى ئەنجامى بدات. نەختیک پێشتر ئەندامانى حزبی بەعس لەنزیك مائەکەمانەوہ وەستابوون. ئەگەر سەبارەت بە ناھەنگگیرانى جەژنى لەدايکبوونی سەدام خۆشحال نەبیت، وا ھەستدەکەن سەرۆک کۆمارت خۆشناویت."

دایکم: "ببورە، بەلام پێموايە من خۆشبەختم بەوہى، ئەوکاتەى بپارمدا وازم لە وائەوتنەوہ ھینا، وپرای ئەوہش کەسمان ناتوانین لەو رۆژانەدا زۆر بەناگابین. کێکی جەژنى لەدايکبوونت لەلا ھەيە؟"

پاشان لەگەنیا رۆشتینە ژوورەوہ بۆ خواردنى کێک. دایکم پێشتر دەیزانى من لەچى تێدەگەم. داگیرساندنى ئەو مۆمانە بۆ گێرانی ناھەنگى لەدايکبوونی عەمو سەدام بوو، تەنانەت خواردنى ئەو کێکەش پارێزەرێک بوو نێمە بۆ بەرگرتن بەمەترسى بەکارمان دەھینا، ئینجا ئەوانەى پتر ھەستیاربوون زیاتر پێویستیان پێى ھەبوو. پێویستبوو ھەمووان دلسۆزى خویان بسەلمینن، ئەگەر بۆ روپايش با. ئەو شەوہ کاتیک گەیشتینەوہ مائەوہ، دایکم پێى وتم "زەینەب نازیزم، برۆ ھەندى مۆم بەیتە. ھەستدەکەم دەبیت ئیمەش لەرووی پێشەوہى

ماله که ماندا دایبئین. پووره خوبوب بئمه لامهت نهو کاره ناکات".
شەویک تازه چاوم چوو بووه خەو گویم له نهوایهکی نامۆی دەنگی دایک و
باوکم بوو له نهۆمی خوارهوه مشتومریان بوو. کاتیک زۆر منداڵ بووم، زیاتر گویم
له پیاوه ئشاخانیان دەبوو به زۆریش له سەر شتی بچوک و ساده بوو، پتر نهو
گفتوگۆیانەشیان بەزمانی ئینگلیزی دەکرد بۆ ئەوهی پێیان وابوو که ئێمه تێی
ناکهین. ئەمجارهیان تهواو جیاواز بوو. دایک و باوکم شەریان بوو، گویم له باوکم
بوو دەنگی بەرز دەکردهوه. زۆر نیگهراڤان و بیزار بوو. له جینگاکم هاتمه دەرەوهو
له سەر پلهکانه که دانیشتم. باوکم توپه بوو، دایکیشم ههولیده دا ژیرانه گوزارشتی
خۆی بدات.

"ههواست له کوێیه، عالیا؟"

"تۆ تهنا کهس نیت. زۆرێک له پیاوهکان خۆبه خەش کار دهکەن، ناشیت تۆش
هه مان نهو کاره بکهیت".

"مهگه رچیتەر خۆشتاوتیم؟ نهکا دهتهویت به کوشتم بدهی؟"

"بیشک خۆشدهویتی. به دنیاییهوه ناشمهویتی به کوشتت بدهم".

"ناتوانم باوهر بکهم که هاوسهری خۆم ئەمەم پێی دهئیت! ژنانی تر
ههولدهن یارمهتی مێردهکانیان بدن له سهربازی دهریانبهینن، کهچی تۆ بهمن
دهئیت پێیسته برۆم بۆ بهرهکانی جهنگ؟"

"نهو شهوه بینیت. راسته وخۆ تهماشای تۆی دهکرد کاتیک وتی پیاوانی شار
گرگن بوونه. هه موو نهو قسانه دهربارهی ئەوهیه که تۆ نازانی چهنده ئەسته مهو
چ مانایهکی ههیه به پێی پتهی گهوره ببیت، پیاوانی به عدا پێیسته بههیزبن و
نەم جهنگه وهها وانەیهکیان فێردهکات. دهزانیت باسل، عه مو چاوهروانی نهوهت
لێدهکات برۆیت".

"که چی؟ نهگه کوزرام چی؟ مهگه ر خۆبه کوشتدان تاکه پێوه ره تا بیسه لێنم
بههیزم؟"

گویم لێبوو باوکم ههستاو دەرگای پێشهوهی کردهوه و پاشان بهو شهوه
رۆیسته دەرەوه. من هه ر به بیجامهوهو بهوجۆرهی که دهبوو بێدهنگ بم لهویدا
دانیشتبوووم. ترسام. داخۆ مهترسی نهوه هه بوو باوکم له دهسهبدهم؟ بۆچی دایکم

دەبوو بێر لە شتی لەوشیوێه بکاتەو؟ مەگەر هەوڵی دەدا بێتە یەکیک لە "ژنانی شکۆمەندی عێراقی" که بەردەوام لەسەر تەلەفزیۆن قسەیان دەکردو شاناژیان بەوێه دەکرد، مێردو کۆرەکانیان بۆ شەر ناردوو؟ بۆ ساتیک دۆشدامام، پاشان رویشتمە خواروو بۆ لای دایکم. پێویستم بەروونکردنەو هەبوو.

کاتیک بینی دەچومە ژووێه سەری بەرزکردوو و لێی پرسیم "گویت لە دەمەقائیکەمان بوو؟ بێوو نازیم مەبەستم نەبوو لەخەوت کەم".

"دایە هەر بەراستی باوکم پێویستە بڕوات بۆ بەرەوی شەر؟ نەگەر شتیکی بەسەرھات چی؟"

"چ شتیکی بەسەرناوەت نازیم، بۆ شوینی مەترسیداری نانیان. تەنھا ماوێهە دوور دەگەوێتەو بۆ جیبەجیکردنی نەرکی نیشتمانی خووی، پاشان دەگەرپێتەو مائەو. لای خۆم وەھام مەزەنەدەکرد بۆ گەشتیکی درێرخایەن دووربکەوێتەو".

وایلیکرد زیاتر وەک کاریکی روتینی دەرکەوێت. وادیاروو هەستی دەکرد باوکم بۆ شوینیکی سەلامەت دەنێردریت، تاوێکو دلسۆزی خووی بسەلینیت، پاشانیس لەماوێ چەند مانگیکدا دەگەرپێتەو—دەرچوو روداوێکان کتومت بەو چەشنە ھاتنە پێش. دواتر تیگەشتم کە سەدام حسین بانگی کردبوو بگەرپێتەو بەتایبەتیش بەھوێ نازایەتیبەگەوێتەو ستایشی باوکمی کردبوو. بەلام بۆ یەکەم جار کەلینیکم لە ھاوسەرگیری دایک و باوکمدا بەدیکرد. کاتیک باوکم گەرپێتەو جگە لەوێ کە پێی وابوو عێراق جەنگە کە دەباتەو چونکە سوپاکەمان لە سوپای ئێران بەھێزتر بوو، شتیکی وام بێرناوەت و تبتیتی. نەوێم لەیادە کاتیک گەرپێتەو، پۆستالەکانی قورێ بەسەر پلەکانە کەوێ جیھێشتبوو، تەماشای دایکیشمی نەدەکرد، بۆیە دایکم ھەموو کۆششینی نەکرد تا ناسودەوی بکات. باوکم دایکمی خۆش دەوێست و من لەوێ دانیام، بەلام پێم وانییە ھەرگیز نەو نەفرەتەوی دایکم بەخستەنە مەترسی ژیانی بۆ خۆنمایشکردن لەیادبکات.

لەکاتیکدا پیاوان لەژێر فشاردا بوون بە بەخشینی کات و ژیانی خۆیان بۆ تیکۆشان لە شەرکە، ژنانیش داوای بەخشینی زیریان لێدەگرا. ئەندامانی حزبی

بەعس دەرگا بە دەرگای گەرەكەكانی شار دەرگا پەن و داوایان لە ژنان دەکرد زیرو خشلیان پێبەخشن، تەنانەت هەندیکیان ئەوەندە دەکەوتنە ژێر فشارەوه ئەلقەهێ هاوسەرگیریان بەناوی پشستگی لە هیزەکانی سوپاوه دەبەخشی. لە جیهانی عەرەبیدا، زۆرجار سەرمايهی ژنان لەناو خەڵکدا بەزێرەکانیاندا دەرەكەووت. لەژێر حوکمی شەریعت و یاسای نیسلامیدا، پیاوان دوو ئەوەندە ژنان میراتییان لەدایک و باوکیانەوه بۆدەمینتەوه چونکە ئەوان بەرپرسیار لەدایبەکردنی بژێوی و خەرجییهکانی خێزان. هەرچەندە پشکی ژن لە میراتەكە بەتەنها بۆ خۆی دەرگەریتەوه، ئەوەندە من بزانی باوکم هەرگیز سەبارەت بە میراتییهكە داوای لە دایکم نەکرد؛ لەبەرئەوهی مۆلکی دایکم بوو. سەرباری شتومەك و مافەکانی تر کاتیک ژنیک هاوسەرگیری دەکات، هاوڕێ و خزمەکانی ملوانکە و مستیلهی عەیار بیست و چوار دەرکەنە مل و پەنجەکانی و تا ئیوارەهێ ئەو رۆژە بە خشل دەپرازینتەوه، هەرودها هەموو ئەمانە بۆ ئەو ژنە دەمینتەوه تا هەلیان بگرت بۆ حائیک، نەگەر هاوسەرگرییهكە بەجیا بونەوه کۆتایی هات.

کاتیک تەمەنم ۱۲ سالان بوو و لەوکاتەهێ لە تەواوکردنی پۆلی حەوتەمدا بووم، بانگهێشت نامەیهکمان پێگەیشت بۆ بەخشیانی زیڕ لە مەراسیمیکی تەلەفزیونیادا. دایکم حەزی بە بیروکەهێ دەرکەوتن لەسەر تەلەفزیون نەبوو، لای خۆیهوه شەرمی لەوجۆرە دەرکەوتنە دەرکەوه. پێموايه بەلایهوه تەواو کاریکی ناشایسته بوو، لەولاشهوه بەشداریکردن بەویستی خۆت نەبوو و ناچاری بوو، بۆیه دایک و باوکم داوایان لیکردم من لەباتی ئەوان بڕۆم. کاتیک گەیشتم، تەماشام کرد ژنان بۆ بەخشیانی پشکەکانیان لەبەردەم کامێرادا ریزیان بەستبوو. لام واییت تەنها من منداڵ بووم. ناوی خۆم بەروونی وت و پاشان جانتا خشل و زیڕەكەم پێدان کە دایکم پێی دابووم ئەوانیش کێشایان و کێشه راستییهكەیان لەسەر تەلەفزیون راگەیاندا. بیرم نییه کێشی چەند بوو، بەلام مەبەستهکە ئەوه بوو کە هەموو کەس لەولادتدا بزانی ئەوانی تر چەندیان داوه، خەلکی بەئەسپایی و لەسەرەخۆ سکالایان بوو، ئەوانیش لەنیو خەڵکدا پێشپڕکییان دروستدەکرد تا بزانی کێ زۆرتر دەبەخشی. چەند مانگیکی کەم دواتر لە مەراسیمیکی تایبەتدا سەرۆک کۆمار نیشانهیهکی زیوی وهك بەخشەرێک بەیهخەمدا کرد. بۆ ماوهیهکی

دریژ قسهی کرد، هم ستایش و هم ره‌خه‌ی ناراسته‌ی چه‌ند خانه‌واده‌یه‌کی دیاریکراو کرد. به‌ته‌واوی ده‌یزانی هه‌ر خیزانیك چه‌نده‌یان به‌خشیوه. باسی "چا‌و‌چنۆك"ی خیزانیکی کرد، ناوی هینان و گوتی ئەوان سه‌گه‌کانیان له ولاته‌که‌یان زیاتر خو‌شده‌ویت. دواتر ده‌رکه‌وت ده‌ست به‌سه‌ر سامانه‌که‌یاندا گه‌رابوو، خیزانیکی بێمنداڵ بوون، خو‌شیان له‌ کونجی زیندان توندکرا‌بوون.

ئهو ه‌ا‌و‌ینه‌ پ‌یش نه‌وه‌ی ب‌چه‌ پ‌ۆل ه‌ه‌شته‌م، کۆمه‌ئێکی زۆر م‌ارسیدسی ره‌ش و ئۆتۆمبیلی پ‌ۆلیس به‌گرمه‌گرم ه‌اتنه‌ ناو گه‌ره‌کی فرۆکه‌وانان و له‌ژیر ب‌وردی یاری باسکه‌که‌دا له‌کۆلانه‌که‌ماندا راوه‌ستان، نه‌گه‌رچی نه‌و رۆژه ه‌ه‌ینی بوو که رۆژی پ‌شوی مسو‌لمانانه.

له‌ به‌غدا، خه‌لکی زۆرجار دره‌نگو پ‌اش نیوه‌روانی ده‌رپونه‌ سه‌ردانی ب‌ۆ چ‌او قاوه‌ خو‌اردنه‌وه—به‌لام د‌وای کاتژمیر چ‌وار، چونکه‌ کاتژمیر یه‌ک تا چ‌وار کاتی نانخواردن و سه‌رخه‌و شکانده. نه‌مه‌ داکه‌وته‌ی نه‌و جۆره‌ نه‌ریته‌ بوو که سه‌رۆک کۆمار ب‌ریاریدابوو بیت ب‌ۆ سه‌ردانی کتوپرو له‌ناکاو ب‌ۆ م‌الی ئیمه. له‌وکاته‌دا دایک و باوکم یاری تا‌وله‌یان ده‌کرد، هه‌رکه‌ ده‌نگه‌ ده‌نگه‌که‌یان بیست له‌ده‌ره‌وه‌ ده‌ستبه‌جی هه‌ستان. نه‌و رۆژه پ‌شوی رادیه‌ بوو، ب‌ۆیه‌ له‌وکاته‌دا خو‌ی و باوکم وه‌لامیان دایه‌وه‌و پ‌یشوازییان له‌سه‌رۆک کۆمار کرد ب‌ۆ ژووری میوان، دایکم گورج پ‌ییگوتم ب‌رۆم ب‌ۆ م‌ۆبه‌ق و قاوه‌یه‌ک سازکه‌م. له‌کاتی کولانی ناوه‌که‌دا به‌نه‌ینی له‌ باکیشی په‌نجه‌ره‌ی چ‌یشتخانه‌که‌وه‌ سه‌یریکی ده‌ره‌وم کردو بینیم ه‌یزیکی سه‌ربازی زۆر ر‌ژا‌بوونه‌ شوینه‌که‌و کۆلانه‌که‌ به‌ ئۆتۆمبیل و سه‌ربازو چه‌کداری سمیلی ره‌ش سه‌رشار ببوو.

نه‌و قۆرییه‌ی که‌ تایبه‌ت بوو ب‌ۆ قاوه‌ی تورکی له‌گه‌ل س‌یته‌ س‌ی ک‌وپیه‌ ئال‌تونیه‌ ب‌چ‌وکه‌که‌و ژیریاله‌کانم ده‌ره‌یناو له‌سه‌ر نه‌و س‌ینیه‌ زیویه‌ی د‌اپیره‌م له‌ ئیرانه‌وه‌ ه‌ینابووی دانا، د‌وای س‌الیک و دووان بوو که‌ زانیم چ‌ هه‌له‌یه‌کی سیاسیم کردوه‌. شانازیم به‌خۆمه‌وه‌ ده‌کرد که‌ ده‌م‌زانی قاوه‌ی تورکی دروستبکه‌م هه‌رچه‌نده‌ ته‌مه‌نیشم زۆر له‌وه‌ مندا‌تر بوو، خۆم ب‌یخۆمه‌وه‌. به‌وریایه‌وه‌ هه‌موو ورده‌کارییه‌کانم له‌به‌چ‌اوگرت و د‌نیا‌بووم له‌وه‌ی له‌کاتی خو‌یداو تاویک که‌ف دروستده‌کات له‌سه‌ر ناگره‌که‌ لایبهم. نه‌گه‌ر که‌فی نه‌با، مانای وابوو قاوه‌که‌

نەباشەو نەخراب و كابانەكەش كەمتەرخەمە.

پاشان بەورىيىيەو سىنىيەكەم ھەلگرتو بەرەو ژوروى مىوانم برد. دايك و باوكم لەسەر قەنەفەيەكى بچووك دانىشتبوون. سەدام حسىنىش بەتەنھا لەسەر قەنەفەيەكى گەرە دانىشتبوو، قۇلىكى خستبوو سەر بەشى دواوى قەنەفەكەو ئەووى تىشى لەنزىك دەمانچەكەى كەمەرىيەو بەردابووہ. دەستبەجى بەقسەكانىندا زانىم ئەوان پتر لە ناشنايەك و باش يەكترى دەناسن. لەمالى ئىمەدا زياتر وا ھەستىدەكرد لەمالى خۇى بىت، تەنانەت لەوساتەدا زياتر لە باوكىشم ئەم ھەستەى ھەبوو. باوكم خەندە لەسەر لىوى بوو و ھەولیدەدا مورتاح دەرکەوئىت، بەلام من ئەوہم بۇ دەخوئندرايەوہ كە ئەو نانارام بوو. زۇر بەدقەتەوہ سىنىيەكەم دانا، سەرنجم لەسەر كوپەكان بوو بۇ ئەووى دلتىابم لىيان نەرژى.

باوكم وتى "ئەمەش زەينەبمانە" كاتىك چوومە ژورەوہ روخسارى گەشايەوہ. خۇشەويستى باوكم بۇ من وەك تىشى رۇژ ھەستى پئىدەكرا. بىرمە ئەو رۇژ بەتايبەت ھەستم پئىدەكرد. دەمبىنى چەندە شانازى دەكرد كاتىك كچەكەى لەپئش سەرۇك كۇمارى عىراقدا دەناساند.

سەرۇك كۇمار وتى "ئەھا، كەواتە ئەمە زىنەبە!" دەتوت سالانىك بوو ناوى منى بىستبوو.

وہا ناسىنرام بە عەمو بانگى بكەم، تەنھا عەموو بەھەمان شىوہى دايك و باوكم. پاشان پىيان وتم ئەمە نازناوئىكەو داواى لەدۇست و ھاوپرئىكانى كرددوہ بەمە بانگى بكەن.

بەئەدەبەوہ گوتم "نىوەرۇت باش، عەمو". خەندەيەكم كرددو چەمىمەوہو سى ماچم كردد، وەك چۇن عىراقىيەكان لەيەكتر بىنىندا دەيكەن، يەكەمجار لەسەر گۇنايەكى، پاشان لەسەر گۇناكەى ترى، دوبارەش لەسەر گۇناى يەكەمى. روومەتى تا ئەندازەى سەرسورمان نەرم بوو، دياربوو تازە رىشى تاشىبوو، بۇنىكى خۇشى لئىدەھات. خەندەيەكى جوانى بۇ كرددەوہ، خەندەيەكى فراوان و دانە سىبىيە رىكەكانى بەدەرکەوتن. كاتىك كوپەكەى بەرزكردەوہ خالىكى بچووكى خىلەكىم بەسەر دەستىيەوہ بەدىكرد.

پاش پێشکەشکردنی قاوه‌که، خەندەیه‌کم کردو بەرێزمه وهك لێم چاوه‌پروان ده‌کرا ژووره‌که‌م جیهتشت. پاشان گه‌پامه‌وه بۆ مۆبه‌ق بۆنه‌وه‌ی له‌په‌نجه‌ره‌که‌وه ته‌ماشابه‌کم و ژماره‌ی نه‌و هه‌موو که‌سه‌ بزانه‌م که ر‌ژابونه‌ کۆلانه‌که‌وه ده‌بوو قاوه‌یان بۆ دروستبه‌کم، ده‌یان پاسه‌وانم ژمارد له‌کۆلانه‌که‌دا وه‌ستا‌بوون. یه‌کیانم ناسییه‌وه. مامه‌ نه‌رشه‌دی می‌ردی پووره‌ نه‌وال بوو، پووره‌ نه‌والیش خوشکی عه‌مو بوو. من نه‌وانم ده‌ناسی. ته‌نانه‌ت چه‌ند جارێکیش ر‌ویشته‌بووم بۆ مانیان. ناخۆ چۆن دایک و باوکم عه‌مویان ناسی‌بوو، بۆچی پێشتر ده‌رباره‌ی نه‌و هه‌رگیز قسه‌یان نه‌کرد‌بوو؟ گه‌وره‌ترین سینی که‌ پێم هه‌لب‌گیریت پر‌کرد له‌ کوپی قاوه‌ و بردم بۆ ده‌روه‌ بۆ پاسه‌وانه‌کان، سو‌دی ته‌نها نه‌وه‌بوو تیب‌گه‌م که پاسه‌وانه‌کان ناتوانن هه‌یج بخۆنه‌وه کاتیک له‌ ر‌ابه‌راندنی نه‌رکه‌کانیان‌دان. له‌کۆتایی کۆلانه‌که‌وه دیمه‌تمدا ده‌روازه‌ی گه‌رکه‌که‌مان داخرا‌بوو، هه‌روه‌ها جورێکیش له‌ بێزارکردن ب‌الیکیشابوو. ده‌رکه‌وت وه‌ك پێوه‌ریکی نه‌منی بۆ نه‌م سه‌ردانه‌ ته‌هاوای گه‌رکه‌که‌ به‌سه‌رباز کۆنترۆل‌کراوه‌، له‌وکاته‌دا جه‌وانیکی دراوسێمان ناگای له‌ داخرا‌نی کۆلانه‌که‌ نه‌ه‌بوو گه‌رابوو، چونکه‌ دوا‌ی نه‌وه‌ی هاتوچۆ قه‌ده‌غه‌که‌رابوو ویسته‌بووی بۆ مانی خۆی ب‌رواته‌وه. دواتر دایکم بۆی گه‌پامه‌وه که‌ چی روویدا‌بوو دوا‌ی نه‌وه‌ی پاسه‌وانیک هات‌بووه‌ ژووره‌وه‌ تا له‌باره‌ی نه‌و کوپه‌ به‌سه‌رۆک کۆمار ب‌لێت.

پاسه‌وانه‌که‌ پرسیبوو "ده‌خوازیت چی لێبه‌کین، گه‌وره‌م؟"

باوکم وت‌بووی "نه‌و ته‌نها مندالیکه‌، له‌و شه‌قامه‌ی خواره‌وه‌مان ده‌ژین، مایه‌ی بایه‌خپێدان نییه‌."

پاسه‌وانه‌که‌ پێداگری کرد‌بوو "پێویسته‌ ده‌کات بیه‌خینه‌ زیندان تا چاو‌ترسینی بکه‌ین؟ چونکه‌ ده‌مه‌ده‌می له‌گه‌ندا کردین."

عه‌مو ب‌رپاریدا به‌پێش‌نیاره‌که‌ی باوکم قایل‌بیت و رینگا به‌کوپه‌که‌ بده‌ن ب‌روات، به‌وه‌ش خۆی و خانه‌واده‌که‌ی له‌ مه‌ترسی خسته‌ن زیندان ر‌زگار‌کرد. له‌به‌رئه‌وه‌ی باوکم دۆستی عه‌مو بوو، رینگای پێدرا ده‌ستتیه‌وه‌ردان بکات بۆ یارمه‌تیدانی کوپه‌که‌. به‌دنیاییه‌وه‌ نه‌گه‌ر باوکم هاو‌رئ و دۆستی عه‌مو نه‌بوا‌یه، هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه‌ کوپه‌که‌ نه‌ده‌که‌وته مه‌ترسی ده‌ستگیر‌کردنه‌وه. هاو‌رپیه‌تی و ترس

شان بەشانی یەکتر رەوتیان دەکرد.

پاشا رویشتی عەمو، چووم بۆ ژووری میوان بۆ ئەوەی قاپەکان پاکبکەمەوه. خۆم بەتەنها بووم، کوپەگەیی سەدام حسین—کوپەگەیی عەموم—دۆزییەوه لەویدا دانرابوو. دایکم و پوورە شەیمام بێرکەوتەوه کاتیکی خۆیندەنەویان بۆ خلتەیی قاووی خەست دەکرد، منیش رویشتم و کوپەگەیی عەموم هەنگرت و ئەو تۆزە قاووی لەبنەگەیدا ماووەوه خولاندەمەوه وەك چۆن ئەوان دەیانکرد. پاشان لەسەر ژێرپیاڵەگە سەرەونخون دامنا بۆ ئەوەی بزانی هێچ وێنەیک لەقاووەگەدا دروستدەبێت پێشبینی داها تووم بۆ بکات؛ بەئندە مانای وابوو کەسێک هەوائیکت بۆ دینێ. ماسیش بەو مانایە بوو کە پارەت دەستدەکەوێت. بەلام ئەوەی لەژێرپیاڵەگەیی عەمودا بینیم شیوەی بازنەیی خلتە بوو.

له‌یاده وه‌رییه‌کانی عالیاوه

له‌یادته، کاتیک مندالینکی بچووک بوویت نهم چیرۆکه‌م بۆ گیتراپته‌وه؟
یه‌که‌مجار له‌سالی ۱۹۷۲ چاومان پیکه‌وت. ئیمه‌ گۆمه‌نیک هاورئو برادره
بووین، زۆرینه‌مان جووته هاوره‌ی لاو بووین، له‌سه‌ر رووباری دیجله‌ شه‌وه
ناهه‌نگیکمان هه‌بوو. به‌کری به‌له‌میکی گه‌وره‌و گروپینکی موسیقمان گرتبوو
ته‌واوی نه‌و شه‌وه‌مان به‌سه‌ماو پیکه‌نینه‌وه به‌سه‌ربرد. جگه‌ له‌ به‌سه‌ربردنی
کاتینکی خوش هیچ شتیک له‌ زیهنماندا بوونی نه‌بوو. له‌ناکاو یه‌کێک له
هاورپیکانمان فه‌رمانی به‌ رانه‌نده‌ی به‌له‌مه‌که‌ کرد له‌و دورگه‌یه‌ لابدات که
به‌دورگه‌ی به‌راز ناسرابوو. به‌خه‌یالی خۆمان دامان نابوو له‌و هه‌وا کراوه‌یه‌دا
ده‌سته‌که‌ین به‌گۆشت برژاندن و به‌رده‌وام ده‌بین له‌ سه‌ماکردن.

به‌لام کاتیک لای له‌که‌وه له‌نگه‌رمان گرت، سه‌رمان سوپما، بینیمان پیاویکی
لاو له‌ویدا چاوه‌رپیی ده‌کرد پینشوازیمان بکات. جلیکی سپی له‌به‌ردا بوو. بلوزه‌که‌ی،
پیلاره‌کانی، هه‌مووی سپی بوو. راستی له‌ژێر پوناکایی مانگدا ده‌دره‌وشایه‌وه.
سه‌یریکی یه‌کمان کردو که‌وتینه‌ پرس و‌جۆ. نهم پیاوه‌ کتییه؟ بۆچی لیره‌یه؟ دوو
که‌س له‌پشتییه‌وه بوون وتیان نهم پیاوه‌ سه‌دام حسینه. سه‌دام حسین؟ سه‌دام
حسین کتییه؟ دووباره‌ ته‌ماشای یه‌که‌رمان کرده‌وه، به‌لام که‌سمان نه‌یده‌ناسی.
دواچار من نه‌و که‌سه‌ بووم که‌ به‌ده‌نگی به‌رز پرسیم "سه‌دام حسین کتییه؟"
یه‌کێک له‌دوو پیاوه‌که‌ی پشته‌وه‌ی وه‌لامی دایه‌وه‌ جینگری سه‌روکی عیراقه، به‌لام
ئیمه‌ نه‌ومان نه‌ده‌ناسی چونکه‌ هیچ ئاره‌زوویه‌کمان له‌ سیاسه‌ت نه‌بوو.

یه‌ک به‌یه‌ک ده‌ستیکرد به‌ته‌وقه‌کردن له‌گه‌لماندان و بانگه‌یشتی کردین بۆ
خواردنه‌وه، فه‌رمانی کردو له‌چه‌ند چرکه‌یه‌کدا له‌و به‌له‌مانه‌وه که‌ به‌ده‌ورمانه‌وه
بوون له‌دورگه‌که‌دا خواردنه‌وه‌یان هینا. که‌سایه‌تییه‌کی زۆر سه‌رنجراکیشی هه‌بوو
و کاریگه‌ری له‌سه‌ر هه‌رکه‌سێک چاوی پینی بکه‌وتایه‌ دروسته‌کرد. نه‌و شه‌وه‌مان
به‌ به‌سه‌ربردنی کاتینکی خوش کۆتایی پیهات. به‌دریژایی نه‌وکاته به‌دنیاییه‌وه

هەندى وەختى لەگەڵ هەر جووتەيەكدا بەسەربرد بۆ ئەوەى بۆخۆى بەباشى بيانناسىت و بەشیکىش لە ستراتیژەكەى زیاتر گرنگیدان بوو بەتایبەت بەو جووتانەى ژنەکانیان جوان بوون. لەگەڵ هەموو قەرزەردەکانى گروپەكەدا سەمای کرد. زۆرى خواردەوهو شۆینەكە پەربوو لە بتلى شەمپانیا.

رۆژى دواتر پەيوەندى تەلەفۆنى لەنتیوان هاوڕێکانماندا دەستپێتکرد. هەمووان سەبارەت بە سەدام پرسیارمان دەکرد، كى بانگەيشتى کرد، چۆن دەربارەى نيمە زانى، چى دەويست و هتد. دەرکەوت مەحمود، يەكێك لەو هاوڕێيانەى ئەو شەوه لەبەلەمەكەدا لەگەڵماندا بوو دۆستى نزىكى ئەو بوو. هاتنى سەدام بۆ ناھەنگەكەمان ناشكرا لەسەر داواكارىيەكى سەدام بوو لە مەحمود كە پێیگوتبوو: تكام وایە بەنوخبەى لاوى دەولەمەندى كۆمەنگام بناسىنى؟

کچی فرۆکه وانه که

باوکم کاپتینی بۆینگی ۷۴۷ بوو، که نهوکات له جیهاندا گهورهترین هێنی نهفهر بهری ئاسمانی بوو. نهو فرۆکهانهی که نهو فرۆکهوانی دهکرد زۆر گهوره بوون و بهرپهنگی سهوزو سپی له لاکانیهوه لهسهریان نووسرابوو " Iraqi Airlines" واته هێنی ئاسمانی عێراقی. کاتیک منداڵ بووم و لهگهئیدا سهفهردمان دهکرد، ستافی فرینهکه وهک شازاده ههئسوکهوتیان لهگهئیدا دهکردم. بهپهلهکهانهکهدا سهردهکهوتم بۆ ژووری پشوودان له نهۆمی سهرهوهی فرۆکهکه، کهچه خزمهتکاریک فانتایهکی بۆ دههینام و پێیدهگوتم چهنده خوشبهختم که باوکیکی وهک کاپتن باسلم ههیه. دهمزانی تهنها ههولێ نهوهیان نهدهدا روخوشین، بهلکو خوشیشیاندهویست، ریزو ئهرزشی بێپایانیان بۆی ههبوو، دنیابووم ههموویان دهیانزانی که نهو باشرین فرۆکهوانی هێنی ئاسمانیه له عێراقدا.

کاتیک ریگم پیدرا بچمه ناو شوینی فرۆکهوان، توانیم سهرنجی جیهان بدهم وهک چۆن نهو دهیبینی، ههروهها لهوهش تیگهیشتم که بۆچی ههستههگات ناچاره زۆرجار بهجیمان بهیئیت. لێرهو لهبهرزیهکی دوور بهسهر زهوییهوه، ئاسمان خۆیشی خپ بوو، رهنگیشی وهک رهنگی ناو یاقوت شین بوو. نه شهقام ههبوو نه سنوور، نهتهوایهتیش بوونی نهبوو. لهناو بۆشاییهکی نازاددا بووین لهنیوان زهوی و ئاسمانا. کاتیک روخساری باوکم لهکاتی فرۆکهوانیدا ببینی، زانیم ئەمه نهو شوینهیه که نهو هۆگری بوو. لهدهور و پشتهی سهدان دوگمه و سوپو و گنۆپ و نیشانه ههبوو که زۆر کهس لێی دهترسا، کهچی نهو بهتهواوی نارام بوو، شارهزایی ئەم گهردونه بێئهندازه ئالۆزه بوو. کاتیک دهنگی ئەوم له سیستمی بێندگۆکهوه بیست بهخیرهاتنی سهرنشینهکانی بۆ ناو فرۆکهکه دهکرد، دهمزانی سهدان کهس ژیانیان دهدهنه دهستی و متمانهی پێدهکهن.

جاریک له کورسییه بچووهکهکهی پشتیهوه واته شوینی یاریدهدهر

دانیشتبووم پێمگوت "باوکە، دەمەویت کاتێک گەرەبووم وەك تۆ بێمە فرۆکەوان".

ئەویش وتی "گەواتە دەبێت رۆژێک فێری فرۆکەوانیت بکەم" نینجا کلاوی کاپتینیەکی لەسەر لابرد کە بە خەلاتی بەخشاو پێی رازابووێوە، ئاوێ دایەووە کردییە سەری من.

لەسەرەتای سالی ۱۹۸۲دا، جاریکی تر لەمالەگەماندا هەستم بە بەرزبوونەوێ کێشە و تەنگەژە کرد چونکە دەنگ و ئەوای خانەوادەگەمان گۆرا. دایکم چیتەر گۆرانی نەدەچڕی، دەنگی زاری تاوڵەش نەدەهات—بەبۆچوونی دایکم تاوڵەکردن یەکیک بوو لەنەهینیەکانی هاوسەرگیری ناسودە—هەرۆهە قسەکردنی دەمارگیرانە و ورتەورت دەستیان پێکردەووە. کاتێک باوکم و دایکم باسی کۆبوونەوێ خیزانیان کرد، دەترسام پێمانبێلێن شەپۆلیکی تری وەدەرمان بەپێوێ. لەبری ئەو، رایانداگەیاندا کە باوکم پەلی بەرزبووێتەو: باوکم دەکرا بە فرۆکەوانی سەرۆک کۆماری عێراق. بەلام سەبارەت بەم بابەتە خۆشحال نەبوو. باوکم بە مرچ و مۆنی گوتی "ئەمە شتێک نییە بشیت لەدەرەوێ خیزان باسبکریت. شتیکیش نییە پێویست بێت لای هاوڕێکانتان خۆتانی پێوێهەلکێشن. ئەمە شتێک نییە لەمیشکاتاندا بیهێننەو".

دایک و باوکم هەمیشە پێیان دەگوتین نەهێلێن شتەکان بچنە میشکمانەو، سوپاسگوزار بێن بۆ ئەوێ کە هەمانبوو، بەلام خۆمانی پێوێ هەلنەکێشین و دەرەخەین.

باشترین لایەنی کارە نوێکە ی باوکم بۆ هەموومان لەوێ بوو، ئەو هاوینە دەپۆشتین بۆ سییتل بۆ هێنانی فرۆکەیهکی نوێ بۆ سەرۆک کۆمار. حەزمان لە سییتل بوو. کاتێک باوکم لەوێ وانەکانی مەشقی فرۆکەوانی دەخویند، چەند هاوینێکمان لەوێ بەسەربردبوو بەلام سالی پێشووتر نەمانتوانیبوو بپۆین چونکە لەناکامی جەنگ لەگەڵ ئێرنادا گەشتی دەرەو قەدەغەکراوو. ئەو هاوینە سالی ۱۹۸۲ دواچار بوو پێکەووە وەك خیزانێک رویشتین—وەك دەرکەوت—باشترینیش بوو بۆ هەموومان. باوکم رینگە ی پێدراوو گروپی گەشتی فرینێ سەرۆکایەتی هەلبێریت، هەندیکیش لەوانە خیزانەکانیان دەهینا، واتە گروپێکی نزیک بە

پانزە كەسى بووين و بەباشى يەكترمان دەناسى. پىكەو سەيران و گۆشت برژاندنمان لە ھەوای گراوھدا سازدەكردو لەپشتمانەوھ ئاوابوونى خۆر بەسەر "بوحیت ساون" دا دەدرەوشايەوھ تا وندەبوو. گەورەكانیش گۆرانى سەرگەرمانەو ھەستبزوینیان دەگوتەوھ وایلندەكردن پتر پىبەكەنن.

رۆژەكانمان بە سەيران يان رۆیشتن بۆ كەنار دەريا يانیس بە شتكرپنەوھ بەسەربرد. ھەمیشە سوومان لە پشوەكانى ھاوین بۆ جل كړین وەر دەگرتو ھەرچییەكى تریشمان بۆ داھاتوى پشبینیكراو پنیویستبا دەمانكړی، چونكە لە عیراق ھەلبژاردنى پیداوایستی سنوردار بوو. دایكە ئۆتۆمبیلیكى بەكړی گرتو پىكەوھ لەگەڵ من و ئەمەل، واتە ژنى ئەندازیارى فرپنەكە، رۆیشتین بۆ شەك كړین. ئەمەل قزى زەردو چاوى شین بوو و چەشنى منداڵ قسەى دەكرد، من ھوسەلەیم نەبوو نەگەرچى دواتر وەك گەورەش قسەى دەكرد. بەلام پیاوھكەى، مامە قوسەى، بەلای منەوھ یەكێك بوو لە كەسە باشەكانى گەشتەكە. سمیلێكى گەورەى ھەبوو لەو جۆرە پیاوانە بوو كە دلێ لەسەر دەستی بوو، شیتانە ژنەكەى و كچەكەيانى خۆشدەویستو ھیچكاتیش ئەمەى نەدەشاردەوھ. كاتێك لە قوناخى نامادەیی ببوون یەكیان بینیبوو، باسى ئەوھى دەكرد چۆن چەند سالتێك شەرمى كردووھ لى نزیكبیتەوھ. لە خیزانیكى چینی ناوھندى بوون و پىكەوھ تىكۆشابوون بۆ بنیادنانى ژيانیان. ئەم پلەبەرزبوونەوھشى ھەنگاویكى مەزن بوو لەبەرەوپیش چوونیان، ھەرۆھەا دەرکەم پیدەكرد مامە قوسەى خۆى زۆر بە قەرزاربارى باوكەم دەزانى بۆ ئەوھى ئەم كارەى پیداوھ.

ئەمەل شوفىرى نەدەزانى و پشتر ھەرگیز لەدەرەوھى ولات نەببوو، بۆیە دایكە مېھرەبانانە لەگەڵ خۆیدا بۆ زۆرێك بازاركردن و شەك كړین دەبھینا، وەرگپرانى بۆ دەكردو شتومەكى ئەمیریكى پیدەناساند. دەگەرپاين بەناو بازارەكان و كۆگا ئەمەریكایبەكاندا، جلوبەرگی زۆرمان بۆ من كړی، زیاتر لەوھى بیرم لىكردبیتەوھ بتوانم بیانپۆشم، ماگیاژمان بۆ ئەمەل ھەلدەگرتو ھەرۆھەا جلوبەرگمان بۆ براكانم دەكړی. كاتێكى زۆرمان لە بازارێكى جلوبەرگی ژیرەوھى

¹ كەناروونكى دەریایبە لە ئەمەریكاو لە نزیك واشنتون، سیپتێل لە رۆژھەلاتیەوھ ھەلكەوتووھ. (و.ك)

ژنان بەسەربرد، لەوئێهەدا جلی ژێرەووی ژنانی زۆری کەری تا وەک دیاری بۆ خوشکەکی بەینیتەوه، لەوکاتەدا من دەستی هەسەنم گرتبوو سۆراخی جلۆبەرگی ژێرەووی دەلێی خانمانی پیرم دەکرد، چوون جگە لە بۆنی گۆلی چا ئەوه تەنها شت بوو نەنەم داوای لێکردین کە گەڕاینەوه بۆی بەینین. روژیک رویشتین بۆ کۆگای "نیسان ئالین" بۆ کرینی مۆبیل و راخەری نوێ بۆ ژووری دانێشتن و میوانەگەمان، خانمە فرۆشیارە کە پرساری کرد چۆن دەیبەینەوه بۆ عێراق.

دایکم وەلامیدایەوه "سەبارەت بەبردنەووی نیگەرانی مەبە، فرۆکەمان پێیه". هەولێدەدا نەروم بەنەدەب دەرکەوین، بەلام نەیدەتوانی بەتەواوی سەرکەوتوو بێت. روویکردە من و لە سەرسامیدا دەستیکرد بەپێکەنین و چەپڵەلێدان.

تەنها فرۆکەیه کمان پێنەبوو، بەئێكو فرۆکەیهکی نوێی زۆر گەورە ٧٤٧ مان پێبوو. کاتی کە گەڕاینەوه بۆ عێراق تەنها چوار خێزانی تێدا بوو. پێش ئەوێ بنیشتینەوه باوکم گەشتیکی خێرای پێکردین. ناوێهوی زۆر سەرنجپراکێش بوو. ئەو نەوێه بەفەرشی سەوزو سپیی هێمای سەرۆکایەتی نەخشا بوو. چەند ژووری جیا جیای تێدا بوو، هەموویان بەتاقم و راخەری تەواو مۆدێرن رێکخرا بوون: ژووری نووستن بەشوین خەوینکی زۆر گەورەوه، ژوورو ئۆفیسێ کۆنفرانس، گەرماو بەدوشەوه لە بەشی دواوه. هەرگیز پێشتر فرۆکەێ لەو جۆرە نەبینیبوو. کاتی کە ویستمان لە بەغدا بنیشتینەوه چاومان بەفرۆکەخانەیهکی زۆر گەورە نوێ کەوت کە یەکێک لە مۆدێرنترین بیناکان بوو لە عێراقدا، لەسەرەوه دیکۆریکی کەوانەیی سپی هەبوو دەزمانی لەناوێهوش هەزاران مۆمی بۆ روناکی پێادا هەلواسرابوو. لەسەرانی سەری ولاتدا، بیناو دامەزرێهکان بەناوی سەدام حسیتەوه ناودەنرانەوه—نەخوشخانەێ مندالانی سەدام، شانۆی سەدام، قوتابخانەێ سەرەتایی سەدام، خوێندنگای نامادەیی سەدام، تەنانەت شاری سەدام. فرۆکەخانەش چێتر ناوی بەغداێ نیودەولتەتی نەبوو، بەئێكو ببوو فرۆکەخانەێ نیودەولتەتی سەدام، سەدام حسیتیش لەوێ بوو بۆ ئەوێ کاتی کە نیشیتنەوه چاوی پێمان بکەوین.

ئەگەر نامازە بەو ساتەووختە بدەم کە نازادیمان تێدا لەدەستدا، ئەشیت بێنیم
نەوکاتە بوو کە دەرگا قورسەکەى فرۆکەکە کرایەووە و هەوای گەرمی بیابانی
عیراق هروژمی هێنایە ژوورئ بۆ ناو سالۆنى فرۆکەکە. دیقەتى باوکەم دەدا کاتیک
لە پلەکانەکە دادەبەزێیە خوارەووە و بینیم روخسارى گۆرا کاتیک پاسەوانە
نەمنیەکان بەسیمای توندو سمیلى رەش و جلی خاکی و بیری و چەگەووە هاتنە
ژوور. ئەو روخسارە خوشبەخت و نارامەى لە سییتل پێی راهاتبووم بەسەرچوو و
گۆرا بەروخسارى هەستیارو زرت. سەدام حسین هات بۆ پشکنینی فرۆکەکە،
هەلبەت باوکەم یارمەتى دیزاینکردنى، مامەلەى کرپنەکەى، تاقیکردنەووەى دابوو و
رەزامەندى لەسەر گەیشتنى ئەو فرۆکەى دەربریبوو کە هێنایەووە بۆ ولات.
بەنێمەیان وت لە کورسییەکانماندا بمینینەووە کاتیک باوکەم گەشتیکى بە عەمو
کرد بەو مولکەى ناوی نابوو نەلقادسیە، بەناوی پەسەندترین جەنگى ئەووەو
لەدزى فارسەکان. کاتیک باوکەم لەنێوان ریزی کورسییەکانەووە پێشى سەدام کەوت
تا گروپەکەو دەستەى فرۆکەوانى، واتە ئەو کەسانەشى پێناساند کە هێشتا چاوى
پێیان نەکەوتبوو، سەدام وەستاو قزى بژگرمەووە بەگەرمى وتى "زەنوبە
چۆنى!" دەتووت بەراستى دەیناسیم، پاشان تەماشای ریزی دواترى کردو باوکەم
ئەمەل پێناساند.

وتى "نێستا ئەمە نیدی جوانى راستەقینەى، مەگەر وانییە؟"، سەرنجى
ئەویداو پاشان بۆ دێنیاوون لە ئەوانى تریشمانى روانى.
عەمو ئاسودەبوو بە فرۆکەکە.

لەپاش ئەو سألە من و براکانم گرفتارى ژيانى عەمو بووین، کتومت چەشنى
داىک و باوکەم کە ببوونە لقەکانى دارە زەقنەبووتەکەى ئەو: گەورە بووین، بەلام
هەمیشە ترسێک لەپەيوەندیەکەدا هەبوو. بەئاسماندا دەروێشتین، بەتیروانینی
هەلەمان، بۆ کەمێک نازادى. نینجا ئەووە رویدا، کە دەبیت سەر شوێرکەین و
لەبیرمان بیت ئەووە تەنھا خەيالىکە، گەرنا نێمە هەرگیزو تەنانەت بۆ ساتیکیش
نازاد نەبووین. داىک و باوکەم هەموو ئەو ماوێە ئەمانەیان دەزانى، هەر لەبەر
نەمەش بوو باوکەم هەرگیز نەیدەویست ببیت بە فرۆکەوانى سەرۆک کۆمار.
عەمو دەيوست نێمە بگوازیتەووە بۆ خانووێەکى ناو زەووییەکانى کۆشک،

دایکم وتی بەلام باوکم دووری لە خویندنگەکەى منەووە وەك ھۆكاریك بەكارھێناوە بۆ ئەوێ لە مائەكەى خۆماندا بەمێنێنەووە. كەسمان نەماندەوێست بگوازینەووە، بۆیە لەباتیا عەمو خانووێكەى لە مەزرا بۆ پشووێكانى ھەفتە پێداين. دىكۆرى ناوھەى بە یەكێك لە بەھرەكانى دایكم رێكخراوو، بۆخۆى نەو كارەى بەمەبەستى سەرسامكردنى ئێمە ئەنجامداوو. باوكم زۆر جار لەگەل خۆى لە گەشتەكانىیەووە تۆپە قوماشى بۆ دەھێنايەووە، ئەویش ھەموو مائەكەى بەشیوازی جیاوازو پێشكەوتو پێ دادەپۆشى. ھەمیشە بەرگى دەروو یان شتیكى دەرست یاخود بەرگى قەنەفەكانى نوێدەكردەووە. بەبێ ئەوێ ھیچ نمونەىەكى لەبەردەست بێت، قوماشىكى شیاو بۆ قەنەفە یان كورسى دیاریدەكردو دەستى بە برپىنى دەكرد. یان قوماشىكى بەقەدى منەووە ئەگرتو لايدەبرد، پاشان لە ئەندىشەى خۆیا شكێكى بۆ من سازدەكرد بەو بەرگەووە. ئەو بەشێك بوو لە جادوى ئەو. پاشان كتیبىكى دەخستە سەر سەرمو فێرى دەكردم وەك مۆدىلێك قنچ و قیت بەو پۆشاگە نوێیەووە رەوت بكەم. دەيگوت "ھەمیشە بە بەرزى راوێستەو با سەرت بێند بێت. شەرمو لاواز مەبە. من رقم لە ژنى لاوازە. پێویستە بەھێز بێتو متمانەت بەخۆت ھەبێت".

پێش ئەوێ بۆ یەكەمجار برۆين بۆ خانووێكەى ناو مەزرا، دایك و باوكم كۆبوونەووەیەكى خێزانیان بەھەرسێكمان كرد.

باوكم وتی "كاتێك لە مەزرا دەبین رەنگە جارجار سەرۆك كۆمار ببینين. ئەگەر ببینتان بە عەمو بانگى بكەن، وەك چۆن ئێمە ناوى دەبەين، ھەر وەھا بەشیوێكەى بەرپزانەو ناسایى خۆتان ھەئسوگەوت بكەن. بەلام نا بێت ھەرگیز وشەىەك لەبارەى ئەووە بەكەسى دى بێن. ئەگەر روویدا ببینمان ھەرگیز لەبارەى ئەووە كە چەندجار دەیبینن قسە بۆ ھیچ كەسێك ناكەن تەنانەت بۆ نامۇزاو خالۆزاكانىشتان".

من و ھەیدەر بە پەشوكاوى لە یەكترمان دەروانىو پێمان سەیربوو بۆچى دەبێت وابین.

"تینگەشتن".

تەماشای ھەریەكەمانى كرد. ھەریەكەشمان بەدڵپەسىوى گفتمان پێدا ئەوێ

نەو داوامان لێدەکات وەها بکەین، نەویش ئاسوودەبوو بەوەی کە ئێمە لە جیدیەتی نەرکی نەستۆمان تێدەگەشتین. نەو تەنھا پەیمانیک نەبوو بە باوکم، بەلکو پەیمانیش بوو لەنیو خۆماندا. من هەرگیز نەو پەیمانەم نەشکاند تا نەو نەندازەى بزائەم، هیچ کەسیکی تریش نەیشکاند—بە حەسەنى گچکەشەو کە نەوکات لەسەر رانەم دانیشتبوو و تەنھا سى سالى بوو. حەسەن تازە زمانى گرتبوو، کەچی هەندیک شت هەبوو پێیوترا بوو، کە نەیانئیت.

دایکم خۆشحال بوو کاتیک بۆ یەکەمجار بردینی بۆ خانووەکەى ناو مەزرا، باشتەرینى یادەوهرییهکانیشمە بەماوهرییهکی کورت پێش نەو ی بێمە چوار دە سالان. نەو شوینە لەسەر رینگای فرۆکەخانەکە بوو، بۆ گەشتن بەوئ پێویستبوو بەتەنیشت پەسەندترین پەیکەرى لای من لە بەغدا، واتە پەیکەرى عەباسى کورپی فیرناس، ئیکاروسى یونانیى ئێمەدا تێپەڕین، لەبارەیهو دەیکم ئەگوت نەو بێرۆکەى فیرینی بەمرۆف بەخشیوه. عەباسى کورپی فیرناس بەندکراویک بووه لەپشت دیواری بەرزەو زیندان کراوه، دیوارەکانى دەورى ئەوەندە بەرز بوون هیچ رینگایەکی بۆ دەربازبوون نەبووه، نارەزووی کردووه باندەیهک بایە تا بتوانیت بەسەریاندا بفریت و لە زیندانەکەى هەلئیت، بۆیه دەستی کردووه بەگرددنەوێ نەو پەرە باندانەى لەسەریهوه کەوتوونەخوار، دواجار نەو نەندەى گۆگردنەتەو تە بەشیکردووه بالیان بۆ خۆی پێچنیت. بەلام لە هەولئى فیریندا ئەوەندە بەرز نەبووتەو شوراکی دەورى تێپەڕینیت و لە زیندان هەلئیت، کەوتۆتەخوارەو بە مەرگی دوایی هاتووه. هەمووجاریک کە بەلایدا تێدەپەڕین، تەماشای نەو پەیکەرەم دەکردو هەولمەدا وینای نەو بەکەم نەبیت چ هەستیک بیت وەک باندە بآلم هەبن و بەنەسپایی و دلئایی بەدەورى خۆدا لە شەقەى بال بەدەم و ژیر بآلهکانم پەربن لە هەوا و سروه.

دیواریک بەدریژایی رینگای فرۆکەخانەکەدا دروستکرا بوو پێشتر هەرگیز نەو نەندە بێرەم لێنەکردبوویهوه. خانووه گەرەکەى حەوانەوێ عەمو لەویدی نەو دیوارەو بوو. پێچمانکردهو بۆ دەروازەى ئەمنى نیو شوراکی و لێهه تێپەڕین. بە ئۆتۆمبیل ماوهرییهکی کورتمان بێرئ و لەبەردەم یەکیک لەو سى مآلهدا وەستاین کە لەسەر گۆرەپانیکی فراوان بەتاک و جیاجیا دروستکرا بوون و بەردەمیشیان

دەشتیکی مەزنی چۆلبوو داری زۆر بچووک و بنەبچکەى تێدابوو، جۆگەلەیهکی ئاودێریش بەناویدا رێچکەى گرتبوو. من پێشبینی خانووی مەزرام وەك خانوچکەیهکی بچکۆلانەى گوندناسا دەکرد کە نازەلی تێدا بیت بتوانین سواری ببین. خانووەکەى خالە عادل ناسک و بالندەو مەرۆ گاو تەنانەت مەیموونیشی تێدابوو. حیاواز لەوێ نێمە، کە لەراستیدا خانووی مەزرایى نەبوو، کاتێک ئۆتۆمبیلەگەمان پارککرد، هەستمکرد مالتیکی ناساییەو تەنها بەدیوار دەورە دراوە. کاتێک بەجانتاکانمانەووە رویشتینە زوورەو، بێرە زۆر هەولمدا لەبەرخاتری دایکەم خۆشحال بێ، بەلام بەدەست خۆم نەبوو رەقەم لەو شوێنە بوو. دایکەم زۆر هەولێدابوو بۆ ئەوێ وا لە شتەکان بکات رێکوپێک و سەرنجراکێش دەرکەون. لەناو شار راخەری نوێ و جوانی کەریبوو بەباشی رايخستبوو. هەرەها قاپ و دەوری نوێ، سیتی تەلەفزیۆنی نوێ، چەرچەفی سوپەرمانی بۆ زووری براگانم و دانەیهکی گونداریشی بۆ زوورەکەى من کەریبوو. بەلام سەرەپای هەموو ئەو شتانە، شوێنەکە ناکام و مات و مردوو دەرەکەوت، زیاتر لە مالتیکی دەستکرد دەچوو نیشان بەکەریار بەدریت. جانتاکەم لەناو بۆفی زووری نووستنە نوێکەم دانا، بینیم پێشتر دایکەم هەندیک لەو جلانەى لە سیتیل کەریبووم هەلۆاسیبوو. داخۆ لەکوێی ئەم مەزrada ئەشیا ئەم بەرگانە لەبەرکەم؟ بەتەمابووین تەواوی ئەو دوو رۆژە چی بکەین؟ دایکەم هاتە زوورەووە بەشادییەووە پێگوتەم جەگەنم بگۆرم چونکە بەنیازین بۆ سەردانی دراوسێ نوێکانمان بڕوین. ئەوێ داواى لێکردم جێبەجێم کردو بەجل و پێلاوی نوێ و سەرنجراکێشەووە چوومە دەرەو. تەنها دوو هاوسێ هەبوو سەردانیان بکەین.

دەیان رەنگبێ سەدان پشوو هەینیم لەو مالهەدا بەسەربەدبیت، بەلام بەتەواوی نایەتەووە بێرەم لەدەرەووە شیوەى چۆن بوو. تەنها دەزانم بەراورد بە خانووی هاوسێکان هیچ نەبوو. دوو خانووەکەى تر بە باخچە دەورەدراوون و بەروونی و شارەزایانە نەخشەیان کێشراوون و دلگەریبوون. ئەوانە مالتی گەرنگ و گەشتیاری لە خشتی سوور دروستکراوون، وادەرەکەوتن بۆ نەخشەکانیان کەلکیان لە گۆفاره هاوینەههوارییە بیانییەکان یاخود شیوازی شاری وەرگرتبیت. لەلایەن تەلارسازی کۆشکەکانەووە دروستکراوون و دیکۆریستەکان بە کەرەستەى

نيتالي رازاندبوويانه وه. مارسيدسي ره شي بريقه داريش له دهره وهی ههر دورو ماله كه وه راگيرابوون.

جوتيكيان ناويان پووره نه داو مامه قهيس بوو و نه ختيك زياتر له دوو ماله كه ي ترمان خوشگوزهرانييان بو فراهه م كرابوو. مامه قهيس نه نداميني چالاكي حزبي به عس بوو، پياويك بوو دهيتواني كاريگهري له سهر به رامبه ر دروست بكات، لاني كه م بو من وهك كه سيكي زور توندو ناكومه لايه تي نه هاته پيشچاو. ژنه كه ي شيكپوش و نازدار بوو، لهو جوړه ژنانه بوو كه نه ته نها نه تيكي تي هه بوو به لنكو باوهري ته واويشي پي هه بوو. جوته كه ي تر، پووره له يلاو مامه مازن، به پرواي من پتر شاره زاو كراوه بوون، كه متريش نارده زوويان له سياست هه بوو. پيشتر پووره له يلام بينيبوو، به لام باش نه مده ناسي. ژنيكي به ژن بلندو به مروه ت بوو، له پووره نه دا ليبورده تر بوو، له وهش بترازي روون دياربوو كه له گهل داك م ليك نيزيك بوون. كاتيک نهو سي ژنه م پي كه وه ده بيني، سه رسام ده مامه وه له وه ي چهنده هه ر سيكيان پي كه وه زهريف بوون. پووره نه داو پووره له يلا قزيان كالو چاويان گهش بوو، داكي شم پرچي ره شو هه ندي كهس له وه سفيدا نه يان گوت به سو فيا لورين^۷ ده چيت. هاوكات من بهو راستيه ش كاريگه ر بووم كه هه ر سيك فره خاس يه كيان ده ناسي.

پووره نه داو پووره له يلا سي كچيان له ته مه ني مندا هه بوو، نه مانه هاوري دياريكراوه نو يكانم بوون. هه موويان جوان بوون و له سهر مؤديل جليان ده پوشي. لوما گه و ره ترينيان بوو، بو ته مه ني ۱۶ سالن كچيكي بيخه وش بوو، به ته واوي چووبوويه وه سه ر داكي، واته پووره نه دا. پرچه خورمايه كه ي به جواني داهينرابوو ماكيژ كرابوو. كاتيک خهنده ي ده گرد، ليوه ته نكه كاني ليكده نا. له سه ر ريچكه ي داكي ده ستو په نجه كاني هه ميشه بويه و رهنده كردو كاتيک نه دوا زور وريايي نه كردو جو له و نامازه ي ته واو خانمانه بوو. له سه ر ريږه وو شوينپتي باوكيشي، خوي توند ده گرت و له قوتابيان ي حزبي به عسدا چالاك بوو. به ته مه ن من له نيوان لوماو ساري خوشكه بچووكيدا بووم. سارا زور جوان بوو و ده شيزاني كه وايه. قزيكي رهنك نالتوني مه يله و قاوه يي، چاوي گه و ره و باده مي،

^۷ كچه نه كته ريكي نيتاليايه.

لوتی بچووک و دەمولتیوێکی جوانی هەبوو. بەو پێیە ی لوما ریکوپیٹک و سەلار بوو، سارا لاوترو وەک خوشکی نازبەرەر دەردەگەوت و لە ناخیا دەیویست تەنورە کورتەکانی لەبەر بکات و بەدریژایی شەو سەما بکات. ئەویش هەمان چەشن بەعسیبەکی تۆخ بوو و ئەمە روون بوو، بەلام وادەردەگەوت خاوەنی هۆشی خۆی بێت. لەوانیش شۆخوشەنگتر تەماری کچی پوورە لەیلا بوو، من و دایکم پێمانوابوو لە "بروک شیلدس"^۱ دەچیت، بەژن بەرزو پێستی ناسک و بەهەلسوگەوت ئەوروپییانە بوو، بۆ ماوەیەک لە ئینگلتەرا لەگەڵ پووریکیدا ژیاوو، وشە ی عەرەبییەکانی ئەکسینتی ئینگلیزی بەسەرەو هەستدەگرا. لەهەمووان زیاتر بایەخی بە مۆد دەدا و سەرەنجی بەلای خۆیدا کێشەکرد. بەرگی دوراوی دەست دیزاینەرە بەناوبانگەکانی دەپۆشی، گرنگی بەو دەدا چ پۆشاکێ سەردەمییە نەوێک چ بەرگی گونجاو، پتر مەیلی بۆ بەرگی ئەوروپایی دەچوو نەوێک بۆ عێراقی. تەماری تەنها لە نازناویکی کەم بوو بەسەر دوو کچەگە ی ترەو. بەلام وادیاربوو ئەمە ی زۆر بەهەند وەرئەدەگرت.

ئەبێ چۆن باسی منیان کردبیت؟ رەنگبێ وەک کچیکێ هێمن و قزلول وەک هی دایکی، کەسێک کە بایەخی تەواو بەروخساری نادات، کەسێک کە دەگۆنچیت لەگەڵیدا هەلسوگەت بکریت، بەلام سەر بەچینی ئەوان نییە. ئەوان لە بازنە ی دروستی خۆیاندا دەردەگەوتن، بەلام من نا. ئەوان لەکۆشکدا دەژیان، من وانەبووم. لوما و سارا هاوڕیتی نزیکێ کچەکانی عەمو بوون، تەماریش دەیناسین، بەلام من تەنانەت کچەکانی عەموم نەدیوو. جیاوازی پێگەمان ناشکرا بوو. هەرچی ئەو وشانە ی دەیانگوت، وەک دایک و باوکەم و وەک خانووەکەشمان لە مەزرا من سییەم گەس بووم، واتە لەدوای دواوە بووم. ماوەیەک دوای ئەو تێگەیشتم ئەو شتە ی کۆیکردوینەتەو کتومت ئەو شتەشە کە جیامان دەگاتەو: دایک و باوکمان هەمان شەو لەو شوێنە ی کە پێی دەوترێ دوورگە ی بەراز چاویان بە عەمو کەوتبوو، وەل دایک و باوکی ئەوان پێشوازییان لە هاوڕێیەتی عەمو کردبوو لەکاتیکی دایک و باوکی من رینگرییان لەو هاوڕێیەتیە کردبوو.

سەختە پشوی هەینی یەکەم لەوانی دواتری جیاکەمەو—هەموویان زۆر

^۱ کچە نەکتەریکی نەمەریکاییە.

لەيه كده چوون. بەتەواوی بىرم نايەتەووە داخۆ يەكەمجار كە رۆشتين عەموم بىنى يان نا. ئەو ئاسايى بۆ سەردانى كورتى پاشنىووە پروانى درەنگ دەهات بۆ خواردنەووە لەگەڵ گەرەكان لەيه كۆك لەدوو مائەكەى تردا. هەندىك جار كۆتايى هەفتە هەروا دەروشت و ئيمە هەموومان جلوبەرگى تايبەتەمان دەپۆشى و چاوەروانى ئەومان دەکرد، كەچى چاويشمان پيى نەدەكەوت. ريتمايى دەكرين لەژووړيكتدا دانيشين بەدەنگى نزم قسەبەكەين تاوەكو نەگەر ويستيان بانگمان دەكەن. پاشان دەروشتينه ژووړه و بەخيرەتەمان دەكردو بەپەرۆشەووە ماچمان دەكردو سلاومان ليدەكرد، هەروەها خومان بەدەوریدا ريزدەكرد وەك ئەوەى لای خومان وەك "كۆبوونەووەى خيزانى" پيى ئاشنا بووين، سەربارى ئەوەى كەسمان بەشيك نەبووين لە خيزانى ئەوو ئەندامانى خيزانى ئەو هەرگيز تيكەڵ بەئيمە نەدەبوون.

عەمو بەئيمەى منالانى دەگوت "چۆن جوانكيلهكان" حەسەن يان يەكيتكى تر لە منداڵە بچووكەكانى دەخستە سەر كۆشى و دەيگوت "چۆن منداڵە جوانەكان؟"

ئيمەش بەكۆرس دەمانگوت "زۆرباشين عەمو، ئيمە فرە باشين!"

چەند هەنگاويك لەدوايهووە هەميشە عابيدى پاسەوانى دەووستا، ئەو پياووى كە بەتەواوى چاوى زرت بوو و لەژير سميئە دريژەكەيهووە دەمى توند دادەخست، لەگەڵ عەمودا بۆ هەموو شوپيىك دەروشت. هەموو ئەوكاتەى بەنامادەيى ئەو بەسەرمەرد، بىرمانايە بۆ تەنيا جارتيكيش گويم لە پيىكەنينى عابيد بووبيت يان هەر قسەشى كرديت، جگە لەو چپانەى بەگوويى عەمويدا دەچرپاند. هەرگيز نەمبيني بيرييه كەى لەسەرى لابات—قەدەغەبوو سەربازە عيراقيهەكان بيرييه كانيان بکەن بەسەر شانيانەووە چونكە سەربازە ئيسراييليهەكان بەو شيوويه دايان دەنا— كاتيک لە ۱۹۰۰۲ عابيد لەسەر تاوانى جەنگ دەستگيركر، سەرمسورما ديم بەشيكى سەرى روتابوووە.

لە "كۆبوونەووەى خيزانى" ماندا كە دادەنيشتين و قسەمان دەكرد، هيچ شتيكى سروشتى نەبوو. ئيمە بەتەواوى بيىدەنگ بووين، ئەكتەرەكانى نمايشەكەش گەرچى من هەر ئەوكاتيش تيگەشتم لەبارەى خيزانى نمونەيى

عەموووە بوو، گوايه هەرگیز لە لادیکانی تکریت گەورە نەبوون. پاشتر میژووونوووسەکان نەو راستیانەیان تاوتوێکرد، بەلام وینەى سەدام حسین وەك نەوێ باوگێك كە لەژایاندا نەماوێ دایكێك كە هاوسەرگیری لەگەڵ پیاویكدا كێووێ بەخراپی مامەلێ لەگەڵدا كێووێ مامێك كە پێی كێووێ لەخەوێ شۆمەندی سەربازی دەردەكەوێت. تەنانت برا بچكۆلانەكەشم، كە هەمیشە پێر گۆرێ وێ بوو، باش دەیزانی شەرم بکات و هاوبەشی نەكات كاتێك لەگەڵ عەموو بووین. كچەكانی ترو من وینەى بیخەوشی ژنانی لاوی عێراق بووین، بەمانای وشە بەپێز بووین، پاك وخواوین جلمان پۆشیبوو، هەروەها ناگامان لە یەك بەیەكی وشەكانی بوو. بەتەواوی ناگادار كرابووین ئەگەر هەر هەلەیهك بكەین، تەنانت ئەگەر بە نەواو ناوازیكى چەوت وشەیهك دەربڕین، یان هەر شتیكى تری عەیبە، راستەو راست شوینەوار بەسەر دایك و باوكمانەوێ دادەنێت.

عەموو تاکە كەس بوو كە نارام و ئاسوودە دەردەكەوت. بەتەواوی ناگای لەهەموو كەسێك و هەر جۆلەیهكی دەوروبەری بوو، كەسایەتییهكی زۆر كاریزمی هەبوو، بەجۆرێك گوزارشت لێكردنی زەحمەتە ئەگەر بەتایبەت و لەنزیكەوێ چاوت پێی نەكەوتبێت. هیچ وەسفێكى پراوپێر لەبارەیهوێ بۆ یاداشت ناكێت. لەم هەلومەرجانەدا ناچاری دەكردی نەك تەنها خۆشحال بی، بەلكو پێر شاد بیت، ئاسوودەى ئاسوودە بیت. وەك سیاسییە هەرە باشەكان، لەوانەیه نەو بەهەرەیهى بۆ كۆكردنەوێ خەلك و لەناویشیاندا مندانانی هەبووبیت، وایان لێبكات هەستبەكەن سەرنجیان بۆ شتیكى تەواو گرنگ راکێشراوێ. كاتێك سەرنجی دەدایت، وەك ئەوێ بوو بەراستی گۆیگێریت. فەترەیهكی وێست تا دەركمكرد كاتێك خۆشەوێستی خۆی دەردەبێت و خەندەیهكی بەسۆز دەكات، ئەمكاتەى بۆ پشكینی ئەوێ پشتهوێ قسەو سیمات بخوینیتەوێ.

یەكەم شارەزایی هێلەرەوێ شێوازی هەنسوكەوێم بوو، هەرچیم نەدەزانی بەوەرگرتنی نامازە لەدایكەوێ فێریبووم. كاتێك لەگەڵ عەموو دەبوو، دەبا هەمیشە نەرم و خۆشحال بنوینیت. هیچ هەلبژاردنیكى تر یان خۆپەسەندیەك نەبوو مەگەر لەتەك نەوانەى ویدا تەبا بەاتناپەتەوێ. هیچ كاریك نەبوو خەزبەكەیت ئەنجامی بەدەیت بەئەرزشتربیت لەكات بەسەربردن لەگەڵ ئەوێ.

هەمیشە بەسەرئنجیکی تەواو گویت بۆ دەگرت. لەگۆری ئەودا ئەگەر منداڵ بوویتایە، هەرگیز قسەت نەدەکرد مەگەر پرسیاریکی راستەوخۆی لێبکەردیتایە، تۆش لەبەرئابەردا هەمیشە روخسارت بەشێوەیەك بوو کە بەخۆشەویستیەوه تەماشای دەکەیت. ئەگەر شتیکی نوێی پێشان بەدایتایەو بپرسیایە "مەگەر جوان نییە؟" دەبوو لەوەلامدا بیژیت "بەئێ، زۆوژور جوانە، عەمو".

هەمیشە و هەردەم دەبا خەندە لەسەر لێوت بیئت. دایکم تەنھا کەس بوو دەمتوانی لەگەڵیدا تا ئەندازەیهك راستگۆیانە قسە لەبارەى عەموەوه بکەم، من ئەووم "بەپێکەنینی دەستکرد" ناودەبرد. بەبێ بێرخستنهوه بەردەوامەکانی دایکم، ئەرخبەیان نیم، دەمتوانی بەوشێوە بەم کە بووم یان نا. ئەورۆکە هەندیکجار کە لەناو جەماوەردا قسەدەکەم، خەلکی ستایشی جوانی خەندەکانم دەکەن، خاترجەم نیم لەوەی چەندی ئەو خەندەیه بەراستی هی خۆمە. شتیکی تاییبەت هەیه لەو ماسولکانەدا بەدەوری دەممەوهن هەندیکجار لەبەردەمی نامادەبواندا کە پێدەکەنم دەمگێرپنەوه بۆ ئەوکاتەى لەخانووێ ناو مەزراکەدا بووین و دەمزانی تەنھا خەندەو بزەى سەرلێو بەس نییە، بەلکو دەبیئت دەمم بۆ پێکەنین تەواو بکەمەوه.

کۆتایی هەفتەکان پشوی فەرمى عەمو بوون، ئێمەش بۆ کاتخۆشکردنی ئەو تەرخانکراو بووین. بەشێکی کارەکەمان ئەوهبوو لەکاتی پێویستدا خۆشحالی بکەین و بیهێنینە پێکەنین. ئێستاش پێمەکرێت لاسایی پێکەنینی عەمو بکەمەوه. لەسەرەخۆ چەنەى شۆردەکردەوهو لەقولاییهوه پێکەنینیکی دەهینایە دەرهوه، هێ هێ هێ. ئەگەر نەختیک کەمتر سەدای بێند بوایه یان خۆرسک بوایه، ئەشیا ناوی بنییت پێکەنین، بەلام ئەوای تۆنیکى تاوانبارانەى تیاوو لەهێ ئەو کارەکتەرە خراپانە ئەچوو هەمیشە لە فیلم کارتۆندا شوین کارەکتەرە باشەکان دەکەون. کاتیك پێدەکەنى، ئێمەش پێدەکەنین، هەمیشە من و کچەکانی تریش، بەتاییبەتی سارا، ئەو هەستەمان هەبوو کە بەنهیتی بەپێکەنینەکەى ئەو پێدەکەنین. هەرگیز نازادى ئەووم نەبوو سەبارەت بەم بابەتە قسەیان لەگەڵدا بکەم، بەلام دەزانم ئەوانیش دەزانن من ئێستا مەبەستمە چی بڵێم.

ئەوی زیاتر لەو کۆبوونەوانەوه بیرم دیتەوه، لەراستیدا روخساری دایک و

باوكمه. ههردوكيانم شلهژاوو بپياپشت دهبينى، يهكرپاست تينگهيشتم بوجى نهونده سوربوون لهسهر نهوهى ههركيز ناوى عهمو نههينين و وهك هاوړپى نهو باسى خويمان نهكهين. ههموو نهم بهتةمهنانه "هاوړپى" بوون، بهلام دهمزانى نهمه نهو شيوازه نهبوو كه لهگهل هاوړپى راستهقينهگانيدا ههلسوكهوتيان پيوهدهگرد. بيرمه زياد له ههركهسيكى تر لهنزىكييهوه دانىشتبيت نهوان تهماشاي عهمويان دهگرد، زورچار له نابەين نهو كهسانهى دهووروبهريدا بهريكهوتنو لهبهر خاترى عهمو گالتهيان بهيهكترى دهگرد. كاتيك من فامى نهمم گرد، ههريهك لهو كهسانه روئى دياريكراوى خويمان كايهدهگرد. باوكم پياويكى ساده بوو، مامه مازن گالتهچى و مامه قهيسيش پارلهمانتار بوو. پووره لهيلا كهسيك بوو لهخووه رهفتارى لهناكاوى دهگرد، پووره نهدا كهسيكى ريكوپيك بوو، دايكيشم پر جوش وخروش بوو بهردهوامى دهدا به چالاكويهكهو كارى نهوهبوو بهپنكهنين نهم دانىشتنانه خوشبكات. دايكم كاتيك بهراستى پيندهكهنى چاوهكانى پر دهبوون له ناو، كاتيكيش زورى بوودهينترا ماسولكهكانى سهر روخسارى گرژ دهبوون. زورچار لهم كؤبوونهوانهدها نهوه له شيوازي دووهمددا نمايشدهكرا، بهلام ههنديك جاريش تهنها پيندهكهنى چونكه نهمهيان ئيدى به ويستى خوئى نهبوو، بهرزتريش لهوه پيندهكهنى كه كولتور بوؤ زاننى دياريكردبوو. مامه قهيسيش بهسهرزهنشتهوه بهدايكى دهگوت "مهحسى رهزاي خوا، نافرته هؤشت لاي خو بيت". بهلام دهمزانى عهمو چهزى بهپنكهنينهكهى دايكم بوو هاوكات رهخنهكهى مامه قهيسيشى پيخوشبوو، دهرهينهر دهيتوانى ناسوده بيت چونكه ههريهكه له نهكتهرهكانى روئى خوئى زور باش وازيدهگرد.

ناسايى ههنديك جار رادهمام ناخو عهمو گروپى هاوړپى ترى ههبوو وهك نهم گروپه يان نا، سالانتيك كؤيكردبنهوهو بهگروپ وهك عادهتى ناسايى خوئى كاتيان لهتهكهوه بهسهرببات. تهنها نهو هوكارى راستهقينهى پهيوهنديى لهگهل دايك و باوكم دهزانى. دهزانم نهو دهيويست ببيتة سهرگردهيهكى جيهانى، بهروونى نهمه پلانى بوو و هيواي بوؤ دهخواست. لهكاتيكدا نهو هيشتا پياويكى خيلهكى بوو لهسهر رينى سياسى—سهربازيدا، پيويستى بهدانپيانان و راي روشنبرانى شهقامى بهغدا ههبوو، لهناوويشياندا خهلكى سهرمايهدارو كاريگهري كؤمهلايهتى. بهدهر

لەوێش پێویستی بە تێگەشتن ھەبوو لە کولتوری رۇژاوا، چوون سروشتی دووھم بوو بۆ دایک و باوکم و ئەو دەستەپە لە ھاوڕێیان. لە بەغداددا خەڵکی دەولەمەندتر و بەدەسەلاتر ھەبوون، بەلام من گومانم لە زۆریک لەو خەڵکانە ھەبوو—بۆ نمونە باوکی بەسمە—کە رای سیاسی و خواستی خۆیان ھەبوو و ھەر شە بوون بۆ سەر دەسەلاتی عەمو. دایک و باوکم لەمرووھە ساویلکە بوون و سیاسەتێان پشگۆی خستبوو، ئەوێش وانەپەکی بوو لەمەترسی بیباکی، ھەر و ھا نەیان دەتوانی ھیچ مەملانییەکی لەناست پێشەکە ی بەیننە گۆرئ و ھیچ مەترسییەکی ناسایش لەسەر ژیانی دروستبکەن. بەلام بەھەر ھۆکارێکی تریش ئەو سۆراخی ھاوڕێکانی نەکردبیت، من پێمواپە ئەو باسل و عالیای خۆشەویست، وەک چۆن خەڵکانێکی زۆر خوشیان دەویستن. گەرنا لە دەور و پشستی خۆی گلی نە دەدانەو. مەبەستەمە بۆی نە دەلوا نە ھێلێت بژین.

ھەندە کەوت لە دانیشتنەکانماندا عەمو زۆر ھەنچوو دەردەکەوت، کاتیەک فرمیسکمان لە چاوەکانیدا دەبینی چاوەرواندە کرا ئێمە ھاوخەمی خۆمان بۆ ماتەمیەکی دەربڕین. زۆر جار ئەمە رویدەدا کاتیەک سەبارەت بە خۆشەویستی خۆی بۆ عێراق ئەدوا. راھێنانی بەم قسانەو لەسەر دایک و باوکم و گەرەکانی تر دەکردەو، کاتیکیش لەراگەیانندنەو بەلۆدە کرایەو، دایکم لەسەر ستانیدی کارکردنی یان بەرگدورینەو تەماشای تەلەفزیۆنی دەکرد و دەگوت "ئێرەپە، ئیستا ئەو بەشەپە کە تێیدا خەریکە دەگری".

من دایکم خۆش دەویست. بریا ئیستا دەتوانی قسە ی لەگەڵدا بکەم.

ھەتاوێکو پلانی شتیکی ترمان بۆ دانەنرایە یان ھۆکارێکی باش نەبواپە— وەک تەواوکردنی خۆیندن، رێپۆرەسی بە خاکسپاردن، یان گەشتیک لەدەرەوێ بەغدا—بەگشتی چاوەروان دەکرا دوا ھەفتەکانی میژمندا ئێم کە نزیکە ی شەش سال بوو، لەو خانووی ناو مەزرادا بەسەر بەرم. جگە لە قسەکردن لەگەڵ کچەکانی تردا کە زیاتر لەبارە ی مۆدەو بوو، ھیچ شتیکی تر نەبوو بیکەم و ھیچ شوینیکیش نەبوو بۆی بڕۆم. دوو کەنالی تەلەفزیۆنی لە بەغدا ھەبوو، یەکیکیان کەنالیکی فارسی زمان بوو لەلایەن ئێرانییە رێپێدراوەکانی سەر بە حکومەتەو بەرپۆدەبرا. ھەرچی کەنالی ھەرەبیبەگەش بوو تەنھا فیلم کارتۆنی ژاپۆنی،

زنجیره و فیلمی میسری، دیناستی پەخشدەکردهوه، زۆرینهی کاتەکانیش وتەکانی عەموی پێشادهدا که پیش ئەنجومەنی شۆرش یان لە ژبانی رۆژانە یانیش لە رووداو وەکانی تردا پێشکەشی کردبوون. پاش نیوهرۆیهک، لەخانوی مەزراکەدا لە تەلەفزیۆنەوه تەماشای فیلمیکی میسریمان دەکردو لەناکاو کەنالهکە بێرا، پاشان گۆرا بۆ نمایشیکی ترو کەوتە سەر دیمەنیکى ماچکردن. دەرکەوت کاتیک ئەو فیلمی کەوتووتە سەر باوکم لەگەڵ عەمودا بوو، نێر عەمو بانگی بەرپۆهەبەری کەناله عێراقییهکەى کردبوو، فەرمانی پێکردبوو بیوهستینیت چونکە لاوانی عێراق بەرەو هەڵدێر دەبات. نامۆزاو خالۆزاگانم پێکەنینیان بە چیرۆکی لەم چەشنە دەهات، بەلام هەرگیز هەلنەدەکەوت بۆیان باسبکەم. تاسەى یەک بەیەکی نامۆزاو خالۆزاگانم دەکرد، مەراقبوو لەنامیزیان بگرم، هەستم ناسایی بیت. حەیدەر هیچ هاوڕێیهکی نەبوو، بۆیه لە زوورەکەى خۆیدا دەرگای لەسەر خۆی کلۆمدەکردو بە یارییه ئیدیوبییهکان کایەى دەکرد، جگە لە باوکم کە من پێموايه لە بارودۆخەکە تێدەگەشت، خۆی لەهەمووان تەریز نەکرد. خانووهکەى مەزراک وهک زیندانیک دەهاتە بەرچاو، هەلاتنم لێ تەنها خۆیندەوه بوو. لە درێژترین کتیب کە دۆزیمەوه دەستمپێکرد، کتیبی (Gone With the Wind) "با بردووان"، بەردەوام بووم لە خۆیندەوه و بەناو گشت مەشەدو بیرۆکە ناشاناکانیدا گوزەرمکرد: شەرى نێوان نامۆزاگان و یەکتەر گوشتنیا، ناچارکردنی بیوهژنەکان بە بەخشینی ئەلقەى هاوسەرگرییان، چاره‌نووسی ره‌شپێسته‌کان بە بەسەربردنی ژبان بەهەژاری و لەبەر ابرەیشدا خوشگوزەرانى سپى پێسته‌کان بەسەماکردن و چاوداخستنیا لەو بارودۆخە.

گەورە و بەتەمەنەکان و بەتایبەتى پیاوان، کاتیکى زیاتریان لەگەڵ عەمودا بەسەردەبرد نەوهک لەتەک نێمە. وینەیهکی نامۆم هەیه باوکم و پیاوهکانى تر بە کلۆی خوری و بەسواری پاسکیل بەدوای عەمووهوه لە شویننیکن، پاسەوانەکانیش بە ریزو بە پاسکیلەوه لەدوایانەوهن. عەمو هەمیشە جله‌کانى دەگونجاند لەگەڵ ئەو چالاکییهى پلانى بۆ دادەنا ئەنجامى بدات. لە خانووهکەى مەزرا پێى خوشبوو

¹ تاقە رومانى مارگریت میچیل سالى 1936 نووسيووه، سه‌بارهت به‌شه‌رى ناوه‌خۆی نهمه‌ریکا له‌ شاری زیدی نووسەر خۆی. و.ک.

جلوبەرگ و بەدلە یەکیارچە شین و کراسی سوور و سپی لەبەر بکات و دەستەسپریکیش بە دەوری ملیهوه ببەستیت، هەر وەها کلاویکی کاوویی لەسەر بنیت. باوکانی ئیمە وەك جوتیار پیشبینی دەکران و هەریەکیان لەبەر دەم خانووەکە ی خۆیدا پاچە زەویەکی هەبوو، بۆ ئەوە کاتەشی ئیمە هاتینە مەزراکە، مامە قەیس و مامە مازن داری زەیتونیان تیدا ناستبوو، پێموایە لە بەشی داوای ماله‌کانیانەوه کارمەندی تایبەت کاریان لەسەر دەکرد. باوکیشم دوو جوتیار و تراکتۆریکی بچووکی بەکری گرت، پێکەوه ئەو زەویە بیابانییە بەتالەیان کێلاو ریز لەداوی ریز درختی زەیتونیان بەبەرز ی ئەژنۆیهک تیدا ناشت. هەردەم هەزی لە باخدا ی بوو، راستی پیش چەند سالتیک کێلگە یەکی بچووکی کړیبوو وەك دیاریبەك بەناوی منیهوه کړدبوو. وەئ کاتیک خانووی مەزراکەمان وەرگرت دەستیان لە کێلگە راستیەکە شۆردو پیشتگۆیخرا. لەچەند سالی کەمی داوتردا، بینیم دار زەیتونەکانی باوکم و رده و رده و شکده‌بوون و دەمردن. تەواو نازانم چی روویدا، رەنگە بەهۆی کەم ئاویبەوه بووبیت، ناوی تەواویان پی ئەگەیشتیبت تا وشکنەبن. لەوانەشە بەهۆی ئەوهوه بووبیت کە زۆرجار دوور بوو لێیانەوه تاوەکو خزمەتیان بکات—یان هەر خۆی وازی هێنابی لە خزمەتکردنیان. سەبارەت بەو بابەتە دانیانیم. پاش ماویەك، نیت نەمدەتوانی جیاوازی بکەم لەنیوان ئەو کەسانە ی کە بەراستی دایک و باوکم بوون و ئەو کەسانە ی عەمو ناچاری کړدبوون بەوشیوه یە خۆیان دەر بخەن.

نزیکی بەنیو کیلۆمەتر لەدووری ئەو سی خانووی ئیمەوه، دیواریک کرابوو بە دەوری خانووەکە ی عەمو دا شار دبوویەوه و دەپاراست. لەناو ئەو دیوارەدا سەرچاوە یەك هەبوو ناوی روون. زۆرجار پیاوگان بۆ ئەوی دەرپوشتن، هەندیک جار یش هەرسی ژنەکە دەرپوشتن. هەلبەت ئەمە پیش سیسال لەوی کە من بۆم روونبوویەوه شتیکی وەها لەوشوینەدا هەیه. وینە یەکەم هەیه لە خانووی مەزراکەوه گراوه، هەر خۆم بەتەنها، لەو وینەدا من بەشۆرت و کراسەوه لەسەر بۆریبەکی ئاوی گواستەوه ی جۆگە ی ناو دیریبەکەوه بەهاوسەنگی وەستاوم. لەوشوینەدا چەندین کاتژمێرم بەسەر برد، نیتاش دەتوانم چاوی ئەندیشەم وەك کامیاریەکی کۆنترۆل بەکاربەرم و هەموو ئاراستەکانی ئەوی پی ببینم.

لەخواری پیمهوه مرای سپی هه‌بوون په‌رۆشی مه‌له‌ی ئاوی ژیر لوله‌که بوون. له‌پێشمه‌وه له‌پانتاییه‌کی بچووکى بیابانه چۆله‌که‌دا، دیوارێکی به‌رزى تێپه‌رنه‌کراو هه‌بوو ده‌وری خانووه‌که‌ی عه‌موی دابوو. له‌پشته‌وه، دیواری ده‌ره‌وه‌ی گۆشکه‌که‌ی بوو و له‌به‌رامبه‌ر خانووه‌که‌ی ئیمه‌وه بوو. نه‌و دوو دیواره نه‌و ناوچه‌یه‌ی دیاری ده‌کرد ئیمه‌ تێیدا ریڤه‌مان پێدرا‌بوو هاتوچۆ بکه‌ین و بژین. ماوه‌ی ده‌ خوله‌ک ری‌کردن هه‌بوو له‌نیوان نه‌و کۆمه‌له‌ پاسه‌وانه‌ی که ده‌یانپاراستم له‌گه‌ڵ نه‌و کۆمه‌له‌ پاسه‌وانه‌ی مه‌ترسیدار بوون نه‌گه‌ر لێیان نزیکبامه‌وه ده‌شیا بکه‌نه‌ ده‌ره‌وه. له‌که‌ناری جۆگه‌که‌دا داده‌نیشتم و گویم له‌ مراییه‌کان ده‌گرت و فێربوووم له‌گه‌ڵیاندا غاک غاک بخوینم. نه‌وانم وه‌ک هاوده‌می بێده‌نگی خۆم وینا ده‌کردن، که ده‌متوانی له‌کنیان ده‌ردی دلی خۆم به‌یانکه‌م و هه‌رگیز راپۆرتم لێنه‌ده‌ن. ده‌مووت، غاک، غاک، غاک و نه‌وانیش ده‌یان خوینده‌وه. به‌یانیه‌ک تێبینم‌کرد سکه عه‌باسیه‌که‌ی دایکم له‌مێدا نه‌ما‌بوو. لێمپرسی کوا له‌کوێه.

وتی "به‌خشیم به‌ عه‌مو".

حه‌په‌سام.

لێمپرسییه‌وه "ده‌ی بۆچی دایه، بۆچی؟"

هه‌رگیز بۆم نه‌په‌خسابوو پێیبێلم نه‌و دراوه بۆ من چه‌نده مانا و به‌های هه‌یه. نه‌وه یه‌که‌م یاده‌وه‌ریی نه‌و بوو بۆ من، لای خۆمه‌وه وامدانابوو که گه‌وره بووم منیش له‌م‌لی ده‌که‌م و به‌وه‌ش هه‌ندێ له‌ جوانی و میه‌ری دایکم ده‌بنه‌ هی منیش، هه‌روه‌ک نه‌وه به‌شێک بوو له‌و.

سه‌ری داخست و گوتی "رۆژی له‌دایکه‌بوونی بوو. پێویستبوو شتیکی گرنگی

پێ بیه‌خشم".

گرنگ؟ مه‌گه‌ر چۆن ده‌بوو دراوه‌که‌ی دایکم گرنگ بووبێت بۆ عه‌مو؟ نه‌و هه‌ر شتیکی بویستایه هه‌یبوو. خه‌لکی به‌ریز ده‌وه‌ستان تا دیاری پێبیه‌خشن و هه‌رگیزیش به‌کارینه‌ده‌هینان، نه‌وجا بابوه‌ستێ نه‌سله‌ن سوپاسی لێده‌کردن یان نا. ده‌یتوانی هه‌ر به‌ئاماژه‌یه‌ک هه‌ر شتیکی له‌سه‌ر نه‌م زه‌وییه‌ حه‌زی لێیه‌تی به‌ئێرنیته به‌رده‌ستی. بۆچی ده‌بێت نه‌و پێویستی به‌شتیکی ماددی هه‌بێت که

بەلای منەوه زۆر گرنگ بوو—جەوهەری دایکم بوو؟ بۆچی دایکم نەوهی پێدابوو؟

لێمپرسی "بەلام، بۆچی دراوه عەباسییەکه، دایه؟" بەپەشۆکاوییهوه وتی "چونکه دەموست شتیکی تایبەتی پێبەخشم، نەوهش تایبەتترین شتیکی بوو بەبیرمدا هات. من هەر نەوهم کرد، که پێویستبوو بیکەم".

هێشتم نەو سکهیه بپروات. سیمای شەرمەزاری دایکم بەیاد دەهێنایهوه کاتیکی لەگەڵ عەمودا بوو، ئەوی زیاتر بیزاری دەکردم که وەها بپێتپشت دەمبینی، شەرمکردنەوهی بوو لەبەردەمی مندا.

کاتیکی نەو شەوه تەلەفزیۆن راستەخۆ جەژنی لەدایکبوونی عەموی پەخشکردەوه، لە مالهوه تەماشامان دەکرد بەسەدان منداڵ گۆرانیان بۆ دەووت. لەپەر هەستمکرد نەمە گەوجی و گەمزەییە. سەرۆک کۆمار دەرکەوت جەگانی سپی بوون، تەنانەت گۆرەوی و پێلاوەکانیشی سپی بوون، لەسەر قەنەفەیهکی ئالتونی وەک کورسی پاشا دانیشتبوو بەخەندەیهکی فراوانهوه چاوەپوانی کۆژاندنەوهی مۆمەگانی دەکرد.

وتە "زۆر منداڵ نەنوینی! پتر وەک منداڵیکی رەفتار دەکات نە وەک گەورەیهک".

ئەمەم بەبێ بیرکردنەوه وت.

باوکم سەرزەنشتی کردم و وتی "هەرگیز شتی وا نەلێی! هەرگیز پڕکێشی نەوهنەکهیت جاریکی تر شتی لەو شیوه بلیی!"

دەنگی باوکم بەرزو توند بوو، سیمای لەپەر گۆرا، وەک فرۆکەوانیکی ناگاداری فریاکەوتن هەلێکات. رانەهاتبووم بەو شیوهیه قسەم لەگەڵدا بکات، بۆیه نازاری دام، بەلام پەيامەکهیم وەرگرت: نەدەبوو هەرگیزو تەنانەت لەمانی خۆشماندا رەخنە لە عەمو بگرم، نەشەدەبوو هەرگیز پرسیار لەبارەي شتیکهوه بکەم که نەو دەیووت یان دەیکرد.

دواتر دایکم هاتە لام و نەو هەستە نازاربهخشی رەواندمهوه.

دلی دامهوه و گوتی "پێویستە وریا بیت، نازدارهکهم. دیوارهکانیش ئەبیستن.

نه‌گه‌ر به‌راستی پنیویستبوو شتیکی هه‌ستیاری بلینی، باشر وایه برۆی بو ناو باخچه‌که."

وای لیکردم خه‌یالی رادیه و نه‌بو تره‌یب بکه‌مه‌وه، نه‌و وینه‌یه‌م له‌چاوی هزر و هوشمدا چه‌سپاند که دیواره‌کانی ده‌وربه‌رم گوینی مروییان هه‌یه. له‌دوای نه‌و رۆژه‌وه، هه‌ر کاتیکی هه‌له‌یه‌کم بکردایه‌و له‌بیرم نه‌بوایه، ته‌ماشای دارو دره‌خته‌کانی ده‌وربه‌رم یان وینه‌ی سه‌ر دیواره‌که یان ته‌ماشای راخه‌ره‌کانی دایکم ده‌کردو هیوام ده‌خواست گوینیان لئ نه‌بووبیت. وه‌های لینه‌اتبوو هه‌رچی شتیکی له‌ماله‌که‌ماندا هه‌بوو له‌یادی بوو که عه‌مو لیتره بووه. من ته‌نها یه‌کجار له‌مالی خۆمان بینیبووم، به‌لام توانایه‌کی تایه‌تی هه‌بوو وه‌ک هه‌یج که‌سێکی تر نه‌بوو، هه‌میشه له‌دوای خۆی هه‌ستمده‌کرد شتیکی له‌و شوینه‌دا ماوه‌ته‌وه که به‌جیه‌یه‌شتوو. له‌رۆزانی ناساییشدا نه‌و هه‌ستم هه‌بووه، له‌سه‌ر نه‌و قه‌نه‌فه‌یه‌ی له‌ژووری میوانه‌که‌مان له‌سه‌ری دانیشتبوو، له‌بوونی قاوه‌ی پاش نیوه‌رواندا، ته‌نانه‌ت له‌و نیگایه‌شدا دراوسێکانمان دیقه‌تی ده‌داین. له‌ناو ماله‌که‌ماندا جینگه‌ی خۆی داگیرکردبوو، ته‌نها دواتر توانیم په‌ی به‌وه ببه‌م که نه‌وه ته‌نها ترس بووه و هه‌یجی تر.

جاریکی زانیم "خانوی مه‌زرا قه‌ره‌بالغه" کاتیکی بیرم له‌وان ده‌کرده‌وه، جارنه‌جار له‌گه‌ل دایکم ده‌رۆیشتم بو‌سه‌ردانی پووره نه‌دا یان پووره له‌یلا له‌ماله‌کانی خۆیان له‌کۆشکی گه‌وره له‌به‌غدا. ئیواره‌یه‌ک له‌نه‌ومی سه‌روه له‌ژووره‌که‌ی ته‌ماره بووم، له‌سه‌ر زه‌وییه‌که دانیشتبووین و جلوبه‌رگمان به‌ده‌ورماندا په‌رش و بلاوکردبوویه‌وه و خه‌ریکی هه‌لبژاردن و پیکه‌وه گونجانی جله‌کان بووین، له‌و کاته‌دا له‌نه‌ومی خواره‌وه ده‌نگی عه‌مومان بیست، ئیمه نه‌مانزانیبوو نه‌و له‌وییه. پووره له‌یلا پووره نه‌داش له‌نه‌ومی خواره‌وه بوون، پیموایه نه‌وانیشی توشی سه‌رسورمان کرد. عه‌مو به‌ده‌نگی به‌رز قسه‌ی ده‌کرد، به‌جۆریکی پێشتر هه‌رگیز سه‌دایم به‌و به‌رزیه‌ به‌رگۆی نه‌که‌وتبوو. زۆر توپه‌ بوو، به‌ته‌واوی هه‌ستم به‌بینه‌نگی ده‌وری ده‌کرد، له‌به‌رنه‌وه‌ی توپه‌یه‌که‌ی زۆر به‌هه‌یزو بینه‌ندازه بوو. من و ته‌ماره ده‌مانزانی که بو‌ئیمه قه‌ده‌غه‌یه گۆی له‌شتیکی له‌و شیوه‌یه بگرین، نه‌م بابته له‌و جۆرانه بوو که ده‌بوو له‌م گویمانه‌وه

بروات لهوی ترمانهوه دهر بچیت. دهستان کردهوه به بزارکردنی جلهکان و خومان واده رخت که بهراستی گویمان لهو شتانه نییه له نهومی خوارهوه روویاندهدا، یان پیمانوابوو نهگهر له قسهکردنی خومان بهردهوامبین نیتر شتهکه کوتایی پیدیت و لهسر نيمه ناکه ویت.

بهلام دهگی عمو بهرتر بووهوه. گویم لیبوو ناویکی هینا، سه میره، تونی دهنگیشی وهک ساتوری قهسابان تیژ بوو.

هاواری دهکرد "جوربه" سه دای لهناو ماله که دا دهنگی ده دایه وه. نهوه وشه یهکی ناشیرین و بازاری و خراب بوو بو سهرزه نشتردی بیگانه به کاردهات، بهمانای رهش و پیسو ناشیرین دیت. بو ژنان به کارده هینرا، لهناکاو زانیم به سهر دایکدا ده قیرینیت. تهمارهش زانی. وازی له خوگیلکردن هینا و روویکرده من. ههرگیز نهو نیگایه تهماره بیرناچیت که له سهر روخساری بوو، ترسه که ی نهو منیشی دنیا کردهوه. پاشان لهناکاو دهنگه دهنگه که نهماو بیده نگیه کی ترستاک بالی کیشا. نیمه به بیده نگی و له سهر نوکی پی هاتینه سهر لیاواری پلهکانه که، کاتیک دهنگی دایکم بیست، دووباره هه ناسه یه کم دایه وه. عمو رویشتبوو، بهلام هینستا ههستم به ترسینکی سارد دهکرد له دای خویهوه به جینی هیشتبوو. له رپر هوی پلهکانه که وه تهماشای خواره وهم کرد، بینیم پووره له یلا دهستی خستوه ته سهر ملی دایکم و دهیویت هیوری بکاته وه. نهوان نیمه یان نه بینی.

پووره نه دا بانگی کردین و دهیویست خوی واده رخت که دهنگی ناسایه "زهینه ب، تکایه وهره خواره وه، دایکت به نیازه بروات".

له گهل تهماره به پلهکانه که دا هاتینه خواره وه و ههولماندا واخومان نیشان بدهین که گویمان له هیچ نه بووه. روخساری دایکم تهواو سور هه لگه رابوو، چاوهکانیشی پرپیوون له فرمیسک. نهیتوانی بیشاریته وه چهنده نیگه رانه، بهلام بیدهنگ مایه وه تا له خالی پشکنینی گوشکه که وه رهتبووین. پاشان دهستیکرد به گریان و هه ناسه هه لکیشان، له وکاته دا سوکانه که ی توند گرتبوو، من له کوشنی پیشه وه دا دانیشتبوو ههولمه دا هیوری بکه مه وه. باوکم له مال نه بوو، دایکیشم نه وهنده نیگه ران و بیزار بوو ههستمده کرد خوی بو نه ده گرا. وهختی من میشم سهرقال کردبوو بهوی به جوریک حالی بم چی گوزه راوه، دایکم پییگوتم، بههوی

سه‌میره‌وه عه‌مو زۆر تو‌ره بووه لێ. خوشکه‌که‌ی ئه‌مه‌ل؟ ئه‌وه‌ی دایک‌م له‌ سی‌تێل جلی ژیره‌وه‌ی بۆ گری‌بوو؟

دایک‌م وتی ئێستا سه‌میره‌ دۆستی عه‌موه، عه‌مو ده‌یه‌وێت ئێمه‌ هه‌موومان ببین به‌هاو‌پێ، به‌لام دایک‌م و باوک‌م له‌ سه‌میره‌ بێزار بوون. ئه‌و له‌ خوشکه‌که‌ی جیاواز بوو ئه‌مانیش نه‌یانده‌ویست ببینن. سه‌میره‌ شتیکی زۆر خراپی به‌باوک‌م وت‌بوو. به‌هه‌یواندنگه‌ی دایک‌م ناماده‌نه‌بوو پێم بلێ، هه‌تم شتیکی زۆر خراپ بووه چونکه‌ عه‌مو سه‌میره‌ی نارده‌بوو بۆ مائی ئێمه‌ تا داوای لێ‌بوردن له‌ باوک‌م بکات. دایک‌م پێی وتم، باوک‌م ئه‌وه‌نده‌ سه‌رسه‌خت بووه‌ نه‌چۆته‌ به‌ر ده‌رگا‌و ره‌تیکردۆته‌وه‌ ریگه‌ به‌ سه‌میره‌ بدات پێ‌بخاته‌ ناو ماله‌که‌مانه‌وه، ئیدی دایک‌م له‌به‌ر هه‌یوانه‌که‌دا ده‌سه‌وسان بووه‌ کارێک بۆ هاته‌نه‌ ژووره‌وه‌ی دۆسته‌که‌ی عه‌مو بکات. نه‌هێشتن یان ریگه‌نه‌دان به‌میوان بێته‌ ژووره‌وه‌ یه‌کێکه‌ له‌ خراپ‌ترین نمونه‌کانی عه‌یب بۆ عێراقییه‌کان، چونکه‌ ئه‌وان به‌هۆی میواندۆستییه‌وه‌ شانازی به‌خۆیان‌وه‌ ده‌که‌ن، ئه‌م باب‌ه‌ته‌ مه‌لامه‌تی ئه‌وه‌بوو عه‌مو نا به‌و چه‌شنه‌ له‌ دایک‌م تو‌ره‌ ببیت. بۆیه‌ دایک‌م له‌بری باوک‌م رووبه‌رووی سه‌رزه‌نش‌ت و سوکایه‌تی بووه‌وه‌. ئه‌گه‌ر عه‌مو به‌هوشیوه‌یه‌ به‌سه‌ر دایک‌مدا بقیژێتی، ده‌بیت به‌پیاویک‌م چی بکرایه‌؟ ئێستا‌ش پێم سه‌یره‌، مه‌گه‌ر باوک‌م نه‌یده‌توانی شانازی بخاته‌ لاوه‌ و پۆزشه‌که‌ قبوڵبکات و یاری مه‌ترسیدار به‌ ژیا‌نی دایک‌م و وه‌ده‌رنانی نه‌کات؟

ئه‌و شه‌وه‌ وه‌ک باش‌ترین هاو‌پێی پێ‌ویستی گۆیم بۆ دایک‌م گرت. من سوپاسگوزار بووم که‌ دایک‌م زیندوو بوو من هێ‌جورم ده‌کرده‌وه‌ و گه‌یشتینه‌وه‌ ماله‌وه‌، ماچم کردو شه‌و شادم لێ‌کرد. به‌لام هه‌سته‌کانم هه‌موو شیوا‌بوون. من زیاتر هه‌ستم ده‌کرد دایکی بم نه‌وه‌ک مندا‌لی ئه‌و، هاوکات ده‌نگیکی نزمیش له‌ناوه‌وه‌م‌پرا ده‌یگوت هێ‌ستا ناماده‌یم بۆ ئه‌مه‌ نییه‌. ده‌مویست که‌ سێکی پێگه‌یشتوو بم بۆیه‌ تێده‌گه‌شتم چی ده‌گوزه‌ریت، وه‌لێ کاتیکی‌ش خه‌ریک‌بوو تێده‌گه‌شتم، به‌شیک‌م له‌من ده‌یویست بگه‌رێمه‌وه‌ دواوه‌. بۆ دایک‌م باش نه‌بوو پێم بلێت که‌ چی هه‌یه‌ ده‌رباره‌ی باوک‌م. هه‌روه‌ک ئه‌و باوکی من و من مندا‌لی ئه‌و بووم.

هه‌رگیز جارێکی تر سه‌باره‌ت به‌و شه‌وه‌ له‌گه‌ڵ دایک‌م قسه‌م نه‌کرد، هه‌روه‌ها

نەگەل باوکیشم باسی ئەو بابەتەم بەھیچ کلوجیک نەکرد. تەنھا لە شوینیکی قوئی میشکما ناشتم.

رۆژیک خەریکی خۆنامادەکردن بوین بۆ خۆیندنگا برۆین، تەلەفۆنەکە زەنگی لێدا. لەو کاتەدا لە چێشتخانەکە بووین، دایکم و رادیە خەریکی دروستکردنی لەفە بوون بۆ ژەمی خۆیندنگامان. باوکم وەلامی تەلەفۆنەکەى دایەو، کە دیم دەیگوت "نا، نا، نا" سەریکم هەلبری، هەموومان وەستابووین تەماشای ئەومان دەکرد. کاتیک تەلەفۆنەکەى داخستەو، فرمیسک بەرپومەتیدا رینچکەى بەست.

سەیری دایکمی کردو گوتی "قوسەى مردووە".

دایکم پرسى "چی قەوماوە؟"

گوتى "کاتیک لە فرۆکەخانەو بە مالهو گەراو تەو توشى رووداوى هاتوچۆ بوو. دەلێن لەوانەى شەو نەخەوتبیت و بەسەر سوکانەکەو خەو بردبیتەو". دایکم تەماشای باوکمی کردو رەنگى زەر دەهەلگەرا، لە نىگایەکی پىرمانای نىوانیان تىنگەیشتم.

باوکم وتى "دەگوترى بارهەلگى خۆى پىداکىشاو. لىیداو و رۆشتوو. تەنھا لاشەکەیان دۆزیو تەو. دەلێن هیچکات نازانین کى ئەو کارەى کردوو". نىدى باوکم موبەقەکەى جىهیشتم. قەت باوکمان نەبینىبوو بگرى، من هەستم بەو خەمبارى دەکرد سەر روخسارى گرتبوو. مامە قوسەى نەک تەنھا ئەندامىکى گروپەکە بوو، بەلکو هاوڕىشى بوو.

ئەو رۆژە نەمتوانى بەباشى بىرم لای خۆیندنگا بىت. بەر دەوام ئەو گەتوگۆیەم لە میشکمی خۆما لىکدەدایەو، هەموو ئەو شى دەمتوانى بىکەم راگرتنى فرمیسکەکانم بوو. عەمو قوسەى و ئەمەلم بىر دەهاتەو لە سىتیل چەندە خۆشحال بوون. چۆن دەبیت لەسەر رىگایەک بەو ناسانىە توشى رووداوى هاتوچۆ بىت و بمریت لەکاتیکدا بەباشى شارەزای بووبیت؟ باوکم وتبو، دەلێن رووداوىکى رىکەوت بوو. دەلێن بارهەلگى لىیداو. باوکم باوهرى نەدەکرد ئەو بەهەلکەوت بووبىت، هەروەها لەرنگەى ئەو ترسەى سەر روخسارىیەو بىموانەبوو دایکیشم باوهرىکات. داواى ئىزىنم کردو چووم بۆ تەوالىت، من رکم لە

مەبالی ئەم خویندەگەیه بوو و خۆم لێدەبوارد. ھەمیشە پیس بوو، بەلام تەنیا شوینیک بوو ئەمتوانی تیندا تەنھا بێ، چوومە ژوورو گریام، زۆر گریام، چاوم بربووو دیوارە چلکنە بێئاوینەگەیی. بەراستی چی بەسەر عەمو قوسەیدا ھات؟ ناخۆ کوژرا؟ داخۆ رووداویکی لەو شیوہیە لە بەغدا دووبارە دەبوووە؟ ئەو رۆژە کە رویشتمەوہ بۆ مائەوہ، داوام لە دایکم کرد لەگەڵم بێتە دەرەوہ بۆ ناو باخچەکە.

پرسیارم لیکرد "باوکم چۆنە؟"

وتی "ئەو باش نەبێت. دەرەوات بۆ مەراسیمی بەخاک سپاردنەگەیی. منیش دەرۆم بۆ لای ئەمەل بۆ ئەوہی سەرەخۆشی لێبکەم. نەلێن زۆر خەفەتبارو بێھێواہیە. بێستومە لەژووریکیدا دەرگای لەسەر خۆی کلمکردووہ و قسە لەگەڵ کەسدا ناکات".

"دایکە، باشە عەمو قوسەیی کوژرا یان بەراستی رووداوی ھاتوچۆ بوو؟"

تەماشایەکی کردم، وەک ئەوہی ھەلیسەنگینێ کە دەبێت چیم پێبائیت.

بەنەرمی وتی "ئێمە نەشیت ھەرگیز نەزانین، نازیزەگەم. عەمو دەیویست

ببن بەھاویری، بەلام وا ھەستەگەم قوسەیی نەیدەویست ببن بەھاویری".

"نیدی ئەمە بویە ماہی کوژرانی؟"

وتی "زەینەب، نازانم. ھەندیک جار ناتوانین ھیچ بکەین، بۆیە باشترە

سەبارەت بەو بابەتە بیرنەکەینەوہ. ھەولێدە ئەمە لەبیربکەیت، باشە؟ ئەوہ

پەیوہندی بەتۆوہ نییە".

بەدنیایییەوہ ئەوہ خەمی من بوو. مەگەر ھەر لەبەر ئەمە نەبوو دایک و

باوکم ئەوہندە پەشوکاو و وریا بوون لەگەڵ عەمودا؟ چوون لەوانەبوو رووبەرووی

کوشتن ببنەوہ ئەگەر نەیانویستایە چیتەر دۆست و ھاویری بن؟

لەبىر ۋەزىيەت كانى عالیاۋە

لەو سالانەى سەرەتاي پىش بوونە سەرۇك كۇمارىدا، جاروبار بانگىشتى دەگردين بۇ رەيسين كەب، ناسايى ساجدەى ھاوسەرىشى بۇ نەوئ دەھىنا، ئەم ھاوسەرەى كەسىكى كۇمەلايەتى نەبوو. بەلام زۇربەى كاتەكان عەمومان بەتەنيا يان ھەندىك جار لەگەن خانمىكدا دەبىنى.

پىش سەمىرە، "ھەننا"ى ھەبوو. زۇرجار باسى ھەنناى دەگرد. ئەو تەنھا ھاوپى نەبوو، بەلكو كەسىك بوو ۋەك خۇى دەيگوت ھەموو نارەزوو خەيالەكانى بوو. لەيەكىك لەو ئىوارانەى لەگەئىدا بەسەرمان بىرد، پىى وتىن چۇن كوشتويەتى. ئەو لەگەن پىاويكى تردا يەگيان بىنىبوو، سەدامىش بەراستى ئىرەى پىردبوو. بۇيە رۇشتبوو بۇ مائەكەى و خۇى و دايكى لەوكاتەى لەجىگەكەياندا نوستبوون كوشتبوو. بەدەستى خۇى بەدەمانچەكەى كوشتبوونى، كچە سى سالانەكەى ھەنناشى، بەگرىە و زارى و قىزانى ئەوەى عەمو دايكى كوشت، بەجىھىشتبوو. لەدواى ئەو رووداۋە بۇ ماۋەيەكى درىژ نەو كچە ھىچ قىسەكى نەگرد. لەولاشەۋە دۇسىەكەيان بەبى ھىچ بەدواداچوونىك داخرا.

ھاوپىيەتى عەمو سادەو ناسان نەبوو. ھەمىشە دئناى دەگردەۋە، ھەم بەجيا قسە لەگەن ھەر ھاوپىيەكىدا بكات ھەم بشىتە ھاوپىى ھاوسەرەكەى. ھەرگىز متمانەى بەھىچ پىاويك نەدەگرد تاۋەكو متمانەى بەژنەكەى نەگردايە. پاشان، لەبارەى ھاوپىكانى تریەۋە بەبى نامادەبوونى خۇيان قسەى دەگرد. لەرپىى دابەشكردن و مەملەنئىۋە، دئنابوو لەوەى ھەموو برادەرانى بەدگومانن لەيەك، ھاۋزەمان ھەرىەكەشيان پىيانوابوو ئەو باشتىن ھاوپىيانە. ئەو گەمانەى لەنىو ھاوپىكانىدا سازى دەگرد بۇ بلوگردنەۋەى ترسو گومان بوو بەناۋ ھەمووماندا، سەردانەكانى شەوانى، نرىكبوونەۋەى لە ژنەكان، نەتوانىنى رەتكردنەۋەى ھەر داۋايەكى چونكە ئەشيا نرخەكەى ژيانى كەسەكە پىت، ھەرۋەھا چەندىن شتى ترىش ھەبوون، بەھۇيانەۋە ھەندى كەس ۋلاتيان بەجىدەھىشت. يەكەم ھاوپىمان

كە ولاتى بەجىتەشت مەحمود بوو، ئەو كەسەي يەكەمجار نىمەي بەو ناساندبوو. مەحمود پياۋىكى سەرمايەدار بوو، بەلام بۇ نىمە ئاسان نەبوو ولات جىبىللىن. بەردەوام وابىرمان دەكردهو كە دەتوانىن لەسەر ئەو پەيوەندىيە تا ئەو جىيەي وريا بين بەردەوامىين.

لەيەكەك لەئىۋارەنەكانماندا لەگەلىدا، دەربارەي ناپلىۋن پىرسىارى لە راى باھىر كرد، باھىر يەكەك بوو لە ھاۋرىكانمان و كەسىكى رۇشنىرو خوينەرىكى باش بوو. باھىر بىنگوناھانە بە وتەيەك وەلامىدايەو كە رىخۇشكردبوو بۇ كۆتايى ھاتنى ناپلىۋن، ئەو ھىچ نامرازىكى نەبوو بۇ جەلەوكردنى نازايەتتى بەبزاوتى. وەھا وەسفى ناپلىۋنى كرد كە ھەرگىز راى ئەوانى تىرى وەرنەگرتووھو كارى لەسەر بۇچوونى خۇي كردووھ بەبى ئەوھى بىر لەكاردانەوھكان بكانەوھ. سەدام بەتورەيى سەيرى باھىرى كردو بەدەنگىكى توند وتى "مەبەستت چىيە، باھىر؟ دەربارەي ناپلىۋن قسەدەكەي يان كەسىكى تر؟" باھىر زۇر شەرمەزار بوو نارەقەي كردهو، ئىنجا دەستىكرد بەسوئىنخواردن لەسەرئەوھى تەنھا لەبارەي ناپلىۋن قسەي كردووھ.

رووداۋى لەوچۆرە نابىت بەسوك دابىرئىت. لەوساتەدا ھەموومان لەخەمى باھىردا بووين. ھىچ ياساۋ رىسايەك نەبوو بۇ پەيوەندى لەگەل سەدامدا جگە لەوھى كە ھەمىشە پىۋىستبوو دلخۇشى بكەين.

قیس بوونی هاوارکردن له گهڼ 'مراوییه کانا

هه وئمداره ئه و ساته وه خته دیاریبکه م، تنیدا بۆ یه که مجار هه ستمکرد پیاویک که سلوم لیکردوه و ماچی چالی سهر رومه تیم کردوه بکوژ بووه، به لام هه ستناکه م ئه و ساته بوونی هه بوویت. چوون کاتیک لاو بووم، دایک و باوکم هه وئیانده دا له زانینی هه ندیک تاوانی تایبه تی ئه و به دورمبگرن، به تایبه تیش له کاتی مردنه که ی عه مو قوسه یدا، ده ی به ده گه من به لگه ش هه بوون. میدیاکانمان به نه ندازه یه ک کونترۆلکرا بوو که له ستراتیژی هه لمه ته گانی جینوسایدی مه زه بی و نه ژادی تینه گه شتم تا وه کو عیراقم به جیهیشت، له به رنه وه ی هه موو عیراقیه ک ده یانزانی چه نده مه ترسیدار بوو، نیدی هه رگیز مشتومرې له باره وه نه ده کرا. ترسم وه ک یه که م ژانی ده روونی بیرنایه ته وه، به لام هه ر له و رۆژه وه ی چاوم به و پیاوه که وت، به ناشکرا له سهر روخساری دایک و باکم به دیده کرا. ئه و هه سته ی من نه زموونم ده کرد هه سته کی قولی چه سپاوی برینداربوونم بوو. چه ندان هه فته به بی روودا و تیده په رین. هه ندیجار، ئه و کاتانه ی دایکم ئاسایی به "ساته میهره بانه کان" ناوی ده بردن، ئه و دیاری به سه رماندا نه به خشییه وه؛ به نمونه ریگه ی پیده داین به گه شتکردن بۆ ده ره وه. به لام ده سزمانی نه م ساتانه دا چه ندین مانگ له نازاردان و سه رنیشه و سزادانیان به دوا دا دیت.

که واته بۆچی ما بوونه وه؟ نه م پرسیا ره دیته ری تی ته واوی ئه و نه وانه له خه نک له سه رانسهری جیهاندا که دایک و باوکیان به ده ست سه ره له دانی دیکتاتوریه ته وه نازاریان چه شتوه. نیستا و له کو تایدا که ده توانم رووبه پرووی ترس و توقانی ئه و سالانه بجه وه له گه ل عه مو به سه رم بردوون، ژیرانه ترین وه لامیک بتوانم بیری لیکه مه وه بۆ دۆخه که مان ئه وه بوو که دایک و باوکم فریوی په یوه ندیبه کی هه له و دزیویان خواردوه. هه گیز نه مده توانی سه باره ت به مه له گه لیان بدویم، به لام من کاتیکی بی شومارم به سه رنجدانیا نه وه به سه ربرد کاتیک مملانیان له گه ل ئه و په یوه ندیبه دا ده کرد، به شیوه یه ک له شیوه کان هه وئی

پاراستنی هەندیک لە شکۆمەندی و هەستی خودیتی خۆیان دەدا نەگەرچی تووشی شارەزایەکی دزیوی هەتاهەتایی هاتبوون. لەناکامی ترسان لە ستمەکارییەکی نەگەر تاکە هەنگاویکی هەلەیان بناپاو، بگرە ترسانی زیاتر لە تورەییەکی نەگەر هەلبەتتایە، ناچار وەک هاوسەری خراپ و بەد رەفتاریان دەکرد. واتە پەتی پەیوەندیان زۆر باریکبوو بۆیە هەموو هەولێکیان بۆ رزگاربوون و مانەوەیان لەژیان بوو.

دایک و باوکم دەربارەی هەلاتن لە عێراق قسەیان دەکرد، بەتایبەتی کاتیک من لەسەرەتای لاویدا بووم. راهاتبووم شەوانە درەنگ لەسەر پلەکانەکە دانیشتم و تەماشای رەنگە سەرسامکەرەکانی مۆزایکی رەش و سپیم بکەم و هەولێدەم لەو گفتوگۆ بەنازارو چەچەبە نزمانە سەردەرکەم کە هەندیک ناوی تێدەکەوت نەمبیسبوون، لە داهاوتووش کە دەترساندم و گرنگ نەبوو برپاری چی لەسەر دەدەن. دایکم دەیگوت "هەستەکەم بەئێدەیکەم لەقەفەسدا. با دووربکەوینەو، وەرە برۆین بۆ ئەمەریکا! مەحمود کە روشت، ئیدی ئێمە بۆچی ناتوانین؟" پاشان باوکم بەدەنگی ژیرانە شتیکی لەم جۆرە دەووت "تۆ دەزانیت ئێمە ناتوانین وا بەناسانی ئێرە جێبەجێین، عەلیا. ئەمە ولاتی خۆمانە. چی بکەین؟ لەکوئ بژین؟ پیتوایە بتوانین هەمان ئەم شیوازە ژیانە بژین گەر ئێرە جێبەجێین؟ دەتەوێت من بەیەکجاری بفرم و لێرە برۆم؟ کەمێک واقع بین بە، عەلیا! تۆ رازیت لە ئەپارتمانێکی بچووگدا بژین و بە مەمرە و مەژی گوزەرەن بکەین؟ ئەی بنەمالەکەمان چی؟ وادەزانی چیمان بەسەردیئ ئەگەر خۆمان برۆین؟ تۆ دەزانی چون ئەندامی خێزانەکان رووبەرەوی سزادان دەبنەو گەر کەسیکیان ئێرە جێبەجێت. بەراستی دەخوایەت دەست بۆ ئەو مەترسییە بەریت؟ ئەوان چاودێری هەموو کەسێک دەکەن، بەتایبەتیش من. بەراستی باوەرپت وایە بەتێن من برۆم؟"

لەو دەترسام دایکم وەک بەئێدەیکەم لەقەفەسدا گوزارشتی لەخۆی دەکرد، بەلام عێراق ولاتی من بوو. بەغدام خۆشەویست. دەنگی بانگۆتۆ و نۆرەسەکانی رووبار و هەموو شوینە ناشناکانی منداڵیم خۆشەویست. نەمدەتوانی وینای جێهێشتنی نامۆزاو خالۆزاو هەموو خزمان و هاوڕێکانم بکەم. بەدەر لە عەمو، یاداوهری جوانی زۆرم هەبوون. مەگەر شەرمان نەکردبوو بۆ ئەوێ رینگەمان

پێدیریت بێنینهوه؟ داخۆ دەبوو نێمه وازبھێنین و ولاتەکەمانی بۆ بەجێبھێلین؟
نەگەر جێمانبھێشتایە چیمان بەسەردەھات؟ باشە دەبوو لەدوای خۆمان
مالەکەمان بەجێبھێلین و ھەموو دارونەدارمان لەلایەن موخابەرەتەووە بێریت؟ ئەو
بۆ کۆی برۆیشتمایە بۆ خویندنگا؟

بیرمە دایک و باوکم کاتی گفتوگۆیان دەلێنی لەنیوان ھەلانت و مانەووی
سەلامەت و زۆرەملێدا دەخولانەووە و ھاتوچۆیان دەکرد. ھیچ بریارێکی فەرمی
مانەووم بەیادناپەتەووە، بەس نەشەدەرۆیشتین. باوکم دەفەری بۆ دەرەووە و منیش
دەمامەووە بۆ چاودیریکردنی لێدانانی بەلەکانی دایکم دژی بەرەبەستەکانی دەوری،
جارجارێک ھەولێ ھەلانتی لە قەفەسەکەدا دەدا و دەیویست لانیگەدا جێبھێلێت.
چەند جارێک دەستیم گرتووە کاتێک لە کابینە پزیشکییەکەدا چێشتخانەکەماندا
پەلاماری ھەبەکانی داو. پێم دەگوت "بۆستە، دایکە. ناتوانی ئەو بەکە،
دایکە. پتویستە ئەو کارە بۆستینی". ئینجا ھەولێ تەواوم دەدا بۆ ئەووی
نەھێلم براکانم لەو کاتانەدا دایکم ببینن. دەمەرد بۆ ژووری نووستنەکەدا خۆی و
بەکرمان لەنامیز دەگرت تا پێکەووە خەومان لێدەکەوت. دەمزانی چۆن خۆم
بکەمە خەو. نووستن رینگایەکی ناسان بوو بۆ دەرەبازبوون، ھەمیشەش ھیواپەکم
ھەبوو کاتێک بەناگادێمەووە شتەکان گۆرابن.

کاتێک چوومە قوناخێ نامادەیی و باوکیشم پتیی دەنایە سێنیم سالی وەک
فرۆکەوانی عەمو، باوکم لەگەڵ گروپێکی فرۆکەوانیدا توانیان ریکۆردی فرین
لەجیھاندا تۆماربکەن. من نێستاش کۆپییەکی کۆنی زەردی رۆژنامەیی بۆینگم ماوہ
کە لەسەردیپری ھەوالێکیدا نووسیویەتی: "لەوانەپە ھێلێ ناسمانی عێراقی 68 747
لە نایارد# نزیك ببیتەووە لە ریکۆردی AAΣ". ئەمە ھەوالەکەپە:

گواستەنەووەکانی بۆینگنیکێ ΣΠΠ747 بۆ ھێلەکانی ئەفریکای باشوور لە مانگی
نیسانی 1976 تا نێستا درنژترین گەشتە بیوہستانە ئەنجامدراپت بە فرۆکە
نەفەرەری خێرا، بەلام لە 20ی نایار ΣΠΠ747 ھێلێ ناسمانی عێراقی لە گەشتنیک
تایبەتدا لەو ریکۆردە نزیكدەبیتەووە. فرۆکە عێراقییەکە لە تونسەووە فریوہ بۆ
تۆکیو لە 1/21 کازیردا 9,676 میلی بریوہ و نێستا پینگە دووہمی ھەپە. گەشتی
فرۆکەیی ΣΣA, 17 کازیرو 22 خولەک درنژەری ھەبوووە 10,259 میلی لە سێنیتل بۆ

کەبێتان لە باشووری ئەفریقا بڕیو. فرۆکە عێراقییەکە لەژێر جلەوی ... ئەوان نەتەنھا فرینەکەیان بەبێ بەنزی تیکردنەووە نەجامدەدا بەئێکو کە دەنیشنەووە هێشتا بەشی یەک کاتژمێر فرین سوتەمەنیان پێدەما. ئەووە شتیک بوو بەهۆیەووە ریزی باوکمی لای فرۆکەوانەکانی تر زیادکرد. کەچی هێشتا نیکەران دەرەکەوت کاتیک گەرایەووە. نەرۆیشت بۆ کارو لەمالەووە مایەووە بەو پاساوێ خێرابوونی لێدانی دلی توشەتوووە. فرۆکەوانەکان و نەندامانی گروپەکە لەژووری میوانەکەمان کۆدەبوونەووە، بەدەنگی نزم لەگەڵ یەکتەر قسەیان دەکرد، کۆبوونەووە خیزانییەکانی بێردەخستەووە کە پێشتر دایکەم و خیزانەکە دەیانکرد کاتیک دەترسان لەووی دیپۆرت بکری. ناخۆ منیش لەمەترسی لەدەسدانی باوکمدا بووم؟ دەمویست لێی بپرسم کێشەکە چییە، بەلام باوکم وەک دایکەم بواری لێ نزیکیبوونەووە نەبوو. ئەمەش بەراستی بۆ کارەکە پێویست بوو، هەرگیز سەبارەت بە عەمو قسە لەگەڵدا نەدەکردم. دایکەم بەردەوام خۆی لە پرسیارەکانم دەدزییەووە تا رۆژیک جلەوی لەدەستداو پێیگوتم کە بابەت چییە: باوکم لەژێر چاودێریدا بوو بەهۆی ئەووی ئاو لە تەوالیتی فرۆکەکەدا نەمابوو.

"ئەو هیچ و پوچ و زۆلانە!" لەیەکتیک لەو ساتانەدا بەروونی بێرمدیت دایکەم ئەمە گوت چونکە زوو هەڵدەچوو، لێی زیادکرد "پێیان وابوو کەمتەرخەمی کردوووە تا رادیتەرەکە ناوی تێدا نەمینی، بۆیەش بەردەوام چاودێریان دەگەن، گوایه سەلامەتی فرۆکەکە خستۆتە مەترسییەووە!"

ئەو زۆلانە، دایکەم مەبەستی پیاوێ خێلەکییە تکریتییهکانی عەموو ئەوانی تری وەک ئەوان بوو کە عەمو کارو پۆستی حکومی بەرزی پێدابوون. ئەمانە پیاوانی سمیل رەشی هاوشیووە بوون، وەک پۆلیسی نەینی لەگەڵ هەموو گەشتەکانی باوکمدا بۆ چاودێریکردنی خۆی و گروپەکە دەنێردران، هەرۆهە چاودێری نێمەشیان دەکرد کاتیک لەدەورووبەری عەمودا بووین. من لەم پیاوانە دەترسام، دایکیشم بەچاوی سوک تەماشای دەکردن، هەم لەبەر ستمکارییان هەم لەبەر چینی نوخبەیی بازنەیی دایکەم. باوکم لەلایەن حسین کامیلەووە، یەکتیک لە نامۆزاکانی عەمو، رووبەرۆوی لیکۆلینەووەیەک بوویەووە. عەمو یەکتیک لە بەمتەمانەترین راویترگەرەکانی، ناسایی خزمیتی خۆی، دادەنا بۆ چاودێری هاوێری و

دۆسته نزیکهکانی، واریکهوت کامیل بۆ چاودیریکردنی باوکم دانرا. ئەو تەنانەت بڕوانامەی شەشی نامادەیی نەبوو، کەچی عەمو کردبووی بەلێپرسراوی پرۆگرامی چەک و دروستکردنی کەلوپەلی سەربازی. دواتر کاتیکی لەسالی ۱۹۹۵ بەکۆمەڵێک فایلی ناشکرکردنی پرۆگرامی چەکی کیمیایی و بایۆلۆجی و ناوکیهوه کە خۆی سەرپەرشتی کردبوون بەرەو نوردون وڵاتی جیھینشت، کامیل ناویانگی سەرپایهوه. من ئەو کات تەنھا بەهۆی ستەمکاریهه کە یهوه کامیل ناسی: بهوه ناسراو بوو بە قامچییهوه دەپۆشت بۆ ئۆفیسەکە، بەو قامچییهوه ئەکەوتە ویزە ی ئەو ئەندازیار و دوکتۆرانە ی سەرپەرشتی دەکردن.

جاریکیان، لەسەرەتای کارەکەیدا وەک فرۆکەوانی عەمو، عەمو راپۆرتیکی فەرەمی بەباوکم داوو کە لەلایەن حسین کامیلەوه و ژۆرکراوو، لەکاتیکیدا لە دەریاچەیهکی ناو سنووری خانووەکانی مەزرا خەریکی راو دەماسی ببوون پێی گوتبوو بەدەنگی بەرز بیخوینیتەوه. راپۆرتەکە باوکمی بە "هەرەشە بۆ سەر ناسایشی نەتەوهیی" تۆمەتبار کردبوو، چونکە لەلایەک لە عەموهوه نزیکی بوو هەم بەردەوامیش گەشتی بۆ دەرەوهی وڵات دەکرد.

دایکم وتی باوکم بە عەموی گوتوو "دەزانم من لەژێر بەزەیی تۆدام. دەتوانیت لەمەم بەدەیت نەگەر بتهویت. بەلام تۆ دەزانیت من هەرگیز هیچ شتیکی ناکەم زیان بە وڵاتەکەم بگەیهنی".

عەمو پێکەنیوو.

گوتبووی "بێخەمبە. دەزانم تۆ هیچ کاریکی هەلەت ئەنجامنەداوه".

عەمو پۆلیسیکی باش بوو، بەلام کامیل پۆلیسیکی خراپ بوو. مەبەستیان ئەوه بوو هەمووان بترسن و هەمیشە لەدڵەراوکییدا بن. کامیل بهوه ناسراو بوو نەتەنھا ستەمکار بوو بەلکو ئێرەییسی بەوانە دەبرد کە لە عەموهوه نزیکی بوون. ئێتر عەمو پێشنیاری ئەوهی کردبوو کامیل بەدواداچوون بکات بۆ تۆمەتی ئەو شکانە بێ بایهخە ی لە تەوالیتەکەدا کەوتبوویهوه، منیش لای خۆمەوه هەستم بەو ترسە دەکرد سەرپای مالهەمانی داگیر کردبوو. تەنانەت هاوڕێکانی باوکیشم تۆقابوون کاتیکی دەهاتن بۆ سەردانی. دواچار عەمو ناردی بەشوین دایک و باوکمدا بۆ نامادەبوون لە کۆبوونەوهیهکی کۆمەڵایهتیدا، بێرە چەند گرز بوون کاتیکی

لەگەڵ یەکترا چەیان دەکردو خۆیان نامادە دەکرد. دواتر دایکم پیتی وتم، کاتێک
 عەمو لە باوکمی پرسى مەسەلەکە چى بوو، باوکم زمانى هەلنەهات بدوئ.
 وتى بەهەلچووئى بە عەموى گوت "من هیچ ئارەزوم لە سیاسەت نییە.
 ناتوانم کاری سیاسى بکەم. هیچ کاریکی هەلەشم نەکردوو، کە چى ئەوان
 دەیانەوئت بۆ بابەتێکی تەکنیکی چاودێرى من بکەن کە هیچ پەيوەندییەکی
 بەسیاسەت و ناسایشى نیشتمانییەو نییە. دەزانم چۆن بەباشى کاری خۆم
 نەنجامبەدم. من فرۆکەوانم گەورەم، تەنھا دەمەوئت بتوانم کارەکەم
 بەجێبگەیهنم".

عەمو گووتى "تۆ هەلئێزاردنت لەبەر دەمدايە. دەتوانیت یان هاوڕێیەتى من
 هەلئێزێرى یان ئەو هەلئێزێریت کە فرۆکەوانى من بیت. ئەگەر وەك فرۆکەوانى
 من دەمئینیتەو، پئویستە لەژێر لێکۆلینەوئى کامیل پاك بییتە دەرى".

باوکم دەهاتە پئیش چاو، کاپتنى فەخرى فرۆکەییەکی ٧٤٧، وەستاو
 لەتەنیشتى عەموه، زەندەقى چوو بوو و خەریکبوو دەگریا، بەتەواوى لەژێر
 بەزەهێى ئەودا بوو. باوکم، کە جگە لە فرین هیچى تری نەدەوئست، هاوڕێیەتى
 هەلئێزاردو مایەو هەلئێزێریدا. وەك کاپتنێک گەراپەو سەر کارەکەى و دواجاریش
 وەك سەرۆکی فرۆکەوانى مەدەنى عێراقى دەستنیشانکرا. هەلئێزاردنەکەى راست
 بوو، بەلام ئەو کەردەوئەییەکی نەهەرمەنانە بوو. ئەگەر بیگوتایە دەیهوئت وەك
 فرۆکەوانى ئەو بمئینیتەو، عەمو رینگەى بە کامیل دەدا لە چاودێرێکردنەکەى
 بەردەوامبیت، ئەوکات باوکم دەکەوتە ژێر بەزەهێى شیتێکی رقلەدل کە عەمو
 بەناسانى قسەکانى پشتگوئ نەدەخست. لەولاشەو، کە هاوڕێیەتى هەلئێزارد،
 عەمو بەناسانى دەیتوانى لەگەلئى باش بیئت و پئى بلئت، لەچى دەترسى، باسل؟
 دەتەوئت کەلک لە هاوڕێیەتى من بۆ هەلآتەن لە کردارە هەلەگانت وەرگری؟ چ
 وەلامێکی راست لەگۆرئى نەبوو، تەنھا بێیارە پڕنازەرەکانى سەراوژێرکردنى ژیان
 نەبیئت کە هەر کەسێک پئیشینی دەکرد، چونکە لەپراستیدا ئەو بێیارانە
 هەرشتیک بوون لەو ساتەدا عەمو بیویستایەو بەخەیاڵیدا بەهاتنایە.

هەموو پیاوێکان چاودێرى یەکتریان دەکردو لەلایەن کامیل یان یەکێک لە
 کەسە بەمتانەکانى عەموشەو چاودێرى دەکران. توپەهێى عەموو چەشنى باوکم

ئەو پیاوانەشی دەگرتەووە دەریکردن، لەھەرکۆی بان بۆ چەند مانگیتی کەم
ژیاپیان دەکەوتە مەترسییەووە پیش ئەووی بگەرپێنرێنەووە بۆ بازنەیی سەلامەتی و
بکەونەووە ژێر بەزەیی عەمو، ھاوکات سوپاسگوزاریش بوون لەووی زیندوو
مابوون. خالی جەوھەری ئەمە بوو: کەس لە مەترسی دور نەبوو. ھەرگیز.
دەرنەنجام تەنانەت حسین کامیل، راویژکارەکەیی، ناموزاکەیی، زاواکەیی، باوکی
نەوھکانی، ھەموو کوشتن.

لەکاتیئەدا باوکم رووبەرپووی چاودیریکردن بوووە لەلایەن حسین کامیلەووە،
من نامادەیی ئەو ناھەنگانە دەبووم کە لەلایەن رەغەدی دەزگێرانی کامیل و کچی
عەمووەو رێکدەخرا. عەمو بریاریداووی بیدات بە کامیل بەپاساوی سیاسی و
خیالیەتی، ھەرچەندە رەغەد تەنھا شانزە یان حەفدە سالان بوو. کاتیک
ھاوسەرگێریان کرد، رەغەد لەکۆشک خانووی خۆی ھەبوو و من بانگھێشت دەکرام
بۆ ناھەنگو بۆنەکانی بەھەمان شیوەی دایکم، کە بانگھێشت دەکرا بۆ ئەو
بۆنانەیی لەلایەن دایکییەووە، واتە ساجیدەیی ھاوسەری عەمووەو رێکدەخرا.
ساجیدە لەگەڵ عەمو لەھەمان ئەو خانووەدا گەورە ببوون، ھەرۆک پوورە
ساجیدە ناموزای عەموو کچی ئەو مامەییە بوو کە ھانیداووی بۆ کاری سیاسی و
خویندنی بۆ فەرھەم کردبوو. ئەویش وەک دایکم ماموستا بوو، ژنیکی بەھێزو
بەتوانا بوو، بۆ ئەووکاتەیی من دیم دور لە مێردەکەیی دەژیا. ھەرگیز پێکەووە
لەگەڵ عەمو نەمبینین، ناسایی لە کۆشک بەجیا دەژیان.

رەغەد لەنیو سێ کچەکەیی عەمودا گەورەترینیان بوو، نزیکەیی سالتیک لەمن
گەورەتر بوو، ژنیکی لاوی دامەزراوی ژیر بوو، نایدیۆلۆجی بەعسی لە قوتابخانەیی
کۆشک خویندبوو. رەنا دوو سال لەمن لاوتر بوو، خوشکە بەرپێزە ناوەندییەکەییان
بوو. حەلا حەوت بۆ ھەشت سال لاوتر بوو، مندالە لاسارەکە بوو ھەمووان
دەیانزانی عەمو زۆری خۆشدەوێت. لەگەڵ ھاوپێکانی، تەمارەو ساراو لوماو
کچەکانی خێزانە دیارەکان، لەناویشیاندا ئەندامانی تیرەیی عەمو لە تکریت، لە
خویندنگایەکی تاپبەتی سەر بەکۆشک دەیانخویند. نەدەبوو کچە تکریتییەکان
لەگەڵ ئەوانەیی دەرەووی کۆشک تیکەڵ بین، ھەرۆھا لقیکی جیای زانکۆیی
دامەزرا تا زەمانیک تەمەنیان گەورە بوو تیای بخوینن. بیرمە رەغەد دەھاتە

خوارەو هە بۆ ناو ھۆلە گەورەکان، بۆچوونی دەسەلاتداریتی دەردەبەری لەسەر ئەو شتانەی بەلای منەو بەزۆری بیمانا بوون، وەك مۆدە. من و كچەكانی تر دوای دەكەوتین، كتومت دەتووت ئەو عەموو نێمەش پاسەوانەكانی بووین. راستی زمانی نامازەشی وەك هی باوكی بوو.

جگە لە قسە و قسەئۆك، مۆدە تاكە بابەتی گفتوگۆ بوو. بەوپیئەیی ھەرگیز رینگەیان پینەدەدرا ولات بەجیبھیلن، كچەكانی ھیچكات چانسی ئەو دیان نەبوو لە بۆتیکەكانی لەندەن و پاریس یان لە مۆلەكانی ئەمەریكا كەل و پەل بکرن. بەلام كەتەلۆگی ھەموو مۆدەییەکی ئەم سەر زەویبەیان لەبەردەستدابوو، ئەمە ئەگەر باسی ئەو نەكەین كە دەسەلاتیان ھەبوو بەناسانی نامازە بۆ ھەرشتیک بکەن كەسێك پۆشیویەتی و بلین "حەزم لەو یە" نیتەر دەبوو جلوبەشەكە ئەو بەرگەیی پێی بەخشینایە. تەمارە وەك مۆدەترین كچی لاو لە گروپەكەدا، زۆر جار جەلەكانی دەخواران، ھەندیک جار دەگەرینرانەو ھەندیک جاریش نا. پاش ئەو یەكێك لە جەلەكانی لەلایەن بەرگدوریكەو ھەرابوو لەسەری دروستبەنەو، چیتەر ئەو جەلەیی لەبەرنەكردەو. داواكارییەكانی ساجیدە بۆ جلوبەرگ زۆر جار لەسەر دایكەم یان ئەو ژنانە بوو كە دەیانتوانی گەشت بۆ دەروە بکەن، ھەرچەندە وەك بیستبووم ساجیدە ھەمیشە لەبیری دەكرد ھەقی ئەو كەسە بگێریتەو شتەكەیی بۆ كریو. لەژیانی عەموو ھەموو شتێك بۆ جوانترکردنی منداڵیی بوو، بەزیر، جلوبەرگ، كۆشك و تەلار. من تارادەییەك لەو تێدەگەشتم. بەلام چۆن ئەو دەبوو پاساوا تا كچەكانی ھەمان رەفتار بکەن لەحالیكدا جگە لەخۆشگوزەرانی لەگەڵ ھیچی تردا گەورە نەبیوون.

ھەر سەردانیك بۆ كۆشك وەك نمایشی مۆدە ھەستی پیندەگراو نێمە تییدا پینشركێمان دەكرد. ریسوایی بوو ئەگەر پۆساكێك دوو جار لەبەربكردایە، ھەروەھا گالتەم لەگەڵ دایكەم دەكردو دەمگوت، ھەستدەكەم دەبیت بۆ ھەموو سەردانیك ژیركراسی نوێ لەبەربكەم نەو وەك كەسێك لێم بپرسیت لەژیروە چیم لەبەردایە. لەیەكێك لەساتە پرمیەرەبانەكانیدا، عەموو رینگەیدا بەدایكەم بۆ سەردانیكی پزیشکی بجیتە دەروە، پوورە نەداو پوورە لەیلاش بەلایانەو زۆر خۆشبوو كە رینگەیی بەھەر سینکیان و منداڵەكانیشیان داو سەفەربكەن. بری ۱۰

هەزار دۆلاری بەھەریەگە لە ژنەکان و ئەندامانی خێزانەکانیان بەخشی و پیتی وتن، شتی پێ بکڕن و بۆ خۆیان بەخۆشی کات بەسەر بەرن.

من بەشەوقەوہ چاوەروانی کرینی کابوۆ تیشیت و ھەندیک جلوبەرگی گەنجانە ی ترم دەکرد. لەبری ئەوانە، دایکم جلوبەرگی فەرمی خۆیندنگا و جلی نووستنی مۆندی و ئیسکادا و دیزاینەرەکانی تری بۆ کریم، لەناو ئەو جیلانەشدا کۆتیکە لە کریستیان دوار بۆ کریم گە چەند سائیک لای خۆم پاراستم.

پارە ی دابینکرا و زۆر بوو، بەلام نرخ لێپرسینەوہ ی لەدوا نەبوو. ھەموو سائیک، ئۆتۆمبیلێکی نوێی تیۆتا بۆ ئیمە و مارسیدسی نوێی بۆ ھەریەگە لە دوو خێزانەگە ی تر دەنارد. تامی ھەناری داری ھاوڕێیەکی کردبوو باسیکردبوو چەند باش بوو، ئەو ھاوڕێیە ی دوو سندوق ھەناری بۆ نادربوو، دواتر عەمو گلەیی کرد گوایە بەشی نەکردوو، ئیدی دارەکان گشت بەرەگەیان رامالدران. عەمو گلەیی کرد بەخشینی برە زێرەگە ی خالە عادل بۆ ھاوکاری جەنگ کەم بوو، بۆیە خالە عادل زیاتری بەخشی. دوا ی ئەوہش عەمو وتی، پیاوی دەولەمەند دەتوانیت زیاتریش ببەخشیت. لەکۆتایدا خالە عادل ناچاربوو شتومەک بفرۆشیت بۆ ئەوہ ی "بەخشیئەگە ی" بەباشی جیبەجێ بکات. ئیمە بەردەوام دیاری بەنرخمان بە عەمو دەبەخشی، بەلام ھەرگیز نەمان بینی ھیچ شتێک لەو دیاریانە ی ئیمە بەکاربھێنیت جگە لە قولاپی ماسی گرتن. ھاوژەمان، ھەر چەند مانگ جارێک کۆشکی نوێی بنیاد دەنا. بینای کۆشکی گەورە لە بەغدا بالەخانە یەکی شتوہ ی ئوتیلی گران و رازاوہ بوو دواتر لەلایەن ئەمەریکاییەکانەوہ وەک "ناوچە ی سەوز" داگیرکرا. خانووہکانی گەورە بوون، ھەر وہا ھۆلەکانیشی زۆر فراوان و پڕ چلچرا بوون. کەلوپەل و دۆلابی چوارچێوہ بەزێر روپۆشکرا و لەھەموو شوینیکیدا ھەبوو. فەرشێ ئێرانێ لەھەموو ھۆل و دالانەکاندا راخرا بوو، مێزی قاوہ خوارنەوہ و گۆلدانی کریستال لەھەموو جیبەک دانرابوون. ھەموو شتێکی زیاد لە پێویستی کەسێک ئامادە کرابوون.

پوورە ساجیدە دەسەلاتیکە ی فەرمی بەسەر رووداوہکانی کۆشکدا ھەبوو. نەبرۆکانی وەک خەنجەری رەش لەناوچەوانیدا کشابوون و لەگەل پڕچە زەردەگەیدا تەبا نەدەھاتنەوہ. میوانەکان بۆ لای ئەو دەرویشتن، ئەویش سەری

قايىلبوۋنى بەبىياكى بۇ دەلەقاندن ئەۋانئىش خەندەيان بۇ دەكردەۋە. زۇرجار گۇرانىبىزى گاس دەگرد، بىرمە يەكىكىيان ناۋى سوعاد عەبدولابو گۇرانى نىشتامانى دەگوت و زنى ۋەزىرەكانى دەۋلەت لەگەل كچە پىنگەىشتوۋەكانىاندا لەدەۋرى ساجىدە سەمايان دەگرد، نماىشيان دەگرد بەۋ ھىۋايەى سەرنجى خۇى يان عودەى ۋ قوسەىى كورپى راکىشن، كە لەبازنەى كۇشكدا ۋەك شىاۋترىن لاۋى زگورتى بەغدا دەبىنران. كاتىك زنە گەۋرەكان بەدەۋرى ساجىدەدا سەمايان دەگرد، كچەكانىشيان بەدەۋرى رەغەدو رەنادا سەمايان دەگرد، ھەرۋەھا كچە ھاۋرئى بچكۇلانەكانى ھەلاش بەدەۋرى ئەۋدا سەمايان دەگرد.

لەگەل داىكم دەبوۋ بەدەمەقائىمان و زۇرجارىش تا ناستى گرىان سەرى دەكىشا، پىم دەۋوت، "بۇچى دەبىت من بىرۇم؟ رقم لىيە! من ئەۋانم خۇشناۋىت و ئەۋانئىش منىان خۇشناۋىت".

داىكىشم پىنى دەگوتم "برۋانە زەىنەب. من پىۋىستە خۇ بگۇرم، پىبكەنم. پىۋىستە بىرۇم. مەگەر جگە لەۋە دەتۋانم چى بكەم؟ زىنانى تر ھەموىان كچەكانىان لەگەل خۇيان دىنن و شانازىيان پىۋە دەكەن. كاتىك تۇ نايەىت، بۇ من زۇر ناشىرىنە كە تاكە داىك دەبم بەبى كچەكەى. ئەۋە پىرسىار دەھورۇزىنى. كچەكەم كىشەى چىيە؟ كام جۇرى داىكم كە كچەكەم لەگەلدا نەبىت؟ دەبىت بىت، زەىنەب. پىۋىستە خۇت بگۇرپىت و ھەندىك مكىازىش بكەىت. زۇرجار رەنگ زەرد دەردەكەۋىت".

ئىدى دەرۇشتەم، كچەكەى داىكم، بەخۇشىيەۋە ئەملاۋلاى كچەكانىم ماچ دەگرد، ۋەك ئەۋەى بەرىكەۋت لەشەقامىندا يەكترىمان بىنىبىت، دەمووت "چۇنى، رەنا؟ يان نۇو رەغەد، چ جلىكى جوانت پۇشىۋە ئەم شەۋ!" بەلام نارەزايى خۇم بەرىنگايەكى تر دەردەبىرى. لەبرى شىۋازى رازاۋەى ھەشتاكان و ۋەك كچەكانى تر جلىكى خۇلەمىشى يان سىپىم دەپۇشى. رەتم دەگردەۋە مكىاز بكەم يان كات بەخاۋگردنەۋەى قزە لولەكەمەۋە بەفېرۇ بدەم. زۇرىنەى كات، لەلایەكەۋە كورسىيەكم دەدۇزىيەۋەۋە بۇ چەند كاترۇمىر تەماشام دەگرد، كەسىكى جىاۋاز بووم، پىم سەىر بوۋ بۇچى بانگھىشتكرام، ھەرۋەھا ھىوام دەخواست ئەۋەندەى لەناخما نىگەرەتم بەسىمامەۋە دىارنەبىت. زىنەكان پىكەۋە سەمايان دەگرد ۋەك

چۆن راهاتبوون لە ئاھەنگەکانی باخچەگەیی دایکەدا خۆیان بادیادا، بەردەوام دایکەم ھەوێندەدا ھەك ساراو لوماو تەمارە، بەشدارى بەمنیش بکات. جارێك ھات بۆ لام و پێیگوتەم پێیکەنەم و چەپلە لێبەدەم کاتێك سرودی نیشتیماى دەوتری. خەندەبەھکی گەورەى دەسکردم بۆ کردو پیمووت "من خو پێدەگەنیم، دایکە!"

ئەویش وتی "تۆ زیاتر وادەردەگەویت ھەك بۆنى شتیکی پیس بکەیت. پێیکەنە ھەك ئەوہى مەبەستت بێت پێیکەنى، زەینەب".
وتەم "باشە، دایکە". ھەستام و سەمامکردو چەپلەشم لێدا.

لەنێوان خانووی مەزراکە و کۆشکدا، ھەستم دەکرد نمایشکاریکی جلوبەرگ بەم بۆ وینەى یەك لەدوای یەك دەووستام بۆ سەر بەرگی ھەندیک گۆفاری مۆدە، ھەموو جارێك خۆم دەگۆڕی و بەردەوام خەندە لەسەر لێوم بوو، بەلام بەتەواوی بێدەنگ بووم. لەمیشکەدا، زیندەگی خۆمانم ھەك "نەم ژیانە دەسکردە" وینا دەکردەوہ.

پوورە ساجیدەو کچەکانی تەنھا یەكجار ھاتن بۆ سەردانى ئێمە. ئەو جارەش لە خانووی مەزراکە بوو. دایکە تەواوی ئەو رۆژە بەدروستکردنی خواردن و خۆش دەرکەوتنی مائەكەمانەوہ بەھەموو توانایەکییەوہ خەریکبوو. چێشتلینەریکی زۆر باش بوو ئەگەر کاتی بۆ تەرخانبکەرایە، ئەو رۆژە سەبەزی نەنەى دروستکرد، کە چێشتیکی تاییبەت بوو داپیرەم خۆشى سازدەکرد. بڕنج بنچینەى ھەموو خواردنە عێراقییەکان بوو، زۆرجاریش شلەبەھکی سەوزەو گۆشت لەگەڵ بەھارات، جۆرەھا گیای تر یان لیمۆی ترشى وشک، یانیش ھەك سەبەزی سپیناخی تێدەکرا. ئەو شەو، کاتێك لەدەوری میزی خواردن دانیشتبووین، دایکەم خەریکی دانانى خوانی ئێوارە بوو بۆ پوورە ساجیدە ھەك میوانیکی بەرپز، پوورە ساجیدەش تەماشای دایکەم بەدقیقەتیکی رەقناسای گەسینکەوہ دەکرد، دەزانى ناکریت پرسیاری لى بکریت.

تیبینی ئەوہى کرد "نۆۆ، عالیا، سەبەزیت بەشێوہى ئێرانى سازکردوہ".
دلۆبەى بچووکی ئارەقم لەسەر لێوی سەرەوہى دایکەم دەبینى، ھەمیشە کاتێك دروست دەبوو کە شلەژاو یان شەرمەزار دەبوو. دایکەم ھەلەى کردبوو.

دایکم وەك بەردەوامبوو لە خزمەتکردن و قاپ دانان بۆ رەناو رەغەدو پووره نەداو خێزانەكەى، بەدەمارگرژییەو وە وتى "نا، لەراستیدا نەخێر. تەنھا لەگەڵ سێناخەكەدا هەندىك سەوزەى ترم بۆ زیادكردووە".

من لەو نیگا رەتكەرەو بەدەسەلاتەى پووره ساجیدە تیگەشتم. زانى ئەوێ وتووێتەى بەسە بۆ ترساندنى دایكەم. ئەوێ ئەو دەبوو بىكات بىرخستەوێ دایكەم بوو كە "فایلىكى تايبەت"ە. زكەم بۆ دایكەم دەسوتا. پاش ئەو هەموو كارەى، لەناكاو ئىوارەكەى لێدزرا. دەمزانى كە نابیت ئىمە گوێ لە مۇسقىاى فارسى بگرین یان بستە و فستەقى ئىرانى بە پەسەند بگرین. باشە دەى تەنانەت سەبەزىیە بەتامەكەى دایكىشم هەر قەدەغەبوو؟

بەئى، بەم شیوێە حەزم لىیەتەى، پووره ساجیدە! من بەبى دەنگى لەناو سەرى خۆما دژى دەووستامەو، بەو شیوێەى لەگەڵ محەمەد كردم كاتىك بەهۆى شیعە بوونەو سوكایەتەى پىكردم. ئەو لەهەموو ئەو شتەنە خۆشترە كە تۆ لە كۆشك پىشكەشى دەكەیت!

رۆژىكى تەواو خۆشبوو لەملاو ئەولامانەو: من و رەغەدو رەنا ئەوێندە پەرۆشى يەكتر نەبووین تا بۆخۆمان پىكەو كات بەسەر بەرین، بۆیە لەگەڵ دایكماندا دانىشتبووین. پووره ساجیدە دایكى لەكەدار كردبوو. حەلاش فەرمانى بەپاسەوانە تايبەتەكانى كردبوو وەك تۆپىكى یاریكردن لەبرا بچوكەكەم بدەن و هەئىبەدەن لەبەرچاوى مندالەكانى تردا، لەترسى ئەوێ دۆخەكە خراپتر نەبیت دەستم نەخستە ئەو بابەتەو. پاش ئەوێ ساجیدەو دەستوپىوێندەكەى رۆیشتن، تەماشامكرد حەسەن لەژوورەكەیدا دەگرى. لەوكاتەدا تەمەنى تەنھا پىنج یان شەش سالى بوو، بەلام دەیزانى نابیت بىتە ناو هۆلەكەو كاتىك هەمووان لەوێ دەبوون، بۆیە لەژوورەكەى خۆیدا دەرگای لەخۆى داخستبوو دەگرى. كاتىك بەسەرھاتەكەى بۆگىپرامەو، ئەوێندە تۆرە بووم وىستم شتىك بكەم بۆ ئەوێ وانەيەك فىترى حەلا بكەم، بەلام دەمزانى ناتوانم. ئەو كچى سەرۆك كۆمار بوو هەمووان بەهەمان شیوێ براكانى و خوشكەكانى و دایك و باوكى لەویش دەترسان. عەمو لە خواردنى هەرشتىك لەلایەن كەسى ترەو نامادەبكرایە پارێزى دەكردو متمانەى نەبوو، بەلام بۆ خواردنى گۆشت بەرخى نامادەكراوى دەستاوى

دایکم جیاکاری دەکرد. جارێک لەسەر داوای ئەو دایکم هەموو خواردنی ئێوارەیی
دەمەزانی سازکرد، نێمەش هەموومان لە خانووی مەزراکە چاوەڕوانی ئەومان
دەکرد لەو سات و کاتەدا هەوالتی نارد کە ناتوانیت نامادەبیت، بەلام داوای لە دایکم
کرد داخۆ دەتوانیت گوشت بەرخی لێنراوی بۆ بنیڕیت؟ دایکیشم گوشتەکی
گشت بۆ ناردو ئەو ئێوارەیی بە زەلاتەو خواردنی لاوەکی روژووومان شکاند. زۆر
هەزی لە گوشت بوو، روژانە مەری نوێی بۆ سەردەبەرا. کاتێک لەیەکتێک لە
خانوو مەزراییەکانمان بۆ خاوانی ئێوارە بەشدارێ لەگەڵدا کردین،
چێشتلێنەرەکانی خۆی، خواردن، قاپ و دەوری، میز، چێشت تامکەری تایبەتی
خۆی هەننا، ستافی چێشتخانە، کە زۆرینەیان مەسیحی بوون لەگەڵ خۆی هینا.
وەک زۆرێک لە سەرکردەکان بەدریژایی میژوو، متمانەیی بە کەمینەییەکی هەبوو
هەر و هە تیبینی تایبەتی خۆشی لەسەر بوو چونکە ئەوانە ئەگەری ئەوەیان
نەبوو لەگەڵ دانیشتوانی زۆرینە پیلان بگێڕن بۆ خیانت لێکردنی.

ئێوارەییەکی پاش ئەوەی هەموو بۆ نانی ئێوارە لە خانووی مەزرا لەگەڵمان
نامادەبوو، دایکم لەگەڵ ئەوەی خەندەییەکی گەشی بچووک لەسەر روخساری بوو،
چەرپاندی بەگوێمدا "سەیرکە چیم دۆزییەوه!" بەپەلە چەتالەکی عەموی
هەلگرت. شتومەک و قاپی نانخواردنەکی سێ بەقەدەر قەبارەیی ئاسایی گەورەتر
بوون و سەری هەتۆیەکی عێراقی لەسەر دەسکەکی بوو. ئەم چەتالە نزیکی
قەبارەیی کەوگێرێکی هەبوو کە بۆ برژاندنی خواردن و پاچەیی گەورە
بەگاردەهێنریت. هێشتا ئەو چەتالەم هەلگرتوو، تەنھا بەلگەیی یادگاریی پشووه
بیکۆتاکانی هەینی ئەو خانووێ مەزراییەو لە جەکمەجی چێشتخانەکەمدایە.

خواردن زۆر جار بابەتی مشتومر بوو لەبری ئەوەی بۆ ئاسودەیی بیت. لە
کۆبوونەوهییەکی خێزانی لەگەڵ عەمودا، پوورە لەیلا خوشحال بوو کاتێک بینی
ترئ لەسەر میزەکە پێشکەشکرا بوو. وتی "ماوەییەکی درێژە تریم نەبینیوه. ئەو
روژانەم بێردەخاتەوه کە لە ئینگلتەرا بووم!"

عەمو بە تورەییەکی بێرەحمانەوه تەماشایەکی کرد.

بێشک نەیدەزانی زۆرینەیی عێراقییەکان حەزیان لەو جوورە تام و چێژو
خۆشگوزەرانییە نییە، وتی "مەبەستت چییە تریی وات نەبینیوه؟ ئەوه تریی

بازاری عیراقه. هه‌موو عیراقیه‌ک به‌ئاسانی ده‌ستی ده‌که‌ویت".
 غه‌مزه‌یه‌کی شیرین که‌وته سه‌ر روخساره جوانه‌که‌ی. پووره له‌یلا به‌هۆی نه‌و
 تریوه رووبه‌پرووی ترس بووه‌وه.

من دنیام نه‌گه‌ر تیب‌گه‌شتیتایه له‌و شینوازه‌ی پیتش‌پرکیی له‌نیوان "که‌سه
 خۆشه‌ویسته‌کان" ی وه‌گه‌په‌خستبوو، تیده‌گه‌شتیت چۆن بۆ ماوه‌ی سی و پینج سال
 له‌ده‌سه‌لاتدا مایه‌وه سه‌رباری نه‌وه‌ی ملیۆنان له‌ خه‌لکه‌که‌ی رقیان لیتی بوو و
 پیلانی ناوخۆیی و نیوده‌وله‌تیش بۆ کوشتنی له‌نارا‌دابوو. "کۆبوونه‌وه
 خیزانییه‌کان" مان مشتیک بوو له‌ خه‌رواری نه‌وه‌ی چۆن عه‌مو ترس و تۆقانی له‌ناو
 حزبی به‌عس و پاسه‌وانی کۆماری و ته‌نانه‌ت پۆله‌کانی ئیمه‌شدا له‌ خویندن‌گا
 بلاوده‌کرده‌وه. چیتزی له‌ به‌گزیه‌که‌دادانی خه‌لک وه‌رده‌گرت—ژن و میرد دزی ژن و
 میرد، هاوسه‌ر دزی هاوسه‌ر، منداڵ دزی منداڵ. نه‌گه‌ر بتویستایه له‌یاریه‌که‌دا
 به‌مینیته‌وه—له‌مه‌دا دایک و باوکم هیچ هه‌لبژاردنیکیان نه‌بوو—پنویستبوو
 پیتش‌پرکیی بکه‌یت و له‌به‌ر خواستی نه‌و به‌وشیوه‌یه به‌مینیته‌وه—باوک‌ه‌کان
 به‌گوێپه‌لییان و "به‌ئێ گه‌وره‌م"، دایکه‌کان به‌نازکردن‌یان، منداڵانی‌ش به‌خه‌نده‌ی
 خۆشه‌ویستیانه‌وه به‌رده‌وامین. ئه‌مه‌ جگه‌ له‌وه‌ی به‌ به‌رده‌وامی چاودێریکردن و
 له‌سه‌ر یه‌کتر کوتانیشی تیدا‌بوو. به‌ تێپه‌رینی زه‌مه‌ن من نه‌و سێ کچه‌ی ترم
 خۆشویست، به‌لام هه‌ر به‌ته‌نها مامه‌وه چونکه‌ نه‌و ره‌هه‌نده‌ گرن‌گه‌ی
 له‌هاورپیه‌تییه‌که‌ماندا نه‌بوو متمانه‌ بوو.

ته‌نانه‌ت منداڵانی‌ش هانده‌دران تا له‌سه‌ر یه‌گتر شتی خراب بلسین.
 پاشنیوه‌پۆیه‌ک له‌خانوی مه‌زراکه سه‌روه‌ختیک حه‌سه‌ن پینج تا شه‌ش سال زیاتر
 نه‌ده‌بوو، له‌ناکاو وتی "لا اله الا الله، محمد رسول الله و علی ولی الله" یه‌کسه‌ر
 خوشکه‌ بچوکه‌که‌ی سارا رایکرد بۆ لای دایکی، واته‌ پووره نه‌دا، سونه‌ بوو بۆیه
 منداڵه‌کانی فێرکردبوو که‌ نه‌و به‌شه‌ی ده‌رباره‌ی عه‌لییه‌ قه‌ده‌غه‌یه‌ بگوتریت.

کچه‌ بچوکه‌که‌ به‌دایکی وت "دایکه، نه‌و شایه‌تومانه‌که‌ی هه‌له‌ وت".

حه‌سه‌ن سه‌یری دایکی کرد، په‌شوکابوو.

پرسیاریکرد "راست وتم، مه‌گه‌ر وانیه‌ دایه‌؟"

جۆرێک له‌باری ئاناسایی ده‌روونی له‌موبه‌قه‌که‌ماندا له‌نیوان دایکم و پووره

نەدادا ھاتەگایەو، ئیدی دایکم نەیتوانی ئەو دنیایێیە بە ھەسەن بدات. پاشان ھەریەکە لە دایکەکان بە منداڵەکانیان وت دواتر روونیدەگەنەو، ھەروەھا پوورە نەدا بەرێژەو ھاوای لیبوردنیکردو منداڵەکانی بردەو بۆ خانووھەکی خۆی لە مەزراکە. من راکرد بۆ لای ھەسەن بۆ ئەوێ لەنامیزی بگرم و دنیای بەگمەو ھەو ئەو شتیکی راستی وتوو و لەکوێتاییدا سونەو شیعی ھەموو ھەر مسولمانن، تەنھا جیاواز گوزارشت لە رای خۆمان دەکەین. من خۆم بە پارێزەری دەبینی. نەمویست نازاریخوات بەو چەشنە ی من لەلایەن محەمەدەو نازاردرا بووم.

دایکم و پوورە لەیلا زۆر لەیەگەو نزیك بوون، پوورە لەیلا پتی وتبوو کە یەکیکی تر لە پوورەکانم، ئەو ژنە ی کە دایکم زۆر خۆشیدەویست، شتیکی خراپی بە ھەموو وتبوو سەبارەت بەدایکم. ئەو رۆژە دایکم بەگریانەو ھاتەو بۆ ماڵ، چیت متمانە ی بەخەلک زۆر گەمبوو. من ھەزم نەدەکرد بەوشیوھە بیبینم، بەلام ئەو کیشەییەش ھەمان کیشەکانی تر وەھابوو، دواتر لە ھۆکارەکانی دایکم تیگەشتم.

پاشنیوەرۆیک کاتیک دایکم لەمائی پوورە نەدا گەرایەو پرسیاریکی لیکردم "باوەردەگەیت ئەمڕۆ باوکت چی کردوو؟ ئیمە لەدەوری ھەموو دانیشتبووین ئەویش بەدەوری بازنەگەدا ھات و پرسیاری لە ھەریکەمان کرد خۆشەویستترین کەسمان کیتی، باوکت وتی تۆ! باوەردەگەیت! تۆ بوویت! کچەکی! نە من بووم، نە دۆستەگەشی!"

دەبوو چی بکەم؟ ھاوخمی بێ چونکە باوکت وتبووی منی خۆشدەویت؟ من نەمدەزانی ناخۆ ئەو مێھرەبانی راستی تاییەتی ھەموو بوو یان بەگژدادان یان پرسیاریکی تەواو دلپاکانە بوو لەنێوان ھاوڕێکاندا. تەنھا ئەوئەندەم دەزانی ھەرچی بکات کیشەیک دەخاتە ناو ھاوسەرگرییەگە ی دایک و باوکتەو کە پێشتر تێیدا نەبوو. ھەرچەندە ھیچ کەسێک نەیدەتوانی رەخنە ی لێ بگریت، بەلام ئەو دەیتوانی رۆلی کەسێکی باشیش وازی بکات: ھەک ناوھندگیرو ناشتیگیتر. دواتر دایکم دەستەواژەیک پێگوتتم کە بۆ ئەو ستراتیژە ی ھەموو بەبیریدا ھاتبوو ئەویش "لێکتەریزکردن و سەروریکردنیان" بوو. بەلام ئەگەر ئەو بەباشی لەو تیگەشتبوو، من پرسیار لەخۆم دەکەم کاتیک دەمەویت سوود لە پاردوو بەرم،

دەى كەواتە بۇچى داىكەم بەو شىۋەيە كەوتە داۋەكەۋە؟

باش نەۋەى فشار خرايە سەر باۋكەم بۇ ھەلبۇزاردنى ھاورپىيەتى عەمو لەبرى فرۇكەۋان بوۋنى، پىۋىستىبوو فرىنەكانى كەمبكاتەۋە چونكە لىنى چاۋەرۋاندەكرا بۇ بۇنە گشتىيەكان ھاورپىيەتى عەمو بكات، ھاۋكات لە وىنە رۇژنامەيى و كامىرا تەلەفزيۇنىيەكانىشەۋە دەردەكەوت ۋەك چۇن پياۋەكانى تر نىشاندەدران. رىدەكەوت كاتىك من بەتەلەفۇن لەگەل ھاورپىكانم قسەم دەگرد، دەنگىك لە كۇشكەۋە دەھاتنە سەر خەتەكە و فەرمانى پىدەكردم داىخەمەۋە چونكە سەرۇك كۇمار دەيوىست قسە لەگەل باۋكەمدا بكات. يان تەلەفۇنەكە لەكاتى نانى نىۋەرۇدا زەنگى لىدەدا، باۋكىشەم پىداۋىستى و شتومەكى بۇ گەشتىكى خىزانى نامادە دەگرد. دەنگەكە دەيووت "لەماۋەى چارەكەكدا نامادەبە، جانتاى سى رۇژ نامادەكە" نىمەش بەپەلە شتەكانمان كۇدەكردەۋە و خۇمان نامادە دەگرد. مارسىدسىكى رەشى جامتارىك دەھاتە كۇلانەكەمانەۋە، نىمەش سەردەكەوتىن و پەيوەندىمان بە كەژاۋەيەكى ئۇتۇمبىلى مارسىدسى رەشەۋە دەگرد كە لەسەر رىنگاى گشتى بەخىرايى زىاتر لە ۱۲۰ ميل لەكاترمىركدا دەرۇيشتن. من پىشتەر ھەرگىز لەژيامندا نەۋەندە خىرا لىخورپىنم نەگردبوو. لەبەر ھۇكارى نەمنى، ھەرگىز پىمان نەدەوترا بۇ كوى دەرۇين. زۇربەى جار من ناۋى شوئەكانىشەم نەدەزانى، ھەندىكىان تازە كۇشكى ناۋەدان و ھەندىكى تر چۇلكراۋبوون، ھەندىكىان بەرفراۋان و ۋەك خانوۋى ناسايى بوون، ھەريەكەيان بەشىۋاز و ستايلى جياۋاز دىكۇريان بۇ كرابوۋ عەمو ھەرگىز لە نىشاندانىان ماندوۋ نەدەبوو.

لەيەكەك لە كۇشكەكان، چاۋم بەكلۇى ناسنى دىكۇرىي كەوت لەسەر دەرگاكان كە مۇنۇمىنتىكى زۇر گەۋرەى ھونەرى دەستى لە بەغدا بىردەخستەۋە لەسەر دەستى عەمو بىنادىراۋو، تۇرپىكى پىر لەخودەى سەربازە ئىرانىيە كوزراۋەكانى لەخۇگرتبوو. نەم دىكۇرانە بەرپىزى سىانى ۋەك گىلاس لەسەر دەرگاكان ھەلۋاسراۋوون، ھەمان قەبارەى ناسايىان ھەبوۋ لە زىرپىش دروستكراۋوون. كاتىك تەماشام دەگردن، لەپىر كەۋتمە بىرى نەۋەى ئەو زىرپانەى بەخشىمان تويىراۋنەتەۋە بۇ دروستكردنى ئەمانە، من دلنىابووم لەۋە. تىگەشتم كە ئەو پارچە زىرپانە بۇ كەمكردنەۋەى ئازارى خەلكى عىراق كۇكراۋوونەۋە.

مەگەر نازانی خەلك لەم جەنگەدا نازار دەچێژن و دەمرن؟ خۆم لە هەلۆیستیکدا بینییەوه لەمیشکەدا پرسیارم لە عەمو دەکرد. چۆن دەتوانی بەخشینەکانمان لەم شتانەدا بەکاربەینی؟ دراوه کانزا عەباسییەکەى ملی دایکەم لێکەیتەوه که باپیری پێی بەخشیبوو نیشانەى میژووی لەخۆگرتبوو؟ یان ئەلقەى هاوسەرگیری بتوینیتەوه که ژنان بە قوربانیان کردبوو بۆ یارمەتیدانى سەربازەکانمان؟

دواجار تیگەشیتم که ئەو شتەى لە نێمەى وەردهگرت ئەوەندە بەنرخ بوو، لەرووی دەرونییەوه نازاری دەداين. نەك تەنها دراوه عەباسییەکە، که هیچ نەرزشتیکى نەبوو بەلایەوه، بەلکو ئەو بەهایەى لە نێمە دابوو و دەيووت زۆر بەنرخن: پێکەنینەکەى دایکەم، بەلەکانى باوکەم، هەروەها ئەوەى که دایکەم هەندیک جار عەموى بە "گیانەکەم" ناو دەبرد بەهەند نەدەگرت. لەبەرەمبەریشدا، ئەو دیاری گەلێکى پێشکەش دەکردین که تەنها سامانەکەى و کۆنترۆلى خەزینەى نیشتمانى دەردەخست. باوکەم دوڵابێکى پر لەچەکى هەبوو تەنها کاتیک بەکاریدەهێنا که لەگەڵ عەمو دا راویدەکرد. دایکیشم سیتیک خشلێ نیتالی جوانى هەبوو، بەلام من نامادەبووم هەمووى ببەخشم تەنها لەپێناو ئەوەى جارێکى تر دراوه عەباسییەکە لە ملی دایکەمدا ببینمەوه.

ئەو سەرگردایەتى ولاتیک، جەنگیک، سوپایەک، حزبیکى سیاسى و یەکێک لە گەورەترین نابورییە نەوتییەکانى جیهانى دەکرد، که چى کاتى دەدۆزییەوه بۆ بەوردی لەبەرچاوترینى ئەو نەرکانەى دەیدا بەسەرماندا. بێرە گەشتیکمان بۆ شاری کۆنى موسل کرد، که دەروازە بوو بۆ کوردستان لە باکوور، لەوکاتەدا تەمەنەم حەفدە یان هەژدە سالان بوو. بەئۆتۆمبیل لەریگایەکى شاخاویییەوه رۆشتین بۆ خانوویەکى مۆدیرنى سەر شاخیک دیمەنیکى زۆر جوان، که دەپروانى بەسەر شارەکەدا لەبەردەمیدا ناو لە بوو. بێرە قاپیک ویسکى شیفاس ریگال لەناوهراستى میژیکدا لەبەرەهەیانیکى مۆدیرنى فراواندا دانرابوو، ئەو شەوه که گەشتینە ئەوئ گەورەگان زۆریان خواردەوه. کاتیک عەمو دەبخواردەوه، فشار دەخرایە سەر ئەوانى تریش تا بخۆنەوه. دایکەم حەزى لەخواردنەوه نەبوو تا سەرەست دەبیت و وادەردەکەوت وەک ئەوەى بیهویت بگری، ئەمەش ئەوەى نیشانەدا که چۆن هەمیشە کەول کارى تێدەکرد. لەگەڵ تێپەرىنى کات، باوکەم

ده‌یویست واز له‌خواردنه‌وه به‌ینیت بۆیه له‌هه‌مووکات گرزترو جدیتر دهرده‌که‌وت. نه‌وانی تریش به‌ده‌نگی به‌رزو تیکه‌ل قسه‌یان ده‌کرد، پیاوه‌کان وه‌ک عه‌مو فسته‌قیان ده‌خواردو به‌نیمه‌یان ده‌ووت منداله‌کان بۆ دهره‌وه. به‌چاوتی‌ترین نیمه‌ گه‌وره‌کان هه‌ولمانده‌دا مناله‌کان وه‌ده‌رنیین تا دایک و باوکمان به‌و شیوه‌یه نه‌بینن.

عه‌مو تا زیاتری بخواردیه‌ته‌وه زیاتر شادمان ده‌بوو. قه‌ت نه‌میبینی ره‌فتاریکی سه‌رخۆشانه بکات. واده‌رده‌که‌وت خواردنه‌وه زیاتر ده‌یگه‌شینیتیه‌وه‌و شه‌وق‌وزه‌وقی پینده‌دا. هه‌ندی‌ک جار ساته‌ میهره‌بانه‌کانی نه‌وکاتانه بوون که ده‌یخوارده‌وه، هه‌روه‌ها که‌مترین دهره‌فت هه‌بوو بۆ نه‌وه‌ی راستگۆیانه شتیکی پی‌ بلتی. جارێکیان، کاتی‌ک باسی نه‌وه‌ی ده‌کرد که چه‌نده ناسوده‌یی له‌ به‌رنامه‌ی "رۆژانه‌ی گه‌ل" وه‌رده‌گریت، نه‌و رۆژانه‌ی یارمه‌تی چاره‌سه‌ری کیشه‌کانی هاوولاتی ناسایی ده‌دا، وه‌ک نه‌و ژنانه‌ی کیشه‌ی دژواری جیابوونه‌وه‌و میراتگریان هه‌بووه، پوره‌ له‌یلا هاته‌ ده‌نگ و پرسى بۆچی له‌باتی نه‌وه‌ یاساکان ناگۆریت تا ژنان پارێزراوین. وادیاربوو ته‌واو گوینی گرتبیت، نه‌و رۆژه پوره‌ له‌یلا ویستی هه‌له‌که‌ بقۆزیتیه‌وه به‌ناراسته‌ی باشترکردنی بارودۆخی ژنان له‌یاسای بارى که‌سیتی له‌هه‌شتاکاندا، هه‌رچه‌نده نه‌و کوشتنی به‌ناوی شه‌ره‌فه‌وه له‌نه‌وه‌ده‌کاندا به‌یاسایی کرد، که ریگه‌ی به‌پیاوان ده‌دا به‌ کوشتنی مینه‌کانی خیزانه‌کانیان له‌حالی‌کدا بینه‌ مایه‌ی له‌که‌دارکردنی ناوی خانه‌واده‌که‌یان.

پاش نه‌وه‌ی له‌ده‌ره‌وه بۆ ماوه‌یه‌کی درێژ سه‌رقالی خواردنه‌وه بوون، عه‌مو هه‌ستایه سه‌ر پی‌و نامازه‌ی کرد پی‌ویسته برۆینه ژووره‌وه. که‌س پرسیا‌ری نه‌کرد بۆچی. "بریاردان و نه‌جامدان، پاشان تاوتوتیکردن" دواجار نه‌مه‌ دروشمی به‌عسییه‌کان بوو. هه‌رنه‌وه‌نده‌ی له‌دوو ژووری نووستنی ته‌نیشته‌ یه‌کدا دانیشتین، پی‌ی راگه‌یاندین به‌نیازه‌ ناهه‌نگیتی پیا‌نو لیدانی خیزانی بگێرین. یه‌که‌مه‌جار بانگی منی کردو پالی دایه‌وه به‌سه‌یتیه‌وه، ناماده‌بوو خو‌ش‌حالبکریته‌ له‌لایه‌ن خو‌شه‌ویسته‌کانییه‌وه. بلو دانیوب والتزم له‌یادبوو، بۆیه نه‌وشه‌وه نه‌و موسیقایه‌م ژه‌ند. به‌پانزه بۆ بیست نه‌ندامی نه‌م خیزانه‌ دروستکراوه‌ دهره‌درا‌بووم، شله‌ژا بووم، به‌لام ژه‌نینه‌که‌م به‌بی‌ هه‌له‌ نه‌جامدا. کاتی‌ک ته‌واومکرد، عه‌مو ته‌نها

چەپلەى لىنەدا—نازانم بۇ بەلام بەروونى لەيامە—بەهیناوشى چەپلەى لىنداو
وہستانى رىزى لەنیوان ھەر چەپلەىەكدا دەکرد: چەپ ... چەپ ... چەپ. كاتىك
شتىكت دەکردو دەبوو ھۇى سەرسورمانى ەمو، چاوەكانى دەدرەوشاىەوہ بۇت.
ھەموومان دەمانزانى نىگای چاوە گەشاوہ و تەماشاکردنى تايبەتى خۇى بۇ خۇى
خەلات بوو، ەك ئەو پارەىەبوو لەترسى لەناوچوون دەىخەىتە بانكەوہ. ئەو
شەوہ من ئەوہم بەدەستەینا، واتە باشترین نىگای خۇشەوىستى ئەو تا ئەوگات
بىنىبىتەم. پاش ئەوہى تەواوبووم، بانگى لوماو تەمارەى کردو ستايشى ئەوانىشى
کرد. پاشان ھەستايە سەر پى، ئاماژەى کرد گە نامادەىە بۇ نانى ئىوارەو
ناھەنگەكە كۇتايى ھات.

بەلام پىانۇزەنەكەى تر كە سارا بوو لەپشت قەنەفەكەوہ بەجىما. وابزانم
ەمو زلەىەكى لىنداو. بۇچى لەخۇوہ سەرزەنشتى کردبوو؟ سارا لەگەل ەمو
گەورە ببوو. ئەو ەك مامى راستەقىنەى بوو، من ھەمىشە بىرم لەوہ دەکردەوہ
كە سارا بەراستى ئەوى خۇشەوىست. بەپەرۇشىكى زیاد لەھەرىەكە لە
مندالەكانى تر پىشپىكى بۇ خۇشەوىستبوونى لای ەمو دەکرد، لەرادەبەدەر
گوپراپەل و نامادەبوو. ئەو سەرگەوتنانەى لەپىشپىكىكاندا من بەدەستم ھىنابوون
لە پەنجەكانى دەستىك تىنەدەپەرى. گرنگترین سەرگەوتنم لەزىر بەخشىنەكەدا
بوو كاتىك تەمەنم شانزە سال بوو. سارا تەواوى ئەو شەوہ نەخەوتبوو و
ھۇنراوہىەكى رەسەنى لەبەرکردبوو كە باوكى بۇى نووسىبوو بەشىوہىەكى تەواو
بۇ كامىراكانى ناردبوو. خەندە پلاستىكىيەكەم فرىدا، بەروونى ناوى "سالبى"م بۇ
ماىكروفۇن بۇ بەدەستەینانى ئابرومەندىيەكى باش بۇ خىزانەكەم ناشىراکرد،
ھەرودە لەخۇوہ كەمىك لەھەستى پەرۇشى تايبەتى دلەم بۇ ولات و سەربازەكانمان
لەبەرەى جەنگەو ەموش دەربىرى. پاشان ەمو بە سارای وت كە ئەو "باش"ە،
بەلام بەھەمان دەنگى ھىواش و سەنگىن بەمنى وت "زۇر ... زۇر ... باش بوويت".
تەنھا يەكجار بىنىبووم سارا ھەلەى كرىدبىت، ئەوہش كاتىك بوو چەند
مانگىك پىشتر پىكەوہ بووین. باوكى بەناشكرا لەرۇژنامەدا رەخنەى لىگىرابوو،
ساراش تىنەدەگەشت كە ھىچ شتىك لە رۇژنامە بلۇنابىتەوہ بەبى رەزامەندى
ەمو، بۇىە سارا پىشانىداو ھەستى چۇنە بەتەوقە لەگەلدا كرىدى لەبرى

ماچکردنی. لێرەو نەووم بۆ روونبوووەو کە عەمو نەم ناھەنگە بۆ تۆلەسەندنەوێ ئەو سوکایەتیە رێکخستبوو. ھەندیک جار لەریتی خودی خۆمەو پەیم بەھەندیک شت دەبرد، تەنانەت پیاھەڵدانەکە بۆ ژەنیی وائزەکەم راستەوخۆ بۆ من نەبوو، بەئکو دژی سارای ھەزار بوو. ئەمە نەو بوو سەرۆک کۆماری وڵاتیکی ھەژدە ملیۆن کەسی، ساراش کچیکی تەمەن پانزە سال بوو! بێر مکر دەو، چەند ستمکارانە پیاھەڵدانەوایەکی رەھا پاوانی مندالیک بکات، مندالیک کە نەشیت زۆرتەین بایەخیشی پێدا بیت.

کاتیک ھەمووان بۆ نانخواردن بەرەو ژووری دانیشتن رویشتن، من رویشتم بۆ نەوێ بەدوای سارادا بگەریم، دۆزیمەو دەم لەدەرەو بوو لەبالکۆنەکەدا دەگریا. ھەمووان بەشەرمەزاری بینیبووین، بەلام ئەو تەنیای تەنیا بوو. دایکی لەکوێ بوو؟ بەلام من دەمزانی گەرەکان ناتوانن بەبێ رێپێدانی عەمو دەوروبەری جیبیھێلن، ساراو لوماش پێشپێکی خۆیان ھەبوو بۆ بایەخپێدانی عەمو. کاتیک رویشتمە دەرەو، بینیم کە سەربازێکی زۆر لەو نزیکانەدا بوون، بۆیە ترسام بەو شیوەیە سارا ببینن و ھەئسوکەوتەکە بۆ عەمو بگێرنەو.

بۆ تەنھا جارێک، ویستم ئەم نازارە کۆتایی بیت. ویستم شتیک راستەقینە بیت. رویشتم بۆ لای و دەستم خستە سەر شانی سارا، ھەولمدا ناسودەو ھێوری بکەمەو وەک چۆن پوورە لەیلا دایکمی ھێوریکردەو کاتیک عەمو قیزاندى بەسەریدا. بۆ چەند خولەکیکی کەم و تاوێک ھەنسکدانى کۆتاییات لەباوێ شەم گرت.

کاتیک گریانەکە وەستان، وتی "دادپەرورانە نییە". پاش نەوێ زانی سنورمان دیاریکراو خەمەکە بۆ سکالایەکی لاوانە گونجاو گۆری و لێی زیادکرد: "ناتوانم چاوەروان بێم تاوێک پیر دەبم تا منیش بتوانم بخۆمەو".

بیرم نایەت ھەر لەو گەشتەدا بوو یان لەسەردانیکی دواتردا بوو لەھەمان شوێن کە سارا توشی سەرسۆرمانی کردم بەوێ بەدەنگی بەرز تۆمەتباری کردم بەوێ قومم لەچاکەم داو پێش نەوێ عەمو تامی نەوێ خۆی بکات. عەمو تەنھا خەندەبەکی بۆ کردو وتی زەینەب نەندامی خیزانە، مەگەر جوان نەبوو ھەست بەناسودەیی تەواو بکەم و چاکەم بخۆمەو لەکاتیکیدا حەزم لێبوو؟ نەگەر

نیمە ھەموومان نەسپ بوونایە لە تەویلەکە ی ئەودا، کە بەراستی پینکچواندنیکى خراب نییە، پیموایە دەیتوانی وەسفی من وەك ماینیک بە پەتیکى بەرەلۆو بەكات. واچاوەروان دەگرا من ھەندیک جار ھەئیچم و چوارچێوەی خو بێزینم. نەفسوس سارا خو ی وەك کەسیکی جیگیری گوێرایەل دانابوو. بۆیە نەگەر تەراتینی بکردایە، پشتی دەیدا لە زەوی.

ئەو پشوو ی ھەینی یەکیك بوو لەو جارە دەگمەنانە ی کە من کاتم لەگەل خاتو سەمیرە ی دۆستی عەمودا بەسەربرد. پاش نانی ئیوارە کورسییەکانمان لەشیوہیە ی بازنەییەکی گەورەدا لەسەر چیمەنەکە بو ریکخرابوون و ھەریەکە خزمەتکاریك بەجلی تەواوی سەربازیوہ لەپشتمانوہ وەستابوون بو باریك نەگەر پێویستمان بەشتیک ھەبیت. ئەو شەوہ عەمو لە کەشیکی شادماندا بوو سەمیرەش لەتەنیشتیوہ بوو. سەمیرە پێدەگەنی و نازی بو دەکرد، پەیوہندییەکە ی لەگەل عەمودا بەپێچەوانە ی دایک و باوکمەوہ پیشاندەدا. لەپشت روخسارە روخۆشەگەیانوہ، من ھەستم بەقیزەونی بەسیمیای ھەموو گەورەکانوہ دەکرد. سەمیرە بئ کوتایی گالتە ی لەگەل دەکردو ئیمەش تەماشامان دەکرد، بالادەستی خو ی بەسەر ئەم بازنە نوخبەدا پیشاندەدا کاتیک دەیچرپاند بەگوێیداو پەنجە ی بەسەر رانیدا دەخشاندا. ناچاری دەکردی تییینی ئەم دەسبازیە سیکسییە بکە ی، بیرم لەوہ دەکردوہ کە دەبیت ھەستی کورەکانی چون بن کە لەوی بوون و تەماشای ھەموو ئەو شانەیان دەکرد. نە دەمانتوانی ھەستین، نە دەمانتوانی قسەبکەین، ھەریەکەو لە زیندانی بیدەنگی خو ماندا دانیشتبووین. لەناوہوہ، ھەستم بەقیزەییەك دەکرد بیوہ خو رە ی لەشم. دەمویست بەرزبیمەوہ و بقیزینم و رابکەم بو چیاکانی دەوروبەرمان کە بۆنی کیویبوون و باو جاتری لیدەھات. بەلام تەواو بەخامۆشی دانیشتبوووم و لەسەر رانم دەستەکانم بەنوقاوی دانابوو، ئە پارامەوہ پالەوانیک بەئەسپینکی سپییەوہ بەغار بیت و ھەلمگریت و بمبات.

لەھەندیک لە گەشتەکانی کوتایی ھەفتەدا کە لەگەل عەمو دەمانکرد، بەختی نەوہم ھەبوو جوانی سروشتی عیراق و ھەندیک لە گرنگترین دروستکراوہ سەرسامکەرەکان ببینم کە ھەردەم زانیبیتم. بام خو شەدەویت، بەتایبەتی لەو

رۆژانەدا که ههستمده کرد هه رگیز هه وای ته و اووم دهست ناکه و ئی بۆ نه فهس هه لمژین، چهند جارینکی کهم هه بوون، ههستمکرد با له رووم ده دات و شتیک له ناخدا ده بوژینیته وه. دایکم شیوه یه کی جیای روو وه رگیزانی بۆ با هه بوو، چاوی داده خست و قژه درێژه که ی به ده وریدا پیچی ده خوارد، بیرمه دایکم چهنده جوان بوو نه و شه وه پر له نه ستیره دره وشاوه، نه و جا چهنده خۆش ده بوو نه و شه وه نه گهر عه موی تیدا نه بووایه.

نه و شه وه هه مومان راوه ماسیمان کرد. عه مو چه زی له ماسی گرتن بوو. له و زه و بیه دا که ئاو له نه وت به نرختره، ئاوی له روو باره کانه وه ده گرت و ده پرژانده ده یان ده ریچه ی تایبه تی بیابانه وه و نه وه نده پرپوون جاروبار له ته ک دایکم شوخیمان ده کردو ده مانگوت له ژیر ناوه که دا مه له وانی به بوتله ئوکسجینه وه داناوه و ماسی ده کهن به قولابه کانمانه وه. "که شتیکی خیزانی ماسی گرتن" مان هه بوو، له و گه شته دا رایگه یاند دیاری هه زار دینار که نزیکه ی سێ هه زار دۆلار بوو ده به خست به و که سه ی گه و ره ترین ماسی ده گریت. ئیمه ش هه موومان به ریز به قولابی ماسی گرتنه وه له سه ر کورسییه کانمان له ته نیشت یه کتیک له ده ریچه کانی دانیشتبووین. لوما و سارا له ته نیشتی منه وه دانیشتبوون. بیرمه لوما به قژه ته و او لوله که ی و نینۆکه درێژه کانی وه قولابی ماسی گرتنه که ی به شیوه ژنانه که ی خۆی ده گرت، هه روه ها سارا ش له ته نیشتیه وه ئاسوده بوو، دیاربوو رۆله که ی بۆ خۆشی وه رگرتنی خۆی بوو. شه وینکی جوانی مانگه شه و بوو وینه ی مانگ له سه ر روکاری ناوه که په رچ ده بوو یه وه، کاتیک به سه ر ده ریچه که دا ده مروانی هه موو شتیک زۆر ئارام و ئاسوده هه سستی پینده کرا. به لام نه گهر بۆ دواوه ئاوړم بدایه ته وه، رووبه رووی پیاویک ده بوو مه وه به جلی سه ربازی و سمیلکی ره شی گه و ره وه ته ماشام ده کات و یه کتیک تر ناماده بوو بۆ نه وه ی بیت بۆ لام تا بزانیته تینومه یان نا. له پشت نه وانی شه وه کۆمه لیک سه ربازو خزمه تکارو چیشتلینهر هه بوون، هه مویان له ویدا چاودیری و پاسه وانی ئیمه یان ده کرد. له ناگا و سیمه که ی من له ناو ناوه که دا ده سستی به جولانه وه کرد، ده سکی قولابه که زۆر توند بوو هیزی نه وه م نه بوو رایکیشم.

قیژاندم و وتم "ماسیه کم گرت. یارمه تیم بدهن! قورسه!"

یەكسەر سێ پیاو لەسەرم نامادەبوون، ھەمویان جلی سەربازییان لەبەردا بوو، یارمەتییان دام رایكیشمەو. ماسییەكە مەتریک درێژتر بوو نەوێندە گەورە بوو دەستم بە بەرزبوونەووە دابەزین كردو قیژاندم "ماسییەكەم گرت! ماسییەكەم گرت!" نەوێندە خۆشحال بووم، بێرەمچوو لەبەردەمی عەمو، خیزانەكان، پاسەوانەكان، خزمەتكارەكان و ھەموو نەوانی تردا بووم. خەندەو دانە درەوشاوەكانی عەموم بێرە كاتیك تەماشای كردم. بەتەواوی خۆشحال بوو پێم. دواتر ھەر لەوشەووەدا رایگەیاندا، "زینەب بردییەو!"

پاش نیوەرۆیەك من و لوماو سارا لەبەردەمی خانووە كێلگەبیەكە پوورە نەدا دانیشتبووین، لەوكاتەدا عەمو بە ئۆتۆمبیلێکی بچووکی سوری وەرزشییەو ھات. جگە دیقەتدان نەتەتوانی ھیچ بگە، كلاًویکی پێشبركێتی لەسەردابوو. كاتیك زانی كە دایك و باوكمان سەرخەویکی پاشنیوەرۆ دەشكێنن، پرساری لێكردین دەمانەوێت لەگەڵیدا بڕۆینە پیاسە. تەمەنم نزیكە شازە سان بوو.

ھەموومان وتان، بەئێ عەمو زۆرمان پێخۆشە!

"گەواتە، كچینە، لەگەڵم وەرن بۆ گەشتێکی تاییەتی كۆشكە تاییەتەكەم."

خۆمان ھەڵدایە ناو ئۆتۆمبیلەكە، نەویش دەنگی رادیۆكە تەواو بەرزكردەو، بەخیرایی بەرپێگایەکی تەختی بیابانەكەدا لەرووی ناوێوەی نەو دیوارەو بەرەو ناو جیھانیکی جوان و نایاب لە چیمەن و گزۆگیای سەوزو ژمارەيەك ئۆتۆمبیلی درەوشاوە دەریاچە تاییەت رۆشتین. پاسەوانی ناسایش لەھەموو شوێنێك ھەبوون، بەلام بەدواماندا نەدەسورانەو، ھەستم بەنازادی دەكرد. زۆر ناسودە دەردەكەوت كاتیك ئێمە لەگەڵی بووین و نەو لێخوڕینی دەكردو چێژی لە موسیقاو ھەتاوی نەو پاشنیوەرۆیە وەردەگرت. خۆش بوو لەگەڵیدا پیاسە بگە.

یەكەم وەستانمان لەمائی ماسیگرتنەكە بوو، ئەگەر نەو دەستەواژەيەکی راست بیت بۆی، چونكە بەسەر یەكێك لە دەریاچە گەورەكانەو بنیادنرابوو. ئۆتۆمبیلەكە وەستاندو بەپێ رینگایەکی درێژمان بەسەر رێپرەو دروستكراوەكە سەر ناوێكەدا بێر تا گەیشتیە زووریکی بازنەیی زۆر گەورە لەسەر دەریاچەكە. لەناوێوە، كورسی گەلێك لەشیوێ نیمچە بازنەیییدا

لەبەر دەمی پەنجەرەکاندا رێکخرا بوون، بۆیە بەناسانی خۆی و میوانەکانی دەیان توانی لەناو دەوێ دەوێ و دانێشن و قوڵاپی ماسیگرتنەکانیان لە پەنجەرەکانەو بەخەنە دەروەو بەناسودەیی ماسی بگرن. لەتەنێشت هەر کورسییەکەو مێزێکی بچووکی بۆ خواردن و خواردنەو هەبوو. وتی "من حەز ئەکەم لێرەدا راھێنان بکەم، منیش بۆ ساتێک داچەڵەکی و گەرامەو بۆ ناو هەقیقەت. ناخۆ لێرەو لەم شوێنەدا بوو، عەمو باوکمی ناچار کرد ئەو راپۆرتە بھوێنێتەو کە حەسێن کامیل لەسەری نووسیوی؟

عەمو بەرپۆز و دۆستانە بوو، ئەو میواندارە تەواو بوو کە ئەو رۆژە گرنگییەکی زۆری بەو سێ نەوجەوانە داو وەک گەورەکان قەسە لەگەڵدا کردین. ئەو رۆژە عەمو تەواو بوو، نەک کەسیکی گەزبێت لە دەوێ، تەنھا کەسیکی ناسایی بوو کە سەر وەت و سامانیکی بێئەنازی هەبوو حەزی لە نیشانەکانی بوو. پێی وتین ئەو یارمەتی نەخشەکیشانی زۆرێک لە بیناکانی داو و مایە شانا زین نیشانەکانی بەتات. یەکیک لەو بینایانە بێدینی بۆ ناوی وەک کۆخێکی یەک نەھۆم بوو. پاشان بێدینی نەھۆمی خوارەو، چاومان بەرپۆزەمینێک کەوت پێکھاتبوو لە شوێنی نێشتەجێبوون لەگەڵ بوونی گەرماو، زووری دانێشتن و چێشتخانە یەکی بچووکیش.

روونی کردەو "نەمە شوێنی خۆجەشاردانە بۆ کاتی پێویست. دەتوانم لێرە خۆم حەشار بەدەم نەگەر پێویستم پێی هەبێت. بەشی چەندین هەفتە خواردنی تێدا یە."

رۆیشتە ناو چێشتخانەکە و دەستی کرد بەپیشانەکانی خواردنەکە، دەرگای هەر کابینە یەکی دەکردەو، خواردنە هەنگراوەکانی هەر لە فستەق و پەتاتە یە برژاوەو تەواو وێسکی پێشانەکان. پاشان بەفرگەرەکە یە کردەو، پەرکرا بوو لە سۆداو شەربەت، هەر وەھا هەریەکە و لەفەو ساردی پێشکەش کردین. خزمەتکاری تێدا نەبوو، بەدەستی خۆی قوتوی سۆداکە یە بۆ کردینەو. نزیکە یە دوو کاتر میزمان لەگەڵیدا بەو گەشت و کات بەسەر بردنە گوزەراند. دەر یاچەکانی پەر بوون لە بەلەم، هەر وەھا سواری یەکیک لە گەورەترینیانی کردین، یاخێکی زۆریشیان تێدا بوو رازا بوونەو لە قاتی خوارەو شوێن خەوی سەرنجراکێش و

باشیان تیدابوو.

ته ماشای کردین و وتی "کچینه، کاتیک هاوسه رگریتان کرد نه مه تان بیربیته وه. ده توانن له کاتی مانگی هه نگوینیتاندا به کاریبهینن".

هیچ پرسیاریک له میشکدا نه بوو که له پشت هه لواسراوه کانی سه ر دیواری ناو ماله که وه کامیرا هه بیت. کاتیک به ره و خانووه کانی مه زراکه گه پراینه وه، بیرم له خوم ده کرده وه که چه نده خوشیم له هاوپییه تی عمو وه رگرت. نزیکه ی کاترمیر پینجی پاشنیوه پو بوو کاتیک گه شتینه وه مال. به هه مووی چه ند کاژیریک بوو روشتبووین، که چی دایک و باوکی هه موومان له بهرده م خانووه که ی پووره نه دا وه ستابوون و نیگه رانبوون سه باره ت به نیمه. ناخو نیمه کاریکی هه له مان کردبوو؟ نه ده بوو له گه ل عمو دا برؤشتینایه؟ سوپاسمان کردو له ئوتومبیله که دابه زین و رامانکرد بو نه وه ی به دایک و باوگمان بلینن که چه ند خوشبووه له گه ل عمو نه و سه رکه شیه مان کردوه.

له گه شتیکدا به کوپته ری تایبه تی عمو روشتینه دهره وه، کوپته ره که سیکورسکی و زور گه وه بوو، ژووری جیا جیا هه بوو. لانی که م بو مندالان شتیکی نوئ بوو: سیتی ته له فزیون، نیمچه باریک، گه رماو، خزمه تکاریشی تیدابوو. دوای که متر له کاترمیریک له شوینیکی گراوه دا نیشتینه وه که وه ک شوینی راوکردن چادری تیدا هه لدرابوو. سارا سه رگنیز خوارن و دلتیکچوونی ناو فرؤکه ی گرتبوو، بویه هه رکه نیشتینه وه رشایه وه، به لام توانی خوی بگریته وه، ده می سپری و خهنده یه کی گه وری بو عمو کرد، نه ویش سلوی لیکردین. به ژن و منداله کانی وت بو دومه لان بگه رین و چیتر له راوکردن وه ربگرن، پاشان هه ریه که له سی هاوپیکه ی و حه یده ری برامی نارد بو سیکورسکیه کی جیاواز. په روانه کان له گه ل گرمه گرمیکی به هینز ده ستیان به خولانه وه کرد. من داریکم پیبوو به وردی به دوای به زربوونه وه یه ک له زه ویدا به مه به سستی دوزینه وه ی دومه لانیک به قه باره ی گوئزیک ده گه رامو له وکاته دا قیزه یه کی ترسناکم له سه رو دهنگی سیکورسکیه که وه بیست. سه رم به رز کرده وه گه لیک مراوی کیویم بینی به بازنه یه کی گه وری کوپته ر دهره درابوو. بالنده کان له ناوه پراسته وه که وتنه ناو داوه وه و نه فامانه لییان دهره، به یه ک جار به شیوه یه کی سه رلیشیواو به هه موو

لایه‌گدا دەستیان بەفرین کرد. عەموم بینی لە دەرگایەکی کراوەی کۆپتەرەکه‌یەوه پێدەگەنی کاتێک چەکه‌که‌ی بەرزکرده‌وه‌و دەستی بە تەقەکردن کرد، پیاوێکانی تریش هەمان شیوه دەستیان پێکرد.

تەماشای ناسمانم کردو بەنیوه فیژاندنێک وتم "ئەمە کۆمەڵکۆژییە! ئەمە شتێک نییە مایە پێکەنین بێت! ئەمە کۆمەڵکۆژییە!"

مراوییه‌کان غاگەغاک و هاواریان دەکرد. لەیادمە بێرمەدەکرده‌وه، ئەوان لەناخه‌وه‌و هاوار دەکەن و عەموش پێکەنینی پێیان دەهات. نەک تەنھا راوکردن، بەئکو پێکەنینیش! ئەوه درەندانەترین شت بوو کە بینیبیتم. دەستمکرد بەهەنسکدان. دەمزانی ئەوه چەندە ترسناک و گەمژانە بوو، بەلام هیچ شتیکیشم لەدەست نەدەهات. دایکم گوێی لێمبوو رایکرد بۆ لام و بەزۆر سەرمی خستە سەر سنگی بۆ ئەوه‌ی بێدەنگم بکات چونکە نەیدەویست پاسەوانەکانی ناسایش گوێیان لێم بێت.

کاتێک دەگریام دایکم سەری کردمە خوارو وتی "شش، زەینەب، شش. تکایە مەگری، نازیزم. لەبەر خاتری من بەهێز بە! لەبەر من ئەوه بکە تکایە، زەنوبە؟ تکایە، لەبیرت بێت لەکوێ!"

لەدەورووبەری ئێمەدا مراوی بریندار دەگەوتنە سەر زه‌وی. بەلام منیش وه‌ک سارا توانیم فرمیسکەکانم بسپرم و دەم و چاوم بشۆم و خەندەیه‌ک بۆ عەمو بکەم کاتێک راوچییه‌کان گەپانەوه.

لەبەرەوەرپییەکانی عالیاوە

زۆر جار پێی دەووتین، تەننگ نزیکتەری شتە لەدنی پیاوی عەرەبەو. پاش ئەو ژنەکەى دیت و نینجا ئەسپەکەى.

کاتیك ولاتەكەى پڕچەك دەکرد، هەموو جۆرە دەمانچە و تەننگ و چەقوو هتدی دەگرى. كۆكراوەكانى پيشان دەداين و شانازى بەخۆشەويستى خۆيەو دەگرد بۆيان. هەر وەها ئەو خولیايەى خۆى لەگەڵ ھاوڕێكانیدا بەناردنى چەكى جۆراوجۆر بۆيان بەشەدەگرد. پيموايە ئيمە لەمالەكەماندا نزيكەى دە چەكمان هەبوو، هەريەكەش لەجۆرىكى جياواز بوو، هەر وەها جۆرەها چەقوو دەمانچەشمان هەبوو. نە هەرگيز بەكارمان هينان نە حەزيشمان لەبەكارهينانيان بوو. بۆ ناردنى ئەو ديارپيانە سوپاسمان دەگردو لەكۆگاگەدا هەلمان دەگرتن. دەمانزانى ئەو كۆكراوانە چەندە بەلايەو گرنگ بوون.

خولیاى زۆرى هەبوو. ماوەيەك كەلكەلەى چيستلینان كەوتبوو سەرى. بۆ خواردنى جياوازو تايبەتو بەزۆرى بۆ خواردنە نەريتيەكان بانگهيتى دەگردين. چاوەپوانى ستایشى زۆرى دەگرد بۆ ئەو خواردنەى بۆ كۆشكەكانى دروستدەگرد. ئەگەر بەخۆبەخشى بەدەستى نەگەشتايە، داواى دەکرد، ئيمەش هەموومان بەخۆشپيەو دليمان دەگردەو فرە حەزمان لەو شتانە كرددوو كە بينيومانن و تامانكردوون. بەلام هيج شتىك بەراورد نەدەكرا بە ھۆگرى بۆ مۆدە. رۆژنىك بانگهيتى كردين بۆ موسل بۆ ئەوەى لەگەلیدا لەيەكىك لەكۆشكەكانى بيمينەو. تيبينى ئەوەمان كردد كە هەندىك جانتا بەدوايەو بوو، لەكاتى گواستەنەوەى ئەو جانتايانەدا، يەكىيان كەوتو كرايەو. ئەو رۆژە رەشەباى هەبوو، بۆ سەرسورمانى ئيمە دەيان تەقلەو كلاًوى جۆربەجۆر كەوتنە خوارو بەسەر رینگاگەدا بلأوبوونەو.

بينەرى تپەرينى بووين بەگەل قوناخى جياجيدا. ماوەيەك لەناو بوارى تەلارسازى و دەرونناسيدا قالمبوو. ماوەيەك دارپنژەرى ستراتيزى سەربازى بوو،

چەند کاتژمێری بە باسکردنی ستراتێژە کە یەوێ بە بۆمان بە سەردەبرد، هاوکات باسی ئەوێ دەکرد کە چۆن جەنرالەکانی کۆشتووێ کاتێک پێشنیاری ستراتێژی جیاوازی ئەوێ خۆیان بۆ کردووێ یاخود سەرنجیان هەبووێ لەسەر ستراتێژە کە، بەوبیانووێ دەبێتە هۆی لەناوچوونی چەندین کەس. پاش ئەوێ سەردانی ولاتیکی جیاوازی عەرەبی دەکرد، لەو گەشتە دەهاتەوێ سەروشی بنیادنانی کۆشکیکی باشر ئەوێ بینیبووێ لەلا گەلانی دەبوو. حەزی لەپازاندنەوێ ژووری خەوێکانی بوو و هەریە کە بەرەنگو دیزاینیکی جیاوازی دەنەخشان. بەمیلیونی لە مۆبیل و دۆلابی نیتالیدا خەرجە کرد.

سندوڤه كان

من هه‌رگیز نه‌و شتانه‌م به‌چاوی خۆم نه‌بینی که به‌خه‌لکی ده‌کرد. پێویست نه‌بوو پارچه‌کانی له‌شی یه‌کێک له‌ نه‌ندامانی خێزانه‌که‌م کۆبکه‌مه‌وه وه‌ک که‌رته‌کانی یاری په‌زڵ دوا‌ی نه‌وه‌ی وردوخاش کرابوون. هه‌رگیز پێویست نه‌بوو سالانی‌ک به‌هاتوچۆکردن له‌م زیندانه‌وه بۆ نه‌و زیندان به‌سه‌ربه‌م به‌هیاوی دۆزینه‌وه‌ی کورپێکمان که به‌زیندووی له‌لایه‌ن موخابه‌راته‌وه له‌سه‌ر سفره‌ی خوانی ئیوارانمان ده‌ستگیرکراوو و برابوو. من یه‌کێک له‌ که‌سه خۆشبه‌خته‌کان، یه‌کێک له‌ "که‌سه خۆشه‌ویسته‌کان" ی بووم. له‌لایه‌ن نه‌و پاسه‌وانه تایبه‌تانه‌وه پاسه‌وانی ده‌کرام و ده‌پاریزرام که عه‌مو بۆ تیرۆکردنی که‌سانی تر به‌کاری ده‌هێنان. زۆرجار ناتوانم له‌هه‌ناسه هه‌لکێشان و گرین راوه‌ستم له‌ حه‌سه‌رتی نه‌و تاوانانه‌ی نه‌و ده‌ره‌ق به‌خه‌لکی عێراق نه‌نجامی دان. به‌لام نه‌وکات نه‌مده‌توانی بگریه‌م. نه‌مده‌توانی ته‌نانه‌ت نه‌ندێشه‌ی نه‌وه‌ش بکه‌م بتوانم بیروپایه‌ک سه‌باره‌ت به‌نادادبه‌روه‌ری ده‌ربه‌رم. نه‌و چیرۆکه قه‌یژه‌وانه‌م ته‌نها وه‌ک زانیاری وه‌رده‌گرتن. ده‌ورپه‌شتمان په‌ربوو له‌ چیرۆکی نه‌و که‌سانه‌ی ده‌بران بۆ زیندان به‌هۆی وتنی نوکته‌یه‌کی ساده‌وه ده‌رباره‌ی یه‌کێک له‌بنه‌مائه‌ی عه‌مو یان به‌هۆی ره‌خنه‌گرتن له‌تاقه شتی‌ک که نه‌و نه‌نجامی دابوو.

هه‌ر کۆمه‌لگایه‌ک ده‌س له‌په‌رسینه‌وه‌ی سه‌رکرده‌کانی هه‌لگه‌ریت به‌ره‌و دیکتاتۆریه‌ت ملنه‌نیت، عه‌موش دابو نه‌ریته‌کانی خۆمانی له‌دژی خۆمان به‌کارده‌برد بۆ چاندن و بلاوه‌پێکردنی ترس. بۆ ته‌نیشته‌ چه‌مکی نه‌ریتی عه‌یب، که واتای نه‌و شتانه بوو له‌لایه‌ن دابی کولتورییه‌وه قه‌ده‌غه‌کراوون، هه‌روه‌ها حه‌رام، که واتای نه‌و شتانه بوو له‌لایه‌ن نایینه‌وه قه‌ده‌غه‌کراوون، عه‌مو سییه‌می زیادکرد که مه‌منوع بوو و ته‌نها به‌مانای قه‌ده‌غه‌کراو ده‌هات. قه‌ده‌غه‌کراو له‌لایه‌ن حکومه‌ته‌وه؟ قه‌ده‌غه‌کراو له‌لایه‌ن سه‌دام حسینه‌وه؟ قه‌ده‌غه‌کراو له‌لایه‌ن یاساوه؟ نه‌وه‌یان ئیدی گرفتێک نه‌بوو. ئیمه‌ نه‌مانده‌توانی جیاوازی بکه‌ین. له‌ترسدا ده‌ژیاين. ترس له‌سه‌رانسه‌ری کۆمه‌لگاکه‌ماندا به‌چه‌شنی بلاوبوونه‌وه‌ی

رەنگ، کاتێک دڵۆپەیهک بۆیە دەتکنیتە ناو ناو بۆ رەنگکردنی هێلکە بۆ نەورۆژ یان— ھەر خوازەیهکی باشتر—بلاوێی کردبوو، یاخود بەشیوێی دڵۆپێک خۆین کاتێک لەپەنجەمانەو دەکەویتە ناو تەشتیکەووەو بلاو دەبیتەو.

رۆژیکی تەواو بێ ھەوری زستانم بێردیتەووە لەخویندنگا لەگۆرەپانەکەدا لەگەڵ چوار کچی تردا لەبەر ھەتاوێکە بەرامبەری سەبەتە یاسکەکە دانیشتبووین، یەکنێک لە کچەکان بەچاویکی ئەبلەقەووە چیرۆکیکی بۆ باسکردین، نەگەر نێمە بەمانگێرپایەتەووە خۆی و خێزانەکەشی دەخستە مەترسییەووە. لەبارە ی پیاویکەووە بوو شەوی پێشوو لەسەر کوچە ی گەرەکیکی ھەزارنشیندا کوژرابوو. بازنەیهک لە پیاو بەچەکەووە لەدەوری کۆبیوونەووە، بەجۆرێک لەلایەن کەسێکی ترەو ھاندرابوون، دەستیان بەتەقەکردن کردبوو لەپیاوێکەو ئەوئەندە گوللەیان پێوەنابوو تاوێکەو ھەموو خۆینی لەشی وەک فوارە ھەلپژابوو. من دەمزان ی ناتوانم بەزەیی بۆ ئەو کەسە پێشانبەدەم کە کوژرابوو چونکە دەیکردمە ھاوبەشی ئەو کارە ی لەسەری کوژرابوو. لەیادمە لەبەر ئەو ھۆکارە تەنھا گوێم دەگرت بەبێ ئەوێ ھیچ نامازەو ھاوخەمییەک لەسەر روخسارم دەرکەوویت، بیتاک لەوکاتەدا وینە ی ترسناکی رۆژی خۆینی پیاویکی زیندووم دەھاتە پێشچاو کە بەھەموو لایەکا دەپەرژا. لەگەڵ گەورە بووندا چیرۆکی زیاترم دەبیستن. بێر مە شتیکم دەربارە ی بازراگانێک بیست بەھۆی بەرزکردنەووە ی نرخ و پێشیلکردنی یاساوە کوژرابوو، چ یاسایەک کەس تینەدەگەشت. ئەو ی مایە ی سەراسیمە بوون بوو کوشتنەکە ی نەبوو، بەلکو ئەو راستییەبوو کە دواتر موخابەرەت پۆزشیان بۆ خێزانەکە ی ھێنایەووە، گوا یە بەھەلەداجوون و ئەو بەھیچ کلۆجیک یاسا ی پێشیل نەکردبوو. ئەمەش مافی ئەو ی بەخێزانەکە بەخشی بتوانن پرسی ی بۆ بگێرن و مەراسیمیکی بەخاکسپاردنی ناشکرای ریکوپیکی بۆ سازبکەن، چونکە خێزانی کوژراوەکان بەسادە ی رینگە ی شین و رۆیان پینەدەدرا.

دۆزەخی تایبەتی من و خێزانەکەم ئەو بوو کە کاتێکی زۆرمان لەگەڵ سەدام حسین خۆیدا بەسەردەبرد. ھەرگیز نە عەمو نە کچەکانی و تەنانەت نە ئەو کچانەشی لەخانوی مەزراکە ھاوڕێم بوون نەیان دەزانی من ئەو شتانە دەبیستم. ھەرگیز ناگایان لە ھونەری دروستکردنی ئەو جۆرە خەیاڵانە نەبوو کە بەمیشکی

مندا گوزهریان ده کرد، چونکه دایکم فیتریکردبووم و دهمزانی بیانشارمه وه. هەر جارێک چیرۆکیکی ترسناک بهاتایه، دهمخسته ناو سندوقهک و کلیم دهدا، نهو سنوقانهش له میشکدا بوون—گویم له چرکهی سندوقهکه بوو کاتیکی دامدهخست. شته باشهکانی "عمو" م له بهشی پێشهوهی میشکم دانابوو چونکه پتویستبوو به کاریان بهینم. شته خراپهکانی "سه دام حسین" م له قولایی نهو سنوقانه له بهشی دواوهی میشکم و له پشت دیواریکی هیند نه ستوره وه دهناشت که عمو نهیده توانی په بیان پێبه ریت.

هونهری دایکم بۆ زیندوو مانه وه له ژیر چاوه دیری نهو پیاوهی ده بووه هۆی نهو هه موو تۆفاندانه داخستنی میشکی بوو، منیش نه مهی لیهو فیتربووم. بیرکردنه وه مه ترسیدا بوو، بۆیه دهمزانی نابیت بیرکه مه وه یان راو بو چون گه لاله بکه م. فیتربووم خۆم له گه ل رۆمانهکاندا گیل بکه م و به زور خۆم بخه وینم و گزی له خۆم بکه م. سۆزهکانیشم وهک هه موو شتهکانی تر خستبووه گه نجینه وه، پتویستبوو نرخه کهی بده م تا دواتر بیان هینمه وه سه رسیمام. به لام هه میسه و به رده وام، نهو سنوقانه دههاتنه سه ره وه وه ده کرانه وه و پرژانی خوینی نهو پیاوه م به سه ر دیواری گه ره کیکه وه ده بینی. یان لاشه ی میردی هاو پتیه کی دایکم که له به رده م ده رگا که یاندا فریندرا بوو پاش نه وهی داوای له عمو کردبوو له زیندان نازادی بکات، نه ویش په یمانی پیندا بوو رۆزی دواتر له مالی خۆی ده بیت. هه و ئه مده دا نه م بیرانه بگه رپنمه دواوه بۆ ناو میشکم، ته نها هه ندیک جار له ویندا نه ده مانه وه و منیش خۆم پینه ده گیراو ده چوومه ناو ژووریک له رووناکی سپیه وه که نه وه نده به شه وق بوو بینایی نه ده هیشته، وهک نه وه بوو راسته وخۆ بچیته ناو یه کیک له و گولۆپانه ی له سه ر کورسی دانساژیک به سه ر سه رته وه ن و به چاوی ته واو کراوه وه تییان ده روانی. دوا چاریش چیتر نه مده توانی هیچ بینم.

بۆ دایکم زور سهخت بوو ههستهکانی بهشاریته وه، عمو ماوه یه کی دریز بوو دهیناسی، چاوه گه وره و پر سۆزه سه رنجرا کپشهکانی و زمانه میهره بانه که ی دهیانپاراست. کاتیکی به رده وام پووره سه مه ر چیرۆکه ترسناکهکانی عمو ی بۆ دایکم ده گیرایه وه و سکا لای ده کرد سه بارهت به وهی که تکریتییهکان دهست به سه ر به غدادا ده گرن، دایکم پتویستبوو په نا بۆ دا پیره به ریت تا خۆ له

بابەتەگە ھەلقورتینیت. بیرمە رویشتم بۆ ئەپارتمانەگە ی نەنە و بینیم دایکم سەری خستبوو سەر رانی دایکی، ئەو کچە نازادبخوازە لە ژنیکی پیردا بەدوای ئاسودەیدا دەگەرا کە بۆنی عەتری گۆلی چای لێدەھات.

دایکم داوای لە دایکی دەکرد "تکایە پێی بلی بەسە، دایکە، ھەموومان بەکوشت دەدات! تیناگات کە عەمو بەھەموو مانایەک شەیتانە. عەمو سەرنجی خەنک رادەکێشی، فریویان دەدات، پاشانیش نازاریان دەدات".

دایپرەم تەنھا گۆیی دەگرت. منیش ھەروەھا.

دایکم وتی "سەمەر تیناگا. عەمو شارەزایە چۆن چاوەکان بخوینیتەو!"

عەمو ئەو ھەندە بەسەرنجەو تەماشای دەکردی، تەننەت لەو کاتەنەشدا خەندە لەسەر لێوی بوو، من بە وارسک خویەکم ھەبوو ھەر زوو چاوم دادەخست، دەمزانێ ئەو نامازەییەم وەک شەرمی کچیکی لاو چاویلێدەکریت. ئەو روژە پاش تەماشاکردنی لەگەڵ نەنەم، پتر پارێزگاریم لەدایکم دەکرد. من ھێشتاش ئەو پرسیارانەم لەدایکم دەکرد کە دەرەنجامی کۆبوونەو خێزانێیەگانمان بوون. ("دایکە، بۆچی گۆیی عەمو ئەو ھەندە ھەستیارە؟") "چونکە لەناو تیرەگەیدا یەگەم جار کورپان خۆشەویستن و ھەندیک جاریش وەک کچان دەگۆرین لەسەرەتای مندالییدا بۆ پاراستنیان لەچاوی بەدکار". ئیمە باشتین ھاوڕێی یەک بووین و ھەندیک جاریش تەنھا یەگرتیمان ھەبوو تا قسە ی لەگەڵ بکەین. بەلام ئەو چیرۆکە ترسناکانە ی جار بە جار لە خویندنگا بەرگویم دەکەوتن لێدەشاردەووە چونکە دەمزانێ ئەویش چیرۆکەکانی خۆی لەمن شارەدبوووە.

لەسالی ۱۹۸۶ دایپرە سەری نایەو، زۆری نەخایاند لەدوای ئەو پاشنیوەرۆیە، کاتیکی بوو تەمەنم حەقەدی تەواو نەکردبوو. بەیارمەتی ژنیکی لە گۆرستان کە پیشە ی ئەو بوو، سێ کچەگە ی لاشەگە یان شۆردو بەپێی نەریتی ئیسلام خامیکی سپیان بە بەردا کردو لەدەرەووی شوینی تاییبەتی بنەمالەگەمان لە گۆرستانە پان و بەرینەگە ی نەجەف بەخاکمان سپارد. بیرمە گەلی کێلی گۆری تینابوو، زۆریکی لەو خەنکە گۆری نوێیان بۆ ئەو سەربازە لاوانە ھەلدەکەند کە لەجەنگدا کوزرابوون. ھەزاران ھەزار کێلی گۆر لەناو لەکەدا چەقینرابوون، وادەردەکەوت پێویستبیت ھەتاهەتایە بەناو ئەو بیابانە سوتینەرەدا بڕوین تا دەگەینە نارامگای

نەندامانی بنەمالەکهەمان کە سالانیک بوو لەوئ نیترا بوون. لەکوئاییدا گولۆمان بەسەر گۆرەگەیی نەنەدا پڕژاند. لەکاتیکدا دەگریاین و گویمان لە قورنەن دەگرت مۆمەکانیش داگرسابوون و دەگپان. کاتیک کە لەژێر خێوئەتەگەدا بووین بیرم لەو دەکردهوه، داپیره چەتریک بوو بۆ نێمە ببوو پەناگە و نیتاش کۆچی کردوو. مردنی داپیره پوورە سەمەری گۆری. دەستبەرداری سکاڵکردن بوو لە عەمو، دەستیسی بەنوێژخویندن کرد.

بەغدا هەردەم شاریکی پڕ کیشمەکیشی سیاسی و ستراتژی بازرگانی بوو، سألەهاش سوپای ئەتتی شەری تیدا کردوو. عەمو ئەم کیشمەکیشمە کۆنانەیی گپدەدایەوه، بەمەش هاوسەنگییهکی بیوینەیی لەنابەین کوردە پەرۆشەکانی خودموختاری لە باکوور بە کولتورو زمانی خۆیانەوه، شیعه ترساوەکان لە باشوور کە دلسۆزیان هەمیشە نیشانەیی پرسیاری لەسەر بوو لەگەڵ ناوچە خیل نشینەکانی باکووری بەغدايش کە دواتر ئەمەریکیایەکان کەمیان کردوو بۆ "سیگۆشەیی سونەنشین" راگرتبوو. لەکوئاییی هەشتاکاندا تەواوی بارودۆخی بەغدا گۆرانبوو. لەکاتیکدا کۆشکە کۆنکریتییهکانی عەمو بەدریژی کەنارەکانی رووبارەگەمان درێژبوونەوه، هاوکات کاری بە تکریتییهکان دەدا و ئەپارتمانەیی لەدەوری کۆشکەکانیدا وەک جۆریک لە شورا و پارێزەری خیلەکی دروستدەکرد. لە هەفتاکان بەغدا وەک شاریکی کەنار رووبار و پارک دادەنرا، خیزانەگەیی نێمەش واراهاتبووین بەدریژی ریگای سەر رووبارەگە پیاوسەمان دەکردو ماسی برژاوی دیجەمان دەخوارد، منالانیش یاریان دەکردو ژناتی عەبابۆش ناسودە لەتەنیش ژناتی تەنورەیی کورت لەبەرەوه دادەنیشتن. بەلام عەمو پیاوێ خیلەکییهکانی ئەو کافتریایانەیی کەنار رووبارەگەیان گۆری بەباری مەینۆشی پیاوان. دورگەیی بەراز، لەکوئ نێمە سەیرانی گۆشت برژاندنی خانەوادەییمان دەکرد چیتر باریکی هینەن نەبوو، گازینۆی گەشتیاری تیدا بوو ناوئرابوو "دورگەیی بوک" هاوکات کابینە و ریزەخانوی مانگی هەنگوینی تیدابوو بۆ ئەوانەیی گەشتکردنی دەرەوهیان لێقەدەغەبوو.

لەیادمە لە تەمەنی جەحیلیدا جاریک یاری قومارمان دەکرد. قومارکردن و جگەرەکیشان و خواردنەوه بەناوی مۆدیرنبوون و نوێگەرییهوه خەلکی بۆ

هاندەدرا. پاشترو کاتیک روژتم بو ئەمەریکا، تیگەیشتم که بەراستی عەمو بەم گۆرانکاریانە لە روژاوا نمتیازات و گرهوی بردبوویەو. هزری ئەمەریکای شانەشانی ئەوەی ژنان وەک ئەوان بەرگیان دەپۆشی ئەمەریکاییەکانی فریودەدا واهەستبەکن ژنانی عێراقی بەوپیئەیی زیاتر لەوان دەچن، گەواتە نازادی زیاتریشیان هەیه. لەپشت ئەم دەمامکەووە نازادی گەشتکردن، قسەکردن یان نوێژکردن نەبوو، هاوژەمان چ لیبووردەبیەک نەبوو بو هیچ بیروباوەرێکی ناشکراو گشتی که ناوژووی بیروبوچوونەکانی سەدام حسین بیت. هەوالدەرەکان لەهەموو شوینیک هەبوون. وەک دەگوێتر ژنان لەلایەن موخابەرەتەووە لاقەدەکران و بەفیدۆ تۆماردەکرا، نینجا پۆلیس هەپەشەیی بلۆکردنەووەیانی نەکرد بو چەواشەکردنی ژنان تا سیخووری بەسەر ئەندامانی خانەوادەکیانەووە بکەن. دراوسێکان بەسەر دراوسێکانەووە هەوالگرییان دەکرد. مندالەکان بەسەر دایک و باوکیانەووە کاتیک بیتاگیانە وەلامی مامۆستایان دەدایەووە لەهەمبەر پرسیاری "باوکت چی دەتیت دەربارەیی مامە سەدام؟".

جەنگ لایەنیکی ناچیزو نەخووزراوی ژیانمان بوو. کاتیک لەشاردا هاتوچۆم دەکرد لەنتوان کۆشک و خویندنگادا، سامانی بەهەدەردراو، ترسی چینی هیزی کارو شەقامەکانی بەغدا رەنگدانەووەی بەسەربازگەکردنی عێراق بوون. لەهەموو شوینی پیاوانی چەگدار بەبەرگی سەربازییەووە هەبوون، ئەندامانی حزبی بەعس و سەربازەکان و لاوانی بەرگری مەدەنی بوون لە "بەرگری" راهینانیان پینکراووو چەکی کلاشینکوفیان پیندراووو. تەلەفزیونی عێراق سیخناخکراووو بەوینەیی سەربازی کوزراوی ئێرانی، هەموو شەقامەکانی بەغدا پریبوون لە پارچە لافیتەیی رەش که خیزانەکان هەلیانەوواسی بو ناماژەدان بە کوزراوانی جەنگی عێراق، هاوکات ژنانیش رەشیان دەپۆشی، ئەمەیان نەریتیکی کۆنەو بو ماووەی چل روژ یان سالتیک بەهۆی مردنی ئەندامیکی خیزانەووە ماتەمی دەگیردیت. خاوەن پرسیەکان ئاسایی تابوتەکانیان دەخستە سەر چەمچەیی نۆتۆمییل، روژیک خۆمان لەترافیکیکدا لەناو ئاپۆرەیی پرسیەکیکدا بینییەووە لەدوای نۆتۆمییلێکەووە وەستابووین تابوتیکی دارینی داپۆشراو بەنالای عێراقی بەسەرەووە بوو. بەلام تابوتەکی بەتەواوی روپۆش نەکراووو، کاتیک زانیم ئەو شتە شینباوە پیسەیی

شۆرببوووه پئی بوو، قیژاندم. دایکم وتی "نارامبه، نازیزم" هەرچهنده خۆیشی بههۆی ئەو دیمەنەوه توشی شۆک ببوو، نیتەر یەكسەر دەستیکرد بهخویندنی دۆعاو نایهتی قورنن و داوای لهخوا دهکرد رحەم و بهزەیی خۆی بهگیانی ئەو مردوو بهخشی، ئەوه نهریتمان بوو کاتیک بهتهنیششت کهسیکی مردوودا تیدهپهرین.

جەنگەکه بۆ ئەو کچانە ی من لهگه‌لیان بۆ خویندنگا ده‌رۆیشتم، زۆر تاییه‌ت و په‌یوه‌ندی‌دار بوو. زۆریکیان باوک و براکانیان بۆ به‌ره‌کانی شەر نیردرابوون. به‌تاییه‌ت له‌یادمه‌ کاتیک کچیکى بالآ به‌رز که زۆر میهره‌بان بوو له‌ته‌گم هات بۆ خویندنگه‌ جلی ره‌شی له‌به‌ردابوو، پیتیگوتم برا گه‌وره‌که‌ی له‌به‌ره‌ی جه‌نگ کوزراوه‌ و دایکی به‌رده‌وام ده‌گری و خۆی پیناگیرئ. هه‌ستم به‌ تاییه‌تیتى خۆم کرد کاتیک تیبینیمکرد هیچ ئەندامیکى خیزانه‌که‌م له‌ شەرکه‌دا نین. نامۆزاو خالۆزا هه‌رزه‌گاره‌کانم توانیویان خۆیان له‌و جه‌نگه‌ لابه‌دن، به‌لام نرخى ئەو نه‌رۆشتن بۆ جه‌نگه‌یان له‌لایه‌کی تره‌وه‌ دابوو. داودی کورپه‌ گه‌وره‌ی خاله‌ عادل بۆ خویندن نیردرابوو بۆ نینگلته‌را. بۆ ماوه‌ی سالانیک له‌هه‌موو ئەو که‌سانه‌ که ده‌یناسین و خۆشیده‌ویستن دابرا، چونکه‌ ریگه‌ به‌خیزانه‌که‌ی نه‌ده‌درا گه‌شت بۆ ده‌ره‌وه‌ی ولآت بکه‌ن، هه‌روه‌ها ئەگه‌ر بشه‌اته‌یه‌ته‌وه‌ بۆ ولآت ده‌نیردرا بۆ جه‌نگ. خیزانه‌که‌ی من توانیمان جاریک چاومان پئی بکه‌ویت کاتیک له‌ده‌ره‌وه‌ بووین، په‌ستیکردم کاتیک ده‌رباره‌ی هه‌ندیك شتى ساده‌ پرسیارى لیکردم: ناخۆ شیوه‌ و روخسارى خوشکه‌که‌ی چى به‌سه‌ر هاتوو، یاخود برا بچوکه‌که‌ی خۆشه‌ویستی کچی هه‌یه، یان ژيانى رۆژانه‌ی خیزانه‌که‌ی چۆنه‌.

به‌دلنیاپیه‌وه، زۆرینه‌ی خیزانه‌ عیراقییه‌کان هه‌ل له‌م چه‌شنه‌یان له‌به‌رده‌ستدا نه‌بوو. په‌نجه‌ ره‌شه‌لگه‌راوه‌کانی ده‌ستی دایکی رادیهم له‌یاده، که خۆر سوتاندبوونی، ئەو رۆژه‌ی گرتبووی به‌شوشه‌ی په‌نجه‌ره‌ی ئۆتۆمبیله‌که‌مانه‌وه کاتیک رادیهمان هه‌لگرت بۆ سه‌ر کارو دایکی به‌هه‌نسه‌که‌وه له‌ دایکم ده‌پاراپیه‌وه کۆره‌که‌ی رزگاربه‌کات. کورپه‌ گه‌وره‌که‌ی برابوو بۆ سه‌ربازی، ئەو کورپه‌ی خیزانه‌که‌یان هه‌موو هیواپه‌کیان بۆ داها‌تویه‌کی پرسنگدار له‌ودا ده‌بینییه‌وه. دایکم هه‌ولیدا دلنیاى بکاته‌وه‌ پیتیگوت "هه‌موو شتیک باش ده‌بیت". کاتیک بۆ

مألەو دەروێشتینەو، منیش لای خۆمەو بە رادیهەم وت کە هەنسکی دەدا "تکایە مەگری، حەتم باش دەبێت". بەلام راستییەکە ئەوەبوو کە کەس نەیدەزانی ئەو باش بێت، چونکە بۆ بەرەگانی پێشەووی شەر نێردرابوو. سەدان هەزار خێزانی وەک ئەوان کۆرەکانیان لەدەستدا، بەلام بنەمالەئە ئیمە هیچ کەسێکی لەدەست نەدا. نادادپەرەرییەکی نادیار بوو، وەک جیاوازی نێوان چارەنووسمان وەهابوو. من تیگەشتم هەزارەکان کەمتر لەهەزاریدا دەژیان و پتر پەراویزخراپوون و لەو هەلبژاردنانه بێبەشکرابوون کە ریگە بەمرووف دەدا ژبانی خۆ دروستبەکن. ئەگەر شیعە مەزەهەب یان چینی کریکار بویتایە، هەمیشە گومانێکی زۆرت لەسەر بوو. بەهۆی بەهانهی ناسایشی، ریگە بە رادیه نەدەدرا تەنانەت بۆ پاککردنەوێش بێت بۆ خانووی مەزراکەمان. کاتیەک دەروێشتین بۆ کێلگەکە گەرەکە کە مائی رادیهەمان تێدەپەراند، بەلام هەرگیز بۆ کچەکانی ترم باس نەکرد کە لەو گەرەکەدا لەگەڵ خێزانیکی خزمەتکاردا کاتم بەسەربردوو.

زۆرجار هەبوون هەستم دەکرد لە بچووکتین و ناساییترین رووداوی ژباندا نازاد نیم لە عەمو. هیچی زیاترم لەو نەدەوێست کە جەحیلێکی ناسایی بم و بە جەحیلێ خۆم بژیم. کاتیەک لە نامادەیی بووم، نەعیمی خالۆزام بانگهێشتی کردم لەگەڵ خۆی و هاورپێکانیدا بپۆم بۆ ناهەنگی دیسکۆی گەنجان لە هەنتین کلەب، یانەیهکی تایبەتی گەورە بوو تییدا خێزانهکانی چینی ناوەند و سەرو ناوەند دەروێشتن بۆ مەلەکردن، یاری تینس، تەماشاکردنی فیلم و خواردن. من و نامۆزاو خالۆزاکانم هەر لەوئ گەورەبووین. ئەو ئەو شوینە بوو کە یەکەمجار باوکم منی دەخولاندەو و سەمای پێدەکردم و دای کوژاندنەو و روناکییەکان بۆ فیلم دایکم بەدزییەو دەچوو بۆ خزمەتە زیادەکانی حومس و واھەستیدەکرد کەس چاودیری ناکات. هەر وەها لەناوەراستی ژاوەژاوی حەوزی مەلەکردنەکە داوو پوورە سەمەر رەخنەئە لە عەمو گرت. کەمەندکیش ببووم لەرووداویکی لەوشیوەدا لەگەڵ کەسانی هاوتەمەنی خۆم کات بەسەر بەرم، عەزییەکی وەنەوشەیی دیسکۆم لەبەرکرد لەگەڵ جوتیک گوارەئ شۆرو قژم لول کرد، هەر وەها دایکم مکیازیکی کالی بۆ یەکەمجار لەو شەویدا بۆ کردم. سەری سوپما، بەلام ئەمە خۆ ناهەنگی ناوگۆشک نەبوو.

كاتىك نەئىم ھەئىگرتم، دايك و باوكم خۇشحال بوون بەبىنىنى يەكەم شەوى چوونە دەرەوھى كچەكەيان لەسەر پىنى خۇى وەك جەوانىك. بو من، وەك خەلاتىك وابوو پاش ئەو ھەموو پشوو كۆتايى ھەفتە كە لە خانووى مەزراكە بەسەرم بردبوون. كاتىك چووینە ناو ھۆلى نادى سەيد، پربوو لە ھەرزەكارى تەمەنى ئىمە، روناكیەكانى دىسكۆكە بەرەنگە جياوازهگانىان فلاشيان دەكردو ھەمووان سەمايان دەكرد. ئەو ئىوارەيە، ھاوپىيەكى خالۆزاكەم كە من بەكەشخەم دەزانى داواى لىكردم سەمايكەين. ھەردوكمان سارد دەرەكەوتىن چونكە ئەوئەندە شەرمان دەكرد نەماندەتوانى لەيەكتر نزيك ببىنەو. كاتىك سەماكردنمان تەواوكردو لەتەنىشتى خالۆزاكەمەو دانیشتىن، دەنگەدەنگىك ھەموو ھۆلەكەى گرتەو. مۇسقاكە بەردەوامبوو، بەلام خەلك لەوسەرى ھۆلەكەو لەشوینەگانىانەو دەستیان بەناوردانەو كەرد تا بزانتان چى روودەدات. ئىمە لەسەر يەكىك لە مېزە دوورەكانى ھۆلەكە بووین، بەلام قسەكان دەگەشتە نىمەش. كىشەيەك لەگۆرئ بوو.

كەسك لەمېزەكەى تەنىشتەمانەو بەدەنگى نزم وتى "عوودى ھەر ئىستا گەشت. فەرمانى كر دوو كەس بوى نىيە ناھەنگەكە بەجىبەتائىت".

عوودى كورپى عەمو بوو، بەجلوبەرگە رازاوو نۆتۆمبىلە سەرنجراكىشەكانى و ژنبازيەو كۆنترۆلى لاپەرەى رۆژنامەكانى كر دبوو. من و نەئىم تەماشای يەكترمان كەرد. پەيمانم بەدايك و باوكم دابوو بو كاتر مېر ۱۱:۳۰ لەمال بىم، نەویش بەھەمان شىو، ھەردوكمان نىگەران بووین بەوھى يەكەم شەوى ھاتنە دەرەوھەمان لەكاتى خۇيدا ناگەرپىنەو مان. ھەستا بو ئەوھى بزانتى كە چى روودەدات و داواى خولەكىك گەرايەو.

وتى "عوودى فەرمانى كر دوو ھەموو دەرگاكان دابخرىن. جانتا و كۆتەكەت ھەلگەر، بەلام كۆتەكەت لەبەر مەكە. بىدە بەسەر قۆلتدا وەك ئەوھى پىاسەبەكى. واھەستدەكەم رىگای دەرچوونم دۆزىوئەتەو".

لە پەنجەرەيەكى بچووكى نزمى ھۆلەكەو كەردمىيە دەرەو، چەمىمەو ھەو خۆم باريك كەردەو پىايدا تىپەرپىم، خۆزگەم دەخواست لەبرى ئەو عەزىيە وەنەوشەيە نوپىم پانتۆلم لەبەردا بوايە. شتىكى باش بوو كە توانىمان خۆمان

لەنادى سەيد "هەنتىن كۆب" ئەوەندە بەباشى دەريازىكەين چونكە پاسەوانەكانى عودەى ھەموو شويىنىكيان تەنىبوو. لەدەرگاى پشتمو زۆر بەترسەو بەحەوشەكەى دواویدا تىپەربووين و ريگايەكمان لەديوارى دەرەویدا بۇ لاي نۆتۆمبىلەكەمان دۆزىيەو و سەرکەوتوانە بۆى دەرچوووين. وەختىك گەيشتمەو مالمەو، نۆتۆمبىلەكەى باوكم لەگەراجەكەدا نەبوو. كاتىك بەدايكم وت چۆن خۆمان قوتارگردوو، ھەرچەندە لەكاتى خۇيدا گەيشتبووينەو مالمەو، بەلام دايكم زۆر پروى گرژبوو لە حەنام.

"بەلام داىكە، شتىكى ھەلەم نەگرددو! خۇ دوانەكەوتووم! بۆچى توپەى لىم؟"

نىتر دەستىكرد بەگرىو قىزاندىن.

"مەگەر تىناگەى، زەينەب؟ نىمە سەبارەت بەتۆ زۆر نىگەران بووين! باوكت دەھرى بوو كاتىك بىستى عودەى لە ناھەنگەكەيە. رۆيشت بۇ يانەكە بۇ ئەوئە بەدواى تۇدا بگەرپىت. ئەو نىستاش لەويىيە."

بۆچى ھاوارى بەسەرمدا دەگرد؟ ھىچ شتىكى ھەلەم نەگرددو. تەنھا دەمزانى كە عودەى يەكەم شەوى نازادى لى زەوتكردبووم. ھەموو ئەوئە من دەمويست تەنھا جەوان بوونم بوو، ھەموو خىزانەكەى دەستيان بەسەر ژيانماندا گرتبوو. ئەو شەو گريانى خۆم كرد تا خەوم لىكەوت، باوكىشم لە يانەكە پرسىارى لەھەمووان كرددو بۇ ئەوئە بزانىت داخۆ منيان بىنيو. دواتر داىكم بۆى گىرامەو كە بەترسو لەرزەو ھاتوو تەو بۇ مال و يەكسەر رۆيشتوو بۇ زوورەكەى من پاش ئەوئە خەوتبووم تا دنىابىت كە بەراستى لەزورەكەدام. سەرلەبەيانى داھاتوو تەلەفونەكە بەردەوام زەنگى لىدەدا چونكە پوورەگانم و ھاوپرىكانى داىكم بەيەكترىان وتبوو ترسابوون كە عودەى بەدناو تاكە بۆشايى ھەموو كەسىك وەك جىيەكى "سەلامەت" مەزەنەيانكردبوو، داگر كرددو.

ژنانى بەغدا ئەو شتەيان دەزانى كە من لەتەمەنى پانزە يان شانزە سالىدا بەتەواوى تىينەدەگەشتم: عودەى، كە گەورەى نىو دوو كورەكەى سەدام بوو، ناوبانگىكى بەدى جيهانى ھەبوو بەھۆى "لاقەكارى ناو كۆشكەكانەو" لەوئىدا دەستدرىژى سىكىسى دەكرە سەر ژنان و ئەشكەنجەى دەدان. كەسى چاوبەگەرى

هەبوو ژنانی لاویان فریودەدا تا بێن بۆ ناھەنگەکانی. ھەندیکیان دەرمانیان پێدەدراو رووتدەکرانەو ھوو بەرووتی سەمایان بۆ دەکرد پێش ئەوێ دەستدریژیان بکریته سەر. لە عێراق، ئەگەر کچیکی جەحیل دەستدریژی سێکی بکریته سەر چێتر ناتوانیت ھاوسەرگیری بکات. ئەگەر بێنەمالە یەکی تیگە یشتووی ھەبیت لە نامیزی دەگرن و ھاوکاری دەکەن بۆ "پۆشینی ناموسی" بەوێ ماری دەکەن لەوگەسە دەستدریژی کردووتە سەری. بەلام ئەگەر لاقەکارگە عودە بوایە، ریکەوتنی لەو جۆرە لەنارادا نەبوو. ژنەکە بەتەواوی لەژێر بەزەیی ئەودا دەبوو، زۆری بۆدەھینرا پەيوەندی بە "بازنە"ی قوربانیانی تری دەستدریژییەو بکات کە دەیدان بەھاوڕۆی و پاسەوانە تایبەتەکانی و ھەتاهەتایە بێھیواو سەرشۆر دەبوون. نزیکە ی سالتیک پاش ئەو رووداوی نادێ سەید، جارێکیان عودە بانگھێشی کچی ھاوڕۆیەکی دایکمی کرد، دایک و باوکی ئەوئەندە بێزاربوون دایان بەکۆری نامۆزای لە دووبە. بەزوتترین کاتیش ولاتی بەجێھێشت. لە ناھەنگی ھاوسەرگیرییەکەیدا دەزگرا ئەکە ی تەنھا ویتە یەک بوو لەسەر کورسییەک لەتەنیشتییەو.

رۆژیک لە نادێ سەید وانە ی تینسم وەر دەگرت لەو کاتەدا عودە لەلایەکەو ھەستاو تەماشای کردم. باوکم یاریزانێکی نایابی تینس بوو، بەجلو رەکتیکی تینسەو پیکەو یاریمان دەکردو منی فێردەکرد. لەکاتیکدا راھینەرەکەم یاساو ریساکانی یارییەکە ی بۆ رووندەکردمەو لەپەرگەوتمە بیری تەنورە ی کورتی یاری تینسەکەم. ئەگەر یارییەکەمان بوەستاندایە، دەکرا تۆمەتباربکریین بەوێ لەو ترساوین. ئەگەریش پشتگویمان بخستایەو لە یاریکردن بەردەوامبوینایە، مانای بێرێزی نواندنبوو بەرامبەری. بەھەر حال بەردەوامبووین لەلیدانی کورت، پاشان راھینەرەکەم بانگی کردم بۆ لای تۆرەکە بەبیانوی پیدانی رینمایەک بۆ یارییەکەو بەنھینی پینیگۆتم پاش گۆرینەوێ چەند لیدانیکی تر بگەرپیمەو بۆ ژوورەو. ئەویش رویش بۆ لای عودە لەوکاتە ی من خۆم لەبیینی دەپاراستو بەکاوئەخۆ رویشتم بۆ ئەوسەری یاریگاکە.

• تا ئەو رۆژە، واھەستمدەکرد پارێزراویم. من "ھاوڕۆی" خوشکەکە ی عودە ی بووم. دایکم "ھاوڕۆی" دایکی بوو. لەھەمویشی گرتگرت، باوکم ھاوڕۆی باوکی بوو.

كاتم لەگەڵ ئەو كچانەدا بەسەردەبرد كە خەياليان بەهاوسەرگريکردن لەگەڵ ئەو پياوهدا دەکرد. دەزانم لوما وايىرى دەكردهوه كە هاوسەرگري لەگەڵ كورى سەرۆك كۆمار بەماناي دەسەلاتو سەرمايه و مانهوهى هەميشهئى لەكۆشك ديت. پيم نازميردرت چەندجار لە كۆبوونهوهكانى كۆشك ژنانى لاوم دەبينى لەشەرما سورههئەگەرەن كاتىك باسى عودهئىيان دەکرد. چما دەربارهئى دلرەقى و درەندەئىهەكەئى نەئىانبىستبوو؟ داخۇ بەراستى حەزيان لە بىرۆكەئى بەندكردن بوو لەكۆشكدا؟ ئايا دەسەلات ئەوهند بەلايهنەوه گرنك بوو كە قايلبوون نازادى خويانى لەپيناودا بەختبەن؟ نەمەزانى، نەشمەتوانى بپرسم. تەنھا دەمتوانى نىگا تۆقيوهكانى سەر روخسارم بشارمەوه كاتىك گويم ليدەبوو كچەكانى تر لەبارەئىهوه قسەئىيان دەکرد.

شەويك خيزانەكەم بەئىيازبوون بۇ سەردانى خيزانئىكى تر برۆن بۇ ئاھەنگئىكى شەوى پينج شەممە بەئامادەئى گروپئىكى مۆسيقارەئىنى عىراقى و رۆژاوايى. جەكانم پۆشى و لە پلەكانەكە هاتمە خوارەوه بۇ ئەوهئى بەدايك و باوكم بئيم ئامادەم.

كاتىك باوكم بىنى چ پۆشاكئىكم پۆشيوه گوتى "ئەوه زۆر تەنك و دانەپۆشه، بئويستە بىگۆرى".

عەزىيەكى قۆلدرتئى زۆر جوانم پۆشيبوو، بەلام راھاتبووم بەدلى دايك و باوكم جەل لەبەربەكەم، بۆيە رۆيشتە سەرەوهو گۆرپم بەرگئىكى مۆدئل كۆنتر. كاتىك دووبارە گەرامەوه بۇ خوارەوه بەتوندى پئىگوتەم ديسان بچەم و ئەويش بگۆرم، لەپر هەلچووم.

پرسىام لئىكرد "چيتە باوكە؟ خۆت ئەم جەلانەت بۇ كرپوم. تۆ باوكئىكى نازدبخوازيەت و بەمشيوهئىه گەورەتكردوومە. تۆ ئەو كەسەئىت فئىرتكردووم بەچەقوو چەتال خواردن بخۆم و كاتىك شت دەخۆم دەمم داخەم، كەچى ئىستا خۆت وەك ئەوان ناندەخۆيت و وەك ئەوانئىش دەخۆيتەوه. چيت بەسەرھاتوو، باوكە؟ تۆ كەسئىكى دووروويت! دەبئتە كەسئىكى تر!"

ئەوه رەفتارئىكى زۆر عەيب بوو ئەگەر حەرامئىش نەبئت، چونكە قورنەن رىگەئى پئىنەدەئىان بئىرتئى بەرامبەر دايك و باوكمان بكەين، رامكردە سەرەوهو

نه‌ویش له‌گه‌ئندا هات و ده‌پرسی چۆن نه‌وه‌نده رواقیم و به‌و ته‌رزه قسه‌ی له‌گه‌ئندا ده‌که‌م. هه‌رگیز به‌و شیوه‌یه قسه‌م له‌گه‌ئندا نه‌کردبوو. بیرمه دایکم بۆی روونکردمه‌وه که باوکم ته‌نها هه‌ولئ نه‌وه‌یه من له پۆلیسه تک‌ریتییه‌کانی عه‌مو بپارێزیت که ده‌هاتنه ناو نادئ سه‌یدو به‌زه‌بری چه‌ک فه‌رمانیان به‌شاگردو گارسۆنه‌کان ده‌کرد. له‌راستیدا جاری داها‌توو که له ولات چووینه ده‌روه، تییینی نه‌وه‌م کرد باوکم گرنگی به‌جل له‌به‌رکردنی من نه‌ده‌دا. به‌لام به‌ناسته‌م نه‌م پیاوه‌ی ترم وه‌ک باوکم بۆ ده‌ناسرایه‌وه. ده‌لئیی قول قول روچوو بووه ناو دلئ بیابانیکی لینه‌وه‌و خۆی تیدا ناشتوو. باوکم به‌رده‌وام له‌سه‌ر ئاکارو ره‌فتاری ریکوپیتک پینداگیری ده‌کرد. بیرمه نه‌و که‌سه بوو فیریکردم چۆن مینز ریکبخه‌م و بپارێزیمه‌وه. هه‌نووکه، له‌گه‌ئ له‌ئکشانئ ده‌سه‌لاتئ خیله‌کی تک‌ریتی له به‌غدا، نه‌ویش به‌ده‌سته‌کانئ خۆی خواردنی ده‌خوارد. چی به‌سه‌ر نه‌و باوکمه‌دا هاتبوو که عاده‌تیبوو سه‌مام له‌گه‌ئ بکات؟ که له‌گه‌ئمه‌له‌ی ده‌کرد، شوخی ده‌کردو به‌لئینی شی پیندابوو فیری فرۆکه‌وانیم بکات؟ چیر زور به‌زه‌جمه‌ت ده‌متوانئ نه‌و پیاوه‌ی تیدا ببینمه‌وه. ببوو که‌سیکی دی، که‌سیکی کۆنه‌په‌رست که چیر نه‌ پینده‌که‌نی و نه‌ نوکته‌ی ده‌گپرایه‌وه‌و نه‌ گورانی خوش و گالته‌نامیزی ده‌چپری، به‌لام هه‌میشه توندوتیژو ترساو بوو. دایکم هه‌موو ئه‌مانه‌ی به‌وه روونکردوه‌وه گوايه عه‌مو گالته‌ی به‌باوکم کردوو به‌و پینیه‌ی نه‌و وه‌ک کورپکی بازاری لاسار گه‌وره‌بووه‌وه گه‌رچی رویشتوو بۆ باشترین خویندنگاو به‌ئینگلیزییه‌کی ره‌وان قسه‌ی ده‌کات، بۆیه بابه ته‌نها هه‌ولده‌دا نه‌وه راستبکاته‌وه چونکه به‌مجۆره سه‌لامه‌ت و زامنه‌ره. من دلنیام راستیده‌کرد. هه‌رنه‌بی من تیده‌گه‌یستم باوکم مملانیی ده‌کرد له‌گه‌ئ نه‌م وینه نوپیه‌دا که به‌نیازبوو بۆ خۆی سازبکات. به‌لام شتیکی دیکه‌ش هه‌بوو ده‌مدی: پاش نه‌و هه‌موو سائه له‌به‌رگریکردن، دواچار چوو بووه ژیربارئ عه‌مووه‌وه.

پیموایه نه‌و روژه‌م له‌یاده ئه‌مه روویدا. له‌خانوی ناو مه‌زراکه بووین، باوکم له‌بری سلّو له عه‌مو بکات و هه‌ردوو لای ماچبکات وه‌ک نه‌وه‌ی پیاوانئ روژه‌لاتئ ناوین ئاسایی ده‌یکه‌ن، هه‌ردوو شانی عه‌موی ماچکرد. تیبینیم کردبوو که به‌رپرسان له‌بۆنه گشتیه‌کانئ سه‌ر ته‌له‌فزیۆندا به‌و شیوه‌یه سلّویان له عه‌مو

دەکرد، بەلام ئەو زۆر سوکی بوو ببینی هاوڕێ دێرینهکانیشی بەم شیوێه هەنسوکەوت بکەن. ئەگەر یەکێک ببینیبیتمی، نەرخەیانم توانیویانە لەنیگای سەر روخسارمەوه هەستبکەن کە چەندە بەوکارە قەلس بووم. داخۆ ئەمە فەرمانیکی نوێ بوو لەلایەن عەموەوه؟ یاخود باوکم خۆبەخشی کردبوو بەو شیوێهە ماچی عەمو بکات؟

دواتر پرسیم لە دایکم "بۆچی باوکم لەبری ئەوەی ماچی روومەتی عەمو بکات ماچی شانی کرد؟"

وہلامیکی کال و کرچی دایەوہ و تی "بەھۆی ترسی عەموەوه لە میکرووب، داوایکردووه هەمووان بەوجۆرە ماچی بکەن".

دەمزانی عەمو هەمیشە دەستەکانی دەشۆردو هەندیک جاریش خەنکانی نامۆی ناچار دەکرد بەسابوونی دژە میکرووب ئەو کارە بکەن پیش ئەوەی چاویان پێبکەوێت. سەبارەت بەشۆردن وابەستەیی هەبوو. بەلام ئەمە ئەوەی ناشکرا نەدەکرد بۆچی هێشتاش ریگەیی بەژنان و منداڵان دەدا روومەتی ماچبکەن. عەمو بەسەر ژناندا دەیقیژاند، بەلام پێویستی بە ریسواکردن و کەمکردنەوی پیاوان بوو، تەنانەت لەکاتی تەنھاییدا. هەردەم واھەستیدەکرد جۆریکە لەخواوہندو لەسەرویانەوه وەستاوه.

لەشەویکی رەمەزاندا لەخانوی مەزرای پوورە ئەدا هەستم بەنامازەیهکی بچووکی لەخۆبایبوونی ئەو پیاوہ کرد. کەش و ھەوا خۆش بوو، پاسەوان و چێشتلینەرەکان لەباخچەکەدا میزی خاوی بەربانگیان نامادە دەکرد. هەموومان بەدەوری میزەکەدا نزامان خویندو پاراینەوه "خوایە، من بۆ تۆ بەرۆژبووم، پەنام بەتۆ گرتووہ و بەنیازم سبەینێ بەرۆژووبم. خوایە، تکایە لەگوناھی باوہرداران و مسولمانانی ژن و پیاو خۆشبەو منیش لە گوناھەکانم ببەخشە، بۆخاتری خۆت خوایە گیان".

پاشان پیش ئەوەی بەشلەیی نیسک و خورمای ناو ماست رۆژوومان بشکینین، پێویستبوو چاوہرانی عەمو بکەین پارانەوہکانی لەبەردەمی ئێمەدا بخوینن. من هەمیشە نوێژم وەک یادخەرەوہیەکی بێفیزی و ملکەچیمان چاویلندەکرد. کاتیکی نوێژمان دەکرد پێویستبوو پێلاوہکانمان دابکەنین و دەستنوێژ بشوین و جلوہرگی

پاك لهبەربكەین. هەموو جارێك كە سەرم دەخسە سەر زەوی و گرێنوشم دەبرد، هەولمەدەدا نەتەنها سوپاسی خوا بكەم، بەلكو هیچی و خۆبەكەم زانینم بەبیر بەینمەوه، وەك ئەوەی میروڵەیهك بێ لەبەردەم خوادا. داپیرەم فێریكردبووم كە هەمووان لەبەردەمی خوادا یەكسانن. بەلام كاتیك عەمو خۆی بۆ نوێترخویندن نامادەكرد، بەجلی سەربازییەوه وەستاو پیتی بۆ حەننا بەرزەكردەوه، ئەویش یەكەم تاکی پێلاوەكەى بۆ داكەندو پاشانیش ئەوى تریان. هیچ خۆبەكەمزانیهكەم تێیدا بەدی نەدەكرد. مەگەر بوونی كارەكەریك لەبەردەستدا لەكاتی نوێترکردندا راستەوواست كارێكى پێچەوانەو هەلاوێردى چەمكى نوێترخوینی نەبوو؟ ئەوەى بیرخستەوه كە لەبەردەم خێزانەكەم و لەكاتی پێبوونی تەلەفزیۆندا راھاتبووم نوێژم دەكرد، مەبەستەم بۆ ئەوەى لەبەردەمی پێكەنینى داىكان و یاریكردنى مندالەكاندا، لەبى ئەوەى سەرنجەم لەسەر خوا چرېكەمەوه نایشمەدە؟ ئێد گوايە دەزانم نوێژم بخوینم. مەگەر عەموش ھەر ئەمەى نەدەكردو نایشتى وازى نەدەكرد؟ پێم سەیربوو، چ جۆرە پیاویك بوو، كە پێویستى نەبوو تەنانەت لەبەردەمی گەورەى خوادا سادە بێت؟.

پاش ئەوەى نێمە هەموو رۆژوومان شكاند، عەمو وەك ھەمیشە دەستیدەكرد بەخواردنەوهى ویسكى شیفاس ریگال. ئەوه منى زیاتر توشى شوك كرد. تەنانەت كەسانى زۆر سېكولارى وەك باوكى منیش كە بەردەوام دەیانخواردەوه، لەبەر ریزگرتنى ئەو ماوه پێرۆزە لە مانگی رەمەزاندەستیان لە كھول نەدەدا. رەمەزان بەكاتىكى گرنگ دادەنریت و فەترەبەكە خەلكى لە كەفوكوئى ژيان خاودەبیتەوه، رادەمیتیت و پەيوەندى لەتەك خێزانەكەى و كۆمەلگا بەگشتى دەبەستیت.

بەیانى داھاتو كاتىك من و داىكم پیاوسەمان دەكرد، پرسىارى ئەووم لەداىكم كرد بۆچى عەمو خۆى پێلاوەكانى بۆ نوێترکردن دانەكەند.

وتى "عەمو نازارى پشتى ھەيە، ناتوانیت بچەمیتەوه".

بەلام ھەستمكرد، دواجار بۆ نوێترکردن چەمیبوووەوه. بۆچى دەكریت ئەو جۆرە نازارە جیاوازییەكى ھەبێت لەوهى بچەمیتەوهو خۆت پێلاوەكانت دابكەنى؟

پرسیم "باشە بۆچى عەمو لەماوەى رەمەزاندەستى ویسكى دەخواتەوه؟"

بەبێزارییەوه وتى "نازانم زەنوبە، نازانم".

خه لکی خۆبه زلزانی و تۆقانی سه دامیام به هی هیتله رو ستالین به راورد ده کرد، پیموایه پێی خۆشبوو، چونکه من ده زانم کتێبه گانی نه وانی گۆده کرده وه هه ندیک جاریش خزمه تکارێکی هه بوو بۆی ده هینا تا دواى خوانی ئیواره بیخوینیته وه. جارنه جارێکیش ناوه گانیانی ده هینایه ناو گفتوگۆوه، له گه ل ناوی که سایه تیه مێرووییه گانی عه ره ب وه که سه لاهه دین که له ماوه ی شه ری خاچه رسته گاندا له دزی مه سیحیه کان جهنگی کرد، ههروه ها حامورایی پاشای مێزوپۆتامیای دیرین که به داهینانی یاساو رێساگانی به ناوبانگه. سه دام وه نه وان ته ماشای خۆی ده کردو هه ولیده دا له وانیش زیاتر بێت. ماوه ی سێ سال کاری بنیادانه وه ی بۆ باخچه هه لواسراوه گانی بابلی شا نه بوخزنه سه ر کرد، که به کێکه له هه وت سه رسوهرینه ره دیرینه که ی جیهان. زۆر خۆشحال بوو به پرۆژه گانی وه به ره هینانی ئه م دوا ییه ی و زۆر به له ی بوو پیشانی ئیمه ی بدات.

بۆ شه وه ئاهه نگێک بانگه یشتێر کران. بۆنه یه کی زۆر گه وه بوو، نمایشی سه ره تاو کردنه وه بوو. له سه رتاسه ری جیهانه وه گروپه گانی میوزیک و نمایشکاران هینرا بوون. باوکم له ماله وه نه بوو، ئیمه له گه ل مامه قه یس و خێزانه که یدا روشتین. کامیژاگانی ته له فزیۆن روویان له سه رمان بوو کاتێک ده چووینه ناو فیستیقالی بابله وه، له وێ سه ماکه ری بولگاری و کچه سه ماکه ری بال روسی ناماده بوون و رووبه پرووی کورسییه گانی ریزی پێشه وه ریکخرا بوون. مامه قه یس یه کێک بوو له که سانی ناودار، کچه گانیشی به سه ر به رزی بۆ پێشه وه ده پوشتن، ده لێی راهاتبوون له سه ر فهرشی سور رێبکه ن و چیژیان له گرنگی و سه رنجپێدان وه رده گرت. من له دوا ی ئه وانه وه ریمده کرد، په شوکابووم کاتێک زانیم وه که سانی زۆر گرنگ و دیار سه یرمانده که ن. دایک و باوکم گه ل جار ناخنیبوویانه مێشکه مانه وه که هه رگیز نابیت ده رباره ی په یوه ندیمان به عه موه وه به هیه چ که سێک بلێین بۆیه توشی سه رسوهرمان بووم که خه لک به و شیوه یه ته ماشایان ده کردین. راستی نه مده ویست که س به و شیوه یه ته ماشام بکات. پیمخۆشبوو نه بینریم.

به لام سه رنجراکێشترین به شی نه و بۆنه یه خودی بابل خۆی بوو. بۆ زۆر شوپینه واری مێرووی رویشتبووم، هه ر له نه سیناوه تا وه کو ریۆ. له گرنگی

پاراستن و مانه وهی میژوو تیده گه یستم. ده مزانی جوانی شوینه وار یکی میژوویی له کۆنی و ته مه نه گه یدایه، له به هیزی دروستکردنه که یدا له دژی له ناوچوون، له پیکهاته و ریکخستن و ته نانهت له بۆنی خسته دیرینه گانیدایه. به لام نهم شاره به ته وای نوی بوو. له بریاره که یدا به سهر نه بوخه زنه سهردا، عه مو دارمانه کانی کۆنی نه هیستبوو. کاتیک من و دایکم به پئی پئیدا تیه پووین و تیگه شتین چ کاریکی کردوو، نه مانده زانی پیکه نین یا خود بگرین. له سهر لوتکه ی خسته دیرینه کان نووسراو یکی میژوویی نووسرابوو "له زه مانی نه بوخه زنه سهردا بنیادنراوه" ئه ویش هه زاران هه زار خستی زه ردی نویی دروستکردبوو، له سهریان نووسرابوو "له سهرده می سه دام حسیندا دروستکراوه".

ئه و شه وه ههستیکی باشترم هه بوو به وهی باوک و دایکم وازیان له مملانیکانیان دژی عه مو هینابوو. پوووه نه داو مامه قه یس به ناشکرا په یوه نندیان له گه ل عه مودا نمایشده کردو سودیشیان له په وه نندیه کانیان وه رگرتبوو بۆ بازرگانیکردن و راپه راندنی کاره کانیان و گه شه پئیدانی سامانه که یان. ده یانتوانی زیاده ره ویه کی زیاتر له خه ر جکردنی پاردها بکه ن، به لام خیزانی ئیمه له سهر موچه ی فرۆکه وانیکی پرۆفیشنال نه مانده توانی رپبه خو مان بده یان، ته نانهت به میراته که ی دایکیشمه وه که هاوسه نگی زیادکردنی خه رجیمانی راده گرت. ئیمه خیزانیکی چینی ناوه ندی پرۆفیشنال بووین که وتبووینه نیوان دوو جیهانه وه. ئه و خه لکانه ی له و شه وه دا ته ماشایان ده کردین به که سانی ناو کۆشکیان داده ناین، خیزانه کانی کۆشکیش ته نها وه ک به شیک له و خه لکه لییان ده روانین. ئیمه نه ندای بازنه ی هاوړیکانی عه مو بووین، به لام ئه و نه ندایمانی کۆمه لی شیه ی ده چه وسانده وه. ئیمه نه سه ربه جیهانی به ده سه لات بووین نه سه ربه جیهانی بی ده سه لات بووین. من له نیوانیاندا گه شتم ده کرد، بیته وه ی بتوانم برۆم بۆ لای یه کیکیان و ئه وی لای ئه میان بینیبووم بگپرمه وه یا باسبکه م. فشاری دارایی له سه رمان زۆر بوو و دژواربوو له ناستی پئویستدا بمینینه وه، به نه ندازه یه ک شه ویتکیان دایک و باوکم شه ریکی گه وره یان بوو له سهر ئه وه ی چۆن به رخورده گه ل نهم گرفته دا بکه ن و له وه دا دواپیهات، دایکم من و برا بچوکه که می برد بۆ خانووی مه زراکه و چه یدهر له گه ل باوکمدا له ماله وه مانه وه.

من نزیكەى هەژدە سالان بووم و کاتی چوونە کۆلیژم بوو، کەچی لەپەر خۆم لەخانوی مەزراکەدا بینیوه، بەتەواوی لەناوەراستی بیابانێکی وشکدا لە وەرزی هاویندا بەندبووم. دایکم و باوکم ماوەی مانگیك دەبوو پێکەوه قسەیان نەکردبوو کاتیک روشتینهوه بۆ مالهوه بۆ ئەوهی جلۆبەرگی زیاتر بهینین، گەشتین و دەستبەجێ دەستیان کردەوه بەشەر و دەمەقائێ. ئەلێی بەراستی دیوارەکان گۆییان هەبوو؟ چوون تەلەفۆنەکە زەنگی لێدا، لە کۆشکەوه بوو، وتی عەمو دەیهوێت بەزووترین کات هەردوکیان لە خانوی ناو مەزراکە ببینێ. تەنانەت جانتاکەم نەکردبووه و حەزم لەو بێرۆکەى راستە و راست گەرانهوهیه نەبوو. بۆیه یەکسەر دایک و باوکم بە ئۆتۆمبیلی جیا روشتن و دایکم پەیمانیدا شۆفیریك بنیڕیتەوه لەدووم. یەکەمجار بوو بەتەنها لەمالهوه بۆم زۆرم لا خۆشبوو، تەماشای شتە ناشاناکانی دەورووبەرم دەکرد کە بۆ ماوەی مانگیك بوو نەمبینیبوون، هەستەدەکرد هیچ شتیک بەو چەشنەى دەبوو ببیت نەمابوو. چێتر زۆر بەکەمی هاوڕێمان هەبوون. بەدەگمەن نامۆزاو خالۆزاکانم دەبینی — پێویستبوو بەردەوام لەخانوی کێلگەکە بین، هەستەدەکرد هەندیکیان بەشیوهیهک تەماشای ئێمەیان دەکرد وەک ئەوهی بەراستی "هاوڕێی سەدام" بین. من دەمویست هەلێم. بیری داپیرەم دەکرد، عەباکەیم دەرھێناو لەبەر مەکردو روشتەم خوارەوه بۆ لای رینگا یەکتیرەکەى نزیك مالهەمان. تەکسیهەکم راگرت و سواربووم. کە دەستی بەرووشتن کرد، کەمێک هەستم بە ترس لەو سەرەرۆییە دەکرد. خەریکبووم یاساکانم دەشکان. لە فەرمانەکانی دایک و باوکم دەردەچوو. کچیکى گەنج بووم بەتەنها بۆ شوینیکی گشتی دەرووشتەم دەرهوه، هاوڕێکانی کۆشکەم و تەنانەت دایکیشم دووچاری نابروچوون دەبوونەوه. بەشۆفیرەکەم وت بېروات بۆ مزگەوتی کازمییه کە یەکیك بوو لەهێماو دروشمەکانی بەغدا خۆی، بۆ یەکەمجار کە دایکم باسی عەموی بۆ کردم، کاتیک بوو بۆ ئەو شوینە پێرۆزە دەرووشتین.

کاتیک گەشتم، رووشتەم ناو حەوشەکەو لەوێ بۆ ماوەی دوو کاتر میتر لەناو ناپۆرەى سەدان ژنی تر کە هەر وەکو من جلیان پۆشیبوو بەناسودەیی مامەوه. نوێژم خویندو پارامەوه "تکایە خوایه، شتیئەمان بۆ بکە، تکایە خێزانەکەم

رزگار بیکە، تکایە شتیکیان بۆ بیکە. تکایە لەم زیندانە رزگارم بیکە، خودایە." لەکاتیکیدا من لە مزگەوتەکە بووم، عەمو لە پرسوجۆی رزگارکردنی خیزانەکەمدا بوو. وەك دەرکەوت، ھۆکاری بانگکردنی دایک و باوکم بۆ خانووی کینگەکە ھەولدان بوو بۆ ناشتکردنەوھیان. عەمو، کە بەزۆر قوئاغدا تێپەرپیوو، خۆی وەك راویژکاری ھاوسەرگیری دەبینی. کاتیک ئەو شۆفێرە ی دایک و باوکم ناردیان زەنگی بۆ کەردبوون لەمەر ئەوھ ی من دیارنەماوم، یەکسەر عەمو پیتی وتبوون "زەینەب دەیەویتی پەيامیکتان بەگویندا بدات. ھەتھا تووھ تا سەرنجتان بەلای خۆیدا کیشکات. دەیەویتی پیکەوھ بگەرپینەوھ. بۆیە لەسەرتانە ئەم کارە نەگەر تەنھا لەبەر خاتری ئەویش بووھ نەنجامبەدن".

گشت ئاواتی ئەو رۆژەم بوونم بوو لەگەڵ خەلکانی ترو ئازادیم بوو لە عەمو، پاسەوانەکان و چاودێری. بەلام دواتر تینگەیشتم کە عەمو تیمی گەپانی بۆ دۆزینەوھ ی من ناردبوو بۆ ناھەنگەکان. پۆلیس تەنانەت بەناشکرا مزگەوتەکەش گەپان، بەلام منیان نەدۆزییەوھ. دواتر لەخۆم دەپرسی، ئاخۆ چەندجار سەربازەکانی عەمو لەو مزگەوتە گەنجی ھەژاری شیعیان بارکردووھ بۆ دوورخستنەوھیان بۆ ئییران یان کردنیان بەسەرباز، یاخود بۆ ترنجانە زیندان و نەشکەنجەدانیان بەھۆی نوێژکردنەوھ. داخۆ گەپان بەدوای مندا نەبووھ ھۆی نازار بۆ کەسی دی؟ ئاخۆ من کەسی ترم نەخستبووھ مەترسییەوھ وەك چۆن باوکم ئەو کۆرە ی گەرەکەکەمانی خستە مەترسییەوھ ئەو شەوھ ی عەمو ھات بۆ سەردانمان؟ داخۆ ھەولەکەم دۆعایەك بوو لە لەدەستدانی خۆشەویستەکانم وەك ھاویۆلییەکانم، ئەپیاراستم، یان نەفرەتیک بوو ئەو کارە ی نەستەم نەکردوھ بەناسانی و وەك کەسانی تر ونیم؟

کاتیک ناخریەکە ی خۆم ھاتمەوھ بۆ مال، دایک و باوکم ھەردوکیان لەوئ چاوپرێ منیان دەکرد. دەستیان کرد بە لەنامیزگرتنم و داوای لیبوردنیان کرد بەھۆی دەمەقانی و شەرەکەیانەوھ و وتیان ھەموومان گەپاوینەتەوھ مال. داخۆ کاری کۆتایی ئەو رۆژەم رەفتاری مندانئیک نالەبار بوو؟ دلتیا نەبووم ئاخۆ من دایک و باوکم ناشتکردبووھ یان عەمو، بەلام ھەرگیز بۆ راکردنی ئەو پاشنیوھ پۆیە سەرزەنشتیان نەکردم.

عموش ھەرگیز سەبارەت بەو ھیچی پینەوتم، بەلام ئاشکرا من توانای
زۆری خۆم نیشاندا کە ئەتوانم روئم ھەبیت لە پاراستنی ھاوسەرگیری دایک و
باوکمدا. دایکم بۆی باسکردم کە ھەمو ھەزی لە "گیانی خۆدانە
بەرمەترسیە" من ھەبوو.

لەبىرەۋە رېيەكانى عالپاۋە

لەۋ ماۋەيەدا سەدام چوۋە ناۋ چىپاى بىناكانىەۋە لە بەغدا. سى چىپاى دروستكردو بەچىپاكانى نەبوخەزنەسەر لە بابل بەراوردى دەركردن. ھەر سى مانگ جارىك كۆشكىكى دروستدەكرد، ئىمەش بۇ ناھەنگى كردنەۋەى ھەريەگە لەۋ كۆشكە نوپىانە بانگەيتشت دەكراین و ھەزى لە نىشاندانىان دەكرد. جارىك جارى نەۋەى دا كە خۆى دىزاینى نىزىكەى ۱۵۰ لە كۆشكەكانى كردوون. دەرياچەى نوپى بەدەۋرى كۆشكەكانىدا بنىاد دەناۋ جەختىشى لەۋە دەكردەۋە دەبىت سەرشاركراین بە ماسى. ئەگەر نەيتوانىايە ماسى بگرىت، بۆمبىكى دەستى فرىدەدایە دەرياچەگە و چەندى بكرایە ماسى دەكوشت.

لەۋ ماۋەيەدا زۇرچار باسى گەردون و خوداى دەكرد. دەپووت خوا بەتەۋاۋى بەچىپاۋ درەخت و ئازەلەكان قایل نەبوۋە، بۆيە مرۇقەكانى ئافەرىدەكردوۋەۋە فەرمانى پىكردوون بەشەۋو رۇژ بىپەرەستن. ئاسودەىى خودا زیادو زیادى كرد كاتىك فەرمانى بە مرۇقايەتى كرد بە رۇژو شەۋ ناۋى بھىنن و پەرىستشى بگەن. سەدام ھەستى خوداىى بەھەستى سەركردەيەك بەراورد دەكرد. بانگەشەى نەۋەى دەكرد سەركردەيەك بەى نەۋەى خەلك شوپنى بگەون و بىپەرەستن، ئىدى سەركردە نىيە. سەركردە پىۋىستى بە خەلكە بۇ نەۋەى گوپرايەلى فەرمانەكانى بن تا بتوانىت دەسەلات و ھىزى خۇى جىبەجىبكات و كاملكردنى ئەم ھەسارەى زەۋىيە بەدۋا پنتى بگەيەنىت.

لەسپىنگى سېپى

ھەر لەو كاتەوہى باوكم شەرىبەتى فرىشى بۇ نامادە دەكردم و دەپھىنايە سەر مېزەكەم، تا پاساوم نەبىت بۇ خواردىنى شتىك دەست لە ئەركەكانى قوتابخانە ھەلگرم، ئەرزىشى خويندىن لەمىشكەدا چەسپىبوو. لەودەمەى لە دەرچوونى قۇناغى نامادەىى نزيك ببوومەو، زانكۆم تەنھا وەك شوئىنى خويندىن نەدەبىنى بەلكو وەك رىگەيەك دەھاتە بەرچاوم بۇ دەربازبوون لەو ژيانەى تىيدا بووم. بىگومان ھەموو ئەو كچە گەنجانەى پشووى ھەفتەم لەگەندا بەسەردەبردن دەچوونە كۆلئىز، بەلام بەلای ئەوانەو وەك كۆتا خالى تايبەتى ژيانيان وابوو. داىكى ھەموومان زانكۆيان تەواو كرددبوو خەرىكى پىشەى خۆيان بوون. زۇرىكىيان بەدرىژايى ژيانيان بەردەوام بوون لە كارگردن، ھاوسەرەگەى سەدام بەردەوام بوو لە كارگردن تەنانەت دواى ئەوہى مېردەكەشى بوو سەرۆك. زۇربەى ئەو كچە گەنجانەى دەمناسىن زانكۆيان وەك شوئىنىك دادەنا بۇ دۇزىنەوہى ھاوسەرى ژيانيان و دواى ئەو دەچوونە ژيانىكەو كە تىيدا سەرقالى مندال و ژىنگەى كۆمەلایەتییان دەبوون.

ئەو ئەو نامانجە نەبوو من خوازيارى بووم. لەوكاتەى خويندىكارى ناوہندى بووم، خەونم بە پىشەيەكەو دەبىنى كە تەنھا باش نەبم تىيدا، بەلكو خولياگەرى ئەو پىشەيە بىم و شتىك بىت رىگەم بۇ خۇش بكات تا گەشت بكەم و خەلكى جيهان ببىنم و ناشنام بكات بە ئەدەبو ھونەر و كۆلتورى بيانى. بەھوى گەشت و ئەو سالانەى خويندىنەو نىنگلېزىيەكەم رەوان ببوو ھەر وھا كەمىك فىرى زمانى فەرەنسېش ببووم، بۇيە پلانمانا لە كۆلئىز بوارى سەرەكېم بكەم وەرگىرپان و بەلئىنىكى دورمەودا لە باوكم وەرگىرم تا بۇ خويندىنى دكتورا بىمئىرېتە دەرەوہ ياخود كار بۇ وەزارەتى دەرەوہى عىراق يانىش دەزگايەكى نەتەوہ يەگگرتووەكان بكەم. بىروانامەى دكتورا لەزمانەكاندا دەبوو پاسپۇرت بۇ ئازادبوونم و پەيمانم بەخۇمدا لە تەمەنى بىستوشەش سالىدا ئەو بىروانامەيە چىنگ خەم.

خوێندکارانی قوتابخانه ئاماده‌ییه‌کان نه‌یانده‌توانی به‌ناسانی و به‌خواستی خۆیان داواکاری پێشکەش به‌ زانکۆکان بکەن یاخود بواره‌کانی خوێندنیان هه‌ڵبژێرن. ده‌مانتوانی ته‌نها به‌ناره‌زوو ده‌ربهرین نه‌و به‌شانه‌ی لامان په‌سه‌ند بوو ناماژه‌ی بۆ بکه‌ین، به‌لام چاره‌نووسمان له‌سه‌ر سیستمیکی ژماره‌یی توند به‌ندبوو که نمره‌ی پتری ده‌به‌خشییه‌ نه‌وانه‌ی له‌ حزبی به‌عسا ئه‌ندامبوون یاخود نه‌وانه‌ی تاکیکی خیزانه‌که‌یان کوژرابوو یان هه‌رنه‌بن که‌منه‌ندام ببوو له‌ جه‌نگدا. من به‌هیچ شیوه‌یه‌ک نه‌و نمره‌ زیادانه‌ نه‌یگرتمه‌وه، له‌به‌رئه‌وه‌ زۆر ناسووده‌ بووم کاتیک نمره‌یه‌کی به‌رز هه‌ینا و یه‌که‌م بژاردەم وه‌یگرتم که به‌شی زمان بوو له‌ زانکۆی موسته‌نسریه، واته‌ دووه‌مین زانکۆی گه‌وره‌ له‌ عێراقدا. رسته‌ی خوێندنه‌که‌م له‌ زمانی عه‌ره‌بی و نینگیزی و فه‌ره‌نسیدا بوو.

یه‌که‌م رۆژی زانکۆ ده‌ستپێکیکی تازه‌و نوێ بوو به‌لامه‌وه. پۆشاکیکی تازه‌م له‌به‌رگرده‌بوو، دایکم ئوتومبیله‌ گۆنه‌که‌ی پێدابووم و خۆم لێمخوری بۆ زانکۆ. هه‌ستم به‌سه‌ربه‌ستیه‌کی زۆر ده‌کرد کاتیک چوومه‌ نیو نه‌و گۆره‌پانه‌ گه‌وره‌ مۆدیترنه‌ی زانکۆوه‌ که‌ هه‌زاره‌ها خوێندکاری تازه‌ی تێداوو له‌وه‌و پێش نه‌مبینه‌بوون. خوێندکاره‌ تازه‌کان ده‌برانه‌ لای خوێندکارانی سالانی پێشوو بۆ نه‌وه‌ی رێنۆینیان بکەن. به‌و که‌سانه‌یان ده‌گوت (ره‌فیق) و ناوینشانیککی به‌عسی بوو به‌مانای هاوڕێ یاخود هه‌قال دیت. رێنیشانده‌ره‌که‌ی من کورپکی گه‌نجی قۆز بوو، دواتر ده‌رکه‌وت لێپرسراویکی خوێندکارانی حزبی به‌عسه. نه‌و حزبه‌ له‌ زانکۆشدا کارا و چالاک بوو، کاتیکیش بانگیشتی گۆبوونه‌وه‌ی حزبی به‌عس ده‌گرام ده‌مزانێ هه‌ر ده‌بیت برۆم. وه‌ختیک مامۆستا باسی نه‌و دروشمه‌ی به‌عسی ده‌کرد که ده‌لێت "جیبه‌جی بکه‌ پاشان گه‌توگۆی بکه"، ده‌ستم هه‌لپری و زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌که‌م کردو پرسیاریکم کرد.

به‌ده‌نگیکی نه‌رم پرسیم "بۆچی؟ پێویسته‌ بزانه‌م چی جیبه‌جی ده‌که‌م پێش نه‌وه‌ی ئه‌نجامی بده‌م، مه‌گه‌ر وا نییه‌؟"

زۆوره‌که‌ ورته‌ی لێپرا و کشومات بوو. مامۆستا که‌ گرژ بوو، زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی نابه‌دلانه‌ی کرد. هه‌ستم پێکرد هه‌ولیده‌دا نه‌رمونیان بیت له‌گه‌لم، چونکه‌ تازه‌ بووم.

گوتی "نه گەر هه موو که سیک گفتوگو له سه ره هه موو فه رمانیک بکات نه وکات هیچ شتیکمان بۆ نا کریت. پیویسته له بریارداندا متمانه مان به سه رکرده کانمان هه بیت، له بهر نه وه ده سته جی فه رمانه کان به جیده هیتین و خۆمان به دوورده گرین له دواختنی کارو چالاکیه گرنه گه کان".

وامدانابوو له چوارچیهی زانکۆدا هه ندیک هه ل و بوار هه یه بۆ گفتوگوکردن، وهی هه له بووم. هه رزوو بۆم ده رکهوت له هه ر پۆلێکدا لانی که م دوو سیخوپی به عسی تیدایه، زۆرێک له مامۆستاکانی زانکۆو به و مامۆستایه شه وه که نه و رۆزه وانه ی پینگوتین ئاواته خوازی هه لاتن بوون له ولات. ویرای نه وهش، بۆ یه که م جار له دوا ی ماوه یه کی زۆر هه ستمکرد جیهان به روومدا ده کریته وه. له وکاته ی ده چومه زانکۆ گریمانه ی تازه هاته ناراه و هه سته کی نوێی نارامی بالی به سه ر ماله وه ماندا کیشاو به وه ی جارێکی تر هه موومان له گه ره کی ئیرلاینس (فرۆکه وانی) پینکه وه ده ژیاين، دایکم ماندوویتی ره وایه وه. باوکم وه ک جاران له مال دوور نه ده که وته وه هه روه ها چیتلین نه ریکمان به کرێ گرت و کوتای هی نا به و لیکرا زینه بوونه که مه ی له نئیوان دایک و باوکمدا هه بوو، نه ویش له و راستیه وه سه رچاوه ی گرتبوو که له وکاته ی باوکم له گه شتیک ده گه راپیه وه دایکم هه رده م ده یویست له گه لیدا بچیته ده ره وه و باوکیشم چه زیده کرد له ماله وه به مینیته وه و چیتتی ماله وه بخوات. کاتیک له زانکۆ ده گه راپیه وه ماله وه له ده رگاکه ده چومه ژووره وه بۆنی نه و خواردنه خو شه ده هات و خوانی نیوه رۆ به زه لاته و پتسه کییه وه له سه ر سفره ی رازاوه پینشکه ش ده کرا.

رۆژیکیان برنج به پاقله مان هه بوو، من که وتمه باسکردنی هه موو وانه گانم و هاوپی تازه گانم، باوکیشم هه مان چه شنی تاقیکردنه وه ده ستیکرد به پرسیار لیکردنم. نه م هاوپی تازانه ت له کوئی ده ژین؟ دایک و باوکیان کین؟ ژماره ته له فونت داوه به هیه چیان؟ بۆ چه ند هه فته یه کی پرشادی و که م یاسا و ریساکانم له بیرخۆم برده بووه وه. ده بوايه باشر ناگاداری بوومایه.

"له بیرت بیت، هاوپیگانت له بهر باوکت هاوپی تین".

له کوتای خوانه که دا بووین، باوکم دوا ی بیرکردنه وه یه کی قول رووی به لامدا وه رگێرا و نه و قسه یه ی کرد و میزه که ی جیهیتشت. چه تاله که م له سه ر قاپه که دانا و

دیقه تمدا دایکم رووی تیکردم و دەستبەجی زانی هەست بەچی دەگەم، بەلام نەیدەویست نینگامان یەکانگیر بێت. هەرگیز ئەو رستەیهەم بیرناچیتەوه. بەراستی بەو قسەیهی ئازاری پینگەیاندم، چوون هیندە لەپەر ئەو قسەیهی کرد. لەگەڵ بەخەیاڵمدا دەهات دەرفەتیکم بۆ هەلکەوتوو لەرێهەو بەتوانم شوناسی خۆم دروست بکەم، باوکم ئەو هەلە یێدەبردم. خەلکی لە زانکۆ خۆشیان دەویستم، پێمابوو لەبەرئەوهیە کەسیکی چاک بووم یاخود خۆیندکاریکی باش بووم یانیش رەنگە لەبەرئەوه بوییت من خۆم بووم. بەلام بەتاکە دەستەواژەیک باوکم ئەو هەموو گریمانە بێمانایانە ی سەراوبن کرد. مەگەر ساویلکەیی بوو کە پێمابوو خەلکی لەبەرختاری خۆم خۆشیان دەوینم؟ چۆن بمتوانیایە باس لەو جیاوازییە بکەم؟ وەختیک بیرم لیکردەوه، لە قولایی ناخدا درکم دەکرد ئەوه ریکەوت نەبوو کە لێپرسراویکی حزبی بەعس لە زانکۆ بوو رێنیشاندەرم. داخو دەیزانی باوکم کێیە؟ دەیانزانی هەموو کەس کێیە و چییە.

بەلامەوه گرنگ نەبوو چیتەر باوکم فرۆکەوانی سەدام حسین نییە یاخود تەنها بۆ چەند سالیکی کەم فرۆکەوانی ئەو بوو، ئەو ناوینشانە ئیدی بەسەرماندا برابوو و خەلکی هینتا پێیان دەگوت فرۆکەوانەکە ی سەدام. بەدایکمیان دەگوت ژنی فرۆکەوانەکە و منیشیان بەکچی فرۆکەوانەکە بانگە دەکرد. تەوژمیک لە بێباکی دایبۆشیبووم. گرنگ نەبوو چەند بەقورسی کارم دەکرد، باکم نەبوو دەبوومە چی، هەردەم بەهۆی سەرنشینهکە ی باوکم یاخود بلێین سەرنشینهکە ی پێشوویەوه دەناسرامەوه، ئەو سەرنشینهی (سەدام) کە ملیۆنەها خەلک لێی تۆقیبوون.

وینە یەکم هەیه لەسالی یەکمە ی زانکۆدا لەبۆنە یەکدا بەجلوبەرگی یەکپۆشی زانکۆوه گرتووومە، تیایدا سەدام ریتز لەو ژنانە دەنیت کە ئالتونیان بەخشیبوو. لە وینەکەدا بەسۆزەوه زەردەخەنەم بۆ دەگات و هەردوو دەستی خستووتە سەر شانم، منیش زەردەخەنەم کردوو، بەلام دەستم بەرداوتەوه و توند بەیهکەوه گۆشیومە. ئەو جارەیان دەمزانی ئەوه چ شەرمەزارییەکە، ئەو گۆلیە خەیهی لەو رۆژەدا بۆ بەخشینی ئالتون بە یەخەیهوه کردم خۆی ئالتونی بوو. رۆژی دواتریش کە لە زانکۆ پیاوە دەکرد، خەلکی دەستیان بۆ رادەکێشام و بەوردی تەماشایان دەکردم. بێنیبوویان چۆن سەلامی لێ کردبووم و منیش چۆن

زەردەخەنەم بۆ کردبوو. دەیانچرپاندو دەیان گوت "ئەو خۆیەتی، ئەو کچی فرۆکەوانەکەیه".

ئەو گۆرانکارییەم بینیبوو کە بەسەر دایک و باوکمدا هاتبوو، چونکە زیاتر زیاتر وەك دانیشتووی ناو خانووی مەزرایان لێهاتبوو. داخۆ ئەو بەسەر منیشدا دەهات؟ ناخۆ دواجار لەو شەڕو شۆڕە دەستەڵدەگرم و ریگەیهك دەدۆزمەو تا لێوەی دەربچم؟ دەمزانی ئەوان هەرگیز نابنە باوەرداری راستەقینەیی وەك مامە قەیس و پوورە نەدا. بەلام هەتاکو زیاتر بەچارەنووسیان رازیبوونایە، من زیاتر سوور دەبووم لەسەر بەربەرەکانیکردن لەگەڵ چارەنووسمدا. خۆیندن تاکە ریگە بوو بۆ دەربازبوون. زمانی فەرەنسی تازەترین زمان بوو بۆم، بەلام زۆر خراب بووم تێیدا لەبەرئەو خۆم ناوونوس کرد بۆ خۆیندنی وانی چروپەر لە پەیمانگای فەرەنسی و لەهەر هەفتهیهکدا سی شەو و هاوژەمان لە تەواوی وانیگانی زانکۆشدا نامادە دەبووم. لە وانی شەوی یەکمەدا نەمدەتوانی سەرئەنج بخرمە سەر وانیگە کاتیک کورپیکی گەنج لەتەنیشتمدا دانیشتبوو بەشپرزەبیهو قەچیکێ دەلەقاند. لەبەرئەو میژەکانمان بەیهکەو بەسترابوونەو ئەو جولە جولە وایلیکردبووم نەتوانم سەرئەنج بخرمە سەر وانیگە. بەرپزەو قەلەمەگەم تێوەژەنی و بە زەردەخەنەیهکەو پیموت "تکایە وامەگە" نیتەر دووبارە نەکردەو. لەکاتی پشوویدا، من و ئەو کورپە دوو خۆیندکاری تر (کە ژن و پیاویکی بەتەمەنتر بوون) لە کۆگایەکی بچووکدا کە پیاویکی میسری میزیکێ بچووکێ ساردەمەنی و شیرینی تێدا دانابوو، پێکەو دەستمان کرد بە قسەکردن.

ناوی ئەو کورپە گەنجە نیهاب بوو. لەکۆتایی وەرزی یەکمەدا ئەو دوانەیی تر پەیهەندییان دروستکردو بەناشکرایی حەزیان بەیهکدا چوو بوو، هەرۆهە من و نیهابیش لەلای خۆمانەو زیاتر لە هاوڕێیەتی و گالتەو گەپدا قولیبووینەو. ئەو بەلام بەرزو ریک و قزیکێ قاوہیی سورباوی هەبوو، چەند سالیکی کەم لەمن گەورەتر بوو، هەرۆهە بەوپەڕی لەخۆرابینییهو دەهات و دەڕۆیشت. گەنجیکێ قۆزو کەشخە بوو، نەك لەبەرئەو ماركە ی کابۆ بەناوبانگەکانی لەبەرئەو کرد یاخود پارەیی کرپینی ماركە باشەکانی جلوبەرگی هەبوو، بەلکو شیوازیکی ناوازی هەبوو بۆ پۆشینێ ئەو شتانەیی لێی جوان بوون لەگەڵ چۆنیەتی گونجانندیان. لەو

کۆگا بچووکه دا پیکه وه له سەر کورسی پلاستیکی سپی دادەنیشتین و باسی شیعو ئەدەبمان دەکرد. ئەو هەردەم کتێبێکی شیعری بە دەستەوه بوو، پیکه وه شیعەرەکانمان بە دەنگی بەرز دەخویندەوه. نەمدەتوانی وەک ئەو بم، بەلام سەیری لێوه کانیم دەکرد که گەمێک دەرتۆقیو و سوری تۆخ بوون. هەستیکی لەرادە بە دەرم بۆی هەبوو. ئەو لە دونیای کتێبدا دەژیا، منیش بە هەمان شێوه. نیتەر لەو دنیا بەپێزەدا هاوبەشی یەگەر بووین. ئەو لە شاعیرە رۆمانتیکییە بەریتانیاییەکانی وەک بایرن (Byron) و شیلی (Shelley)، هەروەها رۆماننووس گابریل گارسیا مارکیز، نووسەرە عەرەبەکانیش مەحمود دەرویش و نەجیب مەحفوز توابوووه. کتێبەکانی بە قەرز پێدەدام، منیش لە خانووی مەزراکەدا بە پەرۆشییه وه دەمخویندەوه و پیکه وه دەستمان دەکرد بە گەنگەشە کردنیان هەر وەک زاخاوی دەبەخشییه میشکی تەنیام. کاتیک لوماو ساراو تەمارا مۆمۆقیان لە سەر خۆشەختییەکانی هاوسەرداری لوما دەکرد بە میردێکی رینکوپیک، من کتێبی (Love in the Time of Cholera) "خۆشەویستی لە سەردەمی کۆلیرادا" دەخویندەوه.

هەرگیز بە شێوهیەکێ گەمەند کیشکەرانه خۆم دەرنەخستوو. بە زۆری سەرنجم لە سەر نامانجەکانم بووه. بەلام پێش ئەو کتێبی "خۆشەویستی لە سەردەمی کۆلیرادا"ی بۆ بگیرمەوه چۆمە زوورەکی خۆمەوه و لاپەرەکانیم بە عەتر پڕژاند. جاری دواتر که کتێبێکی پێدایم، شیعریکی لە سەر پارچە کاغەزێک خستبووه ناویه وه. شتیک بووه هۆی روودانی شتی ترو لە پشوو پێش دوا کاژیری وانە نەدەچوینە پۆله وه بۆنە وهی بەردەوامی بە سەر گفتوگۆکانمان دەربارە ی نەدەب. پاشان، شەویکیان شیعریکی خۆشەویستی بۆ خویندەوه که وەسفی تایبەتەندییه جوانەکانی ژنی دەکرد؛ چاوه جوانەکانی، دەم و لێوی، بۆنی خۆشی. ئەو یەکیک بوو لە رۆمانسێترین شیعەر که لە ژیا نماندا بیستبووم.

^۱ (۱۷۸۸-۱۸۴۲) جورج گودن بایرن: شاعیری گەورە ی بەریتانی، شیعەرەکانی بە سەر رەوتی شیعری رۆمانتیکییە وه لەو کیشوهره کاریگەرییان دانا) و.ک.

^۲ (۱۷۹۷-۱۸۵۱) کچی ماری و لستۆنیکرافت و ولیام گۆدفرین، نووسەری بریتانییە و ناویانگی لە گەل نۆفیلیتی "فرانکستین، یان پرۆمیسئۆسی مۆدێرندا" پەیدا کرد. و.ک.

بەشەرمەوہ گوتى "خۆم نووسیومە".

نەئىگوت بۇ منى نووسیومە، بەلام دەمزانى مەبەستى من بوو.

گوتەم "سوپاس ئىھاب". لىنى نىزىكىوومەوہ دەستەم خستە سەر دەستى و
هەستەم بەگەرمى دەستى کرد. ئەو کارە زۆر بوئىرانە بوو، دەستەم لەسەر دەستى
هەشتەوہ، يەكەمجار بوو دەستى لى بدمە و هەستەم بەخۆشییەكى زۆر دەکرد. بۇ
ماوہیەكى زۆر تەماشای چاوەکانى يەگترمان کرد. هەردوگمان دەمانزانى يەگمان
خۆشەوئیت.

بەوجۆرەى كە باوہ، كچىكى گەنجى رىكوپىكى مسولمان نابىت بەتەنھا لەگەن
پىاوئىكدا بىت. لە كۆلتورى عىراقداو بەشئوہیەكى گشتى لە كۆلتورى عەرەبدا،
ژووان بەستەن رىگە پىنەدراو بوو (ئىستاش رىگە پىنەدراوہ) تاوہكو لەیەگتر مارە
دەكرىن. بەلام بەهەر شئوہیەك بىت زۆر بەى ھاوړىكانەم دلدارییان دەکرد،
هەندىك جار بەو كارەم دەوت (دلدارى ژىرزەمىنى). كچان و كوران شوئىنیا
دەدۆزىيەوہ تا بە تەنیا يان بە گروپ يەگترى تىدا ببىن و بەشئوہیەكى رىكوپىك
يەگتر بناسن بەبى بەستنى پەيوەندى سىكىسى، چونكە كچان لەشەوى بوگىنى
دەبوایە پاكیزە بوونایە. كەسەم نەدەناسى باسى دلدارى بۇ دايك و باوكى كردبىت،
بەلام ئەو شەوہ هەرگە گەيشتمە مائەوہ بەدلىكى خۆشەوہ رامکرد بۇ ژوورەكەى
دايكم. هەشتا دايكم باشتىن ھاوړىم بوو، دەمزانى كە باوهرى بە خۆشەويستى و
لادان لە رىساكان هەبوو. لەقوناعى نامادەيىدا دايكم هەردەم پرسىارى لىدەكردم
داخۇ دلم هىچ كەسىكى نەگرتووه، كاتىك دەمگوت نەخىر هەناسەيەكى ساردى
هەلدەكيشا.

پىمگوت "دايكە كەوتومەتە تەونى خۆشەويستىيەوہ".

گوتى "واى، نازىزم چەندە خۆشە. نادەى، نادەى بۆم باس بكە".

گوتەم "شەيخىكى زۆر رۆمانسى بۇ نووسیوم. دايكە، ئەو زۆر جوان و قۆزە،
دەستەم خستە ناو دەستىيەوہ".

دايكم كەيفى پىنەت. لەكۆتايى ئەو هەفتەيەدا لە پەيمانگا دايبەزاندم و
لەوكاتەى خويندكارەكان دەچوونە ژوور بەپەرۆشەوہ داواى لىكردم ئەو كورەى
پىشاندم. بەزەردەخەنەيەكەوہ لىبىرسىم "زەينەب، پىم بلى كامەيە؟"، زياتر

وەك ھاوڕێیەك و ابوو نەوەك دایكێك. كاتێك كۆرە بالابەرزە گەنجەكەم پیشاندا بەپەلەكانەكاندا سەردەكەوت، گوتی "ئای چەند قۆزە". دانیام پێی و ابوو نەوە خۆشەویستی و شەیداییەکی كاتی و راگوزەربوو.

و ھاها پێشبینی دەكرا وەختێك گەورەبووم مێرد بەپیاویکی خۆشگوزەران و عەلانی و دەرچووی زانكۆو كۆسمۆپۆلیتان بكەم. ئیهاب هیچ كام لەمانە نەبوو. باوكی دوكاندار بوو، هەشت خوشك و برای ھەبوو. هیچ كام لە دایك و باوكی بڕوانامەى زانكۆیان نەبوو، ھەرچەندە نەو مكوپ بوو لەسەرئەوێ نەو بڕوانامەى بەدەست بەئینیت، تا نەو كاتەش سالی یەكەمى زانكۆى تەواو نەكردبوو. پەپرە و كارێكى سوننى خەلكى سامەرا بوو، ناوچەى كە دەكەوێتە باكوری رۆژاواى بەغدا و دواتر ئەمەریكاییەكان ناویان لینا (سینگۆشەى سوننى)، لەپێى ئەو وەو بۆ یەكەمجار تێكەلى دابونەریتی خێلەكى بووم كە تاكو ئیستاش لە زۆرەى ناوچە گوندنشینەكانى عێراقدا نەریتیكى زانە. خێلەكەى نەو یەكێك بوو لە بەدەسەلاترین خێلى ناوچەكە و بەشیوەیەك پەروەردەكرا بوو ئەوپەرى دلسۆزى ھەبیت بۆ شیخ و ریش سببەكانى خێلەكەى كە ناكۆكى و گروگرتیان چارەسەر دەكرد، رەنگرێژى ریسایان دەكرد، رێیان بۆ ھاوسەرگى خۆشەكرد، خۆیان لە بیگانە دەپاراست و لەگەل خێلكانى ترو حكومەتدا دانوستانیان لەسەر ھاوپەیمانیتى دەكرد، (لەرۆوى میژوویشەو لەجەنگەكاندا رۆلیان لەسەر دانوستان ھەبوو). نەو خێلەى لەگەل خێلەكەى ئەودا لەمەلانیدا بوو دەكەوتە نزیك شارى تکریتەو و ئەم مەملانییە لە نەوكانى پێشوو ھەلگیرسابوو، بەھۆى ئەندامیكى دیارو بەرچاوى نەو خێلەو ە زیاتر ئاگرەكەى خۆش بیوو، نەو كەسەش سەدام حسین بوو كە سامانى دەولەتى ھەلپشتبوو نێو ژێرخانى تکریتەو و سامەراى پشنگوى خستبوو گەرچى زۆر لە تکریت گەورەتر و لەناستى نێودەولەتیشدا وەك پێگەى كى میژووبى ناسراو پەرى سەندبوو. ئیهاب رقى لە عەمو بوو. یەكەمجار بوو كە سێك ببینم لەمن زیاتر ھەستى توندى بەرامبەر عەمو ھەبووبیت.

بە سەدام و پیاوكانى خێلەكەى دەگوت "ئەوان ھەموویان تاوانكارى شیت و پیتى ھیچ و پوچن. ھەموویان بى رەوشتن، بى مینسكن. لەگەل نازەلەكانى خۆشیاندا كارى سێكسى ئەنجام دەدەن".

هەرگیز له‌زباندا که سێکم نه‌بینیوو به‌و شیوه‌یه قسه بکات و زوو بۆم
ده‌رکه‌وت که نیهاب که سێکی داخ له‌دلّه و متمانه‌ی ته‌واوی به‌ من هه‌بوو که نه‌و
قسانه‌ی ده‌کرد، نه‌گینا به‌ناسانی له‌سه‌ر نه‌و قسانه‌ی ده‌کوژرا. نه‌و هاو‌پێیه‌کی له
به‌عسی بێزاری هاوشیوه‌ی پووره (سه‌مه‌ر) ی هه‌بوو له‌سه‌ر جیاوازی بیرو‌پرای
سیاسی له‌گه‌ل سه‌دامدا هه‌شت سال زیندانی کرابوو، هه‌روه‌ها پیاویکی تریشی
ده‌ناسی زیندانی کرابوو له‌سه‌ر نه‌وه‌ی نه‌یه‌یشتبوو موخابه‌رات ده‌ستدریژی
بکه‌نه‌ سه‌ر ژنه‌که‌ی. به‌تاسه‌وه گویم بۆ هه‌موو نه‌و شتانه‌ گرتبوو که ده‌یگوتن،
به‌لام به‌هیچ شیوه‌یه‌ک نه‌مده‌وی‌را ره‌خه‌ له‌ عه‌مو بگرم. که ده‌هاته سه‌ر عه‌مو
متمانم به‌هیچ که‌س نه‌بوو، ته‌نانه‌ت ئیهابیش. هیچم نه‌گوت ده‌رباره‌ی
په‌یوه‌ندی ئیمه‌ به‌ سه‌دامه‌وه، به‌لام هه‌ندیک جار نه‌وه‌ی له‌سه‌ر ته‌له‌فۆنه‌که‌ بوو
گفتوگو ته‌له‌فۆنه‌که‌ی ده‌پچراندو دواتر ئیهابیش بۆی ده‌رکه‌وت مه‌سه‌له‌که
چیه.

گوته‌ی "ئێوه هاوده‌می سه‌دامن، وانیه‌؟ باوکت فرۆکه‌وانی نه‌و بوو".

له‌وه‌ی ده‌یگوت ده‌ترسام، به‌لام له‌کو‌تاییدا سه‌رم بۆ له‌قاندو چاوه‌رێ بووم تا
بزانم که هێشتا منی خۆشه‌دویت.

ده‌ستی گرتم و پێیگوتم "تکایه‌ ناگات له‌خۆت بێت کاتیک له‌گه‌ل نه‌واندایت.
تکریتییه‌کان سنوور نازانن. نه‌وانه‌ ده‌ستدریژکارن و به‌ لاقه‌کردن ناویان
ده‌رکردوه. کاتیک گوشت ده‌بینن وه‌ک سه‌گ وان. نه‌وان له‌گه‌ل نه‌و جله‌ قۆل
کورت و ته‌نوره‌ کورتانه‌ رانه‌هاتوون. په‌لاماری هه‌موو ژنیک ده‌ده‌ن، ده‌ستدریژی
ده‌که‌نه‌ سه‌ر خوشک و ژنی خۆشیان. له‌به‌ر نه‌وه‌ی ده‌سه‌لاتیان هه‌یه،
واهه‌ستده‌گه‌ن ده‌توانن ده‌ستدریژی بکه‌نه‌ سه‌ر هه‌موو ژنیک. سه‌دام نه‌وه‌نده
ده‌سه‌لاتی زۆره‌ پێی وایه‌ گوايه‌ فیرعه‌ونه‌".

هیچ تکریتییه‌که‌م نه‌ده‌ناسی و نه‌بینیوو ده‌ستدریژی کردبێته‌ سه‌ر
هاو‌پێیه‌کی سه‌دامیه‌کان، مه‌گه‌ر به‌ره‌زانه‌ندی خۆی شتیکی وه‌ها کرابیت. به‌لام
له‌به‌ر ریزی ئیهاب و زیندو‌کردنه‌وه‌ی چه‌زی نیسلام له‌لام، ده‌ستمکرد به‌پۆشینی
جلوبه‌رگ به‌شیوه‌ی کۆنسی‌رفاتیفانه‌ هه‌روه‌ک باوه‌ری نیسلام وایه‌ پیاوان و ژنان
بپۆسته‌ جلوبه‌رگی ساده‌ی وه‌ها بپۆشن چه‌سته‌ تێیدا ده‌رنه‌که‌ویت. له‌وکاته‌دا

زۆریك له گەنجان زیاتر بەرهو نایینداری دەچوون، بەلام هەرگیز دنیایا نەبووم داخۆ ئەوێ گاردانەوێهێك بوو بەرامبەر دایك و باوكه عەلانییەكان یاخود بەشێك بوو له هەلگەرانەوێهێكی بێدەنگ دژی گەندەلی و ئەو رژێمە بەرەلای بێ ریزە. هاورێیەكم بریاریدا حیجاب بپۆشیت بەلام ئەم بریارە سادەیه کاریکی سەخت بوو بۆ خانەوادەكە، چونكە دەترسان بریاری خۆداپۆشینی ئەو سێفەتە ی بداتە پال گوایه زۆر روو له نایینەو ئەوكات بە هەبوونی مەیل بۆ پارتیکی ئیسلامی تۆمەتبار دەكراو لێپرسینەوێ حكومەتی دەهاتە سەر. زۆر جار بەتاسەووم بزانم بۆچی زۆریك له ژنە رۆژاواوییهكان درك بەو پالنهراڤانه ناكەن وا لەو ژنانە دەكات بەو چەشنە جلوبەرگ بپۆشن، هاوكات بەزەبیان بەو ژنە مسولمانانەدا دیتەوێ كه حیجاب لەبەردەكەن، بێتاگا لەوێ هەندێك جار خۆداپۆشین بژاردەیهكەو ژنە رۆشنبیرەكان بەویستی خۆیان هەلیدەبژێرن.

نەمدەویست لەچك بكەم، بەلام دەستمكرد بەپۆشینی جلوبەرگی قۆلدەرێژو تەنورە ی درێژ، باوكم لەوێ ترسا لەسنوور تێپەرێم. ئەوێ حینی سەرئێج بوو نەوێهێبوو ئەو رژێمە ی عێراقی بەرپۆهەدەبرد هێندە نازادییەكانمانی سنوورداركردبوو كه پۆشینی لەچكێك، كرددنی نوێژێك، لەبەر كرددنی تەنورە ی درێژو بەكارهێنانی وشەیهكی فارسی له ناخاوتنی عەرەبیدا دەكرا وەك بەهانە ی نادلسۆزی بەرامبەر دەولەت لێكبریتەوێ. موخابەرەت لەپرتا و مزگەوتەكانیان رادەمائی و ئەو گەنجانەیان دەستگیر دەكرد گومانیان لەسەر بوو بەهەبوونی پەيوەندی لەتەك حزبی دەعوای ئیسلامی یاساغ له ولاتدا. لەوكاتەدا، خالۆزایەكم كه لەمن گەورەتر بوو لەگەل هەندێك هاورێیدا لەو رامالینەدا بەركەوتو و نەشكەنجەدرا. خێزانەكە ی توانیان دانوستان بكەن و رینگە ی بۆ خوش بكەن بچیتە دەرەوێ ولات و دواتر ئەو هەوالمان بیست هەندێك لەو هاورێیانە ی لەگەلێ گێرابوون لەسێدارە درابوون. شەویکیان نەعیمی نامۆزام رۆشتبوو بۆ مزگەوتێك بۆ نوێژكردن و باوكی بەترسەوێ بانگی كرددبوو. دواتر نەعیم پێیگوتەم كه باوكم و مامم راستەوخۆ بربوویمان بۆ بارێك و بیرەیان بۆ كریبوو دواچار قەناعەتیان پێكردبوو كه بەو حالەوێ گەرانەوێ بۆ مزگەوتەكە گەلێ مەترسیدارە. كاتیك بەدزییەوێ كهوتبوومە داوی خوشەویستی ئیهابەوێ، دەمزانی دایك و

باوکی لوما خەریکی ھەئسەنگاندنی ھاوسەرگی باش بوون بۆی و ئەویش بەبێ پرسسیارو دوودلی ئەو کەسە پەسەند دەکرد کە بۆیان ھەڵدەبژارد. سارا چیرۆکی جیاواز بوو، ئەو دەیویست رابکات و دانس بکات و یاسای دابونەریتە کۆمەڵایەتیەکان بشکینیت.

رۆژیکیان لە چوار دەوری میزی نانخواردنی مالی پوورە ئەدا دانیشتبووین، گوتم "من بەخۆشەویستی ھاوسەرگیری دەگەم".

لوما گوتی "زەینەب، خۆشەویستی دوا ھاوسەرگیری دروست دەبیت، ھێشتا ئەو نازانیت؟" و لەخۆرا کەوتە سەر زەنشت کردنم بەوەی دایکە لیرالەگەم ئەو قسەییە نەخستبیتە میشکەووە کە ژانی عێراقی بۆ چەندین وەچەییە بۆ کچەکانیان جێھێشتبوو.

بەردەوام بووم لە قسەکردن لەسەر ھاوسەرە خەیاڵییەکی دوارۆژم و گوتم "بەلامەووە گرنگ نییە ئەگەر ھەزار بیت. لە بناغەووە ژیانیک بۆ خۆمان دروست دەکەین، لە تەختی زەویەووە دەست پێدەگەین و بەرد بە بەردی ھەڵدەچنین". لوما خێرا وەلامی دایەووە "مێرد بەکەسیکی دەوڵەمەند بکە، نیت پتیویست ناکات خۆت تیک بدەیت".

سارا گوتی "من دەمەوینت بە خۆشەویستی ھاوسەرگیری بکەم، بەلام نیازم نییە مێرد بە کورپکی نەدار بکەم. ژانی ناسودەیی زۆر گرنگە. زەینەب، شووکردن بە پیاویکی نەبوو بێ میشکییە. چی دەخویت؟ کەسیکی پارەدارت خۆشبوویت. ئەو ھەمووی لە بەرژەووەندی و قازانجی تۆیە".

لە سارا تێدەگەیشتم ھەر وەک ھیندە پاریزەرێک بێرتیژ بوو، شتەکانی شەن و کەو دەکردو دووربین بوو لەوەی بێگومان دەکریت کورپکی سەرمایەدار بدۆزیتەووە مێردی پێیکەیت.

لەوکاتەدا، سامانداری ھەر وەک تەلەییەک بوو بەلامەووە. لە وانەییەکی ئەدەبی نینگلیزیدا رۆمانی Wuthering Heights "بەرزاییەکانی بەربا"م دەخویندەووە لە خانووی ناو مەزراکەووە بەرەو دەشتە کاکی بەکاکییەکانی نووسەری سەدەیی ھەژدەیی نینگلتەرا (نیمیلی برۆنتی) ھەلھاتم کە دوو خۆشەویستە چارەپەشەکی رۆمانەکی مەلانیی گروگرتی جینایەتیان بوو. کورە قژ رەشە خەفەتبارە کە

ناوی (هیسکلیف) بوو، کچه قزکاله بیباکه کهش ناوی (کاسرین ئینشاو) بوو. کاسی لاو، خوینده وارو خواپیداو بوو. هیسکلف، هه ژارو ره شتاله بوو، به مندالی به خراپی مامه لهی له گهل کرابوو، به نه زانی گه وره بیوو. له جیاتی نه وهی به دوای خوشه ویستی دلی بکه ویت و میرد به هیسکلیف بکات، کاسی نه و کارهی نه جامدا که لیتی چاوه پروان ده کرا، هاوسه رگری له گهل پیاویکی گهنجی وشک و بیتامی خاوهن زهوی و زار کرد. هیسکلیفی دئشکاو و نالوده بووش به دلپسییه وه تولهی خوی به خراب مامه له کردن له گهل کهسانی ده وره بگری ده کرده وه. کچه که هاوسه رگری بو پاره کردو هه موو کهسانی ناو رومانه که به زووخواوه وه ده ژیان و ده مردن.

جیاوازییه گانی نیوانمان وای له ئیهاب کردبوو زیاتر جیتی سه رنجی بم نه که متر. به لای منه وه خوشه ویستی راسته قینه له زالبوون به سه ر به ربه سته گاندا خوی ده بینیه وه، به تاییه تی نه و به ربه ستانهی به هوئی نایینه وه یان جیاوازی چینایه تیه وه کویرانه سه پابوون. نه و عیراقه ی تیدا گه وره بیووم، ژن و ژنخوازییان له ناو خویاندا ده کردو نه و جوړه ژن و ژنخوازییه به رده وام بوو سه ره پای نه و هه سته دژه شیعه ییه ی به هوئی جهنگی ئیرانه وه هه ژموونی کیشابوو. نه و کهسانه ی ده مناسین یه که مجار پرساریان له یه کتری نه ده کرد که ناینیان چیه یا خود سه ر به چ تیره یه کن له کاتیکدا خه لکی نه و روپا و نه مریکا نه م پرساریانه یان ده کرد، نه گهرچی جاروبار وه لامی نه و پرساریانه روون و ناشکراش بوو. له خانه واده که مدا چهند هاوسه ریکی سوننه - شیعه بوونیان هه بوو. نه و دوو هاوړپیه ی سه ره تا له په یمانگا فره نسویه که پیکه وه بووین له گهل ئیهاب، پیاویکی مسولمان و ژنیکی مه سیجی بوون و دواتر که وتنه داوی خوشه ویستییه وه و هاوسه رگرییان کرد. نه عیم شیتانه له گهل کچیکی کورد که وته خوشه ویستییه وه، له وکاته دا من رولی رومانسی نیوانیانم ده بینی، له به رنه وه ی دایک و باوکی کچه که دژی نه وه بوون کچه که یان میرد به که سیک بکات کورد نه بیت. ته له فونم بو کچه که ده کردو پاشان ته له فونه که م ده دایه ده ست نه عیم یا خود به دزییه وه ژوانم بو ریکده خستن.

کچیکی کورد هاوړپیه کی خوشه ویستی تازهم بوو له زانکو ناوی لانه بوو، کچی

دايك و باوكىكى پىسپۇرۇ بەتوانا بوو. رۇژىكىيان لە زانكۇدا پىكەوہ بووین كاتىك خويىندكارىكى تر نوكتەيەكى قۇرى لەسەر عىزەت دورى جىگىرى سەرۇك كۇمار كرد. دەستبەجى خويىندكارىكى تر بىدەنگى كردو نامازەى بۇ گوارەكانم كرد وەك ئەوہى نامىرىكى نەينى دەنگ تۇماركردنى پىوہبىت و دەستىكرد بە گوتنى ئەو سروزە نىشتىمانىانەى لە قوتابخانە فىركراپووين. دەيگوت "خوا سەرۇك بپارىزىت. خوا تەمەنى درىژ بكات" بەشىوہيەك ئەو وتافەى دەدا وەك ئەوہى نوشتە و چاوەزارىك بىت بۇ پاراستنى لە شتى خراب. ئەوانى تر بە نوكتەكە پىكەنن، بەلام من نەمتوانى پىبكەنم. من زياتر لە ئەوان دەترسام ئەوہك ئەوان لە من. زۇر پەرۇش بووم تا بەراستى پىيان بلىم ھەستە بەجى دەكرد، بەلام نەمدەتوانى و دەمزانى ھەرگىزىش ناتوانم. نا بەو شىوہيە ھەوالدەرەكان كاريان دەكرد. رۇلى شەيتانىان دەگىرا تا وايان لىدەكردىت شتىك بلىيت كە چاوەروان نەدەكرا بلىيت. دەمزانى من ھەوالدەر نىم، بەلام ھەرچەندە ئەو رۇژە سەيرم دەكرد بۇم دەرگەوت رەنگە يەككە لە ھاورى تازەكانم ھەوالدەر بىت، لەبەرئەوہ ھەستەكانم لە گۇرنا و بەبىدەنگى مامەوہ و گوتەم جى بەخەيالىاندا دىت با وابىت. يەككە لەو شتانەى دەربارەى لانە بەدلم بوو ئەوہ بوو بەلايەوہ قورس بوو ھەست و سۇزەكانى دەرنبەرىت. ئەو يەككە بوو لەو سى ياخود چوار ھاورپىيەم كە ھاورپىتەم خۇش بوو لەگەلىاندا و سەردانى مالىوہيانم دەكرد. رۇژىكىيان لەسەر جىگە نووستەكەى سەعىمان بۇ تاقىكردنەوہيەك دەكرد، خۇى لاركردەوہ بەلامدا و زۇر بەخىرايى بەگويمدا چرپاندى:

"زەينەب، پىويستە نەينىيەكت پى بلىم كە زۇر ناخۇشە. لە باكورر حكومەت گازى كىمىيى رشتوہ بەسەر كوردەكاندا و ھەزارەها كەسيان لى مردوہو ھەر لەو شويىندا كەوتوون كە لىتى راوہستابوون. لەچەند چرگەساتىندا تەواوى خەلكى شارۇچكە كوزرابوون".

ئەوہى بىستبووى پىيگوتەم. وىنەى ئەو خىزانە كوردانە دەھاتە پىش چاوە كە لەشەقامە تەسك و بارىكەكاندا بەمردووى راكشابوون و مندالان بەسەريەك كەوتبوون و مندالى ساواش بەبى ھەناسە لەنامىزە مردوہكەى دايكىاندا بوون ھەروہا وىنەى تەواوى گوندىك بەمىشكەمدا دەھات كە ئەو گازەيان ھەلدەمژى و

له‌بەر زۆری ژه‌هره‌که‌ی هەر له‌ رێکردندا گیانیان ده‌رده‌چوو. باوکیك له‌گه‌ڵ منداڵه‌کانیدا به‌مردوویی دۆزرانه‌وه که به‌دهوری می‌زی نانخواردنی چیش‌تخانه‌که‌یاندا دانیشتیوون و له‌ گه‌رمه‌ی نانخواردندا بوون. ئه‌م شته ناخۆشانه‌م له‌و بیست، به‌لام نه‌متوانی هیچ کاردانه‌وه‌یه‌کم هه‌بیت و نه‌متوانی هیچ شتیکی پێ بلێم. له‌شم گرژ بوو، بیرمه له‌بێده‌نگی‌دا لانه‌ گه‌رايه‌وه شوینی خۆی. هه‌میشه‌ چاوه‌رپێ ئه‌و جوړه کاردانه‌وه‌یه‌م لێده‌کرد، چونکه ده‌سته‌جێ ئه‌وه‌ی به‌بیردا هاته‌وه که ئه‌و قسه‌ بۆ کچی هاوڕێیه‌کی سه‌دام ده‌گات.

هه‌ردوو‌گمان چوینه‌وه سه‌ر گتیبه‌که‌و واخۆمان ده‌رخست هەر خه‌ریکی سه‌عیکردنی دا‌رشتنی نینگلیزین. به‌لام دواتر کاتیك به‌ته‌نیا بووم ئه‌و وینانه هێرشیان بۆ ده‌هینام، گورزه‌یه‌ك تیر له‌سه‌رو ئه‌و دیواره‌وه ده‌رده‌چوو به‌چوارده‌وری ئه‌و به‌شه‌ی می‌شک‌دا دروست‌م‌کردبوو شار‌دی‌بوومه‌وه تا بیرنه‌که‌مه‌وه له‌و زوڵم و زۆرانه‌ی سه‌دام دژی گه‌له‌که‌ی ئه‌نجامی ده‌دا. هه‌زاره‌ها خه‌لك مردن؟ هه‌زاره‌ها؟ ره‌نگه‌ لانه‌ خزم و که‌سی هه‌بوو‌بیت له‌ هه‌رێمی کوردستان، که‌واته ده‌بیت ئه‌و هه‌واله‌ی له‌ که‌سیك بیستبیت که له‌وئ ده‌ژیا. ته‌نانه‌ت گومانم له‌وه هه‌بوو که باوکم ئه‌و هه‌واله‌ی بیستبیت، ئه‌و له‌ هیلێ ناسمانی مه‌ده‌نی فرۆکه‌وانی ده‌کرد نه‌ك سه‌ربازی. ئه‌وه ترسناکترین شت بوو له‌ژیا‌ندا بیستبیت. ده‌مزانێ که ناتوانم ئه‌و هه‌واله‌ بۆ هیچ که‌س بگێر‌مه‌وه، ته‌نانه‌ت بۆ داکیشم. بینیبوو‌م که دایکم چهند به‌تاسه‌وه له‌باوکم ده‌پا‌رايه‌وه‌و تۆقیبوو له‌وه‌ی که چیت ناتوانیت یه‌ك چیرۆکی ترسناکی تری سه‌دام بشاریته‌وه. به‌لام هه‌موو جارێك که چاوه‌کانم داده‌خست وینه‌ی ئه‌و باوکه‌و منداڵه‌کانی ده‌هاته‌ پێش‌چاوم. نه‌مه‌ده‌توانی بۆیان بگه‌رم. نه‌مه‌ده‌توانی له‌و کاره‌ی به‌رامبه‌ریان گه‌را توره‌بم. نه‌مه‌ده‌توانی تاسه‌ر وینه‌کان له‌می‌شک‌دا هه‌لبه‌گرم. ده‌بوايه‌ بوونی ئه‌و وینانه له‌می‌شک‌دا نه‌هێلم. دواجار، پێمانیه‌ ناو ئه‌و به‌شه‌ سپییه‌ روونه‌ی می‌شک‌مه‌وه که هاوشیوه‌ی فیلمیکی سوتاو توانای سوتاندنی ئه‌و وینانه‌ی هه‌بوو.

کارو سه‌مه‌کارییه‌کانی سه‌دام له‌هه‌لکشاندا بوو، به‌لام له‌بەر نه‌بوونی میدیای سه‌ربه‌خۆ له‌ناو عێراق‌دا به‌هیچ کلوجیک تۆمار نه‌ده‌کران و منیش به‌شیوه‌یه‌کی ناسایی ژیا‌تم ده‌گوزه‌ران‌د. له‌گه‌ڵ قه‌شه‌یه‌کی کاسۆلیکی فه‌ره‌نسی به‌ناوی (ماسیه‌ر

کامل) وانەکانی قورکاری و تینس و وینەکیشانم دەخویند. بەیانیان، دایکم بەدلئیکی خۆشەو کاتر مێر حەوت، بەیانی باشی لێدەکردم. ئەو هەمیشە بەیانیان دلخۆش بوو، هەلبەت پێش ئەوێ رووداوەکانی ئەو رۆژە قەفەسی ژیانمانی بیریخاتەو. بەهێمنی دەهاتە ژوورەو و پەردەکانی لادەداو بەهێواشی پشته دەستی بە روومەتدا دەهێناو بە ماچکردن خەبەری دەکردمەو. هەندیک جار گۆرانی دەگوت و ئەگەر گلەبیم لە خانووی مەزراکە یاخود ناھەنگیکێ کۆشک دەربریایە ئەوا بیری دەخستەو و سوپاسگوزار بێ بەرامبەر ئەو شتانە خاوەنیا بوم و پێشنیازی بۆ دەکردم زیاتر وردبمەو و بۆ بینینی ئەو جوانیانە لەدەورو بەرمان بوون. لەتەمەنی دوانزە سالیەو و وانە پیاووم لەلای ماسیەر کامل دەخویند و ئەو کاتانە لەمەلەو بوم بۆ چەند کاتر مێرێک پەراوم دەکرد. چرکە چرکی کاژیری نامیزی مۆسیقا ژەنینهکە سەری دەکردم، راست، چەپ، راست، چەپ، چەپ، هەر وەها دەمتوانی لەمۆسیقادا خەمەکانم بپەوینمەو وەک چۆن بابە لە جینگە لێخوڕینی فرۆکەگەیداو حەیدەریش لە یاری کۆمپیوتەر و هەلۆشاندن و بەستەوێ نامیزە کارەباییەکانی مەلەو بەهێمنی خەمەکانیان دەپەواندەو. خەونی دایکم ئەو بوو فیزی ژەنینی پیاو بێم لەکاتیکدا ئەو هەرگیز وانە فیژیوونی پیاوێ نەخویندبوو، بەدەستە نۆتە میوزیکی بۆ دەهێنام کە بەزۆری گۆرانی رۆمانسی بوون. خۆشترینیان بەلایەو (چیرۆکی عەشق) بوو داوا لێدەکردم دووبارە ناوازەکە بۆ بژەنمەو.

کاتیک لەسائی دوو مێ کۆلیژ بوم، باوکم پێی گوتین خۆمان بپێچینەو بۆ گەشتیکێ دوو رۆژ و پێلای تینس و جلوبەرگی مەلەکردن و نەرکی قوتابخانە لەگەل خۆمان بەرین. شۆفیرەکە بەرپۆ بوو، لەبەرئەو مەن و براکەم بەپەلە رامانکردە قاتی سەرەو بۆ خۆپێچانەو. دەرگای کەنتۆرەکەم کردەو و چاوم بپێهەر سێ قاتی مەلەکردنەکەم و سورەکەیانم هەلێژارد. پاشان بەخۆم گوت مەلە ناکەم، عەیبە، لەبەرئەو جلی مەلەکردنەکەم دانایەو و شتەکانی ترم پێچایەو و رامکردە خوارەو.

لەبیرم نییە پشوو ئەو هەفتە یەمان لەکۆی بەسەربرد تەنها ئەو نەبیت ئەو خانووی بۆی چووین زۆر گەورە بوو، هەر خێزانەو شوینی تایبەتی خۆی

هەبوو. بەتەنیشت دەریاچەکەووە نانی ئیوارەمان خوارد، نزیکەى هەموو کۆشکەکانى سەدام دەریاچەیان بەتەنیشتەووە بوو. سەدام گوتى، "باشە، هەمووتان جلی مەلە لەبەربکەن و بابڕۆین بۆ مەلەکردن". شەویکی جوان بوو، ناوی دەریاچەکە شینیکی تۆخ بوو، وەك ناوینە مەنگ بوو تا دواى چەند خولەکیک هەموویان هاتن و خۆیان تێفڕیدا. سەدام بەجلی مەلەکردنەووە هاتەووە تەماشام دەکرد تا گەیشتە قەراغی ناوگەو چاوەڕپی خزمەتکاریکی دەکرد تا رۆبی مەلەکردنەکە لەبەری دابنۆ و ئەو کۆمەلە نیووە بازنەیهکیان بۆ دروستکرد تا مەلە بکات. تۆزیک لەوئێرەدا وەستای لەیادمە بیرم لەووە دەکردەووە کە ئەو گیشی لە باوگم زیاتر بوو بەلام هیشتا جەستەى ریک و وەرزشی بوو. بەکەمیک فیزەووە خۆی دا بەناوگەدا. مەلەوانیکی زۆر باش بوو. هەموویان لەناوگەدا شلپە شلپیان بوو. پاشان گەرایەووە ناوڕی دایەووە بەلای مندا کە لە قەراغی ناوگەدا وەستابوووم و تەنورەیهکی درێژم لەبەردا بوو. گوتى "زەینەب بۆ لەگەلماندا مەلە ناکەیت؟" منیش بەپێی ئەو پاساوەی پلانم بۆ دانابوو گوتم "جلی مەلەکردنم بیرچوو؟".

سارا گوتى "چۆن جلی مەلەکردنت بیرچوو؟ چەند بێ مینشکی! پیمان راگەیهنرا جلی مەلەکردن بەینین".

سەدام پینیگوتم "زەنوبە، ئەووە گەرفتیک نییە، بڕۆ سەرەووە بۆ ژوورەکەى من و یەکیک لەووەکانى من لەبەربکە لەگەل تیشیرتیک".

ئەو قسەیه وشکی کردم. بیرکردنەووە لە چوونە ناو ژوورەکەى سەدام و لەبەرکردنی جلی مەلەکردنی ئەو، جەستەمی گەز کرد. نەمدەتوانی بیهینمە پیش چاوم کە چۆن جلەکانى ئەو بەسەر لاشەى رووتەدا لەبەربکەم و دواتریش بگەرپیمەووە هەموو ئەوانەى لەوئێرەدا تەماشام بکەن.

بیراری خۆمداو بەرپزەووە وەلامم دایەووە گوتم "نا، سوپاست دەگەم عەمو گیان. ئەمشەو تەنها تەماشاتان دەگەم".

پاشان گوتى "باشە، ئەگەر شەرم دەکەیت لەبەری بکەیت تەنها دزداشەگەم لەبەربکە. ئێرە زۆر خۆشە، وانیه جەماعەت؟ یەللا دەى". هەموو لایەک بەیەك دەنگ لەناو ناوگەدا هاواریان کرد، یەللا، یەللا، دەى".

له دیمه نی په شوکاوی دایک و باوکم حالی بووم که له ناوه کهدا له دواوی سه دامه وه بوون. ته نها نه وان بانگیان نه ده کردم و بیده نگ بوونه که یان په یامیک بوو فامم کرد. گوتم به وه هه لئاخه له تيم. جله گانی له بهرناکه م، ته نانه ت دزدا شه که شی که تا سه رنه ژنوم دريژر بوو. دزدا شه بیت یا خود تیشیرت، له ناوه کهدا به لاشه مدا دهنووسیت. نه و کاته کچیکي گهنج بووم و دهمزانی نه وه مانای چیه. جله گانی عمو له بهرناکه م.

بو دواچار پیمگوت "عمو، نه مرؤ ناتوانم مه له بکه م". نه وه تاکه ریگه بوو به خه یالمداهات تاکو بتوانم کوتایی به و گف توگوویه بهیتم. کاتیک ژنیک پاساویکی ده هینا یه وه نیتر هیچ قسه ی نه ده کرد.

دواوی نه وه ی مه له کردنه که کوتایی هات و خو ی وشکرده وه هاته لام و وتی "زهینه ب، نه مشه و کاتیکی زور خوشت له ده ستچوو. ناوه که زور خوش بوو". له نابی ۱۹۸۸، عمو موژده ی سه رکه وتنی راگه یاند به سه ر فارسه دوژمنه گاندا و جهنگی هه شت ساله ی نیران کوتایی هات.

پرسیارم له دایکم کرد "که واته به شی خومان له نیران ده سته و تووه؟" له وه لامدا گوتی "نا، به راستی وانیه. سنوره گان هه مان شتن". منیش گوتم "که واته هیچ شتیک نه گوزراوه؟ نه ی گرنگی به کوشتدانی نه وه موو خه لکه چی بوو؟"

بروگانی به زر کرده وه بیروبوچوونه گانی رونکرده وه. له گهل نه وه شدا، نه وه خوشترین روژ بوو که له به غدا بینیبیتم. شاره که ترسی وه لانا. خه لکی له مالنه گانیانه وه رژانه سه ر شه قامه گان. له هه موو شوینیک دهنگی موسیقا ده هات، خه لکی سه میان ده کرد، به کورتی له هه موو شار دهنگی به زم و ره زم ده هات. لیمان خوړی بو ناوشار، ده مانبینی ژنان ناویان ده رسته سه ر زه وی بو ده سته پیکي تازه ی سه لامه تی و خیرو به ره که ت. که سیکي نه ناس ناوی به جامی سه یاره کهدا کردو گوتی "نه گهر پیویست بکات تا ته واوی ته مه نم جام و په نجه ره ده شو، هه موو شتیک نه انجام ده دم بهس نه چمه به ره ی جهنگ! سوپاس بو خوا! سوپاس دواچار کوتایی هات".

له کوشکی سه روکایه تیدا نا هه نگیکی فه رمی سه رکه وتن له باخچه کهدا گنیردرا

دوو جینگای جیاوازی تیدا ریکخرا بوو، شوینیکیان بو ناههنگی پیاوان بوو که له‌لایهن عمو سه‌دامه‌وه خانه‌خوینی ده‌کراو شوینه‌که‌ی تریان بو ناههنگی ژنان بوو له‌لایهن پووره ساجیده‌وه خانه‌خوینی ده‌کرا. میزی دوورودریژی خواردن رازی‌نرابوه‌وه له مه‌حشی و جوړه‌ها گوشت و خواردنی عیراقی و میوه‌ی دهره‌کی وه‌ک مانگۆو کیوی و نه‌ناناس که چهنده سالتیک بوو له به‌غدا به‌رچاوم نه‌که‌وتبوون، سه‌ر میزه‌گانیان نه‌خشانده‌بوو. وا ریکه‌وت له‌نزیک ره‌غدی کچی سه‌دامه‌وه له‌سه‌ر میزه‌که دابنیشم و ته‌ماشای نه‌و خو‌شی و شادیبه بکه‌م و (بوړه‌ک) بخوین که جوړه شرینبیه‌کی به‌ناوبانگی عیراقیه و پرده‌گریته له په‌نیرو به‌شیوازیکی تیکه‌لاوی تورکی و عیراقی و نیوانی ناماده ده‌گریته. ژنه قه‌ره‌جه‌کان له‌سه‌ر شانۆکه به‌جلوبه‌رگی نالو والای سه‌وزو سوورو زه‌ردو مؤره‌وه گۆرانیان ده‌چری و سه‌مایان ده‌کرد. له‌وکاته‌ی به‌ده‌نگی ته‌پل و تامبوړین و نه‌و نامیره موسیقیانه‌ی تر که نازانم ناوه‌گانیان چی بوو سه‌مایان ده‌کرد، قژه ره‌شه خاوه‌گانیان له پانیان ده‌خشا. خرپن و ورگ خرپوون، زۆر به‌خه‌ست و خو‌لی ماکیازیان کردبوو شتی وه‌هام نه‌بینیوو. سه‌رکوئیمان زۆر سوور بوو، سوراوه‌گانیشیان توخ و نه‌ستور کردبوو. چاویان به‌ ماسکارا ره‌ش ره‌ش کردبوو. گواره‌ی قورسی نالتون به‌گویناندا شوپریه‌وه. له‌وکاته‌ی سه‌مایان ده‌کرد قۆل و گه‌ردنیاں خرپه‌ی بازنه و ملوانکه و خشل و زیپریان لیبه‌رزده‌بویه‌وه.

پاشان نه‌و روئینه له به‌شی ژنان کوئایی هات و نامیره‌گانیان پینچایه‌وه و به‌ره به‌شی پیاوان که‌وته‌ه ری بو نواندنیکی تر.

کاتیک ژنه‌کان روئستن ره‌غد گوتی "ئیس‌تا خوا ده‌زانی نه‌وان چی ده‌که‌ن".

پرسیم "گۆرانی ده‌ئین و سه‌ما ده‌که‌ن؟"

ره‌غد به‌شیوه‌یه‌ک ته‌ماشای کردم، وای لیکردم زۆر هه‌ست به‌ساویله‌کی خۆم

بکه‌م.

گوتی "پیاوان چه‌زیان له ژنی قه‌ره‌جه. می‌رده‌که‌م له‌و ناهه‌نگه‌ی پیاواندایه".

نه‌وه تاکه راز بوو که له‌ژیاندا بو منی درکاندیبیت سه‌ره‌پای نه‌وه‌ی چه‌ندین

جاری تر پیکه‌وه بووین و له‌هه‌مان کۆلیژیش وه‌رگرا بووین.

عمو، ره‌غدی له‌ حسین کامل ماره‌پری بوو له‌وکاته‌ی ره‌غد ته‌مه‌نی ته‌نها

شانزه یان چه فده سال بوو، حسین نهو تکر تیه بوو که نازاری باوگمی داو زورینهی هاوولاتیانی عیراقی توفاندبوو. هه موو کهس دهیزانی رهغد به مهرج شوی به حسین کردبوو، نهویش تهواوکردنی خویندن بوو. حسینی نه خویندهواریش رازی ببوو، نهویش مهرجیکی خوی هه بوو که بریتیبوو لهوهی چه ند سال بخوینیت ده بیت نهونده مندالی بیت. نهو تنها دوو سال لهمن گوره تر بوو، به لام تا نهو کاتهی جهنگه که راگیرا سی مندالی هه بوو. نهو روزه به زهیم پییدا دهاتهوه. دواتر پرساری زنه قهره جه کانم له دایکم کرد، نهویش بوی رونکردمهوه که قهره جه کان کوجک ره بوون و عمو مافی هاوولاتی بوونی پی به خشیبوون. وا بیرمه کردهوه که نهوانیش به هه مان شیوه که وتبوونه بهر جوره ترس و توفاندنیکی تایبه تهوه له لایه من حکومه تهوه. سه دام پیاوه کانی نهو ژاناهی ناردبوو بو بهر هی پیشه وهی جهنگو نهوانیشی له بهغدا هیشتبووهوه تا له کوشکی سه روکایه تیدا گورانی بو بلین و سه مای بو بکن.

شهویکیان کاتیک وه که همیشه له بالکونی دواوهی پهیمانگا فهره نسپیه که له گهل نیهاب قسه مان ده کرد، نیهاب دهستی گرتم و به هیواشی به ره و لای خوی رایکیشام له نامیزی گرتم. چاوم برییه نیو چاوی و نهویش ماچی کردم. نهوه یه کهم ماچ بوو، هه رگیز له وه و پیش کاریکی لهو شیوهیم نه کردبوو. لئوه کانی نهروم بیوینه بوون و له بهرام بهر نهو یه کهم ههسته عاشقانه مدا ههستم به بیهیزی کرد. پیش نهو یه کهم ماچ کردنه قهده غهیه، ماوهی سال و نیویک بوو پیکه وه بووین. دواي نهو نیوارهیه دهستان کرد به قسه کردن ده باره ی هاوسه رگری و نهو مندالانهی دهمانبیت و نهو زیانهی پیکه وه بونیادی ده نیین. پلانیکمان دارشت، واماندانا بوو که هه رکه خویندنم تهواو کرد شوینیکی وه رگریان بکه مه وهو نیهابیش وه باوکی دوکانیکی قوماش به ته نیشته خانه که مه وه بکاته وه.

باوگم که هه رگیز بهو په یوه ندییهی نیمه ی نه زانی، کاتیک بیستی ده سته جی و به توندی ره تیکردهوه. من ته مه نم زور بچوک بوو، جیاوازی نیوان پیشینهی خیزانه گانمان بهر چا بوو، نیهاب نهیده توانی بزوی زیانم دابین بکات. هه رچه نهوه له من گوره تر بوو، من له قوناعی دووم بووم به لام نهو ته نانهت

سالی یەكەمی زانكۆشی تەواو نەكردبوو. بەشیوەیەکی چاوەرواننەكراو، دایكەم پشتیوانی لێنەكردم. بەدریژیی ئەو رۆژە گریام، نانم نەخوارد. بە دایك و باوكم گوت چیت پێكەنین لەمن نابینن، لەبەرئەوەی بەبێ ئیهاب هەرگیز خۆشی نابینم. دواى مانگێك خەم و خەفەت بەتورەییەوه بەدایكەم گوت "هەمیشە پیت دەوتم دەبیت بەخۆشەویستی هاوسەرگەری بكەم! نیستا ئەو كۆرەم دۆزیوەتەوه كە خۆشم دەویت، بەلام تۆ بێرت گۆریوە. پێم بلێ دایە، بپروات بەخۆشەویستی هەیه یان نا؟ هیتا دەتەویت بەخۆشەویستی هاوسەرگەری بكەم یان وەك پووڕە نەدا گۆراویت و بەنیازی وەك لوما بمدەیت بە پیاویكی دەولەمەند؟"

پێدەچیت بەو قسانە زۆر نازارم دابیت. پێشتر بینیبووم ئەو عالیەیهی لەو دەوبەر دەمناسی چەند بەسەختی هەولێدەدا شتێك بەزیندووی لەناخیدا بەیلتێتەوه، بەشێکی ناواخنی بریتیبوو لە باوەرپوون بەخۆشەویستی.

لەكوۆتاییدا، دایكەم بیروپرای گۆری و پیموایی ئەمە دوو مانگێکی خایاند. بەهەر حال توانی باوكم رازی بكات تا ئیهاب بانگێشتی مالهوه بكەین. زۆر بەپەرۆشەوه چاوەرپێی برپاری باوكەم دەكرد دواى ئەوەی بەتەنیا لەگەڵ ئیهاب لەباخچەكەماندا پێكەوه چایان خواردەوهو باسی ئەو مەسەلەیان كرد.

باوكەم گوتی "یەك دنیا قۆلۆنیای لەخۆی دابوو. بەدەلم نییە. پێم وایە بەكەلكی تۆ نایەت، بەلام ئەگەر بەنیازی خۆكۆشتن بیت كاتێك رازی نەبم، ئەوكاتە چارم نییە".

پەسەندكردنێکی نابەدڵانە بوو، بەلام هەرچی چۆنێك پیت رازیمكرد. گوتی پێویستە رەزامەندی عەمو وەرگیریت. ئەوكاتە دەبواوە من و ئیهاب بۆ ماوەی شەش هەفتە چاوەروان بوینایە تاوێكو لێكۆلێنەوهی ئاسایش تەواو دەبوو.

لە عێراقدا، پرۆسەى هاوسەرگەری بەشیوەیەك دەستپێدەكات كە كۆمەلێك ژن لە خانەوادەى زاوا بەشیوەیەكی فەرمى سەردانی مالى بووك دەكەن و داوا لەدایكى بووك و ژنەكانى تر دەكەن كچەكەیان پى ببەخسن و شیرینییهكى تاییەت كە پێی دەوتریت كولیچە، لە هەویر و خورما و دارچینی پێكەتوو، لەلایەن بووكە خانى دواڕۆژەوه پیشكەش بەمیوانەكان دەكریت، ئەویش دەبیت بەشیوەیەكی رێكۆپێك و بەرپێز خۆی دەربخات و شكۆو سەربەزى خێزانەكە بنوینیت. دایكەم

کولێچه و گۆلی کرێ و شەربەتی هەناری فرێشی بۆ بۆنەکه دروستکرد.
کاتیک ئەو رۆژە هات، پوورەکانم بەتازەترین مۆدیلی جەووە گەشتن و ماکیازی
تەواویان کردبوو، قزبان رێککردبوو هەروەها بۆنی خۆشیان لەخۆیان داوو. دایکی
نیهاب و سێ خوشک و چەند پووریکێ خۆیانکرد بە ماله‌گەمانداو جلوبەرگی
کۆنباوی رەشی گەورەو دەلێیان لەبەرئەو، هیچ ماکیازیکیان نەکردبوو. دایکی
نیهاب ژنیکی خرپن بوو، زۆر بالای بەرز نەبوو، دەموچاویکی تالی هەبوو، بەپەلە
روو و من هاتوو باوەشی پێداکردم. دەمم تەتەلەئە دەکرد لەوکاتەئە دەموست
بەئەدەبەووە ماچی هەر روومەتیکێ بکەم، بەلام ئەو لەرادەبەدەر دەموچاومی بە
ماچ داگرتبوووە. زیاتر لە دایک و پوورەکانم بیرو هەستی خۆی دەرئەبەری و
ئەوانیش بەرپێزەووە پێشوازییان لێکردن، بەلام کەمدوو بوون لەگەڵیاندا. لەوکاتەئە
چاوم خستبوووە سەر هەردوولایان پێموابوو هیچ جیاوازییەکی گەورە لەنێوان ئەو
ژناندا نەبوو کە بەهەمان زمان قسەیان دەکرد، لەبەرئەوئەئە هەردوولا لەیەگەتری
ورد دەبوونەووە.

قاوێ تورکیم بۆ دانان و لەنێوانیاندا دانیشتم و دایکی نیهابیش بەوجۆرە
داواکردنە نەریتییهی هەبوو داوای هاوسەرگیری لێکردم. لەووەپێش ئەو جۆرە
داواکردنەم بیستبوو. کەسانی نەناس هاتبوونە مائمان تاکو بمخوازن، من و
دایکیشم بەرپێزەووە خوشحالممان دەکردن لەبەرئەوئەئە دەبواوە وابوینایە، بەلام
دواتر بەووە پێدەگەنین چۆن مێرد بەکەسێک بکەم کە نەمدەناسی. لەوکاتەئە
دایکی نیهاب کەوتبوووە قسەکردن و بەلێنی ئەوئەئە دەدا کە گەرئەنتی دلخۆش بوونم
دەکات و وەک کچەکانی خۆی مامەلەم لەگەڵ دەکات و هەرچییەکم پێویست بیت
یاخود بویت بۆم دەستەبەر دەکات و لەو شیوازە ژیانەئە پێی راهاتووم پشتیوانیم
دەکات، تێبینی ئەوئەئە کرد خوشکە گەورەکەئە نیهاب لە کەلوپەل ناومالەکە
وردەدەبوووەو چاوی بریبوووە ئەو وینە خیزانیانەئە بەدیوارەکەووە هەلئاسرابوون.
ئەو هەرگیز لەووەپێش نەچوو بوووە مالتیکێ لەو شیوێهەووە ئەوئەئە بەلای
هەموومانەووە ناشکرابوو دەبواوە خیزانەکەمان یارمەتی بداینایە ئەگەر بەو
شیوێهەئە بژیا مایە کە پێی راهاتبووم. پوورە سەمەر بە سەپرو سەرسورمانەووە
نیگایەکی بۆ کردم و بەدزییەووە چەند سەرنجیکمان گۆرپییەووە. بەنامازەئە چاو

پێمگوت، دەبینی؟ مەگەر لە مەلەوانگەى هەنتین کلهپ پێم نەگوتی، دواجار عەمو نارەزووهکانمى ژەهراوى نەکرد.

دواتر پووڕە نەجوا هاتە لام و راشکاوانە لێپێرسیم: "زەینەب، بەنیازی خۆت تووشى جى بکەیت؟"

داوى چەند هەفتەیهک ریزیک ئۆتۆمبیل خۆیکرد بە کوێرە کۆلانهکهماندا و (ئەوسەرى دەرئەدەچوو) دەرزەنیک پیاو دابەزین و ژمارەیهک شیخی خێلەکیشیان لەگەڵدا. هاتنە ژوورەو دەزاداشەیان لەبەردابوو، عەبای سەرشانیان دابوو بەخۆیاندا که دەستچنى خورى بوون و بەدەزوولەى ئالتونى چنرابوون، هەرۆهە عەگال سەپیان لەسەرکردبوو. لەگەڵ پیاوهکانى خانەوادهکەى ئێمە که هەموویان قاتیان لەبەردابوو تەوقەیان کردو بەشیوەى بازنەیی لەباخچەگەدا دانیشتن. بەپەشۆکاوییهوه لەگەڵ ژنەکانى تردا لەپەنجەرەکهوه تەماشامان دەکردن لەوکاتەى باوکی ئیهاب و پیاوه ریش سەپیه خێلەکییه بەتەمەنەکانى تر دانیشتنی پیاوانیان کۆتایی پێهێنا بەجۆریک رەزامەند بوون لەسەر هاوسەرگریمان. هەرێهک لە پیاوهکان شیعو قورئانیان لەبەر دەخویندەوه دەربارەى هاوسەرگرى. نایەتیکی قورئانیان خویندەوه که دەفەرمویت "لەنیو بەلگەو نیشانەکانى خودا ئەوهیه که هەردوو رەگەزى لەنیوانتاندا بەدیھێناوه تاكو لەپای یەکتر ئارامبگرن و خۆشەویستى و میهرەبانى لەنیوانتاندا دروست بێت". باوکم بەرێز بوو بەرامبەریان، بەلام بیتاقەت بوو هەرۆهە هیچ شیعیکیان نایەتیکی قورئانى لەبەرنەبوو. لەجیاتی ئەوه پێیگوتن که من بەلای ئەوهوه زۆر نازیزم و جگە لەبەختەوهرى من خوازىارى هیچ شتیکی تر نییه و داواى لەخوا کرد هاوسەرگرى من و ئیهاب پێرۆز بکات. کاتیک لەو قسانە تەواو بوون هەموویان دەستیان هێنا بە دەموچاویاندا سورەتى (الفاتیحه) یەكەم سورەتى قورئانى پێرۆزىان خویند. پاشان تەوقەیان کرد، ئەمە نامازەیهک بوو تا بچمە دەرەوه و لەسەر سینییەکی گەوره جۆرە شەربەتیکی تاپبەتیان پێشکەش بکەم. کاتیک گەیشتمە لای باوکم و شەربەتەكەم بۆ راگرت لەرۆخساریدا دەمخویندەوه که بەلایهوه چەند سەخت بوو بەم بارودۆخەدا تیببەرپیت. کاتیک بۆ دلدانەوهى زەرەدەخەنەیهکەم بۆ کردو ویستم ماچیکى پێبەدم، رووى وەرگێرا.

بۆ ناهەنگی ماره‌بەری، باخچەکەمان لێوانلیو بوو لە بۆن و بەرامی چێشتلینان و گول و گولزارو یاداوەری مندالییان دەخستەوه یاد. رادیە گەرایەوه تا یارمەتیمان بدات، ماوەی چەند سالتیک بوو ببووینە هاوڕینی باش و زۆر خوشحال بووم دەمێک باسی ئەو کاتە ی بۆ دەکردم کە لەگەڵ دراوسێکەیان کەوتبوو داوی خوشەویستیەوه. ئەو قوتابخانە ی نامادەیی تەواوکردبوو، پاشان هاوسەرگیری کردبوو داوای لە باوکم کرد یارمەتی هاوسەرکە ی بدات و لە فرۆکەخانە وەک فەرمانبەرێکی تۆمارنوس نیشیک ی بۆ بدۆزیتەوه. دایکم هێندە هاوسەرگرییەکە ی پێخۆش بوو جلوبەرگی هاوسەرگرییەکە ی خۆی بەخشییە رادیە هەتاکو بۆ ناهەنگی گواستەوه کە ی بیپۆشیت. بەلام ئەو رۆژە کە دیم، بەیەکەم مندالیەوه دووگیان بوو، لەو خانوو بەجوو کە ی تییدا دەژیان لەگەڵ خوشک و براکانی هاوسەرکە شیدا پێکەوه ژیا نیا ن دەگوزەرانندو لەتەک خەسوی کێشمەکێشیان بوو. پێیگوتم "خوشەویستی شتیکی جوانە، بەلام کاتیک تۆو هاوسەرکەشت بێ پارە بن ژیا ن سەخت دەبیت".

بەپیتی دابونەریت، ناهەنگی ماره‌بەری بۆنەییەکی ژنانەییە و کاتیک دەستیپێکرد لەگەڵ پوورەکانم و هاوڕێکانم لەباخچەکەدا وەستا بووم و کۆمەلێک مندال هاتن قورئانیکیان هەلگرتبوو لەگەڵ ئەنگوستیلە ی دەزگیرانداری و ملوانکەییەک و گوارە و بازنە و ئەو ئەلقەییە ی نیهاب وەک دیاری ماره‌بەری بۆی هەلبێژاردبووم. پاشان نیهاب هات، قۆزو کەشخە و حەوت ژنی خێزانەکە ی لەگەڵ بوو، هەریەکە یان زەمیلەییەکی نەریتباوی پڕ لە دیارییان پێبوو، وەک قوماش و بۆن و گول و شیرینی. ئەو شەوه من و نیهاب بۆ یەکەمجار لەپێش چاوی هەموولایەک پێکەوه کەوتینە سەماکردن. پاشان مایکروفونەکە ی هەلگرت و شیرینی خۆیندەوه کە بۆ منی نوسی بوو. کاتیک قسە ی دەکرد تەماشای منی دەکرد، منیش ناویته ی ئەو خوشەویستی و هەست و سۆزە ببووم. هەموو هاوڕێ کچەکانم چاوبە فرمێسک بوون لەوه ی چەندە قۆزو رۆمانسی بوو.

سارا پیرۆزبایی لێکردم و باوەشی پێداکردم و گوتی "زەینەب، دواجار کاری خۆت کرد. بەخوشەویستی هاوسەرگریت پێکھێنا!"

لەلایەکی تری باخچەکەوه بەتەنیش ژنە عەبا رەشەکانەوه نیگای نابەدئی

دایکەم و ھاورپێکانیم لەرۆخساریاندا دەخویندەوێ. شیعەرەکەى ئیھاب برینداری کردبوون. شیعەرەکە بەتەواوی رینگەپێدانیکى ئاشکرای دلداری قەدەغەکراو بوو. هیچ شتیک دەربارەى خۆى، خێزانەکەى، لایەنى دارایی، نەبوونی برۆانامەى زانکۆ، گەرانەھەى بەرھەو عەشیرەتگەرى، لەگەڵ پێشبینییەکانى ئەواندا یەکیئەدەگرتەوێ. ئەو بەلامەوێ گرنگ نەبوو. بەنیگایەک پێم وتن من وەك ئیوێ نابم. من بەو شیوہیەى ئیوێ ژیان ناگوزەرینم.

ئەو شەوێ من دلخۆش بووم، بەلام دایکەم غەمبارو پەست.

رۆژى دواتر دایکەم پێیگوتم "زەینەب، دەزانى پوورە نەدا چى پێیگوتم؟ وتى: عالیە، چۆن کچەکەت داوہ بەکۆرپیکى لەو چەشنە؟ تۆ خەریکی چیت؟ بێرۆکە لیبرالیەکانت زۆرى تێپەراندووە. ئەوێ ژیانى کچەکەتە کە ئیمە باسى لێوہ دەکەین".

زەردەخەنەییەکی بۆ کردم و جارێکی تر پرسى "زەینەب، گومانەت نییە لەوہى ئەنجامى دەدەیت؟"

پاش حەفتەییەک و لەناھەنگەکەدا، پاسەوانیکى کۆشكى کۆمارى ئوتۆمبیلیکى متسیوبوشى سەوزى کالى هینا بۆ مالمەن. باوکەم ھاتە زوورەوہو سوێچ و سالانەى ئوتۆمبیلەکەى پێدام.

گوتى "ئەمە دیارى ھاوسەرگریەکەتە لەلایەن عەمۆ سەدامەوہ. تاکە ئوتۆمبیلی رەنگ فستەقییە لە عێراقدا".

ئوتۆمبیل لەلایەن حکومەتەوہ ھاوردە دەکراو جگە لە ماریسیدسە رەشەکان ئوتۆمبیلەکانى تر زیاتر سپی بوون. بێجگە لەخێزانەکەم و ئیھاب کەسى تر نەیدەزانى کى ئەو ئوتۆمبیلە سەوزەى پى بەخشیبوو. زۆر حەزم لە لیخوورینی دەکرد بەناو بەغداو ھەر زوو بوو پێناسم. رۆژیکیان ئیھابم برد بۆ بیاسە، بەلام پێیگوتم دەبیت بیفرۆشین و بەپارەکەى دوکانى کوتالى پێدابنیت.

منیش گوتم "ئیھاب، من نامەوێت بیفرۆشم. ئەوہ دیارییە بۆ من". گوتى "ئوتۆمبیلیکى بچوکتر و کۆنترت بۆ دەکێرم و ئەوہشى لێى ماہەوہ و بەرھیتانى پێدەکەین بۆ دوارپۆزمان". بەلام من سوور بووم لەسەر ئەوہى نابیت ناوا زوو بیفرۆشین، چونکە ئەوہ بێرێزییە".

دوای ئەووی دەزگرا ندادارییه که مان بە فەرمی چەسپا، نیتەر دەمانتوانی وەک هاوسەر خۆمان دەربخەین و نیهابیش زیاتر بە لەخۆرا بێنیهوه وەک هاوسەری داها تووم خۆی دەنواند. یەکەم شەو پێکەوه چوینە دەرەوه بۆ بۆنە یەکی کۆمەلایەتی لەگەڵ پزیشکیکی خەلکی کوبا که فیدل کاسترۆ بۆ خزمەتی عەمو ناردبووی، ئەو دەستبەجێ دلپێسی کردوو سوور بوو لەسەر ئەووی لەتەنیشتمەوه دابنیشیت. رانەها تیبوو بمبێنیت لەگەڵ پیاویکی تردا پێبکەنم، بەشوینی کۆبوونەوهی خەلکی رانەها تیبوو.

شیوازی پەرورە کردنی ئەو ناسایی لەهی من جیاواز بوو. نیوارە یەگیان کەوتینە گفتوگۆیەکی توندەوه دەربارە ی میژووی سوننە و شیعه داخۆ کێیان مافی ئەووی هەبوو لەدوای کۆچی دوایی محەمەدی پێغەمبەر فەرمانرەوایی مسوڵمان بکەن. من گوتم تیناگەم بۆچی روداویک که ۱۳۰۰ سال لەمەوبەر روویداوه بەردەوام ببیتە سەرچاوە یەکی رقو کینە لەنیوان مسوڵماناندا. دایکم وای فێرکردبووم که "بیروپرای شیعهش بەو شیۆه یە" حەزەرەتی عەلی که نامۆزای پێغەمبەر و زاوایەکی خوشەویستی بوو لە مافی خۆی فیلی لیکرا تا سەرکردایەتی مسوڵمانان بکات و پاشانیش کوژرا، نیتەر رینگە بۆ فیلکارە که خوشبوو تا دەسەلات بگریته دەست.

نیهاب گوتی "نەگەر عەلی لەلایەن سیاسەتمەدارەکانەوه فیلی لیکرابیت کەواتە ئەو هەلە ی خۆیەتی. هەموو سیاسەتمەدارەکان بەفیلهوه سیاسەت دەکەن و چۆن دەییەنەوه کێشە یەک نییه. نەگەر عەلی دۆراندبیت، ئەوا نەیسەماندوو شایەنی ئەو بیت سەرکردایەتی مسوڵمانان بکات. ئەری دەزانی زۆریک لە خەلکی پێیان وایە شیعهکان کلکیان هەیه."

کلک؟ بروام نەدەکرد ئەم قسە یە لەو ببیستم. وەک ئەووی هەندیک مەسیحی رۆزاوا لەکۆندا پێیان وابوو جولهگەکان قۆجیان هەیه، نەو هاش هەندیک سوننی پێیان وابوو شیعهکان کلکیان هەیه. پێشتر پووڕه سەمەر بۆی گێرا بوومەوه که لەگەڵ هەندیک هاوڕێیدا رۆشتبوو بۆ ساونا لە هەنتین کلەپ و ژنیک که نەیزانیبوو پووڕم شیعه یە و تیبوی شیعه بەوه ناسراون که کلکیان هەیه. پووڕه سەمەریش هەستابوو سەرپێی و خاویەگە ی لەخۆی کردبوو وەو پستی تیکردبوو گوتبووی "ئەو پشتم، جوان سەیری بکە. من شیعهم، سەیرکە بزانه کلکم هەیه؟"

لەو رقو کینه و نەزانینه تینەدەگەشتم. شیعە تاکە لایەن بوو کە سەرکوێتکراوون و ببوونە قوربان، لەگەڵ ئەوەشدا رقیان لە سوننەکان نەبوو بەو شیوازەى سوننەکان رقیان لەوان بوو. بەروون و ناشکرایى ئیهاب برۆای بەو جۆرە باسو خواسانە نەبوو کەمیک ریزی بەرامبەر شیعە دەنواند. سامەرا پێگەیهکی بەهیزی خێلەکی سوننە بوو و بە هەبوونی مزگەوتینکی میژوویی شیعەش ناسرابوو. مزگەوتەکە پێی دەگوترا (ئەلەهدی) کە تاکە کەس بوو لەو دوانزە نەوێ عەلی و فاتمە برۆا وابوو نەکوژرا بیت و بەلای شیعە پەپرەوکارەکانەو وە کەسایەتی عیساى لێهاتوو، لەبەرئەو سەردانی مزگەوتەکە دەگەن و نزا بۆ گەرانەوێ دەگەن. هەندیک لە سوننەکانی سامەرا پەست و بێزار بوون لەو سەردانە بەردەوامانەى شیعەکان بۆ ناوجەرگەى خاکەگەیان، وادەردەگەوت ئیهابیش یەکیک بیت لە ئەوان.

دوانیوهرۆیهکیان ئیهاب بەتورپیهوێ گوتی "زۆر رقم لە شیعەیه. دەبیت هەموویان لەناو بێرێن. حەز دەکەم رۆژیک بچم بۆ نەجەفو هەموویان بکوژم".

ئەو دەربرینە لەناکاوه رقو کیناوییهى تاساندمى. زۆر لەگەڵ کەسانی سوننەدا بووم، بەلام بەهیچ شیوێهێک شتیکى لەو بابەتەم ئی نەبێستبوون. دەمزانی عەمو رقی لە شیعە بوو، بەلام هەرگیز بەو شیوێهێ قسەى نەدەکرد یان هیچ نەبێ لای من قسەى وەهای نەدەکرد.

منیش بەتورپیهوێ و تم "ئیهاب، من شیعەم. کەواتە پیتوایە دەبیت منیش بکوژریم؟"

یەكسەر دەستی گرتەم و گوتی "نا، نا ئەزیزەكەم. تۆ نا، تۆ جیاوازی. تۆ تاییبەتی".

تا ئەمڕۆش لەخۆم پەستم کە رینگەمدا ئەو ساتە بگوزەری و بەگژ ئەو تونرەوییه کوێرانەیدا نەچوومەو، بەلام هێندە خۆشەوێست نەمدەبینی کە ئەو پیاوێ دەزگێراندارى بووم ئەو خوێندکارە شاعیرە نەبوو لەگەڵیدا کەوتبوومە داوی خۆشەوێستییهو. لەو ساتە رۆمانسیانەى بەدزییهوێ یەکتیمان دەبینی لە پەیمانگا فەرەنسێیهکە، ئەو سەرکۆنەى سەدام و ئەوانەشى دەکرد لەناو کۆشکەکیدە بوون منیش ئاواتەخواز بووم لێی قوتاریم. پاشان خوازیاربوو چاوی

پێیان بکەوێت. هەمیشە دەمویست چاوپۆشی لەو جیاوازی چینیایەتیە بکەم کە لەنیوانماندا هەبوو، بەلام بەناشکراینی ئەو وانەبوو. لەوکاتەى لەگەڵ دایکم خۆم نامادە دەکرد تا بچم بۆ ئەمەریکا بۆ کرینی جلوبەرگی گواستەنەووم، لیستیکی دوورودریژى دیاری پێدام تا بیکریم بۆ هەموو ئەندامانی خێزانەکەى و دراوسێکانى و هاوڕێکانى و هاوپیسهکانى. کاتێک لە شیکاگۆ بووم، نیهاب هەر تەلەفۆنى بۆ دەکردم و داواى لێدەکردم لەمان بەنێمەووە لەگەڵ خێزانەکەم نەچمە دەروە. بەردەوام تەلەفۆنى دەکردو داواىدەکرد دیاری تر بکرم تەنانەت بۆ خێزانی هاوڕێکانى. وا دەردەگەوت هەستى وابوو بێت نیت ئەو بەتەواوەتى هاوسەرى داهااتوى منە و هەرچییەکم پێبێت دەبێت نەنجامى بدەم تەنانەت نەگەر هەزارەها میل دووربم و منیش چیت نەمدەتوانى خۆبگرم. کاتێک تەلەفۆنى دەکردو من لەوى نەدەبووم ئەوا زۆر بەتورەى پەيامى دەنگى جێدەهێشت. کاتێک لەبەر ناوینەیهکدا جلوبەرگی گواستەنەووم تاقى دەکردهو، دایکم تێرو توانجى تێدەگرتم دەربارەى نیهاب.

دەيگوت "حەیفە ئەم هەموو جوانییە بچیتە لای پیاویک کە شایەنى تۆ نییە".

"تکایە دایکە، وازم لێبێنە" لێى پارامەو. بەلام لەناخدا هەستم بەترس دەکرد. نایا بەراست پێیوابوو کە ئەو مافەى هەیه کۆنترۆلى هاتوچۆکردنم بکات؟ ئەى یێرو بۆچوونەکانم چی؟ گرنگی هاوسەردارى لەگەڵ ئەو چی دەبوو نەگەر ئەو نازادییەى بێئەندازە خوازیارى بووم بەناوى خۆشەویستییەو لەدەستم بجوایە؟

دایکم وتى "زەینەب، ئەو تەواو نییە. مێشكى گێرۆدە بوو. پێویستە کۆتایى بەمە بهێنیت. مەهێلە هیچ پیاویک کۆنترۆلت بکات یان خراب مامەلەت لەگەڵ بکات!"

هەر لەوکاتەى منداڵێكى بچووک بووم هەردەم گوێم لەو دێرە دەبوو کچێكى چێشتلێنەر ئەو رازەى بۆ درکاندبووم کەوا باوەپیارەکەى دەستدریژى کردبوو سەر. هەرکە گەورەتر دەبوومو دەسەلاتى عەمو بەسەر ژانمانەووە زیاتر سەنگى دادەنا، دایکیشم زیاتر کەللەرەق دەبوو. دوانیوەرۆیهکیان، کاتێک لەبازارکردن

گه‌رپاينه‌وه، دواجار گوێببێستی گه‌رۆده‌یی ئیهاب بووم له‌ ته‌له‌فۆنه‌که‌دا. ئەم جاره‌یان هه‌وت نامه‌ی جێهێشتبوو، دوا نامه‌یان فه‌رمانی پێده‌کردم که ده‌سته‌جی بگه‌رپه‌مه‌وه بۆ عێراق. شیوازی ده‌نگه‌که‌ی به‌راستی ترساندمی. نه‌وه‌م به‌خه‌یالدا هات که ده‌بیت ئەو ساته‌ چۆن بیت کاتیک هاوسه‌ره‌که‌م به‌و شیوه‌یه قسه‌م له‌گه‌ڵ بکات بۆ ته‌واوی ژيانم. دواجار وه‌ک "هیسکلیف"ی لیها، گه‌رۆده‌و خۆسه‌پینه‌رو دلبیس.

به‌ دایکم گو‌ت هاوسه‌رگه‌رییه‌که‌ هه‌لده‌وه‌شینمه‌وه‌و ده‌ستمکرد به‌گه‌ریان. داخۆ هینده‌ خوازیاری هه‌لاتن بووم له‌ عه‌مو نامه‌ده‌بووم له‌ دیلگه‌ریکه‌وه‌ رابکه‌مه‌ باوه‌شی یه‌کێکی دی؟ وه‌ها رینگه‌م به‌خۆمدابوو پیاوینکم خۆشبویت که‌ نه‌گه‌ر رقی له‌ منیش نه‌بیت، رقی له‌که‌سانی وه‌ک من بوو، له‌ که‌سی وه‌ک نه‌نکم؟ بپروام نه‌ده‌کرد بپارێدان و هه‌لسه‌نگاندنه‌که‌م هینده‌ خراپ بووه‌. کاتیک له‌ شیکاگووه‌ ته‌له‌فۆنم بۆ ئیهاب کردو بپاره‌که‌م پینگوت، شیت بوو، جیابوونه‌وه‌ی ره‌تکرده‌وه‌. رازی بووم به‌وه‌ی به‌ته‌نیا ببینم و نه‌و دیاریبانه‌ی بۆ بگه‌رپه‌وه‌ بۆ هاوسه‌رگه‌رییه‌که‌ بۆی هینابووم، به‌لام کاتیک له‌ به‌غدا چاوم پیکه‌وت هه‌ره‌شه‌ی نه‌وه‌ی لیکردم که‌ بمبات بۆ لای که‌سینکی ئایینی له‌نزیك سامه‌را تاکو دزی خواستی من ماره‌بریه‌که‌ دوا‌ی پێبه‌نینیت. پاشان ده‌ستیکرد به‌شوینکه‌وتنم له‌ به‌غدا. بۆ هه‌ر شوینیک برۆشتمایه‌ به‌دوامه‌وه‌ بوو، خیزانه‌که‌م له‌به‌ر سه‌لامه‌تی من توشی دل‌ه‌راوکی ببوون. باوکم بپارییدا داوا‌ی هاوکاری بکات. دوا‌ی نه‌وه‌ی باوکم له‌گه‌ڵ یه‌کێک له‌ پاسه‌وانه‌ نه‌منیه‌کانی سه‌دام رۆشت و قسه‌ی له‌گه‌لدا کرد، نیت‌ر وازی له‌و کاره‌ هینا. دوا‌ی نه‌وه‌ی جیابوومه‌وه‌ زۆر سوپاسگوزاری نه‌و دایک و باوکم به‌سۆزو پشتیوانکاره‌م بووم که‌ هه‌رگیز پێشتر وانه‌بووم. دوا‌ی نه‌وه‌ی ده‌زگه‌راندارییه‌که‌ کو‌تایی هات، تیکشکابووم. هینده‌ بیتاقه‌ت بووم ته‌نانه‌ت نه‌مده‌ویست له‌مال برۆمه‌ ده‌ره‌وه‌. لای هه‌موو که‌سینک شه‌رمه‌زار ببووم، دایکم، باوکم. که‌س پێی نه‌گوتم به‌قسه‌ت نه‌کردین، به‌لام ده‌مزان‌ی هه‌موو که‌سینک به‌و شیوه‌یه‌ بیرده‌کاته‌وه‌. خه‌لکی زۆر به‌رێز بوون له‌گه‌لمدا، به‌لام به‌شیوه‌یه‌ک ته‌ماشایان ده‌کردم وه‌ک نه‌وه‌ی بلین باشه‌، بۆ خۆت کاتیک خۆشت به‌سه‌ربرد، نه‌زموونی خۆت تاقیکرده‌وه‌، به‌لام که‌لکی نه‌بوو. له‌سه‌ره‌تاوه‌ نه‌وه‌ت نه‌ده‌زان‌ی،

راستەقینەمی لەژێرەو شاردبوو. دەمینی دایکم پێدەگەنی و هەلەپەری،
منیش خوازیار بووم بزنام بەراستی دلی خۆشە یاخود تەنھا خۆدەرختنە. کاتیکی
عودە بە قات و بۆینباخەو هاتە ژوورەو، ژنان لەدەوری کۆبوونەو وەک چۆن
هەواداران لەدەوری ئەستێرەیهکی مۆسیقی رۆک کۆدەبنەو. لەوکاتە
هاوسەرەکە سەمای بەدەوریدا دەکرد جوان و دلگیر بوو. دەمناسی،
خۆشمدەویست. کەسێکی بەرێز بوو، بەلام ئەویش بەهەمان شیوە کچی جینگری
سەرۆک بوو باوکی ئەم هاوسەرگرییە بەهۆکاری سیاسی بۆ ریکخستبوو. چ
پیاویکی دەتوانیت ئەو کارە بەرامبەر کچی خۆی بکات؟ خوازیار بووم بزنام،
دەمزانی باوکم بەهیچ شیوەیهکی کاری لەو چەشنە ناکات. چۆن ئەو خەلکە
دەیاننوانی ناھەنگ بۆ دەستنیشانکردنی ئەو کچە بگێرێن بۆ ئەو پیاو
دەستدریژکەرە بەغدا؟ دەمزانی زۆربەیان خیزان و پووڕو خوشکەکانی ئەو
بوون، بەلام بۆچی ئەوان هیچ لێرسراویتییهکی پەروردەکردنی ئەویان
نەگرتبوو ئەستۆ؟ چۆن دەیاننوانی لەیادی بکەن ئەو چ جۆرە درەندەیهکە؟

دواتر عودە دەزگێرانداڕییهکە هەلۆهساندەو. لەبەر خاتری کچەکە، لەدلی
خۆمدا پێمخۆش بوو کە جیابوونەو. بەلام ئەوێ بوو قسەو باسی خەلکی ئەمە
بوو: دەبیت چی کردبیت ئەو بەختە باشە لەدەست خۆی دابیت؟

رۆژتکیان کە هینشتا خەفەتی نیھاب لەدلما بوو، دایکم بەخۆشییهکی
بێئەندازەو پێیگوتم دایکی فەخری لە ئەمەریکاوە تەلەفونی بۆ کردو
داوایکردووە شوو بەگۆرەکە بکەم. دایکم زۆری پێخۆش بوو. چاوەکانی
دەدرەوشانەو ماوەیهکی زۆر بوو بەو دلخۆشییهو نەمینیبوو.

پرسیم "فەخری؟ فەخری کییە؟" نەمدەزانی هەر باسی گێ دەکات.

"نۆ، لەبیرتە لە شیکاگۆ بێنیت!"

پیاویکی بەتەمەنی وەبیرھێنامەو لەوکاتە رۆشتبووم بۆ ئەمەریکا بۆ
کرینی جلوبەرگی گواستنەو لەکۆبونەو بەیهکی گەورەدا کەمێک قسەم لەگەن
کردبوو.

لەپێشدا بەهێواشی وتم "نا نا نا دایە". پێماوو بەراستی نەبیت، بەلام وا

نەبوو.

گوتم "دایه، نامەوێت جارێکی تر بهو بارودۆخەدا تێبپهڕم. تەنھا دەمەوێت گەرنگی بەخوێندنەکەم بدهم و تەواو. نێستا کاتی مێردکردن نییه".

گوتم "نۆی خۆشەوێستم، مەهێلە ئەزموونێکی تال هەموو داواکارەکانی تریش بهو شێوەیە رەنگ بکات، بەتایبەتی کەسانی چاکی وەك ئەم".

"دایکە، ئەو تۆ باسی چی دەکەیت؟ ناتوانم دیسان خۆم لە هاوسەرگیریەکە تێرەو بنائینم. پێویستم بەپشوو. بۆ ماوەی دوو ساڵ لەگەڵ نیهابدا بووم. بۆ خۆم پێویستم بەهەندێک کات هەیه پێش ئەوەی بتوانم بیر لە بابەتی هاوسەرگیری و شتی لەو چەشنە بکەمەوه".

جارێکی تر بیری هێنایەوه "زەینەب، ئەو لە ئەمەریکا دەژی".

"دایکە بەلام من نایناسم".

نێر بۆم دەرکەوت چەند بەپراسستیەتی. بەچاویکی بەزەبیانە و زۆر بەخەفەتبارانەو تەماشای دەکردم. وەك ئەوەی هەرچی وزە هەبوو لەم داواکارییەدا خستبویە گەر هەتاگو یارمەتی من بدات لەو گێرۆدەییە رزگارم ببیت کە ئەوی تێدا بوو.

بەهیواشی پێیگوتم "زەینەب، سەیری دەوروبەرت بکە، ئەو شیشە ئاسنێانە نایینیت؟"

بەدوای چاوەکانی ئەودا چاوم دەگێرا بەدیوارو کەلوپەلی ناوماڵ و ئەو دەرگا شوشەییە بەسەر باخچەکەماندا دەپروانی.

"ئەوان نەبێنراون، بەلام لەهەموو شوێنێکن. شوێنێکی گەورەیه، بەلام هەموو رۆژێکی دە سالی رابردووی ژيانم هەستم بە تۆڵە ئاسنێەکانی ئەم زیندانە ی چواردەورم کردوو. نازیزەکەم، ئەمە هەلیکە و بۆت رەخساوه. لەدەستی مەدە. لێرە مەمێنەرەوه تاكو وەك منت لێنەیهت. خۆت دەرباز بکە. ئەمە هەلی نازادبوونته".

ئەو ساتێکی زۆر پڕ نیش و سەخت بوو. هانی دەدام پێچەوانە ی هەموو ئەو شتە بکەم کە چەند وەخت بوو فێری کردبووم بپهڕام بە خۆشەوێستی و هاوسەرگیری هەبیت، بەلام ئەوەشی پێشاندەدام کە دواجار جەوهەری خۆی بەدەستەوه نەدابوو. ئەو زۆر لەووەپێش وازی لە تەکاکردن لە باوکم هێنا بوو

هەتاکو برۆن، بەلام هیشتا ناگای لەو دۆزەخە هەبوو کە نێمەى تیندا دەزیاین. دەستى لە ناواتەکانى نازادبوونی خۆى هەلگرتبوو، بەلام هەرگیز هیوابراو نەبوو لە هاوکارىکردنى من بۆ دۆزینەوهى نازادییەکانم.

لێمپرسى "بەهەر حال، ئەو کێیە؟"

دەستیکرد بەباسکردنى ئەوهى چەند بازرگانىكى سەرکەوتوو و برۆنامەى ماستەرى هەیه و لە شیکاگۆ دەژى. پیاویکە لەبنەمالەیهكى باشى شیعیه و لەسەرەتای ۱۹۸۰ گانەوه ولاتیان جێهێشتوو، نەویش دەیکردە ئەو کاتەى تازە چوو بوومه قوتابخانەى ناوەندى.

"تەمەنى چەندە؟"

وتى "کەمىک بەتەمەنە، ۳۳ سالا"

"گالتەم پێدەکەیت دایکە؟ ۱۲ سال لەمن گەورەترە!"

گوتى "زەینەب، رینگەى عیشت تاقیکردەوه و سەرکەوتوو نەبوو. تۆ نالێیت رەنگە ئەمە لەباشترین بەرژەوهەندى تۆدا بێت؟ تۆ شاينى ژيانىكى ترى وەك لەو دوارۆژەى لێرە دەتبییت. تۆ پێشەیهکت دەوێت، دەتەوێت دنیا ببینیت، ئەو نازادییەت دەوێت کە خوازیارى چى بیت بەئەنجامى بگەیهنیت. چۆن دەتوانیت هیچ کام لەو ستانە لێرە بەدەست بهینیت؟ متمانەم پێیکە ئەزیزەگەم. زەینەب، ئەم هەلە بمۆزەوه. لەو ژيانە بژى کە من ناتوانم تیندا بژیم."

هەستم بەفرمیسكى دوودلى دەکرد دەرژانە چاوهکانمەوه.

"شیرینەگەم، تەنها بەلێنیم پێدە کە بەراستى ئەم بابەتە لەبەرچاو دەگریت،

باشە؟"

لەبەر دایکم گوتم باشە.

لەوکاتەدا تازە لوما هاوسەرگى کردبوو، پێش ئەوهى میردى پێیکات تەنها یەكجار دەستگیرانەکەى لە ژوورى میوانەکەى خۆیاندا بینیبوو. نێر ئەوهى باسى لێوه دەکرد بریتیبوو لەپازاندنەوه و شت کپین بۆ خانووه تازەکەى. ناخۆ ئەوه دەبووه چارەنووسى منیش ئەگەر ئەوینم جێنەهێشتایە؟ هاوسەرىکى دەولەمەند و خانوویەکى گەورە بۆ رازاندنەوهى؟ بەلام لەگەل ئەوهشدا دللى بەهاوسەرگىبەکەى خۆشبوو، ئەوهش بەمیشکەدا هات کە رەنگە ئەو رینگەچارە

كۆنباوانە باشتین بن. رەنگە ھۆكارىك ھەبووبىت ھەتاكو كچان متمانە بە برىيارو ھەلسەنگاندنەگانى باوانيان بکەن کاتىك دەھاتە سەر بابەتى ھاوسەرگىرى. نایا دەبوايە ھەر گویم بۇ دايكەم بگرتايەو بەگویم بگردايە؟ خەونەكەيم بەینايەتە دى؟ ببوومايەتە كچىكى باشو بۇ تاكە جارنىك خۆشچالم بگردايە؟ نەمدەزانى بلىم چى. ھىند سەخت لەخۆشەويستىدا شكىستم ھىنابوو چىتر متمانەم بەبرىيارى خۆم نەمابوو. نەمدەتوانى بەخەيالمدىا بىت جارنىكى تر بکەومە خۆشەويستىيەو، بەلام ئەگەر جارنىكى تر بکەوتبامە خۆشەويستىيەو دەوچارى ھەمان ھەلە بومايەتەو چى؟ دايكەم راستىدەگرد. رىگەى خۆشەويستم تاقىکردەو بەلام سەرکەوتوو نەبووم.

لايەنىكى باشى ئەو نەھامەتییەى لەگەل ئىھاب توشم ھات ئەو بوو منو باوکەمى زياتر نزيك کردەو لەو دەپىش بەو شىوہیە نەبووين. لەوکاتەدا باوکەم زۆر مېھرەبانو بەسۆز بوو لەگەلمدىا. ھەمیشە بە خەلاتو ديارى خۆشەويستى خۇى پيشاندەدام. بۇ نموونە راھىنەرىكى تازەى يارى تىنسى ھىنایە مالمەو لەگەل رەکتەى تازەدا بەو ھىوايەى لەو خەمۆکىيەو لەمالمەو بەھىنیتە دەروە. ھەر لەسەرەتاو ھەرچى دەگوت دەربارەى ئىھاب راست بوو. لەگەل باوکەم رانەھاتبووم باسى شتى تايبەتى بکەم، بەلام بەراستى بىروبوچوونى ئەوم لەلامەبەست بوو. پىمگوت "باوکە، داواى نامۆزگاريت لىدەکەم. تۆ ئەم داخوازيبەت پى چۆنە؟ پەسەندى بکەم؟"

گوتى "زەينەب، ئەو بەدەست خۆتە. نە بەدەست منەو نە دايکت. خۆت برىيار بدە".

منىش گوتەم "نا، باوکە. پىشتر ئەوم تاقىکردەو. سەرکەوتوو نەبوومو تۆشو دايكىشم شەرمەزارکرد. نامەويت جارنىكى تر ئەوکارە بکەم. ئىوہ ئەو برىيارە بۇ من بدەن. متمانەم بە برىيارەكەتان ھەيە چى باش بىت ئەوم بۇ بکەنو منىش پىوہى پابەنددەبم. دەمەويت بىمە كچىكى باش بۇ تۆو دايكەم. پىشتر زۆر ھەلە بووم. نامەويت بەھەمان باردا برۆمەو ھەمان چەوتى نەنجام بدەمەو. تىكايە باوکە، پىويستم بە مۆزىيارى تۆ ھەيە. پىم بلى چ بکەم".

ھەرچەندە ديار بوو نەيدەويست عىراق بەجىبەيلەم، بەلام پىيگوتەم "زەينەب،

هەرگیز ناتوانم ئەو کارە بکەم. تەنھا دەتوانم ئەوەت پێبێم نابیت ریگە بەدایکت بەدەیت زۆرت لیبکات تا پەسەندی بکەیت. ئەگەر بەدلته پەسەندی بکە. دەبیت تۆ بۆ خەونەکانی خۆت بژیت نەک خەونەکانی دایکت."

تەواوی ئەو شەووە نەخەوتم و قسەکانی باوکم لیکدەدایەو. باوکم راست بوو. نەدەبواوە هەولبێدەم خەونەکانی دایکم بەینمە دی، بەلام دایکیشم راست بوو. من نەمدەووست لەو زیندانە بمینمەووە ژیان بکەم. شایەتھالێکی ھەولەکانی خۆکوشتن، فرمیسک رشتن و سەردانەکانی (دایکم) بووم بۆلای دایکی لە کەریەلا. نازارو نەھامەتییەکانیم بەچاوی خۆم بینیبوو. ئاخۆ لەپێش منیش خۆیان مەڵاسدابوو؟

لەئەنجامی ئەو داخوازییە، زۆر شتی باش و خراپم بەسەرھات کە بەپرۆونی بیرم ناکەوێتەووە ناتوانم بێم بۆچی دواجار ئەو بپارەم داو پەسەندمکرد. ھەزم لە سەردانی ئەمەریکا ھەبوو، بەلام خۆ نیشتمانم نەبوو. عێراقم خۆشدەووست و نەمدەتوانی بیر لە جێھێشتنی خێزانەکەم و تەواوی ژیانم بکەمەووە لەدوای خۆم. بەلام بۆ سائەھای سان پشووەکانی ھەفتە لەو خانوویدا گەیشتبوووە نەوپەری. لەپادەبەدەر دەترسام لەوێ وەک دایکم گیرۆدەبم، ئەوجا چ لەپرۆوی جەستەییەووە بیت یاخود لەپرۆوی ھەست و سۆزەووە. دواجار، من بە فەخریم نەگوت بەئێ، بەئێکو بەدایکم گوت بەئێ. ئەو چی دەگوت دەربارە ئیھاب راست بوون، ھاوکات من ھەلە بووم و پتر لەخۆم متمانەم بەدایکم ھەبوو کە باشترین شت چی بیت ھەر ئەوەم بۆ ئەنجام بدات.

کاتیئێ بەدایکم گوت رازیم ئەویش گوتی "سوپاس بۆ خوا". ئەم جارەیان کارەکان بەخیرایی دەروشتنە پێش. عەمو بەنابەدئی رەزامەندی دەربەری. دایکی فەخری لە ئەمەریکاوە کەوتە رێ ھەتاکو بەشیوہیەکی فەرمی داخوازیم بکات. کاتیئێ گەیشتە جێ قاوہی تورکی و کولێچەم بۆ دانا. ژنیکی بچووکی لوت باریک بوو. کەوتە باسو خواسو پیاھەلدانی کورەکەیی و وینەکەیی دایە دەستم. لە وینەکە وردبوومەووە تەماشای دەموچاویم کرد. زۆر لاواز بوو. رومەتەکانی دەرپەریبوون و لێوہکانی باریک و لوتی لە لوتی دایکی دەچوو. تۆزیک لێی ساردبوومەووە، بەلام وا بەخەیاڵمدا ھات کە وینە

هەردەم بەهەژەدا دەتبات. رۆژتیکیان تەلەفۆنەکە لێیداو دەموجاوی وینەکە کەوتە قسە، بەشێوەیەکی فەرمی بەلام ھاوڕێیانە قسە دەکرد. پاشان بەنامادەبوونی ژمارەییەکی کەمی پووورو پوووزاوا ناموزاکانم لەهۆلی مائەکەماندا ناھەنگینکی بچووکی نیشانەکردنمان گیرا. ئەو رۆژە بەتەواوەتی هەستم بەکەسەسی خۆم دەکرد، منیک کە زۆر بەجۆشەو بەسەم لە خۆشەویستی دەکرد، لە ناھەنگی نیشانەکردنماندا کورسییەکی بەتال لەتەنیشتم دانرابوو گەرچی دەبواوە دەزگیرانەکەم لەسەری دا بنیشتایە.

دایکم چەند کاژیریکی پێچوو تا دیزاینی عەزبەکەیی بۆ کردم و دیاری بۆ میوانی نیشانەکردنەکە کەری و جلوبەرگی گواستەنەوی بۆ نامادە کردم. پلانەکە وابوو دایکم و براکانم بۆ ماوەی دوو هەفتە لەگەڵم بین بۆ ئەمەریکا و باوکیشم ھەرکات بۆی بڕەخسایە بەتایە. مامۆستاکانم سەرسامکرد کاتیک پێمگوتن لە خۆیندن دادەبەڕێم. من یەکیک لەخویندکارە باشەکانیان بووم، بەلام بۆم روونکردنەو کە کتیبەکانی خویندنی سالی دواتر کەریو بۆ تاقیکردنەو کانی کۆتایی سال دەگەرێمەو. پێشتر بلیتیکی گەرانەو دەم بڕیبوو ھەرەھا پلانی دەرجوتم لەکاتی خۆیدا داڕشتبوو.

لانە بەگریانەو پێیگوتم "ناگەرێتەو، دەزانم ناگەرێتەو". منیش باوەشەم پێداکردو گوتم، "دەبیت سالی چوارەم تەواو بکەم. بێگومان دەگەرێمەو. تەنانەت ئەلبومەکانم و کتیبی یادەوەرێیەکانم لەگەڵ خۆمدا نابەم. کاتیک گەرەمەو بۆ ماوەی دوو مانگ دەمێنمەو ئەوگاتە زۆر پێکەو دەبین".

فرۆکەخانەکە خەلکیکی زۆری لێنەبوو بۆ مائاواوی کردن. ئەوێ لەیادەم ئەوێ لە فرۆکەخانەیی نیودەولتەتی سەدام حسین بەبێدەنگی لەگەڵ خێزانەکەم و شوڤیرەکەمان لە بەشی کەسانی تاییەت دانیشتبووین. باوکم چاوی پڕ فرمیسک بوو. براکانم غەمگین و پەشوکا بوون، تەنانەت شوڤیرەکەشمان ھەوڵیدەدا خۆی بگریت و نەگری. ھەموویان خەمبار بوون جگە لە دایکم. دایکم و ھا دەردەکەوت کە بەجیھانی ئەرک و فەرمانیکی پێسپێردرا بیت.

باوکم کاپتینی بەشی یەکەمی ئەو گەشتە ناسمانییە بوو کە ھەلیگرتبووم و دەبیردەم دەروەیی ژبانی خۆی. ھەرکە فرۆکەکەیی بەرەو ناسمان بەرزکردەو،

گویتییستی گۆرانیهکی فهیروزی گۆرانییتری لوبنانی بووین که وهسفی جوانی و رووبارهکان و هونهری شیعری بهغداى دهکرد. لهپهنجهره‌ی فرۆکه‌که‌وه چاوم بریپوووه شاره‌که‌م. بۆ ماوه‌ی هه‌شت سال بوو به‌هۆی جه‌نگه‌وه ره‌ش هه‌لگه‌پرابوو، به‌لام نه‌و کاته‌ی من به‌جیمه‌یشت یه‌کپارچه‌ رووناکی بوو. هه‌روه‌کو فه‌رشتیکی جوانی پر گۆپۆی دره‌وشاوه‌ وابوو که هه‌ریه‌که‌یان چیرۆکی خۆی هه‌بوو. له‌خواره‌وه‌و له‌و شوینه‌ی پوورازو ناموزاگانهم و قوتابخانه‌که‌م و ماله‌وه‌و هه‌روه‌ها هاوڕێکانمی لیبوو ماچه‌کانیان دل‌می ده‌توانه‌وه‌ کاتیک مائناواییم لیکردن. له‌وکاته‌ی روناکییه‌کان کزبوون و ئیتر دیار نه‌مان ده‌موچاوم نا به‌په‌نجهره‌که‌وه‌و هه‌ولمه‌ده‌دا فرمیسکه‌کانم رابگرم.

خۆ هیج نه‌بیته‌ چیت‌ر عه‌مو ناتوانیت گۆنترۆلی ژیا‌نم بکات. له‌و کاته‌وه‌ی له‌ ئیهاب جیا‌بوومه‌وه‌ ته‌نها یه‌کجار بینیبووم. ده‌ستی خسته‌ سه‌رشانم و بۆ ماوه‌یه‌کی زۆر ته‌ماشای کردم. نه‌وه یه‌کێک بوو له‌و کاتانه‌ی پتیمابوو چاوه‌کانی ده‌خویندمه‌وه‌و واده‌رده‌که‌وت نه‌و نارچه‌تییه‌ ببینیت که به‌ته‌واوه‌تی جه‌شتبووم به‌هۆی هه‌لوه‌شانده‌وه‌ی هاوسه‌رگرییه‌که‌مه‌وه‌، به‌لام ده‌رباره‌ی جیا‌بوونه‌وه‌که‌ هیچی نه‌گوت. له‌ ده‌زگیراندارییه‌ تازه‌که‌مه‌وه‌ هیج ده‌نگیکی نه‌بوو، هیج دیارییه‌ک نه‌بوو، هیج پرۆزباییه‌ک نه‌بوو. وا بیرم‌کرده‌وه‌ که میه‌ره‌بانانه‌ به‌هۆی رویشتمه‌وه‌ سزا ده‌درام. له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا دلته‌نگیه‌که‌م له‌را‌ده‌به‌ده‌ر بوو. ناخۆ به‌داخی نه‌و شوینه‌ی لینی ده‌رویشتم ده‌گریام یاخود له‌به‌ر نه‌و شوینه‌ی بۆی ده‌چوو؟ نه‌مه‌زانی. وا هه‌ستمه‌کرد به‌ره‌و کونیک‌ی تاریک ده‌فرم و ده‌مویست خه‌وم لیبکه‌ویت.

له‌ فرۆکه‌که‌ دابه‌زیمه‌ جیهانیکی نه‌مه‌ریکایی قه‌ره‌ب‌الفه‌وه‌. له‌ ده‌روازه‌که‌ خانه‌واده‌ی فه‌خری و هه‌ندیک له‌ هاوڕێکانی له‌وی بوون تا پتیشوازیمان لیبکه‌ن. به‌خیرایی چاوم بۆ فه‌خری گێرا له‌ناویاندا و هه‌ک له‌ وینه‌که‌دا بینیبووم ناسیمه‌وه‌. له‌پێشدا سه‌لامم له‌ هه‌مووان کرد، ده‌ستم‌کرد به‌ماچکردن له‌گه‌ل دایکی و باوکی که پیاویکی قۆز بوو به‌گه‌رمییه‌وه‌ به‌خیرها‌تنی لیکردم. پاشان خوشکیکی به‌خیرها‌تنی کردم که به‌هه‌مان شیوه‌ی ره‌غدو ره‌نا ته‌ماشای ده‌کردم کاتیک ده‌چوو مه‌ ناهه‌نگه‌کانیا‌نه‌وه‌، هه‌روه‌ها سه‌لامم له‌ خزمه‌کانی ترو هاوڕێکانی

کرد. نیتر گەسی تر نەما.

"بیتواپە تاجەند دەتوانیت خۆت لە سەلام لێکردنم بدزیتەووە؟" فەخری

پرسی.

بەپێزەووە زەرەخەنەپەکم کردو بەشەرمەووە تەوقەم لەگەڵ کرد بێ نەووی
وہلامی پرسیارەگەیی بدەمەووە. نەمویست ئەملاولای ماچ بکەم، هەستم بەشەرم
کرد. کاتێک و دواجار کە تەماشای ناوچەوانیم کرد بۆم دەرکەوت بۆ یەکتەر
نەگونجایین. هیچ حەزێکم لا دروست نەبوو بۆی، هیچ پەیوەندییەک دروست
نەبوو. هیچ نەرمییەک

لەچاوەکانیدا نەبوو، هیچ بانگێشتێک بۆ خۆشەویستی نەبوو. نەووی
لەپێشمەووە وەستابوو پیاویکی درێژی بەتەمەنتر بوو کتومت لەدایکی دەچوو.

کاتێک هەردوو جانتاکەیی لەشویینی شتومەگەکان هەلگرت، بەلامەووە وەک
نەووە وابوو تەواوی ژیانم لەدەستەکانیدا هەلدەگریت. هەستم بەو دەسەلاتە کرد
کە بەسەرمەووە هەیبوو، هەستم بەبێدەسەلاتی دەکرد لەوکاتەیی لەدەرەوازەیی
فەرۆکەخانەگەووە شویینی کەوتم بۆ شویینی راوەستانی ئۆتۆمبیلەکان، لەگۆی
سندوقی ئۆتۆمبیلیکی رەشی گرانبەهای ئەمەریکایی کردەووە تا جانتاکان بکاتە
ناویەووە.

گوتی "ئەم ئۆتۆمبیلەم بەخۆشی تۆووە کپیووە، چۆنە بەلاتەووە؟"

بەپێزەووە زەرەخەنەپەکم کردو گوتم "زۆر جوانە". ناخۆ بەنیازبوو بە پارەو
ئۆتۆمبیلیکی دەستی دووی گرانبەها سەرنجەم بۆ لای خۆی رابکێشیت؟ ناوینەیی
لایەکی شکا بوو. گوتم "نەووە چاکەیی خۆتە بەخۆشی منەووە کپیوتە". نەویش
گوتی "لە مەزادیکدا کریم. ناوینەگەشی چاکدەگەمەووە".

لەبەر ۵۵ رېيەکانى عالیەو

سەمیرە تاكە كەس بوو كە بەناوى خۆیەو سەدامى بانگى دەکرد. شاينى باسکردنە سەمیرە تەمەنى ۲۵ سالبوو ژنىكى قز كالى چاوشين بوو. يەكەم پەيوەندى كە سەدام لەگەن سەمیرەدا بەستى لە ھاوینى سالى ۱۹۸۱دا بوو. سەمیرە لەقوتابخانەى ئەلەقاسیبى ناوەندى مامۇستا بوو. سەدام ھەمیشە سەردانى ئەو ناوچەى دەکرد چونكە لەنزىك قوتابخانەكە مەلەوانگەىەكى ھەبوو گەن جار لەگەن ھاوړىكانى دەچوو ئەوئ بۆ مەلەکردن. سەمیرە دەيوست بەھەر جۆرىك بېت خۆى لى نزیك بكاتەو. دەيگوت پىويستى بەيارمەتى ئەو بۆ جيابوونەو لە مێردەكەى. ئەويش ھاوكارى كرد بۆ جيابوونەو لە مێردەكەى و بەیەكجارى بوو خانمى سەدام، لەھەموو ئەو ناھەنگانەى سەدام خانەخوینى دەکرد سەمیرە نامادە دەبوو، تەنانەت لەو ناھەنگانەش كە تايبەتەند بوون بەپياوان. سەمیرە ھەرگىز لاى ئەوى چۆنەدەکرد. سەدام ھەمیشە باسى لەو دەکرد چەندىك ئەو راستىيەى بەدلە كە ھەندىك جار سەمیرە وەك ھەرزەكارىك و ھەندىك جاریش وەك ژنىكى گەورە رەفتارى دەکرد. باسى لەو دەکرد كە چەند ناسودەىە كاتىك لەگەن سەمیرەدايە، لەبەرئەو سەدام داواى ھەر شتىكى بكردايە سەمیرە بۆى بەئەنجام دەگەياند. ناو بەناو سەمیرەى دەنارد بۆ پشكنىنى پزىشكى تاكو دلىابىت تەندروستى باشە و ھىچ نەخۆشىەكى نىيە. ئەو تاكە ژنى بوو كە لەگەن ئەوو ھاوړىكانى دەيخواردەو لەناوەرأستى ناھەنگەكەدا لەگەنیدا دەچوو فائەكەو پاش كەمىك دەگەرايەو بۆنى جوتبوون و ئالۆشى سىكىسى لىدەھات.

سەمیرە بەھەمان شىوہى سەدام لە خىزانىكى ھەزار بوو. بەلام بەپىچەوانەى سەدامەو ئەو لە بەغدا گەورە بىوو، بنەمالەىەكى گەورەترو ناوبانگىكى باشيان ھەبوو. سەمیرە ھاوبەشى توندوتىزيەكانى سەدامى دەکرد بۆ سەر ئەوانەى ژيانىكى خۆشيان دەگوزەرانند. ھەردەم پىكەو نەفرەتيان لەوانە دەکرد كە ناسودە بوون. سەدام لەو ماوہىەدا زۆر گۆرا. پىش ناسىنى سەمیرە، زۆر ھەولیدەدا

هاوشیوهی هه‌ئسوکەوتو و شیوهی ژبانی کەسانی دەستەبژێر خۆی بنویتنیت. داوای لە نێمە دەکرد فیزی بکەین چۆن بە چەقوو چەتال نان بخوات. هەرگیز نەفرەتی لە کەس نەدەکردو هەولێدەدا شیوه زاری قسەکردنی بگۆریت بۆ شیوه زاریکی شاربیانه. لەماوهی ئەو پەيوەندییە لەگەڵ سەمیرەدا، وازی لەو هەولانەیی هینا تا بەرپێکۆپتیکی رەفتار بکات و دەستیدایە قسە ناشرین لەگەڵ سەمیرە و هەموو ئەوانەیی لەدەوری بوون.

رۆژیکیان سەمیرە بەگالتەوه پێیدا کیشا. ئەمە بووه هۆی نەوهی کە عەگالەکەیی سەری بکەوێتە خوارەوه بۆ سەر نەرزەکە، نەوهش بەلای عەرەبەوه بەسوکایەتیکردن دادەنریت. ئەویش دەستبەجی بەهەرچی هیزی خۆی هەیه بەو عەگالەیی وەك قایشیکی چەرم قایمە کەوتە وێزەیی. لەوکاتەیی سەدام لێدەدا، سەمیرە دەستیکرد بەماچکردنی دەست و قاچی، نەوهش خۆشییەکی زۆری دەبەخشییە سەدام. نیتەر ئەو بەردەوام بوو لەلێدانی نەمیش بەردەوام بوو لە ماچکردنی و نێمەش هەموو شایەتەحالی ئەمە بووین تا ئەوکاتەیی چوونە فائەنەکەوه بۆ ماکیژ کردن.

زیانی لاوهکی

دەبوايه له مانگی حوزهيراندا له ئەمەريکا ببوومایه به بووک، له گەن ئەوهدا پرۆسەى هاوسەرگيریبه که دەبوو لەسەر کولتورى عیراقى بەدوو بەش ئەنجام بدریت. بەشى يەكەم بریتییه له بۆنەیهکی نایینی ئیسلامی، ئیتر دواى ئەوه دوو دەزگراڤه که به ناشکرا ریگه پیندراون تاكو زیاتر له نزیکه وه يەكتر بناسن و بۆخویان سەر به ستن و وهك ماوه يهکی ئەزموونیه. ئەگەر ئەمه شکست بخوات ئەوا هاوسەرگيریبه که هەلده وه شیته وه. به پێچه وانه شه وه ئیتر ئەو دووانه وا له قەلەم دەدریت به شینوه يهکی فەرمى هاوسەرگيریان ئەنجامداوه، ئەویش له کاتی کدا له بۆنەیهکی گشتی گه وردها وهك هاوسەری يەكترى دەناسنترین (ناهەنگی گواستنه وه). زۆر جار چەند مانگیك له نیوان ئەو دوو بۆنەیه دا هەیه. له و بارودۆخەى ئیمەدا، بۆنە گشتیبه که (ناهەنگی گواستنه وه) به خیرایى دواى بۆنە نایینیبه که هات.

له به یانی رۆزی ماره برینه که مەدا داوام له دایکم کرد به رازینیته وه به و جلو به رگه سپى و نالتونیه ی له به غدا دیزاینى بۆ کردبووم، که سایه يه کی (که واو سه لته) قەشهنگى نه ریتباوى عیراقى بوو، عەزيبه کی درێژى بى قۆل بوو به گۆل و شيعر به دەز و وه ی نالتون رازاندبوويه وه. بیرمنايه هیچ هەستىكى وه هام هەبووبیت، چونکه ناهەنگی گواستنه وه که مان له دوو نۆتۆمبیلدا له سەر هینى خیرادا به ره و مالى فەخرى دەستپيکرد. من له به شى دواوه ی نۆتۆمبیله که دا سه رنشین بووم و به رابردوويه کی عیراقیبه وه بۆ دوارۆژیکى ئەمەریکای به ریکه وتبووم. بۆ ماوه ی ۳۰ خولهك بوو به رپۆه بووین کاتیك نۆتۆمبیله که ی پيشمان له سەر هینله خیراکه لايدا و ئیمەش به دوايدا سوپاينه وه. باوکم له نۆتۆمبیله که ی پيشه وه دابه زى و به ره و رووی ئیمه هات له و کاته ی نۆتۆمبیله کان و باره لگره کان به خیراییه کی مه ترسیدار به لای چه پماندا گه یان ده کرد. دایکم ناهینکی بیزارى هەلکیشا و جامه که ی لای خۆى دادایه وه.

باوکم بەتورەییەوهو بەرزتر لە دەنگی ئەو ئۆتۆمبیلانەی تێدەپەرین هاواری کرد "عالیه، ئەمە دروست نییه! نابێت ئەم هاوسەرگرییە سەربرگرت. نابێت ئەم کارە بەرامبەر ئەو کچە بکەین!"

دایکم دەستیکرد بە گریان و گوتی "نایبەمەوه بۆ عێراق. ئەمە دەرڤەت و بەختی ئەوه بۆ داوارۆژی. دەبێت ئەم هاوسەرگرییە ببێت. رێگەی پێنادهم بگەرێتەوه بۆ عێراق. نایبەمەوه بۆ ئەوی!"

ئەمە درێژەى ئەو مشتومپرە بوو کە شەوی پێشتر لەنیوانیاندا دەستی پێکردبوو. وادەردەگەوت چەند ناکۆکیەك هەبووبێت لەسەر مەرجهکانی ماریی و باوکم هەستی بەوه کردبوو فەخری بێرێزانە مامەلەى لەگەڵ کردبوو. گوتی متمانە بە فەخری ناکات، چونکە بەلێنەکانی بەجێ نەهێتانبوو. قسەکانی دایکم کەمێک پەيوەندیان بە زاواوە هەبوو لە هەولێ ئەوه داوو هەرچییەکی پێدەگرا بیکات تاکو بوکە لە ئەمەریکا بمینیتەوه. ئەمە هەمان ئەو دەمەقائێیە بوو لە تەمەنى دوانزە سالییەوه بەردەوام گوێبیستی دەبووم کە دایکم هەمیشە شەری دەکرد بۆ بەجێهێشتنی عێراق و باوکیشم شەری لەگەڵدا دەکرد بۆ مانەوه لە عێراق. بەلام ئەو جارە جیاوازییەکەى ئەوه بوو دەمەقائێیان لەسەر ژيانى من دەکرد نەك ژيانى خۆیان. بیرم لەوه دەکردهوه چەندە ناخۆشە ئەو دوو کەسەى ئەوپەرى خۆشەدەویستن هەولیاندا یەکتەری رازیبکەن هەتاکو لە رۆژی گواستنەوه کەمدا ژيانم تێکبەن. تەنها من نەدەگریام. لەبیرمە چاوم بریپوووە لای رێگاگەو گێزەلۆکەیهک هات وەک ئەوهى بەقەلێسى پێیان بلێت بەسەو چیتەر کۆتایی پێبھێنن.

دواجار باوکم راستەوخۆ رووی تێکردم و بەچاوی پر فرمیسکەوه داواى لێکردم و گوتی "زەینەب، لێت دەپارێمەوه ئەم کارە مەکە. لەسەرت پێویست نییه ئەم کارە بکەیت. مەهێلە دایکت بریارى خۆی بەسەرتدا بسەپینیت. ئەمە ژيانى تۆیە شیرینەکەم، نەك ژيانى ئەو".

لەوساتەدا باوکم زۆر خۆشەدەویست. سەرەپای جیاوازییەکانمان هەرگیزاو هەرگیز گومانم لەوه نەبوو چەندە خۆشى دەویستم. لەلایەن خۆمەوه پێمابوو باوکم راستەدەکات. لەپای چى میترد بە نەناسێک بکەم کە هیچ حەزێکم بۆی

نەبیت؟ بەلام لەگەڵ ئەوەشدا لە مەبەستی دایکم تێدەگەیشتم و ئەو شتەى
هەستم دەکرد بەلامەوه چاکە ئەوەبوو بۆ تەنیا جارێک باش و گوێزێرێکی دایکم
بم. بەدەر لەوەش، ئەگەر برۆستمايەتەوه ئەتەرناتیشەکان چی دەبوون؟
لەپراستیدا کەس باسی ئەوەى نەدەکرد، بەلام ئەوەش هەبوو. مەگەر شتێکی باشتر
لەوئ چاوەرپێی دەکردم؟ ئەگەر برۆستمايەتەوه بۆ بەغدا، تەواوی خێزانەکم
شەرمەزار دەکرد. خەتکی وایان لێکەدايەوه خەوش و ناتەواويیەکم تێدايە، دوو
جار دەزگێراندارى و دوو جار شکستەینان یانی چی.

لەکو تايیدا گوتم "خۆم لێپرسراویتى هاوسەرگيریەکم لەنەستۆ دەگرم" تاکە
و ئەمێکم دانەوه هەتاکو لایەنى هیچ کامێکیان نەگرم "خۆم قسەى لەگەڵدا
دەکم و دواتر برپاری لەسەر دەدم".

کاتێک گەیشتیە مالى فەخرى بۆ گێرانی بۆنە نایینیەکە، میوانەکان پێشتر
گەیشتبوون و لە قاتی خوارەوه بوون. لەگەڵ فەخریدا رویشتیە نەومی سەرەوه
تا بەتەنها بین و بۆ یەكەمجار گەتوگۆیەکی راستەقینەم لەگەڵ کرد دەربارەى
پێشبینى و تێروانینیەکانم بۆ هاوسەرگيریەکەمان. پێمگوت کە چاوەروانى ریزو
بەدەستەینانى بروانامەى زانکۆ و پیشەیهکی رێکوپێک و دابینکردنى دارایی لە
هاوسەرگيریەکەمان دەکم. پێمگوت ناییت چاوەرپێی چێشتلێنان و پاککردنەوه
لێبکات و ناییت شتى وەهام پێبکات تەنها لەبەرئەوهى ئافەرەتم. ویستم راست و
رەوان بم و سەرگوزەشتەى خۆم و ئیها بم بۆ باسکرد هەتاکو هیچ خراب
تێگەیشتیەکى دروست نەبیت. سەرم سورما بوو کە بینیم بەو شیوەیە گویی لى
گرتبووم.

ئەویش وتى "زەینەب، بەئینت پێدەدم خۆشم بویت و باش ناگام لیت بێت.
ریز لەو شانە دەگرم کە تۆ داواى دەکەیت و دانیات دەکم هەولەدەم ژيانێکی
ناسوودەت پێ بەخشم".

هێشتا بەلامەوه قۆز نەبوو، چاوەکانى بچووک و لوتى درێژ بوو، بەلام بۆ
یەكەمین جار گریمانەى دروستبوونی خۆشەویستی داواى هاوسەرگيرى بینی. لەو
ژوورەى قاتی سەرەوه نەرمونیان و بەرپێز بوو لەبەرئەوهى لەکاتێکدا خێزانەکەى
لەخوارەوه چاوەرپێیان دەکرد. پێمگوت لێم تێگەشتوو و پشیمانم لێدەکات

لەوێ بێمە هەرچییەك كە بمەوێت لەژێاندا و بەلامەو و ابوو رەنگە پێشتر كاتی تەواومان نەبووبێت تاكو بەتەنھا پێكەو و بێن و لەیەكتری تێبگەین. كاتیك پێكەو و رۆشستینە خوارەو، پەشوكا بووم بەلام ناھێكەم بەبەردا ھاتبوووە.

توانیم بەرامبەر دایك و باوكەم بوەستم و بەدەر و ونێکی ناسودەو و پێیان بلێم كە خواستم وایە بەردەوام بێم.

ھەرگە ھاتمە خوارەو و سایەكەم لەبەردا بوو، براگانم بێنی، ھەیدەر تەماشای دەرەوێ دەکرد و ھەسەنیش كە ھێشتا ۱۰ سالی تەواو نەكردبوو لەتەنیشت باوكەمەو كە نارەزاییەكانی سەر رووخساری كەمببوووە و ھەستابوو. بەدەر لە خێزانەكەم، تەنھا ژمارەییەکی كەمی ئەو دوو ھەشامەتە خەلكەم دەناسی كە لەوئ كۆببوونەو. وەك رێكمانخستبوو، بەتەنیشت ھەخریبەو لەسەر قەنەفەكە دانیشتبوو و نیمامیش بەرامبەرمان دانیشتبوو، خۆم نامادەكردبوو بۆ بێنینی یەكەم مارەبەری ئایینی لەسەر دابونەریتی عێراقی. بۆنەییەکی جوان بوو، پەربوو لە ھێماكانی ئیسلامی و ھەموو ئەو دابونەریتانە ی لە كۆلتوری عێراقیدا ھەن وەك ھەر كۆلتوریکی دیکە ی ئێران ی و توركی رۆژەلاتی ناوین. دوو ژنی ھاوسەرداری دلخۆش كە یەكێیان دایكەم بوو پارچەییەك قوماشیان لەسەر سەرمان راگرتبوو دووانی تریش قامیشی شەكریان لەسەرمان لێكەدەخت بۆ شیرینكردنی ھاوسەرگریبەكەمان. قاچەكانم كەردبوو ناو سەتلیکی سلفەر كە پەربوو لە پەرە ی گۆنەباخ و نەعنا، قورئانیکیان لەسەر كۆشەم دانابوو، ھێلیان كەردبوو نێو پەنجەكانمەو. وا ھەستم دەكرد تەماشای شانۆ دەكەم.

نیمامەكە پرساری لێكردم "زەینەب، لەپێشی خودا و پێغەمبەرەكەیدا ئەم پیاوێت لایەسەندە بێتە ھاوسەرت؟"

وہلام نەدایەو. پێشتر دایكەم پێی گوتبووم تا ۱۲ جار ھەمان پرسیارم لێدەكات ھەتاكو وەلام دەدەمەو ھەر جارێكیشیان نامازەییەكە بۆ نەوہییەکی پێغەمبەر كە مەزھەبی شیعیە لەو بڕوایەدابوو سەركردە ی دروستی گەلی مسولمان بوون. ھەخری پێشتر بەلێی گوتبوو، ھەر جارەو كاتیکی زۆری پێدەچوو تاكو نیمامەكە پرسیارەكە ی بۆ دووبارە دەكردمەو، كاتیکی زۆر پرسیارەكەم دەھێناو دەبەرد، ھەموو ئەوانەش لەژووورەكەدا بوون بەھێمنی چاویان تێپەربوووم و سەرم

پربوو لهو دهنگانه‌ی به‌شپرزهییه‌وه گه‌فتوگۆیان له‌گه‌ڵ یه‌کتريدا ده‌کرد. چي
رویده‌دا نه‌گه‌ر به‌مگوتایه‌ نه‌خێر؟ ناخۆ ئیدی دره‌نگی کردبوو؟ ده‌مبيني باوکم
خه‌م و په‌ژاره‌ی هه‌بوو به‌رامبه‌رم و هه‌ستم به‌ سه‌نگو قورسايی دايکم ده‌کرد
به‌سه‌رمه‌وه‌و نزا‌ی هاوسه‌رگيريه‌کی به‌خته‌وه‌ری بۆ ده‌کردم که چیدی له‌ژيانی
خۆیدا نه‌ما‌بوو. ده‌مويست به‌قيرينه‌م و بليئم نا! چۆن ده‌متواني شتيکی هينده‌ عه‌يب
نه‌نجام بده‌م؟ ئه‌ی چهنده‌ خوله‌کيک له‌وه‌وبه‌ر گه‌فتوگۆيه‌کی جوان و ته‌واوم له‌گه‌ڵدا
نه‌کردبوو؟ دووباره‌و چه‌ندبارة‌ نيمامه‌که‌ پرسيا‌ری ده‌کردو منيش دواچار
به‌پنجه‌وانه‌ی هه‌موو غه‌ريزه‌کانه‌م گويم له‌خۆم بوو گوتم "به‌ئێ".

فه‌خري به‌دليکی ناسوده‌وه‌ ته‌ماشای کردم و ماچيکی نيوچاواني کردم، به‌لام
من نه‌متواني ته‌ماشای بکه‌م.

حه‌سه‌ن به‌قيرزه‌وه‌ له‌ ژووره‌که‌ رۆيشته‌ ده‌ره‌وه‌و باوکم دوا‌ی که‌وت. له‌وکاته‌ی
دايکی فه‌خري کوره‌که‌ی ماچه‌کرد بۆ پيروژبا‌یی لیکردنی وته‌يه‌کی دا به‌گویتیداو
گوته‌ی "باشه‌ خو‌ ئه‌مه‌ پرسه‌ نيه‌! ده‌بيته‌ ئه‌مه‌ بۆنه‌يه‌کی خو‌ش بيته‌!"

گرته‌به‌ستی هاوسه‌رگيريه‌که‌مان نيمزاکرد، لاپه‌ره‌يه‌ک بوو جيگه‌ی
ماره‌يه‌که‌ی و نيمزاکان به‌تال بوون. ده‌ رۆژ دوا‌ی ئه‌وه‌ قو‌ل له‌قو‌لی هاوسه‌ره‌که‌م
له‌بۆنه‌ی گواسته‌وه‌که‌مدا بۆ ناو هۆئيک ريتمه‌کرد. له‌و هۆله‌دا که‌ به‌کري گيرابوو،
دوو سه‌د که‌سی لیبوو که‌ بۆ ناهه‌نگ گيپرا‌نی ئه‌و بۆنه‌يه‌ هاتبوون. زۆر که‌ميانم
ده‌ناسين. زه‌رده‌خه‌نه‌ ده‌ستکرده‌که‌م ده‌کردو سه‌لامم ليده‌کردن و له‌گه‌ڵ
هاوسه‌ره‌که‌مدا که‌وتمه‌ سه‌ماکردن. ئه‌و ديمه‌نيکی سه‌رکه‌وتوانه‌ به‌روخساريه‌وه
ديار بوو وه‌ک ئه‌وه‌بوو ماسيه‌کی گه‌وره‌ی گرتيته‌.

ئه‌و شه‌وه‌ چه‌ند ژووریکي نوتيلیکمان به‌کري گرتو و ا پلانمان دانا بۆ
به‌يانيه‌که‌ی له‌گه‌ڵ دايک و باوکماندا نانی به‌يانی بخوين، پيش ئه‌وه‌ی بۆ مانگی
هه‌نگوينی بۆ دوورگه‌ی هاوا‌ی سه‌فه‌ر بکه‌ين. به‌جلی نووسته‌وه‌وه‌ به‌شه‌رمه‌وه
چوومه‌ لای. هه‌رگيز له‌وه‌وپيش سيکسم نه‌کردبوو، به‌لام ده‌مزانی چۆن ماچيک
دل ده‌توينيته‌وه‌. داوا‌ی لیکردم له‌سه‌ر جيگا‌که‌ پال بکه‌وم و قاچم بلأو بکه‌مه‌وه‌.
منيش وه‌هام کرد. پاشان، که‌سيکی نه‌ناسی ناحه‌ز ده‌سته‌جی خۆیدا به‌سه‌رمداو
زۆری لیکردم. هيچ شتيکی نه‌گوت. ماچ نه‌بوو، ده‌ست پياهيان به‌هيچ شيوه‌يه‌ک

نەبوو، هیچ مەیلیکی نەبوو تاكو یارمەتی ناسودەبوونم بدات. تەنھا شەرمەزارانە خۆی پێدا دەدام، پاشان وەستا. هەستم بە نازارو بیزاروی دەکرد، بەلام هەر دوو کمان تەماشای چەرچەفە که مان کرد خویناوی نەبوو. دەمزانی لە هەندیک ناوچە گوندنشینەکانی عێراق پیاوان دەبوایە چەرچەفی هاوسەرگریبان بەخوینی کچینی سوور بکردایە، نەگینا تەواوی خیزانی بوکە که شەرمەزار دەبوون. خیزانی نیەمە زۆر لەوانە رۆشنیرتر بوون، دایکم که مامۆستای بایۆلۆجی بوو بۆی رونکردبوومەوه مەرج نییە هەموو کاتیک خوین ببینریت.

گوئی "ئەوه چیتە؟ دەی، خۆت بکەرەوه! دلنیام دەزانیت چۆن ئەو کارە بکەیت".

منیش گوتم "چی؟ ئەوه تۆ باسی چی دەکەیت؟ فەخری، چۆن دەتوانیت وام پێ بلنیت؟"

گوئی "دەی تۆ کچ نیت، خوینت لێ نەهات".

منیش گوتم "فەخری، من کچم، بەلام ئەمەوێت بزانیست پتویست بەخوین ناکات تاكو پیشانی بدات کچ بیت. ئەوه لەسەر کچە که دەوستیت".

"بەهەر حال نازانم تۆ چیتە، بەلام کچ نیت. من دەخەوم" ئەو قسانە ی کردو رووی لێ وەرگێڕام.

تەننەت ناتوانم باسی ئەو هەستانە بکەم که لەو شەوهدا بەتەوژم پێمدا تێدەپەڕین. بەتەنھا، بەناگا، لەو تاریکییەدا راکشایووم تاكو بزانی چ هەلەیه کهم ئەنجام دابوو. وینە ی توتکارییەکانی دایکم بۆ ئەمە ی نامادە نەکردبووم. تاکە شتیک پێشتر ئەنجامم دابوو ماچکردنی نیهاب بوو، بەلام قسەو باسی وەهام بیستبوو که رووداوەکانی وەرزش دەبنە هۆی لەدەستدانی پەردە ی کچینی، منیش که وتمە بێرکردنەوه تاكو بزانی هیچ کاتیک نازارم بەخۆم گەیاندوو بەی ئەوه ی درکم بە مەترسییە که ی کردبیت. نایا هیچ شتیکی تر هەبوو ئەنجامم دابیت؟ هەتاكو توانیم لەو پیاوه ی تەنیشتم دوورکە وتمەوهو لە لیواری جینگاکەدا وەك منداڵ خۆم خێرکەردەوهو ترسو مەراقو دوودلی دایگرتەو نیتر زانییم ئەمە یەکه مین شەوه لەو هەزار شەوانە ی تر که بەرێوه بوون.

بۆ بەیانیه که ی، کاتیک دایک و باوکمان هاتن هەتاكو نانی بەیانی پێکەوه

بخوین و بمانگه یهنه فرۆکه خانه، دایکم برده لایه که وه.

"دایکه، نهو شته ی پیتگوتم ده باره ی خوین لیهاتن دلناییت که راسته؟"
گوتی "به ئی گیانه که م، به لام به پینی نه وه ی تو باسی ده که ییت لام وانیه
سیکستان کردبیت".

تهنها پاکیزه یه که تیده که ویت و گومان به پاکیی و بی تاوانی ژنه که ی ده بات که
نه ییتوانیبیت کاری خوی بکات، به ممش بیتوانایی په رده پۆش ده کات.
که شتیکی ناسمانیمان کرد بو هاوای بو به سه ربردی مانگی ههنگوینیمان،
به لام تاکه جوانیه که له وی بینیم ده ریا یه کی قولی شین بوو که له گه ل ناسماندا
یه کیان گرتبوه وه وای لیکردم خۆزگه بخوازم زۆر له ویش دوورتر بوو مایه. بوک و
زاوا تازه گانی تر هه رچی وزمیان تیا بوو به خۆشه ییه وه ده ریا نده بری به نو شکردنی
خواردنه وه گانی ناوچه ی که ممره ی زه وی بو باوه شپیدا کردن له چه وزی ناوه کاند او
خۆشی و شادیان ده گنیرا. دلخۆشی نه وان تهنها منی دلته نگ و بیتاقت ده کرد.
تاکه جارێک که فه خری له گه لئما باشبووبیت نه و کاتانه بوو که له پیش نه وانی
تردا ده وه ستاین و وینه یان ده گرتین و هاتوهاواری خۆشی ده کرد له وکاته ی پتی
ده گوتن ئیمه له مانگی ههنگوینیدا یین. کاتیکیش به تهنها پیکه وه بووین
واهه ستمده کرد میردم به پیاویکی ته و او جیاواز کردوه نه که نه و پیاوه ی به وپه ری
سه رنجه وه گوئی بو گرتبووم له پیش ماره برینم له بۆنه ئاینیه که دا. له نو تیله که دا
خواردنه که یان به شیوه ی بۆفیه بوو، نه ویش درۆیکرد هه تاکو به خۆپایی نان
بخوین، گوتی که وا تکتی خواردنه گانی پیبووه و نی کردوه. پاشان پنیگوتم تا
ده توانم نان بخۆم بو نه وه ی تاکو ته وای رۆژه که برسیم نه بیت. تووشی شوک
بووم و شه رمه زاری دایگرتم. نه وه نه و دنیا یه نه بوو که من لیوه ی هاتبووم.
له وه ته ی له دایک ببووم راستگو فیزکرا بووم و راهینرا بووم نه درۆ بکه م و نه دزی.
که چی شووم به پیاویک کردبوو که نه و دوو سیفه ته ی هه بوو بی ریزو سوکیش
بوو. له شه ودا پینی ده گوتم هه ل سوکه وتی ژنانه نازانم و شاره زانیم چۆن پیاو
خۆشحال بکه م.

له شه وی سینه م و چواره می مانگی ههنگوینیدا ته نانه ت نه مده توانی له سه ر
هه مان جیگا له ته کیدا بمینمه وه. له سه ر قه نه فه که راده کشام و ده گریام. هه ر

وہیری خۆم دەھینایەوہ کہ خۆشەویستی لەدوای ھاوسەرگیری دیت. بەخۆم دەگوت ئەگەر لوماو ئەوانی تر توانییان دلخۆش ببن، ئەی بۆچی من ناتوانم؟ ئەوہ تەنھا یەکتەناسینیەک بوو کہ هیندە قورس بوو. ھەولمەداو تەقەلام دەکرد تاکو لەو گێژاوە بێمە دەرەوہ. نوشوستی خۆم وا لیکدایەوہ کہ ژنیتی نازانم. چ شتیکی نابەجێم دەکرد؟ ھەستم بەھیچ کامیک لەو خۆشیانە نەدەکرد دایکم بۆی باسکردبووم و بیگومان ئەو زەردەخەنەبەم بەخۆمەوہ نەدەبینی کہ بەدایکمەوہ دەمبینی دوای ئەوہی دەمزانی لەگەڵ باوکم سەرچییان کردبوو. پێمابوو ئەگەر بتوانم بۆی بسەلمێم کہ کچم و ژن نیم ئەوا باشر مامەلەم لەگەڵ دەکات. ھەولمدا ئەوہ بەخەیاڵمدا بەینم ئەو ماوہ پەر ئیشە تێپەرەدەبیت و ھەرچۆنیک بیت فێردەبم خۆشم بویت. چیم بکردایە ئەگەر ئەو رۆژە بەاتایە؟ چۆن ھەلسوگەوتم بکردایە؟ وەلامیکی بچکۆلانە و لۆژیکانە بەمیشکەمدا ھات: ماچی دەکەم. شەوی دواتر چوومە سەر جینگەکەم و ماچم کردو زۆر ھەولمدا ھەتا وای پیشانبەدەم خۆشمدەویت. لەگۆتایی شەودا سەلمانم، چەرچەفەکە خۆیناوی بوو.

ئەو بەبیینی خۆینەگە دلخۆش بوو. بەپیکەنینەوہ گوتی "کەواتە کچ بووی". ئایەک بەبەرمدا ھاتەوہ، بەلام پەشوکا بووم. تەماشای پەرۆکەم کردو پەلە خۆینی پێوہ بوو نیتەر وام پێباشبوو وەک سەلمینەرێک ھەلیبگرم، ئەویش ھەمان ئەو شتە بوو کہ ھەمیشە من و دایکیشم گالتمەمان بەخانەوادەکە ی سەدام دەکرد بۆ ئەنجامدانی ئەو کارە. بەلام نەمتوانی ئەو کارە نەکەم. دوای ئەوہ جارێکی تر باسی بابەتی کچیتی نەکردەوہ بەشینوہیەکی باشر مامەلە ی لەگەڵ دەکردم. بۆ ماوہیەک پیکەوہ قسەمان کرد دەربارە ی چۆنیەتی گوزەراندنی ھاوسەرگیری. لەناکامی کاریگەری دایک و باوکی بەسەر ھاوسەرگرییەکەمانەوہ بەتایبەتیش دایکی توشی دلەراوکی ببووم. ھەردەم چیرۆکم دەبیست دەربارە ی دەستیوہردانی مائە خەزوران لە ژبانی بوک و زاوادا دەمويست دلنیابم لەوہی ئەوہ بەسەر مندا نایەت. فەخری رازی بوو، بەلێنمان بەیەکتەریدا پابەندی ریسایەک بین لە ھاوسەرگرییەکەماندا ئەویش بریتیوو لەوہی کیشەکانمان لەناو خۆماندا نەرۆاتە دەرەوہ و خیزانەکانمان تینەگە یەنین، بەلام کاتیک گەراينەوہ بۆ

شیکاگو سەرم سورما لەوێ چەند رێسایەکی تریش لەمیشکیدا هەیە. ئەو کاتە ی خۆی دەگۆری بۆ چوونە سەر نیش، بۆ یەکەمین جار ناگاداری کردمەووە کە دەبیت هەموو بەیانییەک لەگەڵ ئەو هەستم و نانی بەیانی بۆ نامادەبکەم و کراسەکە ی بۆ نوتو بکەم. نوتووەکە ی هینایە ژووری نووستنەگەو لەو کاتە ی پلاکەکە ی دەکرد بە کارەباکەووە نەرکەکانی ژنایەتی بۆ خویندمەووە کە دەبیت چی بکەم و چی نەکەم. بیست دۆلاری پێداو پێیگۆتم ئەووە خەرجی هەفتهیەکەم.

منیش بەسەر سورمانەووە چاوم بپێهە بیست دۆلارەکە لە دەستداو پرسیم "بیست دۆلار؟"

گوتی "دەبیت ئەووە لە پێداو یستییهکانت زیاتر بیت".

ئەو سویچی ئۆتۆمبیلە ی لە فرۆکەخانە پێشکەشی کردبووم هەلگرت بۆ خۆی و لەبری ئەووە سویچی ئۆتۆمبیلیکی کۆنی دایە دەستم کە هیند کۆن بوو بەحال نیشی دەکرد. هەروەها پێشتر رێککەوتبووین لەسەر خویندەم، پێیگۆت پێویستە چەند وانەیهک بخوینم هەتاگو یارمەتی خۆنامادەکردنم بدات بۆ تاقیکردنەووەکانی گۆتایی سان لە بەغدا، بەلام ئەو پێیگۆتم کە پێیوایە بەدەستھێنانی پروانامە تەنھا بەفەرۆدانی کاتەو نامۆزگاری ئەووە ی کردم لەجیاتی ئەووە مۆلەتیکی نوسینگە ی خانووبەرە دەرھینم تا بتوانم پارە پەیدا بکەم.

لەهەموو ئەو شتانە پاشگەز دەبوووە کە لەگفتوگۆکەماندا لەپێش بۆنە ناینییەکەدا بەئێنی پێدابووم، وەک ئەو ی نە بای دیبێ و نە بۆران. رێکەوتنەکەمانم بپێنایەووە، ئەویش لە وەلامدا گوتی پابەندە پێیانەووە بەو مانایە ی هەرچیهکەم پێخۆشە دەتوانم بیکەم بەمەرجێ پێش هەموو شتێک نەریکی ژنیتی خۆم بەجێبھێنایە، لەحالیکیدا هەردوکیان لەووە تێگەشتبووین من پێیانەووە سەرقالبووم. دەیگۆت کە دەبیت ژنی بێم و ناگام لە مائەکە ی بیت و هەرکە مۆلەتی نوسینگەکەم دەرھینا دەست بکەم بەمنداڵخستنەووە. کردمە دەمەقالت و دژی وەستامەووە، دە ی چ بەدیلتی ترم هەبوو؟ ئەگەر پەيوەندیم بکردایە بە دایک و باوکەووە ئەو زیاتر توشی شەر دەهاتن لەگەڵ یەکتێداو پێشنیازی ئەووەیان بۆ دەکردم هیچ نەبیت ماوہیەک بوار بدەم بە هاوسەرگرییەکەمان. لەسەر بابەتی خویندەنەکە سازشمانکرد. رازیبوو بەووە ی پارەم بدات لە کۆلیژنیکی لۆکالی

ناوچەكەدا دوو وانە بخوینەم و منیش رازیووم بەووی خولیکی نوسینگەیی خانووبەرە بخوینەم لەگەڵ کۆرسیکی زمانی ئینگلیزی بۆ فیربوونی نووسینی ئینگلیزی بۆ خوێنامادەکردنەم بۆ تاقیکردنەوهکانی کۆتایی سال لە بەغدا.

لەکۆتاییدا، وا لیکمدایهووە ئەگەر بیسەلمینەم دەتوانم ئیشی مانی بکەم بەهەمان ئەو شیوێهە سەلمانم کچ بووم، ئەوا داواکارییەکانی بۆ جیبەجێدەکردم. کراسەکانم هەرگیز هاوشیووی ئەوهکانی رادیو نەبوون بەلام نوتوم دەکردن. چیشتم لێدەنا، هەرچەندە هەموو ئیوارەیهک لەسەر میزی نانخواردن گالتهی بەچیشتهکانم دەکرد، هەندیک جار لەپیش چاوی میوانەکانیش گالتهی پێدەکردم. هەستم بەهەژاری و بێدەسەلاتی و ئەوپەڕی پابەندی بە ئەوهووە دەکرد لەهەردوو روی دارایی و هەست و سۆزەوه. کاتیکی لەناوهرپراستی هەفتهدا داوای پارهی زیاترم لێدەکرد، داوای لیککردم ئەو شتانهی بۆ بژمیرم کە ئەو بیست دۆلارەم تێدا خەرج کردبوون و کەوتە سەرزنەشتکردنەم، لەبەرئەوهی دوو کاردی ئەحوالپرسینەم بۆ هاوڕێکانم لە بەغدا کەریبوو.

هەستمەکرد لە زیندانی عێراق هەلاتووم و لە زیندانیکی تاکەکەسی شیکاگو خۆمگرتووەتەوه. هەستم بە خەمۆکی و گێرۆدەیی دەکرد. سەیری دەورووبەری خۆم دەکرد لە شوقەکەمدا و بیری خانووی ناو مەزراکەیی دەخستەوه، ئیتر بیرمکردەوه چی بکەم، شتیکی بەخەیاڵمدا هات ئەویش دەستکردن بەخویندەوه بوو. لەبێ پارەیی و بێ کەسیدا پەنام بەردە بەر نووسینەکانی دانیال ستیل. زۆر کتیبی ئەو نووسەرە لە دوکانی کتیب فرۆشەکەیی نزیکی مالهەومان هەبوو، هیوام دەخواست بەشی ئەو کاتەم بکات هەتاکو فیری نەینییەکانی چۆنیەتی خۆشویستنی میردیک دەبم کەوا دیاربوو هیچ باکی بۆ خۆشەویستی من نەبێت. نووسینەکانی دانیال ستیل دەربارەیی ئەو پەیهوهندییانە بوون کە ژنان مامەلەیی خراپیان بەرامبەر دەکرا، لەکۆتایشدا نازادبوونی دەکردە خەلاتیان. لەراستیدا، ئیستا دڵنیانیم کە نایا تەواوی کتیبەکانی دەربارەیی ئەو شتانهی بوون، ئەوه دەزانم کە من لەو چەشنە نووسینانەیم دەخویندەوه.

مانگیکی بەسەر هاوسەرگرییەکەماندا تێپەریبوو کە سەدام حسین کوهیتی داگیرکرد، لەمیژ بوو عێراق چاوی بریبوووە کینگە نەوتییەکانی و داخستنیکیی

نیۆدەولەتی لیکەوتەووە دوای پینج مانگ بوو هەلگیرساندنی جەنگی کەنداو لە کانوونی دووەمی ساڵی ۱۹۹۱دا. لەکاتی نانی ئیوارە لەمائی دایک و باوکی فەخری گویتیستی هەوایی ئەو داگیرکردنە بووم. ئەو شەو لەجیاتی ئەوێی خەزووڕم هێرش بکاتە سەر سەدام لەسەر میزی نانخواردنەکە، پیتی راگەیاندین کە تەلەفۆنی بۆ بالیۆزخانەی عێراق کردوو و پەيامی پرۆزبایی پینگەیانداون! وەك دەیگوت، کوهیتییەکان ئەو عەرەبانەن کە عێراقییەکان و زۆرینەی عەرەبەکانی تر رقیان لێیانە. لە بەغدا، ئەوی لە کوهیتییەکان دەمانبینی ئەو بوو کە شیخە دەولەمەندە لوتبەرزەکان دەهاتنە بەغداو ئەو پارانەی بەنارەوایی دەستیان کەوتبوو لە مولک و مال و لەشفرۆشە عێراقییەکاندا خەرجیان دەکردو نرخێ هەردوکیان فراندبوو. رق و کینه لە کوهیتییەکان هێندە لە میتشکی عێراقییەکان چەسپیبوو تەنانەت ئەو رقە ی باوکی فەخری بەرامبەر سەدام هەیبوو لەوکاتەدا وەلای نابوو. کاتی خۆی هاتبوو تا سەدام وەدەر بنریت دوای ئەوێ ئەو کارە قیزەوانانە ی کرد لەکاتی دەستبەسەرداگرتنی کوهیتدا.

منیش لای خۆمەووە گوتم چی؟ جەنگێکی تر؟ تازە لە جەنگێک رزگارمان ببوو! زۆر خەلک کوزران، زۆر. عەمو، بڕوام پێکردیت کاتێک گوتت عێراقم خۆش دەوێت. بەلام ئەگەر خۆشت دەوێت، بۆچی گەلەکەت بەرەو جەنگێکی تر دەبەیت؟ گرنگییەکە ی لەچیدایە؟ بۆچی ئەم کارە دەکەیت؟

دەستبەجێ کۆشکی سپی هۆشیاری دایە بەغداو دوا ناگاداری بۆ دەرکرد. هەموو شەوێک لەهەواییەکاندا باسی عێراق دەکرا. من و فەخری تەماشای تەلەفزیۆنمان دەکرد کاتێک لەهەواییکدا باسی ئەو کیمیابارانە ی کرد کە چەند سائیک لەمەوبەر کردبویە سەر کوردەکان و هەزارەها کەسی لێ کۆشتبوون. لەو دیمەنانە ی پیشانی دەدا، ئەو رووداو بەمیشکدا هاتەو کە لانی بۆی باسکردبووم، فەخریش پەنجە ی بۆ تەلەفزیۆنەکە راکێشاو چاوی لەمن بڕی وەك ئەوێ من ئەو کارەم کردبیت. گوتی "سەیرکە عەموت چ تاوانکاریکە!". من هیچم نەگوت. تازە لە عێراق رزگارم ببوو. هیتشتا فەخری تینەدەگەشت یاخود بەلایەووە گرنگ نەبوو بزانیت کاتێک من پیتی دەلێم عەمو لەخۆشەویستیەووە نییە بەلکو دەترسام لەوێ بەناوی خۆیەووە بانگی بکەم بێم سەدام حسین. دەمزانی عەمو

لەھەموو شونینیک سیخوڤی ھەبوو. نەمدەزانی لەو ناوچەیە ئیعدا کۆ سیخوڤی بوو. متمانەم بەھیچ کەس نەدەکرد، بەمێردەکەئێ خۆشمەو.

چەند ھەفتەیەک دواى داگیرکردنەکە، لەوکاتەئێ باوکم بەگەشتنیک لەدەرەوئێ عیراق بوو تەلەفۆنیکى بۆ کردم. فەخرى وەلامى تەلەفۆنەکەئێ دایەوئێ یەكسەر دەستیکرد بەسکالاکردن لەدەستی من، بەوئێ من کەبیانویەکی باش نیم و شتی لەو بابەتە تا تورەئێ ھەلچواندم. وەك ئەوئێ وابوو سکالا لەناست بازرگانیک بکات کە بەروبوومی خراپى پى فرۆشتبوو. چۆن ویرای بەرامبەر باوکم ئەو قسانە بکات؟ لەدژى من؟ ئەئێ چى بەسەر ریککەوتنەکەماندا ھاتبوو بۆ چارەسەرکردنى گىرو گرتە خیزانیەکانمان لەنێوان خۆماندا.

ھەرگیز دەنگیکى نەرم و لەسەرەخۆئێ وەك دەنگى باوکم نەبیستبوو، کاتیک فەخرى تەلەفۆنەکەئێ دایە دەستم گوتى "تۆ باشیت نازیزەکەم؟" خوازىاربووم بفرمە باوئێشیوئێ بۆ ئەوئێ پارێزگاریم لیبکات. خۆزگە نامۆزگاریبەگەئیم لەگۆئ بگرتایەوئێ شووم بە فەخرى نەکردایە تاكو ئەو دێوئێزەمە و نەھامەتیئێ بەسەرماندا نەھاتایە. فەخرى لەتەنیشتمەوئێ دانیشتبوو، ھەستیکى بەھێزى وەھام لادروست ببوو کە دەبیت لێپرسراوئیتى لەئەستۆ بگرم بۆ سەرخستنى ھاوسەرگىرئێبەگەم. باوکم نەیدەتوانى ھیچ شتیک بکات بۆ یارمەتیدانم.

پیمگوت "بابە گیان زۆر بىرت دەکەم. خۆزگە بمتوانیایە بەھاتایەتەوئێ بەغداو سەردانم بکردیتایە".

گوتى "شیرینەکەم، لەئىستادا ناتوانیت. سنورەگان داخراون. کاتیک دەتوانیت بىت کە ھەلومەرچەکە بگەریتەوئێ بارى ناسایى خۆئێ".

پاشان کەمىک وەستاو گوتى "زەینەب، ھەموو ھاوسەرگىرئێبەگەئێ تازە فورسە. تەنھا نارامگر بەو ناگات لەخۆت بىت ھەتاكو یەكتر دەبیننەوئێ".

پاشان ھەر بۆ خۆشى باسى شتیکى ھاوسەرگىرى کرد کە لە عىراق دەگىرئێرایەوئێ کاتیک ئەم مەسەلەئێ بەھاتایەتە پىش.

"زەینەب، دەزانیت ھەمیشە دەلیم ھاوسەرگىرى وەك بەرمیلک وایە نیوئێ پرە لە ھەنگوین و نیوئێکەئێ تریشى پرە لەپىسایى. دەتوانیت لەبەشى ھەنگوینەکەوئێ دەست پىبکەیت و دواتر بەشەگەئێ تر چارەسەر بکەیت. وەلئ

پێشنیازت بۆ دەکەم کە تیکەڵیان بکەیت. ئەمە نەینى هاوسەرگیری سەرکەوتوو".

لەسەر خۆ پێکەنیم. باوکم بەو نامۆزگارییە ناوی دەرکردبوو هەردەم گەرەکانی دەهینایە پێکەنین. هەنوگەش بەو شیوەیە مۆژیاری منی دەکردو سەرەى من بوو. بێرملیکردەوه، تاجەند ئارامگربم؟ رەنگە خۆشەویستی دواى هاوسەرگیری دروست ببیت، بەلام نیازی بەچەند ماوه دەبیت؟ لای خۆمەوه دواکاتم دانا: یەك سال، یەك سان بوار بەدەمە هاوسەرگیریەکە. ئەگەر تا ئەوکاتە سەرکەوتوو نەبوايە، ئیتر کەس پێی نەدەگۆتم هەولم نەداوه تاكو ژيانىكى خۆش بەسەر بەرم.

بەگەرانیوه بۆ ئەوکاتە، هەروەها ئیستاشی لەسەر بێت دەزانم کە لەگێژاوی کولتوریشدا بووم. وامدانابوو گواستنەوه م بۆ ئەمەریکا و گوزەراندنی ژيان لەوئ ناسان دەبیت، لەگەڵ ئەمەریکایەکاندا هەستم بەناسودەیی دەکرد هەروەها دواى ئەوهى باوکم مەشقی هاوینەى لە کۆمپانیای بۆینگ تەواوکرد، شاری (سییتل) وەك نیشتمانی دووم بوو بەلامەوه، بەلام ئەو کەسانەى لەو گەرەکەى فەخرى بوون نە لە ئەمەریکایەکان دەچوون نە لەو عێراقیانەى دەمناسین. ئەوان کەسانی بازرگان و پروفیشنانی شیعه بوون وەك دراوسێکانی خالە عادل کە سنورداس کرابوونەوه و خەونەکانیان لەپاش خۆیان جێهێشتبوو تاكو لەبەر باران ژەنگ دایان بڕزینیت وەك ئەو سندوقە ناسنینانەى لەپاش کارگەیهك لەبەر باران بەجێدەمینن. هەندیکیان هەموو شتیکیان لەدەست دابوو. ئەوانی تر، وەك خانەوادەکەى فەخرى توانیان لە ولات خۆیان دەرباز بکەن پێش ئەوهى مۆلك و مالهەکیان لى دابمالریت. دە سان دواتر، لەو شوێنەدا خۆیان گرتەوه، بیست و چوار سەعات خەریکی نیش و کار بوون و ئەوپەرى هەولیان دەدا بۆ خستنه بەرخویندنی مندالەکانیان و هەروەها بە جۆش و خرۆشیکى زیاترەوه وەك لەو دەمەى لە عێراق بوون نامیزیان بۆ ئەو ئایینە کردبوووه کە لە ولاتی خۆیان بەهۆیەوه چەوسینرابوونەوه.

تاكە کەسێك بەدیكردو دەمتوانی قسەى لەگەڵ بکەم، ژنیکی گەنجی عێراقی هاوتەمەنى خۆم بوو لە ئێرانەوه هاتبووه ئەمەریکا. ئەویش تەنها بوو میتردی

بەپیاویکی زۆر گەورەتر لەخۆی کردبوو. سەر بە بنەمالەیهکی ناسراو بوو ماوەیهک پیش ئەوەی موخابەرات هەلبکوتنە سەر خانەوادەی دایکم لە بەغداوە دیپورتی ئێران کرابوو. ئەوە یەکەمجار بوو گوێبێستی چیرۆکی کەسیکی دیپورتکراو بەم کەچی بەسەردا هاتبوو فرمیسکەکانیم وەک نیسەنج هەلئەمزی. لەنیوەی شەودا پۆلیسی نەینی هەلیانکوتابوو سەریان و تەنھا پانزە خولەکیان بۆ دانابوون هەتاگو خۆیان بپێچنەو. لە تاریکایی ئەو شەویدا سواری پاس کرابوون بەرەو سنوری ئێران لەگەڵ سەدەها دانیشتووی تری بەغدا کە بنەچەیان ئێرانی بوو رەوانە کرابوون. ئەوان بۆ چەندین رۆژ لە کەشووخوایەکی سەرماو سۆلەدا بەزۆر بەپێی رێیان کردبوو هەتاگو بگەرێنرێنەو بۆ ئێران. کاتێک شەوان لە دەشتە سەرماو سۆلەکاندا دەمانەو بۆ خەوتن، سەربازە عێراقییەکان بەچەکەو دەگەرێن بەنیویاندا و کچان و ژنانیان حیا دەکردهو هەتاگو لاقەیان بکەن. باوانی ئەم کچە هەوڵیاندا ئەم کچە و خوشکەکی لەژێر بەتانییەکی بشارنەو، بەلام هەرچۆنێک بێت سەربازەکان دۆزیبوویاننەو، ئیدی باوکی بەرتیلی دابوو یە سەربازەکان تاكو واز لە کچەکانی بهێنن. دواي ئەوەی یەک فلسیان پێنەهێشتبوون، سەربازەکان بەرەو لای خێزانەکانی ترو ئەو کچانەیان ئەتک کردبوو کە باوکیان هێندە پارەیان پێنەبوو هەتاگو بیانپارێزن. لەگەڵ روتیکردنی قەیرانیکی پرتاوی پەنابەرێان کە لەجیهانی دەرەویدا پشنگوێ خرابوون، ئێران لە کامپە کاتییەکانی پەنابەرێان بۆ چەندین مانگ عێراقییەکانی لەخوگرت پیش ئەوەی دواجار رێگەیان پێبدریت بڕۆنە تاران و بەدواي بژێوی ژێانی خۆیاندا بگەرێن لەنیو ئەو ئێرانیاوەی وەک هاوولاتی ئەو ولاتە لییاندەرێان کە جەنگیان لەگەڵیاندا بەرپاگردبوو. خێزانی ئەو کچە گەنجە بۆ چەندین سال بوو دەستیان بەپارەو گرتبوو هەتاگو کچەکیان بنێرنە دەرەویدی ئێران. فەریادپەرسی کچەکە، پیاویکی بەتەمەنتر بوو کە هیشتا بەتەواوەتی باش نەیدەناسی لەگەڵ ئەوەی خەریک بوو دەبوو باوکی منداڵەکی. وا بیرمکردهو کە دەکرا من لەجێی ئەو بومايە. عەمو ئیمەي رزگارکردو لەجیاتی ئەمە ئەشکەنجەو نازاری ئەوی دا.

ئەو خەلکانەي لەو ناوچەيەي فەخریدا دەژیان پاساوەکانیان دروستبوون هەتاگو سەرسەختانە رقیان لە سەدامو بەتایبەتی خێزانەکی بێت. بەلای

ئەوانەۋە من ھاۋرپى سەدام بوومو لە كۆشك و تەلارەكانىدا كاتىكى خۇشم بەسەربردبوو لەوكاتەى ئەوان لەنارەحتەى و نازارچەشتندا بوون. ھەرگىز فەخرى رېئىنەدەدا ئەو شتانە لەياد بكەم. شتىكى منى ھەندەگرت و بەلوشكەۋە بۇنىكى پىۋەدەكردو دەيگوت "نا، ئەمەشت ۋەك ديارىيەكى تر ۋەرگرت، لەبەرئەۋەى ھاۋرپى سەدام بویت؟" ئەۋەى خەمناك بوو ئەۋە بوو دەمبىنى ژن و مېردە پروفېئىنالەكانى تر كە لەرېتگەى باۋانىانەۋە ياخود كەسانى گەۋرەتر لەخۇيانەۋە ناسانكارى بۇ بەيەگگەيشتىيان كرابوو، ھاوسەرگىرىيەكى پىر خۇشەۋىستى و سەرگەۋتويان دەگوزەرانند. لەلایەكى ترەۋە، فەخرى منى ۋەك بوگىك دەبىنى كە لەدوورەۋە داۋاى كرىدبىت و ھىنرابىتە بەردەستى، ۋەك ئەو كچە تەنھايەى ئىران منى دەبىنى، ھاۋشپۋەى ئەو ھەزارەھا بووكە گەنجە پەناھەندانەى تر كە لە ۋلاتانى سەرگوتكارى جىھانەۋە رۇبۋونە ۋلايەتە يەكگرتوۋەكانەۋە چاۋلىندەكردم. چاۋەرپى ئەۋەم لىدەكرا نەك تەنھا ملكەچ و گوپرايەلى راھىنانى ھاوسەرگىرى بىم، بەلكو سوپاسگوزارى ئەو دەرفەتەش بىم كە بۇم رەخسابوو، نەۋىش برىتیبوو لە تىكەلىكى ژەراۋى لوتبەرزى ئەمەرىكايى و خۇنۋىنى عمەربانە.

ھەندىك جار ۋاھەستمدەكرد كاتىك تەماشى دەمچاۋى دەكردم ۋەك ئەۋە بوو دىقەتى روخسارى سەدام حسىن بىدات. نىتر گومانم دەكرد ھاوسەرگىرىيەكەمانى قۇستبوۋەۋە بۇ قەرەبووكردەۋەى ئەو نايەكسانىيە. شەۋىكىيان لەوكاتەى فرمىسكەكانم دەتكايە ناۋ قاپ شۆرەكەۋە لە سابووناۋەكەدا تكەى دەكرد، لەبەرخۇمەۋە ئەو قسەيەى باۋكەم بەخەيالىدا ھات كە دەيگوت "ھاۋرپىكانت لەبەر من ھاۋرپىتن". بەدلنىكى پىر لەداخەۋە گوتەم "دوژمنەكانىشم بەھۇى تۋوۋە دوژمنمن" بابە. من كچى فرۇكەۋانەكەى سەدام حسىن بووم، فەخرىش لەسەر جىنگا ئەو كارەى بە من دەكرد كە تەۋاۋى ئەو خەلكەى لەۋى پەناھەندە بوون دەيانۋىست بەسەر سەدامدا بېھىتن. ھەۋلەدا ئەو جىنپۋە كورە ناسرىنە لە مېشكەم دەرىكەم كە ھەموو شەۋىك لەۋ كاتەى لەگەلم جوت دەبوو بەكارىدەھىنا. دەيگوت "fuck you, fuck you" لەوكاتەى من خوازىارى دەركەۋتى بەيانى بووم. بەلای ئەۋەۋە رەنگە من پارچە تەختەيەكى رەقى ۋشك بووبىم.

لە مانای تیرکردنی حەزە سینکسییەکانی پیاو لەلایەن ژنانەوه تێدەگەشتم. ئەوه دابونەریتی عەرەب بوو. دواتر ئەووم بۆ دەرکەوت شێواوییهکی زۆر ھەیه لەنیوان بابەتە نایینی و دابونەریتیەکاندا و ئیسلام لەبابەتی خوشییەکانی سینکسەوه زۆر روون و ناشکرا باسی کردوووه دەیخاتە ئەستۆی ھەردوو ھاوسەرەگە، ئەمەش ئەوه بوو کە دایکم بۆی باس کردبووم. ھەولمدا لەگەڵ ھەخریدا باسی سینکس بکەم، بەلام ئەو تەنھا لێم توپە بوو. لەکوۆتاییدا، تەلەفۆنم بۆ دایکی کرد بەو ھەستەي کە نەگەر ھەخری یاسایەکی ھاوسەرگرییەگەمانی پیشیل کردبێت ئەوا منیش کردووومە بەتایبەتی نەگەر بەناوی یارمەتیدانی سەرخستنی ھاوسەرگرییەگەمانەوه بووبێت. پێموابوو ئەو وەک ژنیک ئەوه تینگەشتبوو، بۆ کۆرەگەي رووندەگاتەوه کە پێویستە ژن بەنەرمی مامەتەي لەگەڵ بکریت. بۆ چا خواردنەوه بانگیشتی کردم، منیش دوای ئەحوال پرسی و رووخوشییە نەریتباوەکان بەشێوەیەکی ناراستەخۆ بابەتەگەم ھێنایە پیشەوه. بەلام ئەو سەلیقەيەي بەرامبەر ئەو ژنە بەکارمھینا، بووه ھۆی تەقینەوهي پرسیار و سەرسوڕماني بەرامبەرەگەم بەدەست راوەشاندەوه. "ئەوه تۆ باسی چی دەکەیت؟" پێمدا ھەلشاخا و بەسەر کوپە چاکەدا خۆي رادەوھەشاندو دەنگی بەرزو نزمی دەکرد تا نوزەي لێدەبڕا. "ئەوه نەرکی ژنانەي تۆیە پێداویستیەکانی کۆرەگەم دابین بکەیت! وەک ژنیکي باش، پێویستە ھەر کاتیک بیت نامادە بیت ھەتا حەزە سینکسییەکانی کۆرەگەم تیر بکەیت. حەزەکانی ئەو لەپیش ھەموو شتیگەوہیە، دایکت ئەمەي فێرنەکردویت؟ پێم بلن، پیش ئەوهي بچیتە سەر جینگا حەمام دەکەیت و بۆن لەخۆت دەدەیت؟ قزرت ریک دەکەیت و ژیرکراسی سینکسی لەبەردەگەیت و حەوت جار بەدەوری جینگەي نوستنەگەدا دێیت و دەچیت پیش ئەوهي خۆت بدەیت بەدەستەوه؟" ئەمە ماوہي دوو کاژیری خایاند ھەتاگو لەکوۆتاییدا ھەناسەي لێبڕا. تاکە شتیگ کە بیرملیکردووه بیلێم لەوکاتەي رویشتم بەو پەڕی ریزووه ئەوہبوو کە گوتم "ببۆرە، من ھاوڕانیم لەگەلت".

ناخۆ گالتەي دەکرد؟ حەوت جار ھاتن و روشتن بەدەوری جینگای نوستنەگەدا و خۆدەرختنم بۆ ھەخری؟ ئەوهي ئەو باسیدەکرد کۆیلەيەتی بوو. دواتر بۆمدەرکەوت کەوا لەچەند شوینیک ئەم ھاتوچۆکردنە بەدەوری جینگەي

نوستاندا به‌پراستی بوونی هه‌یه و پیاوه‌ده‌کریت، به‌لام گومانم له‌وه هه‌بوو که له ژووری نوستانی خه‌سومدا نه‌وکاره بکریت. کاتیک له‌گه‌لیدا ده‌چومه هه‌ندیک کۆبوونه‌وه‌ی ژنانه‌وه، نه‌و به‌رده‌وام سکا‌لای له‌میرده‌که‌ی ده‌کردو غه‌یبه‌تی ده‌کرد. زۆر جیاواز له‌ کۆبوونه‌وه‌کانی دایکم که بۆ ناهه‌نگ گێران بوو، نه‌و کۆبوونه‌وانه هه‌مووی ده‌باره‌ی نایین و نه‌رکه‌کانی ژن بوو. هه‌ندیک جار پیمابوو نه‌وان باسوخواسی نایینیکی جیاواز ده‌گه‌ن له‌و نایینه‌ی فیری من کرابوو. نه‌و هینله‌ دابه‌شکاره له‌کوئ بوو له‌نیوان بوونه ژنیکی چاک و ریگه‌دان به‌هاوسه‌ره‌که‌ت هه‌تاگو ده‌ستت به‌سه‌ردا بگریت و ده‌ستریژیت بکاته سه‌ر؟ نایا ژنان که‌متر بوون له‌ پیاوان؟ چه‌ند پیاو کۆبوونه‌وه بۆ باسکردنی نه‌رکه‌کانی هاوسه‌ریتیان؟

سێ مانگ دوای گواستنه‌وه‌که‌م ده‌یکرده یادی له‌دایکبوونی بیست و یه‌ک سا‌له‌م. دیاری فه‌خری بریتی‌بوو له‌ ۵۰ دۆلارو تۆمه‌تبارکردنیکی تازه‌ی سه‌رجیکردن که هه‌ر لێی تینه‌ده‌گه‌شتم: نیت‌ر ببوومه (له‌شفرۆشیک) به‌لایه‌وه که چیت‌ر ده‌سه‌لاتم به‌سه‌ر جه‌سته‌مدا نه‌ده‌شکا. جاری دواتر که تووشی ده‌مه‌بو‌له هاتین، ره‌تمکرده‌وه سێکسی له‌گه‌لدا بکه‌م. قیزانندی به‌سه‌رمداو فری‌ی دامه‌ سه‌ر جیگای نوستانه‌که. پاشان خسته‌یه سه‌ر سک و ده‌موچاوی نامه سه‌ر پشتیه‌که. سه‌ری دانه‌واندم و له‌دواوه ده‌ستیکرد به‌ئیشی خۆی، به‌شپوه‌یه‌ک نازاری ده‌دام که له‌وه‌وپیش هه‌رگیز به‌و جو‌ره نازاری نه‌دابوووم. یه‌ک له‌سه‌ر یه‌ک ده‌یگوت " fuck you". هینده به‌سه‌ر به‌رگه‌پشتیه‌که‌دا گریام هه‌تاگو ده‌نگم نوسا. نه‌مه‌ده‌توانی هه‌ناسه بده‌م و ده‌ترسام له‌وه‌ی بخنکیم. باشم له‌بیره چه‌نده بیده‌سه‌لات بووم. له‌کۆتاییدا، خۆم شلکردو گیانم له‌خۆم ده‌رکردو جه‌سته‌م وه‌ک قاوغیکی به‌تان لیکرد بۆی تا ده‌ستریژیم بکاته سه‌ر، تاگو نه‌و ده‌سه‌لاته‌ی ته‌نها له‌خه‌یالیدا هه‌بوو به‌سه‌رمه‌وه‌بی‌ت. له‌و ساته‌وه‌خته پ‌ر نازاره‌دا، چرکه‌کانم ده‌ژمارد هه‌تاگو ته‌واو بوو. پاشان هه‌ستاو جله‌کانی له‌به‌رکردو رو‌یشتو وه‌ک نه‌وه‌ی شتیکی پیس بم منی له‌پاش خۆی به‌جیه‌یشت. به‌گه‌لاوگه‌ل له‌جیگا هاتمه ده‌ره‌وه‌و چوممه به‌ر دوشه‌که. بۆ ماوه‌ی کاژیریک له‌و جه‌مامه پلاستیکه روونه‌دا مامه‌وه، هه‌نسکم ده‌داو له‌نازارا ده‌له‌رزیم. نه‌و لاقه‌ی کردم و ده‌ستریژی کرده سه‌رم.

که هاتمه ده‌ره‌وه فه‌خری پییگوتم خۆم بگۆرم له‌به‌ر نه‌وه‌ی وایدانا‌بوو بۆ

نانخواردنى ئىۋارە لەگەن داىكى بچويناىەتە دەرەوہ. ئەوہ ئەوكتاھ بوو لىنى جىابوومەوہ. بەسەرىدا قىزاندمو پىمگوت كە خۇشم ناوئىتو رقم لىتە. بەچەپۇك كەوتمە سەرىو كاتىك وىستى دەستم بگرىت بەدەستو قۇلىمدا كىشا. ھاوارى كىردو گوتى "توندوتىژى خىزانىم بەرامبەر دەكەيت"و تەلەفۇنى كىرد بو ھىلى فرىاگوزارى ۹۱۱ و گوتى "ئەكەم لىمدەدات" دواى ئەو ھەمووہى بەسەرىنام ئەم تۆمەتەشى بو زيادكىرد. رامكىرد بو ژوورى نوستنەكەو لەدواى خۇم دەرگاگەم كلىل كىردو جانئاىەكم پىر كىرد لەو جلانەى بەدلم بوونو زىرو زىوہكەى داىكم پىنى دابووم لەگەن ۴۰۰ دۇلار. كاتىك پۇلىس گەشىت لەژوورەكە ھاتمە دەرەوہو داىكى لە ژوورى دانىشتنەكە چاوپىنى ئىمەى دەكىرد تاكو پىكەوہ برۆىن بو نانخواردنى ئىۋارە. فەخرى پىنى گوتن كە من پەلامارم داوہو ئەو قوربانىى دەستى من بووہ.

"تەماشبا كە، لىرەى دام. پىۋىستە بىبەن بو بىكە تاكو وانەىەك فىر بىتت" فەخرى ئەمەى بە پۇلىسكە گوتو نىشانەى گازىكى بچوكى پىشانى پۇلىسكە دەدا كە تەنانەت پىستەكەشى كون نەكىردبوو.

منىش گوتم "بەلى، لىمدا. نامادەم لەگەلت بىم".

كاتىك بەرەو ئۆتۆمبىلەكەى دەرۆىشتىن، پۇلىسكە لەسەرخۇ پرسىارى ئەوہى لىكىردم كە ناىا كەسى ترم خۇشناوئىت. منىش پىمگوت "نەخىر". پرسى "نازارى داىت؟" يەكسەر وەلامم نەداىەوہ، پاشان بەھىۋاشى وتم نا. نەموىست باسى ژىانى سىنكسىم بو كەسىكى نەناسو پۇلىسىكى تاكو تەنھى وەك ئەو بىكەم. ھەرگىز وام بەسەردا نەھاتبوو قسە بو پۇلىس بىكەم، ئەو تاكە جارەى پۇلىسم بىنىبوو لىنى تۇقابووم. كاتىك گەشىتىنە بىكەكە داوام كىرد تەلەفۇن بو ھاورپىيەكى داىكم بىكەم، ئەوئىش گەشىتە لام ھەتاكو بمبات بو لای خۇى. رۇژى دواتر لەوكتاھى فەخرى لەئىش بوو ئەو ھاورپىيەم بە ئۆتۆمبىلەكەى بىردمى بو شوقەكەم. دەستمانكىرد بە پىچانەوہى جلەكانمەو قالىبە دەستچنە ئىرانىەكەمەو ئەو دىارىبە فەخفورىيەى داىكم پىئىدابووم. ھەموو شتىكم پىچايەوہ، بە ھەموو دىارىبەكانى گواستەوہشەموو پاشان رۇىشتم.

گوتى "چەرچەفەكانىش بىە".

نازانم بۇچى كە ئەوہم بىردەكەوئىتەوہ پىكەنىنم دىت ئەگەرچى ئەو كاتە

زور خه فه تاوی بوو؟

"باشه چی له و چهرچه فانه بکه م؟ بؤچیمه؟"

گوتی "باشه، هیچ نه بیت بهرگه پشتیه که ت بیه".

گوتم "بؤچی؟"

"بؤ نه وهی مانایه که بگه یه نیت بؤ فه خری، بؤ نه وهی که هاته وه ماله وه بیری بخاته وه که وا تۆ روشتویت و به جیتته یشتوو".

نه وه کارینکی بچووکی فه ناعه تینکه ری تۆله کردنه وه بوو که تهنه ژنان نه و شتانه یان به خه یالدا دیت. بیرۆکه که م به دل بوو. چوو مه سهر جیگا که و بهرگه که م له پشتیه که دامالی که چوارده وره که ی سه وزو ناوه راسته که شی گولتی بیچی تیندا بوو. بردنی نه و بهرگه پشتیه تاکه کارینک بوو که به راستی له و هاوسه رگرییه دا خوشی پینده به خسیم. هیتا ماومه. وه که بیرخه ره وه یه که وایه له و وانه یه وه فیر بجوم که دایکم له به غدا پیندا بووم: هه رگیز نه هیلی هیچ پیاوینک ده ستریت ژیت بکاته سهر، هه میشه گیانینکی نازاد به.

کاتینک له ژیاننی فه خریدا نه مام، بریندارو توپه بووم و رقم له پیاو ده بووه وه. هه موو پیاوینک. هه ردوو نه و پیاوهی ده رگری بووم له گه لیاندا به لنینان پیندا بووم خوشیان بویم و ناگایان لیم بیت و منیش متمانم پیکردیوون. به لام هه ردوکیان بهرنامه ی نهیننی خو یان هه بوو. هیچ کامینکیان وه که نه و که سه نه بوون که له سه ره تادا وا ده رده که وتن. هه ردوکیان دوو پروو بوون و به درؤکانیان هه لیان فریواند بووم هه تاکو بمکه نه ته له که وه و ده ستم به سه ردابگرن. نه و دوو که سایه تیه نیره سه ره کییه ی ژیانم بریتیبوون له عه مو که ده ستمی گرتبوو به سه ر ملیونه ها که س و ده ستریتزی کردبوونه سهر، هه روها باو کیشم که پیاوینکی خوشه ویست بوو، به لام ژنه که ی هینده هه ستمی به گریوده یی ده کرد که هه ولتی خو کوشتمنی دابوو هه تاکو رزگاری ببیت. نازانم باسی نه وه م کرد که چه ندین جاری تر هه ولتی خو کوشتمنی دابوو نه که تهنه نه و جارهی که مندا ل بووم؟ ناخو له بهر نه وه بوو که توشی دل هه راوکی ده بووم و هه ندی که جار له شویننی هه لگرتنی ده رمانه کان نریک ده بووه وه؟

زور زور زور تامه زرؤی روشتنه وه بووم. هینده هه ستم به غه ریبی ده کرد

نازاری دەدام. تەنھا دەموویست بگەریمەووە بۆ خویندەنەكەم و وا دابنیم ئەو چەند مانگە دژوارەم بەسەردا نەهاتبوو. بەلام تەنانەت نەمدەتوانی تەلەفۆن بۆ دایكەم بکەم و پینی بلیتم فەخریم بەجیهیشتوو. هەموو رینگەکانی پەيوەندیکردن بپرەابوو. سەدجار هەولمدا پەيوەندی بکەم بەمالەووە، بەلام پەيوەندییەکان نەدەرۆیشتن. خزمەتگوزاری پۆستیش وەستابوو، لەبەرئەووە نەمدەتوانی هیچ بنوسم. هینشتا ئەو کارتێ گەرانەووە ماو، بەلام هیچ گەشتیکى نیووەولەتی بۆ عێراق رینگەپیندراو نەبوو. (دواتر زانیم باوکم فرۆکەكەى بەهەموو سەرنشینەکانەووە بەرەو تاران بردبوو لەبەر سەلامەتبونیان، نەووەکو فرۆکەخانە بۆردومان بکریت و سەرنشینەکانی تیاچن).

تاگە رینگە بمتوانیایە خۆم بگەیهنمە عێراق بە نوردوندا تێدەپەری، بەلام لەوئ کەسم نەدەناسی و لەووە دەترسام نەگەر بجومایەتە ئەوئ لە بئ پارەبیدا گیرم بخۆم. لەبەرئەووەى هیچ شوینیک نەبوو رووی تیبکەم، دواجار تەلەفۆنم بۆ خالیکى باوکم کرد لە لۆس ئەنجلوس و ئەویش بانگێشتی کردم بۆ ئەووەى لەگەن خێزانەكەیدا بژیم. دواى ئەووە نامەیهكەم بۆ دایكەم نوسی و تێدا ناگادارم کردبووە فەخریم جیهیشتوو بەرەو شوینیکى تر رۆیشتوو. بەشیوەیهك ناردم كە تەنھا ئەو رینگەیهەم بەخەيالدا هاتبوو: لەبەشى پێشەووە ئەم ناوینشانەم بەنینگلیزی نوسیوو، عەممان، نوردون و لەپشتەكەى پەيامیکەم بە عەرەبى نوسیوو بەم شێوەیه، "بۆ خەلكى نوردون: داوا لە بەخشندەبى و میهرەبانیتان دەكەم ئەم نامەیه بگەیهننە دەستی دایكە خۆشەویستەكەم لە بەغدا لەگەن سوپاسى بئ پایانى كچە خۆشەویستەكەى كە لە ئەمەریكا گیریکردوو".

كاتیک گەیشتمە لۆس ئەنجلوس، رۆیشتم بۆ فەرمانگەى پەنابەران و مافى هاوولاتی پێدان، لەبەرئەووەى فیزای گەشتەكەم كە وادانرا بوو لەكۆتاییدا وەك هاوسەرى كەسیكى هەنگرى گرین كارت مافى مانەووەم پێبیریت خەرىك بوو بەسەردەچوو. دواى چەند كازیرێك لە سەرەگرتن توانیم قسە لەگەن كارمەندیكى ئەفریکى - ئەمەریكى لەو فەرمانگەیهەدا بکەم كە هیندە نەرمونیان و دایكانە قسەى لەگەن دەكردم هینشتا شێوەیهەم لەبەرچاوە. گوێى بۆ گرتەم وایلێكردم هەست بکەم باش دەبم. پێیگوتەم دەتوانم نیشیکم دەست بکەویت و ئەو رۆژە كە

ئەمەرىكايىھەكەن ھىندە بەزەبىيان بەو تاكە مندالەدا دەھاتەو، ئەى بۇچى تەنەنەت ھەر باسكىكى ئەو مىلئۇنەھا مندالەيان نەدەگىرد كە شىريان نەبوو بىخۇن؟ ياخود بۇچى ھەنگاوى ژىرانەيان نەدەنا؟ ھەموو عىراقىيەكان وەك ئەو مندالە بچوكە وابوون و ھەموومان بارمتە بووین. نەوكاتەى يەكەمجار عەموم بىنى زۇر گەورە بووم ھەتاكولە باوۋەشىدا دابنىشم، بەلام بۇ ماوۋى دە سال ھەلسوكەوتم لەگەندا گىرد، دايك و باوكىشم بەھەمان شىوۋ. ئەمەرىكايىھەكان خەلكانىكى بەسۇزو بەخىشندە بوون. بۇچى ئەوان بىدەنگىان لەو ھەموو تاوانانە گىرد كە سەدام ئەنجامى دابوون لەوكاتەى يەككىك بوو لە باشترین ھاوۋەلەكانى ئەمەرىكاو حكومەتى ئەمەرىكا پارەى بۇ دەنارد؟ چەندەھا سال بوو لە ئەشكەنچەدان بەردەوام بوو، لە پاكتاوى رەگەزى و گەندەلى و دىپۇرتكرندنەوۋى بەكۇمەلى گەلەكەى بۇ ئىران. بۇچى ئىستا ھەموو كەسىك ئاگای لە زولم و زۇردارىيەكەى بوو؟ نایا كۇشكى سېى باسى لە بۇردومانكردى قوربانىيەكانى دەگرد؟ بۇچى (ئىف بى ئاى) كەوتىوۋە ھەراسانكردى مندالە عىراقى - ئەمەرىكايىھەكان لە قوتابخانە؟ كارمەندەكانى دەناردە مائە عىراقى - ئەمەرىكايىھەكان و پىرسىارىان لىدەگرد دەربارەى دلسۇزىيان بۇ ئەمەرىكا؟ تەنەنەت پەنابەرەكانىان دەگردە كامپە دەستبەسەرەكانەوۋە وەك چۇن ژاپۇنى-ئەمەرىكايىھەكانىان دەگردە ئەو كامپانەوۋە لەسەرۋەختى جەنگى جىھانى دوۋەمداد؟ ئەو شىۋازەى حكومەتى ئەمەرىكا بەكارىدەھىنا بۇ بەشەيتانىكردى عىراقىيەكان ئەو شىۋازەى بىردەھىنامەوۋە كە عەمو بەكارىدەھىنا بۇ بەشەيتانىكردى ئىرانىيەكان و لە مرۇفايەتییانى كەم دەگردەوۋە بەنامادەگردىيان بۇ جەنگ. كەسىكى ئىرانى - ئەمەرىكايىم بىنى و نامۇزگارى كردم "ھەرگىز نەلىت تۇ عىراقىت. بىروام پىبىكە ھەراسانت دەگەن. بلى خەلكى سعودىيەم". ھەراسانكردنەكەم بەلاوۋە باشتر بوو. خىزانەكەم زۇر نەھامەتییان چەشتبوو بۇ ئەوۋى بىسەلینن ھاوۋولاتى عىراقىن. من ھاوۋولاتى عىراقى بووم. شانازىم بەعىراقىتییەوۋە دەگرد.

كرىسمس زوو ھات. وەختى بازارگردن ھاتە پىشەوۋە. رووناكىھەكان لە بازارەكانى ساوزەرن كاليفۇرنىا دەدرەشانەوۋە. منالان دەچوونە باوۋەشى بابە نوئىلەوۋە و ئاواتەكانىان دەخواست. ھەندىك جار دايكان بەبى ئاگای كچەكانىان

دەچۈنەۋە بۇ كۆڭاي ھالەتتە ئو شتەيان بۇ كچەكەيان دەكرى كە پىشتەر لەگەل دايكىدا چاۋى پىكەوتبوو ھەزى لىنى بوو. من زۇر بىرى دايكەم دەكرد. ماۋە سى مانگ بوو ھىچ جۇرە پەيوەندىيەكەم لەگەل مالمەۋەدا نەمايوو. زۇر ھەستەم بەتەنبايى دەكرد. لە ۲۱ كانوونى دوۋەمى ۱۹۹۱دا، دايكەم تەلەفۇنى بۇ كەردم. كەسەك لە ئوردونەۋە نامەكەي بۇ ناردبوو، پىيگوتەم پىش ئەۋەي زەرفەكە بىكاتەۋە بەچاۋى پىر فرمىسكەۋە تەماشاي نامەكەي كەردبوو. وادىار بوو زۇر بىيەزى بەپەلە بىت ۋەك ئەۋەي تازە لە گريان بوۋىتەۋە. دەمزانى بە چ ھالىك ئەۋ تەلەفۇنى كەردبوو.

زۇر بەخىرايى و بەگريانەۋە گوتى "شەرىنەكەم، باخچەكەمان ۋەشكە".

ئەۋە ۋەتەيەكى نەئىنى بوو پىشتەر لەسەرى رىككەوتبوۋىن بەكاربەئىن تاۋەكو گوتىگەمەنى سەدام لىمان تىنەگەن، بەۋ مانايەي كەۋا شتىكى خراب لەنارادايە. بەخىرايى قەسەي دەكرد. "ھەندىك شت ھەيە دەبىت بىزانىت لەھالەتەتەكە ئەگەر لەم شەردەدا شتىكەمان بەسەردا ھات، لەبەرنەۋەي تۇ تاكە كەسى سەلامەتەت لەدەرەۋەي مال. دەبىت بىزانىت خاۋەنى كام مولىكىت تاكو دواتر بىزانىت چىيان لىبەكەيت".

پىيگوتەم قەلەم و كاغەزەك بەئىنەم و دەستىكەرد بەباسكەردى مىراتىيەكەي، چى شتىك بەناۋى چ كەسەكەۋە بوو. فرمىسك بەروۋمەتەدا دەھاتە خوارەۋە. ھىچم نەنوسى، بەلامەۋە گەرنىك نەبوو خاۋەنى چى بوۋىن. تەنھا گوتەم بۇ گەرت و دەگريام و خۇزگەم دەخواست لەۋى بەم، بەلامەۋە گەرنىك نەبوو چ جۇرە شەرىك روودەدات. پىشتەر ئەۋەمان بىنىبوو، مەگەر وانەبوو؟ ئەۋ لەھەموۋمان نازاتر بوو دەيەنباينە پىكەنەن و ھەستەمان بەنارامى دەكرد. بەلام ئەمجارەيان دەترساۋ مەنىش لەۋە دەترسام لەدەستەم بچىت. پىمگوت خۇشمدەۋىت، جارىكى تر پىمگوت خۇشمدەۋىت. پاشان پەيوەندىيەكە پچرا. لەۋە دەترسام كە جارىكى تر گوتەم لە دەنگى نەبوايەتەۋە.

شەۋى دواتر جەنگى كەندەۋ دەستىپىتەرد. ۋەك زۇرىك لە پەناھەندە عىراقىيەكان، لە تەلەفۇندا تەماشاي جەنگەكەم دەكرد و نازارم دەچەشت بەۋەي لەگەل خىزانەكەم نەبووم. بۇ پەناھەندە عىراقىيەكان، ھەر بىنايەك كە

دەتەقییەووە رووناکی لێدەبوووە ناویکی خۆی هەبوو، نامانجە سەربازییەکان لە کەسە مەدەنییەکانی دەدا، ئەو پردانە دەتەقییەووە ئەو رینگایانە بوون کە پێیدا دەچووین بۆ قوتابخانە. بەلای منەو تەواوی شەرەکە لە یارییەکی فیدیوی دەچوو نەوێک لە جەنگێک. لە CNN ئەو خەڵکە یەشمان نەدەدا چاوەڕێی کۆتاییهاتنی ئەو جەنگە بوون، خەڵکی ناسایی خوازیاربوون بزانی کە ناخۆ مردن چاوەڕێیان دەکات، هیچ لەو خێزانانە یەشمان نەدەدا کە ژانیان تیاچوو بوو پەرتەواژە ببوو یان سەریان لێ شێواوو بەهۆی تێکشکاندنێ هێڵەکانی کارەبا هەرۆک چێشتیان لەبەر لێدەناو مالهکانیان پێ رووناک دەکردەووە بەککەوتنی قوتابخانەکان و نەخۆشخانەکان و شوێنە بازرگانیهکان لێدەکەوتەووە کە بەکارەبا نیشەکانیان رایی دەبوو. وەک مردووێک دەچوو مە سەر کارو زۆر خەمی خێزانەکەم بوو لەبەر ئەوەی جەنگەکە هەر بەردەوام بوو. کاتیکی پنتاگۆن دانی بە (زیانی لاوەکی) دا نا، لەو ترساین ئەو خەڵکە کەوتبوونە ژێر داروپەردوووە بیانناسین. ئەو دووفاقیە بۆ عێراقییە – ئەمەریکاییەکان دڵخۆڕپێنەر بوون، زۆرێکیان کۆماری بوون و دەنگیان بۆ سەرۆک بۆش دابوو هەرۆهە بۆ چەندین ساڵ بوو لۆبیبیان بەرامبەر حکومەتی ئەمەریکا پەیدا کرد هەتاگو دەربارە سەدام حسین شتیکی بکەن. دواجار واشنتۆن لە پەيامەکە تیگەیشت کە ئەو خێزانەکان بوو دەیاننالا ئەک سەدام، بەلام وادیاربوو ئەم پەيامە نەدەگەشتە خەڵکە ئەمەریکاییەکان. بیرم لەو دەکردەووە ئەگەر تیگەشتنایە، دەمانتوانی رینگەیهکی تر بدۆزینەووە بۆ گۆڕینی دیکتاتۆری و رزگارکردنی خێزانەکانمان. هەردەم خۆزگەم دەخواست رینگەیهک هەبوایه کە بمتوانیایە یارمەتی خەڵکی عێراقم پێدايه.

هاوڕێیەکم داوای لێکردم بەشداری لە کۆنفرانسیکی رۆژنامەوانیدا بکەم کۆمەلگە عێراقی – ئەمەریکایی رێکیان دەخست لە مزگەوتێکدا لە لۆس ئەنجلوس بۆ مەبەستی راگرتنی بۆردومانەکان. مزگەوتەکە تەنها خانوویەکی سادەبوو کرابوو بە مزگەوت بێ ئەوەی هیچ نوسینیکی قورئانی و ئالتونی لە مزگەوتەکەدا هەبێت، بەلام لەوکاتە چاوەڕێی دەستپێکردنی کۆنفرانسه رۆژنامەوانییەکە بووم، زۆر بەکۆل و تاسەو دەپارامەووە نزامدەکرد. لە خودا پارامەووە بۆچی لە خێزانەکەم دووری خستبومەووە لەکاتیکی هەتا بلێی

پنویستیمان بەیەكتر هەبوو. دەستمکرد بەگریان و نەمدەتوانی ژیر بێمەوه. ئەو خۆدا، بۆچی ئەم کارەم بەرامبەر دەکەیت؟ چۆن ئەم کارەم بەرامبەر دەکەیت؟ چاوەڕێم زگاری بکەیت. بۆچی لێرە بەتەنھا جێتەشتووم. بۆچی ناھێڵیت بگەرێمەوه مائەووە و لەگەڵ خێزانەکەم بێم؟ بەلام هیچ وەلامێکم نەبێست و هێندە تۆرە بووم دەستم لە نزاکردن و پارانەوه هەلگرت.

بەیامنیریکی رۆژنامەى لۆس ئەنجلوس تایمز بینیبووێ که گریابوووم داوای چاوپێکەوتنی لێکردم. پێمگوت خێزانەکەم لە بەغداوە و نازانم داخۆ زیندوون یاخود مردبوون. پرساری ئەوێ لێکردم چۆن گەشتومەتە ئەمەریکا. ئەو پرساریکی سادە بوو، بەلام وەلامەکەى هێندە ئالۆزبوو نەمدەزانی چۆن پێی بلێم. تەنانەت نەمدەزانی چۆن باسی خۆم بکەم. پەناھەندە نەبووم. گەشتیار نەبووم. وەك بوکێك هاتبوووم، بەلام بوکێش نەبووم. نەمدەتوانی پێی بلێم گریمخواردبوو، لەبەرئەوێ دایک و باوکم هاورپێی سەدام حسین بوون و دایکم ناردبوومی بۆ ئەمەریکا هەتاگو بۆخۆم ژيانیکی باشتەر بگوزەرینم. لەبەرئەوێ نیوێ راستییەکەم پێگوت و گوتم بۆ پشودان و بەفیزای گەشتیاری هاتومەتە ئەمەریکا، بەلام لەبەرئەوێ سنورەکان داخراون گریمخواردوو. ئەویش ئەو بەسەرھاتەى منى نووسى و بۆ هاورپێیەکی خۆی گێرپایەوه که لە CBS NEWS کاری دەکرد. من وەك پۆستەرى کچیکى نەتەوێی بۆ بەرنامەى (لایەنى عێراقى) وەك قوربانییەکی بێتاوانى گریخواردوو بەھۆى جەنگەوه لەھەوالەکەدا دەرکەوتم. خەلک لە کۆگای ھالمارک دەیانناسیمەوه دەیانگوت "ئا، تۆ ئەو کچە گوناھە عێراقییەى، وانییە؟ هێشتا هیچت لەدایکتەوه پێنەگەشتوو؟" من عێراقییەکی بەختەوێ بێتاوان و بێ ھەرەشە بووم که تەنھا خەلکی بەسۆزو باشم دەبینی لەکاتیکیدا ئەو عێراقیانەى تر که دەمناسین پێیان دەگوترا (لێ پەش) و ئۆتۆمبیلەکانیان دەشکێنرا و مائەکانیان ھێرشى دەکرایە سەر، سەرەرای ئەوێ ھەندیکیان لە ئەمەریکا لەدایک بپوون. ئەو ھەراسانکردن و سەرکردنەسەرە بێرەوێ پاسپۆرتەکانمانى دەھێنمەوه یاد که دواى چەند نەوێیەك ھەر "رەچەلەکی عوسمانى" یان "رەچەلەکی ئێرانى" لەسەر نوسرابوو. لەبەرچى ئەو خەلکە بەشەیتانى گرابوون؟

هیچ کەسیک هۆکاریکی لانهبوو هەتاكو بمه‌ستنه‌وه به‌و پیاوه‌ی که فرۆکه‌وانی سه‌دام حسین بوو. له‌م به‌سه‌ره‌هاتانه‌دا، ناوم زه‌ینه‌ب ره‌شید بوو نه‌ك زه‌ینه‌ب سالی. به‌درۆوه‌ وامنه‌گوتبوو، عه‌مو گۆریبوی به‌و ناوه. خه‌لكی لی‌ی بیزاربوون که نیشی باش و مۆلك و مائی ده‌دایه‌ پیاوه‌کانی هۆزه‌که‌ی له‌ تکریت، به‌لام له‌بری راگرتنی دیارده‌ی خزم خزمینه‌، سه‌دام فه‌رمانیدا به‌هه‌موو لایه‌ك ناوی باپیریان به‌کاربه‌یتن له‌به‌ر ئه‌و راستیه‌ی که هیچ کەسیک نه‌زانیت ئه‌و که‌سه‌ تایبه‌تانه‌ کۆ بوون. دلنیام به‌لگه‌ فه‌رمیه‌کان زیاتر دروست بوون وه‌ك ئه‌وه‌ی له‌بیرمه‌، به‌لام ئه‌نجامه‌که‌ی هه‌ر هه‌مان شت بوو. ناوی دووه‌ممان به‌شێوه‌یه‌کی فه‌رمی کرا به‌ناوی باپیرمان و له‌وکاته‌ی هاتمه‌ ولایه‌ته‌ یه‌گه‌رتووه‌کان له‌پاسپۆرته‌که‌م نوسرابوو زه‌ینه‌ب ره‌شید.

له‌و رۆژانه‌ی جه‌نگ روو له‌ کزیبوون بوو، ئه‌و سوپا و تانکه‌ ته‌قینراوانه‌م بینی که له‌سه‌ر رینگا سه‌ره‌کیه‌که‌ی کوه‌یته‌وه‌ به‌ره‌و به‌غدا ریزیان به‌ستبوو. زۆربه‌ی لاشه‌ی سه‌ربازه‌ کوژراوه‌کان ببوون به‌ قه‌ره‌بروت و بیرم له‌ رادیه‌ ده‌گه‌رده‌وه. ناخۆ چه‌ند له‌ نامۆزاو پوورزاکانی و دراوسێکانی به‌زۆر نێردرا بوون بۆ شه‌رکردن له‌ گۆره‌پانی ئه‌و جه‌نگه‌ی سه‌دام به‌بێ به‌ها هه‌لگیرساندبوو، ئه‌مریکایه‌کانیش وه‌ك دوژمن دایانده‌نان و ده‌یانکوشتن؟ ئه‌و گه‌نجان هه‌ چ بزارده‌یه‌کی تریان له‌به‌رده‌ستدا بوو. هه‌زاره‌ها گه‌نج مردن، بیگومان زۆربه‌یان به‌زۆر نێردرا بوونه‌ ناو سوپا و دایکیان و ژنه‌کانیان هه‌رگیز نه‌یانزانی چیان به‌سه‌ردا هاتبوو.

له‌و ده‌مه‌ی جه‌نگه‌که‌ به‌ره‌و کۆتایی ده‌رۆشت، هه‌واڵم بۆ هات که خه‌زانه‌که‌م زیندوو بوون. دایکم توانی به‌ پزیشکیی به‌ریتانیدا نامه‌یه‌که‌م بۆ بنی‌ریت که له‌عیراقه‌وه‌ رۆشیتبوو بۆ ئوردون. پزیشکه‌که‌ نامه‌که‌ی له‌ لهنده‌نه‌وه‌ بۆ ئیمه‌یل کردبووم.

کچه خوشەویستەگەم،

خۆزگە نێستا لام بویتایە و ماچم کردیتایە. تۆ روناکی ژیانمی. ئێمە لە خەم و بەزارەیهکی زۆرداین. سوپاسی خوا دەکەین کە هەتا ئەمڕۆ "شەممە" ئێمە بە سەلامەتی هێشتوووەتەو. لەوانەیە باشترین شت لەکاتی سەختی و ئێواریدا بۆ ئێمە نارامگرتن و خۆراگری بێت.

سوپاس بۆ خوا تۆ لێرە نیت. داواکارین لەخودا ئەم نەهامەتی و دەردەسەرییە نەکاتە بەشی هیچ کەسێکی تر. بەر دەوام لە دڵەراوکێدام و دەگریەم. نازانم چ چارەنوسێک چاوەڕێمان دەکات. بەلام تۆ دەمناسی، من هەمیشە بۆ هەموو شتێک نیگەرانم. ئەم جەنگە زۆر توشی دلتەنگی و نارەحەتی کردووم.

دواجار کە قسەم لەگەڵ کردیت لە ۱۵ی مانگدا بوو. لە ۱۶ی مانگدا بۆردومانەکان دەستیان پێکرد. بەغدامان جێهێشتو و رۆشتین بۆ خالص "شارۆچکە یەکە ۶۰ میل لە بەغداوە دوورە" هەتا کۆ لەمائی خزمێکی خزمیکمان بمتینێوە. ژووڕەگە زۆر زۆر سارد بوو، وەک سەهۆلبەندان وابوو. هەموو شەوێک رادیۆمان دەکردووە. پاشان لەبەرئەوەی ئەو مائە پێبوو لەو کەسانە لە بەغداوە هەڵهاتبوون، لەوئ رۆشتین و لە خانوویەکی چۆلکراودا جێگیر بووین. ئاودەستی تێدا نەبوو، پێبوو لە قالدونچە و مێش و مەگەز. بۆنێکی زۆر ناخۆش و بۆگەنی ئازەل و شتی لێدەهات. بۆیەکی پێس و قیزەوون و ترشاوی هەبوو. بە فلچە و گەسک پێسای و پاشەرۆکانمان مائی. زۆر تارێک و سارد بوو، بەلام بۆ ماوەیەک هەستمان بە ترسو و هەرپەشەیی جەنگە کە نەدەکرد. پاشان لەوێش دەور و پشتمان بۆردومان دەکرا. یەک هەفتە پێ بە کۆلەمەرگی لەوئ ماینەو. توشی داروخان بووم، لەبەرئەوە گەراپنەو بۆ بەغدا. بەلامەو بەشتر بوو لە مائەکەیی خۆمدا بمرم نەک لەو شوێنە چەپەلە بژیا مایە. جەنگی ئێران بەبەر اوورد بەم جەنگە هەر هیچ نەبوو.

نێستا بۆ ماوەی ۱۰ رۆژە لە بەغدا. هەموو بەیانیان و ئێوارانێک ناسمان یەکپارچە دەبیتە ناگرباران. وەک جەنگی ئەستێرەکان وایە؛ پێرە لە فرۆکە و فرۆکەیی جەنگی و موشەک و قونبەلە و فێشەک. هەموو چرکە یەک خانووە کە دەکەوێتە لەرزە. لەگەڵ لەرینەووە کە دا راهاتوین، بەلام ترسە کە مان ناشکێت.

لەئێستادا یەك سەدە بۆ دواوە دەگەرێنێهوه. شەوان فانوس بەکار دەهێنین. سەلاجەكەمان بێرچووئەتەوه. هەموو شتومەكێكی شارستانیانه لەبەرکراون. کارەبا نییه، ئاو نییه، غازیکێ زۆر زۆر كەم هەیه، نەوتیش نییه. كچەكەم، تكایە خەم مەخۆ. داوات لێدەكەم بەهێز بیت و خوورەوشتت بەرز رابگریت و ئەوهی راست و دروستە ئەنجامی بدە. تۆ ژنێكی پتەو و خوگریت. گوێ بۆ گەورەكانت بگرەو نامۆژگاریهەكانیان لەبەرچاو بگرە. ریزی خۆت بگرە. ئومێهەوارین جاریكی تر خوا بەیەكمان بگەیهنیتەوه. خوشەوێستیم بۆ هەموو كەسێك هەیه لە ئەمەریكا. دوو رۆژی تر دەروێن بۆ شارۆچكەیهكی تر لەسەر و تکریتەوه و لەخوارو موسڵەوه. نازانین كە ی دەگەرێنێهوه. بەوێستی خوا، دەتبینێهوه. ئێمە شانازیت پێوه دەكەین.

دایكت

لەگەڵ جەنگەكە دوا یی هات، رۆژنامە ی نیورك تایمز كۆپییهكی ئەو نامەیهی بڵاوكردهوه لەگەڵ بەشێك لە قسەكانی من كە دەلێت "دایكەم باشترین هاوڕێمەو منیش تاكە كچی ئەوم. تەنھا دەمەوێت بڕۆمەوه بۆ مالهوه". هەر وەها گوتم كە خەمی باوكم و برا گەورەكەم، لەبەرئەوهی دایكەم بەناستەم باسی ئەو دوانە ی كردهبوو لەنامەكەیدا.

عەمو جەنگەكە ی دۆراندبوو. ئەوهش دۆراندنێكی شەرمەزارانە بوو كە هەرگیز لەوهو پێش وینە ی نەبوو. پێموانەبوو لەخۆباییهكە ی بتوانیت چارەسەری ئەو شكستەهێنانە بكات. بەراستی پێموابوو دەستبەرداری پۆستەكە ی دەبیت یاخود كۆتایی بەژیانی خۆ ی دەهێنیت و چەند وتەیهكی پڕ بایەخ دوا ی خۆ ی جێدەهێنیت بۆ زامكردنی میراتییهكە ی. زۆر سەرسام بووم كە ئەو كارە ی ئەنجام نەدا و لەبەرخۆمەوه قسەم بۆ سەدام دەكرد لەوكاتە ی بە شۆفرلیتەكەم بەرەو نیش دەرویشتم. ئەگەر تۆ تەنھا باوەرێت تەنھا بەیەك شت هەبیت لەو شەوانە ی دەتگوت كە چەندێك گەلەكەت و ولاتەكەت خۆش دەوێت، بۆچی دەست لەكار ناكیشیتەوه؟ نیت ئەو هەموو كۆشتارییه بەس نییه لە جەنگە بی ماناكانتدا؟ عەمو، ئەگەر ناتوانیت بڕۆیت، تكایە بۆ ئەو و رەیه ناهێنیتە بەرخۆت و خۆت بكۆزیت؟ نایا سزای مەرگ بۆ تۆ بەس نییه كە بەسەر خەلكیدا دەسەپینیت؟

ئەو لە پۆسته کەیدا مایه وەو بەر دەوام بوو لە شەڕکردن، بەلام ئەمجارەیان دژی هاوڵاتییهکانی خۆی. ئەو عێراقییانەی لە ئەمەریکا بوون خوشحال بوون کاتیکی لەرینگە ی راگەیانندنەکان و وتی وتی ناو عێراقی - ئەمەریکاییهکانەووە بیستمان، شەش رۆژ بوو هەموو عێراقییەکان لەسەرانسەری وڵاتدا دژی سەدام راپەرپبوون. لە باکوور کوردەکان لەگەڵ حکومەت شەریان بوو. لە باشووریش، فرۆکەکان نامیلکەیان خستبوووە خوارەووە کە تیایدا ئەمەریکا پەیمانی دا بوو پشتیوانی شیعه بکات نەگەر لە دژی سەدام راپەرن. شیعهکان راپەڕین و تیکۆشان بۆ دوایهینانی ئەو سەرکوتکارییە دەیهەا سال بوو لەلایەن سەدامەووە بەسەریاندا هاتبوو.

پاشان هەرچۆنیک بێت پەیمانەکە شکاو سەدام حسین کۆنترۆلی گرتەووە دەست. پەیمانی کیمیا بارانکردنەکە گەیشتبوووە گەڵ ئەمەریکا و کوردەکان لەلایەن ولایەتە یەگرتووەکانەووە پاراستن و خۆبەرپۆهبردنیان پێتەخسرا، بەلام لە باشور شیعهکان ئەو مافی پاراستنەیان پێنەدرا. سەدام حسین رینگە ی پێندرابوو ناوچە ی دژە فرین لەو ناوچە یەدا ببهزینیت و هەزارەها شیعه رەشەکوژ بکات. سەدام، چەگداری بۆ مەزارگە ی پیرۆزی نەجەف ناردو پەلاماری مەزارگەکانە یان دا کە شۆرشگێرەکان پەنایان بۆ بردبوو، هەروەها کەوتە بۆردومانکردنی هۆرەکانی باشور کە سەرھەلداووەکان خۆیان تێدا حەشار دا بوو. بۆ دلتیابوون لەوہ ی جارێکی تر لەوئ خۆیان حەشار نەدەن، سەدام فەرمانی بە ئەندازیارەکانی کرد رێرەوی ئاوی فورات لابدەن و گوندەکانیان و خانووە قامیش و قورەکان خاپوور بکەن کە ماوہ ی پێنج هەزار سال بوو لەو ناوچە زەلکاوانەدا بوونیان هەبوو.

لەو نێوہندی دژواری و نالاندن و مەرگەساتەدا، کەس ئەوہ ی بەخەیاڵدا نەدەھات کە خیزانیکی هەبیت و کەسیکی لەدەست نەدابیت لەو جەنگەدا؟ دواتر بۆمدەرگەوت لەماوہ ی بۆردومانەکاندا، باوکم لەسوچیکدا دانیشتبوو لە خەفەتی کاولبوونی وڵاتەکە ی ئیفلیج ببوو. هەر دەیگوت "عێراق نەما" و بەخواردنەوہ ی ویسکی خۆی سڕ دەکرد. دایکم توشی هیستریا ببوو، نەیدەتوانی خۆی رابھینیت هەتا گەیشتبوووە ئەو مەراقە ی چۆن لەکاتی جەنگەکەدا خۆراک بۆ خیزانەکە ی پەیدا بکات. وەک ژنانی تر، فێرببوو چۆن لەسەر ساج نان بکات. لەو رۆژە بئ سەرۆبەرانی دەوای جەنگەکە، دایکم بواریکی بچووک ی بۆ رەخسا هەتاکو دواجار

ئەو قەفەزە بەجىبەتلىت. بۇ دەركەوت زۆر شتى تر ھەيە كە ەمو نىگەرانى بىت نەك رۇشتى ھاۋرىيەكى بۇ ئوردون. دايكەم بە باۋكىمى گوتبوو "من دەرۇم، دەتوانىت بىت لەگەلم يانىش بىتتەو،" بەلام باۋكەم نەيدەتوانى عىراق بەجىبەتلىت ەك چۇن دايكەم نەيدەتوانى بىتتەو. براكانىش دەبوايە لەنىوان ئەواندا يەكىكىان ھەئىراردايەو جىاببونايەتەو. ھەيدەر كە ھەمىشە لەباۋكەمەو نىك بوو لەگەل ئەودا مايەو. ھەسەن زۆر ھۇگرى دايكەم بوو لەگەلىدا رۇشتبوو بۇ ئوردون.

ئەو خۇشەويستى و گۇرانى وتن و زەردەخەنەو دلخۇشىيە لەسەرەتاي دە سالى ژياندا لەبىرم بوو ھىچى نەما. ەمو خىزانەكەمى پەرتەوازە كرد. دايكەم گلەيى لە باۋكەم دەكرد چۈنكە لە عىراق مابوۋەو، باۋكەم گلەيى لەدايكەم دەكرد بۇ ئەو ھاوسەرگىرىيە شكىستخواردوۋەى بۇ منى رىكخستبوو. سى مندالەكەيان ھەريەكەو لە سى ولاتى جىاواز دەژيان و ھەريەكەو بەلايەكدا بلاۋبوۋنەو ەو نەماندەزانى كەى يەكترى دەبىننەو ەو نەماندەزانى بۇچى دايكەو باۋكەمان ھىشتبويان ئەو كارەساتەمان بەسەرىت.

كاتىك دايكەم رۇشت بۇ ئوردون، پوۋرە لەيلاش لەگەلىدا رۇشت. چىرۇكى ئەو دوو ژنە كە بەغدايان بەجىبەتلىت فىلمىكى ئەمەرىكايەم بىردەھىتتەو بەناۋى "سەلەو لوىس" كە دەربارەى دوو ژن بوون و لەدەست مىردى دەستدرىژكار ھەلھاتبوون. رىنگاگانى عىراق بەچىرپىرى پاسەوانيان دەكراو نۆكەرەگانى سەدام چەكدارو پەرشو بلاۋكراۋنەو. دايكەم پوۋرم لەدواۋەى سەيارەكەدا ھەسەنجان پىچايەو ەو دايانناو ەك چاۋەزارىك ملوانكەيەكىان بۇ لەمەل كىردبوو كە وىنەيەكى سەدام ھىسنى پىۋەبوو بۇ ئەو ەى نەگەر پىۋىستى كرد بىسەلمىتن دلسۇزى سەدامن و بەرەو ئوردون ملانناو. لە خالەگانى پشكىندا رادىۋكەيان دەخستە سەر كەنالىكى نىشتىمانى و گۇرانى (كاكە سەدام، خوا بىپارىزىت) يان دەگوت. چەند كاترمىرىك دواى لىخوپىن بەنىو بىابانى تەختدا، پىرسارىيان لە پىاۋىكى دەشتەكى كىردبوو سنوورى ئوردون كامەيەو نەويش پىنى گوتبوون "خانەكان، ماۋەى كاترمىرىك خاكى ئوردونتان بىرپوۋ". ئەوانىش دەستيان كىردبوو بەقافاى پىكەنن و سەيارەكەيان راگرتبوو، دابەزىبوون و دەنگى تەسجىلەكەيان تا كۇتا زىادكىردبوو و كەوتبوۋنە كىشانى جگەرەى فىرجىنيا

سليمز.

دايكم بهو بيبانه چۆلەدا ھاواری كردبوو "نازاد بووم، دواچار نازاد بووم". بهلام پووره لهيلا بهدایكمی نهگوتبوو كهوا مێردهكەشى دەچیت بۆ لایان، بۆیه دایكم بهتەنیا مایهوهو ژيانى دهگوزەراند. كاتیک ههوالی رۆیشتنى دایكم به سهدام گەیشتوو، دەستیکردبوو به قسهپیتگوتنى وهك "نهو ئیرانیه ناپاکه! نهو ژنه گهوجه". وادیاره هەرگیز نهیبهخشیبیت بۆ نهو ههلهاتنهى، بهلام واشى دانەنابوو شایهنى سزادان بیت.

دوای نهوهى جهنگهكه كۆتایى هات و كاتیک دایكم هات بۆ نهمهريکا بۆ سهردانیکردنم، ههردوگمان خهريکی پرۆسهى جیابوونهوه بووین له مێردهکانمان. پیمنهگوت فهخرى چى بهسهرهینابوووم، لهبهرنهوهى نهمدهتوانى و خوشى نهو شتانهى زۆر بهسهرهاتبوو. لهبرى نهوه، باسى داهااتوومان دهکرد. باسى نهوهم بۆ کرد چهنديك بهلامهوه خوش بوو ئیش بکهم و بزێوى ژيانى خۆم پهيدا بکهم و شهوانیش بچم بۆ خویندن. بۆ یهکهمین جار خۆم لێپرسراوى ژيانى خۆم بووم. نهویش باسى شوقه تازهکەى عهلمان و نهو رێستۆرانتەى بۆ کردم كه پلانى دانابوو بیکاتهوه.

بهدلێكى خوشهوه پرسيارى لێکردم و گوتى "بۆچى لهگهلمدا ناگهپریتتهوه بۆ عهلمان؟ دهتوانیت لهوئ زانکۆ تهواو بکهیت. ههنديك خێزانى لێیه كه دلێان پیتدا چوو دهوات بکهن كاتیک زانیان وازت له فهخرى هیناوه".

منیش بهسهر سورمانهوه پیمگوت "نهوه بهراسته، دایکه؟" من دواچار تام و چێژى سهربهستیم کردبوو، بههیچ شیوهیهکیش دهستبهردارى نهدهبووم. "دهتهویت جارێكى تریش شوو بکهم؟ دایه، لهگهلتدا نایه. له نهمهريکا دهمینمهوهو خویندن لێره تهواو دهکهم. نهگهر لهگهلت بێم، دهبیت نهو ژيانه بگوزهرینم كه تۆ لهمنت دهویت نهك نهو ژيانهى خۆم دهمهویت. دایکه، تکایه وازم لى بهینه. لینگهړى با بۆخۆم شتیک بکهم، رۆژیک دیت بگهپریمهوه بۆ عێراق. دهمهویت هاوکارى خهلكى نهوئ بکهم. دایکه، وازم لێبهیتنه".

چاوهکانى پر بوون له گریان، بهلام گوتى باشه.

لەبیرەوەرییەکانی عالییەوه

رۆژنیکیان لەکانونی یەكەمی ۱۹۸۹دا، سەدام بانگی کردین، کاتێک گەشتینە شۆینی حەوانەوهی تەماشای تەلەفزیۆنی دەکرد. سەیری ئەو هەواڵەیی دەکرد که ئەمەریکایەکان پانامایان داگردهکرد بۆ روخاندنی حکومهتەکهی مانویڵ نۆریگا. ئەو گەنێ بیتاقەت بوو بەببینی ئەو کارە. پرسیارینکی لێکردین "بڕوا دەکەن ئەم ئەمەریکیانە چی بە نۆریگا دەکەن؟ ئەوان هاوڕینی ئەم بوون و ئیستاش ولاتەکهی داگردهکەن و لەژێر چنگی دەریدەهینن". لەرادهبەدەر بیتاقەت و تورپە بوو لەو کارە.

دواھەمین جار که بینیم سالتیک دواي ئەوه بوو لە ۲۸ کانونی یەكەمی سالی ۱۹۹۰دا بوو. ئەوهش دوو هەفتە پیش هەلایسانی جەنگی کەنداو بوو. چەند مانگێک لەوهووبەر سەردانی ئەمەریکامان کردبوو، پیمانواووو ئەمەریکایەکان جەنگەکیان بەراست گرتوو. نێمە نیگەرانی خۆمانمان بۆ دەربیری. لەبیرمە ئەو شەوه خەریکی راوه ماسی بوو، دەستیکرد بەپێکەنین و گالتەکردن بە ئەمەریکایەکان و هەموو نامێرە سەربازی و سەتەلایتەکانیان. پێشبینی جەنگی نەدەکرد. لەراستیدا، من راستەوخۆ پرسیارم لێکرد که ناخۆ پێشبینی جەنگ دەکات؟ لەوهلامدا گوتی ئەمەریکایەکان هێرش ناکەنە سەر عێراق، لەبەرئەوهی ترسیان لە کاردانەوهی عەرەبەکانی تر هەیه. هەروەها بڕوای وابوو سەربازە ئەمەریکایەکان ناتوانن بەرگەیی گەرماي عێراق بگرن.

ئەو شەوه نێسراحتی کرد. تەنانهت چێشتی بۆ لێناین و بەرخی ناخراوی لەسەر نەهریتی عێراقی بۆ نامادەکردین. باسی ئەوهی دەکرد ئەگەر ئەمەریکایەکان بوێرن هێرش بکەن چۆن سەرگردایەتی جیهانی عەرەبی دەکات لەجەنگەکهدا. خەویکی بۆ گێرپێنەوه که تازە بینیبوی و لەخەویدا لەگەڵ حسین کامیل بوون و سەگی رەش بە وەرپێنەوه دوايان کەوتبوون. لەخەوهکهیدا سەگەکه ویستبووی پەلاماری بدات، بەلام حسین کامیل بەیەك پێداکێشان کوشتبووی و

سەدامی رزگار کردبوو. گوتی کەوا خەویکی تریشی بینیوه و لەخەویدا ئەو بەپێوه بووه و هەزارهەا مسوڵمان لەدوایهوه نوێزیان کردووه. گوتی، لەو خەوهدا پیاویکی سەر بەمیزەر (مەبەستی لە کەسیکی ئایینی بوو) رووی تیکردووه و داوای لیکردووه پیش نوێزیان بۆ بکات. سەدام لەمیشکیدا ئەو خەوهی وای لیکدابوووه کە بەرهو ئەوه دەچیت سەرکردایەتی هەموو مسوڵمانان بکات. لەو رۆزگارەدا، بەراستی متمانەیی بەم خەوانە هەبوو، بەم خەوانە هیزی دەدایە بەرخۆی.

ئەو رۆزەیی بەغدام بەجیهیشت، هەر وەک ئەوهندەیی پینەچوو جەنگەکەش هەلگیرسا، وای هەستەدەکرد لە کۆتو بەندی رزگارم بووه. ئەوهش بریارێکی ساکار نەبوو. ئەو زۆر تۆرەبوو کە ولاتم بەجیهیشت، بەلام من بەلامهوه گرنگ نەبوو. پێویست بوو برۆم و خۆم و مندالەکانم ئازاد بکەم. لەو سالانەدا خۆم بیرچووبوووه. پێویستم بەکاتە هەتاکو ئەو فشارە قورسە لەسەر خۆم لایبەم و خۆم ریکبەمهوه. پێویستم بەکاتە هەتاکو جاریکی تر خۆم لەناخی خۆمدا بدۆزمهوه. ژیانی من و ژیانی چەندەها عێراقی لەناوچووبوو، نەک بەهۆی جەنگی کەنداوهوه بەلکو بەهۆی خودی سەدام حسینەوه. ماوهیهکی زۆر بوو خەویکی خوشم نەکردبوو بەبێ بوونی ترس و دیوهزەمی سەدام حسین.

بوونە نەینب

لە شەوی کرسمسی سالی ۱۹۹۱دا، ئەو شتە بەنرخانەى خاوەنیاى بووم کۆمکردنەووە سواری شەمەندەفەریک بووم بەرەو واشنتۆن دی سی. قالییە نیرانیەکەم لەژێر پیمدا دانابوو. بەدەوری کەمەرمدا هەموو ئەو زیرو زیوانەم هەنگرتبوو کە دایکەم بۆ هاوسەرگرییەکەم پینی بەخشیبوم لەگەڵ هەموو ئەو پارانەى لەماوەى هەشت مانگی نیشدا پەیدام کردبوون، چوون وەك کاشیرو فرۆشیارو یاریدەدەری ژمیریار کارم کردبوو. زۆرم سەرما بوو، چاکەتەکەم خەت خەتییکی مارکەى دیۆر بوو لەخۆمەووە ئالاندو خەریک بوو خەوم لیبکەوئیت. کەسیکی کەساس بووم، بەلام کەلوپەل بەنرخ و دەولەمەندانەم پیتبوو. سویندم بۆ خۆم خواردبوو هەرگیز جارێکی تر رینگە نەدەم هیچ کەسیک نازارم بدات و خۆیم بەسەردا بسەپینیت. لەحالهتیکدا بووم خۆم وەك (کەسیکی رزگاربوو) دانابوو، نەگەر پرساریان لیبکردمايە چۆن خۆم دەبینی، وەلامەکە بریتی دەبوو لەوەى وەك قەلایەك وام خەندەق بەچواردەوریدا هەلکەندرابتیت، پاسەوانەکانیشی لەسەرەووە لئوولەى چەکەکانیان لەحالهتەى ئامادەباشیدا دانابیت. وامدانابوو هیچ پەيوەندییەکی ئەوینداری لەگەڵ هیچ پیاویک نەبەستم. باسی ژیانیشم لە عیراق بۆ هیچ کەسیک نەگێرپمەووە. لەوکاتەدا هیچ کەسیک هیچی نەدەزانى دەبارەى کچە فرکەوانەکەو ئەو هاوسەرگرییە ریکخراوەى لێى هەلھاتبووم. ژیانم لەبوزانەووەدا بوو. لەو بەدواوە هەرشتیکم لەژیانمدا بکردایە تەنھا بەویستی خۆم دەبوو. نەگەر هەر کەسیک پرساری لیبکردمايە چۆن گەشتوومەتە ئەمەریکا، هەمان ئەو وەلامەم دەدایەووە کە بە پەيامنیری رۆژنامەکەم گوتبوو: بۆ پشوووان هاتمە نێرە، بەلام بەهۆى جەنگی کەنداووە گیرمخوارد. هەرگیز کەس پرساری ئەوەى لێنەکردم بۆچی نەگەرمامەووە.

لە واشنتۆن، نیشیکم بۆ رەخسابوو وەك یاریدەدەری بایئۆز لە کۆمەلەى ولاتانى عەرەب، بەلام کاری لەپیشینەى خۆم بەدەستھێنانى برۆانامەى زانکۆ بوو.

دوای ئەوێ گەشتە جی، شوقەیهکی لەبارم پەیدا کرد، دەکەوتە ئادەمز مۆرگانه‌وه. زۆر بچووک بوو، بەحاله حال شوینی جینگەیهکی نووستن و میزیکێ بچووکێ تێدا بووه‌وه، بەلام زۆر کەیفم ساز بوو. هەر هەنگاوێکی دەمنا بەنیو شەقامەکانی گەرە که تازەو هەمەچەشنەکە ی لێی دەزیام چێژی تاییبەتی خۆی هەبوو. لەو دەورووبەرەدا کەسانی گواتیمالایی و ئەسیوپایی و تایلەندی و هاوولاتیان و پەناھەندەکانی تری لیبوو بەسەرگوزەشتە و خواستە بەرزەکانیانە‌وه. بانگێشتکرام بۆ ناھەنگی سەری سال لەگەڵ کۆمەڵە خەڵکێکی هاوتەمەنی خۆم، ئەو یەکەم ناھەنگ بوو بەشداری تێدا بکەم و کەسی تێدا نەناسم. لەگەڵ ئەو خەڵکانەدا یاریم دەکردو پێدەکەنیم کە هەرگیز نەمبینیوون، تاکو بەرەبەیان پێکەوه ماینە‌وه. لەماوەی ئەو چەند سالەدا ئەو خۆشترین کاتم بوو. هەستم بەنازادی دەکردو هەموو شتێکی دەورووبەرم نازاد بوو. کۆمەڵە کورپکی گەنج و کچانیکی گەنج لەچەند ولاتیکی جیاوازه‌وه تیکەلای یەکتەر ببوون، یەکتیک لەوان کورپکی بالآ بەرزێ ریکی فەلەستینی - ئەمریکی بوو بەناوی ئەمجەد عەتاللا تازە لە زانکۆی فیرجینیا دەرچوو بوو لەبەشی بلۆکردنە‌وه‌کانی ریکخراوێکی ئالوگۆری خۆپێندکاراندا کاری دەکرد. جوانترین چاوی هەبوو، نەمدەتوانی چاویان تێنەبەرم هەتاکو ئەو ساتە چاوی وەهام نەبینیو. داوای لیکردم ئەگەر پێمخۆش بیت لەگەڵیدا بچمە دەروە بۆ نانی ئیوارە، بەلام من بی دوودلی رەتم کردە‌وه. پیاو نا، دەمویست مینسکم ساف بکەم و بپروانامە ی زانکو بەدەست بەینم پاشان هەلبێاردنەکانم لەبەرچاوی بگرم.

چووێ خۆپێندنی ئیواران و پەیتا پەیتا لەگەڵ ئەو کۆمەڵە تازەیه‌دا راهاتم، یاریمان دەکردو چێشتان لێدەناو کاتمان خۆش بەسەردەبرد. وەها ریکەوت من و ئەمجەد لەهەمان بینادا کارمان دەکردو من ئۆتۆمبیلەم نەبوو، لەبەرئەوێ دوای نیشکردن ئەگەر لەگەڵ هاوڕێیاندا بچوینایەتە شوپینیک ئەو دەیکەیاندم. شەویکیان هاوڕێیەکمان وانە ی تايکواندۆ ی پێدەگوتین، ئیمەش گالتەو گەپمان دەکردو بەیەکتەری پێدەکەنین کاتیک پەراوێ جوڵەکانمان دەکرد. گەشتە سەرە ی من هەتاکو نمایشی بۆ بکەم.

پینیگوتم "زەینەب، بکێشە بەسنگمدا".

منیش پینکه‌نیم و به‌هینواشی مستنیکم لئندا.

گوتی "وابه‌هینواشی نا، قایمتر لئیم بده".

پینکه‌نیم و دانه‌یه‌کی ترم پینداکینشا. گوتی "قایمتر".

گوتیم "ده‌ترسم نازارت بدهم". گوتی "نا بروام پینکه وانیهه".

دهنگی قایم و توند بوو. به‌ووپه‌ری هیزی خۆمه‌وه کینشام به‌سنگیدا. نه‌جولا.

هر ده‌یگوت "قایمتر، قایمتر". دواچار منیش به‌قایمتر لئندا.

"قایمتر".

چاوم خسته سهری و به‌راستی لئندا. ئەمجاره‌یان هه‌تا توانیم به‌قایمی لئندا و به‌رده‌وام بووم له لئندانی. له‌به‌رچاوی نه‌و هه‌موو خه‌لکه‌دا که هینشتا باش نه‌مده‌ناسین رقم جولاو داخی فه‌خری له بوکسه‌کانمه‌وه ده‌رده‌چوو. رقم لئنی بوو چونکه نازاری دابووم، رقم لئنی بوو چونکه شهرمه‌زای کردبووم، رقم لئنی بوو چونکه ده‌ستدریژی کردبووه سهرم. دواچار دام له قولپه‌ی گریان و له ژووره‌که رویشتمه ده‌روه‌وه هاوړئ تازه‌کانم چاودیریبیان کردم. له‌ماوه‌ی که‌متر له مانگنیک له گه‌یشتم بۆ واشنتۆن، نه‌ناسنیک له خه‌نده‌که‌که په‌ریه‌وه‌وه به‌ربه‌سته‌کانی شکاند. له ژوورنکی ته‌نیشته‌وه له‌نزیك پیا‌نۆیه‌که‌وه به‌ته‌نها دانیشتبوووم و هه‌نسکم ده‌دا کاتنیک ئەمجه‌د هاته ژووره‌وه‌وه له‌ته‌نیشته‌وه‌وه دانیشتم. ده‌ستی خسته سهر ده‌ستم و هیچی نه‌گوت. نازانم تا چه‌ندیک له‌وی ماینه‌وه. هه‌ستم به‌ شهرمه‌زاری ده‌کرد که له‌به‌رچاوی نه‌ودا ده‌گریام، به‌لام ناماده‌بوونیشی له‌لام بی‌ نه‌وه‌ی قسه‌بکات هه‌ستیکي ناسوده‌یی پینده‌به‌خشیم. به‌ نۆتۆمبیله‌که‌ی که‌یاندمیه‌وه مامه‌له‌وه بی‌ نه‌وه‌ی هیچ پرسیارنیکم لئیکات.

چه‌ند هه‌فته‌یه‌ک دواتر هاته شوقه بچووکه‌که‌م و له‌به‌رئه‌وه‌ی کورسیم نه‌بوو له‌سهر نه‌رزه‌که دانیشتین و ده‌ستمان کرد به‌قسه‌کردن. وارپکه‌وت روژی فالانتاین بوو که پۆژنکی پشووه له ئەمه‌ریکا، نه‌ویش به‌هوی کارتی پیرۆزباییه‌وه ده‌مزانی نه‌و روژه‌یه. هاتمه سهر باسکردنی فه‌خری بۆی، له‌به‌رئه‌وه‌ی سهره‌پرای سویندخواردنم که پابردوو وه‌لابنیم و باسی نه‌که‌م، به‌لام ئەمجه‌د شایه‌نی نه‌وه بوو باسی فه‌خری بۆ روونبکه‌مه‌وه. له‌بیرمه ته‌ماشای ده‌موچاویم ده‌کرد هه‌تا‌کو کاردانه‌وه‌یه‌کی لی بیستم وه‌ک ره‌تدانه‌وه‌یه‌ک، شتیک؟ به‌لام له‌چاوه‌کانیدا ته‌نها

میهربانیم دەبینی، بۆیە بەردەوام بووم لە قسەکردن. وردە وردە باسی ئەووم بۆ کرد فەخری چی بەسەرھینابووم و لەبەر خاتری چی ھاتبووم بۆ ئەمەریکا. ئەویش گویێ گرتبوو. بۆ یەکەمین جار، ئەووم بۆ دەرکەوت کاتیەک بەراشکاوی ئەو ھەستە ناخمو ژیانم بۆ کەستیەک دەربرێم چ ھەستیەک دروست دەبێت. لەچەند خالێکدا پێدەکەنیم و لە ھەندیکێ تریشدا دەگریام. ساپۆریوون و ھێوربوونەوی پێدەبەخشییم و ھێندە ناسودە بووم ھەموو ئەو شتانم بە ئەمجەد گوت کە بەئێنم داوو بەنھینی بیانپاریزم، بۆ ئەوێ تییگات دەستکردنەو بەژیانیکێ تازە لەلایەن خۆمەووە چەند بەلامەووە گرنگ بوو.

دوای گوتە "باوکم فرۆکەوانی سەدام حسین بوو. ئێمە ھاوڕێی ئەو بووین". جاریکی تر چاوەڕێی نابەدنی و رەتکردنەویم دەکرد. گوتی "سوپاس کە متمانەت پێکردم. لەراستیدا ئەو شەرەفیکی گەورەییە".

پرسیارم لێکرد "ئێستا رقت لێم نییە؟"

گوتی "نا، بێگومان نا. خۆت ئەو ژیانەت ھەلنەبژاردبوو، بەلکو بۆت ھەلنژێردرابوو. پێمواوە نازایەتیەکی بێ وینەت نواند کە فەخریت بەجێھێشت. من رقم لیت نییە. شانازی بەبوونە ھاوڕێتەووە دەکەم. تۆ تیتگەیاندم عێراقییەکان بە چ بارودۆخیکی تێپەریوون".

گفتی پێدام ئەو نھینیانەم بپاریزیت و دەمزانی ھەرگیز ئەو بەئێنە ناشکینیت. متمانەم پێکردو ئێتر پێکەووە کاتمان بەسەردەبرد. کاتیەک باسی ئەووم کرد تەمەزرۆی خواردنی عێراقیم، بردمی بۆ رێستۆرانتیکی ئێرانی. کاتیەک پێمگوت بیری باوەش پیاکردنی خیزانەکەم دەکەم، بوکەلەپەکی ورجی بۆ ھینام. کاتیەک پێمگوت لەئێشدا ناتوانم پشوی نیوەرۆ وەربرگرم، نانی نیوەرۆی بۆ دەھینامە سەر مێزەکەم. تەنھا ماوەی شەش ھەفتە بوو لە واشنتۆن بووم و ماوەی سائیکیش بوو ھاوسەرگرییەکەم گۆتایی پێتەتوو. سەرەرای ھەموو ئەو بڕیارانەیی بەسەر خۆمدا داووون شتیەک ھاتە مێشکەمەو، ناشیت کەوتیمە داوی خوشەویستییەووە. دەمزانی ئەو کارە چەند مەترسیدارە. ئەو سۆزو میھربانییەیی ئەمجەد مانای چی بوو؟ شەوئێکیان داوی تەماشاکردنی فیلمیک لە سینەما لەگەڵ ھاوڕێیاندا لەکاتی گەرانەووەمان بۆ مائەووە، داوام لە ئەمجەد کرد ئۆتۆمبیلەکە

رابگریت بۆ ئەوێ قسەبکەین. درەنگ بوو، لە نیوێشەو نزیك ببوو، بەقەرانی پۆتۆماک ریشەر لە جۆرج تاون پیاسەمان کرد. هێندە سارد بوو هەناسەمان دەبوو هەلم.

پیمگوت "نەمجەد، تۆ بەدەر لەباشبوونت لەگەڵدا هیچ شتیکی تر نەبویت، لەهەموو لایەنیکەو بەش بوویت. نامەوێت دوو دل بم، لەبەرئەو دەمەوێت چەند پرساریکت لێبکەم. باشە تۆ لەگەڵ هەموو نافەرەتەکانی دەورپشتتدا هێندە باشیت، یاخود بەتایبەتی لەگەڵ مندا بەو شیوەیەیت؟ نامەوێت تووشی ئازارو مەینەتی ببم. وەلامەگەت هەرچیەك بێت بەلامەو ناساییە، بەلام نەمجەد دەمەوێت لێت تێبگەم. ناخۆ تۆ تەنھا هاوڕێیەکت، یاخود زیاتری لە هاوڕێیەك؟" هەناسەیهکی قوڵی هەنکیشاو بەو چاوه ئەفسوناویانەیهو تەماشای کردم و گوتی "زەینەب، دەمەوێت تەواوی ژیانم لەگەڵ تۆدا بەسەر بەرم، بۆت دەگونجیت".

هەستم بە خۆشەویستییهکی بێ هاوتا کرد بۆی. ئەو بەخەیاڵدا نەهاتبوو ئەو قسانە بکات. باوەشم پێداکردو لەگەرمی نامیزیدا نوقمی خۆشەویستی بووم. دواتر هەر ئەو شەوێ پێکەو پیاسەمان کرد پیتی گۆتم خۆشەویستی من بەدڵیدا چوو بوو. هەستم بەو قوماشە خورییە دەکرد لە روومەتم دەخشاو پیتی رانەهاتبووم، خۆزگەم دەخواست بکەومە خۆشەویستییهو بتوانم هەموو ئەو پیاوانە پێشو لەژیاندا بسپرمەو. لێدانی دلم زیادی دەکرد، بەلام لەمیشکەدا گۆیم لە دەنگێک بوو دەیگوت، زەینەب وریابە. لەسەرخۆ بە. لەمەشدا هەمان هەلە مەکەرەو.

لەکۆتاییدا پیمگوت "دەربارە ی ئەوێ لەژیانماندا چی روودەدات هیچ نازانم. با جاری هەنگاویکی بۆ بنیین هەتاكو دوو سال، ئیتر دەتوانین بەتەواوەتی باسی لێو بکەین".

پرسیاری لەماوێ کاتەکە نەکرد. تەنھا گوتی "نێدەگەم". منیش گۆتم "هەرودە دەبێت لەچەند شتیك تێبگەیت. ئەمە کارێکی ئاسان نییە بۆ من. لەبەرئەو نابییت چاوهڕێی ماچکردن و سینکسم لێبکەیت لەبەر ئەو بابەتە. هەرودە ئەگەر کارەکە لەنێوانماندا سەریگرت پێویستە بزانییت من منداڵم

ناوێت". بۆ ماوهیهك سهیری كردم و دەمبینی هه‌موو نه‌و شتانه له‌میشكیدا هه‌ڵده‌گریت و ناماده‌كار بیان بۆ ده‌كات.

گوته‌ی "ئه‌گه‌ر پێویست بکات له‌نیوان چه‌ند شتی‌کدا هه‌لبێژاردن بکهم، ئه‌وا تۆ هه‌ڵده‌بژێرم".

رقم له‌سه‌رما‌ی ئه‌و شه‌وه بوو، به‌لام ساته‌وه‌ختی‌کی جوان بوو. هه‌تا‌کو پێیه‌کانمان سه‌ر بوون له‌و‌ی وه‌ستاین و یه‌کتیمان له‌نامیز گرت. ئه‌م‌ج‌ه‌د هه‌ر‌گیز پێشبینی نه‌وه‌ی نه‌کردبوو له‌گه‌ڵ هاو‌پێیه‌کی سه‌دامدا بکه‌و‌یت‌ه‌ خو‌شه‌ویستی‌ه‌وه‌ یا‌خود ته‌نانه‌ت چا‌و‌یشی پێی بکه‌و‌یت. ئه‌و چالا‌ک‌وانی‌کی سیاسی بوو به‌رده‌وام به‌شداری له‌ خو‌پ‌یشاندانه‌کانی دژی سیاسه‌تی نه‌مه‌ریکا ده‌کرد بۆ پ‌ال‌پ‌ستی‌کردنی سه‌دام حسین له‌ جه‌نگی ئێران – عێراقدا. له‌ هه‌ندیک شتدا، ئه‌و زیاتری ده‌زانی ده‌رباره‌ی میژ‌ووی تازه‌ی عێراق له‌ به‌ره‌ئه‌وه‌ی ئێمه‌ را‌گه‌یان‌دنی‌کی سه‌ربه‌خ‌ومان نه‌بوو، به‌پێچه‌وانه‌شه‌وه‌ له‌ به‌ره‌ئه‌وه‌ی هێنده‌ له‌نزیکه‌وه‌ سه‌دام حسینم بینیبوو به‌لامه‌وه‌ قورس بوو له‌ گو‌شه‌نی‌گایه‌کی شیا‌ودا دا‌ی‌بن‌یم. کاتی‌ک من و ئه‌م‌ج‌ه‌د قسه‌مان کرد توشی شۆک بووم به‌وه‌ی بۆ‌مه‌ر‌که‌وت هه‌ندیک له‌و راستییانه‌ی له‌ژێان‌دا پێ‌م‌گو‌تر‌ابوو و به‌روام پێ‌یان هه‌بوو هه‌له‌ بوون. له‌ ئه‌م‌ج‌ه‌ده‌وه‌ زانیم که عێراق نه‌وه‌ک ئێران جه‌نگه‌که‌ی هه‌ل‌گه‌رسان‌دبوو یه‌ک ملیۆن گه‌نج‌یش له‌ هه‌ردو‌ولا به‌خو‌پ‌رای زێانیان تیا‌چوو بوو. هه‌ر‌چه‌نده‌ دا‌یکم هه‌ستی له‌ده‌ستدانی ژیان و بێ به‌هایی جه‌نگه‌که‌ی بۆ با‌س‌کرد‌بووم، به‌لام فیل و ته‌له‌که‌بازی‌یه‌ گه‌وره‌کانی عه‌مو به‌لامه‌وه‌ سه‌رسو‌پ‌ه‌ینه‌ر بوون. ئه‌وه‌ هه‌مووی پ‌لان بۆ‌دا‌پ‌ژ‌را‌و بوو نه‌ک به‌ر‌گه‌ر‌یک‌ردن. ئه‌م‌ج‌ه‌د پێ‌ی‌وابوو به‌ را‌گه‌یان‌دنی جه‌نگ بۆ سه‌ر ئێران، سه‌دام له‌زۆربه‌ی قو‌نا‌غه‌ هه‌سته‌یاره‌کانی شۆرشدا ئێرانی هه‌ژاندو کۆن‌ترۆلی بۆ سیاسه‌تمه‌داره‌ تونده‌کان زام‌ن‌کرد له‌وکاته‌ی زۆری‌ک له‌ تاقمی حزبه‌کان شه‌ریان له‌سه‌ر کۆن‌ترۆل‌کردنی چاره‌نووسی و‌لاته‌که‌ ده‌کرد. له‌پ‌استیدا هیچ کام له‌مانه‌ سه‌رسامی نه‌کردم، به‌لام هه‌تا‌کو زیاتر شتم بۆ ده‌ربه‌که‌وتایه‌ زیاتر قێزم ده‌هاته‌وه‌ له‌و کاتانه‌ی له‌گه‌ڵ عه‌م‌ودا به‌سه‌رم به‌ردبوو. می‌ش‌کم ده‌هات و ده‌چوو له‌نیوان وێنه‌کانی ئه‌م‌ج‌ه‌د و خو‌م له‌سه‌رده‌می جه‌نگی ئێراندا. له‌کاتی‌کدا ئه‌و له‌به‌رده‌م با‌ئ‌ی‌وز‌خانه‌ی عێراق له‌ واشنتۆن دژی جه‌نگه‌که‌ نا‌پ‌ه‌زایی به‌ده‌مو‌چا‌وی

هه ئه به ستر او وه در ده بېرې هه تاكو نه ناسر یته وه و له لایه ن موخا به راته وه توشی در ده سه ری نه كړیت، من له خانووی مه زرا كه دا جوان خوم گوړی بوو سه رمان پیوه نه بوو له ناست نه و پیاو دی نه و هه موو نه هه امه تییه ی دروست كړد بوو. له پړی نه مه چه ده وه چه زمده كړد زیاتر شت بزانه م ده رباره ی نیران. به هه رحال، نه ی دوژمنه كانمان كی بوون و بوچی سه ریان هه لندا؟ نه ی چیروکی ژنانه ی نیرانه ی چی بوو، له شوړشدا روئیان چی بوو، له دوا ی شوړشه وه به چی حال و گوزران یتكدا تیپه ری بوون؟ نه مه چه د بووه ماموستا و هاو ده می گیانه ی سیاسیم. پیمگوت زور هه ست به تاوان ده كه م بو هه ئه بز و دابه ز له باوهری نایینیمدا و دانم به وه دا نا كه له دوا ی جهنگی كه ندا و نه زموونی تالی فه خری وازم له نویترو ته نانه ت روژوگرتنی ره مه زانیش هینا بوو.

پیمگوت "زور له خوا توپه و زویر بووم و هه ستم ده كړد خودا ناپاکی له گه ل كړدوم". نه ویش گوتی "هه ستت به ناپاکی خوا نه ده كړد نه گهر به كه م جار خوشت نه ویستایه. ده بوایه په یوه نندیه كت له گه لندا هه بیت هه تاكو هه ست به و رقه بكه یت كاتیک شتیکی ناخوشت له ژیاندا به سه رها ت، وایه؟"

نه و كو مینته كه هه و هه خودی نه مه چه د ژیرانه و میهره بانانه بوو، بارینی قورسی سه رشانی لبردم و له كو تاییدا توانای پیبه خسیم ده سته كه م به گه رانینی به رفراوانتر به دوا ی لایه نی روحانییدا. جاریکی تر به و به شه ی نیسلامی ناساندم كه له په پیره ی كولتوره كونه كاندا روون نه بوو، نه و به شه جوانه ی نیسلام، بیروباوهری دایكم. نه مه چه د له خانه واده یه کی سوننه بوو، بروانامه ی زانكو ی له ناییندا هه بوو. تیگه یشتنی له نیسلام ته نها له سه ر بنه ما ی بیروباوهر نه بوو، به لكو له سه ر میژوو و زانستی سیاسی هاو چه رخیش بوو. دایك و باوکی له فه له ستین مولك و مائیان لی دامالرابوو سه ره نجام توانیوویان چه ند نه ند امیکی كه می خیزانه كه یان ناو به ناو ره وانه ی خاکی هیوا به خشی نه مه ریکا بكه ن. باوکی له ناشیك كاری ده كړد له وگاته ی نه و خه ریکی خویندنی زانكو بوو، دایكیشی له كافترای قوتا بخانه یه كدا كارگوزار بوو، ورده ورده ژیانیان پیكه وه نا. باوکی بووه وهرگیترو دایكیشی وه ك فروشیار یتك كاری ده كړد. له گه ل نه وه ی له سفره وه ده ستیان پتكرد، به لام توانییان كوره كانیان بنیترنه كولیژو له نیستادا هه ردوکیان

خوڧندكارى دكتوران.

كەوتبوومە داوى خوڧشەويستى كورپىكى بلىمەت و بى وڧنەو، دەمتوانى لەگەلى قسەى بكەم، پىبكەنەم كاتىكى خوڧ بەسەر بەرم. كۆمەلە ھاورپىيەكى چاك و ئىشىكى خوڧشەم ھەبوو لەگەل ئەو ەى يەك سائەم بۆ ھەژماركرا لەكۆى ئەو سى سائەى لە عىراق خوڧندبووم، دواچار توانىم بىمەو ە سەر رەوتى ئاسايى خوڧم بۆ بەدەستھىنانى بېروانامەى زانكۆ. ھەموو شتىك بەلامەو ە تازە بوو، خوڧشەم تازە ببوومەو ەو ھەموو ھەنگاويكەم بەنازادىيەو ە دەنا. ئەو ە يەكلىك بوو لە خوڧشەرتىن كاتەكانى ژيانەم.

داوى ماو ەيك لە ئوردنەو ە تەلەفۆنىكەم لە داىكەو ە بۆ ھات. داىكەم ترسى لىنىشتبوو. ھەموو ھەفتە يان دورو ھەفتە جارىك بەتەلەفۆن قسەم لەگەل دەكرد، بەزۆر شى سەختى جىابوونەو ەكەى لە باوكەم و زىانكردنى لە ئىشى رىستۆرانتەكەدا باس و خواسمان بوو. ھەرگىز باسى ئەمجدەم بۆ نەكردبوو، داوىن شت كە لە داىكەم دەويست نامۆژگارىكردنى بوو سەبارەت بە ھاوسەرگىرى. يەكلىك لە خزمەكانى ئەمجدەم پىي گوتبووم بەنەيازە بېروات بۆ عەسمان و منىش ژمارە تەلەفۆنى داىكەم داويە. لە ئوردون يەكترىيان بىنىبوو، بىگومان خزمەكەى ئەمجدەم باسى من و ئەمجدەم بۆ داىكەم كوردبوو.

لە تەلەفۆنەكەدا داىكەم بەبىتاقەتى پىيگوتەم "ئەى خوايە زەينەب، لەگەل پىاويك ژوان دەبەستىت!"

تەنھا لەبەر ئەو ەى لە ئەمەرىكا دەژىام، ياسا و رىساكان نەگۆر ابوون. بەناشكرائى لەگەل پىاويكدا ژوانەم دەبەست گەرچى دەزگىرانىشى نەبووم. بىوومە دىو ەزمەى ھەموو داىكە و باوكە پەنا بەرەكان، ژنىكى جىابوونەو ە لە مېردەكەى بەتەنەياو لەدەرەو ەى داىو نەرىتە كۆلتورىيەكان و لە ولاتىكى بىگانەدا دەژىام. ھەرچەندە داىكە بەو ەى نەدەزانى، تەنەنت رىگەم بە ئەمجدەم داىو ماچىشم بكات. بەلام ئەو ە داىكەم زۆر نەدەترساند.

گوتى "نازىزەكەم، بۆچى تا ئىستا پىت رانەگەياندوم؟ تەواو، ئىتر تۆم لەدەستچوو؟"

بۆ ھىوركردنەو ەى ئازار و خەمەكانى، پىمگوت "داىكە ئارام بە، كىشەى تىا

نییه. ناوی ئەمجەدە. کورپکی باشە. زۆر بەخیرایی ئەم شتە روویدا. بەتەمابووم تەلەفۆنت بۆ بکەم و داوات لێبکەم ئەگەر ئاسایی بیت ئەمجەد بیت بۆ ئوردون و داوات لێبکات رەزامەندی و ھەریگری تەتاکو من بخوازیت".

باش داخستنەو، تەلەفۆنم بۆ ئەمجەد کردو پێمگوت پێویستە بپروات بۆ ئوردون و داخوازیم بکات. زۆری پێخۆش بوو. دایک و باوکیشی زۆریان پێخۆش بوو، ھەر روداوێک رینگە بۆ قەومانی یەکیکی تر خۆشەدەگات، ئیتر دوو سالی چاوەرپێکردنم کۆتایی پێھات. جاریکی تر، پێداویستی ھەستی و سۆزییەکانی دایکم لەپێش ئەوکانی خۆمەو داوابوو. تەلەفۆنم بۆ کردەو.

پێمگوت "دایکە، شتێک ھەیە دەمەوێت بیزانیت. پێرۆزبایم لێت دەوێت، خۆشەدەوێت، بەلام بەبێ ئەوھش من ھەر مێردی پێدەکەم".

باوکم رازیبوو لەگەڵ ھەیدەر بپروات بۆ عەممان بۆ بینینی ئەمجەد. بەخۆشی و شادییەو دەمپروانی کاتیکی ئەمجەد خەریکی خۆ نامادەکردن بوو بۆ خوازبێنیم بە لەبەرچاوەرگرتنی دابونەریتە کۆلتورییەکان و بەتایبەتیش ریزگرتن لە خێزانەکەم. دوو ھاوڕێی نزیکیشی لەگەڵیدا روێشتن تاکو لەبری پیاوی خانەوادەکە قسە بکەن.

دوای چەند سەردانیکی بۆ لای دایک و باوکم ھەتاکو بیانناسیت، بەباوکمی گوتبوو "کچەکەتم خۆش دەوێت. دەزانم زۆر مەینەتی چەشتوو. دەمەوێت ئەو بزانیت ھەرچییەک ببیتە مایە کامەرانی کچەکەت ئەنجامی دەدەم. لەناخی دڵمەو بەلێنت پێدەدەم ھەتاکو بتوانم باشترین ژبانی بۆ دەرەخسێم".

ئەمجەد پێیگوتم لەوکاتە ی باوکم پێرۆزبایی لێکردبوو، گریابوو. دەمزانی باوکم درکی بەو کردبوو وەک پارێزکاریکی لە رۆلگێرانی باوکایەتیدا نوشوستی خواردبوو. جەنگی کەنداو رینگە پێنەدابوو بیت و رزگارم بکات، تاک و تەنھا جێبەجێشتبووم ھەتاکو خۆم ئاگام لەخۆم بیت. لەئێستاشداو بۆ یەکەمین جار، رازیبوو بەو ھە کچەکە بەمتمانەو بەداتە دەست کەسێک کە لەو چەند یەکتربینینەدا بەدڵیدا چوو بوو ریزی لێگرتبوو، بەلام ئەو کەسە پیاویکی بوو کە لە جیهانیکی تەواو جیاوازەو ھاتبوو وەک لە جیهانەکە ی باوکم. ئەمجەد ھێشتا ھەر خەریکی فێربوونی عەرەبی بوو، زۆر بەی گەتوگۆکانیشیان بە نینگلیزی بوو.

باۈكەم پىنى گوتىبوو "كچەكەمت پىدەبەخشم گەرچى لەژيانمدا لە ھەموو شتىك زياتر خۆشم دەۋىت. من ناتوانم لاي بىم ھاۋكارى بىكەم، بەلام تۆ دەتوانى. تەنھا داۋات لىدەكەم دلخۇشى بىكەيت، متمانەشم پىتە كامەرانى پىبەخشىت. لەبىرت بىت لەپشت ھەموو شىرە پىاۋىكەۋە شىرە ژنىك ھەيە ۋ لەپشت ھەموو شىرە ژنىكىشەۋە شىرە پىاۋىك ھەيە. ئەمجد، زەينەب رۇشنايى چاۋەكانمە. باش ناگات لىي بىت".

خۆزگە لەۋى بومايە. خۆزگە بمتوانىايە رايكەمە باۋەشى باۈكەمەۋە، بەلام بەپىچەۋانەى ئەمجدەۋە، من ھاۋۋلاتى ئەمىركايى نەبووم ۋ نەمدەتوانى فىزا ۋەربىگرم. ھەرۋەھا لەبەر سنورداركردى فىزا بۆ پىاۋى عىراقى لەدۋاي جەنگى كەنداۋ بۆ سەردانىكردى ئەمەريكا، لەخىزانەكەمدا تەنھا دايكەم دەتوانى بۆ ناھەنگى ھاۋسەرگىرىيەكەم بىت بۆ ئەمەريكا. سەبارەت بە دابەشبوۋنى خىزانەكەمان، بەھۋى داگركردى كۈەيت لەلايەن سەدام حسىتەۋە بابەتە سىياسىيە نىۋدەۋلەتتەيەكان بوون بەچەند لايەننىكەۋە، سەرنەجام بەيەكجارى ئەۋ دابەشبوۋنەى نىۋ خىزانەكەمان رويدا كە عەمو دەستى پىكردبوو. نۆ سان تىپەپىبوو باۈكەم نەبىنىبوو، نۆ سان بوو پىنم نەنابوۋە بەغداۋ بەئاستەمىش دەمناسىنەۋە.

نامۇژكارەكەى ئەمجد، دكتور عەبدولعەزىز بوو لە زانكۆى فىرچىنىيا، رابەرىكى ئايىنى ياخود ئىمام بوو، داماننابوۋ مارەپىنەكەمان بەشىۋەى ئىسلامى بۆ جىبەجى بىكات ۋ يارمەتى گرىبەستى ھاسەرگىرىيەكەمان بىكات. پىشتر من ۋ ئەمجد باسى مارەپىيەكەمان كرىدبوو، لەسەر ئەۋە رىككەۋتبوۋن شتىكى ھىمايى بىت ۋ برىتتىبوو لە يەك پارەى ناسىنى دىرىنى قودس.

كاتىك دكتور عەبدولعەزىزمان لە بىرۈكەى لە چارلوتزفيل بىنى گوتى "زۆر باشە، بەلام زەينەب سەرەپاي مارەپىيەكەت زۆر مافى تىرت ھەيە باسى لىۋە بىكەيت. پىۋىستە ھەموو مەرجهكانىشت بنووسىت".

منىش گوتم "مەرج؟" ھىچم نەدەزانى دەربارەى ياساۋ رىساگانى ھاۋسەرگىرى مسولمانان. كاتىك مىردم بە فەخرى كرىد، تاكە شتىك دەمزانى برىتتىبوو لە مارەيى ۋ پارچە كاغەزىكىش لەبەردەستم دانراۋ ئىمزام كرىد.

دکتور عهبدو لههزیز ناهیتی هه لکیشاو به ده نگیکی نهرمو له سه ره خووه گوتی "به داخه وه، نهمه کیشه یه کی زور باوه. خه لکی یاسای نیسلام نازانن و واداده نین پیاده کارییه کولتورییه کان له نیسلامه وه سه رچاوه ی گرتووه. تۆ زور مافی ترت له سه رو ماره ییه که ته وه هه یه داوایان بکه یت. کاتیک له نیسلامدا نافر هتیک میرد ده کات مافی نه وه ی هه یه داوای جیبه جینکردنی هه موو نه و مهرجانه بکات که ده یه ویت له هاوسه رگرییه که یدا بۆی دابین بکریت. پاشان نه گهر پیاوه که رازی بوو به و مهرجانه ده بی ئیمزایان بکات. نهمه ش ده رفه تی تویه هه تاکو ههر مهرجیکت هه یه بیخه یته به رده ست وه ک به شیک له گریبه ستی هاوسه رگریت له گهل نهمجه د دا.

"ههرچییه کم بویت؟"

له وه لامدا گوتی "ههرچییه ک، ههر له گوزه راندنی چۆنیه تی شیوازی زیانت هه تاکو ده گاته نه و شیوازه ی منداله کانتی له سه ر به خیتوده که یت". نه وه جۆره رینککه وتنیکی به لگه نامه یی و گریبه ستی هاوسه رگری بوو. نیمامه که له سه ر جیگا که ی هه ستا و گوتی "زه ینبه، نهمه کۆمپیوته ره که مه، ههر مهرجیکت هه یه بۆ گریبه ستی هاوسه رگرییه که ت بینووسه. نه گهر نهمجه د رازی بییت، نه وا ده بییت به یه رویان بکات و لیده رچوونی نییه. به ختیکی باش". به جیتی هیشتین.

نای خوایه، نه مده زانی چی بکه م! تازه کۆمه له مافیکم بۆ ده رکه وتبوو له وه وپیش هیچ که س بۆی روون نه کردبوومه وه که وه ک ژنیکی موسولمان نه و مافانهم هه بوو. نه وه ش شتیکی تر بوو له عیراق پیمان نه گوترا بوو! ناخۆ تاجه ند ژنان نه مه یان ده زانی؟ ته نانه ت دایکیشم نه مه ی نه ده زانی له گهل نه وه ی تازه کۆتایی به جیا بوونه وه که ی هاتبوو! کاتیک میردم به فه خری کرد نه گهر نه مانهم بزانیایه له بری نه وه ی له ماله که دا به اتمایه و بچوومایه و گوپرایه ئی بوومایه و ببوومایه ته ژنیکی باش بۆی، نه وا نه وکاته ده متوانی ته ماشای گریبه سته که م بکرایه و بمگوتایه نه مه تا، تۆ نه مه ت ئیمزا کردوه و به نووسین نه و به لگه یه له به رده ستدا ده بوو که نه و هه موو به ئینه ی پیدابووم پیش نه وه ی ماره بکریین.

نه وکاته نه مده زانی چۆن کۆمپیوته ره به کار به ینم و شت بنووسم. له به رنه وه

من قسم ده کردو نهمجه دیش ده ینووسی.

گوتم "نابیت رینگری هەر پیشه‌یه‌کم لیکه‌یت یان رینگه‌ی خویندەم لینگریت". دوا‌ی ئەوه‌ی کلیکی دوا وشه‌ی کرد له‌سه‌ر کێبۆرده‌که، ئەم‌جەد گوته "رازیم". زۆرم پێخۆش بوو، ئەو‌یش ته‌ماشای منی ده‌کردو زۆر خۆش‌حالبوو.

"پێویسته‌ په‌نج‌ا به‌په‌نج‌ا نیش و کاروباری ناوما‌لم له‌گه‌ندا بکه‌یت. پێویسته‌ نیوه‌ی چینیسته‌کان تۆ لینی بنیته‌ت، پێویسته‌ نیوه‌ی پاک‌کردنه‌وه‌کان تۆ بیکه‌یت، پێویسته‌ ..."

گوته "پیش ئەوه‌ی گسک لێدان زیاد بکه‌یت، پێتوانییه‌ که ده‌لنیت هه‌موو نیشی ناوما‌ل ئەمانه‌ی هه‌مووی تێدایه‌؟"

به‌دوودلێیه‌وه‌ گوتم "هه‌م، باشه". ئەو مه‌به‌ستیکی هه‌بوو، به‌لام من هه‌ر مه‌رجینکی ترم به‌خه‌یالدا هات نووسیم. نه‌مویست هیچ شتی‌ک به‌جێبه‌ێلم.

له‌ کۆتاییدا گوتم "گرنگترین شت ئەوه‌یه ده‌مه‌وێت مافی ده‌ستپێشخه‌ری جیا‌بوونه‌وه‌م هه‌بیت". ئەو‌یش گوته "بێگومان" و نووسی.

له‌ناخدا گوتم، ئای خوا‌یه ئەمه‌ به‌راستی سه‌ریگرت. گوتم "له‌ئێستادا هیچی تر به‌خه‌یالدا نایه‌ت". ئەو‌یش گوته "باشه، هه‌رکات به‌تو‌وێت ده‌توانیت خالی تر بۆ ئەم گریبه‌سته‌ زیاد بکه‌یت".

دواترو هه‌ر له‌و رۆژهدا له‌ مائی دکتۆر عه‌بدولعه‌زیز بۆنه‌یه‌کی ئایینی بچوو‌کمان گێرا به‌ناماده‌بوونی خێزانی ئەم‌جەدو دایکم و چه‌ند هاو‌رپێیه‌کی تریش که له‌و رۆژوه‌ی من و ئەم‌جەد یه‌کتریمان بینیبوو پێکه‌وه‌ بووین. ئەو ئیواره‌یه نارامم نه‌ما‌بوو هه‌تاکو گریبه‌سته‌که پیشانی دایکم بده‌م. سه‌ره‌رز بووم که شتیکی هینده‌ گرنگ فێربیم و پیاو‌تیکی وه‌ها نایاب و پشتیوان‌کارم هه‌بیت.

دایکم پێی گوتم "به‌لام زه‌ینه‌ب ژن مافی ئەوه‌ی نییه‌ می‌رده‌که‌ی ته‌لاق بدات. یه‌که‌م‌جار ده‌بیت پیاوه‌که به‌جیا‌بوونه‌وه‌که رازی بیت".

منیش پێم‌گوت "گرنگ نه‌وه‌یه له‌گریبه‌سته‌که‌دایه. که‌س پێی نه‌گوتبووین ئەو مافه‌مان هه‌یه".

پێداگری له‌ قسه‌کانی کردو گوته "شیرینه‌که‌م، نه‌گه‌ر وه‌هاش بیت، به‌راست ده‌ته‌وێت ئەم هه‌موو مه‌رجانه له‌گریبه‌سته‌که‌دا هه‌بیت؟ سه‌ره‌نجام خۆ ناته‌وێت هاوسه‌رگرییه‌که‌ت له‌گه‌ن ئەم‌جەد بخه‌يته به‌رمه‌ترسی".

"دایکه، نه‌وه چیت به‌سه‌ره‌هاتووه؟ به‌راست پئیشنیزی نه‌وه‌م بۆ ده‌که‌یت ده‌ست له‌و مافانه‌هه‌لبگره‌م که ره‌نگه‌ له‌گه‌ل فه‌خری هاوسه‌رگه‌ریه‌که‌ی بپاراستمایه‌ نه‌گه‌ر له‌گره‌یه‌سته‌که‌ماندا هه‌بوایه؟ تیناگه‌م! بۆچی؟"

زۆر بیتاقه‌ت بووم. چی به‌سه‌ر هاتبوو؟ هه‌رگه‌ز پئیمه‌گوت فه‌خری چی به‌سه‌ره‌ینا بووم. یه‌که‌م، له‌به‌ره‌نه‌وه‌ بوو تووشی جه‌نگ هاتبوون و دایکه‌م تووشی دارمانی ده‌روونی ببوو. پاشانیش به‌هۆی جیابوونه‌وه‌ی له‌ باوکم. به‌لام نه‌گه‌رچی نه‌و به‌سه‌ره‌اتی ده‌ستدریژییه‌که‌ی نه‌ده‌زانی که فه‌خری به‌سه‌ری هینابووم، به‌لام واده‌رده‌که‌وت که‌سیکی جیاواز بیت له‌و ژنه‌ به‌هیزو متمانه‌داره‌ی ده‌مناسی.

"زه‌ینه‌ب، داوای لیبووردن ده‌که‌م. چی ده‌که‌یت بیکه‌. داوای لیبووردن ده‌که‌م هه‌رچییه‌که‌م گوتبیت."

"دایکه، مه‌سه‌له‌ هه‌ر گه‌ریه‌ستی هاوسه‌رگه‌ریه‌که‌ نییه‌. له‌و کاته‌وه‌ی لیره‌یت، نامۆزگاری چیشتلینان و مالداریم ده‌که‌یت. جارن به‌خۆت ده‌گوت ژنیکی به‌هیزو متمانه‌به‌خۆ بوویت، به‌لام دایکه‌ هه‌سته‌ده‌که‌م گۆراویت. لیت تیناگه‌م."

داوای چه‌ند مانگیك له‌ سه‌ردانی نه‌مجه‌د بۆ بینینی دایکه‌م له‌ عه‌مان، له‌وماوه‌یه‌دا دایکه‌م له‌به‌ر هۆکاری دارایی به‌ته‌واوه‌تی وازی له‌کاری رێستۆرانته‌که‌ هینابوو گه‌رپابوووه‌ بۆ به‌غدا که‌ هیچ نه‌بیت شوینیکی هه‌بوو تاکو به‌خۆپایی تیندا بژیت. به‌لام نه‌و کۆمه‌لگایه‌ی بۆی گه‌رپابوووه‌ له‌چاو ساله‌کانی حه‌فتاکان و هه‌شتاکاندا بۆ ژنیکی زگورد ناسان نه‌بوو، به‌تایبه‌تیش ژنیکی جیابوووه‌ی ته‌مه‌ن مامناوه‌ند. ناهه‌نگی نانخواردنی ئیواره‌ی سازده‌کردو بانگێشتی نه‌و ژن و مێردانه‌ی ده‌کرد که‌ ده‌یناسین، نه‌ویش بۆ سه‌ره‌نشته‌کردنی نه‌و ژنانه‌ی پێیان وابوو بۆ ژنیکی ته‌لاقه‌راو گونجاو نییه‌ ناهه‌نگی ره‌شه‌له‌که‌ سازبکات. هاوڕییه‌تی له‌گه‌ل هه‌ندیک هاوڕی کۆندا تازه‌ ده‌کرده‌وه‌، به‌لام له‌ جیاتی هه‌له‌په‌رکی و دانسکردن خۆی و هاوڕیکانی قورنانیان ده‌خوینده‌وه‌و گه‌فتوگۆیان له‌سه‌ر ده‌کرد.

دایکه‌م پێی گوتم "هه‌ندیک له‌ هاوڕیکانه‌م گه‌یه‌یان له‌من ده‌کرد بۆ جیابوونه‌وه‌که‌مان چونکه‌ من له‌پێشدا داوای جیابوونه‌وه‌م کرد. دواجاریش که‌ بیری لێده‌که‌مه‌وه‌ پێده‌چیت هه‌له‌م کردبیت. ره‌نگه‌ وا باشتر بوایه‌ له‌گه‌ل باوکت به‌مایامه‌وه‌."

بەتوندی باوەشم پێداکردو گوتم "دایکە، بێھیوا مەبە. دەبیت بەهێز بیت. تۆ قەشەنگیت. رەنگە هاوسەرگرییەکتە لەگەڵ باوکمدا هەر روو لەباشتر نەبواوە، بەلام کەسێکی تر دەدۆزیتەوه".

"بێموانییە وابیت، خۆشەویستەکم. چیتەر بروام بەو نامۆزگارییە نەماوە کە لەسەر خۆشەویستی و هاوسەرگری پێمدا دایت. چیتەر متمانە بەخۆشم ناکەم. پێدەچیت ئەوەی فێرم کردیت تاكو ببیتە ژنیکی بەهێز هەلە بووبیت. رەنگە وا باشتر بیت ببیتە ژنیکی باش".

چاوی بریبووو ئەرزەگەو بەهیچ شتوێهەك تەماشای چاوی نەدەکردم.

دواى چەند مانگیك، دایكەم هاتەوهو ئەو عەززییەى بۆ هینابوووم كە بۆی دروست كەردبووم، عەززییەكى سێو و ئالتونی بوو بەشیعەرى دلداری و ناوی ئیمە رازاندبووێه. لەكانوونی دووھەمى سالى ۱۹۹۲دا من و ئەمجەد هاوسەرگریمان نەنجامدا. خیزانى ئەو بۆنەكەیان رینكخست، لەدابونەریتی موسولمانەكانى عێراقدا خانەوادەى زاوا میوانداری ئەو بۆنەى سازدەكەن. من و ئەمجەد بۆ شەوى گواستەنەوهكەمان ئوتیلەمان بەكەرى گرتو پێش هاتنى ئەو شەوه من و دایكەم لەئوتیلەكەدا خۆمان گۆرێ بۆ ناھەنگەكە. ئەو رۆژە زۆر جوان بوو. قزى یەكترمان دادەھیناو پێدەكەنین كاتێك ئەو خانمەى بۆ رازاندنەوهمان دانرابوو هاتە ژووورەكەمانەوه، پێیابوو ئیمە خوشكىن. كاتێك رویشت، هیشتا رۆبى حەمامان لەبەردابوو دەستم كەردە ملی دایكەم و پێدەكەنین "ئیمە دوو خوشكىن!"

لەكاتێكدا دایكەم یارمەتى خۆگۆرینەكەى دەدام، نینگەران بووم لەوهى عەززییەكە سینگەكەى زۆر رووت بوو.

نیوچەوانى ماچ كەردم و گوتم "نۆ، نازیزەكەم، گوێى مەدەرى. ناھەنگى گواستەنەوهكەت و ژيانت بەخۆشى بەسەر بەرە. خۆشم دەوینیت، شیرینەكەم. ئەمجەد پیاویكى باشە. باش ناگات لێى بێت و دلخۆش بە. ھەرگیز نەووت لەیاد نەچیتا دلخۆش بیت".

ئەو رۆژە زۆر دلشادبووم. بەراستی دلخۆشبووم. دایكەم خۆى لە بووك دەچوو، ھەموو كەسێك باسى جوانییەكەى دەكەرد. بەلامەوه وەك جاران دەگەشایەوه. ئەو دایكەم بوو، عالیەى شوخ و شەنگ. گویم لە پێكەنینەكەى بوو لەناو ئەو

خەلگەداو کاتیکی خۆشی بەسەردەبرد. گواستنەوهکەم باشتەین ناھەنگ بوو کە تاكو ئەوکاتە نامادەى بووبم لەگەڵ ئەوێ بەراستی زۆریش گویم پێنەدەدا. بەتایبەتى زۆرەى کاتەکەم بەسەما لەتەك ئەمجد بەسەربرد کە رەنگدانەوێ ئەوہبوو چەندە خۆشمدەویستو چەندە بەختەوہر بووین.

وردە وردە، لەرووی سینکسیشەوہ متمانەم پیکرد ھەلبەت بیگومان دەیزانى متمانەم پێیبوو. ئەمجد ساریژکارو نارامگرتەین و تیگەیشتوتەین کەس بوو لەژیاندا چاوم پێی کەوتبیت. جارى واھەبوو لە شوقە بچووکەکەمدا بۆ چەندین سەعات بەپێوہ یەکتەیمان ماچ دەکرد بەشیوہیەك قاچم دەکەوتە لەرزین، بەلام دەترسام رابکشیتم و شوینیکیش نەبوو لێی دابنیشین. دواتر پیکەوہ رادەکشاین و بۆ چەند کاتژمێرێک لەنامیزی دەگرتەم ھەتاكو خەومان لێدەکەوت. شەوینکیان، کاتیکی گۆرانى "لەیادنەچوو" ی گۆرانى بیژان ناتالی و نات کینگ کۆل ئیشی دەکرد، قسەى بۆ دەکردم و دەستى لێدەدام، ئیتر خۆمدا بەدەستەوہو بەلایەکی تری نازارەکەمدا بردمى، واتە دواجار لەو قسانەى دایکەم تیگەشتم کە لەسەر میزی نانخواردنى چیشخانەکە باسى دەکرد.

ئەمجد خەریکی سالى یەگەمى خویندنى دکتۆراکەى بوو لە زانکۆى فیرجینیا کە بەئۆتۆمبیل دوو کاتژمێر دور بوو لە واشنتۆنەوہ. تەمەنم بیستو سێ سالن بوو، بە رۆژ دەوامى تەواوم دەکردو شەوانیش دەمخویند. ھاوسەرى یەکتەر بووین، شتیکی لۆژیکیش بوو پیکەوہ بژین، بەلام ھاوچۆکردن بەھیچ شیوہیەك رێی تێنەدەچوو لەوہش ترسابووم ئەگەر واز لە ئیشەکەم بەینم و لەگەڵ ئەودا بژیم ئەو دەستکەوتانەم لەدەستدەدا کە بۆ دەستبەسەرداگرتنى چارەنوسم دەستەبەرم کردبوون. زۆر بەزووی پیاوی خەونەگانم بەدەستھێناوو.

بەم شیوہیە ناگادارم کردەوہ "دەتوانم لە چارلۆتزیل لەگەڵتدا بژیم، دواتر توشى خەموکی ببم و جیتبەیتلەم، یاخود دەتوانم لە واشنتۆن بمینمەوہو لە پشووی ھەفتەگاندا بتبینم و کامەران بەم". ئەویش نەو ھەلبژاردەى دووھەمیانى بەسەندکرد، لەبەرئەوہ لە رۆژانى پشووی ھەفتەگاندا یەکتەیمان دەبینى.

بۆ پایزی داھاتوودا بەشیوہى فول تایم لە زانکۆى جۆرج مەیسەن دەمخویندو بریارمدا بەشى سەرەکی خویندەنەکەم (خویندنى نیودەوئەتى و ژنان) بیت. لێرەدا،

هیچ نەبیت دەرفەتیکم هەبوو بەدلی خۆم شت بخوینمەوهو نەوهی دەموست بیلیم. دەربارەى فێمینیزم شت فێربووم بەلامەوه سەیربوو هەتاگو ئەوکاتە هیشتا ژنانی رۆژاوا لە هەول و تیکۆشاندا بوون بۆ بەدەستەینانی هەندیک ماف، وەك مووچەى یەكسان بەرامبەر كارى یەكسان كە لەزۆریك لەو وڵاتانەى پێیان دەگوترا وڵاتە (پێشكەوتووكان) گەرەنتى درابوو. لەیەكێك لەوانەكاندا شتێك فێربووم كە هەرگیز لە كۆبوونەوهى خیزانیدا نەمبیسستبوو: ستالین فەرمانى بە سەربازە روسییهكان كردهبوو هەتاكو دەتوانن ژمارەیهكى زۆرى ژنانى ئەلمانى لە جەنگى جیهانى دووهمدا لاقە بكەن. زانیم ھۆلۆكۆست چیه، زانیم بزوتنەوهى دژە كۆیلاپەتى لە وڵاتە یەكگرتووكاندا چیه، زانیم بزوتنەوهى دژى جیاكارى رەشپێستەكان لە باشورى ئەفەریقادا چیه. تەواوى تێروانیم بۆ جیهان لەگۆراندای بوو. لەبەرئەوهى لە ناوچەیهكى ئەوپەرى دىكتاتوریهتدا گەرە ببووم توانای تیگەشتنم لە بنەمای گۆرانكارى جیهانىك بەو گۆزمە نەبوو كە دادپەرەهەرى بەرەرهەكانى نادادپەرەهەرى دەكردو كار لەگەن كردهوهو گۆرانكارىیه سیاسىیهكان لەگەن گۆرانكارىیه كۆمەلایەتییهكان و یەكسانى جێندەرى لەگەن جیاكارى جێندەرى و چاكە لەگەن خراپە بەردەوام شەرى یەكتریان دەكرد. ئەوه فێربووم گەلانى تریش زەبروزەنگو چەوسانەوهیان بینیبوو، بەلام رزگاریان ببوو. نەتەوهەكانى تر سەتمكارەكانیان روخاندبوو، لێرەوه هەموو ئەمانە هیوايان پێدەبەخشیم.

ئەمجەد ئەو كتیبانەى دەدامى كە دەیزانى یارمەتى تیگەشتنم دەدەن لەو جیهانەى تاكو ئەوكاتە بۆ من سنووردار كرابوو. چەند شیوازیكى زەبروزەنگو زۆردارى سەدام حسینم بینیبوو بۆمدرەكەوت ئەم شیوازانە لای هەموو دىكتاتورەكان باو بووه بە هیتلەر و ستالینیشەوه هەرەك بینیبووشم سەدام كارەكانى ئەوانى دەخویندەوه. عێراقى سەدام حسینم لە رۆمانى (۱۹۸۴)ى جۆرج ئۆرویلندا بینى و هەستم بەترسناكى عەمو دەكرد لە رۆمانى Heart of Darkness (دلى تاریكستان)ى جۆزف كۆنراددا. كتیى (كۆمارى ترس)ى كەنعان مەكیەم خویندەوهو زیاتر ترسناكى سەدام حسینم بۆ دەرکەوت كە لە عێراق چى نەنجامداوو، خوازیاربووم بزائەم كە دایك و باوكم هیچ شتیکیان لەو بارەیهوه

دەزانی یان نا. دواچار لەو کتێبەووە بوو تینگەشتم شەپۆلی بەزۆر ناودیوکردنی شیعەکان کە دایکم لێی دووربوو، یەگێک بوو لەسەرەتای ئەو ئۆپراسیۆنەکانی پاکتاوی رەگەزی کە لەلایەن سەدامەووە جێبەجێ دەکرا. ماکیه، وای خەمڵاندبوو دوو سەد هەزار شیعە دیپۆرت کرابوون بێجگە لەو هەزارەکانی خێزانەکانی چەشنی مالی فەخری کە بۆخۆیان هەلەتیبوون.

ئەو شالۆوە لە راکەیانندی رۆژاوادا هێندە فەرامۆشکراووە تەنانەت ئەمجەدیش نەیبیستبوو وەک ئەو پستگۆیخستنی کە سەدام بەپالێستی دارایی رۆژاوا شەری ئێرانی دەکرد.

هەموو ئەم زانیارییانەم گۆکردەووە، بەلام بێجگە لە ئەمجەد بەگەسی ترم نەگوت. بەلای منەووە ئەو زانیارییانە تاییبەتی و نەگادیمی بوون. هەرگیز پەییوەندیم بە پارتیکی ئۆپۆزسیۆنەووە نەکردبوو چونکە ئەگۆنجا ناکامی خراپی بۆ سەر خێزانەکەم هەبایە. هەر وەها بەتەواوەتی دژی گەمارۆ ئابورییەکان بووم کە زۆرێک لە عێراقییە دوورخراوە ناحەزەکانی رژێم پشتیوانیان لێدەکرد. بڕوام بەبیرۆکەیی گەمارۆی ئابووری نەبوو مەگەر خەڵکە چەوساوەکە خۆی داوای بکردایە وەک ئەو حالەتەیی لە ولاتی باشوری ئەفەریکا روویدا. دەمزانی هەر گەمارۆییکی ئابووری کە بەسەر عێراقدا بسەپێنرایە عێراقییەکانی بێبەشەکرد لە خواردن و دەرمان لەولاشەووە عەموو هەر دەولەمەندتر دەبوو. عەموو هەرگیز نەهامەتی نەدەچەشت، بەلام ئەو ئەشکەنجە لۆژیکییە لەپشت گەمارۆکانەووە بوو ئەو بوو کە عێراقییەکان هێندە نارەحەتی بچێژن هەرچی چۆنیک بیت راپەڕن و سەدام لە کورسی دەسەلات بەهێننە خوارەووە. پێمابوو ئەمە بێ شەرمی و بێ ئابروویی بوو، دلێرەقی بوو، زۆر دوور بوو لە بیرێ راستەقینەیی تیکرایی خێزانە عێراقییەکان. ئەو سەدامەیی من دەمناسی زۆر باشتر لە گەلەکەیی تینگەشتبوو لەچاوە ئەوانەیی سەپاندنی گەمارۆیان بۆ سەری بەباش دەزانی. پێش ئەووە عێراق بەجێبەهێڵم، گومانم لەووە هەبوو کە بەدەستی ئەنقەست خۆراکی جۆراوجۆری بەسەر مارکیتە جۆراوجۆرەکاندا دابەش دەکرد هەتاگو خەڵکی رۆژەکەیی بە کۆکردنەووەی ژەمەخۆراکیک بەسەر بیات و کاتی نەبێت بۆ گێروگرفت نەووە. ئەو کاتە زانییم کە چەند بەخراپی ئەشکەنجەیی ئەوانە دەدا کە لە دژی

راپەریبوون. بینگومان نەووش کتومت ئەو کارەبوو کە ئەنجامیدا، واتە دەولەمەندکردنی خووی بوو لەپای فرۆشتنی نەوتی عێراق لە بازاری رەشداو دابەشکردنی خواردنی خراپ بەسەر شیعەکانی باشوردادو دزینی کارەباو ناوو گوندەکانیان و زیاتریش بە لەناوبردنی خەلکەکەیان.

تەنها لەبەرئەوێ لە ئەمەریکا بووم هەستم بەسەلامەتی نەدەکرد. هەموو عێراقییەك دەیزانی موخابەرات لەسەرتاسەری جیهاندا سیخوپی هەبوو. زۆر بەسەرھاتی عێراقییەكان لە تاراوگە هەبوو کە لەمەلەکانی خۆیاندا ھێرشیان کرابوووە سەر و کوژرابوون، بەجۆرێک، فیدیویێک وینەئێ لاقەکردنی خوشکی بەرھەڵستکارێکی تۆمارکردبوو کە لە تاراوگە دەژیاو وەك ھەرەشەییەك بۆی نێردرابوو. بەلام ترسی من ھاوشیووی زۆرێک لە عێراقییەكان تەنها لەبەر ھەبوونی بەلگەییەك نەبوو لەسەرمان.

بەتەواوی بەھەموو بەشەکانی جەستەو میتشک و گیانمەو لە سەدام دەترسام و ئەو ترسە لە ئەندامەکانی لەشمدای بەھیچ لەونێ لێم دورنەدەگەوتەو، لە ساتە ئاسودەکانی ھاوسەرگیرییەکەشدا لە فێرجینیا ھەر لەگەڵمدا بوو. نەمدەویست بێر لەو بەکەمەو چەندێک لە عەموو نزیك بووم. ھەندێک جار ترس وەك بەشێک لە لاشەم دەھاتە پێش چاوم، وەك خانەکانی لەشم، وەك خوینم. لەو دنیام ھاوڕێکانم منیان بەلاو سەیر بوو. جارێکیان چووم بۆ مائێ ھاوڕێیەکم و بتێک لە ویسکی شیفاز ریشالم بینی، داوام لێکرد لایبات لەبەرچاوم. کاتێک میوانم دەھات ئەگەر ھەرکەسێکیان باسی سیاسەت یان تەنانەت غەیبەتی کەسێکیان بکردایە دەنگی تەسجیلەکم زیاددەکرد. شەونکیان، بەرپێکەوت چەتالەکەئێ عەموم بۆ میوانەکان بەکارھێناو کاتێک ھاوڕێیەکی میسریم ھەلێگرتو لە نیشانەکەئێ سەری وردبوووەو لە دەستیم فراندو جارێکی تر بەکارمنەھێناوەو. ھەلەییەکی ببناکانەم کرد. چۆن رونم بکردایەتەو بەچ چەشنێ ئەو چەتالە گەشتبوو دەستی من؟ چۆن بمتوانیایە بۆ دەسەلاتدارانی ئەمەریکایی روونبکەمەو باوکم ئەو کەسە بوو کە بازرگانە گەشتیارە عێراقییەکانی بە فرۆکەکەئێ گەیاندا تاران بۆ پاراستنی سەلامەتییان لەکاتی جەنگی کەنداو داویکیشم کریمی نەرمکردن و شیندارکردنی دابوو سەدام کاتێک

گوتبوی پێستی دەموچاوی وشکە؟ بەدەر لە ئەمجەد هیچ کام لەم شتانەم بۆ هیچ کەسێکی تر باس نەکردبوو. ئەگەر باسمان بکردایە، هەردەم پێم دەگوت (عەمو) لەبەرئەوێ تەنانهت لەمائی خوشماندا دەترسام بەناشکرا پینی بڵێم (سەدام حسین). هەرگیز بەشداریم لە کۆڕو کۆبوونەوێ کەدا نەدەکرد کە دەربارە ی عێراق با. هەرگیز لەخویندەنە کەشدا لەسەر عێراق هیچم نەدەنووسی. پاش ماوەیەک، ژمارەیهکی گەمی خەنک لەوبارەیهو پرسیاریان لێدەکردم. ملیۆنەها عێراقی دەیهەا ساڵ بوو لە نازارو دەردەسەریدا بوونو ئەو باجەیان لەبەر زۆلمو زۆرداری پیاویک دەدا کە نزیکە ی هەموو کەسێک خوازیاری روخاندنی بوو. ئەمەریکاییهکان لە گێروگرفتهکانی تردا دەهاتنە سەر خەت.

ماوەی شەش مانگ بوو لەگەڵ ئەمجەد دا هاوسەرگیرمان کردبوو کاتیەک لە گۆفاری (تایم) دا بەسەرھاتیکم خویندەو دەربارە ی (کامپەکانی لاقەکردن) لە بۆسنیا – هێرزیکوئینیاو کرواتیا، کە ژنان تیادا دەستبەسەر کرابوون و وەک باندەکرا بە رۆژو بەشەو لەلایەن سەربازە سەربیهکانەو دەستدریژی سینکسیان دەکرایە سەر. وینەیهکی تێدابوو ژنان لەسەر شتیکی وەک قەرەوێلە ی نەخۆشخانە دانیشتبوون. هەندیکیان جەوان بوون و وادەردەگەوت هەندیک لەو ژنانە دایکیان بن. شتیکی لە لاپەرەکانی ئەو گۆفاردە دەستبەجێ نازاریکی وەها بەسوێی لەناخدا چاند کە دەستمکرد بەگریان. ئەمجەد لەگەڵ هەندیک برادەردا لە چێشتخانە کە خەریکی نامادەکردنی خواردنی ئیوارە بوون و بەراکردن هاتەلامو دەیویست بزانی چیم بەسەر هاتبوو. چیرۆکە کەم پیشاندا و لەو دەمە ی هەولێ هێورکردنەوێ دەدامو چیرۆکە کە ی دەخویندەوێ پێمگوت دەبیت شتیکی بکەین "پێویستە شتیکی بکەم بۆ یارمەتیدانی ئەم ژنانە".

رۆژی دوای چووم بۆ کتێبخانە کەو هەتاگو توانیم بەنیو کتێبەکاندا گەرام بۆ دەستکەوتنی زانیاری دەربارە ی ناوچە کە. پێویستبوو بزانی ئەو شوێنە لەکوی بوو، خەنکەکانی کێ بوون، مێژوو کە ی چی بوو، شەرە کە لەبەر چی بوو. نازانم چی پائەنەرم بوو، لاقەکردنە کەم، تیگە یشتنم لەوێ ژیان لەکاتی جەنگدا چۆنە، رقو کینەم لە نادادپەرەوێ کۆمەلایەتی یاخود تەنھا لەبەر ئەو گریمانە یە بوو تاگو بتوانم شتیکی بکەم بۆ یارمەتیدانیان، بەلام واھەستەدەکرد ئەرکێکم پێ

سپێردرابیت. دەفتەری ژمارە تەلەفۆنەکانم دەرھێناو پەيوەندیم بە گروپەکانی ژنانەووە کرد تاكو خۆبەخشانه یارمەتی پشٹیوانیکردنی پرۆژەکانیان بکەن لە بۆسنیا و کرواتیا. بۆ نەگبەتی من، هیچ رێکخراویکم نەدۆزییەووە نیش لەگەڵ ئەم ژنانەدا بکات. ژنیکیان پێی گوتم "شەش مانگی تر تەلەفۆنمان بۆ بکەرەووە. رەنگە ئەوکاتە شتیکیانمان بۆ بکریت". شەش مانگ؟ چۆن بمانتوانیایە شەش مانگ چاوەڕێ بکەین بۆ وەلامدانەووەی ئەو لاقەکردنە بێشومارە؟ لای خۆمەووە ئەوکاتە زانیم خەلکی باسی نەگرتنەبەری رێشویئێیان دژی ھۆلۆکۆستی نازییەکان دەکرد بەبیانوی ئەووەی نەیانزانیبوو. کەس نەیدەتوانی ئەو قەسە بکات سەبارەت بە بۆسنیا. سەدەھا ھەزار ھاوولاتی مەدەنی بۆسنی و کرواتیی لەجینۆسایدیکدا دەکوژران و بەشێوەیەکی کرداری ئەو کارە نەنجام دەدراو لەسەر تەلەفزیۆن پیشاندەدرا. بیست ھەزار ژن لاقە کرابوون. چۆن رینگەدرابوو ئەمە رووبدات؟ باشە چ بیانویەکیانمان ھەبوو بۆ نەگرتنەبەری رێشویئێ؟

شەویکیان لەقاوەخانەیکدا، ئەو بێرۆکەیکە لەمیشکدا بوو بە ئەمجەدو ئەیادی برایم گوت. ئەویش بریتیبوو لە جۆرە پرۆگرامیکی نیودەولەتی کە تییدا خێزانەکان دەبوونە سپۆنسەری مندالان و پیکەووە باسی ئەو بابەتەمان کرد. لەھەمان کاتدا دەگرا پرۆگرامیک رێکبخریئت و تیایدا یەک ژن سپۆنسەری قوربانییەکی لاقەکردنی بکردایە و ھەموو مانگیگ پارە بۆ بناردایە تاكو بۆخۆی خەرجی بکردایە بۆئەووەی بەاتایەتەووە سەرخۆو کەسە سپۆنسەرکە نامە بۆ بناردایە تا ھەستی بەووە بکردایە ئەو تەنھا نییە و کەسێک ھەیە پشٹیوانی لیبکات. رۆژی دواتر، ژمارەیک تەلەفۆنی ترم کردو ھاوکاریم بۆ ئەو رێکخراوانە دەربری کە ئەو جۆرە پرۆگرامانە رێکبخەن و توانیم دانیشتنیک لەگەڵ نۆل سۆلس یونیتاریان چیرچ (All Souls Unitarian Church) وەرگیرم. ھەفتە ی دواتر بەجانتاگە ی خەزورمەووە رویشتم بۆ کۆبوونەووەی بۆردی بەرپۆەبەرەکانی ئەو رێکخراوە، پیموایوو ئەو جانتاگە بەتەمەنترو جدیتر دەرمەدەخات. چەند نایەتیکی قورئانم خویندو لە خوا پارامەووە زمان پاراوم بکات وەك چۆن موسا لە خوا پارایەووە زمان پاراوی بکات کاتیک رووبەرەووی فیرعەون بوووە. بۆردی بەرپۆەبەرەکانی ئەو کەنیسە یە رازیبوون دەستبکەم بەو پرۆژە یە

لەژێر چەترە قازانج نەویستەگەیاندا. نەگەر پێویستی بکردایە نامۆزگارییان دەکردم و کاری ژمێریارییان بۆ ئەو بەخشینانە دەکرد کە کۆکرا بوونەو. بەک سائەم بە دەستەووە بوو تاكو پرۆژەكەم بکەمە پرۆژەیهکی سەر بەخۆی قازانج نەویست. بێ وێنە بوو!

ئەمجەد زۆری پێخۆشیوو پشتیوانیشم بوو. پێکەووە دەستمان بە دامەزراندنی ئەو رێکخراوە کرد. ئەو کاری لەسەر یەكخستنی بلاوگراوەکان دەکرد لەوکاتەى من خەریکی رەشەنوسی نامیلکەکان بووم بەهاوکاری هەندیک خۆبەخشی کەنێسەکە. ژێرزەمینی مالى باوکی ئەمجەد بوووە سەنتەری کارەکانمان و دایک و باوکی خۆبەخشانه کاری قەدکردن و رێکخستنی نامیلکەکانیان دەکرد. دواى دوو مانگ کاری بەستنی پەيوەندى و کۆکردنەوێ پارە، من و ئەمجەد بۆینە هاو دامەزرێنەری (ژنان لەپێناو ژنانى نێودەوئەتى) کە لە بۆسنى پیمان دەگوت (ژنان لەپێناو ژنان). لەو پارەى کۆمانکردبوووە لەگەڵ ئەو پارەى بۆ بەسەربردنی مانگی هەنگوینیمان لە ئیسپانیا هەلمانگرتبوو برێکی تەواو بوو تاكو پێى بچینە کرواتیا و دەست بەکارەکانمان بکەین. جودى دارنیل پەرستیارێکی خەنگى فیلادلفیا بوو پێشینهى کاری خۆبەخشی هەبوو لە کرواتیا، یارمەتیداین تاكو (ژنان لەپێناو ژنانى نێودەوئەتى) بکەینە ئەمریکى واقع. تەلەفۆنم بۆ کردو داواى هاوکاریم لێکرد، ئەویش گوتى "منیش بچەنە ناو پرۆژەکەوه".

کاتیک لە زاگرێبی پایتەختی کرواتیا نیشتیانەو، دارنیل پێشتر کۆبوونەوێ رێکخستبوو بۆمان بۆ چاوگرانەوومان و یارمەتى بەرەوپێشبردنی کارەکانمان. یەكەم چاوپێکەوتنمان لەگەڵ ئەجسا بوو، ژنێکی قژ رەشى قژ کورت بوو، دەموچاوى هەلئاوسااو سورببۆووەو زەرەخەنەیهکی جوانى هەبوو. تازە لەگەمپێکدا ئازادکرا بوو لەبەرەمبەر ئازادکردنی سەربازیکدا (سەربازەکان ئازاد دەکران لەبەرەمبەر ئازادکردنی ژنانى سیفیلدا). لای مێزەگەى نێمەووە دانیشت، جلۆبەرگێکی فشى لەبەردابوو کە پێى بەخشرابوو، دواى ئەوێ بۆمان روونکردووە نێمە هاتوینەتە ئەو شوینە بۆ دامەزراندنی پرۆگرامیک و پێویستمان بە تیگەپشتنێکی باشترى پێداوێستیهکانى ژنان هەبوو تاكو بمانتوانایە بەشێوێهکی رێکوپێک بەدەمیانەووە بچین، دەستیکرد بەباسکردنی راستەقینەى

رووداوێه‌کان به‌و شیوه‌یه‌ی نه‌زموونی کردبوو.

"بۆ ماوه‌ی نوێ مانگ له‌ که‌مپێکی لاقه‌کردندا زیندانی کرام و کاتیک سکم هه‌شت مانگ بوو نازادکرام" هه‌ینده به‌خێراییی ئه‌و قسانه‌ی کرد وه‌ک ئه‌وه‌ی باسی که‌سیکی تر بکات. "دوو مانگ له‌مه‌وبه‌ر منداڵه‌که‌م بوو، به‌لام به‌هۆی ناته‌واوی ته‌ندروستییه‌وه‌ مرد. نه‌مه‌زانی هه‌ست به‌چی بکه‌م له‌مه‌ر ئه‌و منداڵه‌. خۆشده‌ویست له‌به‌رئه‌وه‌ی منداڵی خۆم بوو، به‌لام هه‌رکاتیک ته‌ماشام ده‌کرد بیری ئه‌و قسانه‌م ده‌که‌وته‌وه‌ که‌ سه‌ریازه‌کان پێیان ده‌گوتم له‌وکاته‌ی ده‌ستدریژی سی‌کسییان ده‌کرده‌ سه‌رم "تۆ موسولمانیت. تۆ تورکیت. تۆ شایه‌نی لاقه‌کردنیت. نه‌مه‌ تۆله‌ی ئه‌وه‌یه‌ که‌ پێشینه‌کانتان به‌سه‌ر گه‌له‌که‌ی ئێمه‌یان هه‌ینا". نه‌وان هه‌رگیز له‌ جنیودان و سوککردن و تفلێکردن و لاقه‌کردنم و چانیان نه‌ده‌گرت."

نه‌یده‌زانی کامه‌یان باوکی منداڵه‌ که‌چه‌که‌ی بوو. ته‌نانه‌ت هه‌مووشیانی بیرنه‌ده‌هاته‌وه‌. هه‌ستمه‌کرد خوی‌ن له‌ده‌موچاومدا نه‌ده‌ما له‌وکاته‌ی بۆ وه‌رگێرێه‌که‌ ده‌وه‌ستا تاکو قسه‌کانی وه‌ربگێرێت و له‌وماوه‌یه‌دا فرمیسه‌که‌کانی هه‌لده‌مزییه‌وه‌ پێشئه‌وه‌ی ده‌ستبکاته‌وه‌ به‌گه‌رانه‌وه‌ی به‌سه‌ره‌اته‌کانی. باسی ئه‌و ژیانه‌ی کرد پێشتر له‌گه‌ن هاوسه‌ره‌که‌ی و دوو منداڵه‌که‌ی گوزه‌رانده‌بووی گوايه‌ کێنگه‌یه‌ک و مه‌ریشیان هه‌بوون.

"ژیانی‌کم هه‌بوو، به‌لام نیستا هه‌موویم له‌ده‌ستچوو. هه‌موو شتی‌کم له‌چرکه‌ساتیکدا له‌ده‌ستچوو. نازانم بۆچی. من چیم لیکردبوون؟ می‌رده‌که‌م چی کردبوو؟ له‌و رۆژه‌وه‌ی گرتیانم چاوم به‌می‌رده‌که‌م و منداڵه‌کانم نه‌که‌وتوو ته‌وه‌. نازانم چاریکی تر ده‌یانبینمه‌وه‌ یان نا. ئه‌گه‌ر بیانبینمه‌وه‌، داخۆ منیان ده‌ویتته‌وه‌؟ ناخۆ چاریکی تر خۆشیان ده‌ویم دوا‌ی ئه‌وه‌ی به‌م شیوه‌یه‌ ده‌مبینن؟ ته‌ماشام بکه‌، ته‌ماشام بکه‌!"

له‌وکاته‌ی ئه‌و ده‌گریا من و ئه‌مجهد نه‌ده‌گریاین، له‌ناخه‌وه‌ ده‌مانزانی ئه‌گه‌ر بگریه‌ین ئه‌وا له‌ شکۆمه‌ندی فرمیسه‌که‌کانی ئه‌و که‌مه‌دکاته‌وه‌. به‌لام کاتیک گه‌راینه‌وه‌ بۆ ئوتیله‌که‌ راکشاین و یه‌کترمان له‌نامیزگرت و پێکه‌وه‌ هه‌نسه‌کمان هه‌لده‌پرشت. بۆ ماوه‌ی هه‌فته‌یه‌ک به‌ناو کرواتیا‌دا گه‌رایین و ئه‌وکاره‌ تۆقینه‌رانه‌مان بینی که‌ هه‌شتاش به‌ناسته‌م می‌شکم قه‌بولیان ده‌کات. له‌دیته‌اته‌کاندا ژنانی ته‌مه‌ن

هه شتا سالو کچانی ته مهن چوار سال لاقه کرابوون و پاشان فرېندرابوون و نه ندامه گانی جهسته يان دادرېنرابوون. کوران به زور فرمانيان پيکرابوو دايکی خويان لاقه بکهن. باوگان به زور کچه گانی خويانيان پي نه تک کرابوو. روشنبرترين ژن دهستنيشان دهگران تاکو له پيش چاوی دانيشتواني شارد لاقه بکړين. هه نديک له سهربازه سربيهگان فرمانيان پيکرابوو خه لکی لاقه بکهن تاکو پياویتی و نيرينه يی خويان بسه لينن. سهربازيکی گيراو که نه و کاره ی ره تکر دبووه و باسی نه وهی کرد چوَن فرمانده که ی گاته ی پيکردوووه و پانتوله که ی خوی داناوه و له بهر چاوی نه ودا ژنيکی لاقه کردوه و پي گوتبوو "به م شيويه ده کريت"، سهربازه هاوه له کانيشي پيکه نينيان پي هاتبوو.

نه م کارانه بي بنه ماو هه په مه کی نه بوون. هه زاره ها خه لک لاقه کرابوون و هه زاره ها گه واهيده ری لاقه کردنه کانيش هه بوون. هه بوو ده يانگوت سهربازه گانی هه موو سوپاکان خه لکیان لاقه ده کرد، به لام ته نها يه ک سوپا هه بوو به ناوی سوپای سربيا که له ژير کونترولی سلوبودان ميلوسوفيجدا بوو و نه و کامپانه ی بو لاقه کردن دروستکردبوو. نه وانه ش کامپی کاتی نه بوون له دارستانه کاندا، به لکو سوپای سربيا نوتيله کان و قوتابخانه کان و بينا گشتيه گانی بو نه و مه به سته داگر کردبوو له بهر چاوی هه موو دنيا و به بي وهستان به رده و امبوون له نه نجامدانی نه و کاره قيزه ونه. پاشان نه و قوربانيانه يان به سکی پر وه نازاد ده کرد تاکو نه توان منداله سربيه گانيان له بار به رن و ببنه مایه ی شهرمه زاری خيزانه گانيان و نه وانيش ده ستیان لي هه لگرن. نه ته وه يه کگرتوو ه کان شانزه کامپی لاقه کردنيان هه ژمار کرد که له لایه ن سوپای سربيا وه دامه زرابوون. لاقه کردن به هه مان شيويه پاکتاوی ره گزی له رپی به کاره ينانی چه که وه بيووه ستراتيزيکی جهنگ و رهنگه زياتر له وه ش کاريگه ری هه بووبيت، چونکه ته نها نابيته مایه ی له ناوبردنی تاکه کان به لکو ته واوی خيزانه کان و کومه لگاکان داده روخيني ت. سهربازه سربيهگان هانده دران تاکو رقيان له بوسنييه کان بيت له بهر نه وهی له کوندا نيمپراتوری عوسمانی دهستی به سهر به لکانه کاندا گرتبوو، هه روه ها رقيان له کرواتيه گانيش بيت نه ویش له بهر نه وهی ده گوترا که باوک و باپيرانيانيان نوستاشی بوون و هاوسوزی نازيه کان بوون. به و سهربازانه گوترابوو نه وان توله ی

ئەو تاوانانە دەکەنەووە کە لەلایەن باپیرانی ئەو ژنانەووە بەسەر باپیرانی ئەواندا هینرابوو. وەك ئەووی ژنان گۆرەپانی جەنگ بن و تیایدا دوو دۆژمینی کۆن بەیەك گەشتین بۆ ئەووی دەستبەجی خالی سەرکەوتنیان تۆمار بکەن.

زۆربەیی ئەو ژنانەیی چاومان پێیان کەوت جانتایەکی بچوکیان پێبوو لەگەڵ چەند پارچە جلیك و چەند شتیك کە پێیانوابوو لەکاتی بەجێهێشتنی مالهکانیاندا کەلکی لێوەردەگرن وەك بەلگەنامەیی مردن و برۆانامەیی قوتابخانە و تاپۆی خانوو. هەندیکیان بەختەوەر بوون و وینەیان هەلگرتبوو تاكو پیشانی بدەن و بلێن ئەمە کۆرەکەمە، ئەووی کۆشتیان یاخود ئەمە هاوسەرەکەمە، نەتبینیووە؟ لەیادمە ژنیك بێهەستەنە باسی ئەووی کرد چۆن لە مالهکەیی هەلھاتبوو لەو دەمەیی سەربازە سەربەهەکان پەلاماری گوندەکەیان داوون. پەلی هەردوو کۆرەکەیی گرتبوو رایکردبوو، ناویری داوویووەو بەچاوی خۆی سوتاندنی خانوووەکەیی بینیبوو پاشان هەر رایکردبوو بۆ پاراستنی ژبانی دوو کۆرەکەیی. بۆ ماووی دوو رۆژ بەنیو تاریکستانی جەنگەلێکدا رایانکردبوو، ئەمە چیرۆکیك بوو هەردەم دەمبێستوو دەمبێستەووە. ئەووە راگردنیك بوو بەنیو ناوجەرگەیی تارکیستانیکیی نامۆدا کە نەتدەزانی کۆنیە و چییە، بەلام دەتزاننی دەبێت رابکەیت و هەر رابکەیت و یادەوهریبەکانت و کۆمەلگەکەت لەپاش خۆت بەجێهێتیت و هەندیک جار لاشەیی کەسە خۆشەویستەکانیش لەدوای خۆت بەجێهێتیت. بەدەر لە دەستە لەرزۆکەکانی کە نامازەیک بوو ئەو رووداوە بەسەر خۆیدا هاتبێت، رەنگە ئەم ژنە چیرۆکی کەسیکی تری گیرابیتەووە، چونکە کاریگەریبەکی زۆر کەم لەدەنگیدا دیار بوو.

رۆشتین بۆ کرواتیای بۆ هاوکاریکردنی قوربانیانی لاقەگراو، بەلام ئەندامانی گروپەکانی ژنان لە کرواتیای بۆسنا بۆیان رونکردینەووە لەبەرچی لەکاتیکدا ئەو مەیل و ئارەزووی هەمان بوو بۆ هاوکاریکردنیان، هەرچەندە سروشتی بوو، یارمەتیدەر نابیت بۆ گیرانەوهریان بۆ ناو کۆمەلگا. هەندیک لەم ژنانە دایکمیان بیرخستەووە کە جگەرەیان دەکێشاو پێکەووە چرپەچرپیان بوو تەنانەت بەپێکەنینیکیی میهرەبانانەووە پێدەکەنین کاتیک بینیان هیندە بەتوندی و بەراستی مەسەلەکەم گرتبوو. یەکیك لە ژنەکان پرسیاری لێکردم "هەر بەراستی

دەتەوێت مانگانە ژنان ریز بیهستن تاكو یارمەتی وەر یگرن و دراوسینگانیان دەستیان بۆ رابکێشن و بڵین، سەیرکە نەری ئەوانە ژنە لاقەکارەکان نین؟ نایا ئەو بەس نییە هەندیکیان لە کامپی پەنابەراندە دەژین کە تابڵۆی قوربانیانی لاقەکراوی پێدا هەلۆسراووە و دۆزینەو هیان لەلایەن میدیاکارەکان و کارمەندە نێودەوڵەتییهکانیشەو ناسانە؟"

بەشیۆدیەکی سادە و پەسپۆرانه، ئەو بەکەم وانەو تواجبوو لەسەرم. دوو هەمان ئەو بوو مامۆستا هەرە باشەکانم ژن بوون و داوای هاوکاریم لێکردن. ئەوان ژیری و دانایان هێندە زۆربوو کە تینوو بووم بۆی. هێندە میهرەبان بوون هاوبەشی داناییهکەیان کردم و مەمنونیان بووم کاتێک هەلێکیان بۆ رهخساندم لەو شتانه تێبگم کە پێشتر هەمیشە قەدەغە بوون بۆم. ناواتە خوازی تێگە یشتنی نەک تەنھا نالین و مەینەتی ئەم ژنانە بووم بەلکو مەراقم باری دەروونی ئەو پیاوانەش بوو کە ئەو کارەیان نەنجام داوو. چون دلی ئەو پیاوانە هێندە گوشرابوو برۆیان بەو هەبیت مافی ئەو هیان هەیه ئەو ئازارە تووشی ئەو کەسانە بکەن؟ چەند سەربازی سربی بەزۆر برابرۆنە نیو ریزهگانی سوپا؟ چەند کەس پێیان گوترابوو دلسۆزی خۆتان بە کوشتن و لاقەکردنی ژنانی دۆزمنهگانتان بسلینن؟ چەند کەس ئەو کارەیان رەتکردبوو، ئەو باجەگەیان چیبوو؟ بوونە قوربانی لەرووی رەوشتەو بەچەندین جۆر ناسان بوو، بەلام شیوازەگانی جیاواز بوون.

لە یەکیک لەدوا شەوگانی مانەوهمان لە کرواتیا، من و ئەمجەد بۆ ماویدیەکی زۆر باسی بابەتە رەوشتی و هەلێزاردە کەسیهگانمان کرد. ئەمجەد پرسیاریکی کرد کە لێی تێنەدەگە یشت "چی جۆرە تاوانکاریک ئەم شتانه بەرامبەر مرۆفیکی تر دەگات؟"

گوتم "هەندیک جار ئەو باجە ی دەبیت بیدەن بۆ رەتکردنەو هی فەرمانیک زۆر گەورەیه."

"بەلام خۆ هەموو کەسیک دەمانچە ی لەسەر سەر نییە تاكو ئەو کارە بکات."
"پێدەچیت ئەو بۆ هەندیکیان راست بیت، بەلام چی وا ناسانی دەگات.
نەگەر کەسیک لولە ی دەمانچە بخاتە سەر سەرت، نایا بەلاتەو ناسانە بڵییت

دەمەویت بمرم نەك ئەمە بکەم. ئەهێ دەلێنی چی ئەگەر ژیانی کەسانی تر هەرەشەهێ لەسەر بێت، ئەو کەسانەهێ خۆشت دەوین، دایک و باوکت، ژن و مندالەکانت، خزمەکانت؟ ئەمجەد پێمبێ، ئەگەر کەسێک بەدەمانچەیهکەو بەلێت ئەم کەسە نەناسە بکوژە ئەگەرنا ژنەکەت دەکوژم تۆ ژیانی کامیان هەلەدەبژیریت، من یاخود کەسە نەناسەکە؟

بەچاوه جوانەکانی تەماشای کردم، گوئی "کەسێک دەبیت بێت نا، نەخیر". لەزۆر شوینی جیاوازهوه دەستمان پیکردو بەهەمان دەرهنجام کۆتاییمان پێهینا. نەماندەتوانی ئەو میژوووه بگۆرین وای لە خەتکی دەکرد رقی هەستیت، بەلام بەلێنمان بەیهکتریدا لە هیچ بارودۆخێکدا هیچ کام لە نێمە نەبیتە بەشێک بۆ تەشەنەسەندنی ئەو رقی و کینهیه. رینگەمان بەیهکتری دا چاو بخەینه سەر ئەوانەهێ کوژرابوون نەك زۆرکردنمان بۆ کوشتنی مرۆفێکی تر.

سێ مانگ دواتر، بەتەنیا گەرامهوه بۆ کرواتیا بۆ گەیانندی یەکەمین کۆمەهێ دارایی کە کۆمانکردبووه. یادی لەدایکبوونی بیست و چوار سەلم لە کەمپێکی پەنابەریدا بەسەربرد لەناوچەیهکدا پێی دەگوترا (سپلیت) لە دورگەیهکی کرواتیا. لەوێ ژنیکم بینی پێنج سالی لەمن گەنجتر بوو بەناوی ئینگەر، بە ئینگلیزییهکی باش قەسە دەکردو باسی ئەوهی بۆ کردم چەندێک بیری باوکی دەگات لە بۆسینیا. بەو خێزانانەهێ ناساندم کە لەزورگەلێکدا دەژیا پێشتر پۆلی قوتابخانە بوون. بەزۆر بیست کەس لە ژورپێکی بچووک ناخرابوون و پێکەوه دەنووستن و ژمارەیهکی کەمی بەتانی و ناوێکی زۆر کەمیان پێدەدرا. زۆر زۆرم تینوو بوو، ژنیک زانیی تینومە، چونکە بە زمانی سیربۆ - کرواتی شتیکی بە کچەکەهێ گوتو ئەویش چوو لەسوچێکدا بوتلیک ناوی شاراوهی هینا و پێکەوه خواردمانهوه. زۆر سەرم سورمابوو لە بەخشندهیی پەنابەرەکان. لەوگاتەهێ سواری پاسێک بووم کە دوانزە کاژیری پێدەچوو بۆ گەیشتنە زاگریب، ئینگەر لەکەمپەکەدا مایهوه.

ئەو شەوه نەمتوانی بخەوم. بۆچی لەکاتیکیدا من لەپاسێکیدا دانیشتبوووم و بەرەو ئوتیلەکەم بەرپێکەوتبووم ئەو دەبوایه مەینەتی بچەژیت؟ بەخت؟ بەخت هاتنە پێ؟ بەزەهیی خوا؟ سوپاس بۆ خوا. سوپاس بۆ خوا. سوپاس بۆ خوا من

بەوشیوویەیی نینگەر و پەنابەرەکانی تر نازار و مەینەتیم نەچیشت. ئەمجد بەردەوام ئەوەی پێدەگوتم کە ئەگەر ئەو هاوسەرگریبە خراب و ناخۆشە نەبواوە هەرگیز نەدەچوو بۆ واشنتۆن یان ئەوم نەدەبینی یاخود دەرفەتی ئەنجامدانی ئەم کارەم نەدەبوو. بەرەنگاریبوونەوێ ئەو نادادپەرورەییە من و ئەمجد بێنیبوومان ببوو سەرەکیترین بەشی ژیانمان. بەیارمەتی کەنیسە یونیتاریان، خۆبەخێرانی کۆنسێرتی کۆکردنەوێ یارمەتییان ئەنجامدەدا و خۆبەخشانە لەسەر تاسەری ولاتەو پەییوەندییان پێوە دەکردین و توانیمان بپەر پارە تەواو کۆبکەینەو بۆ دروستکردنی ئۆفیسێک و لە ژێرزەمینەکە مای ئەمجد بێنە دەروە، بەلام پارە تەواو بۆ من نەبوو هەتاکو رێکخراوەکە بەرپێوەبەم. ئەمجد خەونی ژیان وەلانا کە بریتیبوو لەبەدەستەینانی بپروانامە دکتۆراو پروفیسۆریکی فول تایم، لەبەرەمبەردا بەشیوێ فول تایم وەک کارمەندیکی کاتی ناو ئۆفیس دەستیکرد بە کارکردن و پشتگیری کارەکانمانی دەکرد.

ژانی ئەمەریکایی و کەنەدایی و تەنانت ژانی بەنگلادیشی ناوی خۆیان تۆمارکرد وەک سپۆنسەر و مانگانە بەنەخت پارەیان دەنارد لەگەڵ نامەیک بۆ قوربانیانی جەنگەکە. زۆر مکوڕ بووم لەسەر ئەوەی ئەم پارە نەختە راستەوخۆ بگاتە دەستی ژنەکان، لەبەرئەوەی جۆرە نازادییەکی دەواند تاکو جاریکی تر لەژانیاندا هەلبژاردەیکان لەبەردەست بێت ئەگەرچی بپێکی کەمیش بوایە. دەیانوانی دەرمان بۆ مندالەکانیان بکڕن یاخود میوەیان پێبکریایە یاخود بابەتی جوانکاری ئەگەر بیانویستایە. ئەو لەدەست ئەواندا بوو نەک ئیمە. دواتر، دەستمانکرد بەدانانی چەند بەرنامەیک بۆ یارمەتیدانیان تاکو بگەرینەو نیو کۆمەلگا، دەستمانکرد بە دامەزراندنی گروپی پشتیوانکار تاکو جینگە ئەو تۆرە کۆمەلایەتیانە بگرتایەتەو کە لەدەستیان دابوو بۆ ئەوەی رینگەیان بۆ خۆش بکەن گفتوگۆی بابەتە گرنگترەکانی وەک رۆلی ژنان لە جەنگ و بواری نابووری و سیاسەت و کۆمەلگادا بکەن. ئەم (پەنابەرە نەبێراوانە) کە دواتر وام پێدەگوتن، لەو پەنابەرە نەدەچوون کە لە بەرگە شپۆ شیتالەکانیاندا خەریک بوو لەبرسان دەمردن. پێدوانگە بپەرەتییهکان و رەفتاری پاکوخواوینی ناگۆرین هەرچەندە ژیان لەگۆراندایە، ئەو لە ئەزمونی خۆمەو دەزانم. هەرگیز ئەو شیوازی ناخواتن و

سوراوکردن و خوځگرییەم گۆرانی بەسەردا نەهاتوو لەوکاتانەى هەرچییهکی هەمبەو لەدەستەم داوو. بۆچی زۆریک لە خەلکی وادادەنێن هەموو پەنابەرەکان لێکدەچن و هاوشیوەى یەکتەری رەفتاردەکەن وەك ئەوێ لەگەڵ موێك و مائە مادییەکانیاندا کۆلتورو پەرۆردەشیان لێدزرا بیئت؟ تەنها لەبەرئەوێ جلۆبەرگی خاوینیان لەبەرداوو یا خود بەرپیکوپیکى قسەیان دەکرد مانای ئەو نەبوو ئەم ژنانە پتووستییان بەهاوکاری نەبیئت. هەندیک جار سوراوکردن یاخود پۆشینی جلۆبەرگی پاك و خاوین بەمانای ئەو دیت ئەو ژنە هیوایهکی هەیه که تەواوی ژيانى رابردووی لەدەست نەداو. دەبوايه بژاردەى قورسەم بکرایە لە هەلبژاردنی ئەو وینانەى بۆ بلاوکراوێکانمان بەکارمان دەهینا، خەلکی پارەى زیاتریان دەدا لەبەر خاتری وینەى ئەو ژنانەى لەچکە بەسەر بوون و برسى و داماو دەردەکەوتن. لەو جۆرە ژنانە زۆر بوون، بەلام بەلای منەو ویناکردنی ئەو پەنابەرانە بەو شیوەیه شیوازیکی تری دامالینی شکۆمەندیان بوو. لەکۆتاییدا دەستمان کرد بە بەرنامەى پێدانى قەرزى بچووێک بۆ پرۆژەى بچووێک و پرۆگرامى راهێنانى کار بە لەخوگرتنى کارامەى جۆرەجۆرى ترەو که خوێم لە قوتابخانەى ناوەندى و نامادەى خویندبوومن.

هەر سپۆنسەرێک نامەى دەنوسى بۆ (خوشکەکەى) و خوشکەکەشى نامەى بۆ دەنوسییهو. هەموو رۆژێک لەگەڵ خوێخەشەکاندا دادەنیشتم و نامەکانمان نامادە دەکردو دەمانکردنە زەر قەو. لەپێش هەموو شتێکدا ئەم نامانەم وەك یارمەتیدەرێک بۆ قوربانیهکانى جەنگ دەبینى که واى لێدەکردن هەست بەتەنیاى نەکەن. بەلام هەرکات نامەکان لەلایەن ژنەکانى بۆسناو کرواتیاو دەنیردرانەو، درکەم بەو دەکرد که رزگار بووانى جەنگ ئەم نامە تايبەتیاى نەیان دەنوسى تاكو باسى ئەو نازارو نەهامەتیاى بۆ ئەو کەسە نەناسراوانە بکەن که نەیان دەتوانى لەگەڵ هیچ کەسێکى تردا باسیان بکەن. لەرێى ئەوانەو، نەیان دەهێشت ناسنامەکەیان بفرۆتیت، بەلام هێشتا بەبى ناو مابوونەو. نامەکان گەواھیدەر بوون و ئەو نامانەش که ژنە سپۆنسەرەکان بۆیان دەنوسییهو بەلگە بوون بۆ نازارو نەهامەتیهکانیان. ئەو نامانە کارى گەرییهکی بەهێزىان لەسەرم هەبوو، وەك پەيوەندییهکی بێدەنگى هەست و سۆزى وابوون که تياياندا ژنان

تهنہا باسی جہنگو زیانہکانیان نہدہکرد، بہلکو باسی خیزانہکانیان و باخچہکانیشیان دہکرد. ہہندیکیان ہونراوہیی بوون و ہہندیکیشیان نیجگار کاریگر بوون. ژنیککی خہلکی ساراگہیفؤ لہ نامہگہیدا بؤ سپونسہرہگہی نووسیوو "نامہکانتم پیگہیشت. ہاوشیوہی تیشکی رۆژ وابوون کہ دہگاتہ بنی نہشکہوتیککی تاریک و رووناککی دہکاتہوہ. من لہو بۆردومان و نہہامہتیانہدا دہژیام بہلام (من) کوژرام تیایدا".

ہہرکہ دەستم بہہاتوچۆکردنی نیوان نہمہریکا و ناوجہرگہی نہوروپا کرد، بۆمدہرکہوت بۆچی نہجسا دەستنیشان کرابوو تاکو یہکەم کہس بیت قسەمان لہگہلدا بکات. نہو سەردەمیککی گوزہراندبوو تاکو بیتہوہ سەرخۆ لہو شتانہی بہسەریدا ہاتبوو. نزیکہی ہہموو نہو ژنانہی تر کہ چاوم پییان کہوتبوو بہچاوی وشکھلہاتوو ماندووہوہ قسەیان دہکرد. دواتر زانیم گریان یہکەم نیشانہی سارپژبوون بوو. من چارہسەرساز نہبووم و ہەردەم لہگہل نہو ژنانہدا دادەنیشتم و دەستیانم دہگرت و ہولمدا بيمہ شاہتعالی نہو ناخۆشی و خەمانہی باسیان لیتوہدہکرد. نہگەر ژنیک باسی لاقہکردنی بکردایہ، لہوہ تیدہگہیشتم کہ بہدہگمەن دہیگوت بہسەر خۆیدا ہاتووہ. ہہمیشہ دہیانگوت نہو کارہساتہ بہسەر کہسکی تر، رەنگہ دراوسینیہک یاخود تەنانەت تەواوی گوندہکەیدا ہاتبوو بیتجگہ لہخۆی. ناخۆ ئەم ژنانہ زۆر شەرمەزار دہبوون نہگەر باسی جہستہیان بکردایہ لہبەرئہوہی وەک عیراق لایہنی سیکسیان بہشہرہفی خیزانہکەیانہوہ بہسترابووہوہ؟ داخۆ باسکردنیان عہیب و شورہیی بوو بہلایانہوہ؟ دلنیا نہبووم، بہلام نہوہشم دہزانی نازاری لاقہکردن بابہتہ کولتوریہکانی تپہراندبوو. رقم لہوہبوو کاتیک خہلکی وای بۆدہچوون ژنانی مسولمان بہشیوازیککی جیاواز لہ لاقہکردنیان دہروانی وەک لہژنانی تر. بؤ نہو ہلویستہیان ہہبوو؟ جگہ لہ بہرنامہکانی تہلہفزیون کاتیک ژنان پارہی پیوہردہگرن یاخود لہ ساتہوہختہکانی بہدہستہینانی ناوداریدا کہ شتی تایبہتی ژیانیان ئاشکرا دہکەن (کہ نارہزوویہکی زۆر سەیرہ و ا دەبینم نہو ژنانہ پیتی راہاتوون)، ژنانی نہمہریکاکیش حەزیان نہدہکرد باسی لاقہکردن بکەن.

نہو پەنابەرانہی چاوم پییانکەوت نہوہندہ تووشی زہبری دہروونی ببوون

بەهۆی ئەوێ هێندە ناخۆشیان بەسەردا هاتبوو دەمبەینین بێدەنگ و بەچاوی وشکەلاتوووە لەدەرەوێ خێمەکانیان بۆ چەندین کاژیر دادەنیشان و منداڵانی بچووکیان بەدەوریاندا باز بازنیان دەکردو پشنگوێ خرابوون. کاتێک ویستم چاوپێکەوتن لەگەڵ ژنێکدا بکەم گوتی "زۆر بێهێوا بووم، تازە هیچ شتێک فریام ناکەویت". هەر چیرۆکیەک دەبیست وای لێدەکردم زیاتر سوپاسگوزاریم لەبەختی خۆم، لەگەڵ ئەوەشدا هەر بەسەرھاتێک نازاری لەناخدا دروستدەکردو دەمزانی لەھەمان شوێنی ئەو ژنانەو سەرچاوەی گرتبوو. ئالودەێ کارەکەم بێووم، زۆرم پێخۆش بوو کارم بۆ ژنان دەکردو لەیادی لەدایکبوونی پانزە سالیاندا بەدایکم گوتبوو جەزەدەکەم لەو بوارەدا کار بکەم. لەھەر شوێنێک بمتوانیایە شەوو رۆژم بەقسەکردن بەسەردەبرد، بۆ رێکخراوەکانی مافی مرۆف کەنێسەکان، پەرستگای جولەگەکان، مزگەوتەکان، قوتابخانەکان و زانکۆکان. دەمویست خەلکی کۆبکەمەووە بۆ ھاتنەدەنگ و وەستاندنی ئەوێ لەبەرچاوماندا روویدەدا. سەرکۆنەێ ناشتییاریزی نەتەوێ یەگرتوووەکانم کرد بۆ خۆبەدووگرتن و تەماشاکردنی تاوانەکان لەبری رینگریکردنیان. لەبەردەم کۆشکی سپی ناپرەزایم دەرپری، لەسەردەمی ئیدارەێ بۆش هیچ نەگرابوو بۆ بۆسنیا و لەسەردەمی ئیدارەێ کلینتۆنیشدا تاكو سالی دووھم کاری لەسەر بەئێنەکانی نەکرد. موکەبەرەکەم بەدەستەو بوو، لەپیش خەلکەدا ھوتافم دەکێشاو دەمانگوت "ئەو جینۆسایدە رابگرن، ئەو لاقەکردنە رابگرن". بۆ یەكەمجار لەژیاندا، ھەستم بە جۆش و خرۆش دەکرد کە توانیم بۆ رای گشتی ھەئوئێستەکانم دەرپرم.

سەدام حسین بەناشکرا پشٹیوانی خۆی بۆ سەرکردە سلۆبۆدان میلۆسۆفییچ راگەیانداو منیش ھاوتەریبی تەواوم لەنێوانیاندا دەبینی. لەبەشی دووێ میشکەدا ئەو ناگادارکردنەوانەێ ئیھابو ئەو پرۆپاگەندانەم وەبیرھاتەو کەوا موخابەرەت ژنانیان لاقە دەکردو بەفیدیۆ تۆماریان دەکردو پێیان دەگوترا دەبیت ببینە ھەوالدەر ئەگینا ھەرپەشی بۆلۆکردنەوێ فیدیۆکەیان دەکرد کە دەبوو ھۆی ئەوێ ھەندیکیان لەلایەن مێردەکانیان و خێزانەکانیانەو وازیان لێبھێنرایە یاخود تەنانەت بەتۆمەتی شەرەف بکوژرانایە. خوشکی محەمەد باقر سەدر کە کەسایەتیەکی بەرپزی شیعی عێراق بوو لاقە گرابوو. لەبیرمە کاتێک پووورە

سەمەر لە مەلەوانگەى ھەنتین کلەب بۆى باسکردم چۆن لاقەیان کردبوو لەوکاتەى ئەشکەنجەشیان دابوو پاشانیش بە دووگیانییەو بەرەلایان کردبوو. نەمدەتوانى ھێرش بکەمە سەر سەدام حسین، لەبەررامبەردا ھێرشم دەکردە سەر سلۆبۆدان میلۆسوفیچ. نەمدەتوانى لە عێراق شەر بکەم، بۆیە لە بۆسنىاو کرواتیا شەرم دەکرد. میلۆسوفیچ تاوانبار بوو، بەناشکرا داوام دەکرد دەبیت بەتۆمەتى ئەنجامدانى تاوانى جەنگ دادگایى بکرىت. باسى کارەگەم بۆ کەس نەکرد لە عێراق، چونکە دەترسام عەمو سزایان بدات لەبەررامبەر چالاکى سیاسى من لەو ولاتانەدا.

بێجگە لەخویندى وانەکانم و بەجیھەتانی نەرکەکانى خویندى و کارکردنم لە ئۆفیسەگەمدا، بەکەمى نەبوايە بواری شتى ترم نەبوو. لەبیرمە بەناو زانکۆدا دەرویشتم و سەدان خویندکارم دەبینى پێدەگەنین و دەمەتەقینان دەکردو دلدارییان دەکردو دەیانخویندەو، منیش خۆزگەم دەخواست لە زانکۆ ھاوڕپى زیاترم بگرتایە. بەلام کاتم بەدەستەو نەبوو، لەبەرئەوئەى ھەمیشە لەخویندەنەگەمەو رامدەکرد بۆ کارکردن. ھىچ شتىک ھاوشیوئەى کارەگەم بەلامەو گرنگ نەبوو. خەونم پێو دەبینى، چوو بوو ناخەمەو، بۆى دەزیام. زوو زوو ئەو ژنە دەھاتەو یادم کە گوتى تازە ئەو زۆر بێھىوایە لەوئەى یارمەتى بدرىت بۆ چارەسەرکردنى مەینەتییەکانى و مەراقم بۆ دەخوارد. لەبەرئەوئەى ھەزمدەکرد بەردەوام کار بۆ ئەو ژنانە بکەم، ھەندیکجار زۆرم لەخۆم دەکرد تاکو دەست لەکار ھەلبگرم و لە ئۆفیسەکە بچمە دەرەو. ریکخراوئەکە دەستى بەگەشەکردن کردو داواکارییەکانیش لەسەر من و ئەمجەد زیادیان کرد. ھەر سەنتىكى کۆمان بکردایەتەو بۆ پرۆگرامەکە بوو کەچى ھىشتاش بەشى نەدەکرد. نەماندەتوانى پارەى پەسولەکان بدەین، ھەرکاتىک تەلەفۆنەکە زەنگى لێدایە دەترسام لەوئەى خاوەن قەرز بىت. بەزۆرى باسو خواسەکە لەسەر بۆسنىا بوو، ھەندىک لە ھاوڕپکانمان بىتاقەت بوون لەگەلماندا. تەنانەت ھەندىک کەسى خانەوادەکەى ئەمجەد پىیان دەگوتىن "کارى باشتان ئەنجامداو، بەلام پێویستە گەشە بکەن و مووچەى خۆتان ھەبىت. تەماشایە بکە ئەم کارە چ زیانىکى بەسەر ھىناون". بىرمان لەو دەکردەو وازبەھىنین، بەلام ھەر جارىک بەمانویستایە بىرى

ئەجسامان دەکەوتەووە لەگەڵ ئەو پارەى لە بەخشەریکەووە دەهات کە وەك
نامازەیهك لێی تێدەگەیشتم تاكو بەردەوام بین.

رۆژنیکیان دایکم تەلەفۆنى بۆ كردم و لەوکاتەدا لەمالى خێزانىك بووم لە
ساراگىفۆو لەوئ دەمامەووە. دەبیت ئەمجەد ژمارە تەلەفۆنەكەمى دابیتى. كاتىك
لەو ماله تەلەفۆنەكە لێیدا بە قیژەو گریانەووە گوتى "ئەووە تۆ چى دەكەیت لەوئ؟
نازانیت بە چى ناپەحەتییەك هەولمدا هەتاکو لەو شەرو گرفتانهى نێرە دەربازت
بکەم کە ئەم ولاتەى تەوق دابوو؟ بۆچى خۆت دەخەیتە جەنگىكى ترەووە؟ بۆچى
ئەمەم لەگەڵدا دەكەیت؟ بۆ؟

تەنھا ئەووم دەزانى کە بەردەوام دەچووومە ناوچەکانى جەنگەووە،
لەبەرئەوێ لەوئ هەستم بەناسودەبى دەکرد. وەك ئەو كورەى *The Jungle*
Book (كتیبى جەنگەن) وابوو کە هەركاتىك كێشەیهك لەگوندەكەیدا سەرى
هەلبدايە يەكسەر بەرەو جەنگەنكە هەلنەهات. ناوچەکانى جەنگ جەنگەلى من
بوون. بەردەوام دەپۆشتمەووە بۆ ناو گوللەو فېشەكەكان. هەردەم دەپۆشتمەووە
بۆ لای نازارى ئەو كەسانە. لەهەمانكاتدا، زیاتر لە خێزانەكەم دووردهكەوتەووە.
دەستبەجئ باوكم ژنىكى تری خواستبوو، پێموابوو ئەو كارەى ناپاكى بوو. لە
پۆزانى پشوویدا تەلەفۆنم بۆ باوكم و براكانم دەکرد. تاكو ماوەیهكى زۆر دایکم
بەردەوام كاژیر ٢ى بەيانى تەلەفۆنى بۆ دەكردم بۆ گلەبى و سكالآكردن لەدەست
باوكم. بۆچى دەبوايە لە نیوێ شەودا تەلەفۆنم بۆ بكات؟ بىگومان من هېچ
شتىك پێنەدەگرا. زۆر ماندوو شەكەت بووم. پێویستم بەخەوتن بوو. ئەو
سندوقانەى لە عىراق لە مېشكمانا شتبوومن دەستیان كردبوو بەهەلتۆقین و
هەندىك جارىش نەمەدتوانى بیانخەمەووە ژێرەووە.

دواى گەپانەووم لە گەشتە دورودرێژەکانى بۆسنیا، نێر نەمەدهیشت ئەمجەد
دەستم بۆ بەرىت. هەر چىرۆكىكى لە بۆسنیا دەمبىست نازارى لاقەكردنەكەى
خۆمى تازه دەكردەووە. نەمەدتوانى بگریم. لەو دەترسام دووگیان بېم و منداڵم
ببیت و نەمەدەزانى چى بکەم تاكو نازارى نەدەم. لەهەمانكاتدا شتە
پێچەوانەکانیش هەردەم راست دەردەچوون، دەمزانى و ئەووش راستییهك بوو کە
ئەمجەدم هەم خۆش دەویست و هەم لێشى دەترسام. ئەمجەدى داماو، ئەو كەسەبوو

زۆر خۆشە دەویستو زۆریش لینی تۆقیبووم. لەو دەترسام سنوورم بۆ دابنێ یان ناپاکیم لەگەڵدا بکات، سەرەرای ئەوەش ئەو من بووم مەملانیم لەگەڵ بەلێن و پەیمانی خۆشەووستیدا هەبوو. لەبیرمە وەها بیرم دەکردهوه که خۆشەووستیش جۆرە قەفەسیکە. هەتاگو ئەو پشتیوانکارتر و خۆشەووستەر بوایە، من زیاتر هەستم بە بێدەسەلاتی و گیرۆدەیی خۆم دەکرد.

هەندیکجار وامدەزانی لاستیکی پارەبەستن بم و تاناستی لیکچەرێک لیکراکیشرا بووم. هەرکات هەستم بەبەهیزی خۆم بکرایە شتێک لەناخدا لێک دەترازاو هەستم بەو دەکرد لاستیکیکە دەگەڕایەو شێوەکە ی پێشوی، دەگەرمامەو بۆ ئەو مندالە دەسەلاتی نەبوو. هەتاگو دلخۆشتر بوومایە، زیاتر بێ ئارام دەبووم و گەرمانەو بۆ هەستە کۆنەکانی پێشوو مسۆگەرتر دەبوو، وەک بێهێزبوون و ترس و هەستی گیرۆدەبوون. زۆر کۆشتم دەکرد تاگو بۆشاییەک لەناو دلدا بدۆزمەو، بەلام تێیدا نەبوو.

بێگومان لەو کاتەو مندال بووم، ژیانم هەر ئازار و ناخۆشی و مەینەتی بوو. بەلامەو ئەو ژیانە وەک قوناغیکی ئەشکەنجەو ئازار وابوو، دەمزانی دوا ئەشکەنجەو ئازار مردن دیت. ئەو پاداشتی ئەو نازادکردنە بوو.

رۆژیکیان دوا ئەو لە گەشتێک گەرمامەو، لەگەڵ ئەمجەد تووشی دەمەقائییەک بووین. بیرم نییە لەسەر چی بوو. نزیکە کازیر ۵ نیواری بوو، هێشتا دەرەو رووناک بوو، کاتێک بوو مێشکم شۆرتی کردو تەقەمەنییە کیمیاییەکانی دەستیانکرد بە تەقینەو. لێیان تێنەدەگەیشتم. تەنها دەمویست لەجەستەمدا بێمە دەرەو. ئارامگیرم لەسەر خۆم ئەو قەفەسە تێیدا دەژیام نەمابوو. دەبوا بە مێشکم و لاشەم بەتامایە دەرەو. بۆ جاری دووهم بیرم لێنەکردهوه کاتێک چوومە سەر چەکمەجە دەرمانەکان لەسەر خۆم نەمابووم. رابردوو رانەبەردوو لەمێشکەمدا تێک نالابووون و کاتێک بەیەگدا دەچوون وایە رەکان شۆرتیان دەکرد. ترس لە دیوارەکانی خانووی ناو مەزراکە، ترس لەبێدەسەلاتی، ترس لە گیرۆدەبوون بەخۆشەووستی ئەمجەدەو، ترس لە ژیان گوزەراندن لە قەفەسەکە دایکەمدا، ترس لە ژیان دەرەو قەفەسەکە دایگرتبووم. بێنیبووم دایکەم زۆرجار ئەو کارە کردبوو، ئیتر سەرەو منیش هاتبوو ئەو کارە ئەنجام

بەدەم. سەرەى من بوو تاكو بەناسانترین رینگا خۆم دەریاز بکەم هاوشیوێى ئەو
هەولێى دایکم دابوو.

لەیادمە بیرم لەو دەکردووە ئەوێى لە تاکی دەرمانەگاندا بوو رەنگبوو بەس
نەبیت بۆ کوشتنم، بەلام چەندیك حەبم دۆزییەووە خستە دەستمەووە. چوومە
سوچیكى شوقەكەووە لەسەر نەرزەكە حەبەگانم دانا. فەرشەكە رەنگی بیجی بوو،
نەخشەكەیم لەیادماووە. لەبیرمە لەو حەبانەى سەر نەرزى ژووری نوستەنەكەى
دایکم دەچوون كە یەكەم شەوو شەوێگانى تریش دەیویست خۆى پى بكوژیت.
هەندیك قوتدا، بەلام زۆریش دەترسام بەجاریك هەموویان بخۆم لەبەرئەو
لەسەرخۆو بەویستی خۆم كەم كەم دەمخواردن. زیاتر بیرم لەو مەملانییەى ناو
میشك دەکردووە نەك لەوێى خەریكى چى بووم. من كچیكى بچوك بووم كە
لاسیی داىكى دەکردووەو دەیویست بمریت تاكو نازاد بیت.

پاشان ئەمجەد هات و دەموچاوى ترس داىگرتبوو. هاتە بەردەمم و
لەتەنیشتمداو لەسەر نەرزەكە دانیشتم.

تكاى لىكردم "وامەكە، زەینەب. تكایە وامەكە. خۆشم دەوویت. هەر شتیكەم
پىبكریت ئەنجامى دەدەم تاكو دلشادت بكەم. بەس خۆت مەكوژە، تكات لێدەكەم".
ئەو سیناریۆیەى لەمندا لیمدا وەرمرگرتبوو دووبارەم كردهووە، بەلام
بەشیوێهەكى رىكوپىك رۆلى خۆى نەبینى. دەبوايە ئەو لەسەر قەنەفەكە
دابنیشتایەو بە ویسكى خۆى مەست بكردایە. لەجیاتى ئەو بەچاوه جوانەگانى
دەگريا ئیدى ئەوكارەى سەرى لىتێكدام. كاتێك ئەو نازارەم لەچاوهگانیدا بینی،
وازم لە خواردنى حەبەگان هینا. لەو نازارە تێدەگەیشتم. كتومت دەمزانی چۆنە.
نەمدەویست نازارى بەدەم. خۆشم دەویست.

پىمگوت "ئۆو، ئەمجەد داواى لىبوردن دەكەم. داواى لىبوردن دەكەم. تكایە
بمەخسە". هەولێى لەگەڵم دا تا ئەو حەبانەى خواردبووم هەلیانبهینمەووە، بەلام
ئەو نەم رۆتینەى نەدەزانی. پىمگوت پىویست ناكات بپرۆم بۆ نەخۆشخانە
لەبەرئەوێى دەمزانی هیندەم حەب نەخواردبوو هەتاكو بەراستی بكوژیت. تەنھا
من باسى شیرهكەم دەزانی. دەمزانی، چونكە من بووم خوازىارى مردن بووم و ئەو
منداڵەش بووم كە داىكەم لە مردن رزگار كرد. لەبیرمە داوى باوێشم بە

ئەمجددا کردو هەوئەدا بێرکردنەوهکانی ناو مێشکمی بۆ روونیکەمەوه که تەنانەت خۆشم لێی تینەدەگەیشتم، دەربارەى رینگەدان بەخۆم بۆ چەشتنی نەو ئازارەى لەناخدا هەئەمگرتبوو لەو رۆژەوهى عێراقەم بەجێهێشتبوو. رینگەم بەرۆیشتنی نەو پاسەوانانەى چواردەورى قەلاکەم دابوو، بەلام بەبێ نەوانیش نەمدەتوانی بەرگری لەخۆم بکەم.

بەلێنم بە ئەمجد دا داواى هاوکاری بکەم و رۆژى دوایى یارمەتى دام بۆ دۆزینەوهى پەسپۆرێكى دەروونى. بۆ ماوهى کازیرێک قەسەم لەگەئدا کرد، بەلام باسى یەك شتى ژيانم لەگەئ ئەمودا بۆ نەکرد. بەدەر لە ئەمجد متمانەم بەکەس نەبوو تاكو چیرۆكى كچى فرۆکەوانەکەو نەو ژيانەى گوزەراندیبوو بۆ بگێرپەوه. تەنها باسى نەو شتانەم بۆ کرد که بێ مەترسى بوون و تايبەت بوون بە کەسىتى خۆمەوه. ئەویش فشارو زەبرى دەروونى تیندا دەستنیشانکردم که بەهۆى کارەکەمەوه تووشى هاتبووم. پێیگوتەم نەو ژنە بێگانانە بۆ خۆپارێزىيان نازارەکانیان بەخشیبووهوهو من تا نەو کاتەش فێرنەببووم چۆن مامەئە لەگەئ نەو بەسەرھاتانەدا بکەم. هیچ پشوو یەکم بەخۆم نەدابوو، لەوکاتەوهى گەیشتبوو مە ولایەتە یەكگرتووکان هیچ جۆرە پشوو یەکم وەر نەگرتبوو.

پەسپۆرەکە پێیگوتەم "ئەگەر بەنیازیت لە کارەکەت بەردەوام بیت، پێویستە فێربیت چۆن نازارەکانیان لێ دەردەکەیت. وەك ماسى هەناسە بدە، نۆكسجین وەر بگرەو پاشان هەركات پێویستت پێى نەما فرێى بدە دەرهوه. نەو بەسەرھاتانە وەر بگرە که بۆ کارەکەت پێویستە و هەموو شتەکانى تر لەناختا بکەرە دەرهوه". بەلام هێشتا فێرنەببووم چۆن هەناسە بدەم.

ئەوهى نەو نەیدەزانى ئەوه بوو لەوه دەترسام که نەمدەتوانى تەنانەت بۆ یەك هەفتە واز لە بەجێهێنانى ئەركەکانم بەینم، لەبەر نەوهى ئەگەر پشوو بەدايە، شتى خراپترى زیاتر دەردەکەوتن و کاریگەرییان لەسەر خۆم دەبوو. هێشتا تاوتوێى نەو لاقەکردنەم لەمێشکەدا دەهیناو دەبرد که خۆم تووشى هاتبووم، بەلام تەنانەت باسکردنى نەوهش بۆ چارەسەر سازەکە بەلامەوه سەخت بوو، چونکە دەبوو هۆى کردنەوهى دەرگای رابردوو که نەمدەویست باسى لێوه بکەم. تەنانەت لەوهش دەترسام دەستم لێبدریت. جارێکیان، هاورپێهەکم شانى گرتەم تاكو

ئۆتۆمبیلێك لێم نەدات، منیش یەكسەر پێمداكێشا.

بەسپۆرە دەرونییەكە پرسیاری رابردووی لێكردم كە بوو هۆی كردنەوهی تەواوی بۆكسیكی تازە كە بەهیچ شێوەیەك بیرم لە كردنەوهی نەكردبوو. كاتیك پرسیاری داكیمی لێكردم، باسی ئەووم بۆ كرد چون هەولێدەدا خۆی بكوژیت لەوكاتەى من منداڵ بووم و هەستم بەچی دەكرد كاتیك ئەو شتانەى واز لێدەهێناو دەكردەوه كە پێی گوتبووم، چون متمانەم پێكردبوو پاشان ناپاكیم لەمەر ئەو متمانەیه دەرهەق كرابوو. چەند نموونەیهكى بچووكم بۆ گێنراپەوه و پاشان قسەى ترم نەكرد. هەستم بەوه دەكرد زۆر بەتاسەوه گوێی بۆ گرتبووم، وەك جۆرە پەيامنێرێك كە بەسەرھاتەكەم شیبكاتەوه و لەوه دەترسام بيمە سەرباسێك بۆ لێكوڵینەوه و گفتوگۆ پروفیشناڵەكان. لەكوتايدا داواى لێكردم ئەو شتانە بۆ داكیم بنوسم كە نەمدەتوانى بە ئەوى بلیتم.

نكوڵیم كرد "بەلام نامەوێت داكیم نازار بدەم. ئەویش نازار و ناپەحەتى خۆى هەیه". پێیگوتم "پاشان نامەكان بدێنە. بیانسووتینە. فێرپیان بدە. هەرچییەكیان لێدەكەیت لێیان بكە. ئەو نامانە بنوسە تەنھا بۆ ئەوهى نازارەكانت لەناختدا دەربكەیت".

بۆ كاژیرێك لە پارکی سەیارە راگرتنى ئۆفیسەكەى دانیشتم و دەستمكرد بەگریان پێش ئەوهى بتوانم لێبخورم بۆ زانكۆ. چاویلکە هەتاویبەكەم لەچا و كرد لەوكاتەى بەرەو پۆل رویشتم و هەرکە بەناو ئەو چیمەنە سەوزە جوانەدا دەرویشتم جارێكى تر هەستەدەكرد وەك تارمايیهك وام. دونیا بەدەورمدا دەخولایەوه بەبێ ئەوهى بمبێنیت و منیش لەناو مێشكە تەنھاگەمدا گێرۆدە ببووم و زۆر بیرەوهرى مێشكیان پێكردبووم. ناخۆ من هەرگیز وەك ئەوانم لێدیت؟ بێ خەم؟ بتوانم ژيانێكى خۆش بەسەر بەرم و فێربم؟ زۆر بەچېرى سەرقالی زانكۆ بووم، هەتاكو ئەو رۆژە هەرگیز خۆم لە تاكە وانهیەكیش نەدزیبوو. شوینێكى گەورەى بەتالم بەدیكرد لەناو چیمەنەكەدا و كەسى لەدەور نەبوو، پشتم لەو خویندكارانە كرد كە بەرەو پۆلەكانیان دەرویشتن تاكو كەس دەموچاوم نەبێنیت. رۆژێكى خۆشى مانگی نیسان بوو، چاوم بەنیو ئەو درەختە بێشومارانەدا دەگێرا كە چوار دەورى زانكۆیان دابوو. قەلەمەكەم گرتە دەست و نەمدەزانى لەكوێوه

دەستپێکەم، وەلێ دەستمکرد بەنوسین بۆ دایک و باوکم.

بەلێشاو تورەییەم لێدەرچوو لەحالیکیدا لەوەوەپێش ھەرگیز رینگەم بەخۆم نەدابوو ھەستی پێیکەم. بەلێشاو پرسیاری تورەم بۆ دروست بوو کە وەلامیکەم بۆیان نەبوو.

بۆچی نەرۆیشتن کاتیکی عەمو ھاتە ژیانمانەو؟ متمانەم پێتان کرد! ئێوھە دایک و باوکم. دایک و باوک چاوەڕێی ئەوھەیان لێدەکریت منداڵەکانیان بپارێزن نەوھک بیانخەنە بەر مەترسی. ھەلێژاردنەکەتان تەنھا ژیانی ئێوھە نەگۆری بەلکو ژیانی من و براکانیشمی گۆری. ئێوھە بێرتان لەچی دەکردەو؟ نەتاندەزانی ئەو چەند خراپ بوو؟ مەگەر نەتاندەخویندەوھە وەختی گەشتی دەرەوھە و لانتان دەکرد، خەلکی پێی نەدەگوتن ئەو کییە؟ مەسەلە چی بوو، نکوولی دەکەن یاخود پێی لێدەنن؟ بۆچی سەرتان لەو خۆلەدا ناستبوو، بۆچی دەمتان، گویتان، چاوتان داخستبوو؟ نەتاندەزانی ئەو شەیتانی گەورە بوو، نەک تەنھا بۆ سەر ژیانی ئێوھە بەلکو بۆ سەر ژیانی منیش؟ چۆن توانیتان ئەمەم لەگەڵ بکەن، لەگەڵ منداڵی خۆتان، لەبەندیخانەیکەدا گەورەم بکەن سەرەرای ئەو پەییوەندییە نیوانتان کە رقم لێی دەبووھەو دەمزانی خۆشتان حەزتان بەیەکتری نەدەکرد؟ باوکە، بۆچی نەتەردینە دەرەوھە و ھەنەھاتین؟ باوکە، جاریکیان بەئینت پێدام فیئری فرۆکە لێخوڕینم بکەیت، لەبیرتە؟ لەجیاتی ئەوھە، لەلای پیاویک بەجیتھێشتم کە دەترانی ھیچ و پوچە؟ بۆچی بەتەنھا لە ولاتیکی بینگانەدا بەبێ ھیچ پالپشتیک بەجیتھێشتم؟

دایکەم، ئای دایکە تۆ خۆشەویستی ژیانی. زۆرم خۆشەویستی. متمانەم پێکردیت. منداڵییەکی جوانت پێبەخشییم و منیش ژیانم دایە دەستی تۆ. پاشان ناپاکیت لەخۆم و متمانەگەشم کرد بەشیوھەیک کە بەجیتھێشتم و منت کردە شتیکی کە لەژاندا رکت لێی بوو، ئەویش بێدەسەلاتی بوو. چۆن توانیت ئەوھەم بەرامبەر بکەیت؟ ئەو ھەموو پیاوھەتە داخوایم، بۆچی دلرەقترینیانت ھەلێژارد؟ دایکە، ئەو لاقەمی کردم. ئەوھە دەزانی؟ متمانەم پێکردیت، تەماشای بکە جیت بەسەر ھیناوم! پاشان تۆش و باوکیشم لێرە بەبێ پارە بەجیتان ھێشتم. بۆچی خۆم و خەونەکانم و خویندەنەکەمتان لەگۆرنا دوای ئەوھە و پەرورەدەتان

کردبووم زۆر بایەخیان پێیدەم؟ داخۆ ھەرگیز نیستیکتان نەکردو بیرکتان نەکردووە نەوہ گوزەرائی ژبانی من دەبیت نەك هی ئیوہ؟ ھەرگیز داوام نەکردبوو بێم بۆ نەمەریکا، مەگەر داوام کردبوو؟ نەوہ خەونی ئیوہ بوو نەك من. باوكم لەو بارەبەوہ راستی دەکرد كە تۆ بەتەواوەتی ھاتبویتە ژبانی منەوہ لە سەردەمی لاویمەوہ. تەماشاكە چۆن مێشكت گێرۆدە كردووم. تەماشاكە بەم حەبانە چیم لەخۆم كردووە. دایكە، وەك تۆ خەریك بوو خۆم بكوژم. دایكە، نازاری كەسێك دەدەم كە ھەروەك تۆ زۆر خۆشەدەوویت.

ھەر نامەبەك كە دەمنوسی لەوہی پێشتر زیاتر بەتورەیی بارگای بوو. پاشان روژنیکیان ھەموو نامەكانم دراند. جاری دواتر، دایكم كاتژێر ٢٢ شەو تەلەفۆنی بۆ كردم و پێمگوت كە رەوا نیبە لە گێرگرفتەكانی خۆیدا بمانیژیت لەكاتێكدە نەمدەتوانی ھیچ شتیکی بۆ بكەم، من مندالی ئەو بووم نەك دایکی. ھێشتا لە روژانی پشوویدا تەلەفۆنم بۆ دەکردن، بەلام لەمێشكم دەرمكردن. پتیویست بوو سەرنج بخرمە سەر خۆم.

چەند مانگیك دواتر لە كانونی یەكەمی سالی ١٩٩٥، لە كۆشکی سپییەوہ تەلەفۆنێكم بۆ كراو پێیان راگەیاندم رێكخراوەكە ی ئیمە بەكێك بووہ لەو شەش رێكخراوەی خەلات كرابوون بۆ كاركردن لەپێناو ژبانی پەنابەر. دوو سال تێپەریبوو بەسەر بلاوكردنەوہی ئەو چیرۆكانە ی لە گۆفاری "تایم" ی نەمەریكادا بلاوكرابوونەوہ و ئیمەش خەلاتێكمان پێدەدرا لەبەرامبەر كارەكانمان وەك بەشێك لە ھەولەكانی سەرۆك كلینتۆن بۆ پێشاندانی ئەوہی ئەمەریكاییەكان بایەخیان بەخەلكی بۆسەنیا داوہ. ئەوہش روژێك بوو پێش ئەوہی (رێككەوتنامە ی دەیتن) لە ھەرنەسا ئیمزا بكریت.

ماوەیەکی زۆریبوو ھەر بلوزو كاپۆی رەشم لەبەردەكردو پارە ی كپینی جلوبەرگی جوانم نەبوو. كاتیك ئەو روژە خۆمگۆری بۆ كۆشکی سپی، ئەو جلانەم ھێنایە پێشەوہ كە ماوە ی پێنج سال بوو ھەلمگرتبوون و لەگەشتێكماندا بۆ ئەوروپا بەپارە ی عەمو كریبوم و بریتیبوون لە قاتیکی مۆندی لەگەل كراسیکی ئیسكادا، چاكەتیکی دیۆرو جوتێك پیلای چەرم كە لەجی پەنجە گەورەكانی ھەریەكێكاندا كونیکی تیدا بوو. ھەرگیز ئۆفیسێ سەرۆكم نەبینیوو، بەلام زۆر

ھەزم بەبىنىنى سەرۆك كلىنتون دەکرد. كاژىر ۱۰ى سەر لەبەيانى بوو ئەو لەسەرخوو قوز بوو، سەھولنى ناو پەرداخى كوكا كولاگەى دادەخرماند. قاچم خستە سەر قاچ بۇ شاردنەھەى كوني پىلاۋەكەم و ئىمەى رىزلىنراو گىتوگومان لەگەل بىل كلىنتون و ھىلارى كلىنتون دەکرد لەبارەى پەنابەرەكان لە بۇسنىا و كرواتىا. كاتىك رۇىشتەم، بەرنامەيەكى تەلەفزيۇنىم ھەبوو لەگەل بانگىشت نامەيەك تاكو رۇزى دواتر لەگەل سەرۆك بەگەشتىكى ناسمانى بپوم بۇ پارىس بۇ ئىمزاكردى رىككەوتننامەى دەيتن، بەلام بەھۇى مانگرتنى كرئكارانەھە ئەو گەشتە ھەئوھشاىەھە. ھەستىكى بەرزەم بۇ دروست ببوو، بەبى خەم و خەفەت ھەتاكو دەنگى باوكەم ھاتە بەر گويم "نەمە مەخەرە مىشكەتەھە".

كاتىك ئەو رۇزە من و نەمجد كۆشكى سېمان جېھىشتە بە لىمۇزىنى راگەياندن بەرەو چاوپىكەوتنىكى ستۇدىو بەرىكەوتىن، تەنھا ۵ دۇلارمان پېبوو. ئەھە واپلىكردم قسەيەكى كۆنى داىكەم بېرىكەوتتەھە كە دەىگوت "زىان وەك خەيار وايە، رۇزىك لەدەستتداىە و رۇزى دواتر لە قونتداىە". لە بەغدا لەرووى دارايىەھە لەدەمدا بوو لەرووى سىاسىشەھە لەپاشمدا بوو، ھەموو شتىكەم ھەبوو كە بەپارە بكرايە بەلام نازادىم نەبوو. لىرە نازادىم ھەبوو بەلام نىفلاس بووم. بەلام لەخۇشەويستىدا بووم ئەو كارەم دەکرد كە مەبەستم بوو بىكەم.

ھەفتەيەك دواتر، كاتىك تاقىكردنەھەكانى كۆتايى سال تەواو بوون دانىشتەم و بۇ يەكەمجار دواى گەرانەھەم لە كرواتىا دەستمكرد بەگرىان. كە دەستمكرد بەگرىان دواتر نەمدەتوانى لە گرىان بوەستمەھە. بى ئەھەى بتوانم دەست بەسەر خۇمدا بگرم كەوتەم نالە و ھاوار. ھىندە بەردەوام بووم كە نەمجد تەلەفۇنى بۇ نەمبولانس كەرد تاكو يەكەك بنىرن دەرمانى ھىوركەرەھەم بۇ بەيىنن. كاتىك يارىدەدەرە پزىشكىيەكان گەىشتن، دەستيانكرد بەپرسىياركردن و منىش بەھەنسكەھە وەلامەم دەدانەھە.

كچىكىان پەرسى "مىردەكەت خراب مامەئەت لەگەل دەكات؟" گوتەم "نەخىر، زورم خۇشەھوتت".

"دۇنيائەت كە نازارى نەداويت" نامادەبوو نەمجد بە سەيارەيەكى پۇلىس

ببات، ئەى ئەو لەكوى بوو كاتىك ھاوسەرى فەخرى بووم؟

گوتەم، "بەئى، دىنيام. زۆرم خۇش دەوئەيت. ئەو ھەرگىز نازارى نەداوم".
"ئەى دەربارەى نىش و كارو خويندن ھىچ گىرفتىكت ھەيە؟"
"لە خويندن پلەى نايابم ھىناوھ و تازەش خەلاتىكم لە كۆشكى سېپىھوھ
وھرگرتووھ بۆ نىش و كارەكانەم".
"لەيت تىناگەم، بەقوربان. پىم بلى چى بووھ؟"
ھەر دەمگوت "ھىچى خراب رووینەداوھ. ھىچ شتىك نىيە. ھەموو شتىك باش
دەروات لەژيانمدا. نازانم چۆن لەم گىرانە بوەستمەوھ!"

لەبەر ۵۵ رییەکانی عالیەو

سەدام ھەرگیز نەدەووەستا لە بەکارھێنانی ئافرەت بۆ خوشییەکانی خۆی. بەشیوەیەك باسی بەغداى دەکرد وەك ئەوەى ژنىك بێت و ئەویش خوشەویستی لەگەڵدا بکات. باسی دارخورماو رووبارو خاك و ژنەکانی بەغداى دەکرد. دەیگوت ھێندە بەغداى خوشدەوێت ناتوانیت بێر لەو بەکاتەو کە لە دووری ئەو بژی. ھەرگیز لە ژن تێر نەدەبوو لەگەڵ ئەوەى چەندین ژنى لەبەردەستدا بوو. ھۆکارى ئەمەى بەو رووندەکردووە، گوايە دەیەوێت قەرەبووی رۆژە سەختەکانی ژيانى گەنجى و چالاكى سیاسى بکاتەو. لەئێوارەيەگدا، پنی گوتین کاتیك لەزینداندا بوو تەنانەت چێژى لەجوتبوونی دوو بالئەدەش بینوو. لەبەرئەو، ھیچ سنوریک نەبوو تاكو رینگى لیبکات لە دەستگەیشتن بەچەند ژن کە بیەوێت، ھەر لە ژنانى شارەو ھەتاكو ژنانى ناوچە گوندنشینەکان. زۆر جار عێراق و گەلەگەى لەلایەن زۆریك لەھیزەکانەو دەستدریژی کراو تە سەر، بەلام ھیچ شتیك بەراورد ناکریت بەو کارانەى سەدام دەرھەق بەو ولاتەو گەلەگەى کردووەتی. ھیچ شتیك بە زەبروزەنگى سەدام بەراورد نەدەگرا. دەبوايە بەرامبەر ئەم تاوانانە شایەتھائیکى بێدەنگ بوینایە. لەبەرامبەر ئەو شانەى لەژياندا بینوومن، ھەستم وەك مندائیکى کۆستکەوتوو وەھایە.

ئازادبوونم

ماوەی پێنج سال بوو دایکم نەبیبوو

قسەمان دەکرد، بەلام وەرگرتنی تەلەفۆنە نێودەولەتییەکان قورس بوون و رقه دانەمرکاوەکەشم زۆری بۆ هینابووم. تەنانەت ئەگەر بشمویستایە ئەو تۆرەییەم دەربێرم، چۆن بەمانتوانیایە گفتوگۆیەك بکەین رازونیازی خۆم تیا دەربیرایە لەکاتیکیدا دەمزانی بەلایەنی کەمەووە کەسێکی هەوالگر لە عێراق و رەنگە یەکیکیش لە ئەمەریکا گوێی بۆ قسەکانمان بگرتایە. ئەو گفتوگۆیانە ی دەمانکرد شتیکی چاوەڕوانکراو بوون و بەکورتی هەر باسی بابەتە هەست و سۆزبەکانمان دەکردو هەمیشە بەووە کۆتاییمان پێدەهینا کە دایکم داوای لێدەکردم بەسەردانیك برۆمەووە بۆ مالهووەو باسی ئەو ناھەنگانە ی بۆ دەکردم بەو بۆنە یەووە بۆمان سازدەکات. گێرانی ناھەنگێك تا بۆ ھاوڕێکانی دایکمی بسەلینم دوچار ھاوسەرگێرییەکی پەسەندم کردبوو دوھەمین شت بوو کە دەمویست. هەوالگرە عێراقییەکان بەشیوازی کۆن هەوالگرییان دەکرد ئەویش گوێگرتنی کەسێك بوو لە قسەکانی نێوان دوو کەسی تر، جارێکیان کەوتە قسە و لایەنی دایکمی گرت و گوێی "کچێکی باش بە، سەردانیکی مالهووە بکە". تەنانەت لە ئەمەریکاش پۆلیسە نەتینییەکانی عەمو پە یوھەندییە تەلەفۆنیەکانیان دەبێرم. داوای ئەو، منیش هەمیشە دەمویست راستەوخۆ قسە لەگەڵ گوێگرەکە بکەم و دەمگوت "نەمڕۆ چۆنی، دەنگوباسی عێراق چیبە، هیشتا هەموو کەس تۆقاون؟"

رۆژیکیان لەسالی ۱۹۹۷دا، دایکم تەلەفۆنی کرد هەتاگو پێم بڵێت تەندروستی باش نییە و تووشی شەلینێك بوو پزیشکەکانی بەغدا نەیانتوانیبوو دەستنیشان ی نەخۆشییەکە ی بکەن، داوای لێکردم ئەگەر بتوانم ببنینیکی پزیشکی لە ئەمەریکا بۆ رێکبخەم؟ چاودێری تەندروستی لە عێراق کە یەکیك بوو لە باشترین چاودێری تەندروستی لە ولاتە عەرەبییەکاندا ببوو قوربانییەکی تری گەمارۆکان—سزایەکی تر بۆ سزادراووەکان. توانیم فیزای بۆ وەربگرم و ببنینی

پزیشکی بۆ ریکبخهم، له ناگا و دایکم به سواری عه ره بانه یه کی فرۆکه خانه گه راپه وه نیو ژیانم، چاکه تینکی فه رووی له به ردا بوو. له بهر شه لینه که ی به لاهمه وه سه یر نه بوو که به سواری عه ره بانه له فرۆکه که دایانگرت، به لام کاتیک باوه شم پێدا کرد هه ستمده کرد نه و هیزو تینه ی سالانی پێشووی تیدا نه مابوو. نه و جوانیه ی جارانی شی بزر ببوو. کاتیک زه رده خه نه ی ده کرد پێستی ده وری لیه کانی چرچ ده بوون، نیت زانیم پیر ببوو. من و نه مجد شوقه یه کمان کړیبوو له نه لینکساندريا له فیرجینا، یه ک ژووری نوستی تیدابوو وه ک (هیلانه) ی خۆمان دامان نابوو. بالکۆنیه کی بیده نگمان هه بوو ده پروانی به سه ر دارو دره خت و مه له وانگه یه کدا و هاو ریکانمان له چه ندین ولاته وه که سه ردانیان کړدبووین تیایدا له گه لماندا مابوونه وه. هه تا کو نه وکاته، نه و شوینه په ناگه یه کی نارام بوو له رابردووم. کاتیک چوینه ژووره وه په شوکا بووم و ناخه پربوو له ههستی مملانیکاری.

دایکم به هوی نه و گه شته دوور و درێژه وه زۆر هیلاک بوو، زوو نوست.

پرسی "گه شتییه که ی نوح؟"

گه شتییه که ی نوح. هه ستم به گه رمی خوشه ویستییه کۆنه که ی جازان ده کرد به رامبه ری. کاتیک بچووک بووم به جینگا نوسته نه که ی دایکمان ده گوت گه شتی نوح، چونکه نیجگار گه و ره بوو. هه ندیکجارو کاتیک باوکم له مان نه بوو به تایبه تی له کاتی شه ره گاندا، له وکاته ی من و برا بچووکه گانم له کاتی خه وتندا به سه ر جینگا نوسته نه که یدا رامانده کردو هه لبه زو دابه زمان له سه ر ده کرد دایکم هاواری ده کرد "گه شتییه که ی نوح!". نه و شه وه ویستم له گه لیدا بخه وم به هیوای گه رانه وه ی هه ندیک له و متمانه یه ی له نیتوانماندا نه مابوو، به لام به ده ر له خه م مه راق هه یج ناسوده ییه کم له نزیکبوونه وه لئی به دینه ده کرد. له وئ راکشابووم و بیرم له و شتانه ده کرده وه ده مو یست پینی بلیم، کاتیک خه وی لیکه وت چومه لای نه مجد له سه ر قه نه فه که، هه ره وک بۆ خه وتنیش به کارده هات.

به بیده نگه ی له سه ر سنگه ی نه مجد ده گریام و گوتم "ته نانه ت ناتوانم باوه شی

پیدا بکه م، ناتوانم".

بیجگه له شه لینه که ی، رۆزی دواتر گه لی باشر بوو. وه ک کچیکه ی گوێزپاره ل،

نانی بەیانیم بۆ بردە جیگاکی خۆی و مەوعیدەکانم بۆ باسکرد که رینکمان خستبوو لەگەڵ ئەو شوینانە ی داماننابوو سەردانیان بکەین. دواى نزیکەى حەوت سال ئەو یەکمەجاربوو پینکەو دابنیشین و کیشەى هاوسەرگیرمان نەبیت، بەلام لە یەکەم رۆژەو روون و ناشکراوو که هەریەگەمان پینداویستی جیاوازان هەبوو. ئەو دەویست ئەو کچە خۆشەویستەى جارانی دەستبکەوتەو، منیش دەویست ئەو دایکە بەهیزە، سەربەخۆیەى جارام بۆ بگەریتەو. لەسەرخۆ دەستمانکرد بەدانس و ئەمجدیش بەشەرمەو تەماشای دەکردین. چوین بۆ پەیمانگای سمیسۆنیان و دایکم بەبیدەنگی نامازەى کرد بۆ تابلۆی کچو دایکێک و ماوەیەکی زۆر لێی روانی. رۆشتین بۆ سەنتەرى کەنەدایی بۆ تەماشاکردنى "Phantom of the opera" که بریتیبوو لە چیرۆکی گەنجیکی گۆرانیبیترى ئوپرا که لەلایەن تارماییەکی شیواوی چارەگرانی ماسک بەسەر، بەند کرابوو. گۆرانیبیترە که بە کەسە نازاردەرەکی گوت "نەوانەى دەموچاوتیان دیو لە ترسان کشاو نەتەو دەواو". منیش دەویست بلیم، دایکە نەو تەماشاکە "من ئەو ماسکەم تۆ پۆشیوتە". ئەو دێو زەمەى ژیانمە که تۆ بۆت دروستکردوم. نایبینی؟ من ئەو ماسکەم عەمو لە دەموچاوی دەکرد. هیشتا ئەم دێو زەمەم لەگەڵدایە که دەموچاوم لێدەبیتەو و خەلکی دەموچاوی ئەو لەژێر ئەو کەى منەو دەبینن. دایکە، هەستی پیناکەیت؟ بەلام ئەو ئەو ئەو دەگوت هەر ئەو بوو که چەندێک نمایشەکی بەلاوە خۆش بوو. جگە لەو جینوانەى باوکی ئەمجد بە سەدام حسینی دەداو نەیدەزانی نێمە دەیناسین، کەس باسی ئەو پیاوێ نەدەکرد که شیوێ ژیانمى دارشتبوو یاخود بلین شیواندبوو.

شەویکیان دایکم ژن و میردێکی عێراقی بۆ نانی نیوارە بانگیشت کرد که وەها رینکەوتبوو سەردانی مندالەکانیان بکەن لە واشنتۆن. بۆ نیوارەکی دایکم بەجوانی خۆی گۆرپبوو، هەرکە دانیشتین بۆ نانخواردن هەستم بەو نیگەرانی و دوو دلێیە لەرادی بەدەرە کرد که هەموو جارێک تووشی دەبووم لەوکاتەى پینکەو دەچوینە ناھەنگەکانی ناو کۆشکی ساجیدەو دایکم هەولیدەدا من دەربخات و منیش دەبوا بە زەردەخەنە بکەم و وا خۆم بنواندایە دلخۆشم هەتا کو ساجدە خۆشحال بکەم، بەلام ئەم جارەیان جیاواز بوو. تەمەنم بیست و حەوت سال بوو.

لەخانوی خۆمدا بووم. زۆر تیکۆشابووم هەتاگو ئەو نەریته کۆنانە بشکێنم و رێمنەدەدا بەگێریتەووە بۆ ئەو حالەتە. بەرپێزەووە هەستام و چوومە لای تەسجیلەکە و گۆرانییەکی فارسیم خستەسەر بەدەنگی گۆرانییێژ گوگۆش. دەستبەجێ، قسەوباسی سەر میزی نانخواردن وەستا. دەمچاوی دایکم سوور هەلگەراو دلوپە نارەق کەوتە سەر لیوی سەرەووی کە هەمیشە وای لێدەهات لەوکاتە ی تۆرە ببوایە یان شەرمەزاری دایبگرتایە. دایکم تەماشایەکی کردم من بۆ ماوەیەکی زۆر لەبیرم نەدەچوووە. نەمجدە وای و پرمابوو. ئەو تەنھا کەسێکی سەر میزەکە بوو عێراقی نەبیت، قسە و نامازە ی ترسی ئیمە ی نەدەزانی، لەئێدانی گۆرانی دوژمن تینەدەگەشت. لەکۆتاییدا، بارگرتییەکە نەما کاتیک پیاووە عێراقییەکە گوتی "نەها، نەم موسیقایەم لەیاد چوو بوو. زۆر دەمیکە گویم لێنەبوو". پاشان هەموومان پیکەنین، وای ساتیکی کەم بۆمان دەرکەوت چ نەزانییەکە وای چەند سال لەکۆتایی هاتنی جەنگەکە لە گۆرانییەکە بترسیت هەرچەندە هەزارەها میل لە بەغداوە دوور بیت. وای ئەووە چووینە سەر باسکردنی بابەتە بێ مەترسییەکانی رۆژە کۆنەکانی بەغدا. لەناخدا هەستم بەشەرمەزاری دەرکرد کاتیک بۆم دەرکەوت چەندیک بێ هەست و ستەمکار بووم. نەم دەزانی ئاخۆ ئەو میوانانە بەعسی بوون یان نا. رەنگە هەواڵگر بووبین، لەبەرئەووە دەبوایە دایکم بۆ پاراستنی سەلامەتی خۆی لەکاتی گەڕانەویدا چارەسەری دەرەنجامەکانی رەفتارە نەزانیەکەمی بکردایە. لەجیاتی هاوبەشکردنی سەربەستیەکەم لەگەڵ دایکەدا، سەریم دەخستە قورەووە ژیانیم دەخستە مەترسییەووە.

یەکیک لەو شتانە ی ریکمخستبوو پیشاندانی ئەو دەستکەوتانە بوو بەدەستم هینابوون، سەرەرای ئەو دەرەسەرییە ی بەسەرمندا هینابووی. دەمویست بەشیووە تازەکەم خۆمی پیشان بەدم، داکۆکیکاریکی ژنان کە رینکخراویکی ژنانی نیووەولتە ی دامەزراندبوو و شارەزابوو لەو ژنانە ی لە جەنگ رزگاریان ببوو، نوسینی لەسەر ئەو بابەتە بلۆکردبوووەو لە تەلەفزیۆن دەرکەوتبوو، ئەو پەری هەولێ خۆی خستبوووە گەر بۆ بەدیھێنانی حیاوازی لە ژنانی خەلکید. لەنیوان مەوعیدەکانی چوونە لای پزشک، دایکم برد بۆ ئۆفیسەکەمان و بەرنامە ی

کارەکانم بۆ روونکردووە که لە هەولێ راپەراندنیاندا بووین. باسی کەمپەکانی لاقەکردنم بۆ کرد لە بۆسنى لەگەڵ لاقەکردنە بەکۆمەڵەکان لە رواندا و یتەنى ئەو ژنانەم پيشاندا لەو شوێنانە چاوپێکەوتنم لەگەڵ کردبوون. گویى بۆ هەموو ئەو شتەنە دەگرت کە باسەدەکرد، ئەویش وەك خۆبەخشىك دەستىکرد بەکارکردن لەگەڵماندا، ئەو نامانەى ژنان لە بۆسنىاو کرواتىاو رواندا دەیاننارد دەخویندەنەو دەبێستەنە فایلهو. کاتىک بىنىم کاردانەوئى چۆن بوو، دەمزانى ئەو دایکەى فێرى کردبووم گرنگى بە ژنان و گىروگرفتنەکانیان بەدەم هێشتا لەناخیدا بوو. ئەو تاکە کەس بوو بۆ ئەنجامدانى ئەم کارە هانى دابوووم و پشٹیوانى کردبووم، لەرێى خۆى وەك نمونەىەك و ئەو کتیبە فېمىنىزمىانەى پێتدابوووم. بېرىارمدا ئەو بەرھەمە فېمىنىستىانەى بچمە بەردەست کە هەلبژاردەى خۆم بوون و هەندىکىان دەربارەى پەيوەندىیەکانى نىوان کچ و دایک بوون و لەسەر یەك بۆمدا نا بەو شىوہىەى خۆم دەمویست بىانخوینتەوہ. کتیبەکانىش ئەمانە بوون: (یانەى خۆشى بەخت) لە نوسىنى ئەمى تان، (رەنگى مۆر) نوسىنى ئالىس ۆلکەر، (هەستى دلفرېنى مېنە) نوسىنى بېتى فرىدان، (شاژنە لەبىرکراوہکانى نىسلام) نوسىنى فاتمە مارنىسى.

دواى خویندەنەوئى تەنھا بەشىکى ئەمى تان، دایکەم لە مەبەستەکەم تىگەشت.

پرسىارى لىکردم "دەتەوئىت پىم بلىئىت من دایکىکى باش نەبووم بۆت؟" ئەوہ کردنەوئى ئەو بابەتە بوو کە دەمویست باسى بکەین. دوانىوہرۆیەکى خۆرەتاو بوو، دایکەم تووشى سەرسورمانى کردم. بۆ ماوہىەك گومانم لە باسکردنى بابەتەکە هەبوو. بەشىوہى نەرىتباوئى عىراقىانە وەلامم دایەوہو سى جار لەسەر یەك گوتم "نا نا نا، تۆ دایکىکى زۆر باشىت و زۆرم خۆشدەوئىت".

بەلام دایکەم زەردەخەنە روکەشەکەى دەزانىم کاتىک بىنىمى. چەند رۆژىک دواتر پىتگوتەم "شتىک هەىە زەینەب، چى بوو؟ چىمکردوہو زەینەب؟ بۆچى ئەوہندە لىم تورەى؟"

لەسەر کورسىیەك دانىشتبوو پىکەوہ بەرگمان تىگرتبوو. من لەتەنىشتىیەوہو لەسەر ئەرزەکە دانىشتبووم. هەستەدەکرد هەموو تورەى و

شیتگری و بینومیدیم به تهوژمینک خهشم و کین و تاوانبارکردنهوه ههئدهقولاً. دهستمپیکرد "دایکه، هرچی شتیکت که یارمهتیت دابووتم بونیادیان بنیم لهناوبردا بوجی نهو کارهت بهسهر هینام؟ لهدوا سالی کولیتز دهرتهینام؟ له خیزان و هاوپرکانمت دوورخستهوهو منت دا بهپیاویک که ههر نهمدهناسی، پیاویک که نازاری پینگه یاندم؟ بوجی وازت لیتهینام و بهتهنها لهم ولاته بیگانهیه دا بهجیتتهیشتم؟" دهستمکرد بههه نسکدان.

"نۆ، زهنوبه، تۆ نازانیت."

"زانین، چی ههیه که نهیزانم، دایه؟ تۆ گالتهت بهو کهسانه دهکرد که میردیان به کهسانی نهناس دهکرد! پیتدهگوتم کولیتز تهواو بکهم و کاریک بکهم و ببه ژنیکی بههیز، بهلام تهماشاکه چیت له کهچهکت کردوه! بروام پیت ههبوو دایه، تۆ بهدریزایی نیوهی جیهان منت دوورخستهوهو منت کرده باوهشی پیاویکهوه که هیچ ریزیکی بو نهو شتانه نهبوو که فیرت کردبووم گرنگیان پیندهم. دایه، ژیانم دایه دهست تۆو متمانم پیکردیت! تۆ نهو کهسه بوویت ناموژگاریت دهکردم که هرگیز نابیت بهیتلم هیچ پیاویک خراب مامه لهم لهگه ن بکات، بهلام تۆ چیت کرد؟ منت دایه پیاویکی قیزهونی ساردوسر که دوو جار لاقه ی کردم!"

نازانم چۆن باسی نهو نیگایه بکهم که خستیه سهرم. نیگایهکی تیکشکاوی شکستخواردوو لهناکامی لهدهستدهرچوونی شتیک. بینیم په ریشان بوو، شانهمکانی داکهوتن، دانهوییهوهو سهری خسته سهر دهستهکانی و دهستیکرد بهگریان. دواچار گوتی "دهبوایه رزگارت بکهم نازیزهکهم، دهبوایه. نهو تۆی دهویست، زهینهب. هیچ ریگه چارهیهکی ترم نهبوو."

"نهو، نهو کییه؟"

ماوهیهکی زۆر بوو له نهمهریکا بووم. له عیراقدا تهنها یهک (نهو) ههبوو، نهویش عهمو بوو."

کهواته دایکم منی نه ناردیوو بو نهمهریکا بو بهدیتهینانی خهونهکهی؟ نهو منی دابوو به فهخری، له بهر نهوهی دهترسا عهمو لاقه م بکات؟ من لاقه بکات؟ تیگهشتن له قورسی و ری تینه چوووی لهم قسهیه ئاسان نهبوو.

پێمگوت "بەلام دایکە من تەنھا نۆزده ساڵ بووم". زۆر لە شتیکی ساویلکەو بێ مانا دەچوو.

"زەینەب، لە چاوەکانی ئەودا تۆ ژن بوویت. دەزگیراندار بوویت. پاش ئەوەی لە دەستگیرانەکەت جیاوویتەوه. تۆ ژن بوویت ئێتر".

تکای لێکردم تیگەشتنم هەبیت و گەرایەوه بۆ ئەو کاتانە لەگەڵ عەمۆدا بەسەرم بردبوون و من ویستبووم لەبەر خۆمیان بەرمەوه، بەوهیوایە ئەو کاتانەم بێربخاتەوه وەک چۆن خۆی بینیوی.

"ئەو شەوهت لەبەرە لەسەر بەلکۆنی تەنیشت رووبارەکە وەستا بویت و من و ئەو تەماشامان دەکردیت؟ لەو مانگە شەوهدا شەنی با قرتی شانە دەکرد و ئەویش وەستا بوو چاوی تێرپیووی وەک ئەوەی هەلتمزیت. من لەتەنیشتیەوه وەستا بووم، نازیزەگەم. ئەوجۆرە تەماشاکردنەیم دەناسی. تەنانەت لەوکاتە پێیگوتم "کچەگەت زۆر جوانە" رووی لێ وەرنەگێرپرایت. ئەو شەوه زانیم پێویستە لەتۆ دووری بخەمەوه بەوەی رەوانە لە دەرەوهت بکەم".

"بەلام، دایکە.. " زمانم لال ببوو، دەمویست لەو تاوانە بگەم کە هەرگیز بەسەرمدا نەهاتبوو عەمو ئەندێشە و هەهای هەبیت. "ئیمە وەک خێزانی ئەو وابوین، نەیدەتوانی، نازاری نەدەدام، وانەبوو؟"

"نای، شیرینەگەم، هیواخواز بووم هەرگیز نەم شتانەت پێنەلێم، بەلام دەمبینی دلی بەتۆدا چوو بوو. ئەو زەردەخەنەیهی لەگەڵدا دەکردیت، دەزانی کامە، زەردەخەنە جوانە سەرنجپراکێشە بەماناکە. دەمزانی مەبەستی لەو زەردەخەنە نەفرەتیە چیبە. متمانەم پێیکە زەینەب، نازانی ئەو چۆن بوو".

ئەوکاتەم بێرکەوتەوه کە یەگەم شەو بوو بینیم دواي ئەوەی لە دەستگیرانەگەم جیابوومەوه، بۆ ماوەیهکی زۆر چاوی بێرپیووه چاوەکانم و من پێموابوو سۆزو بەزەیی پێمدا دیتەوه. ئەو هەمان ئەو شەوه بوو کە بەنیگایەکی نەرمەوه تەماشای دەکردم و سەمای بلو دەنوبیم دەکرد، وامدانابوو سزای سارا دەدات. مەگەر لەو زیاتر شتی تر هەبوو؟ بەلێ، یەگەسەر زانیم، هەبوو.

سەیری چاوه جوانەکانی دایکەم کرد، ئیجگار سوور بوون و لەنازادا گوشرابوون بەهۆی ئەوەی چەندە بەنارەوایی مامەلەم لەگەڵ کردبوو. هەستم

بەلێشاویك متمانە و خوشەوویستی دەکردو خۆمکردە باوەشیەووە و پێکەووە
هەنسکمان دەدا لەوێ عەمو چی بەسەر هەردوگماندا هێنا لەگەڵ ئەو سالانەی
لەدەستمان دان. هەستم بەنازەرەکانی و دەرپرینی بەژان و سووی دەکرد. ئەو
بەکیك بوو لە چرکەساتە هەرە کاریگەرەکانی ژیانم. ئەوساتە بوو کە جاریکی تر
بوومەووە بە کچی و ئەو ساتە بوو ئەویش توانی ناسودەیییم پێ ببەخشیت. داوای
لێخۆشبوونم لێکرد، ئەویش بەهەمان شیوە. لەکوێ بیزانیایە کە لەدەست
لاقەکردن رزگارم دەکات و دەمنیڕیتە باوەشی لاقەکەریکی ترەو؟

داوای ئەوێ هەردوگمان هیور بووینەووە، پێیگوتم ئەو دایک و باوکەکانی
تویش نیگەرانی کچەکانیان بوون ئەو رۆژە عەمو سواری نۆتۆمبیلە
وەرزشییەکە کردین بەبێ ئەوێ ئەوان ناگادار بکاتەووە.

"کچینە، چەندێک نیگەرانتان بووین! کاتیك گەرانیەووە، ئەو هەستی
بەتێکچونی دەموچاومان کردو نیوەی بەپێتکرد. پاشان نیوەی برده لاوە
بەتورەییەووە پێی گوتین "چۆن دەوێرن بەشیوەیەک بێرکەنەووە کە شتیك لە
کچەکانتان دەکەم!"

گوئیستی دەنگی عەمو بووم لە دەنگی دایکەدا. ئاوازی دەنگیم دەزانی و
موچرک بەهەموو لەشەدا دەگەرا.

ناحەقیان نەبوو بترسین کاتیك ببینن سەدام حسین کچەکانیان دەبات بۆ
پێاسە لەحالیکیدا هەموویان لە تافی لاویدا بوون. ئەوان هیچیان لەدەست
نەدەهات و بێدەسەلات بوون. دەیتوانی هەرشتیکمان لیبکات کە پێی خوش بێت و
ئەوانیش هیچ شتیکیان پێنەدەکرا. بەهیچ شیوەیەک خەیاڵم بەلای هیچ شتیکی
مەترسیداردا نەدەچوو. تەنها دوو جارم لەبەرە کە بەراستی کاتیکی خوشیم لە
هاوەلیکردنی ئەو بەسەربردبیت، ئەو دوانیوەرۆیە یەکیك بوو لەو دوو جارە. داوای
ئەو هەموو سال و هەموو خۆتێندنە، بەلای منەووە هەرگیز ئەو سەدام حسینەکی کە
جینۆسایدی ئەنجامدا لەگەڵ ئەو سەدام حسینە یەکنەگەریتەووە کە ئەو رۆژە
بەنۆتۆمبیلە سوورە وەرزشییەکە پێاسە پێتکردین. لەرووی مەعریفییەووە
تێدەگەشتم، بەلام لەرووی هەست و سۆزەو تێنەدەگەشتم. هێشتا جیاوازی و
بەربەستی نیوان ئەو سەرلێدەرکردن و سەرلێدەرەنەکردنە لەمێشکەدا گینگی

دەدا، حیواوزییەكەش زۆر بوو.

دواتر، كەسێك كە هەرگیز لەژێر دەسەلاتی سەدام حسیندا نەژیابوو چەند پرسسیاریکی لێكردم وەلامدانەو هیان بەلامەووە سەخت بوو. بەدەر لەو هاوسەرگرییە رێكخراوە، مەگەر هیچ رینگەیهكی تر نەبوو بۆ دەرزابوون؟ ناخۆ نەدەگرا دایكەم راستییەكەم پێبێت، بەتایبەتی دواى ئەوێ وازم لە فەخری هێنا؟ بەشیکی وەلامی ئەو پرسسیارانەم دەزانی كە دەگەوتە سەر لایەنە لۆجستیکی وەك سنوردارییەكان لەسەر گەشتكردن و حەوالەكردنی پارەو تەنانەت برۆانامەى زانكۆش، بەلام خودی پرسسیارەكان تێنەگەشتنیکی بەرچاویان پیشاندەدا لەوێ چیمان دەزانی پێویست بوو نەنجامی بدەین تاكو لەژیاندا بێئینەو. لە عێراق هەرگیز ئەو نازادییەمان نەبوو تاكو بەو شیوەیە بێرەكەینەو. ترسو تۆقین باریكترین گوزەری سەلامەتی لەمیشكماندا هەلتەكاندبوو، بەردەوام میشكمان بەو جۆرە بوو. نەگەر دایكەم پێی بگوتمایە لەبەرچی منى دابوو بە فەخری، هەموو ئومیدیکی لەناو دەچوو، لەبەرئەوێ بەلای ئەوێ هاوسەرگرییەكی باش بوو. لەحیاتی ئەو، ئەو بێرە هەلەییە پاراست و هەلیکی پێدام و ئەو نەگەرانیە سنوردارکرد تاكو عەمو هەست بە مەرامەكانی دایكەم نەكات و ئەویش و خێزانەكەشی سزا نەدات. هەر رینگەیهكی دەرزابوونی كرداری هەبووبێت، ئەم شیوەیان تاكە رینگە بوو كە زۆرێك لە دایكە عێراقییەكان پێیان باش بوو تاكو كچەكەیان لەدەست لاقەكردنی عودەى و خودی عەموش بپاریزن. ناواتەخواز بووم بزائەم چەند كەسى تری هاوشیوەى من هەبوون؟ چەند كەسمان مێردى كردبوو بە وینەو دەنگی كەسێك لەتەلەفۆندا؟

دایكەم ئەو كارەى نەنجامدابوو كە هەر دایكێك لەبێچارەیدا نەنجامی دەدا. وەك دایكى موسا چۆن كۆرەكەى كرده سەبەتەیهكەووە بە شەپۆلەكانى نیلى سپارد، هاوشیوەى دایكە فێتنامییەكان كە داماوانە منداڵەكانیان بۆ سەربازە ئەمەریكاییەكان فرێدەدا كاتیك لەكۆتایی جەنگی فێتنامدا دەپۆشتنەو بۆ وڵاتەكەیان، وەك ئەو ژنانەى لە كەمبەكانى پەنابەران لێمەپارانەو كچەكانیان لەگەڵ خۆمدا ببەم، دایكیشم بەوشیوەیە دەستی لەمن هەلگرتبوو. منیش نازارو سزام دابوو بەوێ هێندە خۆشى ویستبووم.

نەخۆشییەکی دایک بەخەمۆکی درێژخایەن دەستنیسانکرا، دەرەنجامێک کە قسەکردن لەسەری قورس بوو، ئەمە بێجگە لە زیاتر دەرکەوتنی نیشانە دیارەکانی گرتی جەستەیی. هەرچەندە نەیانتوانی ھۆکارەکی بدۆزێتەوە، پزیشکەکان ھەستیان کرد شەلینەکە گرتیکی جیاواز بوو کە دەگرا دواتر لە عیراق چارەسەر بکریت. ھەولمدا رازی بکەم لەگەڵماندا بمانیتەو، بەلام دەیگوت پێویستە بگەرێتەو بۆ لای برا بچووکەم کە ھێشتا لە بەغدا لە قوتابخانە بوو. نەمجارەیان بە کۆلیک نازارو ترسو دوودلییەو سواری فرۆکەکەم کرد، ھاوکات لەگەڵ بریک دەرمانی پرۆزاک بۆ چارەسەرکردنی خەمۆکی و نینگەران بوونی.

باش نەبوو. چەند مانگیک دواي ئەو پشکنین و چارەسەری پزیشکی زیاتری بۆ کرا تاکو دواي ھەوت مانگ کار گەیشتە ئەوێ نەشتەرگەرییەکی کوشندەو ناپیویستی بۆ بکریت لە عەمان. لەو ماوەیەدا توانیم ئاستەنگەکانی گەپانەوێ بۆ رابمانم و بیهێنمەو بۆ ئەمەریکا تاکو لەتەکمدا بیت. ئیجگار نەخۆش بوو لەگەڵ ئەوێشدا کەس نەیدەزانی بۆ وایە. چەند مانگیکی لە نەخۆشخانە ئەمەریکاییەکان بەسەربردو ماوەیەکی زیاتر لەوێشی لەچارەسەرکردنی ئاساییدا مایەو پێش ئەوێ دواچار نەخۆشییەکی مەترسیداری تیدا دەستنیسان بکریت کە بەخەیاڵدا نەدەھات. نەخۆشی ALS، کە نەخۆشییەکی مەترسیداری دەمارییە و ھەردەم وەک "بەندیخانەي ژيان" بای لێو دەکریت، چونکە خانەکانی دەوری مێشک بەبەردەوامی ھەر بەرەو خراپتر دەروات تاکو دواچار ھەمووی پێکەو لەکار دەگەوێت. ماسولکەکانی جەستەي دایک ھێندە لاواز ببوون بەدەگمەن دەیتوانی بچوێت و دواتر بەتەواوێتی شل و شۆل و بێھێز بوو. بەلام مێشکی وەک خۆي مایەو و ھەتاکو کاتی مردنی ناگای لەھەموو چرکەساتیکی بوو. لەگەڵ ئەوێ نەدەزانرا بارودۆخەکی ئەو پەيوەندیی ھەبوو یان نە، (ALS) بەسترا بوو بە (نیشانەکانی نەخۆشی جەنگی کەنداو) وە کە تووشی سەربازە ئەمریکی و بەریتانییەکان ببوو لەو دەمەي لە رۆژھەلاتی ناوەرەست خزمەتی سەربازیان کردبوو.

تەمەنی دایکم پەنجاو یەک ساڵ بوو. نەخۆشییەکی چارەسەر نەکر او بوو. پێدەچوو دوو سالی مابیت، یاخود دە سالی لەژياندا مابوو ئەگەر بەخت یاوہری

بوايه هەرچەند هەندىك دەيانگوت بەخت رەشپه. ترسى لەدەستدانى داىكم كە بەدرىزايى زيانم لەگەلمدا بوو خەرىك بوو بە وجود دەهات.

پيىگوتەم "دەمەويت لە ولاتى خۆماندا بمرم. ئەووە تاكە ناواتمە".

من و نەمجەد مالهەكەمان گواستەووە بۆ شوقەيەك دوو ژوورى نوستنى تيدا بوو، رووناك و خۆش و بۆ كەمتواناش لەبار بوو. داىكم دەيوست لەسەر جىنگايەكى ناسايى لەسەر نەرزەكە بخەويت و لەسەر كورسيهەكى ناسايش دابنیشيت و تاكو بكرايە زيانىكى ناسايى بگوزەراندايه، چونكە نەيدەتوانى بەبى يارمەتى كەسيكى ديكە بجوليت. ئەو كورسيهە كۆنەى بۆى كرىبووم بەقوماشىكى شەرابى پاكستانى چاكم كردهووە و چوار دەوريم بە روو ك دەورە دا. ژوورى نوستنەكەيم بە رەنگى شەرابى و سەوز كە جوانترين رەنگ بوون بەلایەووە رازاندهووە، هەروەها تابلووى كۆنى بەغدام بە ديوارى ژوورەكەيدا هەلئواسى هەرچۆن لە ژوورى دانىشتنەكەمان لە بەغدا هەلمانواسيبوون.

لەوكاتەى هينامان تاكو لەگەلماندا بژى (لەگەلماندا بمریت)، نەيدەتوانى بپرات و تەنانەت نەيدەتوانى سەرىشى بجوليت و نەبوايه كەسيك سەرى بۆ بجولاندايه. زەردەخەنە جوانەكانى نەمابوون. ماسولكەكانى جەستەيى و دەموچاوە جوانەكەى شل بيوون و پيىستى دەموچاويشى وەك پەردەى پەنجەرەيەكى داخراو هاتبوو خوارەووە. سەردەمانىك دەموچاوەى زۆر روون و كەشاوە بوو، بەلام بىجگە لە چاوە گەورە قاوەيپهەكانى كە بەهۆى نەخۆشپهەكەووە زياتر گەورە ببوون تەواوى دەموچاوى تىكچوو بوو. تەنانەت نەمدەتوانى باوەشى پيدا بكەم لەترسى ئەوەى نەو ك هەناسەى بوەستيت. لەژوورەكەيدا نوكسجينمان بۆ دانا بوو. نەيدەتوانى قسە بكات، بەلام بەشپهەيەكى سەيرو خۆشەختانە هيشتا دەيتوانى دەستى بجوليت. لەبەرئەووە نەگەر قەلەمىكمان بەدايهتە دەستى دەيتوانى لەرپى نوسينهەووە قسەمان لەگەلدا بكات.

يەكەمجار بەسوارى كورسيهەكەى دەمانرد بۆ گەشت كردن بەدەورى شارەكەدا، بەلام بۆ هەر شوپىنىك برۆيستينايه خەلكى رادەووەستان و چاويان تيدەبپرى. لەسەرەتادا ميوانيشمان هەبوو، بەلام كە تەماشايان دەكرد يەكسەر دلپان پپر دەبوو دەستيان دەكرد بەگرپان. ئەو شتەى پيويستى نەبوو بەزەيى پيداھاتنەووە

بوو، لەبەرئەوه مانگەکانی کۆتایی ژیاانی بەقالبوون لەگەڵ خیزانەکەیی و نامە نوسین بۆ هاوئەهوانەکانی و لەگەڵ بەختوکارێکی تەنزانێ بەناوی فاتمەوه بەسەربرد کە چاودێری دەکرد لەوکاتەیی من و ئەمجەد لەمال نەبویانە. ئەمجەد لە دواسائی خویندنی پارێزەریدا بوو کاتیکیش دەهاتەوه مالهوه تەلەفزیۆنەکەیی بۆ دەخستە سەر بەرنامەیی بوکەئەکانی منداڵە کلاوبەسەرکە (Beanie Baby Puppet Show). ئەمجەد حەوزێکی ماسی بۆ کۆری و پریکرد لە ماسی گۆلدفش تاکو لەرۆژدا دایکم بۆخۆی تەماشای بکردایە، ئەگەر یەکیکیان ئی بمردایە نەوا یەگسەر دانەیهکی تری لە جیگای دادەنا پیش ئەوهی دایکم بیزانیا یە کە مردوو. خویندەوهی شیعرەکانی رۆمی بۆ دایکم ببوو خوییهکی شەوانە. حەیدەری برام کە لەبیرم بوو کۆمپیوتەر ببوو خەوو خۆراکی تازە فیزای وەرگرتبوو تاکو لە دیترویت ئیش بکات و هەرکاتیکیش بیتوانیا یە سەردانی دایکم دەکرد و دەیشۆرد و قزی شانە دەکرد و خۆشەویستی و میهرەبانیا یەکی ئیجگار زۆری بۆی هەبوو. تاکو ئەوکاتە نزیکەیی سالتیک بوو دایکم حەسەنی برا بچوومی نەبیبوو، زۆر خەمی بوو. هەولتیک زۆرمان داو ئیجگار لە بەرپرسە ئەمەریکایەکان پاراینەوه تاکو بیتوانیت سەردانی دایکم بکات بەلام فیزەیان پینەدا. کاتیک بە تەلەفۆن قسەمان لەگەڵ دەکرد، گوشێ تەلەفۆنەکەم دەنا بەگوئی دایکمەوه و گوئی بۆ حەسەن دەگرت کە قسەیی لەگەڵ دەکرد پاشان گوشێ تەلەفۆنەکەم نزم دەکردەوه بۆ بەردەستی دایکم و سی جار پینیدا دەکیشا (تگ، تگ، تگ) تاکو حەسەن بزانتیت گوئیستی قسەکانی بوو.

ئەمە ئەو چارەنوسە نەبوو کە هیچ کام لە ئیمە بۆ دایکم خواستبیت. لەگەڵ ئەوهشدا بۆی دەنوسیم ئەو ساتانە خۆشترین رۆژەکانی ژیاانی بوون. ئەگەرچی گەڵ خەمناک بوو بەلامەوه، بەلام لە نەخۆشیا یەکەیی تیدەگەشتم. کۆششیک نەبوو بۆی بکەین، هیچمان پینەدەکرا، ئەمەش بۆخۆی جۆرە ئارامیا یەکی خۆی هەبوو. کاتمان هەبوو پلان دابنیتین و ئامازەیهکمان دانا کە پیم بلتیت دواي مردنیشی دلی لەلامە، ئەویش هەستی دەستپیدا هیتانی پشتی پەنجەکانی بوو بەروومەتمدا. لە قاتی حەوتەمی شوقەکەدا بووین و بەسەر دیمەنیکێ فیرجینیدا دەپروانی کە لەگەڵ ئاسماندا لەیهکیدابوو. هاوشیۆه

زۇرۇڭ لە عىراقىيەگان لەسالانى نەو دەھەگاندا دايكەم زياتر رووى لە نايين كەردبوو. يەكەمجار بەلامەوہ سەير بوو كە بينيم تەسبىحى ھەلگرتبوو نزاى دەكرد بەبى ئەوہى لىوہەگانى بچولنىت ياخود دەنگىكى لىوہە بىت. وىراى ئەوانەش، جۆرہ جوانى و خۆشپىيەك لەو رۆژانەدا ھەبوو. ئەو ترسەى ماوہى بىست و پىنج سال لەگەلدا ژيابوو نەمايوو، ئەوہش وەك ھاندەرئىك بوو بۆم كە دەمبىنى ھىندە بى فىزو خۇراگرە لەسەرو بەندى دوایى ھاتنى ژيانىدا. ئەو سورەتەى قورئانى بۆ دەستنىشانكردم كە دوای كۆچكردنى بۆى بچوئىنم و دەستىكرد بەنوسىنى نامە بۆ ھاورى كۆنەگانى لە عىراق و پىرى رادەگەيانندن چەندىك خۆشى دەويستىن و داواى گەردن نازادى لىدەكردن و گەردنى ئەوانەشى نازاد دەكرد، ئەگەر ناخۆشپىيەك لەنىوانىاندا دروست بووبىت. كاتىك لە ئىش دەگەرپامەوہ، ھەمىشە شتىكى تازە روويدابوو، وەك وىنەكيشانى دەموچاوى پوورىكەم بەرەنگىكى درەوشاوەى بۆيەى ناوى كە بەبىرى خۆى كىشابووى، نامەيەك تاكو بۆ ھاورىيەكى كۆنى بنىرم، خواردنىكى عىراقى كە شىوازى نامادەكردنەكەى بە بەخىوكارەكەى گوتبوو تاكو بۆم لىبىت.

ئەو كاتە لە بەغدا دايكەم گازندەى ئەوہى دەكرد كە دەستەگانى زۆر گۆشتن بوون. ئىستا بەشپوہەكى سەير جوان بىوون، لەلايەن خودايەكى بەخشندەوہ كەرەستەگانى قەشەنگىيان پىبەخشرابوو. دوو بەتانى چنى، دانەيەكى زەرد بۆ من و دانەيەكى سېى بۆ ئەو مندالەى كە بەلنىم دابوو ھەرگىز نەمبىت، لەسەر كاغەزىك نوسىبووى "لەكاتىكدا مىشكت گۆرى تاكو مندالت ھەبىت، ئەم بەتانىە بۆ ئەو". لەگەل ھەر تەقەلنىكدا نزاى دەكردو داواى لىخۆشبوونى لە خودا دەكرد "خوایە لىمخۆش بە، خوایە لىمخۆش بە، خوایە لىمخۆش بە". بوو بەجۆرە مۆدىلىكى جىاواز بۆ من. ئەو جوانىيەى رۆژانىك بەسەر روخسارىيەوہ بوو، گۇرابوو بۆ رىزىك جوانى و بەھىزى لە ناخىدا. لەم لايەنەدا نموونەيەك بوو بۆم و دوای ئەوہ ھەولمدا ھەموو ئەو بەدخالىبوونانە لەژيانمدا بسرپمەوہ نەوہك لەپەردن يەخەى منىش بگرىت.

پاش چەند سالىك لە ھەولدان بۆ سرپىنەوہى رابردووم، دواچار دركەم بەوہ كەرد زۆر پىويست بوو لەو رابردووە تىبگەم. دەبىت چەندىك شتى لى

شاردبیتەموه لهوکاتهی گهوره دهبووم؟ خۆپەرستانه لهوه دوترسام که کۆنترۆلی دهستهکانی لهدهست بدات پێش نهوهی به نوسینیش قسه لهگهڵ تاکه کهچهکهی بکات، لهبهرنهوه شهوئیکیان داواملێکرد شت بۆ منیش بنوسیت و نهویش رازی بوو.

ئێتر لهوکاته بهدواوه نهیدهتوانی قسه بکات و به نوسین ژيانی بهرۆمدا کردهوه. باسی نهو شهوهی دهکرد که بۆ یهکهمجار لهگهڵ باوکمدا چاویان به عهمو کهوتبوو. من لهو شوینه بووم. کاتێک گهنج بووم باسی دورگهی بهرازی بۆ کردبووم، نهوئیکات بهلامهوه وهک چیرۆکیکی خهیاڵی وابوو. لهوکاتهدا نهگهرچی نوسینهکانی رهنگدانهوهی جۆره بێباکی و سههرکهشییهک بوو، من وهک نامهزهیهکی رهشی رووداوهکانی دواتر دهمبینی، وهک نۆپراسیۆنیکی گهریلا که لهلایه ن کهسیکی ستراتیژی بێ بهزهیی و دلێرهقهوه پلانپێژری بۆ کرابوو ههروهها بهباشی چهکهکانی دهستی ههلبژاردبوو که بریتی بوون له تفهنگ و شامپانیا. دایکم بهخهیاڵی خۆمدا دههینا لهوکاتهی پینچ سال له نیستای من گهنجتر بوو، گهنجیکی قهشهنگی که یفخۆشی تیروتهسهل، چهند سالتیکی کهم بوو زانکۆی تهواو کردبوو لهگهڵ پیاویکی که شخهی قۆزدا سهمایای دهکرد لهپێش تپینکی میوزیکی راستهوخۆدا لهتهک کهسه گهنجتهکانی وهک پووره لهیلاو مازنی هاوسهری و پووره نهداو قهیسی هاوسهریدا.

ههستم به بزوینههری بهلهمهکان دهکرد که بهپینچهوانهی تهوژمی دیجلهوه دههاتن و له دورگهی بهراز کهناریان دهگرت، خهڵکهکه راستهوخۆ بهرهو پیری باوهشی پیاویکی قۆزی که شخه دهروشتن که جلوبهرگی سپی پۆشیبوو وهک نهکتهریک لهسههر شانۆ بیت و روناکی مانگی لهسههر بیت. ههرکه دابهزین نهه کهسه بهرگ سپیه چهقهنهی لێدهداو بهلهمی تریش له تاریکایانیهوه دهردهکهوتن و چواردهوریان گرت، گوايه خاوهنی ناھهنگهکه نهه میواندارییهی بۆ ریکخستبوون. سهربازهکانیش نزیك دهبوونهوه و سینی شامپانیايان ههنگرتبوو. هاوڕێیان لهناو خۆیاندا پرسیاریان دهکرد، نهه پیاوه کییه؟ بهلام تهنا نهت دواي نهوهی ناسینرا، خهڵکهکه نهه ناوهیان نهبیستبوو. ههموو کهس سهروکی دهناسی، بهلام کێ سهدام حسینی نامۆزای دهناسی که جیگری سهروک بوو؟ بیتشک دایک و

باوگم نه یانده ناسی. دایکم هینده بیباکانه پرسى بووی "سه دام حسین کیه؟" وهك نه وهی جاریکی تر ناوی نه هیئیته وه.

کاتیک ئەم نوسینهی دایکم خوینده وه، پیلاوه سپیه گانی عه موم هاته پیشچاو له لم و قوری دورگهی به رازدا. له ناو ئەو له دا گه مەم کردبوو، به ههستیکی مندالانه و خۆتاوانبارکردنه وه، به داخ بووم بۆ نه وهی سه دام ئەو شوینهی هه ئبژاردبوو بۆ په لاماردان و رکئفکردنی ژیانمان. له بیرمه باوگم خلیسکانی سه رناوی ده کرد به ده وری دورگهی به رازدا، که شخه و بالا ریک و له دوايه وه شه پۆلی ناو به که وانیهی که فی ده کردو ده موچاوی شیوهی سه یری دروسته کردو ناوبه ناو قاچیکی ده هیئایه ده ره وه تاکو من و ناموزا و پوورزاگانم بخته پیکه نین. ناو ته خوازم بمزانیایه نیستا دایک و باوگم چون ده بوون نه گهر سه دام حسین وازی لیه یئانایه خویان بن؟ دواچار که ی بوو باوگم شتیکی وه ها بیمیشکانه ی کردیت؟ ناخۆ ئەو کاته ش دایکم هه ر لییره له لاشه یدا به ند ده بوو ته نانه ت له و کاته ی به ره و گیاندا نیش ده جوو؟

عه مو به فیل و ته له که ی راوچیانه وه شوین دایک و باوگم که وتبوو. بۆ ماوه ی دوو سال بانگیشتمه ی بۆ ده ناردن، به لام ئەوان پاساویان ده هیئایه وه تاکو خویانی ئی به دوور بگرن. له سالی ۱۹۷۴دا نارامی له به ره هه ئگیرابوو، له به ره نه وه ته له یه کی نایه وه: داوای له مه حمود کرد که هاوړیتی هه ردوولا بوو نه ویش له دورگهی به راز نا ههنگی سه ره تا یه کتر بینینی ریکخستبوو بینه وه ی به دایک و باوگم بلیت که سه دام دیت بۆ نا ههنگه که. کاتیک له زهنگیاندا مه حمود وه لامی دایه وه و ناگاداری کردنه وه که سه دام حسین له ژووره وه یه. له به رده م ده رگا که دا وه ستان و به ووردی بیران له و بژاردانه کرده وه و یه کتیکیان هه ئبژارد. نه گهر برۆشتنایه عه یبکی گه و ره ده بوو به لایانه وه.

دایکم نوسی "له به ره نه وه ماینه وه، نه مه ش ژیانمانی گۆری".

نه وان مانه وه یان به زیندویی هه ئبژارد، خویان به ریزو نه ده به وه پیشاندا و دواچار بووه زیندانمان. هه ولما خۆم بخرمه جیی دایکم که له و به رده رگایه دا وه ستابوو، له په شوکاویدا هه ر تهم قوتده دا و له گه ل هاوسه ره که مدا هه ر ته ماشای یه کترمان ده کردو به خیرایی ده ره نجامه گانمان هه ئسه نگاند که ره نگه له سه ر

ئیمەش و منداڵەكەشمان بکەوتایە ئەگەر بئ چاوو روو بوینایە. دەمزانی، منیش
 ھەر دەچومو ژیوورەو. ئەو یەكەم ھەنگاو بوو كە لەگەڵ شەیتان گرتیانەبەر.
 جارێکیان دایكەم بە شەیتانی گەورە ناوی ھێنا. مەگەر شەیتان فریشتە یەکی
 نەفرەت لێکراو نەبوو كە دەسەلات و جادوی خۆی ھەبوو بۆ ئەوێ تاف تاف
 خەلکی بڤاخە ریزی خۆیەو و تا کار بەو گەشت بتوانیت ئەو شتانەتان لئ ببات
 كە پیتان وابوو گرنگترین شتی ژیانتانە؟

بۆی نوسیم "سەرەتا، پیمان وابوو ئەگەر وریابین دەتوانین پە یوھەندییەكە
 چارە بکەین". لەو کاتەدا ویستم ھاواربکەم و بئیم دایكە مەحالی بوو! تەماشای
 ئەو دەرەنجامانە بکە كە دەبیت ھەموومان باجەكە ی بدەین!

لەگەڵ ئەو ھەشدا، لەنوسینەکانیەو لوتبەرزییە بئناگاکەم بۆدەرکەوت
 لەھەلگرتنی بەرپرسیاریتی نەزانیدا. ئەوان ساویلکانە لە بەغدا مابونەو و
 بئناگابوون لەوێ لەپیشیانە. مەحمود، كە وادەردەكەوئیت لئزانتر بووبیت و لاتئ
 بەجیھتشتبوو. ھەرگیز چاوم بە مەحمودی ھاوڕێیان نەكەوتبوو، بەلام
 لەخوئندنەوێ نوسینەکانی دایكەداو بەخەیاڵمدا ھات ئەو كەسێکی زیرەکی
 سەرکیش بووبیت، ھێند چاونەترس ببوو خۆی خستبوو بەر مەترسی شوئینیکی
 نادیار لەكاتێكدا دایك و باوکی من مانەو. ترسابوون ئەو ھەنگاوە بنین و
 ساویلکانە وایان دانابوو ھەرچوئێك بیت دەتوانن بەسەلامەتی بمیننەو و
 مائەكەمان بپارێزن. بۆچی ئەوان ھێندە جەربەزە نەبوون تاكو وەك مەحمود و لات
 بەجیھتھێلن؟ بۆچی ھەندێك خەلك رۆشتن و ھەندێكیش مانەو؟ قورس بوو
 تەماشای دایكەم بکەم و نەبینم چەند پەڕیشان و بیھیاو ببوو لەھەموو ھەولەکانی
 ھەلھاتنی و لەگەڵ ئەو ھەشدا كاتێك یاداشتەکانیم دەخوئندەو ھەستەدەكرد ھێشتا
 دەتوانم كەمێك وئناي ئەو دایكە گەنجە بەسەزمانە لەچاوەكانیدا ببینم.

ھەموو شەوێك كە لەنیش دەھاتمەو ئەوێ نوسیوی وەك زنجیرە یەك
 دەمخوئندەو. ھەندێكجار چەند رستە یەکی كەمی دەنوسی و ھەندێك جاریش
 زیاتر. دایكەم پیشانیدام كە سەدام حسین وەك زۆرداریکی گەنج بەرەو ھەلكشان
 دەچیت پێش ئەوێ سەرنجی دنیا بۆ لای خۆی رابكیشیت. لەترسەکانی خۆمەو
 كە بۆ کاری سینەمایێ دەشیا لەگەڵ بڕەو ھەریەكە دایكەم وایان لێكردم وئناي

عمو وهك كونده په پویه کی راوکه ری شهو بکیشم که به شه قامه کاندای دورو خولی ده کردو دایک و باوکم و کهسانی تری له خه و راده په راند بو سازدانی ناههنگ یاخود بو نه وهی ماوهیه کی دورودریژ گویی بو بگرن. گهل کاتم بیردیته وه جیگای بیژاری بوون: دایکم به په له ناو چه کهمه جه کانی که وانته ره که ده گه را بو فسته ق تا له سه ر میزه ساجیه که بو عموی دابنیت، عمو به زه رده خه نه که مه ندکی شه که یه وه و سندوقیک شیفاس ریگاله وه خوئی ده گرد به ژووردا، باوکم له سه ر قه نه فه شینه که مان ده یخوارد وه، په ست و بیژار بوو له م (هاورپیه تیبه ناهاتایه) هه روه ک دایکم و باوکم وایان پنده گوت، له گهل نه وه شدا زیاتری ده خوارد وه، دایکم ژیرانه دهنگی ته سجه یه که ی کزده کرد تا کو منداله کانی به خه به ر نه یه نه وه که له قاتی سه روه خه وتبون نه وانیش من و حه یده ر بووین، بوگه نی تیکه لوی ویسکی و قوونیش نه و ناوه ی پر ده کرد.

خویندنه وهی نه و شتانه ی نویبونی هم خوئی به خش و هم نازارده ریش بوون، هاوشیوهی ته ماشاگردنی فیلمیکی تراژیدی بوون که تیایدا به دهر له پاله وانه کان هه موو لایه ک گاره ساتی دواتریان ده بیینی. ماوهیه کی زور بوو پوره نه حله م نه بیینیوو. یه کیک بوو له باشترین هاورپیکانی دایکم. له نیستادا له رپی نویسینه کانی دایکه وه ده بیینم له سه ره خو له گهل عمو سه ما ده کات دوا ی نه وهی عمو هینده ویسکی ده ر خواردی میزده که ی دابوو که وتبوو و پیویستی به یارمه تی هه بوو، هینستا پوره نه حله ی گرتبوو تا کو سه مای هیواشی له گهل بکات. دیمه نی رووی نه حله م به سه ر شانی عمو وه ده هینایه پیش چاوم، سه رشاربوو به ترس له کاتی سه ما گردنیداو نه شیده توانی بروات و یارمه تی هاوسه ره که ی بدات. نه و هونه رمه ند بوو، نیواران له گهل دایکمه دایکه وه داده نیشتن بو خواردنه وهی قاوه ی تورکی و دهنگی فنجانه بچوکه کانی قاوه که م بیردیته وه که له سه ر ژیره که ی سه ره ونخونیان ده کرد تا وینه ی دهرچوو له خلتی قاوه ی بنی فنجانه که بخویننه وه و پیشبینی رووداوه کانی دواروژیان ده کرد. روژیکیان دایکم به چاوی گریاناوییه وه هاته وه و کاتیک پرسیارم لیگرد چی رویداوه، گوتی پوره نه حله له پیش چاوی عمو غه بیه تی کردوه. هه رگیز پیی نه گوتم نه حله چی گوتبوو، به لام ده مزانی به توندی نازاری دابوو. ده مزانی زور دلشکاندن لیم بابه ته هه بوو،

دەمبیینی که بیتافه‌تیه‌که‌ی زیادی دەکرد لەبەرئەو‌ه‌ی یەك لە‌داوای یەك و زۆرێك لە‌پوورەگانەم لە‌ژێانماندا نەمان لە‌سەر‌ده‌می خانووی مەزراکە‌دا. ئیستاش داوای پانزە ساڵ، دایکەم نامە‌یه‌کی دایە دەستم تا‌کو بینیرم بۆ پوورە نە‌حله که پیتی راگە‌یان‌دبوو خۆشی دە‌وێت و گە‌ردنی نازاد کردبوو هە‌روه‌ها داوای گە‌ردن نازادیشی لێ‌کردبوو. لە‌بەر‌چ‌ی بوو، نە‌م‌ده‌زانی و پرسیاریشەم نە‌کرد چ‌ی روویدابوو لە‌نیوانیاندا. لە‌هە‌ندێك شوینی نوسینه‌گانیدا س‌پینه‌و‌ه‌ی پێ‌وه بوو که شە‌وان بۆی دادە‌نام. دە‌مزانی س‌پینه‌وه چ‌ەند بە‌لایه‌وه قورس بوو چونکە توانای بە‌سە‌ری‌دا نە‌ده‌شکا.

ری‌ک‌خ‌راوی (ژ‌نان لە‌پێ‌ناو ژ‌نانی نی‌وده‌و‌ل‌ه‌تی) لە‌وکاتە‌دا لە‌گە‌وره‌بو‌ندا بوو. چ‌وار نۆ‌فیس‌مان هە‌بوو، لە‌کۆ‌سو‌فۆ جە‌نگ دە‌ستی پێ‌کردبوو هە‌موو ناما‌ژە‌کانی کارە‌ساتی‌کی تری مرۆ‌یی پێ‌وه‌دی‌ار بوو. نامە‌ی ئە‌و ژ‌نانە‌م دە‌خوین‌ده‌وه که لە‌ناو‌چە‌کانی جە‌نگ‌ه‌وه دە‌یان‌نارد، پاشان دە‌ر‌و‌ی‌شته‌ ماله‌وه‌و یاده‌وه‌ری‌یه‌کانی دایکەم دە‌خوین‌ده‌وه‌و زۆر شتیش لە‌نیوانیاندا هاوشی‌وه بوون. هە‌مان راستی گێ‌پ‌رانه‌وه، گە‌وا‌هیدە‌ری‌کی بە‌جەرگ دە‌ره‌ق بە‌نا‌حە‌قی‌یه‌کان، هە‌مان ترس و تۆ‌قین بە‌شی‌وه‌یه‌کی جیا‌واز. بیرم لە‌و سە‌ده‌ها یاخود هە‌زاره‌ها رو‌خساره‌ی ئە‌و ژ‌نانە دە‌کر‌ده‌وه که بینیبووم بە‌هۆی لاقە‌کردن یاخود جە‌نگ‌ه‌وه دا‌ر‌وخا‌بوون. بێ‌جگە لە‌ نە‌جسا، دە‌مو‌چا‌ویان س‌ر ببوو، بە‌لام هیچ کامیان هاوشی‌وه‌ی دایکەم س‌ر نە‌ببوون. ئە‌و بە‌ده‌گمە‌ن هە‌سته‌کانی خۆی دە‌نوسی. هە‌رده‌م بە‌چیرۆک دە‌ستی پێ‌ده‌کرد بە‌لام تە‌وا‌وی نە‌ده‌کرد. شتی بێ‌بایه‌خی لە‌گە‌ل رو‌ودا‌وی می‌ژ‌ووی تێ‌که‌ن دە‌کردو لە‌ لێ‌وردبو‌نه‌وه‌کانی بۆ جلوبه‌رگ و کۆشکە‌کان و سە‌رده‌می من‌دالی عە‌مو دە‌ستی پێ‌ده‌کردو دە‌گە‌ی‌شته دانپێ‌دانانه‌کانی عە‌مو بۆ کوشتنی خە‌لک. زۆرێك لە‌وانه‌ی دایکەم دە‌ینوسی، یان دە‌مزانی یاخود بە‌خە‌یا‌لم‌دا ها‌ت‌بوو. هە‌ندێك لە‌و چیرۆ‌کانە‌م لە‌ سە‌دام خۆی بی‌ست‌بوو یان لە‌قوتاب‌خانه فێ‌ر ببوو، بە‌لام که دە‌م‌خوین‌دنه‌وه بۆ‌م‌ده‌رک‌ه‌وت دایکەم و باوکە‌م هەر لە‌سە‌ره‌تا‌وه لە‌وه تێ‌گە‌شت‌بوون که توانای کوشتنی خە‌لکی هە‌یه. ئە‌و لە‌سێ‌داره‌دانی سیاسیه‌تمە‌داره رکا‌به‌ره‌کانی نە‌ده‌شار‌ده‌وه، لە‌بەرئە‌وه هیچ هۆ‌کارێك نە‌بوو سە‌رم لە‌و راستیه‌ بس‌ورمیت که خۆی‌ه‌ندە‌کێ‌شا بە‌کوشتنی ها‌ورێ‌کانی بە‌پە‌نهانی. بە‌لام ئە‌وه‌ی هە‌ندێك کات

لەناخدا بېوۋە گىرئو نەوى لەمندايمەوۋە لەبىرم بوو، ئەوۋە بوو شەوئىكىان دايكەم گويىستى دانپىدانا ئەگەى بوو كە خۇى پىئوۋەھەلئىشا بوو، پاشان بۇ بەيانىيەكەى مەنى برد بۇ قوتابخانە. تەنھا دواى چەند رۇژىكى كەم لەوۋەوۋە دايكەم ئامۇزگارى كردم كە بىر كەردنەوۋە لە "ئەمو" وەك تىرىك لەمىشكەم بەاوتىزمە دەرەوۋە وایە، بۇخۇى دەبوو گوى بۇ ئەمو بگىرىت كە شانازىدەكات لەو دوايىدە برادەرئىكى فالگەرەوۋە بەتەمەنى بەدەستى خۇى كوشتبوو. ژنىكى خۇشەويستى لەكاتىكدا كوشتبوو كە لەگەل دايكى و كچە سى سالىكەى خەوتبوو، سەرەتا كچەكەى ھاوارىكردبوو كە سەدام دايكى كوشتوۋە، بەلام دوايى ھىچى تىرى لى نەبىسترا دەربارەى ئەو بابەتە. دايكەم نوسى "دەبوایە ئىمە بىنەرئىكى بىدەنگى تاوانەكانى بويناىە، ئىمە لەنىو ئەو قوربانىانەدا بووین چونكە كەس نەيدەتوانى لەزەبروزەنگەكانى ئەو رزگارى ببىت. بەھۇى ترسەكانمانەوۋە بەردەوام لەزىنداندا دەژباين، دەترساين پىئى بلئىن وا نابتىت ياخود تەنانەت وا خۇمان دەربخستايە كە لەكارەكانى دەترساين".

بەدەگمەن دەمزانى چۇن مامەلە لەگەل چىرۇكەكانى ئەو ژنانە بكەم كە لەناوچەكانى جەنگدا كارم بۇ دەكردن. نەمدەزانى چۇن مامەلە لەگەل ئەو چىرۇكانە بكەم دايكەم دەيگىرئانەوۋە دەربارەى نەوۋەى لە عىراق چى بىنىبوو. بەخۇم دەگوت وەك ماسى ھەناسە بدە. ھەناسەدان ت لەبىرىتت.

دواجار پىرسىم "دايكە، ئەى بۇ مانەوۋە؟" ئەوۋە پىرسىارىك بوو لەھەموو شتەكانى تر بەلامەوۋە پىربايەختىر بوو، ھەولئىشدا بەشئوۋەيەك ئەو پىرسىارە بكەم كە لۇمەكردنى تىدا نەبىت. لەوۋەلامدا، تەنھا بەچاوى بىزى گەرەوۋە تەماشائى كردم. بەچاۋەكانى ھەم پىدەكەنى و ھەم دەشگرىا ھەرچەندە چىتر فرمىسكىان تىدا نەمايوو. بەچاۋەكانى دەيگوت، مەلئ تىناگەم بۇ مانەوۋە، ئەو دەمەبۇلانەت بىرچوۋەتەوۋە كە مەن و باوكت تووشى دەبووین. زەنوبە، ھىندە دەمىكە رۇىشتوت بىرت چوۋەتەوۋە حال و گوزەرانمان چۇن بوو؟

لەگەل خويندەنەوۋەى ياداشتەكاندا، لەوۋە تىدەگەشتم كە ھاوشئوۋەى توندوتىژى ئەمو چەزى بۇ سىكسىش بەھىز بوو.

پىموانىيە ھەرگىز ئەم لايەنانەى نەوى پىبگوتمايە ئەگەر كارەكانى

پارەى دەبەخشىيە كەسىك و ژنىكى لە دەست پياويكى نابەدل جىادە كرده وە بۇ نواندىنى بەخشندەيى خۇى. داىكم نوسى، ژنانى بانگىشت دەكرد و ھەولئىدەدا سەرنجى جوانترىنيان رابكىشىت بۇ كارى سىكسى. ئەگەر ھەولئەكەى شكستى بەيتنايە و خۇيان بە دەستە وە ئەدايە ئەوا لاقەى دەكردن. دواى ئەو ھەش رىگەيان پئىدەدا برۇن و زۇر جاريش يارمەتتەيەكى كەم دەدران، چاوەرپى ئەو ھەيان لئىدەكرا سوپاسگوزارى خۇيان دەربىرن و بلين "زۇر سوپاست دەكەين جەنابى سەرۇك". ھەندىكجار دەبايە لەپىتش چاوى كامىراكانى راگەيانندن سوپاسى سەرۇكيان بكدايە. داىكم نوسى، خۇشترىن شوين بەلايە وە لە (رۇزى گەل) دا گوندىك بوو لە سامەرا لەنزىك شوينى لەدايكبونى ئىھاب كە بە ھەبوونى ژنى جوان تئيدا ناسرا بوو.

داىكم نيوەى بىرە وەرىيەكانى ترى منى لاپوو كە ماناى نيوەكەى لای منى تەواو دەكرد. نوسىنەكانى بىرە وەرى سەردەمىكى ھىنامە وە ياد كاتىك من و داىكم چوين بۇ مالى يەكك لەپوورەكانم بۇ نانى ئىوارە و ھەر ميانە و شتىكى لەگەل خۇى ھىتابوو بۇ خواردن. وازانم نۇيان دە سال دەبووم. لەژوورى دانىشتەكەدا لەگەل گەورەكان دانىشتبووم. پوورە لەمىعە قسەى دەكرد، بئو ھەژنىكى قەشەنگ بوو، باسى ئەو ھەى بۇ ژنەكانى تر دەكرد چۇن رۇىشتبوو بۇ بىننى سەرۇك بۇ خستەرووى ئەو كىشەيەى ھەيبوو كە پىموايە گرفتى دارايى بوو. لەھۆلى چاوەروانى لەگەل چەند ژنىكى تردا چاوەرپى كرىبوو كاتىك سەرۇك ھاتبوو دەروە ژنەكان بەبازنەيى بەدەورىدا كۇببونە وە ھەرىكەيان باسى كىشەى خۇى بۇ كرىبوو. كاتىك پوورە لەمىعە باسى گرفتهكەى خۇى كرىبوو، ەمو پىنى گوتبوو كىشەكەى ئەو "نالۆزە" ئەو وشەيەم لەبىرماو ھەبەرئەو ھەلامە وە ماناى زۇرى ھەلگرتبوو. داواى لئىكرىبوو تاكو بچىتە ئۇفيسە تايبەتەكەى خۇى و بەدوورو درىژى گفوتوگۆى لەسەر بكن. داىكم و ھەموو ھاوپرىكانى سەريان نا بەسەرى لەمىعە وە، ئەو ھىش دەستىكرد بەچرپە چرپ. چەند ساتىك لەو ھەبەر زوورەكە پر بوو لەقافاى پىكەنن و دەنگە دەنگ، پاشان خامۇشيبەك ژوورەكەى داپۇشى. لەبىرە دانىشتبووم ھىندە ھەستم بەتەنيايى دەكرد نەمدەزانى بىمىنە وە يان برۆمە ژورەكەى تر، لەبەرئەو ھەموو ژنەكان قۇليان كرىبوو قۇلى پوورە

لەمێعە کە هەمان ئەو کارەیان لەگەڵ پوورەکانی تر دەکرد لەباخچەکەماندا و دەچونە دەرەو کاتیکی دەیانویست شتیکی بۆتین و من نەزانم. گوێم لیبوو پوورە لەمێعە لەنێوانیاندا دەگریا. کاتیکی ژنەکان بڵاوەیان کرد، پوورە لەمێعە فرمیسکەکانی دەسپری. هەموو ژنەکان بەدایکیشمەو زۆر خەفەتبار بوون.

لەگەرپرانەووەماندا بۆ مالهۆه لەدایکەم پرسی "پوورە لەمێعە چیهتی؟"

ئەویش گوتی "باش دەبێت. زەینەب، کچم واز لەم بابەتە بێنە."

نەمدەتوانی لەیادی بکەم. ببوو خۆرە ی زیانم.

دەمزانی زۆرینە ی لاقەکردن لەلایەن ئەندامانی خێزانەووە یان هاورێکانیانەووە نەنجامدەدران و تاكو نێستاش لە عێراق و زۆربە ی ولاتە عەرەبیهکاندا تەنها کاتیکی ژنان وەك کەسیکی بیتاوان دەبێنرێن ئەگەر کەسانی نەناسی چەگدار پەلاماریان بدەن و لاقەیان بکەن. لەقوتابخانە ی نامادە یی دەنگۆ ی وەهام بیستبوو کە موخابەرەت ژنەیان کردبوو نامانجی لاقەکردن و بەفیدیۆ وینەیان دەگرتن تاكو وەك هەرەشە بەکاری بەیتن لەدژیان ئەگەر نەبونیایە بە هەوالدەر. ئەگەر ژنەکان باسی لاقەکردنەکانیان بکردایە ئەو خۆیان دەخستە بەر مەترسی دەستلێنەنگرتن لەلایەن هاوسەرەکانیانەووە جیاپونەووەیان لەمنداڵەکانیان، لەبەرئەووە ی ژنان شەرەفی خێزانەکەیان هەلگرتبوو. دەمزانی لەکولتوری عەرەبە پارێزگارەکاندا و چەند بەشیکی تری جیهانییدا شەرەفی خێزانەکە بەرەفتاری ژن هەلسەنگاندنی بۆ دەکریت، بەلام لەپراستییدا پیاوان خاوەنی ئەو شەرەفەن: هاوسەرەکە ی، باوکی، براگانی یاخود کۆرەگانی. بۆ پراستی شەرەفی خۆ ی، پیاووە بەمافی خۆ ی دەزانیت کچەکە لە لاقەکارەکە ماره بپریت یاخود تەنانەت بیکوژیت. ئەگەر لاقەکارەکە ئەندامێکی خێزانەکە بیت، ئەو چاوپۆشی لێدەکریت یاخود بەردەپۆش دەکریت. ئەگەر لاقەکارەکە تاوانکاریکی بیت، نیت ژنەکە وا دادەنریت کە بەکەلکی هاوسەرگیری نەبەت. بەلام ئەگەر لاقەکارەکە خۆ ی حکومت بیت، ژنەکە دەبێتە قوربانی و پیاووەکەش لەپیاووەتی کەمدەبێتەو، چونکە هیچ شتیکی پێناکریت. دەگوترا کە پیاووەکان لەسەر ئەم جۆرە لاقەکردنە خۆیان دەکوشت یاخود دەستیان لە ژن و منداڵەکانیان هەلندەگرت و هەمووشی لەبەرختاری پراستی شەرەفی خێزانەکەیان بوو.

هیچ گومانم لەوەدا نەبوو سەدام حسین لاقەکردنی وەك رەهەندیکی ئاسایی كۆمەڵایەتی لێكردبوو وەك چۆن لەناو كۆمەڵگادا رِقو كینهی بەرامبەر فارسەكان و شیعهكان چەسپاندبوو. هەمان تاكتیکەكانی ملیۆسوفیج و ستالینی پێش ئەویشی بەكاردهێنا كە بریتی بوون لەبەكارهێنانی ژنان بۆ ناردنی پەيامی سیاسی بۆ پیاوان لەپێناو پتەوكردنی پێگەی دەسەڵاتی خۆی. هەتاكو زیاتر بیرم لێبكردایەتەوه زیاتر هەستم بە بەدکاری و ترسی ئەو پیاوه دەكرد كە راهێنرابووم بە عەمو بانگی بكەم و ئەووشی زۆرتر لینی دانیابووم نەوه بوو سێكسی بەكارهێنابوو بۆ پێكەوه لكاندنی تۆری ترسەكانی و خۆخزانندنە نیو هەموو ئەو پەيوەندییە مرويیانهی دەستی پێگەیشتا، بەهاوسەرگریشەوه. بەدەر لە كوهیت و بەشێکی نێران عەمو هەرچییەکی بویستایە بەئاسانی بەدەستی دەهێنا، هەر لەئالتونەوه هەتاكو هەنار. نیت ژنیش چۆن ناکەوێتەوێتەوه ئەو بازنەیهوه؟

رۆژتێکیان لەدایکم پرسى "دایكە، مەبەستت چی بوو كاتێك پیتگوتم من نەمدەزانی عەمو چۆنە؟". بەچاوه گەورەكانی تەماشای كردم و زانیم پرسیاى چیم لێدەكات: زەینەب، دانیایت دەتەوێت گوێبیستی ئەمە بیت؟

بەلى.

باسی ژنە قەرەج و ئەو ژنانەى تری كرد كە لەگوندەكانەوه سواری پاس دەكران بۆ ناھەنگەكان. هەندیکجار ژنان لەلایەن پۆلیسی نەهتییەوه لەسەر شەقامەكان رێیان پێدەگیرا و دەبران، لەبەرئەوهی عەمو یان براكانی یاخود كۆرەكانی پێشتر چاویان پێیان كەوتبوو، نیازتێکیان هەبوو. ژنێك هەبوو تەلەفۆنی بۆ ژنان دەكردو بانگێشتی دەكردن بۆ شوقەكەى بۆ (چا خواردنەوه) دەشزانرا كە خانمی بەردەستی عەمو بوو. ژنێكى ناسیاوی دایكم بانگێشتنامەیهكى چا خواردنەى پێگەیشت و دەترسا ئەو داوايه رەتبكاتەوه. لەبەرئەوه، كاپۆیهكى زۆر تەسكى لەبەر كرد لەگەڵ بەستنی قایشێكى گەورە و جلۆبەرگی زۆرى تر بەسەرىدا بەو هیوايهی ئەگەر عەمو گەیشتهجى ئەو جلانە رینگى لێكەن. لەجیاتى ئەوه، زۆر خراپتر مامەلەى لەگەڵ كەردبوو بەزۆر خۆیداوو بەسەر ژنەكەدا.

بەترسەوه گوتم، "لاقە كرا".

دایكم نوسی "دەتوانیت بلیت ئەوه لاقەكردن بوو یاخود كاریكى سێكسی زۆر

خراب بوو". پێموابوو ئەووە خەمناکترین شت بوو هەتاکو ئەو کاتە لەژێکەووە بیستیتیم کە یەکەمجار باسی سینکسی وەك شتیکی خۆش بو کچەکە ی کردبیت. ئەو شەووە کە چووم بێخەوم، راکشام بەلام نەمەدتوانی بێخەوم. دەستمکرد بە پرسیارکردن بۆ بریارلێدان سەبارەت بەپیشیلکاریی فەخری بەرامبەر. ناخۆ ئەووە لاقەکردن بوو یاخود "کاریکی سینکسی خراب" بوو؟ داخۆ پیشتر لەبەرلێدانەکەم هەلەبووم؟ رەقەم لەووەبوو کە گومانم لەخۆم هەبوو. بیری جینگا نوستەکەو بەرگەسەرینە گول گولایوییهکەم کەوتەووە کە تاكو ئەوکاتەو نیستاش هەلمگرتوو. لەبیرمە هەستم بەووە دەکرد لەهەموو لایەکەووە پیشیلکارییم بەرامبەر کرابوو. نە بەشیکی جەستم، نە تۆزیک لەگیانم بەشدارنەبوون لەو کارەدا. رەنگە بەلای ئەویشەووە وەك لاقەکردنی پارچە تەختەیهك وابووبیت. بەزۆر بوو، بەسوێ بوو، رەقەم لێی بوو، دژی وەستام. کاریکی سینکسی خراب نەبوو، لاقەکردن بوو لەبەرئەووەش بەجێمەهێشت.

دوای ئەووەی لەکارکردن تەواو بووم و گەشتمەووە مائەووە و دەرگاگەم کردەووە، دایکم لەسەر قەنەفەکە خۆشجال و شادمان دەرەکەوت. لەراستیدا زۆر سەیر بوو، کە دەیتوانی هێندە هەست و سۆز لەرێتی چاوەکانیەووە بنوینیت. بەتەواوی تاک و تەنها بوو، ئەمجدە خۆی بۆ تاقیکردنەووەی پارێزەری نامادە دەکرد، چاودیریکارەکەشی رویشتبوو.

لەوکاتە ی بەهێواشی باوەشیکم پێداکردو بۆنی ئەوم هەلەدەمژێ، پێموایە ئەویش بونی منی دەکرد، بەرەقەووە پرسیم "دایکە، فاتمە لەکوێیە؟" بەفیزەووە نوسی "پێمگوت برواتەووە. بامیەمان بۆ لێنایت. بێرۆ بیهێنە و لەگەلمدا دابنیشە". بامیە خۆشترین خواردن بوو بەلامەووە بە سێرو دۆشاوی تەماتەو تەمەرنەدەووە تا مزربیت، هەلبەت بەشیوازی عێراقی. نانی ئیوارەم خواردو دانیشتین بۆ تەماشاکردنی زنجیرە ی (زینا)، خانمە شازادەیهکی جەنگاوەر بوو شەوان کاتمان پێ بەسەرەدەبرد. (هەرقل)یکی مێیینە، واتە داھێنراوی ئەفسانە ی یونانی بوو، فێرژنیکی تازە ی چیرۆکی ئەو (گوندی ژنان)ە بوو کە کاتی خۆی پوورەگانم قەسەیان لەبارەووە دەکرد. زینا کۆمەلێک تەماشاکەری لەناو ژنە بەندکراوەکان و لێزبیاکان و کچە هەرزەکارەکان و یەك دایکی عێراقی هەبوو کە

لهوکاته دا له ئەلیکساندریای فیرجینیا دەژیا.

دایکم نوسی "قورستین لایەنی نەم نەخۆشییە ئەوێه که ناتوانیت پێیکەنیت".

بۆ ماوهێهک یاری تاوڵەمان کرد، دەنگی ئەو زارە ی پێی ناشنابووین نامازەیهک بوو بۆ ئەو کاتە سنورداری پێکەوه بووین و پەس پەس بەرەو کۆتایی دەڕۆیشت. لەمائی خۆمدا لەگەڵ دایکەدا تەنها بووین، هیچ کەسیکی لێنەبوو بەمانترسینیت، دیوارەکان گوێگر نەبوون، لەوساتەدا هیچ پیاویک لەو (گوندی ژنان)ە ی نێمەدا نەبوو. نێر زانیم دواجار دوا ی چەن دین ساڵ ئەو دەرفەتە هاتووتە پێش ئەو پرسیارانە لەدایکم بکەم که بەمندائی نەمدەتوانی لێی بپرسم. ئەو زەینەب سالی نەبوو که کاری بۆ ژنانی قوربانی جەنگ دەکرد، بەئکو من بووم، کچەکە ی. پێویست بوو نرخ ی ئەو باجە بزائەم بۆ هاوڕێیەتیکردنی سەدام دابوو مان.

"لەبیرتە تەلەفۆنت بۆ کردم لهوکاتە ی من لە سارگە یقۆ بووم و لەتەلەفۆنەکەدا دەگریایت و پرسیار ی ئەووت لێدەکردم بۆچی خۆم خستووتە جەنگیکەوه لەکاتیکدا هەموو شتیکت خستبووه بەر مەترسی تاکو لە عێراق بمبەیتە دەرەوه؟ دایکە، زۆر بیرم لەو قسەیهت کردەوه. بەم شیوێه بیرم لێدەکردەوه، پێماوایە لەجەنگیکەوه چومە نێو جەنگیکی ترەوه تاکو پرسیار لەژنانی تر بکەم بۆ دۆزینەوه ی چەند وەلامیک که تەنها تۆ دەیانزانیت دایکە، نیستاش دەبینم لەپێش چاوم دانیشتویت. دایکە، ئەم نازارە لەناخمدایە و دەرناییت. تۆش ئەم نازارەت لەناختدا چەشتوو. خوازیارم بزائەم که ناخۆ هەمان نازارمان هەیه. دایکە، دەبیت لێت بپرسم، بۆچی بەدریژایی ئەو هەموو کاتە نازارت دەچەشت؟ دایکە، عەمو نازاری دایت؟"

تیانوسی یادەوه ریبەکانی لەگۆشیدا بوو، چنینهکەشی لەتەنیشتیدا دانابوو. هەولیدا بنوسیت، بەلام دەستەکانی کەوتنە لەرزین. کەوتە هەناسەبرکی و دەموچاوی نارەقە ی کرد. روخساری سوور هەلگەرا. لەوه دەترسام لەدەستم بچیت و بمریت. رامکرده ژووری نوستنەکە ی بۆ هینانی پەمپەکە ی و نۆکسجین تاکو هیچ نەبیت بۆ چەند رۆژو هەفتە ی تر ژبانی رزگار بکەم. لەوساتەدا هیچ

شتینکم بەلاوہ گرننگ نہبوو لەژیاندا مانەوہی دایکم نہبیت. ئەگەر بژاردە یەکم لەبەردەست بوایە، ئەوا تۆم هەڵدەبژارد دایکە. جاریکی تر پرسیارم لێنەکردووە. نایاری ۱۹۹۹ بوو، پەنابەرانی بەلئیشاو لەجەنگی کۆسۆفۆ هەڵدەهاتن و بەرەو ئەلبانیو مەسەدۆنیا دەگەوتنەڕێ، زۆربەیان ژن و منان بوون. دایکم کۆنترۆلی تەلەفزیۆنەکە ی بەدەستەوہ بوو بەردەوام تەماشای ئەو هەوالانە ی دەکرد. دوا ی ئەوہی لاقە دەکران و بەرەلآ دەکران، ژنان لەناوہ پراستی شەقامەکاندا بە سەرلێشێواوی و نیوہ روتی دەبیینران، ئێمەش باسی ئەوہمان دەکرد ئەو ژنانە چەندە بێدەسەلاتن کە لەناوجەرگە ی ئەو شەرہ بێسەرہو بەرە یەدا دەگیرین و لاقە دەکرین. ئەگەر لەبەر دایکم نہبوایە، بەچرکە یەک گە یشتبومە کۆسۆفۆ بۆ دەستپێکردنی بەرنامە یەکی تازە لەو ولاتەدا، بەلام نەمدەتوانی بپۆم. دایکم گرننگترین شت بوو لەژیاندا.

پنیگۆتم "زەینەب، پنیویستە برۆیت بۆ کۆسۆفۆ. نازیزەکەم، برۆ یارمەتی ئەو ژنانە بدە".

"نا دایکە، پنیویستە لای تۆ بەینمەوہ. تۆ گرننگترین کەسی بەلامەوہ".

"زەینەب، پنیویستە برۆیت. خەمی منت نہبیت. چاوەڕپی گەرانەوہت دەکەم".

"بەلام دایکە دەمەوێت لای تۆ بم پێش ئەوہی بەجیمبەئیت. نامەوێت لیت دوور بکەومەوہ".

"زەینەب، بەئین بیت نەمرم لەکاتیکیدا تۆ لێرە نیت".

دوا ی هەفتە یەک گەرامەوہ، بەهۆی گەشت و ئیش و کارو چەشتنی نازاری ئەو خەئکە سەرلێشێواوہوہ برستم لەبەربرابوو. دایکم بەئینەکە ی بردبووہ سەر و تەماشای وینە ی ئەو ژنانە ی دەکرد کە چاوم پێیان کەوتبوو، پرسیاری ئەوانی لیدەکردم و هیندە لەهەندیک وینە یان وردبووہوہ هەستمدەکرد دەویست چیرۆکی ژبانی پشت روخساریان بزانییت. لەوگاتە ی لەوئ نہبووم کۆمەئیک وینە ی ژبانی گەنجی کۆئندەری بە بۆیە ناوی کیشابوو، بەرہنگی وەها رەونەقدارو جوان کە هیچ کەس بەخە یالیدا نەدەهات ژنیک لەسەر لێواری مەرگ بیت و ئەو وینانە ی کیشابیت، وەک کارتێ سلاوکردن و ئەحوال پرسین وینەکانی لەسەر کارت کیشا

بوو. دواھەمین دانەیانى بۆ من دانابوو.

ماوەیهکی کەم دواى ئەوەى گەرنامەو، بەخێوکارهکەى داىکەم پێیگوتەم دەروات بۆ پشوو. دڵم رێگەى نەدا کەسێکی تازە بەینم کاتێک زانیم هێندە لەمەرگ نزیك ببوو، لەبەرئەووە شەوو رۆژ خۆم چاوەدێریم دەکرد. پێنج رۆژ دواتر، لەوکاتەى پەرستارى نەخۆشخانەکە هات بۆ سەردانى هەفتانەى، لەرووی جەستەى و هەستە سۆزەو داپوخابووم بەخواردنەووەى قاوە مابومەو، چ جەستە و هەستە و سۆز و هێزم لێرا بوو بۆ هێشتنەووەى داىکەم بەزیندوووی. پەرستارەکە پێشنىازى ئەوەى کرد داىکەم بۆ چەند رۆژێک بچیتە نەخۆشخانە تاکو پشویەک بدەم و دواتر چاوەدێرى بکەمەو، داىکەم بەنابەدلى رازیبوو.

حەیدەر گەیشتەجى و لەو نەخۆشخانەى لەلای داىکەم مایەو. دواى دوو رۆژ کاتێک من و ئەمجەد رۆشتین بیهێننەووە بۆ مائەو کە کار لەگەر ترازای بوو. بینیم دەیویست قەلەمەکەى بگرت بەدەستىو، بەلام دەستەکانى هێندە بیهێز ببوون نەمدەتوانى بیخوینمەووە چى نوسیوو. من و حەیدەر هەریەکەو دەستیکیمان گرتبوو لەوکاتەى ئەمجەد قورئانى لەسەر دەخویند. بینیم دەیویست یەک هەناسەى تر هەلمژیت و ئیدی گیانى سپارد. بروام نەدەکرد. نەدەبواى بەمریت. دەبواى بەمردایەتەووە بۆ نیشتمانى خۆى تاکو لەوئى گیان بسپیریت. بەئینم پێدایوو لەمائەو بەمریت. هەرودە ئەو تاکە داواى ئەو بوو لەمنى کردبیت. بەردەوام داوام لەپزىشکەکە دەکرد تریەو لێدانى دلى بگرت، لەبەرئەووەى لەو پێش زۆر جار لەمەرگ نزیکببوووە.

پزىشکەکە پیاویکی ریکوپینک بوو، لەکۆتاییدا بەنەرمى پێیگوتەم "داىکەم کۆچى دواى کرد، بەلام هەمیشە لەگەلتاندا دەبیت و کاتى وەها دەبیت هەست بەبوونى دەکەیت. من لەمە تێدەگەم. دە سال لەمەوبەر داىکەم کۆچى دواى کرد و هێشتا جارى واهەى کاتێک نۆتۆمبیل لێدەخۆرم یاخود شتىک دەگەم هەستەکەم دەست دەدات لەدەستم. هەمیشە لەلاتان دەبیت".

بەیارمەتى ژنىکی مسولمان جەستەىم شۆرد. لەوکاتەى فرمیسکەکانەم دەتکانە سەر ئەو کەفە سپیەى لەجەستەى داىکەم پێچرا بوو، تەنها هەستم بەخەم و پەژارە نەدەکرد بەلکو هەستم بەتاوانىکی زۆریش دەکرد. لەوکاتەى ئەو

سورتهی قورئانم دەخویندەوه که بوی دەستنیشان کردبووم تەنها بیرم لەشتیک دەکردەوه که داوای لیکردبووم، ئەویش بردنەوهی بوو بۆ نیشتمان تاکو لەوی گیان بسپیریت، بەلام نەمتوانی. دەستخەرۆم کرد.

داوای لیکردبووم لەتەنیشت نەنکەوه بینێژین لە نەجەف، بەلام زیاتر لەهەفتهیهکی پیچوو تاکو کاروباری یاسایی گەرانەوهی تەرمەکهی بۆ عێراق بۆ ریکبجەم. لەبەر ئابلقەکان هێشتا گەشتی راستەوخۆ نەبوو، سەرەنجام داوای دوانزە کازیر فرین بۆ نوردون، دوانزە کازیری تریش بەئۆتۆمبیل ریمانکرد بۆ بەغدا. ماوهی نۆ سال بوو باوکم نەبینیبوو. زۆر پیر ببوو تەسبیحی بۆ ویردخویندن بەدەستهوه گرتبوو هاوشیوهی زۆریک لەو عێراقیانە که لەلایەن عەمووه هاندەدران روبکەنە خوا بۆ ئارامبەخشی لەدەست دژواری ئابلقەکان. ماوهی هەفتهیهک بوو نەوهستابووم لەبەر ریکخستنی نیش و کاری پرسەکه و هیزم لێرابوو زۆر خەفەتبار بووم و دەموست بچمە باووشی باوکمەوه تاکو سەبوریم پیبەخشیت و پیمبایت نیت سەرورکاری هەموو شتیک دەگریته ئەستۆ. لەبری ئەوه، باوکم خۆی کردە باووشمەوه و هەنسکی دەدا و هەر دەیگوت "زەینەب، دایکم زۆر خۆشەویست". چاوه‌پێی ئەوهی لێدەکردم لە خزمەتیدابم و ژیانمان بکەمەوه سەر رەوتی ئاسایی خۆیی و منیش هەستمەکرد کەسێکی گەرەم، دایکیکم نەک مندالیک. داوای ئەو هەموو نەهامەتییهی بەسەرماندا هاتبوو، ئەو کارە بەلامەوه رەوا نەبوو. باوکم بەدریژای شەو خەوتبوو لەوکاتەي لەرینگا دوورو درێژەکانی بیابانەوه بەرەو بەغدا بەرێوه‌بووین و لەو شەوه درێژەدا بوو کە دوامانئاوایم لەدایکم کردو هەستمەکرد گیانی هیواش هیواش بەجێمەهێلێت. کاتیک بەرەو خانووه‌گەمان دەرویشتین باوکم پرسی "دراوسیکانمان ناناسیتەوه؟"

نەمدەناسینەوه، لەبەرئەوهی ماوهی نۆ سال بوو ولاتم بەجێهێشتبوو. لەو ماوه‌یه‌دا، ئەو دەساله‌یهی ئابلقە ئەوپەری کاریگەری خراپی بەسەر دانیشتوانەوه هەبوو. عێراقیه‌کان باجی زۆلم و زۆرداری سەدامیان داوو. هەموو شتیک کۆن و پیر و رەنگ لێراو بوو. شەقامەکان ماتەم دایگرتبوون. شەقامی گەرەکه یەک دەروازەگەمان پیر ببوو لەخزم و کەس و کار کە لەبەر دەم مالمماندا

بەرەشپۆشى چاوەرپى منيان دەکرد. چاوم بۆ حەسەنى برا بچوكم دەگىرا كە جيمهيتشت تەمەنى ۱۱ سال بوو، بەلام كە باوەشم پيداگرد كورپىكى بيست سال بوو لەخەفتدا ريشى هينشتبوو. خەلكى لەدەورم كۆبوونەو، دەمويست پوورزاو ناموزاگانم بناسمەو، هەمويان ماچيان دەگردم و دەگريان. لەناوەراستى ئەو كاتەدا كەسيكى نەناسراو وەك سەرۆك هۆزەكەمان خۆى ناساند. بەپەشوكاويەو هەم بىرمكردەو، كام هۆز؟ لەو كاتەدا خۆمان نامادە كردبوو بەپەلە تەرمى داىكم بەرين بۆ نەجەف هەروەك ناشتنى زۆر دواكەوتبوو. لەئۆتۆمبيلەكەدا پوورە سەمەر لەگەلمدا دانىشتو پىيگوتم كە قورئان بەسەر داىكمدا بخوينم تاكو خوا لەدوا گەشتى دنيايدا رەحمى پىيكات.

بۆ چەندىن سەدە بوو خانەوادە شيعەكان مردووەكانيان لەناوەراستى بيايانىكى لمىنى زەردى بەرفراوانى باشورى عىراقدا دەناشت و ببوو بەكەيك لەگەورەترين گۆرستانەكان لەجيهاندا. لەبىرمە ئەو دەمەى بۆ پرسەى نەنكم رۆيشتين رەنگە بۆ ماوەى پانزە خولەك بەناو مەزارگەى ترسناكى مردووەكاندا بەپى گوزەرمان كردبىت كە پياوى گەنج قورئانيان بەسەر مردووەكاندا دەخويندو ژنانيش گولۆيان بەسەر گۆرى نازىزەكانياندا دەپرزاند هەتا دواچار گەيشتىنە نارامگاكانى خانەوادەى داىكم. گۆرستانەكە پر ببوو لەقوربانىانى جەنگ، ناستەم بوو رىبەكەيت و خۆت نەدەيت لەكەتلى گۆرەكان. بەلام بۆ داىكم راستەوخۆ بەئۆتۆمبيل چووینە نارامگاگە. قەبارەى گۆرستانەكە نيوەى ئەو كاتە بوو گەرچى بەدئىيايەو لەماوەى ئەو نۆ سالەدا خەلكى زياتر لەو گۆرستانەدا نيژرابوون. ئەى چى بەسەر گۆرەكانى تردا هاتبوو؟ كاتىك منداڵ بووم، زۆر لەو شوپنە دەترسام، كتومت بەو چەشنەى منداڵان لەفيلمى خوينمژەكان و هەستانەوەى مردووەكان دەترسان. لەكاتى ناشتنى داىكمدا هەستم بەترسكى جياواز دەگرد، تەنانەت وەك ئەوەى مردووەكانىش بترسین قسە بكەن.

لەپوورە سەمەرم پرسى "ئىرە چى بەسەرھاتوو؟" تەماشايەكى ئەملاولای كرد، ئەو تەمasha پر ترسو پەشوكاويەى دەموچاوى لام ناشنا بوو. بەهيمنىيەو پىيگوتم "سەدام فەرمانيدا گۆرستانەكە تەخت بكرىت وەك سزايەك دەرھەق بە شيعەكان لەبەرەمبەر راپەرينيان دژى ئەو لەسالى ۱۹۹۱دا.

بەلام کاتیک بلدۆزەرەکه هات، پاسەوانیک رایکردە سەرەوهو گوئی 'راوەستە، ئەو نارامگایە هی هاوڕێکانی سەرۆکە'. نا بەو شیوەیە مردوووەکانمان رزگاریان بوو".

سەدام حسین مردوووەکانمانی بەخشیبوو، بەلام ژیانمانی نەبەخشیبوو.

گەرمام بوو، شەکەت ببوو، هەستەدەکرد کەسێک دئمی لەسنگم بەگوشراوی دەرھێنابوو کاتیک تەماشای تەرمی دایکم دەکرد شۆردەکرایەوہ بو ناو لە زەردەکە بەتەنیشت نەنکەوہ، ئەمە سەختترین شت بوو لەژیاندا بینییتەم. ژیان دایکم بو هەتا هەتایە کۆتایی پێھات. لێم پرسی، دایکە، هەرگیز لەمردن نەدەترسایت، وابوو؟ دایکە، عەودالی پشوووان بویت؟ ئیستا ئەو پشووہ دەدەیت؟ دایکە، ئیستا هەست بە نارامی دەکەیت؟

لەماوەی سێ رۆژی پرسەکەدا مائەکەمان پڕبوو لەخەتک. ژنان و پیاوان بەجیا کۆببونەوہو مائەکەمان لێو بوو لەژنی رەشپۆش و قورئانیان بو دایکم دەخویندەوہو دەگریان. هەندیکیان وەک دیاریبەک کەسانی شیوەنکەریان بەکرێگرتبوو کە پیشەیان خویندەوہی چێرۆکی نایینی و لاواندەوہی مردوووەکەبوو، هەموو لایەکیان دەھێنایە گریان بو دەرکردنی خەم و پەژارەکانیان. هەموو کەلوپەلەکانمان لەبەشی سەرەکی خانووہکەدا لابردو پڕمانکرد لەدۆشەک تاکو شوینی تەواو هەبیت بو میوانەکان، تەنھا چەند کورسیبەکەمان بو کەسە گرنەگەکانی وەک خوشکەکانی سەدام دانابوو کە دەھاتن و سەرەخۆشیان لێدەکردین.

هیچ کەس چاوەڕێی نەوہی لێنەدەکردم بەرامبەر هیچ یەکیکیان بەرێژیم. پوورەکانم پێیان دەگوتم "شیرینەکەم، هەتاکو دەتوانیت بگری". منیش بو ماوەی ئەو سێ رۆژە گریام. هەموو ژنەکان زۆر غەمبارو هیوالیبراو دەرەکەوتن. لەبیرمە خوازیاربووم بزاتم ناخو بو دایکم دەگریان یان بو خویان. وەک ئەوہ وابوو هەموو ولات لەپرسەدا بیت لەبەرامبەر ئەو لەدەستدانەدا.

دابونەریتی خاوەن پرسە وەھایە لەئێوارە ی رۆژی سێیەدا ئێوارەخوونیک بو پرسەگیرەکان نامادە بکات. ئەو شەوہ سەدەھا ژن هاتن و زۆربەیان ئەو ژنانە بوون کە لەسەردەمی ژیان قوتابخانەم و ئێوارە خوانەکانی دایکەوہ کە بوی نامادەدەکردن نەمبینیبوون. ئەوان ئێوارە خوانەکەیان بو ریکخستبوین و کاتیک

داواملیکرا فه‌رموی ژنه‌کان بکه‌م بۆ باخچه‌که، بینیم پریوو له گۆپ و رووناکی و نه‌و خواردنانه‌ی دایکم چه‌زی لییان بوو وه‌ک به‌رخ‌ی ئاخ‌نراو، فه‌سه‌نجون، تورشه‌ناو دۆلمه‌ سازکرا‌بوون. باخچه‌که هینده‌ رازینرا‌بووه‌وه له‌ناه‌نگی هاوسه‌رگری ده‌چوو. نه‌وساته‌ی پیم‌خسته‌ باخه‌که‌وه‌و بینیم ژنه‌کان چییان کرد‌بوو، گریانه‌که‌م نه‌ما. هه‌ستم به‌جوانی شه‌وانی عی‌راق ده‌کرد له‌گه‌ل شه‌نبایه‌کی بیابان که له‌ده‌مو‌چاومی ده‌دا هاوشیوه‌ی پشتی په‌نجه‌کانی دایکم که به‌رومه‌تمیدا ده‌هینا.

پووره سه‌مه‌ر ماچی کردم و گوتی "زه‌ینه‌ب، بینگومان گیانی دایکت لیره‌یه. له‌جوارده‌ورماندا‌یه. نه‌مه شه‌ویکی پیرۆزه. هه‌ستی پنده‌که‌م".

له‌کاتی پرسه‌که‌دا عه‌مو شو‌فیرینکی بۆ مالم‌ان نارد. داوای باو‌کی کرد، به‌لام نه‌و له‌وئ نه‌بوو، له‌به‌رنه‌وه شو‌فیره‌که پرسه‌و سه‌ره‌خۆشی عه‌موی پیرا‌گه‌یاندم له‌گه‌ل زه‌رفینکا که‌بری ۵۰۰ دۆلاری تیندا‌بوو بۆ خه‌رجی پرسه‌که. گیانم ره‌ق بوو، به‌بێ بێ‌کردنه‌وه ترسه‌ کۆنه بانگ‌یشته‌نه‌کراوه‌که‌م بۆ گه‌پا‌یه‌وه‌و هه‌یج گۆرانکار‌یه‌کی به‌سه‌ردا نه‌هات‌بوو. به‌زه‌رده‌خه‌نه ده‌ست‌کرده‌که‌م بزه‌یه‌که‌م بۆ کردو سوپاسم کرد. دوا‌ی چه‌ند رۆژنیک به‌بێ هه‌بوونی هه‌یج پلان‌یکی گه‌رانه‌وه عی‌راقم به‌جیه‌نیشته‌.

له‌سنوری ئوردون زۆر چاوه‌پریم کرد. خه‌لکی به‌لێشاو ده‌یانویست و‌لات جیه‌هیلن، زۆر به‌ووردی خه‌لکیان ده‌پشکنی. له‌وئ بۆمه‌درکه‌وت قه‌ده‌غه‌بوو هه‌یج پارچه‌یه‌کی هونه‌ری یان زیاتر له‌ په‌نجا دۆلارت پیبیت و عی‌راق به‌جیه‌هیلنیت. هه‌موو نه‌و شته به‌به‌هایانه‌ی پیم‌بوو ده‌ستی به‌سه‌ردا گه‌را، ته‌نانه‌ت به‌و نیگاره بچوکه‌شه‌وه که دایکم کیشابووی. له‌وئ، له‌سنوری عی‌راق – ئوردون، دایکم دواخه‌لاتی ئالتونی به‌خشی که بریتی بوو له‌قوتویه‌کی بچوکی پر زیرو زیو، دایکم به‌ پوورمی سپارد‌بوو که نه‌گه‌ر گۆچی دوا‌یی کرد بیداته ده‌ست من. له‌ناویدا ملوانکه‌یه‌کی یاقوتی شینی تیندا‌بوو له‌لایه‌ن سه‌دام حسینه‌وه پیتی به‌خشا‌بوو.

دواھە مین نامە ی عالیہ

بۇ روناکی چاوەکانم زەینەب،

نەو رۆژە ی تۆ لەدایکبووی خۆشترین رۆژی ژیانم بوو. تۆ جوانترین مندان
بویت و ھەموو چرکە یەکی ژیانم خۆشمدەویستیت. لەتەمەنی سێ سالی تەو بووی
بەھاوړیم. ئیستاش زەینەبە خۆشەویستەگەم دەبینم خاوەن گەسایەتی یەکی
بەھیزو رەوشتیکی جوان و سەرکەوتنە لەکارە مرۆییەکانیدا. بریا زانیات چەندە
شانازیت پێو دەگەم. ھەموو خەونەکانی منت بۆخۆت بەدەستھێناوە. گەن
سوپاسی خودا دەگەم تۆی ھینایە ژیانمەو. خۆشحالم کە دەبینم دلخۆش و
سەرکەوتویت، ھەمیشە لەخودا دەپارێمەو لەھەموو خراپەکاری و نازارو کاری
خراپە ی خەلکی وەدورتخات. ھەمیشە لەگەن ئەمجەد دلخۆش و کامەران و
سەلامەت بیت.

نەو دایکە ی خۆشی دەوێت.

#

ماسى دورو

تيانوسى يادەۋەر يىپەك كانى دايكەم خىستە ناۋ ئەۋ جانئا سىپىيە لەفرۇكە خانە جەنجالە كاندا لەسەرى دادە نىشتەم و جانئا كەم ھەنگرت. ماۋە يەكى زۆر داخ و پەژارەم بۇ دايكەم خواردو كاتە كانەم لەگەل ئەمجد بەسەربرد. دواى كۆچى دايكەم بۆمدەركەوت پىۋىستە من و ئەمجد گىرنگى بەخۇمان بەدەين، بۆيە بۇ پشودان گەشتەمان كىرد ھەروەك دايكەم بەلئىنى لىۋەرگرتىۋىن ئىسراحت بەخۇمان بەدەين. دەستەم بە لەگوئىگرتنى رىنۋىنىيە كانى، چوون لەودە مەۋە مىندالئىكى بچوك بووم بەردەۋام نامۇزگارى دەكردم: چىژ لەژيان بەكەم، گۇرانى بچىرم، سەما بەكەم، بىرئىم و جوانىيە كانى دەۋر بەرم بىينەم. لەۋ ساتەۋە، ۋەك (گىانىكى سەربەست) بىرم لەخۇدە كىردەۋە، ھەرچۇن ھەردەم خوازىار بوو بەۋ شىۋە يە بەم. شەۋىكىان لەۋكاتەى لەگەل ئەمجد سەمامان دەكرد، پرسى "ئەم خانەم كىيە؟ پىشتەر لەكۆى خۇت شاردىۋوۋە؟" ۋەك ئەۋە بوو دايكەم ئەۋ خەلاتى گىانى گەنجىتى و دەمبەخەندە يىيە بەخىشىيىتە من كە چەندىن سال بوو لەناخىدا دەركاى لەسەر كۆم دابوو. سالىك دواى مەرگى دايكەم، بىرپارمدا كار بۇ پرونامەى ماستەر بەكەم. رەنگە خەۋنى بەدەستەينانى دىكتورام بۇ نەچۋىتە سەر، بەلام پرونامەى ماستەرم لە سىكولى نابوورى لەندەن ۋەرگرت و لەۋكاتەدا ئەمجدە رۇيشت بۇ رۇژەلاتى ناۋىن تاكو بەشداربىت لە دانوستانى ناشتىيانەى فەلەستىن - ئىسرائىل. دواى ئەۋەى سالىك لەدەرەۋە ژىاين و كاتىك گەپراينەۋە بۇ ۋاشنتۇن دى سى، ئىتر بىرم لەپاشەپۇژ دەكردەۋە نەك رابردوو.

(رىكخراۋى ژنان لەپىناۋ ژنان) لەۋ ناۋجەرگەيەى ھەندىكجار بەلامەۋە ۋەك پەتايەكى گەردونى توندوتىژى و رەشەكۆزى ۋابوو زۆر بەخىرايى گەشەى كىرد. ھەموو ئەۋ شۋىنانەى بۇيان دەچووم بۇ ھەلسەنگاندنى پىۋىستى ھەبوونى خزمەتگوزارىيە كانمان تىياندا، ۋەك ناچىرياۋ روانداۋ كۆمارى دىموكراتى كۆنگۇۋ ۋلاتە پىر توندوتىژىيە كانى تر كە ئۇفېسمان تىدا دانان، بەجۇرەھا زمان گوئىبىستى

ژنان دەبووم باسيان لەھەمان بەسەرھاتەگانی توندوتیژی سیکسی دەکرد. لەبەرئەو، ھەرکات سوپا ډرەندەکان پەلاماری شوپنیکیان بدایە، جا گرنگ نەبوو بەخۆیان بگوتایە شۆرشگێڕ یان سەرباز، لەپال ناوچە ناکوکی لەسەرەکان ژنانیان دەکردە قوربانی. ئەو بەبەتیکى سیاسى نەبوو، بەئکو پیاوسالارى بوو. بەئى، ھەر لەسەرەتای ژيانەو ئەو کارە بەردەوام لەرووداندا بوو، بەلام ئەوئى منى زۆر پەست دەکرد ئەو بوو ئەم جۆرە توندوتیژی دژ بەژنانە هیشتا چاوەڕپى روودانى دەکرا، تەنانەت ئەو سەربازانەى نوینەرایەتى نەتەو یەگگرتوھکانیان دەکرد لاقەکردنیان ئەنجامدەدا، وەك ئەوئى مەرؤف بریاری لەسەر خۆى دابیت لەچاوەڕپى ئەو توندوتیژیانەدا بىت. لەحیاتی ناساندنى توندوتیژی دژى ژنان وەك رەنگدانەوئى یەكى ئەو كۆمەلگایەى دیاردەكەى تیندا روودەدا وەك نامازەيەكى سەرەتایى بۆ جینۆساید، جیھان لەناست ئەو دیاردەيە بیدەنگ و بىياك بوو.

لە ۱۱ى سېپتېمبەرى سالى ۲۰۰۱ دا لەگەل ئەمجد لەمانگى ھەنگوینی بووین لە نیسپانیا گەرچى لەوادی خۆشى ئیجگار دواکەتبوو. ئەو رۆژە بوو كە ھىرش کرایە سەر سەنتەرى بازارگانی جیھانى لە نیویۆرك. بەھزارەھا رەوئەندى ئەفغانى روویان کردە سنور تاكو بچنە پاكسانەو لەترسى تۆلەکردنەوئى ئەمەریكا لە تالیبان بەرامبەر ئەو رۆلەى ھەیبوو لە پشتیوانکردنى تیرۆرستەگان. لەوکاتەى چاوپێكەوتنم ھەبوو لەگەل كۆمەلگەى ژنى سەرکردەى ئەفغانى كە لەرېكخراوہ ناھكومییەگاندا کاریان بۆ پەنابەرەگان دەکرد، پیمان راگەيەنرا تالیبان روخینراوہ. لەمیترووی نویندا، تالیبان یەكێكە لەستەمكارترین رژیم دەرھەق بە ژنان، لەبەر ئەوان بەو ھەوائە زۆر دلخۆش بووم. وا بەخەيالمدات ھات لەنوسینەوئى دەستوریكى تازەدا یارمەتى دەرین و جارێكى تر ئازادین بۆ كارکردن و خویندەوار کردنى كچەگانیان، ھاوكات ئەو بوركا" فریبدەن كە وەك كفن وایە و تالیبان سەپاندبووی بەسەریاندا لەبەرى بكەن.

پېمگوتن "مەگەر شتیكى خۆش نییە؟ كە ئیستا ھەموو شتیك لەدەستی خۆتاندايە و تالیبان چیتەر فەرمانرەوایی ناكات!"

" بوركا، جۆرە پۆشاکیكە لەھەندیک ولاتی نیسلامیدا ژنان لەبەرى دەكەن، كە سەرتاپایان دادەپۆشیت بەدەموچاویشیانەوہ.

بىگومان بەرووخاندنى تالايان زۆر دلخۆش بوون، بەلام لەگەل ئەو هەشدا گوماندارو دوودل بوون لەو هەى كى جىگەيان دەگرىتەو. يەكك لەژنەكان پىگوتەم "ئىمە مسولمانىن و ئەمە گرىگرتىن بەشى ناسنامەكانمانە. نايىت هىچ كەس رقو كىنەى ئىمە بەرامبەر تالايان تىكەلۆ بكات لەگەل ئىسلامدا". ئەو ژنانەى ئەو رۆژە چاوپىكەوتنم لەگەل كردن پىيانراگەياندم كە دەيانەوئىت شەرىعەتى ئىسلام ببىتە ياسا بۆ رىكخستنى كۆمەلگا و هەر پلانيشيان وابوو خۆيان دابپۆشن بەلام بە بوركانا. لىيان تىگەشتم و رىزم بۆ ناسنامەى ئىسلامەتايان هەبوو، بەلام هەستم بەبى ئومىدبوونى خۆمكرد لىيان. من دەمويست بەياساكانى عملانىت بگەن، چوون پىموابوو يارمەتى سەربەست بوونيان دەدات. لەجىياتى ئەو، بىرپانەئىنامەو كە بوركاي سىياسى خۆم بەو هەى رۆژاويم هاوشىو هەى ئەو جبانەى ئەم ژنانە ناچارگرابوون لەبەرى بكەن كوئىرانەبوو. كارى من يارمەتيدانيان بوو لەدەستكەوتنى نامانجەكانيان نەك سەپاندنى نامانجەكانى خۆم. من لەكولتورىكدا دەژيام تىيدا ژنان و پياوان لەسەر تەلەفزيون باسيان لەلايەنە تايبەتەكانى ژيانيان دەكرد، لەبەرئەو دەبوايە ناگام لەخۆم بىت و نەبەمە كەسىكى بىتەست بەرامبەر خەباتى ژنانى نەفغانى و هەموو ئەو ژنانەى لەژىر شىوازە جۆراوجۆرهكانى زۆردارىدا تەواوى ژيانيان بەسەربردبوو. بەلاى ئەوانەو، هەنگاوى نازادى داى نەمانى زۆردارى دەست پىناكات، بەلكو گەشتىكى سەخت و دورودرىژى تاكە كەسىيە.

هەر گەشتىكم بۆ كامپىكى پەنابەران بەسەرهاتىكى ناخۆشترى بەداوە بوو و هاوخەمىمى قولتر دەكردەو بۆ ئەو ژنانەى دەمىنين. بۆ هەر شوئىنىك بچوومايە دەمدى پياوان گرابوونە پالەوان بۆ بەرگەگرتنى ئەشكەنجە و نازارو ژنانيش پشتگوئى خرابوون و تەنانەت دەستيان لىهەلگىرابوو بۆ مانەو هەيان لەو ژيانە سەختەى كە بەرەو بىدەنگىيەكى مەترسىدار دەچوو لەسەر هەردوو ناستى كۆمەلايەتى و تاكە كەسىشدا. بەبىنينى هەمان شىوازى دووبارەكردنەو هەى چەوساندنەو و توندوتىژى لەجىهاندا لىوان لىو ببووم لە تورەيى و پەستى، لەبەرئەو ئەو ژنانەى دەمىنين هانم دەدان بەناشكرا بىنە قسە لەبارەى ئەو توندوتىژيانەى لەژيانيان و كۆمەلگانىاندا چەشتبوويان. بەپەنەئەى و لەسەر

ته‌له‌فریۆن و له‌گۆنفرانسه‌ نیوده‌وه‌ له‌تیه‌کاندا پێم راده‌گه‌یاندن نه‌گهر ئیمه‌ نه‌بینه‌ خاوه‌ن ده‌نگی خۆمان هه‌رگیز گۆرانکاری نایه‌ته‌ کایه‌وه‌ و هه‌رگیز توانای ئه‌وه‌مان نابێت فشار بخه‌ینه‌ سه‌ر سه‌رکرده‌ حکومی و کۆمه‌لایه‌تیه‌کان تاکو باس له‌پیداویستییه‌ تایبه‌تیه‌کانی ژنانی قوربانی جه‌نگ بکه‌ن و راگرتنی توندوتیژی و به‌دادگا گه‌یانندی تاوانکاره‌ لێپرسراوه‌کانیشمان به‌وجود نایه‌ت.

هه‌رگیز وه‌ها داوایه‌کم له‌ژنان نه‌کردوه‌ که کارێک بکه‌ن به‌خۆم نه‌گرا بێت. دیدارم له‌گه‌ل سه‌ده‌ها ژنی لاقه‌کراو کردبوو، به‌لام به‌ده‌ر له‌ دایکم و ئه‌مجه‌د هه‌رگیز بۆ هیچ که‌سیکم باسه‌نه‌کردبوو چی به‌سه‌ر خۆمدا هاتبوو. هه‌رگیز بیرم له‌به‌راوردکردنی نه‌و نه‌زمونه‌ تاله‌ی خۆم به‌و زه‌بره‌ ده‌رونییه‌ی نه‌و ژنانه‌ نه‌ده‌کرده‌وه‌ که له‌و ولاتانه‌دا چاوم پێیان که‌وتبوو، ته‌نانه‌ت له‌لاقه‌کردنیشدا من له‌هه‌موویان به‌خته‌وه‌رتر بووم. هانی ژنانم ده‌دا باس له‌ نادادپه‌روه‌ری ژیانیا‌ن بکه‌ن، که‌چی ته‌نانه‌ت له‌ماله‌که‌ی خۆشدا زۆر ده‌ترسام ناوی سه‌دام حسین به‌ئێم. ده‌مزانێ هه‌تاکو سه‌دام فه‌رمانه‌وه‌ای عێراق بێت به‌هیچ شیوه‌یه‌ک ناتوانم باسی بکه‌م. نه‌و ترسه‌ هێنده‌ له‌ژیانمدا قوڵبووه‌وه‌ به‌ته‌واوی له‌خوێنمدا ده‌سوپایه‌وه‌. هه‌تاکو نه‌وکاته‌ش له‌هه‌ر شوێنێک بومایه‌ دووجار ته‌له‌فۆنه‌که‌م داده‌خسته‌وه‌ تاکو دڵنایبم که‌س گوێمان لێناگرێت.

ئێستاشی له‌سه‌ربێت نه‌و کاره‌ هه‌ر ده‌که‌م.

بۆ ماوه‌یه‌کی زۆر پێماو بوو له‌پێی کاره‌که‌مه‌وه‌ به‌ره‌نگاری ترسه‌کانم ده‌بمه‌وه‌، به‌لام ته‌نها خوازیار بووم باس له‌و نادادپه‌روه‌رییه‌ بکه‌م که‌ په‌یوه‌ندی به‌منه‌وه‌ نه‌بوو. ده‌مویست باسی میلۆسوفیج بکه‌م، به‌لام سه‌دام نا، باسی زۆرداری له‌ رواندا بکه‌م به‌لام له‌ عێراق نا، باس له‌ نه‌هامه‌تی ژنانی ئه‌فغانستان بکه‌م به‌لام هه‌رگیز باسی ژنانی عێراقی نه‌که‌م. ره‌نگه‌ بۆ ماوه‌ی چه‌ند سالێک له‌سه‌ر نه‌و رێچکه‌یه‌ رویشتم، به‌لام هێشتا ولایه‌ته‌ یه‌کگرتوه‌وه‌کان راینه‌گه‌یاندبوو سه‌دام حسین خاوه‌نی چه‌کی کۆکوژه‌وه‌ هه‌ره‌شه‌یه‌کی جیهانی لێکه‌وتۆته‌وه‌. له‌وده‌مه‌ی جیهان مشتومری بوو ده‌رباره‌ی پێشنیازی نه‌مه‌ریکا بۆ داگیرکردنی عێراق، هه‌ستی چروپرو تیکه‌لاوم بۆ دروست بوو. ئه‌وپه‌ری ناواته‌خواز بووم سه‌دام ده‌سه‌لاتی نه‌مێنیت، به‌لام ده‌مزانێ گه‌لی عێراق به‌خانه‌واده‌که‌ی خوشمه‌وه‌ سزاکه‌ی ده‌چێژن.

لەکانونی یەكەمی سالی ۱۹۰۲، کاتیک روودانی جەنگ نزیك بوو، بپارمدا بگه‌پیمه‌وه بۆ عیراق. دەموست بۆخۆم بزانه که عیراقییه‌کان و ژنانی عیراقی به‌تایبەت تیروانینیان چی بوو دەربارە ی گریمانەکانی جەنگە‌که. هەر وه‌ها دەموست حەسەنی برا بچووگم له عیراق دەر باز بگم نەوه‌ک له‌حاله‌تی خۆنامادەکردن بۆ جەنگ به‌سەریاز بگرت.

به‌دەر له‌رۆشتنه‌وه بۆ پرسه‌که‌ی دایکم که خەم و په‌ژاره چاوه‌کانی له‌به‌رامبەر هەموو شتی‌کدا کویر کردبوو، له‌وکاته‌وه‌ی بۆ می‌ردکردن به‌ فەخری رۆشتبووم بۆ ئەمەریکا ماوه‌ی سیانزه سال بوو نەگه‌پابوو مه‌وه بۆ عیراق. له‌گه‌ن له‌ فرۆکه‌خانه‌وه به‌ره‌و ماله‌که‌مان به‌ریکه‌وتم، وا هه‌ستمه‌کرد له‌دوو په‌هه‌نده‌وه به‌ژیا‌نی خۆمدا بۆ رۆژانی رابردوو ده‌گه‌پیمه‌وه؛ هەم وه‌ک که‌سیتییم هەم وه‌ک عیراقییه‌کیش. چاوه‌کانی عەمو له‌ پۆسته‌رو په‌یکه‌ره‌کانی ناو هەموو کوچه‌ی شه‌قامه‌کان له‌منیان دەروانی. ئەو شه‌قامانه‌ی من و دایکم به‌نۆتۆمبیل هاتوچۆمان پیداده‌کرد به‌شیوه‌یه‌ک بوون ده‌لێی خۆیان راده‌ستی عەمو کردبیت. ئەوه‌ی پێشتر قه‌ده‌غه‌بوو ریگه‌پێندراو بوو، ئەوه‌ی پێشتر ریگه‌پێندراو بوو قه‌ده‌غه‌ کرابوو. کحول قه‌ده‌غه‌ بوو، له‌شفرۆشه‌کان به‌ناشکرا له‌سیداره‌ دهران و سه‌ریان له‌پێشی دەرگای مالی دایک و باوکیان فرێنده‌را. له‌کوچه‌ی شه‌قامه‌کاندا گوێبیستی خه‌نکی ده‌بووم به‌ زمانی فارسی ده‌وان و ئێرانییه‌کان ببوونه (دوژمنی خۆشه‌ویستمان) و ئەمەریکاییه‌کانیش ئەو دوژمنانه‌ بوون خه‌ریکبوو هێرشیان ده‌کردینه‌ سه‌ر.

کاتیک به‌ره‌و خانووه‌ کۆنه‌که‌مان رۆشتم، نامۆترین هه‌ستم لادروست بوو. ئیجساسم به‌سه‌رما ده‌کرد له‌به‌رده‌م دەر وازه‌ی چوونه‌ ژووره‌وه‌ و ترسیکی زۆریشم هه‌بوو. له‌ناو خانووه‌که‌دا هه‌یج شتی‌ک نەگۆرابوو. حەسەن کورپکی قۆزو خویندکاری زانکۆ بوو، له‌و ولاته‌ی به‌گشتی منال له‌گه‌ل خانه‌واده‌یان هه‌تاکو هاوسه‌رگه‌ریش ده‌گه‌ن ده‌میننه‌وه، ئەو به‌ته‌نها له‌وئ ده‌ژیا. به‌رگی که‌لوپه‌له‌کان شروپر ببوون. سه‌ر می‌زه‌کان پریوو له‌وینه‌و ئەو شتانه‌ی بۆ جوانکاری دایکم داینابوون، هەر له‌شوینی خۆیاندا بوون. باوکم له‌گه‌ن ژنه‌ تازه‌که‌یدا له‌خانویه‌کی تردا ده‌ژیا، به‌لام هەموو رۆژیک سه‌ردانی حەسەنی ده‌کرد. بێینی ئەو دووانه‌ که هه‌ولیانده‌دا ده‌ست بگرن به‌هه‌ندی‌ک له‌و کارانه‌ی خانه‌واده‌که‌مان پابه‌ندبوو

پێوهی نازاربه‌خش بوو. له‌یه‌که‌م شه‌ومدا له‌ عێراق هه‌سه‌ن به‌شه‌رمه‌وه داوای لێ‌کردم له‌گه‌ڵیدا رابکشی‌م هه‌تاگو خه‌وی لێ‌ده‌که‌ویت به‌وچه‌شنه‌ی له‌منداڵیدا هه‌ر من ده‌مخه‌واند. هه‌رکه له‌ته‌نیشتی‌هوه راکشام، نه‌و کوربه‌ گه‌وره‌یه خه‌وی لێ‌که‌وت و منیش هه‌ر به‌خه‌به‌ر بووم. هه‌ستم به‌ترس ده‌کرد به‌هۆی نه‌و به‌سه‌ره‌هاتانه‌ی نه‌و خانووه به‌خۆیه‌وه بینیبوو. به‌بێ دایکم، هیج شتێک له‌و ماله‌دا وه‌ک خۆی نه‌بوو.

کاتی‌ک باوکم بینی چه‌ند هه‌ستێکی تێکه‌لاوی به‌نیش ته‌وژمیان بۆ هێنام. هه‌رچه‌ند ته‌مه‌نی ته‌نها شه‌ست سال بوو، به‌لام له‌وه‌ده‌چوو ته‌ندروستی باش نه‌بیت و که‌م له‌و باوکم ده‌چوو که به‌یانیان پێش نه‌وه‌ی برۆیشتمایه‌ بۆ قوتابخانه‌ گوتی‌کی گاردینی‌ای تازه‌ی بۆ لێ‌ده‌کره‌وه. عه‌مو باوکمی ده‌رکردبوو، به‌خته‌وه‌رانه‌ وازیلێهێنا‌بوو داوای نه‌وه‌ی به‌بروای نه‌و دایکم ناپاکی له‌نیشتمانه‌که‌ی کردبوو و به‌روه‌ نوردون هه‌له‌هاتبوو، هه‌روه‌ها نه‌و سنورداری‌تی‌یه نی‌وده‌وله‌تی‌انه‌ی خرابووه سه‌ر گه‌شته ناسمانی‌یه‌کانی عێراق وای کردبوو (باوکم) کاپتی پێشووی فرۆکه‌ی ئی‌رلای‌نسی عێراقی ٧٤٧، زیاده‌ بیت و چیدی پێویست نه‌بیت. بۆخۆی ده‌ستی به‌نیشکی بچوک کردبوو داها‌تی‌کی مامنا‌وه‌ندی ده‌سته‌که‌وت و له‌میژبوو وازی له‌خواردنه‌وه هێنا‌بوو. پێی‌گوتم "نه‌م ته‌سبی‌حه زیاتر ناسوده‌یم پێده‌به‌خشی‌ت له‌و ویسکی‌انه‌ی ده‌مخواردنه‌وه". پووره سه‌مه‌ر، نه‌و که‌سه گورجوگۆله‌ جوانه‌ی پێشوو که زۆر به‌جوانی سه‌مای ده‌کرد، شه‌وو رۆژ له‌ماله‌وه نوێژی ده‌کردو له‌سه‌ر به‌رمان بوو. وازی له‌دنیا هێنا‌بوو و په‌نای بردبووه به‌ر ته‌سبی‌ح و به‌رمان. ئی‌جگار ده‌ترسا له‌وه‌ی ناوی سه‌دام به‌ئینیت ته‌نانه‌ت له‌به‌رچاوی منیشدا.

هه‌موو که‌سی‌ک له‌چاوه‌روانی چه‌نگێکی تری چاره‌نوسازدا بوو که روودانی مسۆگه‌ر بوو. داودی نامۆزامم بینی چاوی پر فرمی‌سک و خه‌فه‌تبار بوو. گوتی "زه‌ینه‌ب، یه‌که‌م قوربانی نه‌م چه‌نگه‌ کوربه‌که‌م بوو". خێزانه‌که‌ی به‌ئۆتۆمبیل له‌ عێراق بردبووه ده‌روه‌وه له‌روداوی‌کدا کوربه‌که‌ی له‌ نوردون له‌ده‌ستدا‌بوو. داودو هاوسه‌ره کورده‌که‌ی بریاریاندا‌بوو بگه‌رێنه‌وه به‌غدا بۆ ناشتنی کوربه‌که‌یان و تا له‌نزیک که‌س و کاریان پێکه‌وه بژین و بمرن. هه‌مان نه‌و وشه‌و باس وخواسانه‌م

بىرگە وتەۋە كە لەجەنگى ئىراندا سەرباس بوون. بۇچى دەبوايە ئەو شتانه
هەئىزار دەى ئىمە بوونايە؟

گەمارۇ نابوورىيەكان دوا وزەو هيوای عىراقىيەكانى برىبوو، هەئىبەت گەر
رۇژىك لە رۇژان هەيانبووبىت. گوئىبىستى هەر رستەيەك دەبووم ترسىكى سەيرى
تىدابوو. ئەگەر ناوى سەدام بەئىنرايەو هەرگەسىك گوئى لىبوايە دەيگوت
"گەرمان! سەرگەردەمان! سەرۆك سەدام حسين! خوا بىپاريزىت!" واتە ئەو
دەستەواژانەى راهاتبووم گوئىبىستى بىم، لەگاتىكدا ناوى كەسايەتییە ئايىنيە
مىژوويىەكانى وەك محەمەدى پىغەمبەر يان عىساو موسا دەهئىنرا. دياربوو عەمو
چووبوو قۇناغىكى تازەووەو بىروباوەرى كۇنباوى عىراقىانەى دەربارەى
چارەنووس وروژاندىبوو، هەر وەها بەرپرسىارىتى نازارو نالىنى گەلەكەى خستبوو
ئەستوى خواوہ.

لە دۇشكاوى عىراقىيەكان تىنەدەگەشتم. لەرپنى هاورىو خزمانەوہ توانىم
لەژىر سانسۇرى حكومەت دەرىجەو خىزانى كۇمەلگە پەراويزخراوہكان بىنىم و
بەتويزەرىكى كۇمەلايەتى ئاشنا بىم. هەژارى زۇر بەى ژيانى خەلكى تالكردبوو،
چونكە پەلەقازەيان بوو لەژىر بارى قورسى ئەو گەمارۇ نابورىيانەدا كە بەناوى
نازادكردنجانەوہ بەسەرياندا سەپىنرا بوو. بۇ يەكەمجار لەژيانمدا، ژنى
خويندەوارم بىنى كچەكەى نەخويندەوار بوو. پارە نەبوو بۇ كرپنى كتىب ياخود
ئەو بەخششانەى مامۇستاكان داوايان دەكرد، لەبەرئەوہى موچەكانيان هئىندە
كەمبوو نەياندەتوانى پىى بژىن. پرسىارم لەكچىك كرد دەربارەى خەونەكانى
دوارپۇژى: لەوہلامدا گوتى "خەونەكانى دوارپۇژ شتەكانى رابردوون كە چىتر
لەدەستماندا نەماون". بىنىم پىلاوى بن بەرزى دەسال لەوہووپىشى لەپىدابوو
دياربوو رۇژىك لەرۇژان خەونى بەبوونە نمايشكارى جلو بەرگەوہ بىنىبوو. ژنىكى
تر گوتى "بۇمبىكى تر جىاوازيبەكى وەها ناھىنىتە كايەوہ. رەنگە كۇتايىمان
پىبەئىنىتو لەم ژيانە رزگارمان بكات".

لەيەكىك لەو خانووانەى سەردانم كرد بىستو سى ژنى لىبوو هەموويان
رەشپۇش بوون. مىردىيان ياخود كورىيان لەجەنگەكانى پىشوو دا تياچوبوون.
داپرەيەك بەھوى نەبوونى دەرمانەوہ چاوەكانى لەدەستدابوو، هەموو خىزانەكە

لەژىر ساھەي كرىكارىي كورپكى ھەقدە سالىدا دەژيان. ھىچ كەلۈپەلىكى ناومائىيان نەمابوو لەبەرنەھەي ھەموويان فرۇشتىبوو.

كاتىك ويستم برۇم، ژنىك كە لەتەمەنى خۇمدايوو كەوتە ئاخاوتن:

"تۆم لەبىرە. جەكانتەم لەبىرە. نۆتۇمبىلەكەشتەم لەبىرە. من تۆم لەبىرە".

راچلەكەيم. منى لەبىرەبوو؟ پىيگوتەم لەقوتابخانەي نامادەيى پىكەوۋە بووين، بەلام من ئەوم لەياد نەمابوو. سەرم داخست و ھەستەم بەشەرمەزارى و بىدەسەلاتى دەكرد بەرامبەر بەو جياوازييانەي لەژيانماندا ھەبوو. كە رۇيستم تاكو ماوھەيەكى زۇرۇش ئەو جۇرە تەماشاكردنەيم ھەر لەبەرچاۋ بوو. دەمزانى ئەو كەسەي لەبەردەمى ۋەستابوو ئەو جەوانە خاوپىداۋە بوو كە دەيزانى ھاۋرپى سەدامە.

شەۋى سەرى سالى ۲۰۰۲ م لەگەل براكەم و ھاۋرپىكانى بەسەربىرد، شەمپانىي قەدەغەكراويان لەژىر مېزەكەدا دانابوو دەيانخواردەو. پىش ئەوۋەي لەگەل ھەسەن برۇين بۇ ئوردون، لەگەل باوكەم وئىنە خىزانىھەكانمان لەدىۋارى ژوورى دانىشتەكەدا لىكردەوۋە ئەلبومەكانى خىزانەكەم كۆكردەوۋە تاكو نەفەوتىن ئەگەر مائەكە تالانكرا. باوكەم خاۋازيارى زانىنى ئىشەكەم بوو بۇ پەنابەرەكان و منىش پىمگوت ئەو بەلگەنامە و وئىنانە بىئەندازە گرنگ بەلای ئەو ھەموو پەنابەرەنەي چاۋم پىيان كەوتىبوو. ويستم پرسىياري رابردوۋى لىبەكەم، بەلام زانىم كە تازە سودى نەمابوو. لەباتى ئەو، لەوكاتەي وئىنەكانمان رىكەدەخست ھەروا ويستم قەسەي لەگەلدا بەكەم.

"باوكە، دەترسىت؟"

بۇيداچوو...

"ئازىزەكەم، من ماندووم. ئەگەر تۆۋ براكەت سەلامەت و دلخۇش بن، ھىچى ترم لەم ژيانە ناۋىت".

دوای ئەوۋەي لەو گەشتە گەرامەوۋە، بەلئىنمدا جارىكى تر بۇ عىراقى سەدام حسىن نەگەرپىمەوۋە. برپارمدا چىتر بەغدا بەنىشتىمانى خۇم دانەنىم. چەمكى نىشتىمان بۇ ماوھەيەكى زۇر سەرى لى تىكدايووم. نىشتىمانم لەكوى بوو؟ لە عىراق كە لىي لەدايكبووم؟ لە ئەمەرىكا كە لەگەل ھاوسەرەكەمدا دەژيام؟

لەیهکیك لەو ولاتانەى نیشم تیندا کردبوو و خۆشەویستیشم بۆیان هەبوو؟ لەکاتی گەرانهووم بۆ واشنتۆن دى سى بۆ ماوهیهکی زۆر بیرم لەواتای نیشتمان کردەوه. هەستمکرد هیچ کامیان نیشتمانم نەبوون. ناسمان لەهەر ولاتینکی بمزانایه زیاتر نیشتمانم بوو، چونکە لەبەر کارەگەم بەردەوام لە ولاتیکەوه دەفریم بۆ یهکیکی تر.

لە مانگی نازاری سالی ۲۰۰۲، تەماشای تەلەفزیۆنم دەکرد کاتیک جارینکی تر ولایه تە یهگرتوووهکان جەنگی دژی عێراق بەرپاکرد. ئەو جەنگەى لە تەلەفزیۆندا تەماشام دەکرد هیچ لەو شەرپانە نەدەچوو کە بەچاوی خۆم بینیبوووم. دەنگی موشەکی دژە فرۆکەو بۆمب و گوللە و وردوخاشبونی پەنجەرە نەدەهات. هیچ شتیک نەبوو ئەوه بگەیهنیت چۆن تەواوی خانووگەت دەلەریتەوه کاتیک موشەکیك لەو نزیکانە دەتەقیتەوه. هەتا نەمەرۆش، کاتیک گویم لەزرمەیهکی پرتاو دەبیت یەکسەر رادەچلەکم و هەندیک جاریش چاوم پەردەبیت لەفرمیسک. جەنگ شتینکی قیزهون و بێ بەزەیی و نازاربه خشه، بەلام لەکاتی پەلاماردانەکەدا لاشەى مردوو یاخود قاچی شینبووهوهى مردووی ناو تابوت لە هەوالهکانی تەلەفزیۆنە ئەمەریکایهکاندا پیشانی رۆژاواپیهکان نەدەدرا. لەبیرمە کامیراکان روویان نەدەکرده ژنان و پیاوان تاكو دیدو بۆچوونەکانیان وەربرگرن کە ترسیان لەهەر کەسێک هەبوو جلوبەرگی سەربازی لەبەربوایه، خۆشم هەر وابووم. دەنگی گریانى هیچ دایکینک نەدەهات رۆتەکانى لەدەستداییت و دەنگی خوینەرى راپۆرتەکە بگۆریت بەدەنگینک کە پیتی ناشابووم. لەجیاتی ئەوه بە بەرنامەى گرافیکى کۆمپيوتهرى، موشەکەکان بەسەر نەخشەى جوان و روونی بەغداوه دەروێشتن کە باگگراوندهکەى ناسمانینکی شینی روون بوو.

رقم لەهەموو جەنگینکە، لەبەرئەوهى هەموویان کاریگەریی خرابیان بۆ سەر ژيانى خەلکی هەیه. هێشتا پێموایه ئەو رۆژەى زانیم سەدام حسین لەدەسەلات لابراره خۆشترین رۆژی ژيانم بوو. پەرۆش بووم بگەریمەوهو یارمەتى هاوولاتیانی عێراقى بدەم چوون بەدایکم گوتبوو رۆژینک دیت ئەو کارە بکەم. دەمویست یارمەتى بونیادنانەوهو دامەزراندنى ئۆفیسێک لە بەغدا بدەم تاكو ئەو شتانەى

لەمیانهی کارکردنم لەگەڵ ژنانی ولاتەکانی تردا فێربوووم، بیهخشمه ژنانی عێراقی. کاتیکی سێ هەفته دواى نهوهی جهنگه که کۆتایی پێهات به رهو عێراق به پێکهوتم، نه مه ده زانی تا چه ند ترسناک و خووش ده بیئت. دواى سێ ههفته له یه کهم هێرش بوو سهر به غدا گه رانه وه. له وه گه شته ئاسمانییه دا، له هه شت سه رنشین زیاتری تیدا نه بوو، هه موویان کاریان بوو رێکخراوه ناحکومییه کان ده کرد. کاتیکی فرۆکه بچووه که مان له وه فرۆکه خانه نیشته وه که کاتی خوێ باوگم به رپوهی ده برد، به بیینی سه ربازه نه مه ریکاییه کان و فرۆکه گانیان له سه ر فرگی ولاتەکه مان که به فرۆکه و تانکی سوتاوی عێراقی ده وره درابوون، هه ستیکی قوڵی تیکه ل و پیکه لم بوو دروستبوو.

له هۆلی که سانی کار به ده ستدا گه رچی له وه چاره وه نه وه هۆلم نه بیینی بوو که چاره پێ فرینم ده کرد بوو نه مه ریکا تا کو هاو سه رگری له گه ل فه خری بکه م، کاپتینی که خه ریکی مامه له کان بوو پرسی "کی له رێکخراوی ژنان له پێناو ژنانی نیوده و له تیه؟"

به په شوکاوییه وه گوتم "من". به درێژایی ژیانم سلّم له جلوبه رگی سه ربازی ده کرده وه.

کاپتن چه یستین ته وه ی له گه ل کردم و گوتی "به خیر بێن بوو عێراق! لیره پێویستمان به تۆو رێکخراوه که شته".

له وه کاته ی ته وه ی له گه ل کردم هیه چ قسه م پێنه کرا. سه ربازیکی پشتیوانی له کاره گانم ده کات؟ بۆم ده رکه وت له به رنامه ی نۆپرادا منی بیینی بوو، بوو ماوه ی دوو سال خوێ و ژنه که شی یارمه تیده ری رێکخراوه که بوون. پێیگوتم به لای نه وه وه پێویستبوو نه مه ریکا زیاتر سه رنج بخاته سه ر پشتیوانی کردنی رێکخراوه گانی هاوشیوه ی نه وه ی ئیمه وه که له گرتنه به ری لایه نی سه ربازی بوو به ده سه ته ی نانی ره زامه ندی گه ل عێراق. نه وه چاوپیکه وتنه وه که ئامازه یه ک وابوو بوو من که رینگه ی راستم گرتبووه به ر. هه رکه له وه فرۆکه خانه زه به لاحه چۆل و هۆله دا به رپیکه وتم به ره و شار، ده روزه مان به ره و خانووی مه زراکه تیپه راند. که وتمه روانینی ئاسۆی به غدا، دارخورماکانی هه لقرچابوون و شاره که تالان کرابوو، هینستا دوکه ئی لئوه به رزده بووه وه. سه رشیتانه هه ست و هه لچوونه گانم ده هاتن و

دەچوون. فرمىسك بەرپومەتمدا دەچۆرپايە خوارەوہ. شارەكەم نازاد بوو، شارەكەم ويران بوو. موخابەرات نەمابوو. لەسەر شەقامەكان، مندائى دەسالانە رووى كلاسېنكۆفیان دەكردە خەلكى. ھەرچەندە توندوتىژى لەژىر دەسەلاتى سەدامدا بەشىئەيەكى ستوونى لەلایەن حكومەتەوہ كۆنترۆلكرابوو، بەلام دواى نەو بەشىئەيەكى ناسۆيى بە گەرەكەكاندا بلاوببووہوہ ھەرەكەسك دەيتوانى بە دەمانچەيەك ياخود ھەبوونى نيازى تاوانكارى يان تۆلەسەندەوہ، دەستدرىژى سىكسى و دزى و راوړووت بكات.

فرمىسك لە چاوى ھەموو كەسك بەرىچكە دادەبارى. باوكم زۆر توندتر باوہشى پىداكردم وەك لە جارەن. پىنگوتەم لەكاتى بۆردومانەكاندا وابىرى كرىبووہوہ جارېكى تر مندالەكانى نابىنيتەوہ. باوكم و خزمەكانمان پەناگەيەكى قايميان بۆخۆيان دروستكردبوو. لەوكاتەى پارچەى تەقینەوہكان كەوتبوو بەسەرياندا، باوكم جەئدەى مىسك لىنى دابوو. لەو دە كەسەى لەناويدا بوون، پىنجيان برىندار بوون و سى رۆژى ويستبوو ھەتاكو دەستيان بە پزىشكەك راگەشتبوو.

ھىشتا سەدام حسين خۆى حەشار دابوو، بەلام لەژياندا بۆ يەكەمجار درزىك كەوتە نەو دىوارى ترسەى نەو ھەلچىنبوو. بەوپەرى ھىزەوہ پالمەنا بەو دىوارەوہ، قسەم لەگەل نەو ژنانە دەكرد كە لە مزگەوتەكان و بەندىخانەكان كۆببوونەوہ بۆ سۆراخكردنى نەوانەى ديار نەمابوون و منىش بەسەرھاتەكانيانم كۆدەكردەوہو ھەرچىيەكەم پى بكرايە نەنجام دەدا ھەتاكو جارېكى تر نەھىتم ژنان دەنگيان كپ بكرىت. چىرۆكى ھەر ژنىك جياواز بوو، ھەريەكەيان جىنى سەرنج و تىپرامان بوون. كاتىك بۆ مالى خالە عادل رۆيستم، دەستنوسىكەم بەخانوى شىعەيەكى خاوەن كارگەيەكەوہ بىنى چەندىن سال لەوہوبەر دىپۆرتى نىران كرابوہوہو تيايدا نووسرابوو "نەم خانووہ گەراوہتەوہ بۆ خاوەنە راستەقىنەكەى". چەند كاژىرېكەم بە گوڤىگرتن لەو ژنەى كە لەوى دەژيا بەسەربردو چىرۆكى بەزۆر ناردنەوہى و بەندكردنىم لای خۆم تۆماركرد. كاتىك خۆى و خىزانەكەى دواى بەسەربردنى ۲۰ سال لە تاراوگەى نىران گەرابوونەوہ، خەرمانىك بەلگەنامەيان دۆزىبووہو لەگەل مىزىك و كەرەستەى كارەبايى لە

ژووری نووستنه که دا. لەلایەن پۆلیسی نەهینییهوه خانووکه یان بۆ ئەشکەنجەدان بەکارهێنرابوو. یەکیک لە قوربانییهکان وهسیهتییکی بهجیهیشتبوو، ئەشکەنجەدەرەکانی هەرگیزاو هەرگیز نەیانگەیاندبووه خێزانەکهی.

لەوکاتەى دەستمکرد بە هەڵسەنگاندنی ئەوهی چۆن پرۆگرامەکه مان لە بەغدا دا بامەزرینم، ئەو نازارەى مندالیم که سەرکه وتوانه شار دبوومه وه سهریه ئدایه وه. چاوپێکه وتنم له گەل ئەو لێپرسراوه ئەمەریکایانە دەکرد که کۆشکه دێرینهکانی عەمویان بە تارمایی و بەلۆعه ئالتونیه کانیه وه داگیرکردبوو و من پێیان ناشنا بووم. کاتیک شۆفێره کهم زانی نیشه کهم چیه بۆمدرکه وت دەستگیرانه کهى لەلایەن عودەیه وه لاقه کرابوو. پاسه وانیکى تايه تی یه کیک له براکانی سەدام ئەوهی بۆ ناشکرا کردم له کاتی خۆیدا کچانی لاوی لاقه کردبوو. ژنیکم بینی پێیگۆتم عودەى گۆی مه مکی یه کیک له هاوڕێکانی بریبوو، ژنیکی تر پێیگۆتم برایه کی سەدام حسین خوشکه کهى گوشتبوو له بهر نه وهى هه ره شهى ئەوهی لێکردبوو لاقه کردنه کهى ناشکرا ده کات. پاسه وانیکى ئەمن باسی ئەوهی بۆ کردم چۆن ژنان وهك سزایهك لاقه ده کران و پزیشکیکی ژنی هاوڕێی دایکم ناشکرای کرد توانیبوو له سەرەخۆ چاره سەری ژنانی قوربانی لاقه کردن (بەرەچه ئەک ئێرانی) بکات که له گەل مندالەکانیان خرابوونه بهندیخانه وه له بری ئەوهی دیپۆرت بکری نه وه. ئەبیت چهنده چیرۆکی هاوشیوهى ئەوانهى ئەو هه بوون؟ چهنده ژن لاقه کرابوون؟ بهغدا هاوشیوهى بۆسنیا کامپی لاقه کراوانی نه بوو یاخود وهك روانداو کۆنگۆ بهو رێژه زۆره لاقه کردنی تیدا نه بوو. لیره کارکردن بۆ من زۆر خراپتر و قورستر بوو. دەمزانی له ولاتانی تر چۆن کار بکه م و بهباشیش ئەنجامی بدهم، بەلام خۆم ناماده نه کردبوو بۆ ئەوهی کارکردن له ولاتی خۆمداو له گەل هاو نیشتمانیه کانەم و به زمانی خۆم چی ده گه یه نیت و هاوبه شی نازاریکیان بم که خۆی له خۆیدا به شیک بوو له ژبانی خۆم. به نه مانی ده سه لاتى عەمو که هیتا بیسه روشوین بوو، من داخوازی یه کسانیم بۆ ژنانی عیراقي ده کرد. یه کسانیم بۆ ئەو ژنه قهره جانه ده خواست که عەمو بۆ خوشی خۆی رایگرتبوون دواى ئەوهی میرده کانیانی ناردبوو بۆ جهنگ، ههروه ها بۆ ژنانی ئەو گوندانه ش که دەمزانی سەدام به بیانوی یارمه تیدانیا نه وه لاقه ی کردبوون. دوا جار

خواریار بووم بزانی چى بەسەر ئەو تاکە ژنەدا ھاتبوو کە دایکی خۆم بوو. ھەولێدەدا چیم پێبێت لەو دەمەى دەبویست دوا ھەناسەى ھەلمزێت؟

بیرارمدا سەردانى ھاوڕێکانى دایکم بکەم و لەگەڵ یەك بەیەکیان قسەبکەم بۆ دۆزینەوێ ئەو راستییەى لای دایکم بوو. خۆم نامادەکرد بۆ باسکردنى ئەو خالە گرنگانەى لەمیشکەدا بوون. وامدانابوو بۆ دەتوانم متمانەم پێبکەن ھەرۆک چۆن متمانەتان بە دایکم کرد. دایکم زۆر شتى پێگوتەم، بەلام دەزانن چەند نەخۆش بوو، لەگۆتاییدا تەنانت نەیدەتوانى قسەش بکات. پێم بۆین، چى بەسەر ھاتبوو؟ من کچى ئەوم. ئیستا گەرەم. چیتان بەسەر ھات؟ متمانەم پێبکەن، نەك تەنھا لەبەرئەوێ کچى ھاوڕێکەتانم بەلکو لەبەرئەوێش کە من لە جیهاندا کار بۆ ژنانى قوربانى جەنگ دەکەم و لەو چەند سالەشدا بوومەتە گەواھیدەرێک لەھەمبەر ئەو بەسەرھاتە ترسناکانەى لەگاتى جەنگدا ژنان رووبەرۆوى ببوونەو.

لەپوورە نەخلەو دەستپێکرد، ئەو ژنەى لەبیرمە لە ئیوارەخوونەکەدا باسى رویشتن بۆ (رۆژى راویژگارى گەل)ى دەکرد لەگەڵ عەمۇدا.

کاتێک بێنیمی ھاواریکرد و باوئەشى پێداکردم "زەنووبە! ئەو نەما! ناخ خۆزگە دایکت لێرە لەگەڵمدا بوايە بۆ گێرانی شادی!"

فەرمووی لێکردم، ھاوسەرەکەى و کچەکانى و کچەزاگانى لێم کۆبوونەو. زۆر پێکەنین و قاوێ تورکی و کولێچە و پاقلوئەمان خوارد. سەردانىکى خۆشبوو. ماوئەیهکى پێچوو تا توانیم بەتەنیا لەگەڵمدا بەم.

گوتەم "پوورە نەخلە، دەمەوێت پرسیارى چەند شتیکت لێبکەم دەربارەى دایکم".

"ئۆى، بەقوربان، من و دایکت نەھامەتیمان زۆر چەشت! خۆشچالەم ئیستا دەتوانم ئەو شتانە لەیاد بکەم. زۆر بیری دایکت دەکەم. کاتێک سەدام فەرمانرەوايى دەکرد، رۆژانىکى سەخت یەخەى گرتبووم بەجۆرێک ناواتەخواز بووم بمرم و بچمە لای دایکت".

باسى ھەموو چەشنێک لە تاوانانەکانى سەردەمى سەدام حسینى بۆ کردم، بەلام باسى ژنى نەکرد. بەھیواشی ھانمدا تاكو ئەو گەلێنانەم بۆ پرېکاتەو کە لە

ژيانى داكىمدا ھەبوو.

سېنىيەكى لەبەردەمەم داناو گوتى "دەتوانىن رۇژىكى تر دابنىشىن و باسى رابردوو بىكەين، بەلام با ئىستا ھەندىك ميوە بخۆين و كاتىكى خۇش بەسەردانەكەت بەسەربەرىن!"

لەوگاتەي تەماشاي مال و مندا لانه كانى دەكرد لەدەورى كۆبىوونەو ھاوھەكەنى تىكايان لىدەكردم ئەو رابردوو ھەينەمەو پىشەو.

كاتىك سەردانى پوورە نەدام كەرد، لوماش لەوئى بوو. سەرم سورما كاتىك بۆمدەركەوت نكۆلى لە راستىيەكان دەكەن.

پوورە نەدا گوتى "زەينەب، تىناگەم بۆچى ھەموو كەس ناھەنگ بۇ نەمانى ھەمو دەگىرن. ئەو ھەرگىز نازارى ئىمەي نەدابوو."

لەناخمدا پرسىيارم لەخۆمكرد، ئەي نازاردانى خەلكى تر؟ گرفت نىيە خەلكى نازارىان چەشتىبىت و ھەموو دانىشتوان توشى نەھامەتى بووبن؟

لوما بەھەمان ئەو دەنگەي لەبىرم بوو ھاتە قسە "ئەو ھىچ شتىكى خراپى نەكردبوو! ئەوان تەنھا سەرزەنشتى بۆردومانكردنى كوردەكانى لىدەكەن!"

لەگەن ئەواندا بوون، ھاوشىوھى قسەو باسى ناشپەزخانەكەمان بوو لە خانووى مەزراكەدا. كاتىك لەگەن ھاوئى نىكەكانى سەدام دانىشتبووم و سېنىيەك كۆپى قاوہ لەپىشماندا دانرابوو، ھىشتا ھەستەم بەو ترسە كۆنە دەكرد. دواي نەوھى گریمانەكانەم ھەئسەنگاند تا شتىكى بەكەلكم دەستىكەوئىت، ئىتر زانىم قسەكردن لەگەن ئاندا بۇ ئەو مەبەستەي مەن دەمويست سوودى نىيە.

پرسىم "سارا چۆنە؟"

لوما گوتى "ئۆي، ئەو خوشكە شىتەي مەن! لەوگاتەوھى چووھتە بەرىتانيا

نازانم چى بەسەرھاتووہ!"

بۇ ماوھىەك قسەمان كەردو پاشان رۆيشتەم. بۆمدەركەوت سارا بەخۇشەوئىستى ھاوسەرگىرى كەردبوو. دواتر لەسەردانىكىمدا بۇ بەرىتانيا سەرىكەم لىداو بەشەرمەوھ لە حال و گوزەرانى يەكترمان پرسى. پاشان پىنگوتەم دواي نەوھى لەدەرەوھى ولات ژىابوو، ئىنجا بۆي دەركەوتبوو كە سەدام چۆن بوو. ھىندە رقى لە دايك و باوكى ھەستابوو بۇ چەند سائىك نەيدەزانى چۆن مامەئەيان لەگەندا

بکات. ناشتبوونەو، بەلام پێیگوتم هیشتا تینەدەگەشت بۆچی ئەوئەندە نکۆلییان لەو کارە خراپانەى سەدام دەکرد. گوتی لەگەڵ ھاوسەرەکەى و منداڵەکانیدا بەخۆشى دەژین، بەلام نەیدەویست رابردوو هەڵباتەو. هەولێ بینینەوێ یەکتەریمان نەدايەو. نێمە بیرخەرەوێ یەکتربووین لەوێ ئەو دێوئەزمەییە راستەقینە بوو.

هەموو ئەو (پوورانەى) "سەردانم کردن وەك دایکم مامەئەیان لەگەڵ دەکردم، هەرچەندە جگەرەم نەدەگێشا، جگەرەیان بۆ دەهێنام و قاوێ تورکی بێ شەکریان بۆ دادەنام چونکە دایکم حەزى لێبوو، بەلام بەو شیوئەییە قسەیان لەگەڵ دایکم دەکرد قسەیان لەگەڵ من نەدەکرد.

پوورە لەیلا پێیگوتم "زۆر لە دایکت دەچیت! زۆر بیری دەکەم!"

ئەو لە هەموو ھاوڕێکانى دایکم زیاتر گراوەبوو. ئەوێم بیرکەوتەو جارێکیان لەسەر قادرمەییەکی کارەبایی لەناو مۆلێکی دەرەوێ وڵات پێکەوێ بووین گوتی "با باسى عەمو بکەین!" بەلام لەوکاتەدا عەمو وای لە دایکم کردبوو متمانەى بە ھاوڕێکانى نەبیت و لەبیرمە دایکم رووی ئی وەرگێرا.

شتیکم لێپرسی کە هەردەم خولیاى زانینی بووم. گوتم "پوورە لەیلا، دەزانیت پارە ئاسنینهکەى سەردەمى عەباسی دایکم چی بەسەرھات؟"

ئەو پرسیاریکی ئاسان بوو دەمویست لەو رینگەییەو بابەتەکانى تر بەئێمە پێشەو. پێیگوتم ئەو شەو لەوئ بوو کە دایکم ئەو پارەى دابوو بە سەدام.

"دواى ئەوێ عەمو پاکێجەکەى کردەو رۆیشت و بیری چوو بوو. دایکت چوو بەدوایداو بیرخستەو تا لەگەڵ خۆى بیبات".

گوتم "پوورە لەیلا، دەمەوئت دەربارەى چەند شتێک قسەت لەگەڵدا بکەم کە

تۆو دایکم و ژنەکانى تر پێیدا گوزەرتان کردووە. دەتوانیت ھاوکاریم بکەیت؟"

"بەقوربان، من دەمەوئت بەخۆشى بژیم". کۆئم نەداو پتویستم بوو قسەم

بۆ بکات.

ئاگادارى کردمەو ئاگام لەخۆم بیئت لەبەرەمبەر رەغدو رانادا. باشە چییان

"لێرەدا مەبەستى نووسەر ئەوێ ئەو ژنانە پووری راستەقینەى نەبوون، بەلام لەبەر ئەوێ ھاوڕێی نزیکی دایکی بوون پێی دەگوتن پوور. و.ك.

ده کرد نه گهر بیان بیستایه باسی عه مومان کردووه؟ گوتی "هیشتا لییان ده ترسم. بۆ له ئیستادا نهم شتانه بهینینه پیشه وه زهینه ب؟ هیشتا نه وان له م دور و به رهن. رهنگه دواتر بتوانین قسه بکهین".

لیم پرسى "چه ندیک دواتر، پووره له یلا؟ کاتیک کچه گانی عه مو مردن یان کاتیک کچه زاو کوره زاگانی نه مان یا خود کاتیک ته واوی هۆزه که ی نه مان؟ تاکه ی ده بیت ری به خۆمان بدهین هر زیندانی ترسه گانمان بین؟"

کاتیک مالى پووره له یلام به جیهیشت، بینومیدو و بیزار بووم. به لامه وه وابوو نه و پوورانم راهاتبوون له گه ل نه و ترسانه دا به هه مان نه و شیوه ی خه لکی له گه ل نیش و کارى ناخۆش و هاوسه رگری خراپدا راهاتبوون. له وه تیگه شتم که قسه کردن له سه ر بابه ته تایبه تییه خیزانییه گان و به تایبه تیش شتیک په یوه ندى به گاری سیکسی ژنه وه هه بیت سهخت بوو، زانیم نه و بابه ته قسه و باسی لیده که ویته وه یا خود ته نانه ت ده بیه هۆی ئابرو و بردن. به لام هه تاکو گه وره بوونم وه ها بیرم له پووره گانم ده کرده وه که ژنانی سه ره به خۆو ئازادن. ده مناسین. به هه مان زمان ده واین. زۆربه ی نه و ژنانه له ولاته گانی تردا کارم بۆ ده کردن له رووی کۆمه لایه تی و ئابورییه وه په راویز خرابوون و کاتیک زیاتر بیرم لیکرده وه بۆمده رکه وت به شیک له دوودن بوونی پووره گانم په یوه ندى به چینی کۆمه لایه تیانه وه هه بوو. نه وان له خه می ناوبانگی خیزانه که یان و ریزی کۆمه لایه تی خۆیاندا بوون. ریزی کۆمه لایه تی چیر خه م و مه راقی نه و ژنانه نه بوو که هه موو شتیکیان له ده ستدا بوو، به هاوسه رو مندال و خیزان و مال و هه ندیک جاریش ته واوی دانیش توانی ناوچه که شیانه وه.

به شیک له ناخندا هه بوو ده یویست سه ری ریزو نه وازش بۆ نه به ردی ژنیک دابنه وینیت که له جیهاندا وینه ی نه وم نه بینیبوو. بیرم له نابیتۆ ده کرده وه، ژنیکى ناواره ی خه لکی گوندىکی بچووکى کۆمارى دیموکراتى کۆنگۆ بوو. له و ولاته داو له جه نگیکی بی سه ره وتدا چوار ملیون که س گیانیان له ده ستدا بوو، هه روه ها ده یان هه زار ژن لاقه کرابوون. ته نانه ت له نیوان ژنه نه به رده گانیشدا، نابیتۆ شکۆمه ندى تایبه تی هه بوو. نابیتۆ ژنیکى قز سه ی و دایکی دوانزه مندال بوو، درهنده ترین لایه نی مرۆفایه تی به چاوه گانی خۆی بینیبوو. کۆمه لیک پیاو

گەلەكۆمەكیان خستبووه سەری و لەوكاتەى لاقەیان كوردبوو قاچ و قۆل و سکیان بە چهقۆو کێردی گەوره بریندار كوردبوو، هیندە بەخراپیش قۆلیان شکاندبوو کە بۆ هەمیشە باسکی خوار ببوو. فەرمانیان بە کورپیکى كوردبوو لاقەى بکات، بەلام کاتیک رەتیکردبووهوه بە فیشەك کوشتبووین. لەهەمان کاتدا گوینی لە فیژەى کچەکانی بوو کە لەنزیك خۆیهوه لاقە دەکران. لەوكاتەى بەسەرھاتەکەى بۆ دەگێرماموه لەناخدا دەلەرزیم.

پرسیارم لیکرد "نابیتۆ، دەبیت من چی بکەم کاتیک گوئیستی بەسەرھاتی وەك ئەوەى تۆ دەبم؟ ئەو زۆردارییەى تووشی تۆ ھاتوو بەجیهانی رابگەیهنین کە رەنگە ببیتە مایەى راگرتنى ئەوەى بەسەر ژنانى تردا دیت، یاخود نەینییەکانمان بۆ خۆمان بپاریزین، چی بکەین باشە؟"

نابیتۆ تەماشای نیو چاوی کردم و گوتی "ئەگەر بمتوانیایە بەجیهانم رادەگەیاندا کە چیم بەسەرھاتوو تاکو ئەو کەسانەى وایان لیکردم بەسزای یاسایی خۆیان بگەن یاخود رینگە لە نازاردانی ژنانى تر بگیرییت، بەلام ناتوانم. تۆ بپۆ بەسەرھاتەکەم بۆ ھەموو دنیا بگێرەوه، بەس بۆ دراوسێکانى باس مەکە."

لەوكاتەى چارەنوسی عێراق ناشرابوو، بەردەوام لە گەشتکردندا بووم بۆ ولاتانى تر. لە گەشتیکى ترم بۆ کۆنگۆ ھەرچۆنیک بیت نابیتۆم دۆزییەوه. ئەو رۆژە کارێکم نەنجامدا کە ھەرگیز لەووەپیش نەمکردبوو. سەرم خستە باوھشى ژنیکەوه کە دەمویست یارمەتى بەدەم دەستمکرد بەگریان. نابیتۆ وای لیکردم ھیزو وزەى لى وەربرم بى ئەوەى ھەرگیز بپرسییت بۆ وادەکەم. ھەرچۆنیک بیت یارمەتیدام تاکو ئەو بزانم کە لە عێراق من دراوسێى بووم. ھەر خەریک بووم بەزۆر (راستییەکە) لەو پوورانەم دەربھینم، جا راستییەکە ھەر شتیک بووبیت لەگەل ئەوەى پەيوەندیشى بە ئەوانەوه ھەبوو نەك من. چەند نەزان بووم کە داوام لێدەکردن بەسەرھاتەکانیانم پتیبلین تاکو ناسودەبم و ئەوەى دەمویست بپزانم دەستم بکەویت! من چ مافیکم ھەبوو تاکو بەردەوام بپرسم بۆ دۆزینەوهى وەلامى ئەو پرسیارەى کە دایکم نەیدەتوانى پتیبلیت کاتیک زیندوو بوو؟ ھەرۆھا نەم بیرو بۆچوونانەش بەرەو شتیکى تریان بردم: تەنھا مافی یەك بەسەرھاتم ھەبوو، ئەویش ئەو بەسەرھاتە بوو کە بەسەر خۆمدا ھاتبوو. ئەوەى

لەگەڵ فەخریدا بەسەرمددا هاتبوو هیچ نەبوو بەبەرورد لەگەڵ بەسەرھاتی ئەو ژنانە چاوم پێیان کەوتبوو، لەگەڵ ئەوەشدا نەمدەوێرا بۆ کەسی باس بکەم، بەشێکی لەبەرئەو بوو ھەستەم دەکرد لاوازم دەکات و منیش دەمویست وەک کەسێکی بەھێز ببینریم. رەنگە لەبەرئەو ئەوان وایان گوتبوو، وەک ژنیکی نەبەرد لەخۆم دەروانی کە ویستی وابوو راستییەکان بلێت. بەلام دەمزانی جیھان گەراووم بۆ باسکردنی خۆراگری ژنانی تر. ناخۆ منیش بەھەمان شیوە لەگەڵ ترسەکم راھاتبووم؟

نیوارەییەکیان لەدەرەوێ مانی خائەم دانیشتبوووم و تەماشای ئاسمانی سەر دیجلم دەکرد سوورھەلەدەگەرا لەکاتی خۆرئاواو بوونیشدا رەشەبایەکی خۆلاوی ھەلێکرد. ھەزارەھا نەورەس بەناو ھەورەکاندا دەھاتن و دەچوون و دەرەدەکەوتن و دیارنەدەمان و جارێکی تر دەرەدەکەوتنەو. ناخۆ ئازایەتی چی بوو؟ ھاوکاری ژنانی ترم دەکرد قسەبکەن و چیرۆکەکانیان بۆ جیھان بگێرینەو تاکو خەلکانی تر لەو نەھامەتیانە تێبگەن کە پێیدا تێپەرپیوون، بەلام تەنانت بۆ جارێکیش ناخی خۆم ھاوشیوە ئەو ژنانە دەرەبەری کە کارم بۆ دەکردن. نامۆزگاریم دەکردن بێدەنگییەکیان بشکێنن، لەکاتیکیدا خۆم لە شکاندن بێدەنگییەکم دەترسام. نامۆزگاریم دەکردن دژی ترس بن، خۆم دەترسام. نامۆزگاریم دەکردن دژی نادادپەرەری راپەرن، لەکاتیکیدا ھەرگیز کارم نەکردبوو بۆ گەلەکەیی خۆم دەرھەق بەو نادادپەرەرییەیی لە ولاتەگەماندا ھەبوو.

ئازایەتی بریتی نەبوو لە رووبەر و بوونەو نادادپەرەری گەسانی تر، بەلکو بریتی بوو لە ھەلمائینی نەینییە ھەرە گرنگەکانمان و مەترسی نازاردانی ئەوانەیی خۆشماندەوێستن. نەمدەوێست وەک دایکم یان نەنکم بێم کە بەبێدەنگی مردن و بەسەرھاتەکانی ژانیان لەگەڵ مەرگیان برد. نەمدەوێست وەک ئەو ژنانە بێم کە بەبێدەنگی مردن، لەبەرئەو نەیان دەوێست ھەستی مێردەکانیان نازاردەن یان شەرەفی خیزانەکیان لەکەدار بکەن. ناخۆ ئەو ئازایەتیەم ھەبوو کە ئەو وینەییە بشتوینم کە بەو پەری توانامەو کارم کردبوو بۆخۆمی بئەخشیتم وەک ژنیکی بەھێز و سەرەخۆ کە داگوکی لە مافەکانی ژنان دەکات؟ ئەو ئازایەتیەم ھەبوو کە ناشکرای بکەم منیش بێدەسەلات بووم و لە

هاوسەرگیرییهکی رینکخراودا ژنیکی چهوساوه بووم؟ داخو ئەو بویرییه م هه‌بوو
نه‌وهی له‌دلم‌دابوو بیلیم، نه‌گەر ببووایه‌ته هۆی نه‌وهی دلۆپه فرمیسکیک له‌چاوی
باوکم بهینیت؟

به‌رده‌وام بیرم به‌لای هۆنراوه‌یه‌کدا ده‌چوو که له‌لایه‌ن رۆمییه‌وه نووسرابوو
که شاعیریکی سۆفیگه‌ری سه‌ده‌گانی ناوه‌پراست بوو، من و نه‌مجد هه‌میشه نه‌و
هۆنراوه‌یه‌مان بۆ یه‌کتری ده‌گوته‌وه. هۆنراوه‌که ده‌رباره‌ی سی ماسی ده‌ریاچه‌یه‌ک
بوو که ته‌ماشای راوچییه‌گانیان ده‌کرد له‌وده‌مه‌ی به‌ تۆره‌گانیانه‌وه لینیان نزیک
ده‌بوونه‌وه. یه‌که‌مین ماسی، زیره‌کترینیان بوو. کاتیکی راوچییه‌گانی بینی گوتی
"من ده‌رۆم" و بریاریدا راویژ به‌ ماسییه‌گانی تر نه‌کات و گوتی "ئه‌وان ته‌نها له
بریاره‌که‌م ساردم ده‌که‌نه‌وه، له‌به‌رنه‌وه‌ی نه‌م شوینه‌یان زۆر خوشده‌وێت و به‌جی
ناهیلتن. ئیره‌یان به‌مالی خۆیان داناوه‌و به‌هۆی نه‌زانیانه‌وه لیره‌ ده‌میتنه‌وه".
ماسییه‌ زیره‌که‌که ده‌ستبه‌جی به‌ گه‌شتیکی سه‌ختی دورودریژدا بۆی ده‌رچوو و
خۆی گه‌یانده‌ شوینیکی سه‌لامه‌تی ده‌ریاکه. ماسی دووه‌میان نیمچه زیره‌ک بوو.
گوتی "رینیشاندهره‌که‌م نه‌ما. ده‌بوایه‌ له‌گه‌لیدا برۆیشتمايه‌و ئیستاش هه‌ل
ده‌ربازبوونم له‌ده‌ستچوو". له‌به‌رنه‌وه‌ خۆی کرد به‌مردوو سه‌رناو خست و
سه‌رپشت گه‌را تاكو نه‌خوری. ماسیگریک به‌ کلک هه‌لیگرت و تفیکی لیکردو
فرییدایه‌ سه‌ر زه‌وییه‌که. دواتر له‌سه‌رخۆ به‌ره‌و ده‌ریاچه‌که خۆی خلۆر کرده‌وه‌و
رزگاری بوو. ماسی سییه‌م، که بی ئه‌قله‌که‌یان بوو، له‌وکاته‌ی تۆره‌که چوارده‌وری
گرت که‌وته بازدان بۆ نه‌وه‌ی پیشانی بدات که چه‌ند زیته‌له‌یه. کاتیکیش خرایه
ناو تاوه‌که‌وه، گوتی "ئه‌گه‌ر له‌مه‌ رزگارم بییت، جاریکی تر له‌ده‌ریاچه‌دا نازیم.
ده‌چمه‌ نۆقیانووس و نه‌وی ده‌که‌مه‌ مالی خۆم".

له‌یه‌که‌مجاره‌وه که نه‌و هۆنراوه‌یه‌م خویندیبووه‌وه، دایک و باوکم وه‌ک "ماسی
دووه‌م" به‌خه‌یالدا ده‌هات. مه‌گه‌ر منیش به‌هه‌مان شیوه "ماسی دووه‌م" بووم؟
چاره‌نووس شیوازی خۆی هه‌یه بۆ مامه‌له‌کرن له‌گه‌ل هه‌ر که‌سیک.
چاره‌نووس DVD یه‌کی ناشکراکرد که فیلمی بۆنه‌یه‌کی تیدابوو له‌گه‌ل کۆمه‌لێک
فیدیوی تر له‌ کۆشکه‌گانی سه‌دامدا تالانکراوو. یه‌کیک له‌و شتانه‌ی له‌ به‌غدا
به‌لامه‌وه خوشبوو بینینی خالۆزاو نامۆزاگانم و مندا‌له‌گانیان بوو. رۆژیکیان له

مالى خالە عادل بووم، ھاوسەرەكەى داود پىتىگوتەم "زەينەب، تۆمان لەيەكەك لەو DVD يانەدا بىنى كە لەسەر شەقامەكان دەفرۆشرىن. منداڵە نۆ سالەكەم تۆى لەو دى فى دىيەدا ناسىيەوہ.

"چى؟"

سى دىيەكى دايە دەستم كە بەخرابى وئەى عەموو كچەكانى لەسەر بەرگەكەى كۆپىكرابوو. لەناو دارو بەردوى يەكەك لە كۆشكەكانى عەمۇدا، كەسەك شىرىتىكى فەيدىوى ناھەنگىكى ناو كۆشكى دۆزىبوو ھەو كۆپى كىردىبوو ھەك چىرۆكى بەسەربردنى ژيانى ناو كۆشك دەيفرۆشت. ئەو شەوہ لە مالى خالە عادل ھەتاكو ھەموويان نەخەوتن تەماشائى فەيدىوكەم نەكرد. لەنزىك تەلەفرىونەكە دانىشتەم ھەيدىوكەم نىشپىكرد. دىمەنەكانى ناو فەيدىوكە دەچىراو خىراى دەكردو دەپەرى چونكە تالانچىيەكان بىشومار كۆپىيان لەبەرگرتىبوو ھەو. فەيدىوكە بە رەش و سى دەستىپىكردو پاشان رەنگاوپرەنگ بوو. ئەو ژنانەى پىشاندەدا كە چەندىن سال بوو نەمىنىبوون ھەبەر مۇسقىائى ئەو سەردەمەو بە جلوبەرگى ناوازەى پۆلەكەدارى سالانى ھەشتاكانەو سەمايان دەكرد. كە بىنىم پىنى تىكچوووم ھەموو رقى كىنە كۆنەكانم ھەك خۇيان ھاتنەو يادم. ساجىدە لەوى بوو، ھىندە ماكىاجى كىردىبوو قىزەون دەردەكەوت لەگەل ھەلەى كچە بچووكىدا بوو، كە پاسەوانەكەى ھەك تۆپى دووگۆلى يارى بە ھەسەن دەكرد. رەغدو رانام بىنى دەمويست غىرەتى ئەو ھەبىت بەزەيم پىياندا بىتەوہ لەكاتىكدا دەمزانى رۆژنىك باوكيان مىردى ھەردووكانى كوشتبوو، بەلام ھىشتاش نەمتوانى.

كام ناھەنگە بوو؟ نەمدەزانى. لە ژوورىكى گەورەى فەرشىرپىژدا بوو لە شوىنىكى بەغدادا، رەنگە يەكەك لە كۆشكەكان بووبىت، لەگەل ئەو ھەشدا سەخت بوو بزانرىت كوى بوو. بەدەر لە دەنگى گۇرانىبىتەرەكە نەوہى گوىم لىبوو ژاوەژاوى ژنان بوو بە دەنگى كەمىك بەرز قەسەيان بۇ يەكترى دەكرد ھەروەك لەھەموو ناھەنگىكدا ھەروايە. ھەندىكجار دەنگى فەيدوكە نەدەماو ژنەكان بەبىدەنگى سەمايان دەكردو دەستو قۇليان بەرز دەكردەو تىكەلاو بەيەكترى دەبوون. پاشان لەناكاو خۆم ھاتە بەرچا، رووبەرۆوى ئەو كچە بوومەوہ كە خۆم لىدەشاردەوہ، كچى فرۆكەوانەكە، كچىك لە تەمەنى ھەقەدە سالىدا، نىوہى

تەمەنی نیستام. قژم لول و درێژ بوو. عەزببەکی خۆلەمبشیم لەبەردا بوو، لەسەر یەکیك لەو دەرزنە قەنەفانە دانیشتبوووم کە لە ناھەنگەکەدا ریزکرا بوون. دەبیت وینەگرە کە سێپای کامیرەگە ی لە ژوورەگەدا بەرامبەر من دانابیت، لەبەرئەو ی لەپشتەو دەرەگەوتم و خۆشەم هەمیشە دەمویت لەو ی دانیشم. لەبەر خۆمەو و چەپلەم لێدەداو لەگەڵ چەپلەلێدان ی ژنەکان ی دەور و بەرم یەگینە دەگرتەو. دواتر ئەو کچە (کە من بووم) بە شەرمەو و هەستایە سەری ی و زەرەخەنە یەکی درۆینە ی کردو چوو و ناو ریزی ئەو خەلکەو و بۆ سەماکردن لەوکاتە ی سرودێکی نیشتمانی لێدەدا.

هەموو ئەو نیگەرانییە کۆنانە ی پەیوەندییان بەو ناھەنگەو و هەبوو گەرانیو و بۆم. هەموو ئەم شانەم پشنگو ی خستبوو، هەلبەت بەو شینو یە نا کە ئەو ژنانە ژبانی پشسووی خۆیان وەلانا بوو، بەلام کەسێک ئەم رقە کۆنە ی هینایەو و پش و جارێکی تر ژبانە دەستکردەگەمی وەک راستەقینەگە ی خۆ ی لیکردەو. لەوکاتەدا ئەو وەم هەلبژارد وەک سەرۆکی رێکخراوێکی نیودەو ئەتی ژنان لە عیراق بمانمەو و نەک وەک مندالێک کە رۆژانێک بوو بە (خۆشەو یست) بانگدەکرا لەلایەن زۆرداریکەو و کە ئەو ناژاوە و بێسەر و بەرییە ی نابوو و وەو نێمەش ژبانمان تیدا دەگوزەراند.

شەوێک بە نەخەو توووی لەهەمان ئەو ژوورەدا بەسەربرد کە جارێکیان تیایدا دایکەم لەباوەش گرتبوو، لەبەرئەو ی دەترسام لەدەستەم بچیت دوا ی ئەو ی هەو ی خۆکوشتنی دا بوو. دەترسام، لەگەڵ ئەو و شدا زیاتر لە تۆقینەگەم دەترسام. نەمدەتوانی چیت ژبانم بەو پارچە پارچەییە بەسەر بەرم. نەمدەتوانی ئەو کەسێتی یە ی پشوو و فەرامۆش بکەم، نەشەو یست ئەو کەسێتی یە تازەم بکەم بە قوربانی. پشتر ئەو کچە ی ئەو کاتە بووم. نیستاش ئەم ژنەم. هەردووکیانم.

ئەوکاتە ی هەو ی دەستگیرکردنی سەدامم بیست لە کۆنفرانسیکدا بووم لە ئوردون. لە تەلەفزیۆنەگەدا تەماشای عەموم کرد چۆن بەگاگۆلکی لەو شوینە دەهاتە دەرەو کە سەربازە ئەمەریکاییەکان پێیان دەگوت (کونە جالجالۆکە). لەو ژبەرەمینەدا ئێرکۆندشنی تیدا نەبوو. کەنتۆری شتومەکی لەقوتو کراو ی تیدا

نەبوو یاخود سندوقە ویسکی لێنەبوو، تەنانەت پاسەوانیک یان دەستە سابونیک
 لێنەبوو. لە حاکی تکریت و لەناو کونیکدا دەژیا کە خۆی هەئیکەندبوو. هەرگە لەو
 کونەو بە گاگۆلکێکردن هاتە دەرەو، بەشیوەیەک چلکن و شیواو بوو هەرگیز
 بەبیرمدا نەهاتبوو رۆژیک بیّت وەهای لیبت. پیموایە ئەو پیاوێ پێمدهگوت
 عەمو لەگەڵ ئەو دیکتاتۆرە پێمدهگوت سەدام حسین دواچار بەلای منەو
 یەکیان گرت و بوون بەیەک کەس. تووشی شۆک بووم کە بینیم فرمیسکی بەزەیی
 دەپێژم. فرمیسکەکانم زیاتر بۆ خۆم بوون نەک بۆ ئەو، نەمدهویست چیژ لە
 ریسواوونی کەسێکی تر ببینم ئەگەرچی دوژمنیشم بیّت. لە گۆنفرانسەگەداو
 لەوگاتە یەموومان تەماشای دەستگیرکردنیان دەکرد، ژنیکی عێراقی رووی
 تێکردین و گوتی "نەمە لە تۆلە ی باوکمە!" ئەو رۆژە زانیم کە باوکی هەمان ئەو
 رۆژە کوژرابوو کە باوکی بەسماشی تێدا کوژرا. پیاویکی عێراقی گوتی "نەمە لە
 تۆلە براکەمە". منیش لەبەرخۆمەو گوتم "لە تۆلە ی دایکەم". چیتەر پاساوم
 نەبوو تاکو بترسم. من حکومەت نەبووم، لەبەرئەو نەمدهتوانی عەمو تاوانبار
 بکەم، بەلام دەمتوانی راستییەکانی ژیانم باس بکەم و رێکیان بخەم.

دەمویست قسە لەگەڵ باوکم بکەم. هەولم بۆ دابوو، بەلام وادەردەکەوت
 لەنیوان رابردوو ئەو کاتەدا گیرۆدە بووبیّت، گیانیکی ونبوو بوو، بەدوای ئارامیدا
 ویل بوو، نیوانی لەگەڵ ژنە تازەکەیدا بەسەردەبردو هەموو بەیانییەکیش چەند
 کازێتیکی بە پیاسەکردن بەرەو گەرەکە گۆنەکەمان یاخود ئیشکردن
 لەباخەکەماندا بەپێندەکرد.

لەماوەی ئەو سالانە ی رۆیشتبووم، باوکم هێدی هێدی دارو پەرژینەکانی
 خانوووەکە ی بەشیوە ی پەیکەری گەورە ی بانئە بریبوو. ئەو چیتەر نەیدەتوانی
 بفریّت، بەلام لە گەرەکی ئیرلایەنس کاتیک لە ناوەرەستی باخچە ی دواوە ی
 خانوووەکەمان رادەووەستا، چواردەوری بە بانئەدی گەلاداری گەورە دەرا کە
 رەگەکانیان لە خاکدا داگوتابوو بەلەکانیان کردبوووە، وەک ئەووە ی خەریک بیّت
 بفرن.

باوکە، بۆچی هاووشیوە ی خەلکانی تر بە فرۆکەکەت نەتەردین بۆ شوپینیکی

سەلامەت؟

دوای حیابوونه‌وه دزواره‌که‌ی دایک و باوکم و وه‌ک پیشاندانی دلسۆزییه‌ک بۆ دایکم، ههرگیز چاوم به ژنه تازه‌که‌ی نه‌که‌وتبوو، به‌لام رۆژتیکیان بریارمدا له خیزانه‌که‌مدا به‌شوین ناشته‌واییه‌وه به‌م له‌به‌رنه‌وه بۆ یه‌که‌مین جار به‌ره‌و مائه تازه‌که‌ی باوکم به‌رپه‌که‌وتم بۆ بینینی خیزانه‌که‌ی. کاتیک باوکم به‌خیره‌هاتنی لیکردم، به‌چاوی پر فرمیسکه‌وه باوه‌شی پینداکردم و به‌خیزانه‌که‌ی ناساندم. زردایکه‌که‌م هینده دلقراوانبوو من و باوکمی به‌ته‌نیا جیه‌ه‌شت تا‌کو قسه‌و باسی خۆمان بکه‌ین. پیکه‌وه له‌باخچه‌که‌دا دانیشترین، چامان ده‌خواردوه‌وه و فسته‌ق و باده‌می تازه‌مان ده‌خوارد و به‌نیرگه‌له‌که‌ی باپیرم توتنی شیشه‌مان به‌تامی نه‌عنا ده‌کیشا. نیواره‌یه‌کی قه‌شه‌نگ بوو. لای نه‌و زۆر هه‌ستم به‌نارامی ده‌کرد و ده‌مبینی بارگرژییه‌که‌ی سه‌ر روخساری نه‌ویش کالنده‌بووه‌وه. به‌خۆبه‌که‌مزانیه‌وه توانیم پرسپاری رابردووی لیبکه‌م.

گوتم "باوک، ده‌مه‌وێت له‌باره‌ی عه‌مووه‌وه قسه‌ت له‌گه‌ل بکه‌م. دایکم زۆر شتی پتگوتم. دوا‌جار هه‌رچی چۆنیک بیت له‌گه‌ل نه‌و هه‌موو شتانه‌ی له‌ رابردوودا روویاندا خۆم گونجاند، هاوسه‌رگرییه‌که‌م، به‌جیه‌ه‌شتنم له‌ نه‌مه‌ریکا، هه‌موو نه‌و شتانه‌".

گوئی "زه‌ینه‌ب، خۆت ده‌زانی من نه‌مويست تۆ به‌جیه‌ه‌تلم".

"وابوو باوک، ده‌زانم، هه‌میشه‌ جی ده‌ستت به‌رز راده‌گرم. به‌لام نیستا له‌م ده‌رفه‌ته‌دا ده‌مه‌وێت له‌ تۆوه په‌یوه‌ندی نی‌مه‌و عه‌مو بزانه‌م. له‌نیستادا نه‌و نه‌ماوه. چه‌ز ده‌که‌م له‌گه‌ل تۆدا باسی نه‌و شتانه‌ بکه‌م که له‌وه‌وپیش هه‌رگیز نه‌مانده‌توانی قسه‌ی له‌باره‌وه بکه‌ین. باوک، له‌هه‌موو شتیک زیاتریش ده‌مه‌وێت نه‌مه‌ بزانه‌م: بۆچی تۆ له‌م ولاته‌ نه‌رۆشتیت؟"

بیریکی لیکرده‌وه‌وه دلنیا نه‌بووم و له‌لام ده‌داته‌وه یان نا.

"ده‌زانی زه‌نوبه‌، من هه‌رگیز چه‌زم به‌و په‌یوه‌ندییه‌ نه‌ده‌کرد، دایکیشت چه‌زی پینه‌ده‌کرد. نی‌مه‌ به‌هیچ شیوه‌یه‌ک چه‌زمان له‌ سیاسه‌ت و سیاسه‌تمه‌داران نه‌بوو، هه‌رده‌م به‌ خۆمانمان ده‌گوت نابیت زۆر لی‌مان نزی‌ک ببیته‌وه. نه‌وکاته‌ی ده‌ستیگرت به‌سه‌ر ژیا‌نماندا، نی‌تر کاتی نه‌وه نه‌ما‌بوو له‌ده‌ستی رابکه‌ین و بۆ خزمه‌کانی‌شمان زۆر مه‌ترسیدار بوو له‌دوای خۆمان به‌جیا‌ن به‌ه‌تین".

بۆ یەكەمجار لەژيانیدا باوكم دانی بەو هادا نا كه له عەمو دەترسا. وایلیكردم خوازیاڕبووم بزانم له پیاوسەكانی رۆژانهیدا بیری لەچی دەگردهوه.

"زەینەب، لەگەڵ ئەو هاشدا عێراق نیشتمانمە. ئێرە ولاتەكەمە. من سێ منداڵم هەبوو، بەرپرسی خویندن و پەروردهو سەلامەتیتان بووم. چۆن ژيانم بۆ دەستەبەر بگردنایە ئەگەر لەم ولاتە بگردنایەتە دەرەوه؟ زەینەب، ئەگەر برۆشتینایە نەمدهتوانی ئەو ژيانەتان بۆ دابین بکەم كه دەتانگوزەرانند. كاتێكیش دەرڤەتێك هەلبكەوتایە لەبەرامبەریدا دەبوو باجەكەشی بدەیت، منیش خوازیاڕی ئەو كارە نەبووم".

"هیچ دەرڤەتێك هەبوو ولات بەجێبەجێت، بەلام نەرۆشتیت؟" بەسەرھاتیکی بۆ گێڕامەوه كه چەند سالتێك لەو هوبەر بیستبووم، بەلام بەروونی بیرم نەمابوو ھاوكات نەمدهزانی كتومت كەى بوو. چیرۆكەكە دەربارەى بەرپۆهەبەریكى كۆمپانیای فرۆكەى بۆیین بوو كه پەرۆشى ئەو هوبوو فرۆكە بە سەدام حسین بفرۆشیت. جارێكیان باوكم له ئوفیسی بەرپۆهەبەرەكە ببوو، ئەویش چەكێكى بانكى بەتالی ئیمزا كردبوو خستبوویە بەردەمی باوكم و پێى گوتبوو "بنووسە، ملیۆنێك؟ زیاتر؟ چەندت دەوێت بنووسە!"

باوكم گوتى "چەكەكەم خستەوه بەردەمی. وەرگرتنى ئەو پارەیه بەواتای لەدەستدانى هەموو شتێك دەھات كه خاوەنیاں بووم وەك، خوڕەوشتم، ویزدانم، ریزی كەسایەتیم. زەینەب، نەمدهتوانى ئەو كارە بکەم و هەرگیز پەشیمانیش نەبووم. باجمان دا بۆ مانەوومان له عێراق، بەلام لەو باشتر بوو باجی لەدەستدانى ئەو بەدەم كه لەچاوى خۆمەوه كۆ بووم".

هەمان ئەو پیاوه كەلەرەقەم وەبیرھاتەوه كه نەیهیشت سەمیرە بیتە مالمان لەبەر هەلسوكەوت و رەوشتى. بۆ یەكەمجار لەو چەند سالەدا سۆزو بەزەیم بۆ باوكم جوڵاو ریزیكى بێشومارم بۆى لەلا گەلانیبوو. باجی بۆ سەرراستى و دەستپاکیەكەى دا، بەلام هیچ نەبیت لەو تینگەیشتم كه بۆچی دەبواپە ئەو باجە بدات. لەو ھالەتەى ئەودا چی بەمانای نەبەردى دەھات؟ مەگەر ئەو سەزاش نەبوو له خوڕەوشتەكانى خۆى؟ وێرای ئەو باجەى خانەوادەكەم دابوو، كاتێك قسەى كرد زیاتر پێم باشبوو كچی پیاوێك بم كه ئەو بریارەى سەرەوهى دابوو

وہك له كچى پياويك كه بهرتىلى وەرگرتىت و ولاتهكهى فرۆشتىت. كى و توويه نازايهتى تهنه بهيك جور پىناسه دهكرىت؟ ماسيه زيرهكهكه يهكه ماسى بوو؟ كاتىك لهگهله باوكمدا دانيشتبووم له خهياى خومدا دهگوت، ئاي خوايه، كى ئه و مافهى پىبهخشيوم دايك و باوكم دادگايى بكه م؟ ههريهكهمان دهبوايه ريچكهى خومان بدوزيايهتهوه. ئه و كاته من لهوه تىدهگهشتم، دهخواست باوكيشم تىبگات.

گوتم "تو له خووشى كهسيك منت ناوناوه كه به نازايهتى و داكوكيكردن لهسهر دادپهروهري ناسرابوو. منيش وهك هاوشيوهى نه و كهسه لهخومم دهروانى تاكو باس دههاته سهر پرسى قسهكردنم بهناشكرا لهبرى خوم و خانهوادهكهشم؟" دهستمكرد به باسكردنى شته ههره تايبهتیهكانى ژيانم بو باوكم. باسى فهخرىم بو كردو قسهكانم دههيناو دهبرد ناخو باسى نهوهشى بو بكه م چى بهسهرهينابووم يان نا. پىمگوت كه ههستمدهكرد له دوو ژياندا ژيابوووم پىويست بوو باسيان ليوه بكه م. نهمدهتوانى چىتر بىدهنگ بم. بپروام بهوه نهبوو كه شهرفى خىزان دهكهويته سهر شانى ژن لهكاتىكدا باجى نه و شهرفه بىدهنگ بونيانه له و شتانهى خووشيان و خىزانهكانيشيان نازار دهوات. خه مى نهوهم بوو كه نهگهر بيمه دهنگ لهبارهى خه م و نيگه رانييهكانى خىزانهكه م، نهوانه نا كه پهيوهندييان بهسيكسهوه ههبوو، وهها له ههنديكيان بكات وادابنن ناپرووى كهسه خوشهويستهكانم دهبهم. بهلام نهگهر ژن ههركيز خاوهنى شتىك بووييت، مهگهر نه و شته دهنگى نهبووه؟ نهگهر من بو گىرانهوهى چىروكى خوم دهنگم ههلهپرايه، چون بمتوانيايه له چىروكى كهسه خوشهويستهكانى جيايكه مهوه؟

به باوكم گوت "تو بزاردهكانى خوتت نهجامدا تاكو لهبهرامبهر بههاكانت سهراست بيت. ئه مپوش سهرهى منه هه مان شت نهجام بدهم، بو نه و كارهش پىويستم بهپشتيوانى تويه. پىويسته دهسهلام بهسهر دهنگى خومدا ههبيت و نهوهش بهشكاندنى نه و بهلئنهى خىزانهكهمان دهبيت كه نهدهبوايه دهريارهى پهيوهندييهكانمان لهگهله عمودا قسه بكهين. باوكه، خىزانهكهمان هه ميشه بووته قوربانى نيوان دوو جيهان. خهلكهكانى ناو كو شك ئيمه يان به كه سانى دهروهى كو شك داناوو، كه سانى دهروهى كو شكيش ئيمه يان بههاورپى سه دام

دانابوو. ئەگەر بەبێدەنگی بێنێنەوه، خەلکی وەها بێدەنگەنەوه کە بێدەنگیمان رازیبونمانە بە سەدام. ناتوانم چێتر بێدەنگ بەم. ئەگەر خۆمان راستییەکان نەنوسینەوه، ئەوا مێژوو بۆمان دەنوسیتەوه".

دوچار گوتی "زەینەب، ئەوه بێراری خۆتە. تەنها دەمەوێت ئەوه بزانی تەبەسەبەتەت. هەمیشە ویستومە باوکی بێراری بەم بۆت".

لەوه زیاتر هیچ داواهیکی تەرم لێی نەبوو. "دەزانم، باوکە. خۆشم دەوێت". کۆتاییمان پێهێناو باوەشمان بەیەگداکردو هەولماندا لە رێچکە و پلانی بەگتری و ئەو باجانە ی بۆماندا بوون تێبگەین.

کاتیکی بچووک بووم، باوکم فێری ئەوهی کردم مەبەست لە فرین چیبە. دوای، دایکم لە قەفەسەکە دەریهێنام. رینگە ی فرینم نەگرتە بەر ئەگەرچی بۆم رێکخرا بوو، بەلام هەردووکیان بالیان پێبەخشیم.

نۆفیس (رێکخراوی ژنان لە پێتئاو ژنانی نیو دەوڵەتی) مان لە خانووەکە ی باپیرمدا کردەوه. دایکم هەمیشە ئەوهی پێدەگوتم ئەو خانووەی ئەوهی تێدا پەروەردە کرابوو مانی خێرخوازی بوو. دوای ئەوهی گەیشتمەوه بەغدا گەرام بەشوین ئەو خانووەدا. گەرەگەگە نەداربوون و سلێان لە کەسانی دەرەوهی خۆیان دەکردەوه. شەقامەکان پێبوون لە خۆل و خاشاک و پاشەرۆی زێراب، ئەوهش بەشیکی بەرنامە بۆداپێژراوی سەدام بوو بۆ کەنارخستنی گەرەگە زۆرینە شیعی نشینەکان لە بەغدا و شوینەکانی تریش. هەرکە بە شەقامی ئەو گەرەگە کۆنە ی دایکمدا سەرکەوتم و دەموویست خانووەکە ی بدۆزمەوه، هەستەمکرد لە پەنجەرەکانەوه تەماشای دەکرام.

پیاویکی بەتاسەوه لێی پرسیم "بەدوای چیدا دەگەریت؟"

ناوی باپیرم بردو گوتم "من کچەزای حاجی محەمەدم. کچەزای ئەوم".

رووخساری بەتەواوەتی گۆرا. باوەشی کردەوهو گوتی "بەدنیایبەوه".

یەکسەر چوار دەورم بە منداڵ گێراو کۆمەلێک نەناس بۆ ناو خانووه کۆنەکەیان بردم. مانیکی ناواری لەوهی دەژیان و چاودێری خانووهکەیان بۆ دەکردین و چایان بۆ هێنام. لەهەموو شوینێکی کۆتر هیلانە ی کردبوو، پەنجەرەکان شکابوون. بەلام مانی منداڵی دایکم نۆزەند کردەوهو کردمان بەشوینێکی تیایدا

ژنان کۆدەبوونەووەو شارەزای نیشتی تازە دەبوون و نیشەکانیان ریکدەخست. دۆشەگمان لە ژوورەکان راخست و تیایدا ژنان باسیان لە رۆلی کۆمەڵایەتی و ئابووری و سیاسی خۆیان دەکرد لە کۆمەڵگادا و هاوبەشی خوشی و ناخوشی یەکتریان دەکرد. لەو رۆژە یۆنە یەگمان سازکرد بۆ ئاھەنگگیرانی سەرکەوتنیکی بچووک بەلام گەورە، شتیکم بەتایبەتی لەبیرە: گەرەگەگە کەمپینیکی ریکخستبوو تیایدا ژنان ئەو نەریتەیان نەهینشتبوو کە عەیب بوو ژنان شەقامەکان پاکبکەنەو. سەدەها ژن بە عەبای رەشەو گۆرەپانەکیان پڕکردبوو. نەمتوانی خۆم بگرم، فرمیسک بە چاوەکاندا هاتە خوارەو. ئەو چیرۆکانەم بێرھاتەو کە دایکم بۆی گیرابوو مەو دەربارە ی عاشوراو بۆنەکانی تر کاتیک باپیرو نەنکم دەرگای مائەکیان ناوێلا دەکرد. ئەو رۆژە هەمان ئەو مەنجەلانەمان هینایە دەروە کە وەختی خۆی باوانی دایکم بەکاریان هینابوو، بەلام لەبری فەسەنجون تورشەناو برنج، مەنجەلەکان پڕگرابوون لە گەبابو پیتزاو قوتوہ بیبسی.

گوتم "دایکە، من گەرامەو. خۆزگە لێرە لەگەڵدا بویتایە." چوومە ژوورەکیەو لە قاتی سەرەو کە کردبوومانە ئوفیس و لەوێشەو چوومە بآلکۆنەگە. بەسەر رووبارەگەدا دەمروانی شەپۆلەکانی دەھاتن و دەچوون و دوور لە سەدام هەناسەم دەدا. تەماشای سیبەری نەورەسەگەم دەکرد کە بەسەر ناوہ لێلەگەدا بە پەرشوبلاوی دەفرین و ئەوہم بیری خۆم خستەو کە ئەو بژاردانە ی لەبەردەستماندا بوون ئاسان نەبوون. عەمو فەرمانی بە ماسی کردبوو لە دەریاچەگەیدا مەلە بکەن. ناوی دیجلە ی لە پێرەوہکە ی لادابوو ئەو هۆرە دێرینانە ی وشککردبوو کە دەرژانە دەریاکەو. کە ی کاتی بژاردەکردنی ئیمە دەھات؟ گویم لە بانگ بوو لە مزگەوتیکی نزیک مەزارگە ی لەمیژینە ی (خزری پیغەمبەر کە بە (ئیلیا)ش ناسراو. بەسەر رووبارەگەدا روانیم تاکو چاوم چووہ سەر شوینیک کە تیایدا کەشتیوانەکان جاریکی تر دەیانتوانی بەلەمەکانیان لەنگەری پیبگرن، هەر لەو ناوچەیدا یەکیک لە دێرینترین زانکۆکانی جیھان هاتە پیش چاوم. دواتر، لە ناسمانیکی ناخوشی دوانیوہرۆیاندا بینیم دوکەل بەرز دەبووہو. چەند شار لەسەر زەویدا هیندە ناواتەخوازی مانەوہ بوون و لە هەولدانیاندا خۆیان وێران کردبوو؟ چەندە شار ئەوہندە کۆن بوون، بەلام

ھىشتاش بەشار نەببوون؟ بۇنى ھەوای شىندارى دىجلە گىرامىيەو ە بۇ يادى منالى.
چاۋە پر كلەكانى دايكمم بىرگەوتەو ە لەوكاتەى چەندىن سال لەو ەوبەر لەسەر
ئەم بالئۆنبيە ەستابوو. دايكە، شتى زۆر خراب روودەدەن، بەلام ەمو نەماو ە.
لەنئوان جىھانى چاكەكارى و جىھانى خرابەكارىدا خالىكى پىنگەيشتن ەيە.
دەزانم باخچەيەك ەيە كە چىتر پىويست ناكات ژنان تىايدا بەگوپى يەكترىدا
بچرپىنن. موھمەد گوتى، ولاتى راستەقىنەى تۆنەو شوئىنەيە كە بۇى دەچىت،
نەك نەو ەى تىيدايىت.

دەربارەى كىتئىبەكە

(لەنئوان دوو جىھاندا) لەيادکردنى مەحائە و چىرۆكى راستەقىنەى گەورەبوونى زەينەب سالبىيە لەژىر دەسەلاتى سەدام حسىندا لە عىراق و پەيوەندى خىزانەكەى لەگەل ئەو دىكتاتورە و ئەو سەرگوتكارىيەى لە عىراق بىنيويەتى لەگەل مامەلەى خراپى رژىمەكە لەگەل ژناندا.

چىرۆكىكى كارىگەر و ئەوپەرى ئازادى گەپانى ژنىكە بۆ راستىيەكان و بەرەنگاربوونەوى زۆردارى و مەملانى بۆ دروستکردنى پىئاسىكى تازە. (لەنئوان دوو جىھاندا) يەكەم باس و خواسى ناوخۆى عىراقى مۆدىرنە لەلايەن ژنىكى عىراقىيەو.

چىرۆكىكى ترى داىك و كچە، بەلام جيا لەوانى ترو گەپانىكى سەرنجراكىشە بۆ راستىيەكان، تىگەيشتمان قولدەكاتەو لە بابەتگەلىكى دەروەست بە جىهانى دەسەلات و ترس و ملكەچى رەگەزى و ئەو پرسىيارەى نەوہىەك لە نەوہكەى پىش خۆى دەكات: چۆن رىگەتان دا ئەم بارودۇخەمان بەسەردا بىت؟

دوا وتە

دواى ئەوھى لە پايزى ۲۰۰۲ دا بەنامادەبوونى كۆمەلنىك ژنى رۇژنامەنووس وتارىكم پىشكەشكرد دەر بارەى گەشتى دژوارى ژنانى پەنا بەر، ژمارە يەكى زۇر لە نامادەبووان بۇ پرسیارو سەرنجەگانىان ھاتنە سەر ستەيجەگە. شىوھى يەكىك لەو ژنانەم دەکرد گە لەو شوپنەدا وەستابوو، بەلام يادم نەما بوو لەكوئى بينىبووم تاكو خۇى وەك لۇرى بىكەلەند رۇژنامەنووس لە رۇژنامەى لۇس ئەنجەلوس ناساند. كاتىك دەستىكرد بەپرسیارکردن دەستبەجئ قسەگانم پىپرى. "لە رۇژنامەى لۇس ئەنجەلوس تايمز چىرۇكىك دەر بارەى من نووسراو سەبارەت بە جەنگى يەكەمى كەنداو. ئەو راپۇرتە لەلایەن كەسەكەو نووسراو بەناوى لۇرى" ھەنگاويك گەپايە دواو وە پرسى، "تۆ ھەمان ئەو زەينەبە نیت، مەگەر ئەو نیت؟" بىرواى نەدەکردو سەرسامى پىوھەديار بوو. موچرک بەھەموو لەشمدە دەگەرا لەو كاتەى وەلامم دا يەو "بەئى، من ئەوم. نىستا جياواز دەر دەكەوم. نىستا نىتر جياوازم".

لە جەنگى يەكەمى كەنداو، لۇرى رومالى بارودۇخى عىراقىيە ئەمەرىكايەگانى دەکرد، لە كۆنگرە يەكى رۇژنامەوانىدا چاوى بەمن كەوتبوو گە لەلایەن كۆمەلگەى عىراقى - ئەمەرىكايەو سەزكرا بوو لە لۇس ئەنجەلوس. لەو كۆنگرە يەدا تىبىنى ژنىكى كەردبوو لەپەنا يەگدا بۇخۇى بەبەردەوامى دەگرا. چىرۇكىكى سەبارەت بەمن نوسىبوو كە چۇن لە ئەمەرىكا گىرمخواردبوو، نەمدەزانى خىزانەكەم لە عىراق ما بوون يان تياچوبوون. ئەو يەكىك بوو لەو ژمارە چىرۇگانەى لە لۇس ئەنجەلوس تايمز بلاوكرابوونەو وە زنجىرە يەك چاوپىكەوتنى بەدوادا ھات لەسەر تەلەفزیونە ئەمەرىكايى و نىودەولەت يەكەگان دەر بارەى ژيانى عىراق كە بەچاوەگانى خۇم بينىبووم و دەر بارەى ئەوھى كە چۇن عىراقىيەگان خىزانىكى ناسايى و ژيانىكى پروفىشنالىان ھەبوو، تەنانەت دەر بارەى ئەو نامە يەى داىكم لەكاتى جەنگە كەدا بۇى ناردبووم و تيايدا باسى ئەو نەھامەت يانەى كەردبوو كە پىندا تىپەرىبوون بۇ ئەوھى بەسەلامەتى بىمىننەو.

لەكاتىڭدا زۆرىڭ لە عىراقىيە ئەمەرىكايىھەكان لەبەر دابونەرىتى نەتەوھىيان ھەراسانكراپوون، بەلام من بەسۆزترین و مېھرەبانترین لايەنى ئەمەرىكايىھەكانم بىنى، ئەوئىش بەزۆرى لەپىرى رومالكردنهكانى لۆرى رۆژنامەنووسەوھ بوو. لەو مۆلەى ئىشم تىدا دەكرد خەلكى دەھاتنەلامو لىيان دەپرسىم پىئوستىم بەچىيەو باوھىيان پىدا دەكردمو نزاىان بۇ سەلامەتى خانەوادەكەم دەكرد.

ئەو كاتەى بۇ جارىكى تر لەو كۆبوونەوھى رۆژنامەنووسانەدا لۆرىم بىنى، ولايەتە يەگگرتوھەكان لەسەر لىۋارى جەنگىكى تر بوو لەگەل عىراقدا. دەمزانى ھۆيەك ھەبوو بۇ ئەو كۆبوونەوھىيەو باوھشم پىداكردو ئاوبەچاومدا دەھاتە خواروھ لە بىنىنى ئەو ژنەى كاتى خۇى رومالكردنهكەى بەردەوامىي و ھىۋاى پىتەخسىبووم.

بەتپەربوونى رۆژو مانگ جەنگىكى تر لەگەل عىراق ھەنگىرسا. ئەمجارەيان سەدام روختىرا، منىش برىارمدا كىتپىڭ دەربارەى ژنان لە عىراق بنوسم، چونكە وا ھەستمدەكرد شتىكى كەم دەربارەى ژنانى عىراق زانراوھ. پەيوھندىم بە خاتوو لۆرىيەوھ كىردو داواملىكرد كىتپەكەم لەگەلدا بنوسىت. زۆر بىرم لە گىرتەكانى نووسىنى كىتپەكە نەكردەوھ، چونكە دوو سال لەوھوپىش بۇ ئەو مەبەستە چاوم بە لۆرى كەوتبوو.

ئەم كىتپە ۋەك يادەوھرىيەك دەستى پىنەكرد. نەمدەوئىست يادەوھرى بنوسم. بەخۆم دەگوت، من كىم تاكو يادەوھرى بنوسم؟ بىنگومان ھاوشىۋەى زۆرىنەى ئەو ژنە عىراقىيانە مەينەتىم نەچەشتبوو. من لە خانەوادەيەكى خاۋەن مافى تايپەتىدا لەدايكىبووم، بەدەر لەوھش لە تەۋاۋى ۋلات دابراپووم. دەموئىست دەربارەى ئەوھ بنوسم كە ژنانى عىراقى لەسايەى رۆمى سەدام حسىندا چ نازارو نەھامەتپەكىان چەشتبوو. كاتىڭ داواملىكرا لە كىتپەكەدا زىاتر سەرنج بىخەمە سەر بەسەرھاتەكانى خۆم، بەتوندى رەتمكردەوھ. گىرام، قىزاندم، كاتىڭ دەستمپىكرد دەموئىست ھەرچى شت ھەيە بىنوسم بەدەر لە بەسەرھاتەكانى خۆم. ترسم لەوھ ھەبوو كە چىرۆكەكەم جىئى رەزامەندى نەبىت. نەمدەوئىست جارىكى تر بىمە كەسىكى تايپەتمەندو تىروانىنەكانم بە جىھان بگەيەنم. چىرۆكى ژنەكانى ترم دەگىراپەوھو لەكارەكەمدا تەنھا خۆم ۋەك پەيامبەرىڭ دانابوو لە

(ریکخراوی ژنان له‌پیناو ژنانی نیوده‌وله‌تی). نهمده‌ویست ده‌نگم به‌سهر چیرۆکی نه‌و ژنانه‌وه بیټ ته‌نها له‌به‌رئه‌وه‌ی ده‌ستم به‌راگه‌یاننده نیوده‌وله‌تیبه‌گان ده‌گه‌شتو نه‌وان نه‌و توانایه‌یان نه‌بوو. دواجار خالێك هه‌بوو تیایدا هه‌ستمده‌کرد ده‌بوايه بېمه خاوه‌نی ده‌نگو راستی و به‌سه‌ره‌اته‌گانم. له‌نیو نه‌هامه‌تی ژنانی تردا ژیا‌بوومو له‌ نازایه‌تی ئه‌وانه‌وه توانیم په‌رژینی گوټنی راستیبه‌گان بشکینم. پێده‌چیت، ئیدی سه‌ره‌ی من بیټ ئه‌و بازه‌ بده‌م و بېمه‌ گو. له‌به‌رئه‌وه، ئه‌وه‌تا لێره‌م و له‌رپتی گێرانه‌وه‌یان‌ه‌وه‌ بوومه‌ته خاوه‌نی به‌سه‌ره‌اته‌گانم.

نه‌و ئه‌زمونه هه‌سته‌تیکي خاکیبوونی به‌من به‌خشی. نووسینی ئه‌م کتیبه‌ بریاری خۆم بوو، به‌بێ باسکردنی خیزانه‌که‌م و هاو‌رپیکانیشم نهمده‌توانی بینوسم. بۆ پاراستنی ناسنامه‌و تایبه‌تیتی خیزانه‌که‌م و هاو‌رپیکانم، ناوی خوازاوم بۆ داناو. یاده‌وه‌ریبه‌گانی دایک‌م له‌ کۆمه‌له‌ نووسینی‌که‌وه‌ وه‌رگرتوو که‌ له‌و چه‌ند مانگه‌ی نه‌خۆش بوو بۆی نووسیوووم و له‌ زمانی عه‌ره‌بیه‌وه‌ وه‌رم‌گێرانه‌ سه‌ر زمانی ئینگلیزی و هه‌ندیک پێداچوونه‌وه‌م بۆ کردوون به‌مه‌به‌ستی ریککردن و روونکردنه‌وه‌یان.

بیرکه‌وته‌وه‌ی یاده‌وه‌ریبه‌گانی مندالی و چرکه‌ساته‌ به‌نازاره‌گانی ژیان به‌لای هه‌موو که‌سه‌یکه‌وه‌ سه‌خته. یاده‌وه‌ریبه‌ک، دانه‌یه‌کی تری به‌دوادا دیت و پاشان دانه‌یه‌کی تر. نه‌وپه‌ری هه‌ولمداوه‌ تا‌کو وه‌ک خۆیان بیانگێرمه‌وه‌. هه‌ولمداوه‌ که‌میک له‌ نایین و کولتوری عێراقی به‌ خوینه‌رانی رۆژاوا ناشنا بکه‌م، به‌لام نه‌مانه‌ به‌ فلته‌رێکی زۆر تایبه‌تدا تیده‌په‌رن. دوا‌هه‌مین شت که‌ ده‌یلیم نوینه‌رایه‌تیکردنی هه‌موو ژنانی عێراقه‌ نه‌ک هه‌موو ژنانی عه‌ره‌ب یان هه‌موو عێراقیه‌گان. من تیکه‌لێکم له‌ دابونه‌ریته‌گان و چه‌ند سه‌رده‌میک که‌ تیا‌یاندا مافی تایبه‌تی ژیانم هه‌بووه‌.

زه‌ریایه‌ک فرمیتسکم رشتوو هه‌کاتی نووسینی ئه‌م کتیبه‌دا، به‌لام له‌کۆتایه‌که‌یدا خۆش‌حال بووم به‌رامبه‌ر ئه‌م ئه‌زمونه‌. گه‌شتمه‌ تیگه‌شته‌تینیکي باشتر و ریزی زیاترم بۆ دایک و باوکم هه‌بوو. ئیستا تیگه‌شتن و پێزانینی زیاترم بۆ به‌خت و ته‌نانه‌ت به‌دبه‌ختیشم هه‌یه‌. هه‌روه‌ها بۆ یه‌که‌مه‌جار له‌ژیانمدا دلسۆزو به‌ئه‌مه‌ک بووم بۆ خۆم و نه‌و ژنانه‌ی ئیشم له‌گه‌ل کردن.

بەبى خۇشەويستى و پىشتىوانى زۆرىك لەو كەسانەى لە چوار دەورم بوون نەمدەتوانى ئەم كارە بەنەنجام بگەيەنم. سوپاس و پىزانىنى بىن پايانم ھەيە بۇ لۆرى بۇ يارمەتيدانى لە نەنجامدانى ئەم كارەدا و ھاندانم تاكو زياترو زياتر بەرەو رابردووم بگەپريمەو و بجمەو نيو نازارەكانم لەكاتى گەرەنم بەشوين وەلامەكاندا، ھەر وھا نارامگرى و ميھرەبانىيەكەى لەم كارەدا بەرز دەنرخىتم. سوپاسى تايبەت بۇ كارمەندمان ساندى دجكسترا و ليز بيانكۆى ھاوپریمان بۇ يارمەتى و نارامگرى و متمانەيان بەم كىتبەو ئەو تىبىنى و پىشتىوانىانەى پىشكەشى من و لۆرىيان كرد. سوپاسى بىشومارم بۇ كارمەندان و نەندامانى بۆردى رىنخراوى ژنان لەپىناو ژنانى نيو دەولەتى ھەيە لەھەمبەر ئەو تىگەيشتن و پىشتىوانىكردنەيان لە پرۆسەى نووسىنى ئەم كىتبەدا پىويستەم پىيوو.

بەتايبەتى زۆر سوپاسى ئەو ھاوپریمانە دەكەم (بەھاوسەرەكەشمەو) كە بەشىك لەو چىرۆكانەى لەم كىتبەدا گىپدراونەتەو بەكەمجار بۇ نەوانە. ئەم پرۆسەيە بەگروپىك كەسانى نەناس دەستپىكرد كە لە دەشت و كىوھەكانى كەنەدا بىنىم لەماوہى خولىكى چروپرى سەرگردايەتىكردندا كە لەلایەن دەيقد باومى ھاوپریمەو دەگوترايەو. لەوانەو فىربووم لەژياندا چەند شوينىك ھەيە پىويستە خۆمانى تىدا دەرباز بگەين. لەو خولەدا بوو كە بۇ يەكەمجار گوئىيىستى ئەو ھۆنراوہيە بووم لەسەدەى سيانزەدا لەلایەن رۆمى شاعىرى سۆفییەو نووسراوہو سروشى دانانى ناونىشانى ئەم كىتبەى لىھەلگوزراوہ: (لەپشت بىرۆكەكانى چاكەو خراپەو جيهانىك ھەيە، لەوئ دەتبىنم).

ھەر وھا زۆر سوپاسگوزارى ھاوپریمانە نرىكەكانم ھودا، رىنى، نىراج، ئەمىرجت، نەرەيان، فەيس و فەرەح دەكەم بۇ ئەو كاردانەو و باوہشە گەرمانەى پىيان بەخشىم. ھاوكارىيانكردم ھالىبم كە رابردووم نىستام ناسرپتەو و سەدامىش لەناوم نابات كاتى بەسەرھاتەكانم دەگىپمەو. سوپاسى زۆر تايبەتم بۇ ھاوپریمی زىدە نازىز عىماد فرەيتخ كە لە نووسىنى ئەم كىتبەدا زۆر يارمەتيدام، بەچەندىن جار خويندنەوہى دەستنوسەكان و پىدانى تىبىنى و سەرئەجەكانى و يارمەتيدانم لەچەند توپژىنەوہيەكدا و ھەر وھا كاركردنى وەك ھاوپریمیەكى دلسۆز لەم پرۆسەيدا. سوپاسى دەكەم.

سوپاس و خوشەویستی تایبەتم ھەیه بۆ باوکەم و براکانەم لەبەرانبەر
تینگەیشتنیان لە پێویستی نووسینی نەم کتیبەدا. گەلی زۆرم خوش دەوین.
سوپاسی بیکۆتام ھەیه بۆ ھاوسەری خوشەویستم نەمجەد عەتەلە کە
خوشەویستی و بەھاناوەھاتنی پشٹیوان و ھاوکارم بوون بۆ بوونە ئەو کەسە
نەمپۆ ھەم. زۆر سوپاسی دەکەم بۆ ئارامگری و پشٹیوانی و ئەو متمانەییە
بەخشیم لەگەڵ لەبەرچاوگرتنی ویست و ئارەزووم لە پرۆسە نووسینی نەم
کتیبەدا. سوپاست دەکەم نازیزەکەم بۆ ئەو جوانییە بەژیانی منت بەخشی.

ئەم كۆتیبە وەك یادەوهریببەك دەستی پئینه کرد.
 ئەمدەوویست یادەوهری بنوسم. بەخۆم دەگوت، من کێم
 تاكو یادەوهری بنوسم؟ بیگومان هاوشیۆهوی زۆرینهی ئەو
 ژنه عێراقییانه مەینه تێم نەچەشتبوو. من لە
 خانەوادەیهکی خاوەن مافی تایبەتیدا لەدایکبووم. بەدەر
 لەووش لە تەواوی وڵات داڕابووم. دەموویست دەربارهی
 ئەو بنوسم که ژنانی عێراقی لەسایهی رژیمی سەدام
 حسیندا چ نازارو نەهامەتییهکیان چەشتبوو. کاتیك
 داواملیکرا لە کۆتیبەکهدا زیاتر سەرئەنچ بچەمە سەر
 بەسەرھاتەکانی خۆم، بەتوندی رەتمکردەو. گریام،
 قیژاندم، کاتیك دەستمپێکرد دەموویست هەرچی شت هەیه
 بینوسم بەدەر لە بەسەرھاتەکانی خۆم. ترسم لەو هەبوو
 که چیرۆکهکم جێی رەزامەندی نەبێت. ئەمدەوویست
 جارێکی تر بێمە کەسیکی تایبەتمەندو تیروانینهکانم بە
 جیهان بگەیهنم.



مەنتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

مەنتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

 للکتب (کوردی، عربی، فارسی)